ព្រះ
ត្រៃបិដកបាលី
និង
សេចក្ដីប្រែជាភាសាខ្មែរ
សុត្តន្តបិដក
ខុទ្ទកនិកាយ អបទាន
បឋមភាគ
៧២

បោះពុម្ពលើកទី ១

ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ ភ្នំពេញ

ព.ស. ២៥០៦

សុត្តន្តបិដកេ

ខុទ្ទកនិកាយស្ស អបទានំ

បឋមោ ភាគោ

នមោ តស្ស ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ។

បឋមោ ពុទ្ធវគ្គោ

បឋមំ ពុទ្ធាបទានំ(១)

(១) តថាគតំ ជេតវនេ វសន្តំ

អបុច្ឆិ វេទេហមុនី នតង្គោ

សព្វញ្ញុពុទ្ធា កិរ នាម ហោន្តិ

ភវន្តិ តេ ហេតុភិ កេហិ ធីរ(២) ។

តទាហ សព្វញ្ញុវរោ មហេសី

អានន្ទកំ មធុរស្សរេន

---

១ ម. បឋមំ ពុទ្ធាបទានន្តិ ន ទិស្សតិ ។ ២ ម. វីរ ។

សុត្តន្តបិដក

ខុទ្ទកនិកាយ អបទាន

បឋមភាគ

សូមនមស្ការចំពោះព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ។

ពុទ្ធវគ្គ ទី ១

ពុទ្ធាបទាន ទី ១

[១] នតង្គៈ ជាអ្នកប្រាជ្ញ ជាបុត្រនៃនាងទេវី ក្នុងដែនវេទេហៈ បានសួរព្រះតថាគត កាលគង់នៅក្នុងវត្តជេតពនថា បានឮថា ព្រះសព្វញ្ញុពុទ្ធទាំងឡាយតែងមាន តើព្រះសព្វញ្ញុពុទ្ធ ជាអ្នកប្រាជ្ញទាំងនោះទ្រង់កើតមាន ដោយហេតុដូចម្ដេច ។ គ្រានោះព្រះសព្វញ្ញុពុទ្ធដ៏ប្រសើរ ទ្រង់ស្វែងរកនូវគុណដ៏ធំទ្រង់បែរទៅត្រាស់ នឹងព្រះអានន្ទដ៏ចម្រើន ដោយព្រះសូរសៀងដ៏ពីរោះថា

យេ សព្វពុទ្ធេសុ(១) កតាធិការា
អលទ្ធមោក្ខា ជិនសាសនេសុ ។
តេនេវ សម្ពោធិមុខេន ធីរា
អជ្ឈាសយេនាបិ មហាពលេន
បញ្ញាយ តេជេន សុតិក្ខបញ្ញា
សព្វញ្ញុភាវំ អនុបាបុណន្តិ ។

អហម្បិ បុព្វពុទ្ធេសុ ពុទ្ធត្តំ អភិបត្ថយឹ(២)
តឹសបារមិសម្បុណ្ណា ធម្មរាជា អសង្ខិយា ។
សម្ពោធិំ ពុទ្ធសេដ្ឋានំ សសង្ឃេ លោកនាយកេ
ទសង្គុលី នមស្សិត្វា សិរសា អភិវាទយេ(៣) ។
យាវតា ពុទ្ធខេត្តេសុ រតនា វិជ្ជន្តិសង្ខិយា
អាកាសដ្ឋា ច ភុម្មដ្ឋា មនសា សព្វមាហរេ(៤) ។

---

១ ម. បុព្វពុទ្ធេសុ ។ ២ ម. ឯត្ថន្តរេ មនសាយេវ ហុត្វាន ធម្មរាជា អសង្ខិយា អថ ពុទ្ធាបទានានិ សុណាថ សុទ្ធមានសាតិ ទិស្សន្តិ ។ ៣ ម. អភិវាទយឹ ។ ៤ ម. សព្វមាហរឹ ។

ពោធិសត្វទាំងឡាយណា មានការកសាងបាន
ធ្វើទុកហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធទាំងពួង តែ
មិនទាន់បានមោក្ខធម៌ ក្នុងសាសនានៃព្រះជិនស្រីទេ
ពោធិសត្វទាំងនោះ ជាអ្នកប្រាជ្ញ មានបញ្ញាមុតថ្លា
រមែងបាននូវភាពជាសព្វញ្ញុពុទ្ធ ព្រោះប្រធាននៃការ
ត្រាស់ដឹងនោះផង ព្រោះអធ្យាស្រ័យមានកម្លាំងដ៏ធំ
នោះផង ព្រោះតេជះនៃបញ្ញានោះផង ៗ

សូម្បីតថាគត ក៏បានប្រាថ្នានូវភាពជាព្រះពុទ្ធ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធមុនៗ ទាំងឡាយរាប់មិនអស់ ដែលជាព្រះរជាហេតុធម៌ បរិបូណ៌ដោយបារមី ៣០ ៗ តថាគតបាននមស្ការថ្វាយបង្គំ ដោយម្រាមដៃ ១០ ដោយក្បាល ចំពោះព្រះសម្ពោធិញ្ញាណ របស់ព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរទាំងឡាយផង ចំពោះព្រះសម្ពុទ្ធទាំងឡាយ ជានាយកនៃសត្វលោក ព្រមទាំងព្រះសង្ឃផង ៗ រតនៈទាំងឡាយ រាប់មិនអស់ មានក្នុងពុទ្ធខេត្តទាំងប៉ុន្មាន ទេវតាដែលឋិតនៅឰដ៏អាកាសផង ឋិតនៅលើផែនដីផង រមែងនាំមកនូវរតនៈទាំងពួងនោះ ដោយចិត្ត ៗ

បឋមំ ពុទ្ធបទានំ

តត្ថ រូបិយភូមិយំ　　បាសាទំ មាបយេ[១] អហំ
នេកភុម្មំ រតនមយំ　　ឧព្វិទ្ធំ[២] នភមុគ្គតំ ៕
វិចិត្តថម្ភំ សុកតំ　　សុវិភត្តំ មហារហំ
កនកាមយសង្ឃាដំ　　កោន្តច្ឆត្តេហិ មណ្ឌិតំ ៕
បឋមា វេឡុរិយា ភូមិ　　វិមលព្ភសមា សុភា
នឡិនជលជាកិណ្ណា[៣]　　វរកញ្ចនភូមិយា ៕
បវាឡំសាទាបវាឡ-　　វណ្ណា លោហិតកា សុភា[៤]
ឥន្ទគោបកវណ្ណាភា　　ភូមិ ឱភាសតី ទិសា ៕
សុវិភត្តា ឃរមុខា　　និយ្យុហា សីហបញ្ជរា
ចតុរោ វេទិកា ជាលា　　គន្ធា វេឡា មនោរមា ៕
នីលា បីតា លោហិតកា　　ឱទាតា សុទ្ធកាឡកា
កូដាគារវរូបេតា　　សត្តរតនភូសិតា ៕

---

១ ម. មាបយឹ ។ ២ ម. ឧព្វេធំ ។ ៣ ម. នឡិនជលជាកិណ្ណា ។ ៤ ម. បវាឡំសា បវាឡវណ្ណា កាចិ លោហិតកា សុភា ។

ពុទ្ធាបទាន ទី ១

ក្នុងទីនោះ តថាគតបានសាងប្រាសាទជាវិការៈនៃកែវ មានជាន់ច្រើន ខ្ពស់ត្រដែតទៅក្នុងអាកាស ត្រង់ភូមិភាគជាវិការៈនៃប្រាក់ មានសសរធ្វើល្អ ដ៏វិចិត្រហើយ ចែកជាល្វែងល្អហើយ ជាប្រាសាទមានតម្លៃច្រើន មានគ្របជាវិការៈនៃមាសប្រដាប់ដោយឆត្រកំពូលស្រួច ៗ ជាន់ទីមួយ ជាវិការៈនៃកែវពៃទូរ្យ ប្រាសចាកមន្ទិល ល្អស្មើពពក ដ៏ដេរដាសដោយឈូក ដ៏ល្អជាងជាន់ដែលក្រាល ដោយមាសដ៏ប្រសើរ ៗ (ជាន់ខ្លះ) វិចិត្រដោយកែវប្រពាឡ មានព៌ណនៃកែវប្រពាឡ (ជាន់ខ្លះ) មានពណ៌ក្រហមល្អ (ជាន់ខ្លះ) មានពន្លឺដូចស្លាបអណ្តើកមាស (ជាន់ខ្លះ) ភ្លឺផ្លេកគ្រប់ទិស ៗ ទីអង្គុយ ដៃ-កែវ បង្អួច សុទ្ធសឹងចាត់ត្រូវរបៀប មានកម្រងផ្កាក្លិនក្រអូបជាទីគាប់ចិត្ត (សំយុងចុះមក) តាមចម្រឹងទាំង ៤ និងតាមសន្ទុះបង្អួច ៗ (ជាន់ប្រាសាទទាំងឡាយ) មានពណ៌ខៀវលឿង ក្រហម ស និង ពណ៌ខ្មៅសុទ្ធ ដែលប្រដាប់ដោយផ្ទះកំពូលដ៏ប្រសើរ តាក់តែងហើយដោយកែវ ៧ ប្រការ ៗ

ឱលោហមយា បទុមា ភឡ្បវិហង្គសោភិតា

នក្ខត្តតារកាកិណ្ណា ចន្ទសុរិយេហិ មណ្ឌិតា ។

ហេមជាលេន សញ្ឆន្នា សោណ្ណកឹកិណិកាយុតា

ភតវេកេន កុដ្ឋិ សោណ្ណជាលាមហោរមា ។

មញ្ជេដ្ឋកំ លោហិតកំ បីតកំ ហរិបញ្ជរំ

នានារង្គេហិ សំចិត្តំ ឧស្សិតទ្ធជមាលិនី ។

នានា(១) ពហូនេកសតា ផលិកា រជតាមយា

មណិមយា លោហិតង្គា មសារគល្លមយា តថា ។

នានាសយនចិត្តិតា(២) សណ្ហកាសិកសណ្ឋតា

កម្ពលា ទុកុលា ចីនា បត្តុណ្ណា បណ្ឌុភាវុកា ។

វិវិធត្ថរណំ(៣) សព្វំ មនសា បញ្ញបេមហំ

តាសុ តាស្វេវ ភូមីសុ រតនកូដលង្កតា ។

---

១ ម. ឆន់ ។ ២ ម. នានាសយនវិចិត្តា ។ ៣ ម. វិចិត្តត្ថរណំ ។

មានក្បាច់ផ្កាឈូកគួរក្រឡេកមើល ស្រស់ដោយរូបម្រឹគនិង បក្សី ដេរដាសដោយរូបផ្កាយនក្ខត្តឫក្ស ដោយរូបព្រះចន្ទ្រ និង ព្រះអាទិត្យ ទាំងដាសពាសដោយបណ្តាញមាស ប្រកបដោយកណ្តឹងមាស សន្ទឹកផ្កាមាស ជាទីត្រេកអរនៃចិត្ត រមែងលាន់ឮដោយកម្លាំងខ្យល់ ៗ (ផ្ទៃនៃប្រាសាទនោះ) មានទង់ពណ៌ហង្សបាទ ពណ៌ក្រហម ពណ៌លឿង ពណ៌លឿងទុំ មានទង់វិចិត្រល្អដោយពណ៌ផ្សេង ៗ ប្រកបរបៀបទង់ដែលគេលើកឡើង ៗ មានផែនក្តារផ្សេង ៗ ច្រើនរយជាអនេក ជាក្តារប្រាក់ខ្លះ ក្តារកែវមណីខ្លះ ក្តារកែវទទឹមខ្លះ ក្តារកែវមរកតខ្លះ ៗ (ផ្ទៃខាងក្នុងប្រាសាទនោះ) វិចិត្រដោយសយនៈផ្សេង ៗ ក្រាលដោយសំពត់កាសិកៈមានសាច់ល្អិត សំពត់កោមសត្ថ សំពត់សូត្រ សំពត់ស្រុកចីនៈ សំពត់ស្រុកបត្តុណ្ណៈ សំពត់ស្រុកបណ្ឌុ ៗ តថាគតបានក្រាល នូវកម្រាលផ្សេង ៗ ទាំងអស់ ដោយចិត្តឯង តថាគតតាក់តែង នូវបោហាជាងកែវ ក្នុងជាន់នោះ ៗ ៗ

បឋមំ ពុទ្ធាបទានំ

មណិវេរោចនា ឧក្កា ធារយន្តា សុតិដ្ឋរេ
សោភន្តិ ឯសិកា ថម្ភា សុភា កញ្ចនតោរណា ។
ជម្ពោនទា សារមយា អថោ រជតមយាបិច
នេកាសន្ធី(១) សុវិភត្តា ការាជក្កលចិត្តិតា ។
ឧភតោ បុណ្ណឃដានេកា បទុមុប្បលសំយុតា
អតីតេ សព្វពុទ្ធេ ច សសង្ឃេ លោកនាយកេ ។
បកតិវណ្ណរូបេន និម្មិនិត្វា សសាវកេ
តេន ទ្វារេន បវីសិត្វា សព្វពុទ្ធា សសាវកា ។
សព្វសោវណ្ណមយេ(២) បីឋេ និសិន្នា អរិយមណ្ឌលា
យេ ច ឯតរហិ អត្ថិ ពុទ្ធា លោកេ អនុត្តរា ។
អតីតា វត្តមានា ច ភវនំ សព្វេ សមារុហុំ(៣)
បច្ចេកពុទ្ធេ នេកសតេ សយម្ភូ អបរាជិតេ ។

---

១ ម. នេកាសត្តិ ។ ២ ម. សព្វសោណ្ណមយេ ។ ៣ ម. សមាហរី ។

ពុទ្ធបទានទី ១

មានពួកជន ឈរកាន់ប្រទីបកែវមណីភ្លឺរុងរឿង ឯសសរខឿន សសរផ្ទះ ខ្លោងទ្វារ ជាវិការៈនៃមាស ជាវិការៈនៃមាសជម្ពូនទៈ ជាវិការៈនៃឈើខ្លឹម ជាវិការៈនៃប្រាក់ដ៏ស្រស់ល្អ ទាំងទីតំណាដ៏ច្រើនដែលចែកល្អ វិចិត្រដោយសន្ទុះទ្វារនិងគន្លឹះ សុទ្ធសឹងល្អៗ ៗ ក្អមពេញ (ដោយទឹក) ច្រើន ដែលដាក់ផ្កាឈូកនិងឧប្បលជាតិ រៀបតាំងទាំងសងខាង នៃប្រាសាទនោះ ៗ ព្រះបច្ចេកពុទ្ធទាំងពួង ព្រមទាំងសាវ័ក និមិតនូវព្រះសព្វញ្ញុពុទ្ធ ជានាយកនៃសត្វលោក ព្រមទាំងព្រះសង្ឃ ក្នុងកាលដ៏កន្លងទៅហើយផង (នូវព្រះបច្ចេកពុទ្ធទាំងឡាយ) ព្រមទាំងសាវ័ក ដោយរូបភេទជាប្រក្រតីផង ហើយចូលទៅតាមទ្វារនោះ រួចគង់ជាអរិយ-មណ្ឌល លើតាំងជាវិការៈ នៃមាសទាំងអស់ ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយណា ប្រសើរផុត ក្នុងលោក មានក្នុងកាលឥឡូវនេះក្តី ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយណា កន្លងទៅហើយក្តី ព្រះពុទ្ធទាំងអស់អង្គនោះ បានឡើងមកគង់ ក្នុងប្រាសាទរបស់តថាគត ឯតថាគត ក៏បានអង្គាសព្រះបច្ចេកពុទ្ធជាច្រើនរយអង្គ ដែលជាអ្នកត្រាស់ដឹងឯង ជាអ្នកឈ្នះមារ

អតីតេ វត្តមានេ ច ភវនំ សព្វេ សមាហរិំ

កប្បរុក្ខា ពហូ អត្ថិ យេ ទិព្វា យេ ច មានុសា ។

សព្វំ ទុស្សំ សមាហត្វា[១] អច្ឆាទេមិ តិចីវរំ

ខជ្ជភោជ្ជំ សាយនីយំ សម្បន្នំ បានភោជនំ ។

មណិមយេ សុភេ បត្តេ សម្បូរេត្វា អទាសហំ

ទិព្វវត្ថា សមាហុត្វា មដ្ឋា ចីវរសំយុតា ។

មធុរា សក្ខរា ចេវ តេលា ច មធុផាណិតា

តប្បិតា បរមន្នេន សព្វេ អរិយមណ្ឌលា[២] ។

រតនគព្ភំ បវិសិត្វា កេសរីវ គុហាសយេ[៣]

មហារហម្ហិ សយនេ សីហសេយ្យមកប្បយុំ ។

---

១ អដ្ឋកថាយម្បិ សមាហុត្វាតិ ទិស្សតិ ។ ២ ម. សព្វេ តេ អរិយមណ្ឌលា ។ ៣ ម. គុហាសយា ។

ក្នុងអតីតកាលនិងបច្ចុប្បន្នកាល (ឲ្យឆ្អែតស្កប់ស្កល់) ។ មានដើមកល្បព្រឹក្សច្រើនដើម ទាំងជាទិព្វ ទាំងជារបស់មនុស្ស តថាគតបាននាំយកសំពត់ទាំងពួង (អំពីដើមកល្បព្រឹក្សនោះ) មកធ្វើជាត្រៃចីវរ ហើយថ្វាយ (ព្រះបច្ចេកពុទ្ធ) ឲ្យស្លៀកដណ្តប់ (រួចនិមន្តឲ្យឆាន់) នូវបង្អែមនិងចំអាប ដែលមានរសឆ្ងាញ់ ព្រមទាំងទឹកនិងភោជន ។ តថាគតបានញ៉ាំងបាត្រដ៏ល្អ ជាវិការៈនៃកែវមណីឲ្យពេញ (ដោយវត្ថុទាំងនោះ) ហើយប្រគេនសំពត់ទិព្វ មានសាច់ដ៏រលីង ដែលគួរដល់ចីវរ ។ មណ្ឌលនៃព្រះអរិយៈទាំងអស់ ឆ្អែតស្កប់ស្កល់ហើយ ដោយទឹកឃ្មុំផង ស្ករក្រាមផង ប្រេងផង ទឹកឃ្មុំនិងស្ករអំពៅផង បាយដ៏ប្រសើរផង ។ (ព្រះអរិយៈទាំងនោះ) ចូលទៅកាន់បន្ទប់កែវ សម្រេចសីហសេយ្យាលើសយនៈ មានតម្លៃច្រើន ដូចកេសររាជសីហ៍ក្នុងគុហា ។

បឋមំ ពុទ្ធាបទានំ

សម្បជានា សមុដ្ឋាយ សេយ្យេ បល្លង្កមាភុជិំ(១)
គោចរំ សព្វពុទ្ធានំ ឈានរតិសមប្បិតា ។
អញ្ញេ ធម្មានិ ទេសេន្តិ អញ្ញេ កីឡន្តិ ឥទ្ធិយា
អប្បនាយបិ កីឡន្តិ(២) អភិញ្ញាវសិភាវិតា ។
វិកុព្វនា វិកុព្វន្តិ អនេកសតសហស្សិយោ
ពុទ្ធាបិ ពុទ្ធេ បុច្ឆន្តិ វិសយំ សព្វញ្ញុមាលយំ ។
គម្ភីរំ និបុណំ ឋានំ បញ្ញាយ វិនិពុជ្ឈរេ
សាវកា ពុទ្ធេ បុច្ឆន្តិ ពុទ្ធា បុច្ឆន្តិ សាវកេ ។
អញ្ញមញ្ញញ្ច បុច្ឆន្តិ(៣) អញ្ញមញ្ញំ ព្យាករោន្តិ តេ
ពុទ្ធា បច្ចេកពុទ្ធា ច សាវកា បរិចារកា ។
ឯវំ រតីសុ រមមានា(៤) បាសាទេភិរមន្តិ តេ
ឆត្តាតិឆត្តា តិដ្ឋន្តិ រតនាវេឡុសន្និភា(៥) ។

---

១ ម. សយនេ បល្លង្កមាភុជិំ ។ ២ ម. អញ្ញេ អភិញ្ញា អប្បេន្តិ ។ ៣ ម. បុច្ឆិត្វា ។
៤ ម. ឯវំ សកាយ រតិយា ។ ៥ ម. ឆត្តា តិដ្ឋន្តុ រតនាកញ្ចនាវេឡុបត្តិកា ។

ពុទ្ធបមានទី ១

(ព្រះអរិយៈទាំងនោះ) មានសម្បជញ្ញៈ ក្រោកឡើង ហើយផ្គត់ព្រះភ្នែនលើសំណឹង បំពេញសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងឈានជាអារម្មណ៍ របស់ព្រះពុទ្ធទាំងពួង ។ ពួកព្រះអរិយៈខ្លះសម្តែងធម៌ ពួកខ្លះក្រសាលដោយឫទ្ធិ ពួកខ្លះក្រសាលដោយអប្បនាសមាធិ ពួកខ្លះបម្រើននូវវសីក្នុងអភិញ្ញា ធ្វើវិកុព្វនាឥទ្ធិ(១) ច្រើនសែន ។ ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ ទ្រង់សួរនូវប្រស្នាជាវិស័យព្រះពុទ្ធ ជារបៀបនៃសព្វញ្ញពុទ្ធ បំពោះព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ ដែលត្រាស់ដឹងហេតុដ៏ជ្រៅល្អិត ដោយប្រាជ្ញា សាវ័កទាំងឡាយ សួរព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ ឯព្រះពុទ្ធទាំងឡាយក៏សួរសាវ័កទាំងឡាយ ។ ព្រះពុទ្ធ ព្រះបច្ចេកពុទ្ធ និងសាវ័កជាអ្នកបម្រើទាំងនោះ សួរគ្នានិងគ្នាផង ឆ្លើយដល់គ្នានិងគ្នាផង ។ ព្រះអរិយបុគ្គលទាំងនោះ កាលត្រេកអរក្នុងពុទ្ធកិច្ច យ៉ាងនេះហើយ រមែងរីករាយលើប្រាសាទ ឯឆត្រួត ប្រាកដស្មើដោយរបៀបនៃកែវ ក៏បិតនៅ ។

---

១ បានដល់ឫទ្ធិដែលធ្វើមនុស្សម្នាក់ឲ្យទៅជាមនុស្សច្រើននាក់ ។

សុវណ្ណជាលសំយុត្តំ   រជតជាលខចិតំ
មុត្តាជាលបរិក្ខិត្តំ   សព្វេ ធារេន្តុ មត្ថកេ ។
ករន្តុ ចេលវិតានា   សោវណ្ណតារកាចិត្តិតា
វិចិត្តា មលយវិតតា(១)   សព្វេ ធារេន្តុ មត្ថកេ ។
វិតតា មលយទាមេហិ   គន្ធទាមេហិ សោភិតា
ទុស្សទាមេហិ បរិកិណ្ណា(២)   រតនទាមភូសិតា ។
បុប្ផាភិកិណ្ណា សុវិចិត្តា(៣)   សុរភិគន្ធធូបិតា(៤)
គន្ធបញ្ចង្គុលកតា(៥)   ហេមច្ឆទនឆាទិតា ។
ចតុទ្ទិសា បោក្ខរញ្ញោ   បទុមុប្បលសន្ថតា
សោវណ្ណរូបេ ខាយន្តុ   បទុមរេណុរជុគ្គតា ។
បុប្ផន្តុ បាទបា សព្វេ   បាសាទស្ស សមន្តតោ
សយញ្ច បុប្ផា មុញ្ចិត្វា   គន្ត្វា ភវនមោកិរុំ ។
សិខិនោ តត្ថ នច្ចន្តុ   ទិព្វា ហំសា បកុជ្ជរេ(៦)
ករវិកា ច គាយន្តុ   ទិជសង្ឃា សមន្តតោ ។

---

១ ម. វិចិត្តមល្យវិតតា ។ ២ ម. ទុស្សទាមបរិកិណ្ណា ។ ៣ ម. សុចិត្តា ។ ៤ ម. សុរភិគន្ធភូសិតា ។ ៥ ម. គន្ធបញ្ចង្គុលិកតា ។ ៦ ម. ទិព្វហំសា បកូជរេ ។

តថាគតប្រកាសថា ឆត្រដែលប៉ាក់ដោយបណ្ដាញមាសដែលរចនាដោយបណ្ដាញប្រាក់ ដែលព័ន្ធព័ទ្ធដោយបណ្ដាញកែវមុក្ដា ឆត្រទាំងអស់នោះ សូមបាំងលើព្រះកេសព្រះពុទ្ធ ៗ ពិតានសំពត់ ដែលវិចិត្រដោយរូបផ្កាយមាស ដែលវិចិត្រដោយរបៀបផ្កា ពិតានទាំងនោះ សូមបាំងលើព្រះកេសព្រះពុទ្ធ ៗ សូមស្រះបោក្ខរណី ដេរដាសដោយចង្កោមផ្កា (មានក្លិនក្រអូប) និងចង្កោមផ្កាឈើមានក្លិនក្រអូប ល្អដោយចង្កោមផ្កាក្រអូប ដេរដាសដោយផ្ទាំងសំពត់ តាក់តែងដោយចង្កោមកែវ ៗ សូមស្រះបោក្ខរណី ដេរដាសដោយផ្កាវិចិត្រល្អ អប់ដោយក្លិនក្រអូប តាក់តែងដោយគ្រឿងប្រស់ព្រំដ៏ក្រអូប បិទបាំងដោយពិតានមាស ៗ សូមស្រះបោក្ខរណី ក្នុងទិសទាំង ៤ ព្រោងព្រាតដោយឈូកនិងឧប្បល រោយរាយដោយលំអងផ្កាឈូក កើតប្រាកដក្បែរប្រាសាទមាស ៗ ដើមឈើទាំងអស់ ជុំវិញប្រាសាទ សូមបញ្ចេញផ្កា លុះបញ្ចេញផ្កាហើយ សូមរោយរាយក្លិនទៅលើប្រាសាទ ៗ សូមពួកក្ងោកពង់លើប្រាសាទនោះ សូមពួកហង្សជាទិព្វ ស្រែកកញ្ជ្រៀវ សូមពួកករវិកយំ សូមពួកបក្សីរងាវ ជុំវិញប្រាសាទនោះ ៗ

បឋមំ ពុទ្ធបទានំ

ភេរិយោ សព្វា វជ្ជន្តុ វីណា សព្វា រវន្តុ(១) តា
សព្វា សង្គីតិ វត្តន្តុ អាទាសស្ស សមន្តតោ ។
យាវតា ពុទ្ធក្ខេត្តម្ហិ ចក្កវាឡា ចតុបរិ(២)
មហន្តា ជោតិសម្បន្នា អច្ឆិន្នា(៣) រតនាមយា ។
តិដ្ឋន្តុ សោណ្ណបល្លង្កា ទីបរុក្ខា ជលន្តុ តេ
ភវន្តុ ឯកបជ្ជោតា ទសសហស្សបរម្បរា ។
គណិកា លាសិកា ចេវ នច្ចន្តុ អច្ឆរាគណា
នានារង្គា បទិស្សន្តុ អាទាសស្ស សមន្តតោ ។
ទុមគ្គេ បព្វតគ្គេ វា សិនេរុគិរិមុទ្ធនេ
ឧស្សាបេមិ ធជំ សព្វំ វិចិត្តំ បញ្ចវណ្ណិកំ ។
នរា នាគា ច គន្ធព្វា សព្វេ ទេវា ឧបេន្តុ តេ
នមស្សន្តា បញ្ជលិកា អាទាសំ បរិវារយុំ ។
យំ កិញ្ចិ កុសលំ កម្មំ កត្តព្វំ កិរិយំ មម
កាយេន វាចា មនសា តិទសេ សុកតំ កតំ ។

---

១ ម. រសន្តុ ។ ២ ម. ចក្កវាឡេ តតោ បរេ ។ ៣ ម. អច្ចិន្នា ។

ពុទ្ធាបទាន ទី ១

សូមពួកស្គរទាំងអស់ លាន់ឮខ្ទរខ្ទារ សូមពួកពិណទាំងអស់ លាន់ឮ សូមពួកចម្រៀងទាំងអស់ច្រៀង ជុំវិញប្រាសាទ ។ សូមបល្ល័ង្កមាសដ៏ធំ ដែលបរិបូណ៌ដោយពន្លឺមិនដាច់ ដែលរចនាដោយកែវ ឋិតនៅក្នុងចក្រវាឡ ជាពុទ្ធក្ខេត្តទាំងប៉ុន្មានផង ក្នុងចក្រវាឡ (ដទៃពីនោះផង) ។ សូមពួកឈើប្រទីបភ្លឺរុងរឿង សូមឈើទាំងហ្នឹន មានពន្លឺតែបែបមួយតៗគ្នា ។ សូមពួកស្ត្រីគណិកា ពួកស្ត្រីរបាំនិងពួកស្ត្រីអប្សរ ដែលប្រដាប់ដោយពណ៌ផ្សេងៗ នាំគ្នារាំ នាំគ្នាច្រៀង ជុំវិញប្រាសាទ ។ តថាគតឲ្យគេលើកទង់ជ័យទាំងអស់ ដ៏វិចិត្រមានពណ៌ ៥ លើចុងឈើខ្លះ លើកំពូលភ្នំខ្លះ លើកំពូលភ្នំសិនេរុខ្លះ ។ តថាគតប្រកាសថា សូមពួកមនុស្ស នាគ គន្ធព្វ និងទេវតាទាំងអស់នោះ នាំគ្នាមកនមស្ការ ធ្វើអញ្ជលិកម្ម ហោមរោមប្រាសាទរបស់យើងនេះ ។ អំពើជាកុសលណាមួយ ដែលខ្ញុំគប្បីធ្វើដោយកាយ វាចា ចិត្ត (អំពើជាកុសលនោះ) ដែលខ្ញុំបានធ្វើហើយ ជាកុសលគួរដល់ការកើតក្នុងសុគតិ ក្នុងត្រៃត្រឹង្ស ។

យេ សត្តា សញ្ញិនោ អត្ថិ យេ ច សត្តា អសញ្ញិនោ
កតំ បុញ្ញផលំ មយ្ហំ សព្វេ ភាគី ភវន្តុ តេ ។
យេ តំ កតំ សុវិទិតំ ទិន្នំ បុញ្ញផលំ មយា
យេ ច តត្ថ(១) ន ជានន្តិ ទេវា គន្ត្វា និវេទយុំ ។
សព្វលោកម្ហិ យេ សត្តា ជីវន្តាហារហេតុកា
មនុញ្ញំ ភោជនំ សព្វេ(២) លភន្តុ មម ចេតសា ។
មនសា ទានំ មយា ទិន្នំ មនសា បសាទមាទយឹ(៣)
បូជិត្វា សព្វសម្ពុទ្ធេ បច្ចេកានញ្ច បូជយឹ(៤) ។
តេន កម្មេន សុកតេន ចេតនាបណិធីហិ ច
ជហិត្វា មានុសំ ទេហំ តាវតឹសំ អគច្ឆហំ ។
ទុវេ ភវេ បជានាមិ ទេវត្តំ(៥) អថ មានុសំ(៦)

---

១ ម. តស្មឹ ។ ២ ម. សព្វំ ។ ៣ ម. បសាទមាវហឹ ។ ៤ ម. បូជិតា សព្វសម្ពុទ្ធា បច្ចេកា ជិនសាវកា ។ ៥ ទេវតេ ។ ៦ មានុសេ ។

សត្វទាំងឡាយណា មានសញ្ញា និងសត្វទាំងឡាយណា មិនមានសញ្ញា សត្វទាំងអស់នោះ ចូរបាននូវចំណែកផលនៃបុណ្យដែលខ្ញុំបានធ្វើហើយ សត្វទាំងឡាយណា បានដឹងច្បាស់ នូវបុណ្យដែលខ្ញុំបានធ្វើហើយនោះ សត្វទាំងនោះ (ចូរបានទទួល) នូវផលនៃបុណ្យដែលខ្ញុំឲ្យហើយ ម្យ៉ាងទៀត បណ្ដាសត្វទាំងនោះ សត្វទាំងឡាយណា មិនបានដឹង សូមទេវតាទាំងឡាយអញ្ជើញទៅឲ្យដំណឹង (ដល់សត្វទាំងនោះ) ផង ។ សត្វទាំងអស់ណាក្នុងលោក ដែលអាស្រ័យអាហារហើយរស់នៅ សត្វទាំងអស់នោះ ចូរបាននូវភោជនជាទីគាប់ចិត្ត តាមចិត្តខ្ញុំចុះ ។ តថាគតបានឲ្យទានដោយចិត្ត តថាគតបានបណ្ដុះ នូវសេចក្ដីជ្រះថ្លា ដោយចិត្ត បានបូជាចំពោះព្រះសម្ពុទ្ធទាំងពួង បូជាចំពោះព្រះបច្ចេកពុទ្ធទាំងឡាយ ។ តថាគតលះបង់កាយ ជារបស់មនុស្សហើយ ទៅកើតក្នុងឋានតាវត្តិង្ស ព្រោះកម្មដែលតថាគតធ្វើល្អនោះផង ព្រោះការតំកល់ទុកចេតនានោះផង ។ តថាគតស្គាល់ច្បាស់ នូវភពទាំងពីរ គឺភពជារបស់ទេវតា ១

បឋមំ ពុទ្ធបទានំ

អញ្ញំ គតឹ ន ជានាមិ មនសា បត្ថនាផលំ ។
ទេវានំ អធិកោ ហោមិ ភវាមិ មនុជាធិបោ
រូបលក្ខណសម្បន្នោ បញ្ញាយ អសមោ ភវេ ។
ភោជនំ វិវិធំ សេដ្ឋំ រតនញ្ច អនប្បកំ
នានាវិធានិ វត្ថានិ(១) នភសា ខិប្បំ ឧបេន្តិ មំ ។
បឋព្យា បព្វតេ ចេវ អាកាសេ ឧទកេ វនេ
យត្ថ(២) ហត្ថំ បសារេមិ ទិព្វា ភក្ខា ឧបេន្តិ មំ ។
បឋព្យា បព្វតេ ចេវ អាកាសេ ឧទកេ វនេ
យត្ថ ហត្ថំ បសារេមិ រតនា សព្វេ ឧបេន្តិ មេ ។
បឋព្យា បព្វតេ ចេវ អាកាសេ ឧទកេ វនេ
យត្ថ ហត្ថំ បសារេមិ សព្វេ គន្ធា ឧបេន្តិ មេ ។
បឋព្យា បព្វតេ ចេវ អាកាសេ ឧទកេ វនេ
យត្ថ ហត្ថំ បសារេមិ សព្វេ យានា ឧបេន្តិ មេ ។
បឋព្យា បព្វតេ ចេវ អាកាសេ ឧទកេ វនេ
យត្ថ ហត្ថំ បសារេមិ សព្វេ មាលា ឧបេន្តិ មេ ។

---

១ ម. វិវិធានិ ច វត្ថានិ ។ ២ ម. យញ្ញំ ។

ពុទ្ធាបទាន ទី ១

ជារបស់មនុស្ស ១ តថាគតមិនស្គាល់គតិដទៃឡើយ នេះជាផលនៃសេចក្តីប្រាថ្នាដោយចិត្ត ។ តថាគតបានជាបុគ្គលប្រសើរជាងទេវតាទាំងឡាយ ជាធំក្នុងពួកមនុស្សបរិបូណ៌ដោយរូបនោមទិនលក្ខណៈ ឥតមានបុគ្គលស្មើដោយប្រាជ្ញា ។ ភោជនដ៏ប្រសើរផ្សេង ៗ ផង កែវច្រើនយ៉ាងផង សំពត់មានបែបផ្សេង ៗ ផង ក៏ធ្លាក់ចុះចាកអាកាស មកកាន់ទីជិតតថាគតឆាប់រហ័ស ។ តថាគតលាដៃក្នុងទីណា គឺផែនដីក្តី អាកាស ទឹកនិងព្រៃ អាហារជាទិព្វ ក៏មកដល់តថាគត (អំពីទីនោះ) ។ តថាគតលាដៃ ក្នុងទីណា គឺផែនដី ក្តី អាកាស ទឹកនិងព្រៃ កែវទាំងពួង ក៏មកដល់តថាគត (អំពីទីនោះ) ។ តថាគតលាដៃ ក្នុងទីណា គឺផែនដី ក្តី អាកាស ទឹកនិងព្រៃ គ្រឿងក្រអូបទាំងពួង ក៏មកដល់តថាគត (អំពីទីនោះ) ។ តថាគតលាដៃ ក្នុងទីណា គឺផែនដី ក្តី អាកាស ទឹកនិងព្រៃ យានទាំងពួង ក៏មកដល់តថាគត (អំពីទីនោះ) ។ តថាគតលាដៃ ក្នុងទីណា គឺផែនដី ក្តី អាកាស ទឹកនិងព្រៃ កម្រងផ្កា ទាំងពួង ក៏មកដល់

បថព្យា បព្វតេ ចេវ អាកាសេ ឧទកេ វនេ
យត្ថ ហត្ថំ បសារេមិ អលង្ការ ឧបេន្តិ មេ ។
បថព្យា បព្វតេ ចេវ អាកាសេ ឧទកេ វនេ
យត្ថ ហត្ថំ បសារេមិ សព្វា កញ្ញា ឧបេន្តិ មេ ។
បថព្យា បព្វតេ ចេវ អាកាសេ ឧទកេ វនេ
យត្ថ ហត្ថំ បសារេមិ មធុសក្ខរា ឧបេន្តិ មេ ។
បថព្យា បព្វតេ ចេវ អាកាសេ ឧទកេ វនេ
យត្ថ ហត្ថំ បសារេមិ សព្វេ ខជ្ជា ឧបេន្តិ មេ ។
អចេលេ អទ្ធិកេ ជនេ យាចកេ ច បថាវិនោ
ទទាមិ តំ ទានវរំ សម្ពោធិវរបត្តិយា ។
នាទេន្តោ បព្វតំ សេលំ គជ្ជេន្តោ(១) ពហលំ គិរឹ
សទេវកំ ហាសយន្តោ ពុទ្ធោ លោកេ ភវាមហំ ។
ទិសា ទសវិធា លោកេ យាយតោ នត្ថិ អន្តកំ
តស្មិញ្ច ទិសាភាគម្ហិ ពុទ្ធក្ខេត្តា អសង្ខិយា ។

---

១ ម. គជ្ជន្តោ ។

តថាគត (អំពីទីនោះ) ។ តថាគតលាដៃ ក្នុងទីណា គឺផែនដី ក្តី អាកាស ទឹកនិងព្រៃ គ្រឿងអលង្ការទាំងឡាយ ក៏មកដល់តថាគត (អំពីទីនោះ) ។ តថាគតលាដៃ ក្នុងទីណា គឺផែនដី ក្តី អាកាស ទឹកនិងព្រៃ ស្រូវកញ្ញាទាំងអស់ ក៏មកដល់តថាគត (អំពីទីនោះ) ។ តថាគតលាដៃ ក្នុងទីណា គឺផែនដី ក្តី អាកាស ទឹកនិងព្រៃ ទឹកឃ្មុំនិងស្ករ ក៏មកដល់តថាគត (អំពីទីនោះ) ។ តថាគតលាដៃ ក្នុងទីណា គឺផែនដី ក្តី អាកាស ទឹកនិងព្រៃ គ្រឿងបង្អែម គ្រប់យ៉ាង ក៏មកដល់តថាគត (អំពីទីនោះ) ។ ដើម្បីដល់នូវសម្ពោធិញ្ញាណដ៏ប្រសើរ តថាគត ឲ្យនូវទានដ៏ប្រសើរនោះ ដល់ជនអ្នកឥតទ្រព្យ (ជនអ្នកដំណើរ) យាចក និងអ្នកដើរតាមផ្លូវ ។ តថាគតញុំាងក្តុំប្តឲ្យលាន់ឮ ញុំាងក្តំដ៏ក្រាស់ឲ្យឮខ្ទរខ្ទារ ញុំាងលោក ព្រមទាំងទេវតាឲ្យរីករាយ ទើបបានជាព្រះពុទ្ធក្នុងលោក ។ ទីបំផុតនៃសត្វ កាលទៅកាន់ទិសទាំង ១០ ក្នុងលោក មិនមានឡើយ បំណែកខាងពុទ្ធក្ខេត្ត ក្នុងបំណែកនៃទិសនោះ គេមិនអាចរាប់បាន ។

បឋមំ ពុទ្ធាបទានំ

បភា បកិត្តិតា មយ្ហំ យមកា រំសិវាហនា
ឯត្ថន្តរេ រំសិជាលំ អាលោកោ វិបុលោ ភវេ ។
ឯត្តកេ លោកធាតុម្ហិ សព្វេ បស្សន្តុ មំ ជនា
សព្វេ សុមនា ហោន្តុ សព្វេ មំ អនុវត្តរេ(១) ។
វិសិដ្ឋមធុនាទេន អមតំ ភេរិមាហរេ(២)
ឯត្ថន្តរេ ជនា សព្វេ សុណន្តុ មធុរំ គិរំ ។
ធម្មមេឃេន វស្សន្តេ សព្វេ ហោន្តុ អនាសវា
យេ តត្ថ បច្ឆិមកា សត្តា សោតាបន្នា ភវន្តុ តេ ។
ទត្វា ទាតព្វកំ ទានំ សីលំ បូរេ អសេសតោ
នេក្ខម្មបារមឹ គន្ត្វា បត្តោ សម្ពោធិមុត្តមំ ។
បណ្ឌិតេ បរិបុច្ឆិត្វា កត្វា វីរិយមុត្តមំ
ខន្តិយា បារមឹ គន្ត្វា បត្តោ សម្ពោធិមុត្តមំ ។

---

១ ម. សព្វេ មំ អនុវត្តន្តុ យាវ ព្រហ្មនិវេសនន្តិ ទិស្សន្តិ ។ ២ ម. អមតភេរិមាហនឹ ។

ពុទ្ធាបទាន ទី ១

ពន្លឺជាគ្រឿងនាំទៅនូវរស្មីទាំងគួ ប្រាកដហើយដល់តថាគត ពន្លឺគឺបណ្ដាញនៃរស្មី ដ៏ធំទូលាយ ក៏កើតឡើងក្នុងបន្ទោះនៃលោកធាតុនេះ ៗ ចូរពួកជនទាំងអស់នេះ ក្នុងលោកធាតុឃើញនូវតថាគតចុះ ចូរពួកជនគ្រប់គ្នាមានចិត្តល្អចុះ ចូរពួកជនរាល់រូប ប្រព្រឹត្តតាមតថាគតចុះ ៗ តថាគតទួងស្គរ គឺព្រះនិព្វានឈ្មោះអមតៈ ដោយពាក្យដ៏ពីរោះប្រសើរក្រៃលែង ចូរពួកជនគ្រប់គ្នា ក្នុងលោកធាតុនេះ ស្ដាប់នូវសំឡេងដ៏ពីរោះចុះ ៗ កាលបើតថាគតបង្អុរចុះ ដោយទឹកភ្លៀងគឺធម៌ ចូរពួកជនគ្រប់គ្នា ជាអ្នកមិនមានអាសវៈចុះ បណ្ដាសត្វទាំងនោះ ពួកសត្វណា មាននិស្ស័យដាន់ក្រោម ចូរពួកសត្វទាំងនោះ បានជាសោតាបន្នបុគ្គលចុះ ៗ ព្រោះតថាគតឲ្យទានដែលគួរឲ្យ បានបំពេញសីល ឥតមានសេសសល់ ដល់នូវនេក្ខម្មបារមី ទើបបាននូវសម្ពោធិញ្ញាណដ៏ឧត្ដម ៗ ព្រោះតថាគតបានប្រឹក្សានឹងពួកបណ្ឌិត ហើយធ្វើនូវវីរិយបារមី ឲ្យខ្ពង់ខ្ពស់ ដល់នូវខន្តិបារមី ទើបបាននូវសម្ពោធិញ្ញាណ ដ៏ឧត្ដម ៗ

កត្វា ទឡ្ហមធិដ្ឋានំ សច្ចបារមិ បូរយេ
មេត្តាយ បារមី គន្ត្វា បត្តោ សម្ពោធិមុត្តមំ ។
លាភាលាភេ សុខទុក្ខេ សម្មានេ(១) វិមាននេ
សព្វត្ថ សមកោ ហុត្វា បត្តោ សម្ពោធិមុត្តមំ ។
កោសជ្ជំ ភយតោ ទិស្វា វីរិយញ្ចាបិ ខេមតោ
អារទ្ធវីរិយា ហោថ ឯសា ពុទ្ធានុសាសនី ។
វិវាទំ ភយតោ ទិស្វា អវិវាទញ្ច ខេមតោ
សមគ្គា សខិលា ហោថ ឯសា ពុទ្ធានុសាសនី ។
បមាទំ ភយតោ ទិស្វា អប្បមាទញ្ច ខេមតោ
ភាវេថដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ ឯសា ពុទ្ធានុសាសនី ។

---

១ ម. សម្មានេ ច ។

ព្រោះតថាគតធ្វើអធិដ្ឋានបារមីឲ្យមាំមួន បំពេញនូវសច្ចបារមី ដល់នូវមេត្តាបារមី ទើបបាននូវសម្ពោធិញ្ញាណដ៏ឧត្តម ។ ព្រោះតថាគតជាអ្នកមានចិត្តស្មើ ក្នុងលោកធម៌ទាំងអស់ គឺ លាភនិងឥតលាភ សុខនិងទុក្ខ ការសរសើរនិងនិន្ទា ទើបបាននូវសម្ពោធិញ្ញាណដ៏ឧត្តម ។ អ្នកទាំងឡាយ ចូរឃើញនូវកោសជ្ជៈ ថាជាភ័យផង ឃើញនូវវីរិយៈ ថាជាធម៌ក្សេមផង ហើយចូរជាអ្នកប្រារព្ធព្យាយាមឡើង នេះជាអនុសាសនីរបស់ព្រះពុទ្ធ ។ អ្នកទាំងឡាយ ចូរឃើញនូវវិវាទ ថាជាភ័យផង ឃើញនូវការមិនវិវាទ ថាជាគុណដ៏ក្សេមផង ហើយចូរជាអ្នកព្រមព្រៀងស្រុះស្រួលនឹងគ្នាចុះ នេះជាអនុសាសនីរបស់ព្រះពុទ្ធ ។ អ្នកទាំងឡាយ ចូរឃើញនូវបមាទៈ ថាជាភ័យផង ឃើញនូវអប្បមាទៈ ថាជាគុណដ៏ក្សេមផង ហើយចូរចម្រើនមគ្គមានអង្គ ៨ នេះជាអនុសាសនីរបស់ព្រះពុទ្ធ ។

បឋមំ ពុទ្ធាបទានំ

សមាគតា ពហូ ពុទ្ធា អរហន្តា ច សព្វសោ
សម្ពុទ្ធេ អរហន្តេ ច វន្ទមានា នមស្សថ ។

ឯវំ អចិន្តិយា ពុទ្ធា ពុទ្ធធម្មា អចិន្តិយា
អចិន្តិយេសុ បសន្នានំ វិបាកោ ហោត្យចិន្តិយោតិ ។

ឥត្ថំ សុទំ ភគវា អត្តនោ ពុទ្ធចរិតំ សម្ភាវយមានោ ពុទ្ធាបទានិយំ នាម ធម្មបរិយាយំ អភាសិត្ថាតិ ។

ពុទ្ធាបទានំ សមត្តំ ។

ពុទ្ធាបទាន ទី ១

ព្រះពុទ្ធនិងព្រះអរហន្តច្រើនអង្គ បានមកជួបជុំដោយសព្វគ្រប់ ហើយ អ្នកទាំងឡាយចូរថ្វាយបង្គំនមស្ការ ចំពោះព្រះសម្ពុទ្ធ និងព្រះអរហន្តចុះ ។ ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ ជាអចិន្តិយ-បុគ្គល (បុគ្គលដែលគេមិនគប្បីគិតកើត) ធម៌របស់ព្រះពុទ្ធ ជាអចិន្តិយធម៌ យ៉ាងនេះ កាលបុគ្គលជ្រះថ្លា ចំពោះគុណ ជាអចិន្តិយៈ រមែងបានផលជាអចិន្តិយៈ ។

បានឮថា ព្រះមានព្រះភាគ កាលត្រាស់ដឹងនូវពុទ្ធចរិត របស់ព្រះអង្គ ទើបសម្ដែងនូវធម្មបរិយាយ ឈ្មោះពុទ្ធាបទាន ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ ពុទ្ធាបទាន ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស អបទានំ

ទុតិយំ បច្ចេកពុទ្ធាបទានំ

អថ បច្ចេកពុទ្ធាបទានំ សុណាថ

[២] តថាគតំ ជេតវនេ វសន្តំ
អបុច្ឆិ វេទេហមុនី នតង្គោ
បច្ចេកពុទ្ធា កិរ នាម ហោន្តិ
ភវន្តិ តេ ហេតុហិ កេហិ ធីរ ។
តទាហ សព្វញ្ញុវរោ មហេសី
អានន្ទកំ មធុរស្សរេន
យេ សព្វពុទ្ធេសុ កតាធិការា
អលទ្ធមោក្ខា ជិនសាសនេសុ ។
តេនេវ សំវេគមុខេន ធីរា
វិនាបិ ពុទ្ធេហិ សុតិក្ខបញ្ញា
អារម្មណេនាបិ បរិត្តកេន
បច្ចេកពោធឹ អនុបាបុណន្តិ ។

បច្ចេកពុទ្ធាបទាន ទី ២

អ្នកទាំងឡាយ ចូរស្តាប់បច្ចេកពុទ្ធាបទាន ដូចតទៅនេះ

[២] នគរ: ជាអ្នកប្រាជ្ញ ជាបុត្រនៃនាងទេវី ក្នុងដែនវេទេហ: បានសួរព្រះតថាគត កាលគង់នៅក្នុងវត្តជេតពនថា ឮថា ព្រះបច្ចេកពុទ្ធទាំងឡាយរមែងមាន តើព្រះបច្ចេកពុទ្ធជាអ្នកប្រាជ្ញទាំងនោះ រមែងកើតឡើង ដោយហេតុដូចម្តេចខ្លះ ។ គ្រានោះ ព្រះសព្វញ្ញុពុទ្ធដ៏ប្រសើរ ព្រះអង្គស្វែងរកនូវគុណដ៏ធំ ទ្រង់បែរទៅត្រាស់នឹងព្រះអានន្ទដ៏ចម្រើន ដោយព្រះសូរសៀងដ៏ពីរោះថា

ពួកជនណា មានការកសាងបានធ្វើទុកហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធទាំងពួង តែមិនទាន់បានមោក្ខធម៌ក្នុងសាសនានៃព្រះជិនស្រីទេ ។ ជនទាំងនោះ ជាអ្នកប្រាជ្ញ ជាអ្នកមានប្រាជ្ញាមុតថ្លា វៀរលែងតែព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ រមែងបាននូវបច្ចេកពោធិញ្ញាណ ដោយប្រធាននៃសង្វេគនោះផង ដោយអារម្មណ៍ដ៏ស្តើងស្តួចនោះផង

ទុតិយំ បច្ចេកពុទ្ធាបទានំ

សព្វម្ហិ លោកម្ហិ មមំ ឋបេត្វា
បច្ចេកពុទ្ធាន(១) សមោវ នត្ថិ
តេសំ ឥមំ វណ្ណបទេសមត្តំ
វក្ខាមហំ សាធុ មហាមុនីនំ ។

សយមេវ ពុទ្ធាន មហាឥសីនំ
សាធូនិ វាក្យានិ មធុំវ(២) ខុទ្ទំ
អនុត្តរំ ភេសជ្ជំ បត្ថយន្តា
សុណាថ សព្វេ សុបសន្នចិត្តា ។

បច្ចេកពុទ្ធាន សមាគតានំ
បរម្បរំ ព្យាករណានិ យានិ
អាទីនវោ យញ្ច វិរាគវត្ថុំ
យថា ច ពោធឹ អនុបាបុណឹសុ ។

១ ម. បច្ចេកពុទ្ធេហិ ។ ២ ម. មធូវ ។

បច្ចេកពុទ្ធបទានទី ២

ក្នុងលោកទាំងមូល វៀរលែងតែតថាគតចេញ មិនមានបុគ្គលណាស្មើ នឹងព្រះបច្ចេកពុទ្ធឡើយ តថាគតនឹងសម្តែងនូវគុណ ត្រឹមតែសង្ខេបនេះ របស់ព្រះបច្ចេកពុទ្ធទាំងឡាយនោះ (អ្នកទាំងឡាយចូរស្តាប់នូវគុណ) របស់ពួកព្រះបច្ចេកពុទ្ធ ជាមហាមុនី ដោយប្រពៃចុះ ។ អ្នកទាំងឡាយ កាលប្រាថ្នានូវភេសជ្ជៈដ៏ប្រសើរផុតគឺព្រះនិព្វាន ចូរមានចិត្តជ្រះថ្លាទាំងអស់គ្នា ស្តាប់នូវពាក្យដ៏ពីរោះ ដូចជាទឹកឃ្មុំផ្អឹត របស់ព្រះមហាឥសី ដែលត្រាស់ដឹងឯង ៗ ព្រះបច្ចេកពុទ្ធទាំងឡាយ ដែលមកប្រជុំគ្នា មានព្យាករណ៍ មានទោស មានវត្ថុ នៃសេចក្តីសោយចិត្ត ទាំងមានហេតុដែលបានសម្រេច នូវពោធិញ្ញាណ ផ្សេង ៗ គ្នា ។

សរាគវត្ថូសុ វិរាគសញ្ញី
រត្តម្ហិ លោកម្ហិ វិរត្តចិត្តា
ហិត្វា បបញ្ចំ ជិតផន្ទិតានិ(១)
តត្ថេវ ពោធឹ អនុបាបុណឹសុ ។

សព្វេសុ ភូតេសុ និធាយ ទណ្ឌំ
អវិហេឋយំ អញ្ញតរម្បិ តេសំ
មេត្តេន ចិត្តេន ហិតានុកម្បី
ឯកោ ចរេ ខគ្គវិសាណកប្បោ(២) ។

សព្វេសុ ភូតេសុ និធាយ ទណ្ឌំ
អវិហេឋយំ(៣) អញ្ញតរម្បិ តេសំ
ន បុត្តមិច្ឆេយ្យ កុតោ សហាយំ
ឯកោ ចរេ ខគ្គវិសាណកប្បោ ។

---

១ ម. បបញ្ចេ ជិតពន្ទិតានិ ។ ២ ម. សព្វេសុ ភូតេសុ និធាយ ទណ្ឌំ អវិហេឋយំ អញ្ញតរម្បិ តេសំ មេត្តេន ចិត្តេន ហិតានុកម្បី ឯកោ ចរេ ខគ្គវិសាណកប្បោតិ នត្ថិ ។ ៣ ម. អហេឋយំ ។

(ព្រះបច្ចេកពុទ្ធទាំងនោះ) មានសេចក្ដីសំគាល់ ក្នុងការរសាយចិត្ត ក្នុងវត្ថុដែលប្រកបដោយរាគៈ មានចិត្តរសាយក្នុងលោក ដែលគេត្រេកត្រអាល លះបង់នូវបបញ្ចធម៌[១] និងកិលេសជាត ដែលញុំាងសត្វឲ្យអន្ទះសារ ហើយបានសម្រេចនូវពោធិញ្ញាណ ក្នុងទីនោះឯង ។ បុគ្គលទម្លាក់ចោលនូវអាជ្ញា ចំពោះសត្វទាំងពួង មិនបៀតបៀននូវសត្វទាំងនោះ សូម្បីសត្វណាមួយទេ ទាំងជាអ្នកអនុគ្រោះ ចំពោះប្រយោជន៍ ដោយមេត្តាចិត្ត គប្បីប្រព្រឹត្តតែម្នាក់ឯង ដូចកុយរមាស ។ បុគ្គលទម្លាក់ចោលនូវអាជ្ញា ចំពោះពួកសត្វទាំងពួង មិនបៀតបៀន ចំពោះសត្វទាំងនោះ សូម្បីសត្វណាមួយទេ មិនបានប្រាថ្នានូវបុត្រ (ទៅហើយ) តើនឹងប្រាថ្នានូវសម្លាញ់អំពីណា គប្បីប្រព្រឹត្តតែម្នាក់ឯង ដូចកុយរមាស ។

---

១ បានដល់ធម៌ ៣ យ៉ាង គឺ រាគៈ ១ ទោសៈ ១ កិលេសទាំងអស់ ១ ដែលធ្វើដំណើរសត្វឲ្យយឺតយូរ។ អដ្ឋកថា ។

ទុតិយំ បច្ចេកពុទ្ធាបទានំ

សំសគ្គជាតស្ស ភវន្តិ ស្នេហា
ស្នេហន្វយំ ទុក្ខមិទំ បហោតិ
អាទីនវំ ស្នេហជំ បេក្ខមានោ
ឯកោ ចរេ ខគ្គវិសាណកប្បោ ។

មិត្តេ សុហជ្ជេ អនុកម្បមានោ
ហាបេតិ អត្ថំ បដិពន្ធចិត្តោ
ឯតំ ភយំ សន្ថវេ បេក្ខមានោ
ឯកោ ចរេ ខគ្គវិសាណកប្បោ ។

វំសោ វិសាលោវ យថា វិសត្តោ
បុត្តេសុ ទារេសុ ច យា អបេក្ខា
វំសក្កឡីរោវ អសជ្ជមានោ
ឯកោ ចរេ ខគ្គវិសាណកប្បោ ។

មិគោ អរញ្ញម្ហិ យថា អពន្ធោ
យេនិច្ឆកំ គច្ឆតិ គោចរាយ
វិញ្ញូ នរោ សេរិតំ បេក្ខមានោ

បច្ចេកពុទ្ធាបទាន ទី ២

សេចក្តីស្រឡាញ់ របស់សត្វដែលនៅច្រឡូកច្រឡំគ្នា រមែងមាន ឯសេចក្តីទុក្ខនេះមានឡើង ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីស្រឡាញ់ បុគ្គលកាលឃើញទោស ដែលកើតអំពីសេចក្តីស្រឡាញ់ គប្បីប្រព្រឹត្តតែម្នាក់ឯង ដូចកុយរមាស ។ បុគ្គលមានចិត្តជាប់ចំពាក់ កាលអនុគ្រោះចំពោះពួកមិត្តនិងសំឡាញ់ រមែងញុំាងប្រយោជន៍ឲ្យវិនាស បុគ្គលកាលឃើញនូវភ័យ ក្នុងសេចក្តីស្និទ្ធស្នាលនុ៎ះ គប្បីប្រព្រឹត្តតែម្នាក់ឯង ដូចកុយរមាស ។ សេចក្តីស្រឡាញ់ ក្នុងបុត្រនិងភរិយា ដូចជាឫស្សីមានមែកចាក់កណ្តាញ់ បុគ្គលកាលមិនជាប់ចំពាក់ ដូចជាទំពាំងឫស្សី គប្បីប្រព្រឹត្តតែម្នាក់ឯង ដូចកុយរមាស ។ ម្រឹគក្នុងព្រៃ មិនជាប់ចំណង ដើរទៅរកចំណីតាមចំណង់បាន យ៉ាងណា វិញ្ញូជនកាលបើប្រាថ្នាសេរីភាព

ឯកោ ចរេ ខគ្គវិសាណកប្បោ ។
អាមន្តនា ហោតិ សហាយមជ្ឈេ
វាសេ[១] ឋានេ គមនេ ចារិកាយ
អនភិជ្ឈិតំ សេរិតំ បេក្ខមានោ
ឯកោ ចរេ ខគ្គវិសាណកប្បោ ។
ខិឌ្ឌា រតី ហោតិ សហាយមជ្ឈេ
បុត្តេសុ បេមំ វិបុលញ្ច ហោតិ
បិយវិប្បយោគំ វិជិគុច្ឆមានោ
ឯកោ ចរេ ខគ្គវិសាណកប្បោ ។
ចាតុទ្ទិសោ អប្បដិឃោ ច ហោតិ
សន្តុស្សមានោ ឥតរីតរេន
បរិស្សយានំ សហិតា អឆម្ភី
ឯកោ ចរេ ខគ្គវិសាណកប្បោ ។

---

១ ម. ភាសេ ប ។

(យ៉ាងនោះ) គប្បីប្រព្រឹត្តតែម្នាក់ឯង ដូចកុយរមាស ។ ការហៅរក រមែងមាន ក្នុងកណ្តាលនៃសម្លាញ់ គឺក្នុងលំនៅ ក្នុងទីបំរើ ក្នុងការដើរ ក្នុងការត្រាច់ចារិក បុគ្គលកាលប្រាថ្នានូវសេរីភាព ដែលពួកជនពាលមិនប្រាថ្នា គប្បីប្រព្រឹត្តម្នាក់ឯង ដូចកុយរមាស ។ ល្បែងនិងតម្រេក រមែងមាន ក្នុងកណ្តាលនៃសម្លាញ់ ទាំងសេចក្តីស្រឡាញ់ដ៏ធំទូលាយ រមែងមានក្នុងបុត្រទាំងឡាយ បុគ្គលកាលខ្ពើមរអើម ចំពោះការព្រាត់ប្រាសចាកសត្វនិងសង្ខារជាទីស្រឡាញ់ គប្បីប្រព្រឹត្តតែម្នាក់ឯង ដូចកុយរមាស ។ បុគ្គលជាអ្នកនៅជាសុខ ក្នុងទិសទាំង ៤ មិនមានថ្នាំងថ្នាក់ចិត្ត ត្រេកអរក្នុងវត្ថុតាមមានតាមបាន ជាអ្នកអត់ធន់ ចំពោះអន្តរាយ ជាអ្នកមិនតក់ស្លុត គប្បីប្រព្រឹត្តតែម្នាក់ឯង ដូចកុយរមាស ។

ទុតិយំ បច្ចេកពុទ្ធបទានំ

ទុស្សង្គហា បព្វជិតាបិ ឯកេ
អថោ គហដ្ឋា ឃរមាវសន្តា
អប្បោស្សុក្កោ បរបុត្តេសុ ហុត្វា
ឯកោ ចរេ ខគ្គវិសាណកប្បោ ។
ឱរោបយិត្វា គិហិព្យញ្ជនានិ
សញ្ឆិន្នបត្តោ យថា កោវិឡារោ
ឆេត្វាន វីរោ គិហិពន្ធនានិ
ឯកោ ចរេ ខគ្គវិសាណកប្បោ ។
សចេ លភេថ និបកំ សហាយំ
សទ្ធិញ្ចរំ សាធុវិហារិ ធីរំ
អភិភុយ្យ សព្វានិ បរិស្សយានិ
ចរេយ្យ តេនត្តមនោ សតីមា ។
នោ ចេ លភេថ និបកំ សហាយំ
សទ្ធិញ្ចរំ សាធុវិហារិ ធីរំ

បច្ចេកពុទ្ធាបទាន ទី ២

បព្វជិតពួកខ្លះ ឬពួកគ្រហស្ថ ដែលនៅគ្រប់គ្រងផ្ទះខ្លះ គេសង្គ្រោះបានដោយកម្រ បុគ្គលអ្នកមិនមានសេចក្ដីខ្វល់ខ្វាយ ចំពោះពួកកូននៃបុគ្គលដទៃ គប្បីប្រព្រឹត្តតែម្នាក់ឯង ដូចកុយរមាស ។ វីរបុគ្គលលះបង់ នូវវត្ថុទាំងឡាយ ជាគ្រឿងប្រាកដរបស់គ្រហស្ថ កាត់បង់នូវបំណង របស់គ្រហស្ថទាំងឡាយ ដូចដើមរលួសផ្អុងជម្រុះស្លឹក គប្បីប្រព្រឹត្តតែម្នាក់ឯង ដូចកុយរមាស ។ បើបុគ្គលបានសម្លាញ់ ជាអ្នកប្រាជ្ញ មានបញ្ញាខ្ជាប់ខ្ជួន ជាអ្នកប្រព្រឹត្តត្រូវគ្នា មានធម៌ជាគ្រឿងនៅដ៏ល្អ គប្បីជាអ្នកមានស្មារតីគ្របសង្កត់ នូវអន្តរាយទាំងពួង ហើយមានចិត្តរីករាយ ប្រព្រឹត្តជាមួយសម្លាញ់នោះចុះ ។ បើបុគ្គលមិនបានសម្លាញ់ ជាអ្នកប្រាជ្ញ មានបញ្ញាខ្ជាប់ខ្ជួន ជាអ្នកប្រព្រឹត្តត្រូវគ្នា មានធម៌ជាគ្រឿងនៅដ៏ល្អទេ

រាជាវ រដ្ឋំ វិជិតំ បហាយ

ឯកោ ចរេ មាតង្គរញ្ញេវ នាគោ ។

អទ្ធា បសំសាម សហាយសម្បទំ

សេដ្ឋា សមា សេវិតព្វា សហាយា

ឯតេ អលទ្ធា អនវជ្ជភោជី

ឯកោ ចរេ ខគ្គវិសាណកប្បោ ។

ទិស្វា សុវណ្ណស្ស បភស្សរានិ

កម្មារបុត្តេន សុនិដ្ឋិតានិ

សង្ឃដ្ដមានានិ ទុវេ ភុជស្មឹ

ឯកោ ចរេ ខគ្គវិសាណកប្បោ ។

ឯវំ ទុតិយេន សហា មមស្ស

វាចាភិលាបោ អភិសជ្ជនា វា

ឯតំ ភយំ អាយតិំ បេក្ខមានោ

ឯកោ ចរេ ខគ្គវិសាណកប្បោ ។

គប្បីប្រព្រឹត្តតែម្នាក់ឯង ដូចព្រះរាជាទ្រង់លះបង់នូវដែន ដែលទ្រង់ឈ្នះហើយ ឬដូចដំរីឈ្មោះមាតង្គៈ (លះបង់នូវហ្វូង កាលត្រាច់ទៅ) ក្នុងព្រៃ ៗ តាមពិត យើងសរសើរនូវការបរិបូណ៌ ដោយសម្លាញ់ហើយ តែបុគ្គលគួរគប់រកសម្លាញ់ ដែលមានគុណប្រសើរជាងខ្លួន ឬសម្លាញ់មានគុណស្មើនឹងខ្លួន បើរកមិនបានពួកសម្លាញ់ទាំងនុ៎ះទេ គប្បីជាអ្នកបរិភោគនូវចតុប្បច្ច័យដែលមិនទោស ហើយប្រព្រឹត្តតែម្នាក់ឯង ដូចកុយរមាស ៗ បុគ្គលឃើញនូវកងមាសទាំងពីរ ដែលកូនជាងមាសធ្វើសម្រេចល្អហើយ រណ្តំគ្នា ត្រង់កដៃ គប្បីប្រព្រឹត្តតែម្នាក់ឯង ដូចកុយរមាស ៗ ឯការឆ្លើយឆ្លងដោយវាចាក្តី ការជាប់ចំពាក់ក្តី ជាមួយនឹងបុគ្គលគម្រប់ពីរ របស់អញ ដូចកងមាសមួយគូមានយ៉ាងនុ៎ះ បុគ្គលកាលរំពឹងឃើញ នូវភ័យនុ៎ះ ក្នុងកាលខាងមុខ គប្បីប្រព្រឹត្ត តែម្នាក់ឯង ដូចកុយរមាស ៗ

ទុតិយំ បច្ចេកពុទ្ធាបទានំ

កាមា ហិ ចិត្រា មធុរា មនោរមា
វិរូបរូបេន មថេន្តិ ចិត្តំ
អាទីនវំ កាមគុណេសុ ទិស្វា
ឯកោ ចរេ ខគ្គវិសាណកប្បោ ។
ឦតី ច គណ្ឌោ ច ឧបទ្ទវោ ច
រោគោ ច សល្លញ្ច ភយញ្ច មេតំ
ឯតំ ភយំ កាមគុណេសុ ទិស្វា
ឯកោ ចរេ ខគ្គវិសាណកប្បោ ។
សីតញ្ច ឧណ្ហញ្ច ខុទំ បិបាសំ
វាតាតបេ ឌំសសិរីសបេ ច
សព្វានិបេតានិ អភិភវិត្វា
ឯកោ ចរេ ខគ្គវិសាណកប្បោ ។
នាគោវ យូថានិ វិវជ្ជយិត្វា
សញ្ជាតខន្ធោ បទុមី ឧឡារោ
យថាភិរន្តំ វិហារំ អរញ្ញេ

បច្ចេកពុទ្ធាបទាន ទី ២

ពិតណាស់ កាមទាំងឡាយដ៏វិចិត្រ មានរសផ្អែម ជាទីរីករាយនៃចិត្ត រមែងញាំញីនូវចិត្ត ដោយសភាពដ៏ប្លែកៗ បុគ្គលឃើញទោស ក្នុងកាមគុណទាំងឡាយហើយ គប្បីប្រព្រឹត្តតែម្នាក់ឯង ដូចកុយរមាស ។ បុគ្គលឃើញនូវភ័យនុ៎ះ ក្នុងកាមគុណទាំងឡាយថា នេះជាចង្រៃ ជាបូស ជាឧបទ្រព ជារោគ ជាសរ ទាំងជាភ័យ របស់អញហើយ គប្បីប្រព្រឹត្តតែម្នាក់ឯង ដូចកុយរមាស ។ បុគ្គលគ្របសង្កត់នូវសត្រូវទាំងអស់នុ៎ះ គឺត្រជាក់ ក្តៅ ឃ្លាន ស្រេក ខ្យល់ និងកំដៅថ្ងៃ រហ្មោមនិងសត្វលូនហើយ គប្បីប្រព្រឹត្តតែម្នាក់ឯង ដូចកុយរមាស ។ ដំរីមានខ្លួនសមរម្យ មាំមួន មានសម្បុរដូចផ្កាឈូក កាលលះបង់ហ្វូងហើយនៅក្នុងព្រៃ គួរដល់អធ្យាស្រ័យ យ៉ាងណា

ឯកោ ចរេ ខគ្គវិសាណកប្បោ ។

អដ្ឋានតំ សង្គណិការតស្ស
យំ ផុស្សយេ សាមយិកំ វិមុត្តឹ
អាទិច្ចពន្ធុស្ស វចោ និសម្ម
ឯកោ ចរេ ខគ្គវិសាណកប្បោ ។

ទិដ្ឋីវិសូកានិ ឧបាតិវត្តោ
បត្តោ និយាមំ បដិលទ្ធមគ្គោ
ឧប្បន្នញាណោម្ហិ(១) អនញ្ញនេយ្យោ
ឯកោ ចរេ ខគ្គវិសាណកប្បោ ។

និល្លោលុបោ និក្កុហោ និប្បិបាសោ
និម្មក្ខោ(២) និទ្ធន្តកសាវមោហោ
និរាសយោ សព្វលោកេ ភវិត្វា
ឯកោ ចរេ ខគ្គវិសាណកប្បោ ។

---

១ ម. ឧប្បន្នញាណម្ហិ ។ ២ ម. និម្មក្ខ ។

បុគ្គលគប្បីប្រព្រឹត្តតែម្នាក់ឯង ដូចកុយរមាសយ៉ាងនោះឯង ។ បុគ្គលបាននូវសាមយិកវិមុត្តិ ដោយហេតុណា ហេតុនោះ មិនមែនជាទីតាំងនៃបុគ្គលអ្នកត្រេកអរក្នុងពួកទេ បុគ្គលពិចារណានូវពាក្យ នៃព្រះពុទ្ធជាអាទិច្ចពន្ធុហើយ គប្បីប្រព្រឹត្តតែម្នាក់ឯង ដូចកុយរមាស ។ បុគ្គលកន្លងចម្រូងគឺទិដ្ឋិ ដល់នូវធម៌ទៀងគឺមគ្គទី ១ មានមគ្គ (ដ៏សេស) បានហើយ មិនមានអ្នកដទៃដឹកនាំ ព្រោះដឹងថា អាត្មាអញមានញាណកើតឡើងហើយ គប្បីប្រព្រឹត្តតែម្នាក់ឯង ដូចកុយរមាស ។ បុគ្គលមិនជាប់ចិត្ត (ក្នុងអាហារ) មិនកុហក មិនស្រេកឃ្លាន មិនលុបគុណគេ កំចាត់បង់មោហៈ ដូចជាទឹកចត់ មិនមានទីអាស្រ័យនៅគឺតណ្ហា ក្នុងលោកទាំងពួងហើយ គប្បីប្រព្រឹត្តតែម្នាក់ឯង ដូចកុយរមាស ។

ទុតិយំ បច្ចេកពុទ្ធាបទានំ

បាបំ សហាយំ បរិវជ្ជយេថ
អនត្ថទស្សឹ វិសមេ និវិដ្ឋំ
សយំ ន សេវេ បសុតំ បមត្តំ
ឯកោ ចរេ ខគ្គវិសាណកប្បោ ។

ពហុស្សុតំ ធម្មធរំ ភជេថ
មិត្តំ ឧឡារំ បដិភាណវន្តំ
អញ្ញាយ អត្ថានិ វិនេយ្យ កង្ខំ
ឯកោ ចរេ ខគ្គវិសាណកប្បោ ។

ខិឌ្ឌំ រតឹ កាមសុខញ្ច លោកេ
អនលង្ករិត្វា អនបេក្ខមានោ
វិភូសនដ្ឋានា វិរតោ សច្ចវាទី
ឯកោ ចរេ ខគ្គវិសាណកប្បោ ។

បច្ឆេកពុទ្ធាបទាន ទី ២

បុគ្គលគប្បីវៀរស្រឡះ នូវសម្លាញ់អាក្រក់ អ្នកមិនឃើញនូវសេចក្តីវិនាស អ្នកអាស្រ័យនៅ ក្នុងកម្មមិនស្មើ មិនគប្បីគប់រកនូវសម្លាញ់ ដែលជាប់ចំពាក់ដែលស្រវឹង (ក្នុងកាមគុណ) ដោយខ្លួនឯង គប្បីប្រព្រឹត្តតែម្នាក់ឯង ដូចកុយរមាស ។ បុគ្គលគប្បីគប់រកនូវបុគ្គល ជាពហុស្សូត្រ អ្នកទ្រទ្រង់ធម៌ អ្នកប្រកបដោយគុណដ៏ក្រៃលែង មានប្រាជ្ញាភ្លឺវៃ បុគ្គលដឹងច្បាស់នូវប្រយោជន៍ទាំងឡាយ គួរបន្ទោបង់សេចក្តីសង្ស័យ គប្បីប្រព្រឹត្តតែម្នាក់ឯង ដូចកុយរមាស ។ បុគ្គលមិនអើពើ មិនអាឡោះអាល័យ នូវល្បែងផងតម្រេកផង កាមសុខក្នុងលោកផង ជាអ្នកវៀរស្រឡះចាកគ្រឿងស្អិតស្អាង អ្នកពោលនូវពាក្យសច្ចៈ គប្បីប្រព្រឹត្តតែម្នាក់ឯង ដូចកុយរមាស ។ បុគ្គលលះបង់

បុត្តញ្ច ទារំ បិតរញ្ច មាតរំ
ធនានិ ធញ្ញានិ ច ពន្ធវានិ
ហិត្វាន កាមានិ យថោធិកានិ
ឯកោ ចរេ ខគ្គវិសាណកប្បោ ។
សង្គោ ឯសោ បរិត្តមេត្ថ សោខ្យំ
អប្បស្សាទោ ទុក្ខមេវេត្ថ ភិយ្យោ
គណ្ឌោ(១) ឯសោ ឥតិ ញត្វា មតិមា
ឯកោ ចរេ ខគ្គវិសាណកប្បោ ។
សន្ទាលយិត្វាន សំយោជនានិ
ជាលំវ ភិត្វា សលិលម្ពុចារី
អគ្គីវ ទឌ្ឍំ អនិវត្តមានោ
ឯកោ ចរេ ខគ្គវិសាណកប្បោ ។
ឱក្ខិត្តចក្ខូ ន ច បាទលោលោ
គុត្តិន្ទ្រិយោ រក្ខិតមានសានោ

១ ម. គាឡ្ហោ ។

នូវកាមទាំងឡាយតាមចំណែក គឺបុត្រ ភរិយា បិតា មាតា ទ្រព្យសម្បត្តិ ស្រូវ អង្ករ និងផៅពង្សហើយ គប្បីប្រព្រឹត្តតែម្នាក់ឯង ដូចកុយរមាស ។ កាមគុណនេះ ជាគ្រឿងជាប់ចំពាក់ ឯសេចក្ដីសុខ ក្នុងកាមនុ៎ះ មានប្រមាណតិច កាមគុណនុ៎ះមានសេចក្ដីត្រេកអរតិច បុគ្គលអ្នកមានគំនិតប្រាជ្ញា លុះដឹងច្បាស់ថា កាមគុណនុ៎ះ ដូចជាដំបៅពកដូច្នេះហើយ គប្បីប្រព្រឹត្តតែម្នាក់ឯង ដូចកុយរមាស ។ បុគ្គលទម្លាយនូវសំយោជនៈ ដូចត្រីក្នុងទឹកទម្លាយនូវសំណាញ់ មិនត្រឡប់មក រកសំយោជនៈវិញ ដូចភ្លើងឆេះ (មិនត្រឡប់វិញ) គប្បីប្រព្រឹត្តតែម្នាក់ឯង ដូចកុយរមាស ។ បុគ្គលមានចក្ខុដាក់ចុះ មានជើងមិនរពឹស ជាអ្នកគ្រប់គ្រងឥន្ទ្រិយ រក្សាចិត្តទុក (ដោយល្អ) មិនជោកជាំ

ទុតិយំ បច្ចេកពុទ្ធាបទានំ

អនវស្សុតោ អបរិឌយ្ហមានោ
ឯកោ ចរេ ខគ្គវិសាណកប្បោ ។
ឱហារយិត្វា(១) គិហិព្យញ្ជនានិ
សញ្ឆិន្នបត្តោ យថា បារិឆត្តោ
កាសាយវត្ថោ អភិនិក្ខមិត្វា
ឯកោ ចរេ ខគ្គវិសាណកប្បោ ។
រសេសុ គេធំ(២) អករំ អលោលោ
អនញ្ញបោសី សបទានចារី
កុលេ កុលេ អប្បដិពទ្ធចិត្តោ
ឯកោ ចរេ ខគ្គវិសាណកប្បោ ។
បហាយ បញ្ចាវរណានិ ចេតសោ
ឧបក្កិលេសេ ព្យបនុជ្ជ សព្វេ
អនិស្សិតោ ឆេជ្ជ សិនេហទោសំ
ឯកោ ចរេ ខគ្គវិសាណកប្បោ ។

---

១ ម. ឧហាបយិត្វា ។ ២ អដ្ឋកថាយម្បន ភេទន្តិបិ បាឋោ ទិស្សតិ ។

មិនពេលពល (ដោយកិលេស) គប្បីប្រព្រឹត្តតែម្នាក់ឯង ដូចកុយរមាស ។ បុគ្គលលះបង់នូវភេទគ្រហស្ថ ដូចដើមបារិច្ឆត្តព្រឹក្ស ដែលមានស្លឹកជាប់ហើយ មានសំពត់កាសាយៈ ចេញបួសហើយ គប្បីប្រព្រឹត្តតែម្នាក់ឯង ដូចកុយរមាស ។ បុគ្គលមិនធ្វើនូវសេចក្តីប្រាថ្នា ក្នុងរសទាំងឡាយ ជាអ្នកមិនល្មោភ មិនចិញ្ចឹមនូវបុគ្គលដទៃ ជាអ្នកត្រាច់ទៅសព្វច្រក មិនជាប់ចិត្ត ក្នុងត្រកូលមួយៗ គប្បីប្រព្រឹត្តតែម្នាក់ឯង ដូចកុយរមាស ។ បុគ្គលលះបង់នូវហេតុ ជាគ្រឿងពាំង ៥ យ៉ាង របស់ចិត្ត បន្ទោបង់នូវឧបក្កិលេសទាំងពួង ទាំងមិនអាស្រ័យ (ដោយតណ្ហានិងទិដ្ឋិ) កាត់បង់ នូវទោស នៃសេចក្តីស្រឡាញ់ហើយ គប្បីប្រព្រឹត្តតែម្នាក់ឯង ដូចកុយរមាស ។ បុគ្គល

វិបិដ្ឋិកត្វាន(១) សុខញ្ច ទុក្ខំ
បុព្វេវ សោមនស្សំ ទោមនស្សំ
លទ្ធានុបេក្ខំ សមថំ(២) វិសុទ្ធំ
ឯកោ ចរេ ខគ្គវិសាណកប្បោ ។

អារទ្ធវីរិយោ បរមត្ថបត្តិយា
អលីនចិត្តោ អកុសីតវុត្តិ
ទឡ្ហនិក្កមោ ថាមពលូបបន្នោ
ឯកោ ចរេ ខគ្គវិសាណកប្បោ ។

បដិសល្លានំ ឈានមរិញ្ចមានោ
ធម្មេសុ និច្ចំ អនុធម្មចារី
អាទីនវំ សម្មសិតា ភវេសុ
ឯកោ ចរេ ខគ្គវិសាណកប្បោ ។

---
១ វិសិដ្ឋិកត្វាន ។ ២ បឋមំ ។

ធ្វើនូវសុខ ទុក្ខ សោមនស្សនិងទោមនស្ស ក្នុងកាលមុន ឲ្យនៅពីក្រោយខ្លួន បាននូវឧបេក្ខាជាសមថៈដ៏ស្អាត គប្បីប្រព្រឹត្តតែម្នាក់ឯង ដូចកុយរមាស ។ បុគ្គលប្រារព្ធព្យាយាម ដើម្បីដល់នូវព្រះនិព្វាន មានចិត្តមិនរួញរា មានការប្រព្រឹត្តមិនខ្ជិលច្រអូស មានសេចក្តីប្រឹងប្រែងដ៏មាំមួន ប្រកបដោយកម្លាំងកាយនិងកម្លាំងបញ្ញាហើយ គប្បីប្រព្រឹត្តតែម្នាក់ឯង ដូចកុយរមាស ។ បុគ្គលកាលមិនលះបង់នូវឈានដ៏ស្ងប់ស្ងាត់ (ចាកសត្វនិងសង្ខារ) ជាអ្នកប្រព្រឹត្ត នូវធម៌ដ៏សមគួរក្នុងធម៌ទាំងឡាយ អស់កាលជានិច្ច ពិចារណានូវទោស ក្នុងភពទាំងឡាយហើយ គប្បីប្រព្រឹត្តតែម្នាក់ឯង ដូចកុយរមាស ។

ទុតិយំ បច្ចេកពុទ្ធបទានំ

តណ្ហាក្ខយំ បត្ថយមប្បមត្តោ
អនេឡមូគោ សុតវា សតីមា
សង្ខាតធម្មោ និយតោ បធានវា
ឯកោ ចរេ ខគ្គវិសាណកប្បោ ។

សីហោវ សទ្ទេសុ អសន្តសន្តោ
វាតោវ ជាលម្ហិ អសជ្ជមានោ
បទុមំវ(១) តោយេន អលិប្បមានោ
ឯកោ ចរេ ខគ្គវិសាណកប្បោ ។

សីហោ យថា ទាឋពលី បសយ្ហ
រាជា មិគានំ អភិភុយ្យចារី
សេវេថ បន្តានិ សេនាសនានិ
ឯកោ ចរេ ខគ្គវិសាណកប្បោ ។

---

១ ម. បទ្មំវ ។

បច្ចេកពុទ្ធាបទាន ទី ២

បុគ្គលកាលប្រាថ្នា នូវការអស់តណ្ហា ជាអ្នកមិនប្រហែស មិនល្ងង់ មានការចេះដឹង មានស្មារតី មានធម៌ពិចារណាហើយ ជាបុគ្គលទៀង មានសេចក្តីខ្មីឃ្មាត គប្បីប្រព្រឹត្តតែម្នាក់ឯង ដូចកុយរមាស ។ បុគ្គលកាលមិនតក់ស្លុត ក្នុងលក្ខណៈ មានមិនទៀងជាដើម ដូចសីហៈមិនតក់ស្លុត ក្នុងសំឡេងទាំងឡាយ មិនជាប់ចំពាក់ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ មានខ្លួនជាដើម ដូចខ្យល់មិនជាប់នឹងសំណាញ់ មិនប្រឡាក់ដោយលោភៈជាដើម ដូចស្លឹកឈូក មិនប្រឡាក់ដោយទឹក គប្បីប្រព្រឹត្តតែម្នាក់ឯង ដូចកុយរមាស ។ សីហៈជាស្តេចសត្វ មានចង្កូមជាកម្លាំង ប្រព្រឹត្តគ្របសង្កត់ កំហែងនូវពួកម្រឹគ យ៉ាងណា បុគ្គលគប់រកនូវសេនាសនៈដ៏ស្ងាត់ (មានព្រៃជាគ្រឿងអាង) ក៏យ៉ាងនោះដែរ គប្បីប្រព្រឹត្តតែម្នាក់ឯង ដូចកុយរមាស ។

មេត្តំ ឧបេក្ខំ ករុណំ វិមុត្តឹ
អាសេវមានោ មុទិតញ្ច កាលេ
សព្វេន លោកេន អវិរុជ្ឈមានោ
ឯកោ ចរេ ខគ្គវិសាណកប្បោ ។

រាគញ្ច ទោសញ្ច បហាយ មោហំ
សន្ទាលយិត្វាន សំយោជនានិ
អសន្តសំ ជីវិតសង្ខយម្ហិ
ឯកោ ចរេ ខគ្គវិសាណកប្បោ ។

ភជន្តិ សេវន្តិ ការណត្ថា
និក្ការណា ទុល្លភា អជ្ជ មិត្តា
អត្តត្ថបញ្ញា អសុចី មនុស្សា
ឯកោ ចរេ ខគ្គវិសាណកប្បោ ។

បុគ្គលកាលចម្រើននូវមេត្តា ឧបេក្ខា ករុណា និង មុទិតា ជាហេតុរួបឃាតកកិលេស ក្នុងកាលដ៏គួរ មិនខឹងសម្បាទឹងលោកទាំងពួង គប្បីប្រព្រឹត្តតែម្នាក់ឯង ដូចកុយរមាស ។ បុគ្គលលះបង់នូវរាគៈផង ទោសៈផង មោហៈផង ហើយទំលាយចេញនូវសំយោជនៈ មិនតក់ស្លុត ក្នុងការអស់ទៅនៃជីវិតហើយ គប្បីប្រព្រឹត្តតែម្នាក់ឯង ដូចកុយរមាស ។ ពួកជនមានប្រយោជន៍ជាហេតុ ទើបគប់រកផង បម្រើផង ឯពួកមិត្តដែលឥតហេតុ គេរកបានដោយក្រ ក្នុងថ្ងៃនេះ ឯពួកមនុស្សអ្នកមានបញ្ញា ប្រាជ្ញាប្រយោជន៍ផ្ទាល់ខ្លួន ឈ្មោះថាជាមនុស្សមិនស្អាត បុគ្គលគប្បីប្រព្រឹត្តតែម្នាក់ឯង ដូចកុយរមាស ។ ពួកព្រះបច្ចេកពុទ្ធ

ទុតិយំ បច្ចេកពុទ្ធាបទានំ

វិសុទ្ធសីលា សុវិសុទ្ធបញ្ញា
សមាហិតា ជាគរិយានុយុត្តា
វិបស្សកា ធម្មវិសេសទស្សី
មគ្គង្គពោជ្ឈង្គគតេ វិជញ្ញា ។
សុញ្ញប្បណិហិតញ្ច តថានិមិត្តំ
អាសេវយិត្វា ជិនសាសនម្ហិ
យេ សាវកត្តំ ន វជន្តិ ធីរា
ភវន្តិ បច្ចេកជិនា សយម្ភូ ។
មហន្តធម្មា ពហុធម្មកាយា
ចិត្តិស្សរា សព្វទុក្ខោឃតិណ្ណា
ឧទគ្គចិត្តា បរមត្ថទស្សី
សីហោបមា ខគ្គវិសាណកប្បា ។

មានសីលបរិសុទ្ធ មានប្រាជ្ញាបរិសុទ្ធល្អ មានចិត្តតម្កល់មាំ ប្រកបរឿយ ៗ នូវព្យាយាមជាគ្រឿងភ្ញាក់រឭក អ្នកពិចារណានូវសង្ខារ ឃើញនូវធម៌ដ៏វិសេស ដឹងច្បាស់នូវធម៌ ដែលជាអង្គនៃមគ្គនិងពោជ្ឈង្គ ៗ ពួកជនជាអ្នកប្រាជ្ញណា ចម្រើននូវសុញ្ញតវិមោក្ខ អប្បណិហិតវិមោក្ខ និងអនិមិត្តវិមោក្ខ ក្នុងសាសនានៃព្រះជិនស្រីហើយ តែមិនសម្រេច នូវភាពជាសាវ័កទេ ពួកជនជាអ្នកប្រាជ្ញនោះ គង់បានជាព្រះបច្ចេកពុទ្ធត្រាស់ដឹងឯង ៗ ពួកជននោះ ជាអ្នកមានធម៌ដ៏ច្រើន មានធម្មកាយដ៏សម្បូណ៌ មានចិត្តជាធំ ឆ្លងនូវទុក្ខនិងភយៈទាំងពួង មានចិត្តខ្ពង់ខ្ពស់ផុត ជាអ្នកឃើញនូវប្រយោជន៍ដ៏ក្រៃលែង គឺព្រះនិព្វាន មានឧបមាដូចសីហៈ (តែងប្រព្រឹត្តតែម្នាក់ឯង) ដូចកុយរមាស ៗ

សន្តិន្ទ្រិយា សន្តមនា សមាធី
បច្ចន្តសន្តេសុ មតិប្បចារា(១)
ទីបា បរត្ថ ឥធ វិជ្ជលន្តា
បច្ចេកពុទ្ធា សត្តហិតាមេ(២) ។
បហីនសព្វាវរណា ជនិន្ទា(៣)
លោកប្បទីបា ឃនកញ្ចនាភា
និស្សំសយំ លោកសុទក្ខិណេយ្យា
បច្ចេកពុទ្ធា សតតប្បិតាមេ ។
បច្ចេកពុទ្ធាន សុភាសិតានិ
ចរន្តិ លោកម្ហិ សទេវកម្ហិ
សុត្វា តថា យេ ន ករោន្តិ ពាលា
វជ្ជន្តិ ទុក្ខេសុ បុនប្បុនន្តេ ៕

១ ម. បច្ចន្តគម្ភីរមតប្បចារា ។ ២ ម. សតតំ ហិ គាមេ ។ ៣ ម. ជន្ទិន ។

ព្រះបច្ចេកពុទ្ធទាំងឡាយ ជាបុគ្គលមានឥន្ទ្រិយស្ងប់ មានចិត្តស្ងប់ស្ងាត់ មានចិត្តជាសមាធិ ប្រព្រឹត្តដោយប្រាជ្ញា ចំពោះសត្វ ក្នុងទីបំផុតដែន ដូចប្រទីបឆ្លុះបំភ្លឺក្នុងលោកខាងមុខ និងលោកនេះ ជាអ្នកប្រតិបត្តិដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ពួកសត្វ ។ ព្រះបច្ចេកពុទ្ធទាំងឡាយ ជាធំជាងជន លះកិលេសជាគ្រឿងរាំង ទាំងពួងហើយ ជាប្រទីបនៃលោក មានរស្មីដូចមាសដុំ ជាទក្ខិណេយ្យបុគ្គលដ៏ល្អ របស់សត្វលោក ដោយឥតសង្ស័យ ជាបុគ្គលសម្រេចដោយនិរោធសមាបត្តិ ជារឿយ ៗ ។ សុភាសិត របស់ព្រះបច្ចេកពុទ្ធទាំងឡាយ រមែងប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងមនុស្សលោក ព្រមទាំងទេវលោក ពួកជនពាលណា ស្តាប់ហើយ តែមិនបានធ្វើតាមសុភាសិត មានសភាពដូច្នោះទេ ពួកជនពាលនោះឯង រមែងធ្លាក់ទៅរងទុក្ខទាំងឡាយ រឿយ ៗ ។

ទុតិយំ បច្ចេកពុទ្ធបទានំ

បច្ចេកពុទ្ធាន សុភាសិតានិ
មធុំ យថា ខុទ្ទមិវស្សវន្តំ
សុត្វា តថា យេ បដិបត្តិយុត្តា
ភវន្តិ សច្ចទសា សបញ្ញា ។
បច្ចេកពុទ្ធេហិ ជិនេហិ ភាសិតា
កថា[១] ឧឡារា អភិនិក្ខមិត្វា
តា សក្យសីហេន នរុត្តមេន
បកាសិតា ធម្មវិជាននត្ថំ ។
លោកានុកម្បាយ ឥមានិ តេសំ
បច្ចេកពុទ្ធាន វិកុព្វិតានិ
សំវេគសង្គមតិវឌ្ឍនត្ថំ
សយម្ភុសីហេន បកាសិតានីតិ ។

បច្ចេកពុទ្ធបទានំ សមត្តំ ។

បច្ចេកពុទ្ធាបទាន ទី ២

សុភាសិត របស់ព្រះបច្ចេកពុទ្ធទាំងឡាយ ផ្អែមល្ហែម ដូចទឹកឃ្មុំផ្អិតដែលហូរចុះ ពួកជនណា បានស្តាប់ ហើយ ប្រកបនូវសេចក្តីប្រតិបត្តិតាមយ៉ាងនោះ ពួកជននោះ ប្រកបដោយប្រាជ្ញា រមែងឃើញនូវសច្ចធម៌ ។ គាថា ដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ណា ដែលព្រះបច្ចេកពុទ្ធទាំងឡាយ ជាអ្នកឈ្នះកិលេស សម្តែងហើយនោះ ព្រះសម្ពុទ្ធជាសីហៈក្នុងសក្យវង្ស ទ្រង់ខ្ពង់ខ្ពស់ជាងជន ទ្រង់ចេញបព្វជ្ជាហើយ បានប្រកាសទុក ដើម្បីការដឹងច្បាស់នូវធម៌ ។ សុភាសិតទាំងនេះ ដែលព្រះបច្ចេកពុទ្ធទាំងនោះ សម្តែងផ្សេង ៗ គ្នា ដើម្បីអនុគ្រោះដល់សត្វលោក ព្រះសយម្ភូ ដូចជាសីហៈ ទ្រង់ប្រកាសទុកហើយ ដើម្បីញុំាងសំវេគធម៌ សង្គហធម៌ និងឧបាយប្រាជ្ញា ឲ្យចម្រើនឡើង ។

ចប់ បច្ចេកពុទ្ធាបទាន ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស អបទានំ

តតិយំ សារីបុត្តត្ថេរាបទានំ

អថ ថេរាបទានំ សុណាថ

[៣] ហិមវន្តស្ស អវិទូរេ លម្ពកោ នាម បព្វតោ
អស្សមោ សុកតោ មយ្ហំ បណ្ណសាលា សុមាបិតា ។
ឧត្តានកូលា នទិកា សុបតិត្ថា មនោរមា
សុសុទ្ធបុឡិនាកិណ្ណា អវិទូរេ មមស្សមំ ។
អសក្ខរា អបព្ភារា សាទុ អប្បដិគន្ធិកា
សន្ទតិ នទិកា តត្ថ សោភយន្តា មមស្សមំ ។
កុម្ភីលា មករា ចេត្ថ សុំសុមារា ច កច្ឆបា
សន្ទតិ នទិយា តត្ថ សោភយន្តា មមស្សមំ ។
បាឋីនា បាវុសា មច្ឆា វលជា មុញ្ជរោហិតា
វគ្គុឡា បបតាយន្តិ សោភយន្តា មមស្សមំ ។
ឧភោកូលេសុ នទិយា បុប្ផិនោ ផលិនោ ទុមា
ឧភតោ អភិលម្ពន្តិ សោភយន្តា មមស្សមំ ។

សារីបុត្តត្ថេរាបទាន ទី ៣

អ្នកទាំងឡាយចូរស្តាប់ថេរាបទាន ដូចតទៅនេះ

[៣] មានភ្នំមួយ ឈ្មោះលម្ពកៈ នៅក្បែរទីមិនឆ្ងាយអំពីភ្នំហិមពាន្ត គេបានសង់អាស្រម សាងបណ្ណសាលាឲ្យខ្ញុំ ។ ស្ទឹងមានច្រាំងដ៏រាក់ មានកំពង់ល្អ ជាទីគាប់ចិត្ត ដ៏ដេរដាសដោយផ្ទៃខ្សាច់ដ៏ស្អាត មានក្បែរទីមិនឆ្ងាយអំពីអាស្រមខ្ញុំ ។ ស្ទឹង (នោះ) មិនមានក្រួសរពេន មិនពោត មានទឹកដ៏ឆ្ងាញ់ មិនមានក្លិនអាក្រក់ តែងហូរទៅក្បែរទីនោះ ជាលំអដល់អាស្រមខ្ញុំ ។ មានក្រពើ មករ ឆ្លាម អណ្តើក លេងក្បែរស្ទឹងនុ៎ះ ហែលហែលក្បែរស្ទឹងនោះ ជាលំអដល់អាស្រមខ្ញុំ ។ មានពាំងត្រីស្លាត ត្រីសណ្តាយ ត្រីក្រាញ់ ត្រីក្រពុលបាយ ត្រីឆ្ពិន ត្រីខ្ជឹង តែងហែលទៀលឆ្ងាត់ទៅមក ជាលំអដល់អាស្រមខ្ញុំ ។ នៅត្រើយស្ទឹងទាំងសងខាង មានដើមឈើ ដ៏សម្បូណ៌ ដោយផ្កានិងផ្លែសំយុងចុះមកអំពីត្រើយស្ទឹងទាំងសងខាង ជាលំអដល់អាស្រមខ្ញុំ ។

តតិយំ សារីបុត្តត្ថេរាបទានំ

អម្ពា សាលា ច តិលកា ចោដលី សិន្ទុវារិតា
ទិព្វា គន្ធា(១) សម្បវន្តិ បុប្ផិតា មម អស្សមេ ។
ចម្បកា សលឡា នីបា នាគបុន្នាគកេតកា
ទិព្វា គន្ធា សម្បវន្តិ បុប្ផិតា មម អស្សមេ ។
អតិមុត្តា អសោកា ច ភគិនីមាលា ច បុប្ផិតា
អង្កោលា ពិម្ពិជាលា ច បុប្ផិតា មម អស្សមេ ។
កេតកា កទលី(២) ចេវ គោធុកា តិណសូលិកា
ទិព្វា គន្ធា សម្បវន្តិ(៣) សោភយន្តា(៤) មមស្សមំ ។
កណិកា កណ្ណិការា ច អសនា អជ្ជុនា ពហូ
ទិព្វា គន្ធា សម្បវន្តិ សោភយន្តា មមស្សមំ ។
បុណ្ណាគា គិរិបុណ្ណាគា(៥) កោវិឡារា ច បុប្ផិតា
ទិព្វា គន្ធា សម្បវន្តិ សោភយន្តា មមស្សមំ ។
ឧទ្ទាលកា ច កុដជា កទម្ពា ពកុលា ពហូ
ទិព្វា គន្ធា សម្បវន្តិ សោភយន្តា មមស្សមំ ។
អាឡកា ឥសិមុគ្គា ច កទលី មាតុលុង្គិយោ

---

១ ម. ទិព្វគន្ធា ។ ២ ម. កន្ទលិ ។ ៣ ម. ទិព្វគន្ធំ សម្បវន្តា ។ ៤ ម. សោភយន្តិ ។ ៥ ម. បុន្នាគា គិរិបុន្នាគា ។

ស្វាយ សាលព្រឹក្ស ដង្កៀបក្តាម ប្រទៀង ឈើក្រើង មានផ្ការីក ផ្សាយក្លិនដូចជាទិព្វ ក្នុងអាស្រមខ្ញុំ ។ ចម្បក់ ស្រល់ គុល ខ្នឹង បុន្នាគ រំចេក មានផ្ការីក ផ្សាយក្លិន ដូចជាទិព្វ ក្នុងអាស្រមខ្ញុំ ។ រំដួល អសោក ទួនស្រី មានផ្ការីក អង្កោល រល្លិផ្កាស មានផ្ការីក ផ្សាយក្លិនទៅ ក្នុងអាស្រមខ្ញុំ ។ រំចេក ចេក ខួញ ម្លិះរួត ផ្សាយក្លិន ដូចជាទិព្វ ក្នុងអាស្រមខ្ញុំ ។ ឈើជាច្រើន គឺកណិកា កណ្ណិការ ឆ្នង់ អញ្ជាន់ ផ្សាយក្លិនដូចជាទិព្វ ជាលំអ នៃអាស្រមខ្ញុំ ។ មានក្រូចឆ្មារ ក្រូចក្លា រលួស មានផ្ការីក ផ្សាយក្លិនដូចជាទិព្វ ជាលំអនៃអាស្រមខ្ញុំ ។ ឈើជា ច្រើនយ៉ាង គឺពដព្រឹក្ស ក្លែងគង់ ក្ទម្ព ពកុល ផ្សាយក្លិនដូចជាទិព្វ ជាលំអនៃអាស្រមខ្ញុំ ។ អាឡ្លក-ព្រឹក្ស សណ្តែកក្រហម ចេក ក្រូចថ្លុង តែងលូតលាស់

កន្ធោទកេន សំវុតា ជលានិ ឆាទយន្តិ តេ ។
អញ្ញេ បុប្ផន្តិ បទុមា អញ្ញេ ជាយន្តិ កេសរី
អញ្ញេ ឱបុប្ផា បទុមា បុប្ផិតា តឡាកេ(១) តទា ។
កម្ភំ គណ្ហន្តិ បទុមា និទ្ធាវន្តិ មុឡាលិយោ
សិង្ឃាដបត្តមាកិណ្ណា សោភយន្តិ តឡាកេ តទា ។
នយិតា អម្ពគន្ធី ច ឧត្តរាហិ ពន្ធុជីវកា(២)
ទិព្វា គន្ធា សម្បវន្តិ បុប្ផិតា តឡាកេ តទា ។
បាឋីនា បាវុសា មច្ឆា វលជា មុញ្ជរោហិតា
សង្កុលា មគ្គុរា ចេវ វសន្តិ តឡាកេ តទា ។
កុម្ភីលា សុំសុមារា ច តន្តិគាហា ច រក្ខសា
ឱគាហា(៣) អជគរា ច វសន្តិ តឡាកេ តទា ។
បារេវតា(៤) រវិហំសា ចក្កវាកា នទីចរា
កោកិលា សុវសាលិកា ឧបជីវន្តិ តំ សរំ ។
កុក្កុត្ថកា កុឡីរកា វនេ បោក្ខរសាតកា
ទិន្ទិភា សុវបោតា ច ឧបជីវន្តិ តំ សរំ ។

---

១ ម. តឡាកេ ។ ២ ម. ឧត្តលិពន្ធុជីវកា ។ ៣ ម. ឱគុហា ។ ៤ ម. បារេវតោ ។

ដោយទឹកដ៏មានក្លិន ឈើទាំងនោះទ្រទ្រង់ផ្លែ (ជានិច្ច) ៗ ឈូកខ្លះកំពុងផ្កា ខ្លះកំពុងបញ្ចេញកេសរ ខ្លះជម្រុះផ្កា រីកស្គុះស្គាយក្នុងស្រះ ក្នុងកាលនោះ ៗ ពួកឈូកកំពុងលេបពន្លក មានក្រអៅ កំពុងលូតលាស់ ដេរដាសដោយត្របកផ្កានិងស្លឹក ល្អក្នុងស្រះ ក្នុងកាលនោះ ៗ គុម្ពផ្កានយិតាផង អម្ពគណ្ឌីផង ឧត្តកហិផង ពន្ធុជីវកៈផង មានផ្ការីក ផ្សាយក្លិនដូចជាទិព្វ ទៀបស្រះ ក្នុងកាលនោះ ៗ ពួកត្រីស្លាត ត្រីសណ្តាយ ត្រីក្រាញ់ ត្រីក្រពុលបាយ ត្រីឆ្ពិន ត្រីបង្វា ត្រីផ្ទោង នៅក្នុងស្រះ ក្នុងកាលនោះ ៗ ក្រពើ ក្ដាម តន្តិគាហៈ អារក្សទឹក ឧគាហៈ ថ្កាន់នៅក្នុងស្រះ ក្នុងកាលនោះ ៗ ព្រាប ព្រហ៊ីត ចាក្រពាក ក្អែកទឹក តាវ៉ៅ សេកនិងសារិកា តែងអាស្រ័យរស់នៅទឹងស្រះនោះ ៗ មានបក្សីខ្វែក ក្ដាមមាន់ព្រៃ ត្រដេវវិប សេក អាស្រ័យរស់នៅទឹងស្រះនោះ ៗ

តតិយំ សារីបុត្តត្ថេរាបទានំ

ហំសា កោញ្ចា មយុរា ច កោកិលា លម្ពចូឡកា(១)
បម្បកា(២) ជីវជីវា ច ឧបជីវន្តិ តំ សរំ ។
កោសិកា ពោដ្ឋសីសា ច កុរវា(៣) សេនកា ពហូ
មហាកាឡា ច សកុណា ឧបជីវន្តិ តំ សរំ ។
បសទា មិគា វរាហា ច វកា ភេរណ្ឌកា ពហូ
រោហិច្ចា សុត្តពោតា(៤) ច ឧបជីវន្តិ តំ សរំ ។
សីហា ព្យគ្ឃា ច ទីបី ច អច្ឆកោកតរច្ឆភិ(៥)
តិធាបភិន្នា មាតង្គា ឧបជីវន្តិ តំ សរំ ។
កិន្នរា វានរា ចេវ អថោបិ វនកម្មិកា
ចេតា ច លុទ្ទកា ចេវ ឧបជីវន្តិ តំ សរំ ។
តិន្ទុកានិ បិយាលានិ មធុកា(៦) កាសមារិយោ
ធុវំ ផលានិ ធារេន្តិ អវិទូរេ មមស្សមំ ។
កោសុម្ភា សឡលា នីបា សារផលសមាយុតា(៧)
ធុវំ ផលានិ ធារេន្តិ អវិទូរេ មមស្សមំ ។

---

១ ម. តម្ពចូឡកា ។ ២ ម. បម្ពកា ។ ៣ ម. កុររា ។ ៤ ម. សុក្កពោតា ។ ៥ ម. តរច្ឆកា។ ៦ ម. មធុកេ ។ ៧ ម. និម្ពា សាទុផលសមាយុតា ។

ពួកបក្សី គឺ ហង្ស ក្រៀល ក្ងោក តាវ៉ៅ មាន់ទោ ចង្កៀលខ្យង ប៉ោលគោក តែងអាស្រ័យរស់នៅទឹងស្រះនោះ ៗ ពួកបក្សីជាច្រើន គឺ មៀម ខ្វែងស្រាក លលក ខ្វែង អង្កត់ខ្មៅ តែងអាស្រ័យរស់នៅទឹងស្រះនោះ ៗ ពួកម្រឹគជាច្រើនគឺ បសទម្រឹគ ជ្រូក ឆ្កែព្រៃ រមាំង ប្រើស រមាស តែងអាស្រ័យរស់នៅទឹងស្រះនោះ ៗ សីហៈ ខ្លាធំ ខ្លាដំបង ខ្លាឃ្មុំ ឆ្កែព្រៃ ខ្លាត្រី ដំរីចុះប្រេង តែងអាស្រ័យរស់នៅទឹងស្រះនោះ ៗ ពួកកិន្នរ ពានរ ឬពួកមនុស្សអ្នកធ្វើការក្នុងព្រៃ មនុស្សអ្នកបម្រើ ព្រានព្រៃ តែងអាស្រ័យរស់នៅទឹងស្រះនោះ ៗ ដើមទន្លាប់ ដើមទន្លា ដើមស្រគម ពជ្រ ទ្រទ្រង់ផ្លែអស់កាលជានិច្ច ក្នុងទីមិនឆ្ងាយអំពីអាស្រមខ្ញុំ ៗ ដើមស្រូល ដើមស្រល់ ដើមកុម្ព ប្រកបដោយខ្ទឹមនិងផ្លែ តែងទ្រទ្រង់ផ្លែជានិច្ច ក្នុងទីមិនឆ្ងាយអំពីអាស្រមខ្ញុំ ៗ ដើម

ហរីតកា អាមលកា អម្ពា ជម្ពូ វិភេទកា
កោលា ភល្លាតកា ពិល្លា ផលានិ ធារយន្តិ តេ ។
អាលុវា ច កលម្ពា ច ពិឡាលិតក្កឡានិ ច
ជីវកា សត្តកា ចេវ ពហុកា មម អស្សមេ ។
អស្សមស្សាវិទូរម្ហិ តឡាកាសិ(១) សុនិម្មិតា
អច្ឆោទកា សីតជលា សុបតិត្ថា មនោរមា ។
បទុមុប្បលសញ្ឆន្នា បុណ្ឌរីកសមាយុតា
មន្ទាលកេហិ សញ្ឆន្នា ទិព្វោ គន្ធោ បវាយតិ ។
ឯវំ សព្វង្គសម្បន្នេ បុប្ផិតេ ផលិតេ វនេ
សុកតេ អស្សមេ រម្មេ វិហរាមិ អហំ តទា ។
សីលវា វតសម្បន្នោ ឈាយី ឈានរតោ សទា
បញ្ចាភិញ្ញាពលប្បត្តោ សុរុចិ នាម តាបសោ ។
ចតុវីសសហស្សានិ សិស្សា មយ្ហំ ឧបដ្ឋហុំ
សព្វេវ ព្រាហ្មណា ឯតេ ជាតិមន្តោ យសស្សិនោ ។

---
១ ម. តឡាកាសុំ ។

សម៉ កន្ទួតព្រៃ ស្វាយ ព្រីង សម៉ពិភេទក៍ ស្តៅ កក់ខ្មៅ ព្នៅ តែងទ្រទ្រង់ផ្លែជានិច្ច ។ ដំឡូងស្រំ ដំឡូងដូង ដំឡូងដៃខ្លា និងដំឡូងឈាមមាន់ ទាំងឈើជាថ្នាំ ក៏មានច្រើន នៅជិតអាស្រមខ្ញុំ ។ ស្រះដែលធម្មតានិម្មិតល្អហើយ ក៏មាននៅក្នុងទីមិនឆ្ងាយអំពីអាស្រមខ្ញុំ មានទឹកថ្លា មានទឹកត្រជាក់ មានកំពង់រាបទាបល្អ គួរជាទីរីករាយចិត្ត ។ ស្រះនោះសឹងដ៏បរិបូណ៌ដោយឈូកនិងឧប្បល ប្រកបដោយឈូកសក្រោងក្រាតដោយស្គន់ មានក្លិនដូចជាទិព្វ រមែងផ្សាយទៅ ។ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំតែងនៅក្នុងអាស្រមជាទីត្រេកអរ ដែលធម្មតាធ្វើទុកល្អហើយ ក្នុងព្រៃដែលមានផ្កាមានផ្លែ បរិបូណ៌ដោយអង្គគ្រប់សព្វ យ៉ាងនេះ ។ ខ្ញុំជាតាបស ឈ្មោះសុរុចិ ជាអ្នកមានសីល បរិបូណ៌ដោយវត្ត មានឈាន ត្រេកអរក្នុងឈាន ដល់នូវកម្លាំងនៃអភិញ្ញា ទាំង ៥ គ្រប់កាលទាំងពួង ។ ពួកព្រាហ្មណ៍ទាំងអស់នុ៎ះ ជាសិស្សរបស់ខ្ញុំ ចំនួន ២៤ ពាន់នាក់ ជាអ្នកមានជាតិមានយស នៅចាំបម្រើខ្ញុំ ។

តតិយំ សារីបុត្តត្ថេរាបទានំ

លក្ខណេ ឥតិហាសេ ច សនិឃណ្ឌុសកេដុភេ
បទកា វេយ្យាករណា សទ្ធម្មេ បារមឹ គតា ។
ឧប្បាតេសុ និមិត្តេសុ លក្ខណេសុ ច កោវិទា
បឋព្យា ភុម្មន្តលិក្ខេ មម សិស្សា សុសិក្ខិតា ។
អប្បិច្ឆា និបកា ធីរា អប្បាហារា អលោលុបា
លាភាលាភេន សន្តុដ្ឋា បរិវារេន្តិ មំ សទា ។
ឈាយី ឈានរតា ធីរា សន្តចិត្តា សមាហិតា
អាកិញ្ចញ្ញំ បត្ថយន្តា បរិវារេន្តិ មំ សទា ។
អភិញ្ញាបារមិប្បត្តា បេត្តិកេ គោចរេ រតា
អន្តលិក្ខចរា ធីរា បរិវារេន្តិ មំ សទា ។
សំវុតា ឆសុ ទ្វារេសុ អនេជា រក្ខិតិន្ទ្រិយា
អសំសដ្ឋា ច តេ ធីរា មម សិស្សា ទុរាសទា ។

(ពួកព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ) ជាអ្នកចេះបទ ចេះវេយ្យាករណ៍ ដល់នូវត្រើយនៃវិជ្ជា ក្នុងសមុទ្ទ គឺលក្ខណសាស្ត្រ ឥតិហាសសាស្ត្រ ព្រមទាំងនិឃណ្ឌុសាស្ត្រ និងកេដុភសាស្ត្រ ។ ពួកសិស្សរបស់ខ្ញុំ ជាអ្នកឈ្លាសវៃក្នុងឧត្បាត ក្នុងនិមិត្តនិងលក្ខណៈទាំងឡាយ បានសិក្សាល្អក្នុងផែនដី ក្នុងទី ក្នុងអាកាស ។ ពួកសិស្សទាំងនុ៎ះ ជាអ្នកប្រាថ្នាតិច មានប្រាជ្ញាខ្ជាប់ខ្ជួន មានអាហារតិច មិនលោភ សន្តោសដោយលាភនិងឥតលាភ តែងហោមរោមខ្ញុំសព្វកាល ។ ពួកសិស្សទាំងនុ៎ះ ជាអ្នកប្រាជ្ញ មានឈាន ត្រេកអរក្នុងឈាន មានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ មានសមាធិ ប្រាថ្នានូវការមិនមានកង្វល់ តែងហោមរោមខ្ញុំសព្វកាល ។ ពួកសិស្សទាំងនុ៎ះ ជាអ្នកប្រាជ្ញ ដល់នូវត្រើយនៃអភិញ្ញា ត្រេកអរក្នុងគោចរ ជាកេរ្តិ៍នៃបិតា ត្រាច់ទៅក្នុងអាកាសបាន តែងហោមរោមខ្ញុំសព្វកាល ។ ពួកសិស្សខ្ញុំនោះ ជាអ្នកប្រាជ្ញ សង្រួមក្នុងទ្វារ ៦ មិនមានតណ្ហាជាគ្រឿងញាប់ញ័រ មានឥន្ទ្រិយរក្សាហើយ មិនច្រឡូកច្រឡំ (ដោយពួកគណៈ) ដែលគេគ្របសង្កត់បានដោយក្រ ។

បល្លង្កេន និសជ្ជាយ ឋានា ចង្កមេន ច
វីតិនាមេន្តិ តេ រត្តឹ មម សិស្សា ទុរាសទា ។
រជ្ជនីយេ ន រជ្ជន្តិ ទោសនីយេ ន ទុស្សរេ
មោហនីយេ ន មុយ្ហន្តិ មម សិស្សា ទុរាសទា ។
ឥទ្ធី វីមំសមានា តេ វត្តន្តិ និច្ចកាលិកំ
បឋវីំ តេ បកម្បេន្តិ សារម្ភេន ទុរាសទា ។
កីឡមានា តេ សិស្សា កីឡន្តិ ឈានកីឡិតំ
ជម្ពុតោ ផលមានេន្តិ មម សិស្សា ទុរាសទា ។
អញ្ញេ គច្ឆន្តិ គោយានំ អញ្ញេ បុព្វវិទេហកំ
អញ្ញេ ច ឧត្តរកុរុំ មម សិស្សា ទុរាសទា(១) ។
បុរតោ បេសេន្តិ តេ ទារី បច្ឆតោ ច វជន្តិ តេ
ចតុព្វីសសហស្សេហិ ឆាទិតំ ហោតិ អម្ពរំ ។

---

១ ម. ឯសនាយ ទុរាសនាយ ។

ពួកសិស្សរបស់ខ្ញុំទាំងនោះ ដែលគេគ្របសង្កត់បានដោយក្រ រមែងញុំាងកត្រីឲ្យកន្ទងទៅ ដោយការអង្គុយផ្គត់ក្តួន ការឈរនិងការចង្ក្រម ៗ ពួកសិស្សរបស់ខ្ញុំ ដែលគេគ្របសង្កត់បានដោយក្រ រមែងមិនត្រេកត្រអាល ក្នុងអារម្មណ៍ដែលគួរត្រេកអរ មិនខឹងក្នុងអារម្មណ៍ដែលគួរខឹង មិនវង្វេងក្នុងអារម្មណ៍ដែលគួរវង្វេង ៗ ពួកសិស្សទាំងនោះ កាលល្បងឫទ្ធិរមែងប្រព្រឹត្តអស់កាលជានិច្ច ពួកសិស្សទាំងនោះតែងញុំាងផែនដីឲ្យញាប់ញ័រ ជាបុគ្គលដែលគេមិនងាយគ្របសង្កត់បាន ដោយការប្រណាំងប្រជែង ៗ ពួកសិស្សទាំងនោះ កាលបើលេង រមែងលេងតែឈាន តែងយកផ្លែព្រីងអំពីដើមព្រីង ពួកសិស្សរបស់ខ្ញុំ ជាបុគ្គលដែលគេគ្របសង្កត់បានដោយក្រ ៗ ពួកខ្លះទៅគោយានទ្វីប ពួកខ្លះទៅបុព្វវិទេហទ្វីប ពួកខ្លះទៅកាន់ឧត្តរកុរុទ្វីប ពួកសិស្សខ្ញុំ គេគ្របសង្កត់បានដោយក្រ ៗ ពួកសិស្សទាំងនោះ រមែងបញ្ជូននូវអម្រែកទៅមុន ពួកសិស្សទាំងនោះ រមែងទៅខាងក្រោយ ទាំងផ្ទៃអាកាសក៏សឹងតែបិទបាំង ដោយពួកតាបស ២៤ ពាន់រូប ៗ

តតិយំ សារីបុត្តេ បទានំ

អគ្គិបាកំ(១) អនគ្គី ច   ទន្តោទុក្ខលិកាបិ ច
អម្ពបា កោដិកា កេចិ   បវត្តផលភោជនា ។
ឧទកោរោហកា កេចិ   សាយំ បាតោ សុចិរតា
តោយាភិសេកចរណា   មម សិស្សា ទុរាសទា ។
បរូឡ្ហកច្ឆនខលោមា   បង្កទន្តា រជស្សិរា
គន្ធិតា សីលគន្ធេន   មម សិស្សា ទុរាសទា ។
បាតោវ សន្និបតិត្វា   ជដិលា ឧគ្គតាបនា
លាភាលាភំ បកិត្តេត្វា   គច្ឆន្តិ អម្ពរេ តទា ។
ឯតេសំ បក្កមន្តានំ   មហាសទ្ទោ បវត្តតិ
អជិនចម្មសទ្ទេន   មុទិតា ហោន្តិ ទេវតា ។
ទិសោទិសា បក្កមន្តិ   អន្តលិក្ខចរា ឥសី
សកពលេនុបត្ថទ្ធា   តេ គច្ឆន្តិ យថិច្ឆកំ(២) ។

---

១ ម. អគ្គិបាកី ។ ២ ម. យទិច្ឆកំ ។

(ពួកសិស្សរបស់ខ្ញុំខ្លះបរិភោគ) ផ្លែឈើដែលចំអិនដោយភ្លើង (ខ្លះបរិភោគ) ផ្លែឈើមិនបាច់ចំអិនដោយភ្លើង ខ្លះទំពាដោយធ្មេញ ខ្លះបុកក្នុងត្បាល ខ្លះដំដោយថ្ម ខ្លះបរិភោគផ្លែឈើជ្រុះឯង ៗ ពួកខ្លះទៀត ចុះត្រាំទឹក ក្នុងវេលាល្ងាចព្រឹក ជាអ្នកត្រេកអរ ក្នុងអំពើដ៏ស្អាត ប្រព្រឹត្តស្រោចស្រប់ដោយទឹក ពួកសិស្សរបស់ខ្ញុំ គេគ្របសង្កត់បានដោយក្រ ៗ ជាអ្នកមានរោមក្លៀកនិងក្រចកដុះវែង មានធ្មេញ ប្រកបដោយមន្ទិល មានក្បាលប្រឡាក់ដោយធូលី ក្រអូបដោយក្លិននៃសីល ពួកសិស្សរបស់ខ្ញុំ គេគ្របសង្កត់បានដោយក្រ ៗ ពួកជដិល ប្រជុំគ្នាក្នុងវេលាព្រឹក មានតបៈដ៏ខ្លាំង សម្តែងនូវលាភធំនិងលាភតូច ហើយទៅក្នុងអាកាស ក្នុងកាលនោះ ៗ កាលពួកតាបសទាំងនុ៎ះ ចៀសចេញទៅ សូរសព្ទខ្លាំង ក៏លាន់ឮឡើង ពួកទេវតាក៏រីករាយ ដោយសូរសព្ទស្បែកខ្លា (របស់ពួកតាបសទាំងនោះ) ៗ ពួកឥសីជាអ្នកត្រាច់ទៅ ក្នុងអាកាស តែងចេញទៅកាន់ទិសតូចទិសធំ ឥសីទាំងនោះជាអ្នករឹងប៉ឹងដោយកម្លាំងរបស់ខ្លួន ទៅកាន់ទីតាមប្រាថ្នា ៗ

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស អបទានំ

បឋវីកម្បកា ឯតេ   សព្វេវ នភចារិនោ
ឧគ្គតេជា ទុប្បសហា   សាគរោវ អខោភិយា ។
ឋានចង្កមិយា កេចិ   កេចិ នេសជ្ជិកា ឥសី
បវត្តភោជនា កេចិ   មម សិស្សា ទុរាសទា ។
មេត្តាវិហារិនោ ឯតេ   ហិតេសី សព្វបាណិនំ
អនត្តុក្កំសកា សព្វេ   ន តេ វម្ភេន្តិ កស្សចិ ។
សីហរាជាវសម្ភីតា   គជរាជាវ ថាមវា
ទុរាសទា ព្យគ្ឃារិវ   អាគច្ឆន្តិ មមន្តិកេ ។
វិជ្ជាធរា ទេវតា ច   នាគគន្ធព្វរក្ខសា
កុម្ភណ្ឌា ទានវា គរុឡា   ឧបជីវន្តិ តំ សរំ ។
តេ ជដាភារភរិតា   អជិនុត្តរវាសិនោ
អន្តលិក្ខចរា សព្វេ   ឧបជីវន្តិ តំ សរំ ។

ពួកឥសីទាំងអស់នុ៎ះឯង ជាអ្នកញុំាងផែនដីឲ្យកម្រើក ត្រាច់ទៅក្នុងអាកាស ជាអ្នកមានតេជះខ្លាំង គេគ្របសង្កត់បានដោយក្រ មិនញាប់ញ័រ ប្រៀបដូចសាគរ ។ ពួកខ្លះជាអ្នកកាន់វត្តឈរបង្គ្រម ពួកខ្លះទៀតកាន់វត្តអង្គុយ ពួកខ្លះបរិភោគផ្លែឈើដែលជ្រុះឯង ពួកសិស្សខ្ញុំ គេគ្របសង្កត់បានដោយក្រ ។ ពួកឥសីទាំងនុ៎ះ ជាអ្នកនៅដោយមេត្តាធម៌ ជាអ្នកស្វែងរកប្រយោជន៍ ដល់ពួកសត្វទាំងពួង ពួកឥសីទាំងអស់នោះ ជាអ្នកមិនលើកខ្លួនឯង មិនបង្អាប់បុគ្គលណាមួយ ។ ពួកឥសីទាំងនោះ ជាអ្នកមិនញាប់ញ័រដូចស្តេចសីហៈ មានកម្លាំងដូចស្តេចដំរី ឬដូចខ្លាធំ ដែលគេគ្របសង្កត់បានដោយក្រ រមែងមកកាន់ទីជិតនៃខ្ញុំជានិច្ច ។ ពួកវិជ្ជាធរនិងទេវតា នាគ គន្ធព្វ អារក្សទឹក កុម្ភណ្ឌ អសុរ គ្រុឌ ក៏មកអាស្រ័យរស់នៅទឹងស្រះនោះ ។ ពួកឥសីទាំងនោះ ជាអ្នកទ្រទ្រង់ផ្នួងសក់និងបរិក្ខារ ស្លៀកដណ្តប់នូវសំពត់ ដែលធ្វើដោយស្បែកខ្លា អាចត្រាច់ទៅក្នុងអាកាសបាន ក៏មកអាស្រ័យរស់នៅទឹងស្រះនោះ ។

តតិយំ សារីបុត្តត្ថេរាបទានំ

តបានុច្ចរិកា ឋិតេ   អញ្ញមញ្ញំ សគារវា
ចតុទ្ទីសសហស្សានិ   ចិត្តសទ្ទោ(១) ន វិជ្ជតិ ។
បាទេ បាទំ និក្ខិបន្តា   អប្បសទ្ទា សុសំវុតា
ឧបសង្កម្ម សព្វេ តេ(២)   សិរសា វន្ទរេ មមំ ។
តេហិ សិស្សេហិ បរិវុតោ   សន្តេហិ ច តបស្សិភិ
វសាមិ អស្សមេ តត្ថ   ឈាយី ឈានរតោ អហំ ។
ឥសីនំ សីលគន្ធេន   បុប្ផគន្ធេន ចូភយំ
ផលីនំ ផលគន្ធេន   គន្ធិតោ ហោតិ អស្សមោ ។
រត្តិន្ទិវំ ន ជានាមិ   អរតិ មេ ន វិជ្ជតិ
សកេ សិស្សេ ឱវទន្តោ   ភិយ្យោ ហាសំ លភាមហំ ។
បុប្ផានំ បុប្ផមានានំ   ផលានញ្ច វិបច្ចតំ
ទិព្វា គន្ធា បវាយន្តិ   សោភយន្តា មមស្សមំ ។
សមាធិម្ហា វុដ្ឋហិត្វា   អាតាបី និបកោ អហំ
ខារិភារំ គហេត្វាន   វនំ អជ្ឈោគហំ អហំ ។

---

១ ម. ចិបិសទ្ទោ ។ ២ ម. សព្វេរ ។

សារីបុត្តត្ថេរាបទាន ទី ៣

ពួកឥសីទាំងនុ៎ះ មានការប្រព្រឹត្តិដ៏សមគួរ ប្រកបដោយសេចក្ដីគោរពដល់គ្នានិងគ្នា ទាំងសំដីទ្រគោះរកគ្នារបស់ពួកឥសីទាំង ២៤ ពាន់រូប ក៏មិនមានក្នុងកាលនោះ ៗ ពួកឥសីទាំងអស់នោះ កាលនឹងដាក់ជើងក្នុងពេលឈានជើង មានសំឡេងតិច ៗ សង្រួមដោយល្អ ចូលមកជិតថ្វាយបង្គំខ្ញុំដោយត្បូង ៗ ខ្ញុំមានឈាន ត្រេកអរក្នុងឈាន ត្រូវពួកសិស្សទាំងនោះ ដែលជាអ្នកស្ងប់ មានតបៈចោមរោមហើយ នៅក្នុងអាស្រមនោះ ៗ អាស្រមក្រអូបដោយក្លិនរបស់ពួកឥសីនិងក្លិនទាំងពីរ គឺ ក្លិនផ្កា និងក្លិនផ្លែឈើ របស់ឈើដែលមានផ្លែ ៗ ខ្ញុំមិនស្គាល់យប់ថ្ងៃ ខ្ញុំមិនមានសេចក្ដីអផ្សុក ខ្ញុំកាលទូន្មានពួកសិស្សរបស់ខ្ញុំ តែងបាននូវសេចក្ដីរីករាយយ៉ាងក្រៃលែង ៗ ក្លិនទាំងឡាយ របស់ផ្កាឈើ ដែលកំពុងផ្កានិងផ្លែ ដែលកំពុងទុំ ក៏មានក្លិនដូចជាទិព្វ រមែងផ្សព្វផ្សាយទៅ ញុំាងអាស្រមរបស់ខ្ញុំឲ្យរុងរឿង ៗ ខ្ញុំជាអ្នកមានព្យាយាមដុតកិលេស មានបញ្ញាខ្ជាប់ខ្ជួន ចេញអំពីសមាធិហើយ តែងកាន់យកនូវភារៈ គឺអម្រែក ដើរទៅក្នុងព្រៃ ៗ

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស អបទានំ

ឧប្បាតេ សុបិនេ ចាបិ   លក្ខណេសុ សុសិក្ខិតោ
បវត្តមានំ មន្តបទំ   ធារយាមិ អហំ តទា ។
អនោមទស្សី ភគវា   លោកជេដ្ឋោ នរាសភោ
វិវេកកាមោ សម្ពុទ្ធោ   ហិមវន្តំ ឧបាគមិ ។
អជ្ឈោគហេត្វា ហិមវន្តំ   អគ្គោ ការុណិកោ មុនិ
បល្លង្កំ អាភុជិត្វាន   និសីទិ បុរិសុត្តមោ ។
តមទ្ទសាហំ សម្ពុទ្ធំ   សប្បភាសំ មនោរមំ
ឥន្ទីវរំវ ជលិតំ   អាទិត្តំវ ហុតាសនំ ។
ជលន្តំ ទីបរុក្ខំវ   វិជ្ជុំវ គគណេ យថា
សុផុល្លំ សាលរាជំវ   អទ្ទសំ លោកនាយកំ ។
អយំ នាគោ មហាវីរោ   ទុក្ខស្សន្តករោ មុនិ
ឥមំ ទស្សនមាគម្ម   សព្វទុក្ខា បមុច្ចរេ ។
ទិស្វានាហំ ទេវទេវំ   លក្ខណំ ឧបធារយឹ

ខ្ញុំជាអ្នកសិក្សាល្អហើយ ក្នុងឧត្បាត យល់សុបិននិងលក្ខណៈទាំងឡាយ ចេះចាំនូវបទមន្តដែលគេនិយម ក្នុងកាលនោះ ៗ ព្រះសម្ពុទ្ធមានជោគ ព្រះនាមអនោមទស្សី ជាចំបងក្នុងលោក ជានាយកៈ ទ្រង់ប្រាថ្នាវិវេកធម៌ បានស្ដេចមកកាន់ហិមវន្ត-ប្រទេស ។ លុះព្រះមុនីដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ប្រកបដោយករុណា ជាបុរសដ៏ឧត្តម ស្ដេចចូលមកកាន់ហិមវន្តប្រទេសហើយ ទ្រង់គង់ផ្គត់ព្រះភ្នែន (ទៀបអាស្រមរបស់ខ្ញុំ) ។ ខ្ញុំបានឃើញព្រះសម្ពុទ្ធនោះប្រកបដោយពន្លឺ ជាទីត្រេកអរនៃចិត្ត រុងរឿងដូចផ្កាពជព្រឹក្ស ឬក៏ដូចគំនរភ្លើងឆេះ នូវគ្រឿងយញ្ញដែលគេដុត ។ លុះខ្ញុំបានឃើញព្រះសម្ពុទ្ធ ជានាយកនៃលោក ព្រះអង្គរុងរឿង ដូចដើមឈើប្រចាំទ្វីប ឬដូចផ្លេកបន្ទោរក្នុងអាកាស ឬក៏ដូចសាលពជព្រឹក្សមានផ្ការីកដ៏ល្អ ។ ខ្ញុំពឹងថា ព្រះមុនីដ៏ប្រសើរនេះ ជាមហាវីរបុរស ទ្រង់ធ្វើនូវទីបំផុតទុក្ខ បុគ្គលអាស្រ័យការឃើញនេះ រមែងរួចចាកទុក្ខទាំងពួង ។ លុះខ្ញុំឃើញព្រះសម្ពុទ្ធ ជាទេវតារបស់ទេវតាហើយ ក៏ពិនិត្យ

តតិយំ សារីបុត្តត្ថេរាបទានំ

ពុទ្ធោ នុ ខោ អយំ ពុទ្ធោ ហន្ទ បស្សាមិ ចក្ខុមំ ។

សហស្សារានិ ចក្កានិ ទិស្សន្តិ ចរណុត្តមេ

លក្ខណានស្ស ទិស្វាន និដ្ឋំ គច្ឆិំ តថាគតេ ។

សម្មជ្ជនិំ គហេត្វាន សម្មជ្ជិត្វានហំ តទា

អថ បុប្ផេ សមានេត្វា ពុទ្ធសេដ្ឋំ អបូជយិំ ។

បូជយិត្វាន តំ ពុទ្ធំ ឱឃតិណ្ណមនាសវំ

ឯកំសំ អជិនំ កត្វា នមស្សិំ លោកនាយកំ ។

យេន ញាណេន សម្ពុទ្ធោ វិហរតិ អនាសវោ

តំ ញាណំ កិត្តយិស្សាមិ សុណាថ មម ភាសតោ ។

សមុទ្ធរយិមំ លោកំ សយម្ភូ អមិតោទយ

តវ ទស្សនមាគម្ម កង្ខាសោតំ តរន្តិ តេ ។

មើលលក្ខណៈថា ព្រះពុទ្ធមែនឬហ្ន៎ ឬក៏មិនមែនជាព្រះពុទ្ធទេ អេះ បើដូច្នោះ អាត្មាអញនឹងសង្កេតមើល នូវព្រះសម្ពុទ្ធព្រះអង្គមានចក្ខុ ៗ ចក្រទាំងឡាយមានកាំមួយពាន់ ក៏ប្រាកដក្នុងផ្ទៃព្រះបាទាដ៏ប្រសើរ លុះខ្ញុំឃើញលក្ខណៈ របស់ព្រះសម្ពុទ្ធនោះហើយ ក៏ដល់នូវសេចក្ដីចូលចិត្ត ចំពោះព្រះតថាគត ៗ ក្នុងគ្រានោះ ខ្ញុំចាប់យកអំបោស មកបោសលំនៅរួចហើយប្រមូលយកផ្កា ៨ ក្ដាប់មកបូជា ចំពោះព្រះសម្ពុទ្ធដ៏ប្រសើរ ៗ លុះខ្ញុំបូជាចំពោះព្រះពុទ្ធអង្គនោះ ជាបុគ្គលធ្ងន់ឱយៈ មិនមានអាសវៈហើយ ទើបធ្វើនូវស្បែកខ្លាឆៀងស្មាម្ខាង រួចនមស្ការចំពោះព្រះសម្ពុទ្ធ ជានាយកនៃសត្វលោក ៗ ព្រះសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គមិនមានអាសវៈ សម្រេចដោយញាណណា ខ្ញុំនឹងសម្ដែងនូវញាណរបស់ព្រះអង្គនោះ សូមអ្នកទាំងឡាយស្ដាប់ខ្ញុំសម្ដែងចុះ ៗ បពិត្រព្រះអង្គ ជាព្រះសយម្ភូមានករុណាមិនមានប្រមាណ សូមព្រះអង្គស្រង់សត្វលោកនេះឲ្យបាន ដ្បិតពួកសត្វ នឹងឆ្លងនូវខ្សែទឹក គឺសេចក្ដីសង្ស័យបាន ព្រោះអាស្រ័យនូវការចួបប្រទះនឹងព្រះអង្គ ៗ

ត្វំ សត្ថា ច កេតុ ច ធជោ យូបោ ច បាណិនំ
បរាយណោ បតិដ្ឋា ច ទីបោ ច ទ្វិបទុត្តមោ ។
សក្កា សមុទ្ទេ ឧទកំ បមេតុំ អាឡ្ហកេន វា
ន ត្វេវ តវ សព្វញ្ញុ- ញាណំ សក្កា បមេតវេ(១) ។
ធារេតុំ បថវឹ សក្កា ឋបេត្វា តុលមណ្ឌលេ
ន ត្វេវ តវ សព្វញ្ញុ- ញាណំ សក្កា បមេតវេ ។
អាកាសំ មិនិតុំ(២) សក្កា រជ្ជុយា អង្គុលេន វា
ន ត្វេវ តវ សព្វញ្ញុ- ញាណំ សក្កា បមេតវេ ។
មហាសមុទ្ទេ ឧទកំ បថវិញ្ចាខិលញ្ជហោ(៣)
ពុទ្ធញាណំ ឧបាទាយ ឧបមាតោ ន យុជ្ជរេ ។
សទេវកស្ស លោកស្ស ចិត្តំ យេសំ បវត្តតិ
អន្តោជាលិកតា ឯតេ តវ ញាណម្ហិ ចក្ខុម ។

១ ម. ធរេតវេ ។ ២ ម. អាកាសោមិនិតុំ ។ ៣ ម. បថវីអខិលាជជេ ។

ព្រះអង្គជាសាស្តាចារ្យផង ទុកដូចជាទង់ផង ដូចជាទង់ជ័យផង ដូចជាប្រាសាទរបស់ពួកសត្វ ព្រះអង្គជាអ្នកដឹកនាំផង ជាទីពឹងផង ជាពំនាក់ផង ជាបុគ្គលប្រសើរជាងសត្វជើងពីរផង ។ ទឹកក្នុងសមុទ្រគេអាចវាល់ដោយអាឡ្ហកៈបាន សព្វញ្ញុតញ្ញាណរបស់ព្រះអង្គ គេមិនអាចវាល់បានឡើយ ។ គេអាចដាក់ដីក្នុងមណ្ឌលនៃជញ្ជីង ហើយថ្លឹងបាន ឯសព្វញ្ញុតញ្ញាណរបស់ព្រះអង្គ គេមិនអាចនឹងថ្លឹងបានឡើយ ។ គេអាចវាស់អាកាសដោយខ្សែ ឬដោយម្រាមដៃបាន ឯសព្វញ្ញុតញ្ញាណ របស់ព្រះអង្គ គេមិនអាចនឹងវាស់បានឡើយ ។ បុគ្គលគប្បីធ្វើទឹកក្នុងមហាសមុទ្រ និងផែនដី ឲ្យស្មើបាន តែមិនគប្បីយកពុទ្ធញ្ញាណ មកប្រកបដោយឧបមាបានឡើយ ។ ចិត្តរបស់សត្វទាំងឡាយណា ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងលោក ព្រមទាំងទេវលោក បពិត្រព្រះអង្គមានចក្ខុ សត្វទាំងឡាយនុ៎ះ តាំងនៅខាងក្នុងនៃសំណាញ់ញាណ របស់ព្រះអង្គ ។

តតិយំ សារីបុត្តត្ថេរាបទានំ

យេន ញាណេន បត្តោសិ អចលំ ពោធិមុត្តមំ
តេន ញាណេន សព្វញ្ញុ មទ្ទសិ បរតិត្ថិយេ ។
ឥមា គាថា បវេត្វាន សុរុចិ នាម តាបសោ
អជិនំ បត្ថរិត្វាន បឋវិយំ និសីទិ សោ ។
ចុល្លាសីតិសហស្សានិ អជ្ឈោគាឡ្ហោ មហណ្ណវេ
អច្ចុគ្គតោ តាវទេវ គិរិរាជា បវុច្ចតិ ។
តាវ អច្ចុគ្គតោ នេរុ អាយតោ វិត្ថតោ ច សោ
ចុណ្ណិតោ សង្ខ្យភេទេន[១] កោដិសតសហស្សិយោ ។
លក្ខេ ឋបិយមានម្ហិ បរិក្ខយមគច្ឆថ
ន ត្វេវ តវ សព្វញ្ញុ- ញាណំ សក្កា បមេតវេ ។
សុខុមច្ឆិកេន ជាលេន ឧទកំ យោ បរិក្ខិបេ
យេ កេចិ ឧទកេ បាណា អន្តោជាលិកតា សិយុំ ។

---

១ ម. អង្គភេទេន ។

សារីបុត្តត្ថេរាបទាន ទី ៣

ព្រះអង្គបានដល់ នូវពោធិញ្ញាណដ៏ឧត្តម ដោយសព្វគ្រប់ ដោយញាណណា បពិត្រព្រះសព្វញ្ញូ ព្រះអង្គរមែងញ៉ាំញី តិរ្ថិយដទៃ ដោយញាណនោះ ៗ តាបសឈ្មោះសុរុចិនោះ សរសើរដោយគាថានេះហើយ ក៏ក្រាលនូវស្បែកខ្លា ទើបអង្គុយលើផែនដី ៗ ភ្នំដែលលិចចុះទៅក្នុងមហាសមុទ្រ អស់ប្រមាណ ៨ ហ្មឺន ៤ ពាន់យោជន៍ ខ្ពស់ឡើងក៏ប៉ុណ្ណោះដែរ គេហៅថាស្តេចភ្នំ ៗ កំពស់ក្តី បណ្តោយក្តី ទទឹងក្តី នៃភ្នំសិនេរុនោះ មានប្រមាណមួយសែនកោដិយោជន៍ ដោយចំណែកនៃការរាប់ដ៏ល្អិត ៗ ខ្សាច់ដែលគេតាំងទុក ខ្សាច់នោះក៏ដល់នូវការអស់ទៅ ឯសព្វញ្ញុតញ្ញាណរបស់ព្រះអង្គ គេមិនអាចរាប់បានឡើយ ៗ បុគ្គលណាព័ទ្ធព័ន្ធទឹក ដោយសំណាញ់មានក្រឡាញឹក ពួកសត្វណាមួយក្នុងទឹក គប្បីតាំងនៅខាងក្នុងសំណាញ់ យ៉ាងណាមិញ ៗ បពិត្រព្រះអង្គជា

តទេវ ហិ មហាវីរ យេ កេចិ បុថុតិត្ថិយា

ទិដ្ឋិគ្គហណបក្ខន្ទា បរាមាសេន មោហិតា ។

តវ សុទ្ធេន ញាណេន អនាវរណទស្សិនា

អន្តោជាលិកតា ឯតេ ញាណន្តេ នាតិវត្តរេ ។

ភគវា ច តម្ហិ សមយេ អនោមទស្សី មហាយសោ

វុដ្ឋហិត្វា សមាធិម្ហា ទិសំ(១) ឱលោកយី ជិនោ ។

អនោមទស្សិមុនិនោ និសភោ នាម សាវកោ

បរិវុតោ សតសហស្សេហិ សន្តចិត្តេហិ តាទិភិ ។

ខីណាសវេហិ សុទ្ធេហិ ឆឡភិញ្ញេហិ តាទិភិ

ចិត្តមញ្ញាយ ពុទ្ធស្ស ឧបេសិ លោកនាយកំ ។

អន្តលិក្ខេ ឋិតា តត្ថ បទក្ខិណមកំសុ តេ

នមស្សន្តា បញ្ជលិកា ឱរុហុំ(២) ពុទ្ធសន្តិកេ ។

---

១ អដ្ឋកថាយម្បន ទីបំ ឱលោកយីតិ បាឋោ អត្ថិ ។ ២ ម. ឱតរុំ ។

មហាវីរបុរស ពួកតិរិយជាច្រើន ណាមួយ សុះទៅកាន់ទីសាំញ៉ាំគឺទិដ្ឋិ ដែលវង្វេងហើយ ដោយការប្រកាន់មាំ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ពួកសត្វទាំងអស់នុ៎ះ តាំងនៅក្នុងខាងក្នុងសំណាញ់ញាណដ៏បរិសុទ្ធ របស់ព្រះអង្គ ជាគ្រឿងឃើញមិនមានអ្វីកាំងបាន រមែងមិនកន្លងនូវញាណ របស់ព្រះអង្គបានឡើយ ។ គាប់ចួនសម័យនោះ ព្រះមានព្រះភាគជិនសិរីព្រះនាមអនោមទស្សី ព្រះអង្គមានយសធំ (ទ្រង់ឈ្នះមារ) ចេញអំពីសមាធិ ហើយទ្រង់ប្រមើលមើលទិស ។ សាវ័កឈ្មោះនិសភៈ របស់ព្រះមុនីព្រះនាមអនោមទស្សី មានពួកព្រះខីណាស្រពមួយសែនអង្គ ជាអ្នកមានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ មិនញាប់ញ័រដោយលោកធម៌ អ្នកបរិសុទ្ធ មានអភិញ្ញា៦ មានចិត្តនឹងធឹងហោមរោមហើយ បានដឹងព្រះហឫទ័យ របស់ព្រះពុទ្ធ ក៏ចូលមកគាល់ព្រះសម្ពុទ្ធ ជាលោកនាយក ។ ពួកសាវ័កទាំងនោះ ឋិតនៅឰដ៏អាកាស ធ្វើប្រទក្សិណក្នុងទីនោះ ផ្គងអញ្ជលីនមស្ការ ចុះមកក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធ ។

តតិយំ សារីបុត្តត្ថេរាបទានំ

អនោមទស្សី ភគវា លោកជេដ្ឋោ នរាសភោ
ភិក្ខុសង្ឃេ និសីទិត្វា សិតំ បាតុំ ករី ជិនោ ។
វរុណោ នាមុបដ្ឋាកោ អនោមទស្សិស្ស សត្ថុនោ
ឯកំសំ ចីវរំ កត្វា អាបុច្ឆិ លោកនាយកំ ។
កោ នុ ខោ ភគវា ហេតុ សិតកម្មស្ស សត្ថុនោ
ន ហិ ពុទ្ធា អហេតូហិ សិតំ បាតុំ ករោន្តិ តេ ។
អនោមទស្សី ភគវា លោកជេដ្ឋោ នរាសភោ
ភិក្ខុមជ្ឈេ និសីទិត្វា ឥមំ គាថំ អភាសថ ។
យោ មំ បុប្ផេន បូជេសិ ញាណញ្ចាបិ អនុត្ថវិ
តមហំ កិត្តយិស្សាមិ សុណាថ មម ភាសតោ ។
ពុទ្ធស្ស គិរមញ្ញាយ សព្វេ ទេវា សមានុតា(១)
សទ្ធម្មំ សោតុកាមា តេ សម្ពុទ្ធំ ឧបសង្កមុំ ។

---

១ ម. សមាគតា ។

ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះនាមអនោមទស្សី ជាចំបងក្នុងលោក ជានរាសភៈ ព្រះអង្គឈ្មោះមារ ទ្រង់គង់ត្រង់កណ្ដាលពួកភិក្ខុ ហើយធ្វើនូវការញញឹមឲ្យប្រាកដ ។ (លំដាប់នោះ) ភិក្ខុអ្នកបម្រើ ឈ្មោះវរុណៈ របស់ព្រះសាស្ដា ព្រះនាមអនោមទស្សី ធ្វើនូវចីវរឆៀងស្មាខាង ហើយទូលសួរព្រះសម្ពុទ្ធ ជានាយកនៃលោកថា បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ អ្វីជាហេតុនៃការញញឹម របស់ព្រះសាស្ដា ព្រោះថា ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ មិនដែលធ្វើនូវការញញឹមឲ្យប្រាកដ ដោយឥតហេតុទេ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះនាមអនោមទស្សី ជាចំបងក្នុងលោក ជានរាសភៈ ទ្រង់គង់ក្នុងកណ្ដាលពួកភិក្ខុ បានពោលគាថានេះថា តាបសណា បូជាតថាគតដោយផ្កាផង សរសើរនូវញាណផង តថាគតនឹងសម្ដែងចំពោះតាបសនោះ ហេតុនេះ អ្នកទាំងឡាយ ចូរស្ដាប់តថាគតសម្ដែងចុះ ។ ពួកទេវតាទាំងអស់នោះ ព្រមទាំងមនុស្ស ចង់ស្ដាប់ព្រះសទ្ធម្ម ទើបនាំគ្នាចូលមកគាល់ព្រះសម្ពុទ្ធ ព្រោះដឹងច្បាស់នូវព្រះវាចា របស់ព្រះពុទ្ធ ។

ទសសុ លោកធាតូសុ ទេវកាយា មហិទ្ធិកា
សទ្ធឹ ភោត្តុកាមា តេ សម្ពុទ្ធំ ឧបសង្កមុំ ។
ហត្ថី អស្សា រថា បត្តី សេនា ច ចតុរង្គិនី
បរិវារេស្សន្តិ មំ និច្ចំ ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ ។
សដ្ឋី តុរិយសហស្សានិ ភេរិយោ សមលង្កតា
ឧបដ្ឋិស្សន្តិ មំ និច្ចំ ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ ។
សោឡសិត្ថីសហស្សានិ នារិយោ សមលង្កតា
វិចិត្តវត្ថាភរណា អាមុត្តមណិកុណ្ឌលា ។
អាឡារមុខា(១) ហសុលា សុសញ្ញា តនុមជ្ឈិមា
បរិវារេស្សន្តិ មំ និច្ចំ ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ ។
កប្បសតសហស្សានិ ទេវលោកេ រមិស្សតិ
សហស្សក្ខត្តុំ ចក្កវត្តិ រាជា រដ្ឋេ ករិស្សតិ ។
សហស្សក្ខត្តុំ ទេវិន្ទោ ទេវរជ្ជំ ករិស្សតិ
បទេសរជ្ជំ វិបុលំ គណនាតោ អសង្ខិយំ ។

---

១ ម. អាឡារបម្ហា ។

ពួកទេវតាមានឫទ្ធិច្រើន ក្នុងលោកធាតុទាំង ១០ ចូលស្តាប់ព្រះសទ្ធម្ម ក៏ចូលមកគាល់ព្រះសម្ពុទ្ធ ។ សេនាមានអង្គ ៤ គឺ សេនាដំរី ១ សេនាសេះ ១ សេនារថ ១ សេនាថ្មើរជើង ១ នឹងហែហមតាបសនេះ អស់កាលជានិច្ច នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ។ ពួកតូរ្យតន្ត្រី ៦០ ពាន់ ស្គរទាំងឡាយដែលតាក់តែងល្អ នឹងបម្រើតាបសនេះ អស់កាលជានិច្ច នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ។ ពួកស្ត្រី ១៦ ពាន់ ពួកនារីដែលតាក់តែងល្អ មានសំពត់និងគ្រឿងប្រដាប់ដ៏វិចិត្រ ពាក់កុណ្ឌលជាវិការៈនៃកែវមណី ពួកនារីទាំងនោះមានមុខទូលាយ ស្រស់ស្រាយ មានសញ្ញាដ៏ល្អ មានដងខ្លួនពាក់កណ្តាលដ៏រៀវ នឹងហែហមតាបសនេះ អស់កាលជានិច្ច នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ។ (សុរុចិតាបស) នឹងកើតក្នុងទេវលោក អស់មួយសែនកប្ប នឹងបានជាស្តេចចក្រពត្តិក្នុងដែន អស់មួយពាន់ដង ។ បានជាព្រះឥន្ទ្រសោយរាជ្យ ក្នុងឋានទេវតា អស់មួយពាន់ដង នឹងសោយរាជ្យ ក្នុងប្រទេសដ៏ធំទូលាយ មិនអាចរាប់បាន ។

តតិយំ សារីបុត្តត្ថេរាបទានំ

បច្ឆិមេ ភវេ សម្បត្តេ   មនុស្សត្តំ គមិស្សតិ
ព្រាហ្មណី សារិយា នាម ធារយិស្សតិ កុច្ឆិនា ។
មាតុយា នាមគោត្តេន   បញ្ញាយិស្សតិយំ នរោ
សារីបុត្តោតិ នាមេន   តិក្ខបញ្ញោ ភវិស្សតិ ។
អសីតិកោដី ឆឌ្ឌេត្វា   បព្វជិស្សតិកិញ្ចនោ
គវេសន្តោ សន្តិបទំ   ចរិស្សតិ មហឹ ឥមំ ។
អបរិមេយ្យេ(១) ឥតោ កប្បេ   ឱក្កាកកុលសម្ភវោ(២)
គោតមោ នាមគោត្តេន   សត្ថា លោកេ ភវិស្សតិ ។
តស្ស ធម្មេសុ ទាយាទោ   ឱរសោ ធម្មនិម្មិតោ
សារីបុត្តោតិ នាមេន   ហេស្សតិ អគ្គសាវកោ ។
អយំ ភាគីរសី គង្គា   ហិមវន្តា បភាវិតា
មហាសមុទ្ទមប្បេតិ   តប្បយន្តី មហោទធឹ ។

---

១ ម. អបរមេយ្យេ ។ ២ ម. ឧក្កាកកុលសម្ភវោ ។

សារីបុត្តត្ថេរាបទាន ទី ៣

តាបសនេះ នឹងទៅកាន់អត្តភាពជាមនុស្ស ក្នុងកាលដែលដល់នូវបច្ឆិមភព នឹងទៅកើតក្នុងផ្ទៃ នៃនាងព្រាហ្មណីឈ្មោះសារី ។ តាបសនេះ នឹងបានជាអ្នកមានបញ្ញាមុតថ្លា មាននាមថាសារីបុត្ត តាមនាមនិងគោត្រ របស់មាតា ។ តាបសនេះ ជាអ្នកមិនមានកង្វល់ នឹងលះបង់នូវទ្រព្យ ៨០ កោដិ ហើយចេញបួស ស្វែងរកនូវសន្តិបទ គឺព្រះនិព្វាន នឹងត្រាច់មកកាន់ផែនដីនេះ ។ ព្រះសាស្តា ព្រះនាមគោតម កើតក្នុងត្រកូលក្សត្រិយ៍ឈ្មោះឱក្កាកៈ ក្នុងកប្បដែលប្រមាណមិនបាន អំពីកប្បនេះ នឹងកើតឡើងក្នុងលោក ។ តាបសនេះ នឹងបានជាឱរស ជាអ្នកទទួលមត៌ក ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ របស់ព្រះសាស្តាអង្គនោះ ជាធម្មនិម្មិត ជាអគ្គសាវ័ក មានឈ្មោះសារីបុត្ត ។ ស្ទឹងឈ្មោះភាគីរសីនេះ ដែលបែកចេញមក អំពីភ្នំហិមពាន្ត រមែងហូរចុះទៅកាន់មហាសមុទ្រ ញុំាងមហាសមុទ្រឲ្យឆ្អែត យ៉ាងណាមិញ ។

តថេវាយំ សារីបុត្តោ   សក្កោ តីសុ វិសារទោ
បញ្ញាយ បារមឹ គន្ត្វា   តប្បយិស្សតិ បាណិនោ ។
ហិមវន្តំ ឧបាទាយ   សាគរញ្ច មហោទធឹ
ឯត្ថន្តរេ យំ បុឡិនំ   គណនាតោ អសង្ខិយំ ។
តម្បិ សក្កា អសេសេន   សំខ្យាតុំ(១) គណនា យថា
ន ត្វេវ សារីបុត្តស្ស   បញ្ញាយន្តោ ភវិស្សតិ ។
ខីយេ គង្គាយ វាលុកា   លក្ខេ ឋបិយមានម្ហិ
ន ត្វេវ សារីបុត្តស្ស   បញ្ញាយន្តោ ភវិស្សតិ ។
មហាសមុទ្ទេ ឩម្មិយោ   គណនាតោ អសង្ខិយា
តថេវ សារីបុត្តស្ស   បញ្ញាយន្តោ ន ហេស្សតិ ។
អារាធយិត្វា សម្ពុទ្ធំ   គោតមំ សក្យបុង្គវំ
បញ្ញាយ បារមឹ គន្ត្វា   ហេស្សតិ អគ្គសាវកោ ។
បវត្តិតំ ធម្មចក្កំ   សក្យបុត្តេន តាទិនា
អនុវត្តិស្សតិ សម្មា   វស្សន្តោ ធម្មវុដ្ឋិយោ ។

១ ម. សង្ខាតុំ ។

ព្រះសារីបុត្តនេះ ជាបុគ្គលអង់អាច ក្លៀវក្លាក្នុងការបែកធ្លាយ ៣ យ៉ាង ដល់នូវបញ្ញាបារមី នឹងញ៉ាំងពួកសត្វឲ្យឆ្អែត ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ គំនរខ្សាច់ណាក្នុងចន្លោះនេះ រាប់យកតាំងភ្នំហិមពាន្ត និងមហាសមុទ្រសាគរ គំនរខ្សាច់នោះ គេមិនគប្បីរាប់បានឡើយ ។ តែបើការរាប់នូវគ្រាប់ខ្សាច់នោះ បុគ្គលអាចរាប់ ដោយមិនសល់បាន យ៉ាងណា ទីបំផុតនៃប្រាជ្ញារបស់ព្រះសារីបុត្ត នឹងមិនមែន យ៉ាងនោះទេ ។ កាលបើគេដាក់ខ្ចាច់ គ្រាប់ខ្សាច់ក្នុងស្ទឹងគង្គា គប្បីអស់ទៅ ឯទីបំផុតនៃប្រាជ្ញារបស់ព្រះសារីបុត្ត នឹងមិនអស់ដូច្នោះទេ ។ រលកក្នុងមហាសមុទ្រ ដែលគេមិនគប្បីរាប់បាន ដោយការរាប់ យ៉ាងណា ទីបំផុតនៃប្រាជ្ញា របស់ព្រះសារីបុត្ត ក៏គេនឹងមិនអាចរាប់បាន យ៉ាងនោះ ។ តាបសនេះ នឹងសម្រេចបញ្ញាបារមី បានជាអគ្គសាវ័ក ញ៉ាំងព្រះសម្ពុទ្ធព្រះនាមគោតម ជាផ្តើមក្នុងពួកសត្វឲ្យត្រេកអរ នឹងបង្អុរនូវភ្លៀងគឺធម៌ដោយប្រពៃ ប្រព្រឹត្តតាមធម្មចក្ក ដែលព្រះសម្ពុទ្ធជាសក្យបុត្តព្រះអង្គជាបុគ្គលនឹងធឹង ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅហើយ ។

តតិយំ សារីបុត្តត្ថេរាបទានំ

សព្វមេតំ អភិញ្ញាយ គោតមោ សក្យបុង្គវោ
ភិក្ខុសង្ឃេ និសីទិត្វា អគ្គដ្ឋានេ ឋបេស្សតិ ។
អហោ មេ សុកតំ កម្មំ អនោមទស្សិស្ស សត្ថុនោ
យស្សាហំ ការំ កត្វាន សព្វត្ថ បារមឹ គតោ ។
អបរិមេយ្យេ កតំ កម្មំ ផលំ ទស្សេសិ មេ ឥធ
សុមុត្តោ សរវេគោវ កិលេសេ ឈាបយឹ អហំ ។
អសង្ខតំ គវេសន្តោ និព្វានំ អចលំ បទំ
វិចិនំ តិត្ថិយេ សព្វេ ឯសាហំ សំសរឹ ភវេ ។
យថាបិ ព្យាធិតោ បោសោ បរិយេសេយ្យ ឱសធំ
វិចិនេយ្យ វនំ សព្វំ ព្យាធិតោ បរិមុត្តិយា ។
អសង្ខតំ គវេសន្តោ និព្វានំ អមតំ បទំ
អព្វោកិណ្ណំ បញ្ចសតំ បព្វជឹ ឥសិបព្វជំ ។

សារីបុត្តត្ថេរាបទាន ទី ៣

ព្រះសម្ពុទ្ធព្រះនាមគោតម ជាឆ្នើមក្នុងពួកសក្យៈ ទ្រង់ជ្រាប ច្បាស់នូវហេតុទាំងនុ៎ះ ទ្រង់គង់ក្នុងកណ្ដាលនៃពួកភិក្ខុ ហើយ នឹងតាំង (ព្រះសារីបុត្ត) ក្នុងទីជាអគ្គសាវ័ក ។

ឱហ្ន៎ ខ្ញុំបានធ្វើអធិការ ចំពោះព្រះសាស្ដា ព្រះនាម អនោមទស្សីអង្គណា ហើយបានសម្រេចបារមី ក្នុងទីទាំង ពួង អំពើដែលខ្ញុំធ្វើចំពោះព្រះសាស្ដាអង្គនោះ ចំជាត្រូវល្អ ។ កម្មដែលខ្ញុំធ្វើហើយក្នុងកាលប្រមាណមិនបាន ឲ្យផលហើយ ក្នុងជាតិនេះ ខ្ញុំរួចស្រឡះហើយ ដូចជាសន្ទុះនៃសរ ដុត បំផ្លាញហើយនូវកិលេសទាំងឡាយ ។ ខ្ញុំនុ៎ះកាលស្វែងរកនូវ អសង្ខតធម៌គឺព្រះនិព្វាន ជាផ្លូវមិនកម្រើក កាលពិនិត្យមើល នូវពួកតិរ្ថិយទាំងអស់ បានអន្ទោលទៅក្នុងភព ។ បុរសអ្នក មានព្យាធិ ស្វែងរកឱសថ ជ្រើសរើសនូវទ្រព្យទាំងអស់ ដើម្បីសះស្បើយ ចាកព្យាធិ យ៉ាងណាមិញ ។ បុគ្គល ស្វែងរកផ្លូវ នៃអមតនិព្វាន ជាអសង្ខធម៌ បួសជាឥសី មិនដែលដាច់ អស់ ៥០០ ជាតិ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។

ជដាយ ភារភរិតោ(១) អជិនុត្តរនិវាសហំ

អភិញ្ញាបារមី គន្ត្វា ព្រហ្មលោកំ អគញ្ឆហំ(២)។

នត្ថិ ពាហិរកេ សុទ្ធិ ឋបេត្វា ជិនសាសនំ

យេ កេចិ ពុទ្ធិមា សត្តា សុជ្ឈន្តិ ជិនសាសនេ ។

អត្ថកាមំ មមមេតំ ន ហិ និសី អហំ ឥតិ(៣)

អសង្ខតំ គវេសន្តោ កុតិត្ថេ(៤) សញ្ចរី អហំ ។

យថា សារត្ថិកោ បោសោ កទលឹ ឆេត្វាន ផាលយេ

ន តត្ថ សារំ វិន្ទេយ្យ សារេន រិត្តកោ ហិ សោ ។

តថេវ តិត្ថិយា លោកេ នានាទិដ្ឋី ពហូ ជនា

អសង្ខតេន រិត្តា តេ សារេន កទលី យថា ។

បច្ឆិមេ ភវសម្បត្តេ ព្រហ្មពន្ធុ អហោសហំ

មហាភោគំ ឆឌ្ឌយិត្វាន បព្វជឹ អនគារិយំ ។

បឋមភាណវារំ ។

---

១ ម. ជដាភារេន ភរិតោ ។ ២ ម. អគច្ឆិហំ ។ ៣ ម. នយិទំ ឥតិ ហិតិហំ ។
៤ ម. កុតិត្ថេ ។

ខ្ញុំពេញហើយដោយការៈគឺផ្នួសក់ ស្លៀកដណ្ដប់នូវស្បែកខ្លាដ៏ប្រសើរ ដល់នូវអភិញ្ញាបារមី ហើយបានទៅកើតក្នុងព្រហ្មលោក ។ ការបរិសុទ្ធិក្នុងសាសនាខាងក្រៅ វៀរលែងសាសនានៃព្រះជិនស្រី មិនមានទេ ពួកសត្វណាមួយ ជាអ្នកមានប្រាជ្ញា រមែងបរិសុទ្ធក្នុងសាសនា នៃព្រះជិនស្រី ។ ខ្ញុំមិនទាន់យល់ច្បាស់នៅឡើយថា ដំណើរនុ៎ះ ជាកិច្ចប្រាថ្ន នូវប្រយោជន៍របស់ខ្ញុំ ទើបខ្ញុំស្វែងរកអសន្តធម៌ អន្ទោលទៅកាន់លទ្ធិដ៏អាក្រក់ ។ បុរសអ្នកត្រូវការខ្លឹម កាត់ពុះដើមចេក មិនគប្បីបានខ្លឹម ក្នុងដើមចេកនោះទេ ពិតណាស់ បុរសនោះជាអ្នកទទេចាកខ្លឹម យ៉ាងណាមិញ ។ ពួកជនជាច្រើននាក់ ជាតិត្ថិយ មានទិដ្ឋិផ្សេងៗគ្នា ក្នុងលោក ជាអ្នកទទេសោះ ចាកអសន្តធម៌ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ដូចជាបុរសកាត់ដើមចេក ទទេចាកខ្លឹម ។ ក្នុងកាលដែលដល់នូវគតិបំផុត ខ្ញុំបានកើតជាព្រាហ្មណ៍ លះបង់ភោគសម្បទជាច្រើន ហើយចូលទៅកាន់ផ្នួស ។

ចប់ ភាណវារៈ ទី ១ ។

តតិយំ សារីបុត្តត្ថេរាបទានំ

អជ្ឈាយកោ មន្តធរោ តិណ្ណំ វេទាន បារគូ

ព្រាហ្មណោ សញ្ជយោ នាម តស្សទូលេ វសាមហំ ។

សាវកោ តេ មហាវីរ អស្សជិ នាម ព្រាហ្មណោ

ទុរាសទោ ឧគ្គតេជោ បិណ្ឌាយ ចរតី តទា ។

តមទ្ទសាសិំ(១) សប្បញ្ញំ មុនិំ មោនេ សមាហិតំ

សន្តចិត្តំ មហានាគំ សុផុល្លំ បទុមំ យថា ។

ទិស្វា មេ ចិត្តមុប្បជ្ជិ សុទន្តំ សុទ្ធមានសំ

ឧសភំ បវរំ វីរំ អរហាយំ ភវិស្សតិ ។

បាសាទិកោ ឥរិយតិ អភិរូបោ សុសំវុតោ

ឧត្តមេ ទមថេ ទន្តោ អមតទស្សី(២) ភវិស្សតិ ។

យន្នូនាហំ ឧត្តមត្ថំ បុច្ឆេយ្យំ តុដ្ឋមានសំ

សោ ចេ(៣) បុដ្ឋោ កថិស្សតិ បដិបុច្ឆាមហន្តទា ។

---

១ ម. តមទ្ទសាហំ ។ ២ ម. អនោមទស្សី ។ ៣ ម. មេ ។

ព្រាហ្មណ៍ ឈ្មោះសញ្ជ័យ ជាអ្នកបង្រៀនមន្ត ចេះចាំមន្ត ចេះចប់ត្រៃវេទ ខ្ញុំនៅក្នុងសំណាក់ព្រាហ្មណ៍នោះ ។ បពិត្រព្រះអង្គមានព្យាយាមធំ ព្រាហ្មណ៍ឈ្មោះអស្សជិ ដែលគេគ្របសង្កត់បានដោយក្រ មានតេជះខ្ពង់ខ្ពស់ ជាសាវ័ករបស់ព្រះអង្គ ត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាត ក្នុងកាលនោះ ។ ខ្ញុំព្រះអង្គបានឃើញព្រះអស្សជិនោះ ជាមុនី ប្រកបដោយបញ្ញា ខ្ជាប់ខ្ជួនក្នុងញាណ មានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ ជាមហានាគ (លោករីកពេញដោយគុណ) ដូចផ្កាឈូករីក ។ លុះខ្ញុំឃើញព្រះអស្សជិ មានឥន្ទ្រិយទូន្មានល្អ មានចិត្តស្អាត ដូចឧសភៈលោកប្រសើរ មានព្យាយាម ខ្ញុំក៏គិតថា ស្រមណ៍នេះប្រាកដជាព្រះអរហន្ត ទើបមានរូបល្អ សង្រួមល្អ គួរជាទីជ្រះថ្លា ទូន្មានឥន្ទ្រិយដែលគួរទូន្មានដ៏ប្រសើរ ប្រាកដជាឃើញនូវព្រះនិព្វាន ឈ្មោះអមតៈ ។ បើដូច្នោះ មានតែអាត្មាអញសួរអត្ថដ៏ឧត្តម នឹងស្រមណ៍ ជាអ្នកមានចិត្តរីករាយ ប្រសិនបើ អញសួរទៅហើយ លោកនឹងតបបាន អាត្មាអញនឹងសូមសួរលោក តទៅទៀត ក្នុងវេលានោះ ។

បិណ្ឌចារំ(១) ចរន្តស្ស បច្ឆតោ អគមាសហំ

ឱកាសំ បដិមានេន្តោ បុច្ឆិតុំ អមតំ បទំ ។

វីថន្តរេ(២) អនុប្បត្តំ ឧបគន្ត្វាន បុច្ឆហំ.

កថំ គោត្តោសិ ត្វំ វីរ កស្ស សិស្សោសិ មារិស ។

សោ មេ បុដ្ឋោ វិយាកាសិ អសម្ភីតោវ កេសរី

ពុទ្ធោ លោកេ សមុប្បន្នោ តស្ស សិស្សម្ហិ អាវុសោ ។

គីទិសន្តេ មហាវីរ អនុជាត មហាយស

ពុទ្ធស្ស សាសនំ ធម្មំ សាធុ មេ កថយស្សុ ភោ ។

សោ មេ បុដ្ឋោ កថីសព្វំ គម្ភីរំ និបុណំ បទំ

តណ្ហាសល្លស្ស ហន្តារំ សព្វទុក្ខាបនូទនំ ។

យេ ធម្មា ហេតុប្បភវា តេសំ ហេតុំ តថាគតោ

តេសញ្ច យោ និរោធោ ច ឯវំវាទី មហាសមណោ ។

---

១ ម. បិណ្ឌបាតំ ។ ២ ម. វីថិន្តរេ ។

កាលព្រះអស្សជិ កំពុងនិមន្តទៅបិណ្ឌបាត ខ្ញុំក៏បានដើរតាមពីក្រោយ រិះរកឱកាសដើម្បីសួរនូវអមតបទ ។ ខ្ញុំបានចូលទៅសួរព្រះអស្សជិត្ថេរ ដែលនិមន្តដល់ត្រង់ចន្លោះថ្នល់ថា បពិត្រលោកមានព្យាយាម លោកជាគោត្រអ្វី បពិត្រលោកនិរទុក្ខ លោកជាសិស្សរបស់គ្រូណា ។ ព្រះអស្សជិត្ថេរនោះ កាលបើខ្ញុំសួរហើយ ក៏បានដោះស្រាយថា ម្នាលអាវុសោ ព្រះសម្ពុទ្ធ ដូចកេសរពជសីហ៍ មិនបេះខ្លាច កើតហើយក្នុងលោក អាត្មាជាសិស្សរបស់ព្រះសម្ពុទ្ធនោះ ។ បពិត្រលោកមានព្យាយាមធំ ជាអនុជាត មានយសធំ ចុះពាក្យប្រដៅនៃព្រះសម្ពុទ្ធ របស់លោក តើដូចម្តេច សូមលោកសម្តែងធម៌គឺពាក្យប្រដៅ (របស់ព្រះសម្ពុទ្ធនោះ) ដល់ខ្ញុំ ។ ព្រះអស្សជិត្ថេរនោះ កាលបើខ្ញុំសួរហើយ ទើបសម្តែងនូវសាសនធម៌ទាំងពួង ដែលល្អិតជ្រាលជ្រៅ ជាបំណែក (និព្វាន) ជាគុណកំចាត់បង់នូវសរគឺតណ្ហា ដែលបន្ទោបង់ នូវកងទុក្ខទាំងពួង ថា ធម៌ទាំងឡាយណា មានហេតុជាដែនកើតមុន ព្រះតថាគតបានសម្តែង នូវហេតុរបស់ធម៌ទាំងនោះផង នូវការរលត់នៃធម៌ទាំងនោះផង ព្រះមហាសមណៈតែងពោលយ៉ាងនេះ ។

តតិយំ សារីបុត្តត្ថេរាបទានំ

សោហំ វិស្សជ្ជិតេ បញ្ហេ បឋមំ ផលមជ្ឈគំ
វិរជោ វិមលោ អាសិំ សុត្វាន ជិនសាសនំ ។
សុត្វាន មុនិនោ វាក្យំ បស្សិត្វា ធម្មមុត្តមំ
បរិយោគាឡ្ហសទ្ធម្មោ ឥមំ គាថំ អភាសហំ ។
ឯសេវ ធម្មោ យទិ តាវទេវ បច្ចព្យថា(១) បទមសោកំ
អទិដ្ឋំ អព្ភតីតំ ពហុកេហិ កប្បនហុតេហិ ។
យោហំ ធម្មំ គវេសន្តោ កុតិត្ថេ សញ្ចរឹ អហំ
សោ មេ អត្ថោ អនុប្បត្តោ កាលោ មេ នប្បមជ្ជិតុំ ។
តោសិតោហំ អស្សជិនា បត្វាន អចលំ បទំ
សហាយកំ គវេសន្តោ អស្សមំ អគមាសហំ ។
ទូរតោវ មមំ ទិស្វា សហាយោ មេ សុសិក្ខិតោ
ឥរិយាបថសម្បន្នោ(២) ឥទំ វចនមព្រវិ ។

---

១ ម. បច្ចព្យថ ។ ២ ម. ឥរិយាបថំ មមំ ទិស្វា ។

កាលព្រះអស្សជិត្ថេរ បានដោះស្រាយបញ្ហាហើយ ខ្ញុំក៏បានសម្រេចផលជាបឋម បានប្រាសចាកធូលី ប្រាសចាកមន្ទិល ព្រោះបានស្តាប់ពាក្យប្រដៅ របស់ព្រះជិនស្រី ៗ លុះខ្ញុំបានស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះមុនីហើយ ឃើញនូវធម៌ដ៏ឧត្តម ទាំងមានចិត្តចុះស៊ប់ស្ងួន ក្នុងព្រះសទ្ធម្ម ហើយបានពោលនូវគាថានេះថា ធម៌នេះ ជាគន្លងនៃសេចក្តីជាក់ច្បាស់ មិនមានសោក ដែលខ្ញុំមិនទាន់ឃើញ កន្លងទៅយូរហើយ ដោយសែននៃកប្បជាច្រើន ៗ កាលខ្ញុំស្វែងរកធម៌ បានត្រាច់ទៅហើយក្នុងលទ្ធិអាក្រក់ ឥឡូវប្រយោជន៍នោះ ខ្ញុំបានសម្រេចហើយ វេលានេះ ជាកាលគួរខ្ញុំមិនប្រមាទ ៗ ខ្ញុំដែលបានព្រះអស្សជិត្ថេរ ប្រោសប្រោណហើយ ក៏បានសម្រេចអចលបទ គឺព្រះនិព្វាន ទើបទៅស្វែងរកជួបនឹងសម្លាញ់ ក៏បានទៅឯអាស្រម ៗ សម្លាញ់របស់ខ្ញុំ ជាអ្នកសិក្សាល្អ បរិបូណ៌ដោយឥរិយាបថ បានឃើញខ្ញុំអំពីចម្ងាយ ក៏សួរខ្ញុំថា

បសន្នមុខនេត្តោសិ   មុនិភាវេវ ទិស្សតិ
អមតាធិគតោ កច្ចិ   និព្វានំ អច្ចុតំ បទំ ។
សុភានុរូបោ អាយាសិ   អានេញ្ជការិតោ វិយ
ទន្តោវ ទន្តទមថេ(១)   ឧបសន្តោសិ ព្រាហ្មណ ។
អមតំ មយា អធិគតំ   សោកសល្លវិនោទនំ
តុវំបិ តំ អធិគច្ឆេហិ   គច្ឆាម ពុទ្ធសន្តិកំ ។
សាធូតិ សោ បដិស្សុត្វា(២) សហាយោ មេ សុសិក្ខិតោ
ហត្ថេន ហត្ថំ គណ្ហិត្វា   ឧបាគម្ម តវន្តិកំ ។
ឧភោបិ បព្វជិស្សាម   សក្យបុត្ត តវន្តិកេ
តវ សាសនមាគម្ម   វិហរាម អនាសវា ។
កោលិតោ ឥទ្ធិយា សេដ្ឋោ   អហំ បញ្ញាយ ចារគោ
ឧភោវ ឯកតោ ហុត្វា   សាសនំ សោភយាមសេ ។

១ ម. ទន្តទមថោ ។ ២ ម. សាធូតិ បដិស្សុណិត្វា ។

អ្នកមានមុខនិងភ្នែកដ៏ស្រស់បស់ មានភាពជាអ្នកប្រាជ្ញ អ្នកប្រហែលជាបានសម្រេច នូវចំណែកនៃព្រះនិព្វាន ឈ្មោះអមតៈ ជាធម៌មិនច្យុតហើយឬ នៃព្រាហ្មណ៍ អ្នកមានសភាពល្អបានដើរមក អ្នកខ្ពង់ខ្ពស់ក្នុងធម៌ ដែលគប្បីខ្ពង់ខ្ពស់ របស់អ្នកខ្ពង់ខ្ពស់ហើយ មានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ ដូចដំរីដែលគេបង្ហាត់មិនឲ្យញាប់ញ័រ ។ ខ្ញុំប្រាប់សម្លាញ់ថា ព្រះនិព្វានឈ្មោះអមតៈ ជាគុណបន្ទោបង់នូវសរ គឺសេចក្តីសោក ខ្ញុំបានសម្រេចហើយ អ្នកចូរសម្រេចព្រះនិព្វាននោះចុះ យើងនឹងនាំគ្នាទៅកាន់សំណាក់ព្រះពុទ្ធ ។ សម្លាញ់របស់ខ្ញុំនោះ ជាអ្នកសិក្សាល្អ បានទទួលពាក្យថា ប្រពៃហើយ រួចចាប់ដៃគ្នា ដើរចូលមកសំណាក់ព្រះអង្គ ក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះសក្យបុត្ត ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងពីរនាក់ នឹងបួសក្នុងសំណាក់នៃព្រះអង្គ ជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះបានអាស្រ័យនូវសាសនធម៌របស់ព្រះអង្គហើយ ។ កោលិតជាបុគ្គលប្រសើរដោយឫទ្ធិ ឯខ្ញុំព្រះអង្គ ជាបុគ្គលដល់នូវត្រើយនៃបញ្ញា យើងខ្ញុំទាំងពីរនាក់ បានញុំាងសាសនធម៌ឲ្យល្អ ដូចគ្នា ។

តតិយំ សារីបុត្តត្ថេរាបទានំ

អបរិយោសិតសង្កប្បោ កុតិត្ថេ សញ្ចរី អហំ
តវ ទស្សនមាគម្ម សង្កប្បោ បូរិតោ មម ។
បថវិយំ បតិដ្ឋាយ បុប្ផន្តិ សមយេ ទុមា
ទិព្វា គន្ធា សម្បវន្តិ តោសេន្តិ សព្វបាណិនំ ។
តថេវាហំ មហាវីរ សក្យបុត្ត មហាយស
សាសនេ តេ បតិដ្ឋាយ សមយេសាមិ បុប្ផិតុំ ។
វិមុត្តិបុប្ផមេសន្តោ ភវសំសារមោចនំ
វិមុត្តិបុប្ផលាភេន តោសេមិ សព្វបាណិនំ ។
យាវតា ពុទ្ធខេត្តម្ហិ ឋបេត្វាន មហាមុនឹ
បញ្ញាយ សទិសោ នត្ថិ តវ បុត្តស្ស ចក្ខុម ។
សុវិនីតា ច តេ សិស្សា បរិសា ច សុសិក្ខិតា
ឧត្តមេ ទមថេ ទន្តា បរិវារេន្តិ តំ សទា ។

សារីបុត្តត្ថេរាបទានទី ៣

កាលដែលខ្ញុំព្រះអង្គ មានបំណងមិនទាន់បានសម្រេចនៅឡើយ បានត្រាច់ទៅ ក្នុងលទ្ធិអាក្រក់ លុះបានមកជួបប្រទះនឹងព្រះអង្គ ទើបបំណងរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ពេញបរិបូណ៌ឡើង ។ ឈើទាំងឡាយ ដែលដុះលើផែនដី រមែងមានផ្ការីកក្នុងរដូវ ក្លិនទាំងឡាយជាទិព្វ រមែងផ្សាយទៅ ញុំាងពួកសត្វទាំងពួង ឲ្យត្រេកអរបាន (យ៉ាងណាមិញ) ។ បពិត្រព្រះអង្គ មានព្យាយាមធំ ជាសក្យបុត្ត មានយសធំ ខ្ញុំព្រះអង្គតាំងនៅ ក្នុងសាសនា របស់ព្រះអង្គ ខំស្វែងរក (នូវសម័យ) ដើម្បីផ្កា ខ្ញុំស្វែងរកផ្កាគឺវិមុត្តិ ជាគ្រឿងរួចចាកសង្សារ តែងធ្វើពួកសត្វទាំងពួងឲ្យត្រេកអរ ដោយការបាននូវផ្កាគឺវិមុត្តិ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ បពិត្រព្រះអង្គមានបញ្ញាចក្ខុ ក្នុងពុទ្ធក្ខេត្ត ទាំងប៉ុន្មាន លើកលែងតែព្រះមហាមុនីចេញ មិនមានបុគ្គលណា នឹងប្រហែល ដោយប្រាជ្ញា នៃបុត្ររបស់ព្រះអង្គទេ ។ ពួកសិស្សរបស់ព្រះអង្គបានទូន្មានល្អហើយផង ពួកបរិស័ទ សិក្សាល្អហើយផង គប្បីទូន្មានឥន្ទ្រិយដ៏ប្រសើរ លោកទាំងនោះ មានឥន្ទ្រិយទូន្មានហើយ តែងចោមរោមព្រះអង្គ សព្វ ៗ កាល ។

ឈាយី ឈានរតា ធីរា   សន្តចិត្តា សមាហិតា
មុនី មោនេយ្យសម្បន្នា   បរិវារេន្តិ តំ សទា ។
អប្បិច្ឆា និបកា ធីរា   អប្បាហារា អលោលុបា
លាភាលាភេន សន្តុដ្ឋា   បរិវារេន្តិ តំ សទា ។
អារញ្ញិកា ធុតរតា   ឈាយិនោ លូខចីវរា
វិវេកាភិរតា ធីរា   បរិវារេន្តិ តំ សទា ។
បដិបន្នា ផលដ្ឋា ច   សេខា ផលសមង្គិនោ
អាសីសកា ឧត្តមត្ថំ   បរិវារេន្តិ តំ សទា ។
សោតាបន្នា ច វិមលា   សកទាគាមិនោ ច យេ
អនាគាមី ច អរហា   បរិវារេន្តិ តំ សទា ។
សតិបដ្ឋានកុសលា   ពោជ្ឈង្គភាវនារតា
សាវកា តេ ពហូ សព្វេ   បរិវារេន្តិ តំ សទា ។

ពួកបរិស័ទដែលមានឈាន ត្រេកអរក្នុងឈាន មានប្រាជ្ញា មានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ មានចិត្តតំកល់មាំ ជាមុនីបរិបូណ៌ដោយញាណ តែងចោមរោមព្រះអង្គ សព្វ ៗ កាល ។ ពួកបរិស័ទដែលជាអ្នកប្រាជ្ញាតិច មានបញ្ញាធ្ងន់ មានបញ្ញាជាគ្រឿងទ្រទ្រង់ មានអាហារតិច មិនល្មោភ ជាអ្នកសន្តោសតាមមានតាមបាន តែងចោមរោមព្រះអង្គ សព្វ ៗ កាល ។ ពួកបរិស័ទដែលជាអ្នកប្រព្រឹត្តនៅក្នុងព្រៃ ត្រេកអរក្នុងការកំចាត់បង់នូវកិលេស មានឈាន មានចីវរសៅហ្មង ត្រេកអរតែក្នុងទីស្ងាត់ មានប្រាជ្ញាជាគ្រឿងចងចាំ តែងចោមរោមព្រះអង្គ សព្វ ៗ កាល ។ ពួកសេក្ខបុគ្គលកំពុងប្រតិបត្តិខ្លះ ឋិតនៅក្នុងផលខ្លះ និងព្រះអរហន្តបរិបូណ៌ដោយផលខ្លះ ជាអ្នកស្វែងរកប្រយោជន៍ដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ តែងចោមរោមព្រះអង្គ សព្វ ៗ កាល ។ ពួកសោតាបន្នបុគ្គល មិនមានធម៌ជាមន្ទិលផង សកទាគាមិបុគ្គលផង អនាគាមិបុគ្គលផង អរហន្តផង តែងចោមរោមព្រះអង្គ សព្វ ៗ កាល ។ ពួកសាវ័កជាច្រើនរបស់ព្រះអង្គ ជាអ្នកឈ្លាសវៃ ក្នុងសតិប្បដ្ឋាន ត្រេកអរក្នុងការចម្រើនពោជ្ឈង្គ តែងចោមរោមព្រះអង្គ សព្វ ៗ កាល ។

តតិយំ សារីបុត្តត្ថេរាបទានំ

ឥទ្ធិបាទេសុ កុសលា សមាធិភាវនារតា
សម្មប្បធានមនុយុត្តា បរិវារេន្តិ តំ សទា ។
តេវិជ្ជា ឆឡភិញ្ញា ច ឥទ្ធិយា បារមី គតា
បញ្ញាយ បារមិប្បត្តា បរិវារេន្តិ តំ សទា ។
ឦទិសា[១] តេ មហាវីរ តវ សិស្សា សុសិក្ខិតា
ទុរាសទា ឧគ្គតេជា បរិវារេន្តិ តំ សទា ។
តេហិ សិស្សេហិ បរិវុតោ សញ្ញតេហិ តបស្សិភិ
មិគរាជាវសម្ភីតោ ឧឡុរាជាវ សោភសិ ។
បថវិយំ បតិដ្ឋាយ រុហន្តិ ធរណីរុហា
វេបុល្លតំ បាបុណន្តិ ផលញ្ច ទស្សយន្តិ តេ ។
បថវីសទិសោ ត្វំសិ សក្យបុត្ត មហាយស
សាសនេ តេ បតិដ្ឋាយ លភន្តិ អមតំ ផលំ ។

---

១ ម. ឯទិសា ។

ពួកសាវ័ក អ្នកឈ្លាសវៃក្នុងឥទ្ធិបាទ ត្រេកអរក្នុងការចម្រើនសមាធិ ប្រកបនូវសមប្បធាន តែងចោមរោមព្រះអង្គ សព្វ ៗ កាល ៗ ពួកសាវ័កអ្នកបាននូវត្រៃវិជ្ជាផង បានអភិញ្ញា ៦ ផង ដល់នូវត្រើយនៃឫទ្ធិផង ដល់នូវត្រើយនៃប្រាជ្ញាផង តែងចោមរោមព្រះអង្គ សព្វ ៗ កាល ៗ បពិត្រព្រះអង្គ មានព្យាយាមធំ ពួកសិស្សរបស់ព្រះអង្គបែបនេះ បានសិក្សាល្អ កម្របុគ្គលគ្របសង្កត់បាន មានតេជះខ្ពង់ខ្ពស់ តែងចោមរោមព្រះអង្គ សព្វ ៗ កាល ៗ ព្រះអង្គ ត្រូវពួកសិស្សទាំងនោះ ដែលជាអ្នកសង្រួម មានតបៈ ចោមរោមហើយ ទ្រង់មិនខ្លាចដូចស្តេចម្រឹគ រុងរឿងដូចព្រះចន្ទ្រ ។ ឈើទាំងឡាយ ដុះនៅលើផែនដី តែងលូតលាស់ចម្រើនឡើង ឈើទាំងនោះ តែងបញ្ចេញផ្លែ ។ បពិត្រព្រះសក្យបុត្ត មានយសធំ ព្រះអង្គដូចផែនដី ពួកសាវ័កតាំងនៅ ក្នុងសាសនធម៌របស់ព្រះអង្គហើយ តែងបាននូវផ្លែ គឺអមតមហានិព្វាន ។

សិន្ធុ សរស្សតី ចេវ   នន្ទិយោ ចន្ទភាគិកា
គង្គា ច យមុនា ចេវ   សរភូ ច អថោ មហី
ឯតាសំ សន្ទមានានំ   សាគរោ សម្បដិច្ឆតិ
ជហន្តិ បុរិមំ នាមំ   សាគរោត្វេវ ញាយតិ ។
តថេវិមេ ចតុព្វណ្ណា   បព្វជិត្វា តវន្តិកេ
ជហន្តិ បុរិមំ នាមំ   ពុទ្ធបុត្តាតិ ញាយរេ ។
យថាបិ ចន្ទោ វិមលោ   គច្ឆំ អាកាសធាតុយា
សព្វេ តារគណេ លោកេ   អាភាយ អតិរោចតិ ។
តថេវ ត្វំ មហាវីរ   បរិវុតោ ទេវមានុសេ
ពុទ្ធក្ខេត្តំ[១] អតិក្កម្ម   ជលសិ សព្វទា តុវំ ។
គម្ភីរេ ឧដ្ឋិតា ឩមិ   ន វេលំ អតិវត្តតិ
សព្វវេលំ បផុស្សន្តិ   សញ្ចុណ្ណា វិកិរន្តិ តា ។
តថេវ តិត្ថិយា លោកោ   នានាទិដ្ឋី ពហូ ជនា
ធម្មំ តរិតុកាមា(២) តេ   នាតិវត្តន្តិ តំ មុនី ។

---

១ ម. ឯតេ សព្វេ ។ ២ ម. ភិទិតុកាមា ។

សាគរទទួលទឹក របស់ស្ទឹងទាំងនុ៎ះ គឺ សិន្ធុ សរស្សតី ចន្ទភាគា គង្គា យមុនា សរភូ និងមហី ដែលហូរមក ៗ ទឹកស្ទឹងទាំងនោះ តែងលះបង់ឈ្មោះដើមចោលចេញ គេដឹងថាជាសាគរតែម្យ៉ាង (យ៉ាងណាមិញ) ៗ វណ្ណៈទាំង ៤ នេះ[1] លុះបួសក្នុងសំណាក់របស់ព្រះអង្គហើយ តែងលះឈ្មោះដើមចោលចេញ គេដឹងថាជាពុទ្ធបុត្តតែម្យ៉ាង ក៏យ៉ាងនោះដែរ ៗ មួយទៀត ព្រះចន្ទប្រាសចាកមន្ទិល[2] អណ្តែតទៅក្នុងអាកាសធាតុ មានពន្លឺរុងរឿងកន្លង នូវពួកផ្កាយទាំងអស់ក្នុងលោកយ៉ាងណាមិញ ៗ បពិត្រព្រះអង្គមានព្យាយាមធំ ព្រះអង្គមានពួកទេវតានិងមនុស្សចោមរោមហើយ ទ្រង់រុងរឿងកន្លង នូវពុទ្ធខេត្ត សព្វកាល ក៏យ៉ាងនោះដែរ ៗ រលកដែលតាំងឡើងក្នុងទឹកជ្រៅ មិនប្រព្រឹត្តកន្លងនូវច្រាំង រលកទាំងនោះរមែងមកផ្ទប់នឹងច្រាំងទាំងអស់ សឹងបែកខ្ទេចខ្ទីរាយពាយទៅ (យ៉ាងណាមិញ) ៗ ពួកតិត្ថិយជាច្រើន មានទិដ្ឋិផ្សេង ៗ គ្នាក្នុងលោក មានប្រាថ្នាដើម្បីនឹងឆ្លងនូវធម៌របស់ព្រះអង្គ ក៏មិនប្រព្រឹត្តកន្លង នូវព្រះអង្គជាមុនីឡើយ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ៗ

---

១ បានដល់ ខត្តិយៈ ព្រាហ្មណៈ វេស្សៈ សូទ្រៈ ។ ២ មន្ទិល ៥ គឺ ពពក ១ ទឹកសន្សើម ១ ធូលី ១ រាហូចាប់ ១ ផ្សែង ១ ។ (អដ្ឋកថា) ។

សចេ ច តំ ធាបុណន្តិ បដិភរេហិ ចក្ខុម
តវន្តិកំ ឧបាគន្ត្វា សម្បុណ្ណា ភវន្តិ តេ ។
យថាបិ ឧទកេ ជាតា កុមុទា មន្ទាលកា ពហូ
ឧបលិម្បន្តិ តោយេន កទ្ទមកលលេន ច ។
តថេវ ពហុកា សត្តា លោកេ ជាតា វិរូហរេ
អឌ្ឌិតា(១) រាគទោសេន កទ្ទមេ កុមុទំ យថា ។
យថា បទុមំ ជលជំ ជលមជ្ឈេ វិរូហតិ
ន សោ លិម្បតិ តោយេន បរិសុទ្ធោ ហិ កេសរី ។
តថេវ ត្វំ មហាវីរ លោកេ ជាតោ មហាមុនិ
នោបលិម្បសិ លោកេន តោយេន បទុមំ យថា ។
យថា ហិ រម្មកេ មាសេ ពហូ បុប្ផន្តិ វារិជា
នាតិក្កមន្តិ តំ មាសំ សមយោ បុប្ផនាយ សោ ។

---

១ ម. អដ្ដិតា ។

បពិត្រព្រះអង្គមានបញ្ញាចក្ខុ ប្រសិនបើ ពួកតិត្ថិយទាំងនោះ មកដល់ព្រះអង្គ ដោយលំដាប់នៃវាទៈទាំងឡាយ លុះចូលមកកាន់សំណាក់ព្រះអង្គហើយ រមែងខ្ទេចខ្ទី ៗ មួយទៀត ដើមកុមុទ និងចង្កុលណីជាច្រើន កើតឡើងក្នុងទឹក តែងទទឹក ដោយទឹកផង ប្រឡាក់ដោយភក់និងល្បាប់ផង យ៉ាងណាមិញ ៗ ពួកសត្វជាច្រើន តែងកើតឡើង ចម្រើនឡើងក្នុងលោក ជាសត្វទទឹកដោយរាគៈ និងទោសៈ ដូចកុមុទក្នុងភក់ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ៗ ឈូកដែលដុះឡើង ក្នុងទឹករមែងរុងរឿងក្នុងកណ្តាលទឹក ឈូកនោះមិនជាប់ដោយទឹកនៅជាឈូកមានកេសរ ដ៏បរិសុទ្ធ យ៉ាងណាមិញ ៗ បពិត្រព្រះអង្គមានព្យាយាមធំ ជាមហាមុនី ព្រះអង្គកើតឡើងក្នុងលោក ព្រះអង្គមិនជាប់ចំពាក់ដោយលោក ដូចឈូក (មិនជាប់) ដោយទឹក ក៏យ៉ាងនោះដែរ ៗ ពួកវារិជាតិជាច្រើនតែងរីកក្នុងខែរជាទីត្រេកអរ (ខែកត្តិក) មិនកន្លងខែនោះទៅបានឡើយ ព្រោះខែនោះជាសម័យរីក យ៉ាងណាមិញ ៗ

តថេវ ត្វំ សក្យបុត្ត   បុប្ផិតោ តេ វិមុត្តិយា
សាសនំ ជោតិវត្តន្តិ   បទុមំ ភវិជា យថា ។
សុបុប្ផិតោ សាលរាជាវ   ទិព្វគន្ធំ បវាយតិ
អញ្ញសាលេហិ បរិវុតោ   សាលរាជាតិ សោភតិ ។
តថេវ ត្វំ មហាវីរ   ពុទ្ធញាណេន បុប្ផិតោ
ភិក្ខុសង្ឃេន បរិវុតោ[១]   សាលរាជាវ សោភសិ ។
យថាបិ សេលោ ហិមវា   ឱសថោ[២] សព្វបាណិនំ
នាគានំ អសុរានញ្ច   ទេវានំ អាលយោ បិច ។
តថេវ ត្វំ មហាវីរ   ឱសថោ វិយ បាណិនំ
តេវិជ្ជា ឆឡភិញ្ញា ច   ឥទ្ធិយា បារមឹ គតា ។
អនុសិដ្ឋា មហាវីរ   តយា ការុណិកេន តេ
រមន្តិ ធម្មរតិយា   វសន្តិ តវ សាសនេ ។

---

១ ម. ភិក្ខុសង្ឃបរិវុតោ ។ ២ ម. ឱសធោ ។

បពិត្រព្រះសក្យបុត្ត ព្រះអង្គរីកហើយដោយវិមុត្តិ ពួកសាវ័កទាំងនោះ រមែងមិនប្រព្រឹត្តកន្លងនូវសាសនាឡើយ ដូចផ្កាឈូករីកដោយទឹក ។ ស្តេចសាលព្រឹក្សមានផ្ការីកហើយ តែងផ្សាយនូវក្លិនដូចជាទិព្វ ស្តេចសាលព្រឹក្ស មានពួកសាលព្រឹក្សដទៃចោមរោម តែងល្អដោយនាមជាសាលព្រឹក្ស យ៉ាងណាមិញ ។ បពិត្រព្រះអង្គមានព្យាយាមធំ ព្រះអង្គរីកហើយដោយពុទ្ធញាណ មានភិក្ខុសង្ឃចោមរោមហើយ រុងរឿងដូចជាស្តេចសាលព្រឹក្ស ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ មួយទៀត ភ្នំហិមពាន្ត ជាឱសថរបស់សត្វទាំងអស់ផង ជាទីនៅនៃពួកនាគអសុរនិងពួកទេវតាផង យ៉ាងណាមិញ ។ បពិត្រព្រះអង្គមានព្យាយាមធំ ព្រះអង្គដូចជាឱសថ នៃពួកសត្វដែលបានត្រៃវិជ្ជា បានឆឡភិញ្ញា ដល់ហើយនូវបារមីនៃឫទ្ធិផង ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ បពិត្រព្រះអង្គមានព្យាយាមធំ សត្វទាំងនោះដែលព្រះអង្គ មានព្រះហឫទ័យករុណា ទ្រង់ប្រដៅហើយ តែងរីករាយដោយតម្រេកធម៌ តែងនៅក្នុងសាសនានៃព្រះអង្គ ។

តតិយំ សារីបុត្តត្ថេរាបទានំ

មិគរាជា យថា សីហោ អភិនិក្ខម្ម អាសយា
ចតុទ្ទិសា វិលោកេត្វា តិក្ខត្តុំ អភិនាទតិ ។
សព្វេ មិគា ឧត្តសន្តិ មិគរាជស្ស គជ្ជតោ
តថា ហិ ជាតិមា ឯសោ បសុំ តាសេតិ សព្វទា ។
គជ្ជតោ តេ មហាវីរ វសុធាយំ បកម្បតិ
ពោធនេយ្យា បពុជ្ឈន្តិ តសន្តិ មារកាយិកា ។
តសន្តិ តិត្ថិយា សព្វេ នទតោ តេ មហាមុនិ
កាកាសេនាវ វិក្ខិត្តា មិគរញ្ញោ យថា មិគា ។
យេ កេចិ គណិនោ លោកេ សត្ថារោតិ បវុច្ចរេ
បរម្បរាគតំ ធម្មំ ទេសេន្តិ បរិសាយ តេ ។
ន ហេវ ត្វំ មហាវីរ ធម្មំ ទេសេសិ បាណិនំ
សាមំ សច្ចានិ ពុជ្ឈិត្វា កេវលំ ពោធិបក្ខិកំ ។

សារីបុត្តត្ថេរាបទាន ទី ៣

សីហៈជាមិគរាជ ចេញអំពីទីអាស្រ័យហើយ តែងក្រឡេកមើលទិសទាំង ៤ ទើបបន្លឺឡើង ៣ ដង ។ កាលមិគរាជបន្លឺឡើង ពួកម្រឹគទាំងអស់ តែងតក់ស្លុតយ៉ាងខ្លាំង ព្រោះតែស្តេចម្រឹគនុ៎ះ ជាសត្វមានជាតិខ្ពស់ តែងធ្វើសត្វឲ្យតក់ស្លុតសព្វ ៗ កាល (យ៉ាងណាមិញ) ។ បពិត្រព្រះអង្គមានព្យា-យាមធំ កាលព្រះអង្គមានបន្ទូល ផែនដីនេះកក្រើក ពួកសត្វដែលគួរត្រាស់ដឹង រមែងត្រាស់ដឹង ពួកមារតែងតក់ស្លុត ។ បពិត្រព្រះមហាមុនី កាលបើព្រះអង្គទ្រង់បន្លឺឡើង ពួកតិត្ថិយទាំងអស់តែងតក់ស្លុត ដូចពួកក្អែកនិងខ្លែង ដែលភ្ញាក់ផ្អើល ឬដូចជាពួកម្រឹគដែលភ្ញាក់ផ្អើល ដោយសារស្តេចម្រឹគ ។ ពួកមេគណៈណា ដែលគេហៅថា សាស្តាក្នុងលោក មេគណៈទាំងនោះ តែងសំដែងប្រាប់បរិស័ទ នូវធម៌ដែលនាំមកត ៗ គ្នា ។ បពិត្រព្រះអង្គ មានព្យាយាមធំ ឯព្រះអង្គមិនសំដែងធម៌ ដល់ពួកសត្វ ដូច្នោះទេ ព្រោះត្រាស់ដឹងនូវសច្ចធម៌ទាំងឡាយ ដោយព្រះអង្គឯង ព្រមទាំងត្រាស់ដឹង នូវពោធិបក្ខិយធម៌ទាំងអស់ ដោយព្រះអង្គឯង ។

អាសយានុសយំ ញត្វា ឥន្ទ្រិយានំ ពលាពលំ
ភព្វាភព្វេ វិទិត្វាន មហាមេឃោវ គជ្ជសិ ។
ចក្កវាឡបរិយន្តា និសិន្នា បរិសា ភវេ
នានាទិដ្ឋី វិចិនន្តិ វិមតិច្ឆេទនាយ តំ ។
សព្វេសំ ចិត្តមញ្ញាយ ឱបម្មកុសលោ មុនិ
ឯកំ បញ្ហំ កថេន្តោវ វិមតឹ ឆិន្ទិ បាណិនំ ។
ឧបទិសាសទិសេហេវ វសុធា បូរិតា ភវេ
សព្វេវ តេ បញ្ជលិកា កិត្តយុំ លោកនាយកំ ។
កប្បំ វា តេ កិត្តយន្តា នានាវណ្ណេហិ កិត្តយុំ
បរិមេតុំ ន កប្បេយ្យុំ(១) អប្បមេយ្យោ តថាគតោ ។
តថា សកេន ថាមេន កិត្តិតោ ហិ មហាជិនោ
កប្បកោដីបិ កិត្តេន្តា ឯវមេវ បកិត្តយុំ ។

---

១ ម. ន បព្វេយ្យុំ ។

ព្រះអង្គទ្រង់ជ្រាប នូវអាសយានុសយៈ នូវឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ នូវពលៈនិងមិនមែនពលៈ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់នូវពួកសត្វ ដែលមានភ័ព្វនិងឥតភ័ព្វ ហើយទ្រង់សម្ដែងធម៌ ដូចមហាមេឃ (គម្រាមហើយ) ។ បរិស័ទអង្គុយ ក្នុងទីបំផុតនៃចក្រវាឡ មានទិដ្ឋិផ្សេង ៗ គ្នា តែងត្រិះរិះនូវធម៌នោះ ដើម្បីនឹងផ្ដាច់បង់សេចក្ដីសង្ស័យ ។ ព្រះមុនីទ្រង់ឈ្លាសវៃ ក្នុងឧបមា បានជ្រាបនូវចិត្ត របស់សត្វទាំងអស់ ទ្រង់សម្ដែងតែបញ្ហាមួយ ក៏បានកាត់បង់ នូវសេចក្ដីសង្ស័យ របស់ពួកសត្វបាន ។ ផែនដីដែលពេញដោយមនុស្ស ប្រកបដោយក-គាទិក្កិលេស មនុស្សទាំងអស់នោះ នាំគ្នាប្រណម្យអញ្ជលីសរសើរគុណព្រះនាយក ។ ម្យ៉ាងទៀត មនុស្សទាំងនោះកាលសរសើរគុណ គប្បីសរសើរដោយគុណផ្សេង ៗ អស់មួយកប្ប ក៏មិនគប្បីសម្រេចនូវការរាប់បានឡើយ (ព្រោះ) ព្រះតថាគត មានគុណគេមិនគប្បីរាប់បាន ។ ព្រះជិនស្រីដ៏ប្រសើរ ដែលមនុស្សនិងទេវតាសរសើរហើយ ដោយកម្លាំង របស់ខ្លួន យ៉ាងនោះ មនុស្សទាំងឡាយ កាលសរសើរ គប្បីសរសើរ យ៉ាងនេះឯង អស់កោដិនៃកប្ប ។

តតិយំ សារីបុត្តត្ថេរាបទានំ

សចេ ហិ កោចិ ទេវោ វា មនុស្សោ វា សុសិក្ខិតោ
បមេតុំ បរិកប្បេយ្យ វិឃាតំវ លភេយ្យ សោ ។
សាសនេ តេ បតិដ្ឋាយ សក្យបុត្ត មហាយស
បញ្ញាយ បារមឹ គន្ត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
តិត្ថិយេ សម្បមទ្ទាមិ វត្តេមិ ជិនសាសនំ
ធម្មសេនាបតិ អជ្ជ សក្យបុត្តស្ស សាសនេ ។
អបរិមេយ្យេ កតំ កម្មំ ផលំ ទស្សេសិ មេ ឥធ
សុមុត្តោ(១) សរវេគោវ កិលេសេ ឈាបយំ មមំ ។
យោ កោចិ មនុជោ ភារំ ធារេយ្យ មត្ថកេ សទា
ភារេន ទុក្ខិតោ អស្ស ភារេហិ ភរិតោ តថា ។
ឌយ្ហមានោ តីហគ្គីហិ ភវេសុ សំសរឹ អហំ
ភរិតោ ភវភារេន នេរុ ឧទ្ធរិតោ យថា ។

---

១ ម. សុចិតោ ។

ប្រសិនបើ បុគ្គលណាមួយ ទោះជាទេវតា ឬមនុស្សដែលសិក្សាល្អហើយ គប្បីកំណត់ដើម្បីនឹងរាប់ (នូវធារទឹកក្នុងសមុទ្រ) បុគ្គលនោះ នឹងបានតែសេចក្ដីលំបាក ។ បពិត្រព្រះសក្យបុត្ត មានយសធំ ខ្ញុំព្រះអង្គឋិតនៅហើយ ក្នុងសាសនារបស់ព្រះអង្គ ដល់នូវបញ្ញាបារមី ជាបុគ្គលមិនមានអាសវៈ ។ ថ្ងៃនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គជាធម្មសេនាបតី ក្នុងសាសនារបស់ព្រះសក្យបុត្ត បានញាំញីពួកតិរ្ថិយ ញុំាងសាសនានៃព្រះជិនស្រីឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ។ អំពើដែលខ្ញុំធ្វើហើយ អស់កប្បប្រមាណមិនបាន ឲ្យផលដល់ខ្ញុំ ក្នុងជាតិនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គបានផុតស្រឡះហើយចាកកិលេស ដូចកម្ទាំងសរ (ដែលផុតចាកធ្នូ) ទាំងបានដុតបំផ្លាញ នូវកិលេសអស់ហើយ ។ មនុស្សណាមួយ បាននាំទៅនូវភារៈលើក្បាល សព្វ ៗ កាល (មនុស្សនោះ) ក៏ដល់នូវសេចក្ដីទុក្ខដោយភារៈ ព្រោះភារៈជារបស់ធ្ងន់ ។ ឯខ្ញុំព្រះអង្គ ត្រូវភ្លើងកិលេសទាំង ៣ គឺ លោភៈ ទោសៈ មោហៈ ដុតពេលហើយ បានអន្ទោលទៅក្នុងភពទាំងឡាយ សឹងតែធ្ងន់ហើយ ដោយទម្ងន់ គឺភព ដូចជាគេដកយកភ្នំសិនេរុ (មកទូលលើក្បាល) ។

ឱរោបិតោ ច មេ ភារោ ភវា ឧគ្ឃាដិតា មយា
ករណីយំ កតំ សព្វំ សក្យបុត្តស្ស សាសនេ ។
យាវតា ពុទ្ធខេត្តម្ហិ ឋបេត្វា សក្យបុង្គវំ
អហំ អគ្គម្ហិ បញ្ញាយ សទិសោ មេ ន វិជ្ជតិ ។
សមាធិម្ហិ សុកុសលោ ឥទ្ធិយា បារមឹ គតោ
ឥច្ឆមានោ អហំ អជ្ជ សហស្សំ អភិនិម្មិនេ ។
អនុបុព្វវិហារស្ស វសីភូតោ មហាមុនិ
កថេសិ សាសនំ មយ្ហំ និរោធោ សយនំ មម ។
ទិព្វចក្ខុំ វិសុទ្ធំ មេ សមាធិកុសលោ អហំ
សម្មប្បធានមនុយុត្តោ ពោជ្ឈង្គភាវនារតោ ។
សាវកេន ហិ បត្តព្វំ សព្វមេវ កតំ មម
លោកនាថំ ឋបេត្វាន សទិសោ មេ ន វិជ្ជតិ ។

ភារៈនោះ ខ្ញុំព្រះអង្គ បានទំលាក់ចោលហើយ ភពទាំងឡាយ ខ្ញុំព្រះអង្គ ក៏បានទម្លាយចោលហើយ កិច្ចទាំងពួងដែលគួរធ្វើក្នុងសាសនា របស់ព្រះសក្យបុត្ត ខ្ញុំព្រះអង្គបានធ្វើរួចហើយ ។ ពុទ្ធក្ខេត្តមានកំណត់ត្រឹមណា វៀរលែងតែព្រះអង្គ ជាបុគ្គលប្រសើរក្នុងសក្យត្រកូលចេញ ខ្ញុំព្រះអង្គជាបុគ្គលប្រសើរ ដោយប្រាជ្ញា នឹងរកបុគ្គលណា ឲ្យស្មើនឹងខ្ញុំព្រះអង្គពុំបាន ។ ខ្ញុំព្រះអង្គឈ្លាសវៃចំណាប់ ក្នុងសមាធិ ដល់នូវបារមីញាណ ដោយឫទ្ធិ ថ្ងៃនេះ (បើ) ខ្ញុំព្រះអង្គប្រាថ្នា (នឹងធ្វើឫទ្ធិ) ក៏គប្បីនិម្មិតប្រមាណ ១ ពាន់ឫទ្ធិបាន ។ ព្រះមហាមុនីទ្រង់ស្ទាត់ស្ទាញ ខាងអនុបុព្វវិហារធម៌ បានសម្តែងនូវសាសនធម៌ ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ ឯព្រះនិព្វាន ជាគ្រឿងរំលត់ទុក្ខ ជាដំណេករបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ។ ទិព្វចក្ខុរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គស្អាតហើយ ខ្ញុំព្រះអង្គជាបុគ្គលឈ្លាសវៃ ក្នុងសមាធិ បានប្រកបក្នុងសម្មប្បធាន ត្រេកអរក្នុងការចម្រើន នូវពោជ្ឈង្គ ។ កិច្ចណា ដែលសាវ័កគួរដល់ កិច្ចទាំងអស់នោះ ខ្ញុំព្រះអង្គធ្វើស្រេចហើយ វៀរលែងតែព្រះលោកនាថចេញ នឹងរកបុគ្គលណា ឲ្យស្មើនឹងខ្ញុំព្រះអង្គ ពុំបានឡើយ ។

តតិយំ សារីបុត្តត្ថេរាបទានំ

សមាបត្តីនំ កុសលោ ឈានវិមោក្ខានំ ខិប្បំ បដិលាភី
ពោជ្ឈង្គភាវនារតោ សាវកគុណបារមីគតោស្មិ ។
សាវកគុណផុស្សេន(១) ពុទ្ធិយា បុរិសុត្តមគារវោ
សទ្ធាសង្គហិតំ(២) ចិត្តំ សទា សព្រហ្មចារិសុ ។
ឧទ្ធដទាឋោវ(៣) សប្បោ ឆិន្នវិសាណោវ ឧសភោ
និក្ខិត្តមានទប្បោ ឧបេមិ គរុគារវេន គណំ ។
យទិ រូបិនី ភវេយ្យ បញ្ញា មេ វសុបតីនំ សមេយ្យ(៤)
អនោមទស្សិស្ស ភគវតោ ផលមេតំ ញាណថវនាយ ។
បវត្តិតំ ធម្មចក្កំ សក្យបុត្តេន តាទិនា
អនុវត្តេមហំ សម្មា(៥) ញាណថវនាយិទំ ផលំ ។
មា មេ កទាចិ បាបិច្ឆោ កុសីតោ ហីនវីរិយោ
អប្បស្សុតោ អនាចារោ សមេតោ(៦) កត្ថចិ អហុ ។

---

១ ម. សាវកគុណេនបិ ផុស្សេន ។ ២ ម. យំ សទ្ធាសង្គហិតំ ។ ៣ ម. ឧទ្ធតវិសោវ ។
៤ ម. មតីទសមេយ្យ ។ ៥ ម. អនុវត្តេសហំ សព្វំ ។ ៦ ម. សម្មតោ ។

ខ្ញុំព្រះអង្គ ជាបុគ្គលឈ្លាសវៃ ក្នុងសមាបត្តិ ជាអ្នកបាននូវឈាន និងវិមោក្ខ យ៉ាងរហ័ស ត្រេកអរក្នុងការចម្រើននូវពោជ្ឈង្គ ដល់ហើយនូវបារមីញាណ នៃសាវកគុណ ។ ចិត្ត (របស់ខ្ញុំព្រះអង្គ) ដែលសង្គ្រោះដោយសទ្ធា ក្នុងពួកសព្រហ្មចារី សព្វ ៗ កាល ព្រោះសេចក្តីគោរព ចំពោះបុរសប្រសើរដោយប្រាជ្ញា ដោយការបាននូវសាវកគុណ ។ ខ្ញុំព្រះអង្គមានសេចក្តីឆោត គឺមានះដាក់ចុះហើយ ដូចពស់មានចង្កូមគេដកហើយ ពុំនោះសោត ដូចគោមានស្នែងបាក់ ខ្ញុំព្រះអង្គ ចូលមកកាន់ទីប្រជុំសង្ឃ ដោយសេចក្តីគោរពក្រៃពេក ៗ ឯបញ្ញា របស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ប្រសិនបើមានរូប គប្បីស្មើនឹងស្តេចផែនដីក៏បាន នេះជាផល នៃការសរសើរនូវញាណ របស់ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ព្រះនាមអនោម-ទស្សី ។ ធម្មចក្រដែលព្រះសក្យបុត្ត ជាតាទិបុគ្គល ទ្រង់ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅហើយ ខ្ញុំព្រះអង្គឲ្យប្រព្រឹត្តទៅតាម ដោយប្រពៃ នេះជាផលនៃការសរសើរនូវញាណ ។ (មួយទៀត) បុគ្គល អ្នកមានសេចក្តីប្រាថ្នាលាមក ជាបុគ្គលខ្ជិល មានព្យាយាមថោកថយ មិនចេះដឹង ប្រព្រឹត្តអនាចារ កុំឲ្យមក

៧០

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស អបទានំ

ពហុស្សុតោ ច មេធាវី សីលេសុ សុសមាហិតោ
ចេតោសមថានុយុត្តោ អបិ មុទ្ធនិ តិដ្ឋតុ ។
តំ វោ វទាមិ ភទ្ទំ វោ[១] យាវន្តេត្ថ សមាគតា
អប្បិច្ឆា ហោថ សន្តុដ្ឋា ទានំ ទត្វា សទា អហុ[២] ។
យមហំ បឋមំ ទិស្វា វិរជោ វិមលោ អហុ[៣]
សោ មេ អាចរិយោ ធីរោ អស្សជិ នាម សាវកោ ។
តស្សាហំ សាវកោ អជ្ជ ធម្មសេនាបតី អហុ[៣]
សព្វត្ថ បារមឹ បត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
យោ មេ អាចរិយោ អាសិ អស្សជិ នាម សាវកោ
យស្សំ ទិសាយំ វសតិ ឧស្សីសម្ហិ ករោមហំ ។

---

១ ម. ភទ្ទន្តេ ។ ២ ម. ឈាយី ឈានរតា សទា ។ ៣ ម. អហុំ ។

ជួបប្រទះនឹងខ្ញុំព្រះអង្គ ក្នុងទីណាមួយបានឡើយ ។ បុគ្គល ជាអ្នកចេះដឹងច្រើន អ្នកមានប្រាជ្ញា អ្នកមានចិត្តតាំងមាំ ក្នុងសីល និងអ្នកប្រកបរឿយៗ នូវចេតោសមថៈ សូមចូល មកតាំងនៅលើក្បាល (របស់ខ្ញុំ) ។ ព្រោះហេតុនោះ ខ្ញុំ សូមពោលនឹងលោកទាំងឡាយ សូមអំពើដ៏ចម្រើន (មាន) ដល់លោកទាំងឡាយ ទាំងអស់ ដែលបានមកជួបជុំ ក្នុង ទីនេះ សូមលោកទាំងឡាយមានប្រាថ្នាតិច សន្តោស នាំ គ្នាឲ្យពាន សព្វៗកាលចុះ ។ ខ្ញុំបានជួបនូវអាចារ្យអង្គ ណា ជាដំបូង ហើយបានប្រាសចាកធូលី ប្រាសចាកមន្ទិល អាចារ្យខ្ញុំនោះ ជាអ្នកប្រាជ្ញ ជាសាវ័ក ឈ្មោះអស្សជិ ។ ខ្ញុំ ជាអ្នកស្តាប់ពាក្យនៃព្រះអស្សជិអង្គនោះ បានជាធម្មសេនាបតី បានដល់នូវបារមី ក្នុងទីទាំងពួងហើយ ជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ។ ព្រះសាវ័ក ឈ្មោះអស្សជិ ជាអាចារ្យរបស់ខ្ញុំ គង់ ក្នុងទិសណា ខ្ញុំធ្វើទីក្បាលដំណេក ទៅក្នុងទិសនោះ ។

មម កម្មំ សរិត្វាន គោតមោ សក្យបុង្គវោ
ភិក្ខុសង្ឃេ និសីទិត្វា អគ្គដ្ឋានេ ឋបេសិ មំ(១) ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា សារីបុត្តោ ថេរោ ឥមា
គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

សារីបុត្តត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ចតុត្ថំ មហាមោគ្គល្លានត្ថេរាបទានំ

[៤] អនោមទស្សី ភគវា លោកជេដ្ឋោ នរាសភោ
វិហាសិ ហិមវន្តម្ហិ ទេវសង្ឃបុរក្ខតោ ។
វរុណោ នាម នាមេន នាគរាជា អហំ តទា
កាមរូបី វិកុព្វាមិ មហោទធិនិវាសហំ(២) ។

---

១ ម. ឥតោ បរំ កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា ពន្ធនំ ឆេត្វា នាគោវ វិហរាមិ អនាសវោ ។ ស្វាគតំ វត មេ អាសិ ពុទ្ធសេដ្ឋស្ស សន្តិកេ តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ឥមេ បាឋា អត្ថិ ។
២ ម. មហោទធិនិវាសយំ ។

ព្រះគោតម ជាបុគ្គលប្រសើរក្នុងសក្យត្រកូល ទ្រង់ពេក ឃើញនូវអំពើរបស់ខ្ញុំ ទ្រង់គង់ក្នុងកណ្តាលជំនុំសង្ឃ ហើយ តាំងទុកនូវខ្ញុំក្នុងទីដ៏ប្រសើរ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះសម្ពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះសារីបុត្តត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ សារីបុត្តត្ថេរាបទាន ។

មហាមោគ្គល្លានត្ថេរាបទាន ទី ៤

|៤| ព្រះមានព្រះភាគព្រះនាមអនោមទស្សី ជាច្បងក្នុងលោក ជានរាសភៈ មានពួកទេវតាហែហម ទ្រង់គង់នៅក្នុងព្រៃហិមពាន្ត ។ គ្រានោះ ខ្ញុំកើតជាស្តេចនាគ ឈ្មោះវរុណៈ នៅក្នុងមហាសមុទ្រ ចេះប្លែងរូបបានតាមសេចក្តីប្រាថ្នា ។

អង្គណិយគណំ(១) ហិត្វា តុរិយំ បដ្ឋវេសហំ

សម្ពុទ្ធំ បរិចារេត្វា វាទេសុំ អច្ឆរា តទា ។

វិជ្ជមានេសុ តុរិយេសុ ទេវតុរិយានិ(២) វជ្ជយុំ

ឧក្កិដ្ឋំ សទ្ទំ សុត្វាន ពុទ្ធោបិ សម្បពុជ្ឈថ ។

និមន្តយិត្វា សម្ពុទ្ធំ សកំ ភវនមុបាគមឹ

អាសនំ បញ្ញបេត្វាន កាលមារោចយឹ អហំ ។

ខីណាសវសហស្សេហិ បរិតោ(៣) លោកនាយកោ

ឱភាសេន្តោ ទិសា សព្វា ភវនម្មេ ឧបាគមិ ។

ឧបវិដ្ឋំ មហាវីរំ ទេវទេវំ នរាសភំ

ភិក្ខុសង្ឃំ សន្តប្បេសឹ អន្នបានេនហំ តទា ។

---

១ ម. សង្គណិយំ គណំ ។ ២ ម. ទេវតូរានិ ។ ៣ បរិវុតោ ។

វេលានោះ ខ្ញុំបានលះបង់នូវពួកនាគជាបរិវារ ហើយបានផ្តើមប្រគំដូរ្យតន្ត្រី ឯពួកស្រីអប្សរ (នាងនាគមានរិកា) ក៏ចោមរោមប្រគំ ថ្វាយព្រះសម្ពុទ្ធដែរ ។ កាលមានដូរ្យតន្ត្រីរបស់ពួកនាគហើយ ពួកទេវតា ក្នុងចាតុម្មហារាជិកា ក៏បានប្រគំ នូវដូរ្យតន្ត្រីវិញ ឯព្រះសម្ពុទ្ធទ្រង់ឮ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់នូវសម្លេង នៃដូរ្យតន្ត្រីទាំងពីរពួកនោះ ។ បន្ទាប់មក ខ្ញុំបាននិមន្តព្រះសម្ពុទ្ធ ហើយវិលត្រឡប់ចូលទៅកាន់ពិភពរបស់ខ្លួនវិញ បានក្រាលអាសនៈ រួចហើយទៅក្រាបបង្គំទូលភត្តកាល ។ ព្រះលោកនាយក មានពួកព្រះខីណាស្រព មួយពាន់ចោមរោម ទ្រង់ផ្សាយនូវពន្លឺរស្មី សព្វទិស ហើយស្តេចចូលទៅ កាន់លំនៅរបស់ខ្ញុំ ។ វេលានោះ ខ្ញុំបានអង្គាសព្រះពុទ្ធមានព្យាយាមធំ ទ្រង់ជាទេវតាប្រសើរជាងទេវតា ជានាយកសត្វ និងភិក្ខុសង្ឃដែលចូលទៅក្នុងលំនៅនៃខ្ញុំ ឲ្យឆ្អែតស្កប់ស្កល់ ដោយបាយនិងទឹក ។

ចតុត្ថំ មហាមោគ្គល្លានត្ថេរាបទានំ

អនុមោទិ មហាវីរោ　　សយម្ភូ អគ្គបុគ្គលោ
ភិក្ខុសង្ឃេ និសីទិត្វា　　ឥមា គាថា អភាសថ ។
យោ សោ សង្ឃំ អបូជេសិ　　ពុទ្ធញ្ច លោកនាយកំ
តេន ចិត្តប្បសាទេន　　ទេវលោកំ គមិស្សតិ ។
សត្តសត្តតិក្ខត្តុញ្ច　　ទេវរជ្ជំ ករិស្សតិ
បថព្យា រជ្ជំ អដ្ឋសតំ　　វសុធំ អវសិស្សតិ ។
បញ្ចបញ្ញាសក្ខត្តុំ ច　　ចក្កវត្តិ ភវិស្សតិ
ភោគា អសង្ខយា តស្ស　　ឧប្បជ្ជិស្សន្តិ តាវទេ ។
អបរិមេយ្យេ ឥតោ កប្បេ　　ឱក្កាកកុលសម្ភវោ
គោតមោ នាម គោត្តេន　　សត្ថា លោកេ ភវិស្សតិ ។
និរយា សោ ចវិត្វាន　　មនុស្សត្តំ គមិស្សតិ
កោលិតោ នាម នាមេន　　ព្រហ្មពន្ធុ ភវិស្សតិ ។

មហាមោគ្គល្លានត្ថេរាបទាន ទី ៤

ព្រះសយម្ភូ ជាអគ្គបុគ្គល មានព្យាយាមធំ លុះទ្រង់ធ្វើអនុមោទនារួចហើយ ទើបទ្រង់គង់ក្នុងកណ្ដាល នៃភិក្ខុសង្ឃ ហើយទ្រង់សម្ដែង នូវព្រះគាថាទាំងឡាយនេះថា នាគរាជនេះ បានបូជាព្រះពុទ្ធ ជាលោកនាយកផង ព្រះសង្ឃផង ដោយចិត្តជ្រះថ្លានោះ នឹងបានទៅកើត ក្នុងទេវលោក ។ នាគរាជនេះ នឹងសោយទេវរជ្ជសម្បត្តិ អស់ ៧៧ ដង នឹងគ្រប់គ្រងរាជ្យលើផែនដី អស់ ១០៨ ដង ។ នឹងបានជាស្ដេចចក្រពត្តិ អស់ ៥៥ ដង ឯទ្រព្យសម្បត្តិរាប់មិនអស់ នឹងកើតឡើង សម្រាប់ស្ដេចចក្រពត្តិនោះ ក្នុងកាលនោះ ។ ក្នុងកប្បរាប់មិនបាន អំពីកប្បនេះ នឹងមានព្រះពុទ្ធមួយអង្គ ព្រះនាមគោតម កើតក្នុងត្រកូលក្សត្រឱក្កាកៈ នឹងបានជាសាស្ដាក្នុងលោក ។ វរុណនាគរាជនោះ នឹងឃ្លាតចេញអំពីនរក មកកើតជាមនុស្ស មានឈ្មោះថាកោលិត ជាជាតិព្រាហ្មណ៍ ។ លុះខាង

សោ បច្ឆា បព្វជិត្វាន កុសលមូលេន ចោទិតោ
គោតមស្ស ភគវតោ ទុតិយោ ហេស្សតិ សាវកោ ។
អារទ្ធវីរិយោ បហិតត្តោ ឥទ្ធិយា បារមឹ គតោ
សព្វាសវេ បរិញ្ញាយ និព្វាយិស្សត្យនាសវោ ។
បាបមិត្តោបនិស្សាយ កាមរាគវសំ គតោ
មាតរំ បិតរញ្ចាបិ ឃាតយឹ ទុដ្ឋមានសោ ។
យំ យំ យោនូបបជ្ជាមិ និរយំ អថ មានុសំ
បាបកម្មសមង្គិតំ(១) ភិន្នសីសោ មរាមហំ ។
ឥទំ បច្ឆិមកំ មយ្ហំ ចរិមោ វត្តតេ ភវោ
ឥធាបិ ឯទិសំ(២) មយ្ហំ មរណកាលេ ភវិស្សតិ ។
បវិវេកមនុយុត្តោ សមាធិភាវនារតោ
សព្វាសវេ បរិញ្ញាយ វិហរាមិ អនាសវោ ។

---

១ ម. បាបកម្មសមង្គិតា ។ ២ ម. ឯទិសោ ។

ក្រោយមក កោលិតមាណពនោះ ត្រូវកុសលមូលដាស់តឿន ក៏បានចេញបួស នឹងបានជាទុតិយសាវ័ក របស់ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះនាមគោតម លោកផ្គងសេចក្តីព្យាយាម មានចិត្តស្ងុងចុះទៅរកព្រះនិព្វាន លោកដល់នូវបារមីដោយឫទ្ធិ កំណត់ដឹងនូវអាសវធម៌ទាំងពួង ជាអ្នកមិនមានអាសវធម៌ នឹងបរិនិព្វាន ។

ខ្ញុំលុះក្នុងអំណាចនៃកាមរាគ ព្រោះអាស្រ័យនឹងបាបមិត្ត មានចិត្តប្រទូស្ត ក៏បានសម្លាប់មាតានិងបិតា ។ ខ្ញុំចូលទៅយកកំណើតណា ៗ ទោះបីជានរកក្តី ជាមនុស្សក្តី សឹងបរិបូណ៌ដោយបាបកម្ម ស្លាប់តែនឹងដាច់ក្បាល ។ ជាតិនេះជាបច្ឆិមជាតិរបស់ខ្ញុំ ភពជាខាងក្រោយ ប្រព្រឹត្តទៅហើយ ក្នុងពេលនេះខ្ញុំនឹងធ្វើមរណកាល បែបនេះទៀត ។ ខ្ញុំប្រកបរឿយ ៗ ក្នុងវិវេក ត្រេកអរក្នុងការចម្រើនសមាធិ កំណត់ដឹងនូវអាសវធម៌ទាំងពួង ទាំងជាអ្នកមិនមានអាសវធម៌ ។

ចតុត្ថំ មហាមោគ្គល្លានត្ថេរាបទានំ

ធរណីបិ សុគម្ភីរំ ពហលំ ទុប្បធំសិយំ
វាមង្គុដ្ឋេន ចាលេយ្យំ(១) ឥទ្ធិយា បារមី គតោ ។
អស្មិមានំ ន បស្សាមិ មានោ មយ្ហំ ន វិជ្ជតិ
សាមណេរេ ឧបាទាយ គរុចិត្តំ ករោមហំ ។
អបរិមេយ្យេ ឥតោ កប្បេ យំ កម្មំ អភិនីហរិំ(២)
តមហំ ភូមឹ អនុប្បត្តោ បត្តោម្ហិ អាសវក្ខយំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា មហាមោគ្គល្លានោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

មហាមោគ្គល្លានត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

---

១ ម. ខោភេយ្យំ ។ ២ ម. អភិនីហរឹ ។

មហាមោគ្គល្លានត្ថេរាបទាន ទី ៤

ខ្ញុំបានដល់នូវបារមីនៃឫទ្ធិ ហើយញ៉ាំងព្រះធរណី ដ៏ជ្រៅនិងក្រាស ដែលបុគ្គលមិនអាចឲ្យកម្រើកបាន ឲ្យកម្រើកបាន ដោយចុងម្រាមជើងឆ្វេង ។ ខ្ញុំមិនដែលឃើញអស្មិមានះ មានះរបស់ខ្ញុំ មិនដែលមានទេ ខ្ញុំធ្វើចិត្តគោរពចំពោះសមណៈ តាំងពីសាមណេរទៅ ។ កន្លងកប្បរាប់មិនបាន រហូតមកដល់កប្បនេះ ខ្ញុំបានបំពេញនូវបុញ្ញកម្មណា ។ ក៏បានសម្រេចនូវសាវកភូមិនោះ ទាំងបានដល់នូវអាសវក្ខ័យ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះសម្ពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះមហាមោគ្គល្លានត្ថេរ មានអាយុ បានសម្ដែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ មហាមោគ្គល្លានត្ថេរាបទាន ។

បញ្ចមំ មហាកស្សបត្ថេរាបទានំ

(៥) បទុមុត្តរស្ស ភគវតោ លោកជេដ្ឋស្ស តាទិនោ
និព្វុតេ លោកនាថម្ហិ បូជំ កុព្វន្តិ សត្ថុនោ ។
ឧទគ្គចិត្តា ជនតា អាមោទិតប្បមោទិតា
តេសុ សំវេគជាតេសុ បីតិ មេ ឧបបជ្ជថ ។
ញាតិមិត្តេ សមានេត្វា ឥទំ វចនមព្រវឹ
បរិនិព្វុតោ មហាវីរោ ហន្ទ បូជំ ករោម សេ ។
សាធូតិ តេ បដិស្សុត្វា ភិយ្យោ ហាសំ ជនឹសុ មេ
ពុទ្ធម្ហិ លោកនាថម្ហិ កាហាម បុញ្ញសញ្ចយំ ។
អគ្ឃិយំ សុកតំ កត្វា សតហត្ថំ សមុគ្គតំ
ទិយឌ្ឍំ ហត្ថសតំបិ វិមានំ នភមុគ្គតំ ។

មហាកស្សបត្ថេរាបទាន ទី ៥

[៥] កាលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ជាច្បងក្នុងលោក ទ្រង់មិនញាប់ញ័រដោយលោកធម៌ ជាទីពឹងនៃសត្វលោក ទ្រង់បរិនិព្វានទៅ ពួកជននាំគ្នាធ្វើការបូជាព្រះសាស្ដាអង្គនោះ ៗ ប្រជុំជនមានចិត្តខ្ពស់ មានចិត្តសប្បាយរីករាយ កាលញាតិនិងមិត្តនៃខ្ញុំទាំងនោះ កំពុងកើតសង្វេគ បីតិកើតឡើងដល់ខ្ញុំ ៗ ខ្ញុំប្រជុំញាតិនិងមិត្តទាំងឡាយ ទើបពោលពាក្យនេះថា ព្រះលោកនាថ មានព្យាយាមធំ ទ្រង់បរិនិព្វានហើយ បើដូច្នោះ យើងនឹងធ្វើការបូជា ៗ ញាតិនិងមិត្តទាំងនោះទទួលស្ដាប់ថា ប្រពៃហើយ ក៏ញុំាងសេចក្ដីរីករាយឲ្យកើតដល់ខ្ញុំដោយច្រើន ខ្ញុំបានធ្វើនូវការសន្សំបុណ្យក្នុងព្រះពុទ្ធជាទីពឹង នៃសត្វលោក អង្គនោះ ៗ ខ្ញុំបានសង់វិមាន មានកំពស់ ១០០ ហត្ថ មានទំហំ ១៥០ ហត្ថ ខ្ពស់ទើសអាកាស ជាវិមានមានដំឡៃ ដែលរចនាយ៉ាងល្អ ៗ

បញ្ចមំ មហាកស្សបត្ថេរាបទានំ

កត្វាន អគ្ឃិយំ(១) តត្ថ កុសលបន្តីហិ(២) ចិត្តិតំ
សកំ ចិត្តំ បសាទេត្វា ចេតិយំ បូជយុត្តមំ ។
អគ្គិក្ខន្ធោវ ជលតិ សាលរាជាវ ផុល្លិតោ(៣)
ឥន្ទលដ្ឋីវ អាកាសេ ឱភាសេតិ ចតុទ្ទិសា ។
តត្ថ ចិត្តំ បសាទេត្វា កត្វាន កុសលំ ពហុំ
បុព្វកម្មំ សរិត្វាន តិទសំ ឧបបជ្ជហំ ។
សហស្សយុត្តំ ហយវាហឹ ទិព្វយានំ អធិដ្ឋិតោ
ឧព្វិទ្ធំ ភវនំ មយ្ហំ សត្តភូមំ សមុគ្គតំ ។
កូដាគារសហស្សានិ សព្វសោណ្ណមយា អហុ(៤)
ជលន្តិ សកតេជេន ទិសា សព្វា បភាសយំ ។
សន្តិ អញ្ញេបិ និយ្យូហា លោហិតង្កមយា តទា
តេបិ ជោតន្តិ អាភាយ សមន្តា ចតុរោ ទិសា ។
បុញ្ញកម្មាភិនិព្វត្តា កូដាគារា សុនិម្មិតា
មណិមយាបិ ជោតន្តិ ទិសោទិសំ សមន្តតោ ។

---

១ ម. ហម្មិយំ ។ ២ ម. តាលបន្តីហិ ។ ៣ ម. អគ្គិក្ខន្ធោវ ជលិតោ កឹសុកោ ឥវ ផុល្លិតោ ។ ៤ ម. សព្វេ សោណ្ណមយា អហុំ ។

ខ្ញុំសង់វិមានដ៏មានដំឡៃ វិចិត្រដោយគំនរកុសលទាំងឡាយ ក្នុងទីនោះហើយ បានញុំាងចិត្តរបស់ខ្លួនឲ្យជ្រះថ្លា បានបូជានូវចេតិយដ៏ប្រសើរ ។ ឯចេតិយនោះរុងរឿង ដូចគំនរភ្លើង ឬដូចស្ដេចសាលព្រឹក្សមានផ្ការីក ភ្លឺស្វាងក្នុងទិសទាំង ៤ ដូចឥន្ទធនូក្នុងអាកាស ។ ខ្ញុំញុំាងចិត្តឲ្យជ្រះថ្លា ក្នុងធាតុចេតិយនោះ ហើយធ្វើកុសលដ៏ច្រើន ខ្ញុំបានទៅកើតក្នុងឋានតាវត្តិង្ស ព្រោះព្រុកនូវបុញ្ញកម្មនោះ ។ ខ្ញុំជិះយានទិព្វ ទឹមដោយសេះមួយពាន់ ឯវិមាន ៧ ជាន់ ដ៏ខ្ពស់ កើតឡើងសម្រាប់ខ្ញុំ ។ ផ្ទះមានកំពូលមួយពាន់ ជាវិការៈនៃមាសសុទ្ធ រុងរឿងជាទិព្វ ទិសទាំងពួង សឹងតែភ្លឺដោយតេជះរបស់ខ្លួន ។ ផ្ទះខាងមុខដទៃទៀត ជាវិការៈនៃកែវក្រហម មានក្នុងកាលនោះ ផ្ទះទាំងនោះភ្លឺឆ្វាល ដោយរស្មី ទៅកាន់ទិសទាំង ៤ ដោយជុំវិញ ។ ផ្ទះមានកំពូលទាំងឡាយ កើតឡើងដោយបុញ្ញកម្ម ដ៏តាក់តែងល្អ ជាវិការៈនៃកែវមណី តែងភ្លឺប្រាលៈទៅកាន់ទិសតូចទិសធំ ដោយជុំវិញ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស អបទានំ

តេសំ ឧជ្ឈាតមានានំ ឱភាសោ វិបុលោ អហុ
សព្វេ ទេវេ អភិភោមិ បុញ្ញកម្មស្សិទំ ផលំ ។
សដ្ឋិកប្បសហស្សម្ហិ ឧព្ពិទ្ធោ នាម ខត្តិយោ
ចាតុរន្តោ វិជិតាវី បវរី អាវសឹ អហំ ។
តថេវ ភទ្ទកេ កប្បេ តឹសក្ខត្តុំ អហោសហំ
សកកម្មាភិរទ្ធោម្ហិ ចក្កវត្តិ មហព្ពលោ ។
សត្តរតនសម្បន្នោ ចតុទ្ទីបម្ហិ ឥស្សរោ
តត្ថាបិ ភវនំ មយ្ហំ ឥន្ទលដ្ឋីវ ឧគ្គតំ ។
អាយាមតោ ចតុព្វីសា វិត្ថារេន ច ទ្វាទស
រម្មកំ[1] នាម នគរំ ទឡ្ហបាការតោរណំ ។
អាយាមតោ បញ្ចសតំ វិត្ថារេន តទឌ្ឍកំ
អាកិណ្ណំ ជនកាយេហិ តិទសានំ បុរំ វិយ ។

---

១ ម. រម្មណំ ។

ផ្ទះកំពូលទាំងនោះកាលភ្លឺឡើង រស្មីធំទូលាយ ខ្ញុំគ្របសង្កត់នូវទេវតាទាំងពួង នេះជាផលនៃបុញ្ញកម្ម ។ ក្នុងកប្ប ៦ ហ្មឺនអំពីកប្បនេះ ខ្ញុំកើតជាស្តេចចក្រពត្តិព្រះនាមទព្ទៈ មានសមុទ្រទាំង ៤ ជាព្រំដែន ជាស្តេចឈ្នះលើផែនដី គ្រប់គ្រងផែនដី ។ ក្នុងភទ្ទកប្បនេះ ខ្ញុំកើតជាស្តេចចក្រពត្តិមានកម្លាំងច្រើន អស់ ៣០ ដង ខ្ញុំបានប្រារព្ធនូវកម្មរបស់ខ្លួន (ប្រព្រឹត្តខ្ជាប់ដោយពដធម៌ ១០) ។ ខ្ញុំបរិបូណ៌ដោយកែវទាំង ៧ ជាឥស្សរៈក្នុងទ្វីបទាំង ៤ ប្រាសាទរបស់ខ្ញុំ ខ្ពស់ភ្លឺផ្លេកដូចផ្លេកបន្ទោរ ក្នុងរជ្ជកាលនៃស្តេចចក្រពត្តិនោះ ។ ទីក្រុងឈ្មោះរម្មកៈ មានបណ្តោយ ២៤ យោជន៍ ទទឹង ១២ យោជន៍ មានកំពែងនិងក្លោងទ្វារដ៏មាំ ។ ឯកំពែងនោះ មានបណ្តោយ ៥០០ យោជន៍ មានទទឹង ២៥០ យោជន៍ កុះករដោយពួកជនទាំងឡាយ ដូចជាបុរីនៃទេវតា ក្នុងជាន់ត្រៃត្រិង្ស ។

បញ្ចមំ មហាកស្សបត្ថេរាបទានំ

យថា សូចិឃរេ សូចិ បក្ខិត្តា បណ្ណវីសតិ
អញ្ញមញ្ញំ បឃដ្ដេន្តិ អាកិណ្ណា ហោតិ សតតា ។
ឯវម នគរំ មយ្ហំ ហត្ថស្សរថសង្កុលំ
មនុស្សេហិ ឥនាកិណ្ណំ រម្មកំ នគរុត្តមំ ។
ឥត្ថ ភុត្វា បិវិត្វា ច បុន ទេវត្តំ គតោ
ភវេ បច្ឆិមកេ មយ្ហំ អហោសិ កុលសម្បទា ។
ព្រាហ្មញ្ញកុលសម្ភូតោ មហារតនសញ្ចយោ
អសីតិកោដិយោ ហិត្វា ហិរញ្ញស្ស បរិច្ចជឹ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា មហាកស្សបោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

មហាកស្សបត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

មហាកស្សបត្ថេរាបទាន ទី ៥

ម្លូលមានចំនួន ២៥ ដែលគេយកទៅប្រក ក្នុងបំពង់ម្លូល ពេញណែន រមែងកកិតជិតជាប់គ្នា យ៉ាងណាមិញ ។ ទីក្រុងរបស់ខ្ញុំ កុះករដោយដំរី សេះ រថ ទីក្រុងនោះ ច្រើនដោយពួកមនុស្ស ជាក្រុងវិសេសគួរជាទីត្រេកអរ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ខ្ញុំបរិភោគ (ភោជន) ផង ផឹកទឹកផង ក្នុងបុរីនោះ រួចហើយទៅកាន់អត្តភាពជាទេវតាទៀត ក្នុងបច្ឆិម-ភព ខ្ញុំបរិបូណ៌ដោយត្រកូលខ្ពង់ខ្ពស់ ។ ខ្ញុំកើតក្នុងត្រកូលព្រាហ្មណ៍ ជាអ្នកសម្បូណ៌ដោយរតនៈច្រើន បានលះបង់ហិរញ្ញៈចំនួន ៨០ កោដិ ហើយចេញបួស ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះមហាកស្សបត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ មហាកស្សបត្ថេរាបទាន ។

ឆដ្ឋំ អន្នសំសាវកត្ថេរាបទានំ

(៦) សុមេធំ ភគវន្តាហំ លោកជេដ្ឋំ នរាសភំ
វូបកដ្ឋំ វិហរន្តំ អទ្ទសំ លោកនាយកំ ។
ឧបគន្ត្វាន សម្ពុទ្ធំ សុមេធំ លោកនាយកំ
អញ្ជលឹ បគ្គហេត្វាន ពុទ្ធសេដ្ឋំ អយាចហំ ។
អនុកម្ប មហាវីរ លោកជេដ្ឋ នរាសភ
បទីបន្តេ បទស្សាមិ រុក្ខមូលម្ហិ ឈាយតោ ។
អធិវាសេសិ សោ ធីរោ សយម្ភូ វទតំ វរោ
ទុមេសុ វិនិវិជ្ឈិត្វា យន្តំ យោជេត្វហន្តទា ។
សហស្សវដ្ដិទាទាសឹ ពុទ្ធស្ស លោកពន្ធុនោ
សត្តាហំ បជ្ជលិត្វាន បទីបា វូបសម្មិំសុ(១) ។

---

១ ម. ទី៣ វូបសមឹសុ ទេ ។

អគ្គិទ្ធេរាបទាន ទី ៦

[៦] ខ្ញុំបានឃើញព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ព្រះនាមសុមេធៈ ជាច្បងក្នុងលោក ជានរាសភៈ ជាលោកនាយក ទ្រង់ចេញចាកគណៈ ហើយគង់នៅតែមួយអង្គឯង ។ ទើបខ្ញុំចូលទៅជិតព្រះសុមេធសម្ពុទ្ធ ជាលោកនាយក ហើយផ្គងអញ្ជលីអារាធនាព្រះសម្ពុទ្ធដ៏ប្រសើរថា បពិត្រព្រះអង្គ ទ្រង់មានព្យាយាមធំ ជាច្បងក្នុងលោក ជានរាសភៈ សូមព្រះអង្គអនុគ្រោះ ខ្ញុំព្រះអង្គសូមថ្វាយប្រទីប ដល់ព្រះអង្គដែលទ្រង់ចម្រើនឈាន ក្បែរគល់ឈើ ។ ព្រះសយម្ភូ ជាអ្នកប្រាជ្ញ ប្រសើរជាងពួកអ្នកប្រាជ្ញនោះ ទ្រង់បានទទួលហើយ ក្នុងវេលានោះ ខ្ញុំបានទម្លុះឈើទាំងឡាយ ដើម្បីប្រកបនូវប្រទីប ។ មិនតែប៉ុណ្ណោះ ខ្ញុំបានថ្វាយប្រេងចង្កៀងមួយពាន់ ដល់ព្រះសម្ពុទ្ធជាលោកពន្ធុ ឯប្រទីបទាំងឡាយ ក៏ឆេះរុងរឿងឡើង អស់ ៧ ថ្ងៃ ហើយទើបរលត់ទៅវិញ ។

ផ្ដិំ អត្ថុរុទូត្រោភបទានំ

តេន ចិត្តប្បសាទេន ចេតនាបណិធីហិ ច

ជហិត្វា មានុសំ ទេហំ វិមានំ ឧបបជ្ជហំ ។

ឧបបន្នស្ស ទេវត្តំ ព្យម្ហោ(១) អាសិ សុនិម្មិតោ

សមន្តតោ បជ្ជលតិ ទីបទានស្សិទំ ផលំ ។

អដ្ឋវីសតិក្ខត្តុញ្ច ចក្កវត្តិ អហោសហំ

ទិវារត្តិញ្ច បស្សាមិ សមន្តា យោជនន្តទា ។

សមន្តា យោជនំ សតំ វិរោចេមិ អហំ តទា

សព្វេ ទេវេ អភិភោមិ ទីបទានស្សិទំ ផលំ ។

តិំសកប្បានិ ទេវិន្ទោ ទេវ រជ្ជមការយិំ

ន មំ កេចាតិមញ្ញន្តិ ទីបទានស្សិទំ ផលំ ។

សហស្សលោកំ ញាណេន បស្សាមិ សត្ថុសាសនេ

ទិព្វចក្ខុំ អនុប្បត្តោ ទីបទានស្សិទំ ផលំ ។

---

១ ម. បិម្ហោ ។

លុះខ្ញុំលះបង់កាយ ជារបស់មនុស្សហើយ ទៅកើតក្នុងវិមាន (ឋានសួគ៌) ដោយចិត្តជ្រះថ្លានោះផង ដោយការតាំងចេតនានោះផង ។ កាលដែលខ្ញុំទៅកើតជាទេវតាហើយ មានប្រាសាទដែលបុណ្យកម្ម តាក់តែងដោយល្អ ភ្លឺរុងរឿងដោយជុំវិញ នេះជាផលនៃការថ្វាយនូវប្រទីប ។ ខ្ញុំកើតជាស្តេចចក្រពត្តិអស់ ២៨ ដង បានឃើញរូប ចម្ងាយ ១ យោជន៍ជុំវិញ ទាំងថ្ងៃទាំងយប់ក្នុងកាលនោះ ។ ខ្ញុំតែងធ្វើនូវទិសទាំងពួង ចម្ងាយ ១ យោជន៍ដោយជុំវិញ ឲ្យភ្លឺរុងរឿង ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំគ្របសង្កត់ទេវតាទាំងអស់ នេះជាផលនៃការថ្វាយប្រទីប ។ ខ្ញុំជាធំជាងទេវតា បានសោយរាជ្យក្នុងពួកទេវតាអស់ ៣០ កប្ប ឥតមានពួកទេវតាណា មើលងាយខ្ញុំបានឡើយ នេះជាផលនៃការថ្វាយនូវប្រទីប ។ ខ្ញុំបានសម្រេចទិព្វចក្ខុ ក្នុងសាសនានៃព្រះសាស្តា តែងឃើញលោកធាតុមួយពាន់ដោយញាណ នេះជាផលនៃការថ្វាយនូវប្រទីប ។

សុមេធោ នាម សម្ពុទ្ធោ តឹសកប្បសហស្សិតោ
តស្ស ទីបោ មយា ទិន្នោ វិប្បសន្នេន ចេតសា ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា អនុរុទ្ធោ ថេរោ ឥមា
គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

អនុរុទ្ធត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

សត្តមំ បុណ្ណមន្តានីបុត្តត្ថេរាបទានំ

(៧) អជ្ឈាយកោ មន្តធរោ តិណ្ណំ វេទាន បារគូ
បុរក្ខតោម្ហិ សិស្សេហិ ឧបគច្ឆឹ នរុត្តមំ ។
បទុមុត្តរោ លោកវិទូ អាហុតីនំ បដិគ្គហោ
មម កម្មំ បកិត្តេសិ សង្ខិត្តេន មហាមុនិ ។
តាហំ ធម្មំ សុណិត្វាន អភិវាទេត្វាន សត្ថុនោ
អញ្ជលឹ បគ្គហេត្វាន បក្កាមឹ ទក្ខិណាមុខោ ។

ព្រោះតែខ្ញុំបានថ្វាយប្រទីប ដោយចិត្តជ្រះថ្លា ដល់ព្រះសម្ពុទ្ធ ព្រះនាមសុមេធៈ ទ្រង់កើតក្នុងកាល ៣០ ពាន់កប្បនោះ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះអនុរុទ្ធត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ អនុរុទ្ធត្ថេរាបទាន ។

បុណ្ណមន្តានីបុត្តត្ថេរាបទាន ទី៧

(៧) ខ្ញុំជាអ្នកបង្រៀនមន្ត ចេះចាំមន្ត សម្រេចត្រៃវេទ មានពួកសិស្សចោមរោមហើយ បានចូលទៅគាល់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ដ៏ប្រសើរជាងនរជន ។ ព្រះមហាមុនី ព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់នូវសត្វលោក ព្រះអង្គជាអ្នកគួរទទួលគ្រឿងបូជា បានសម្តែងនូវកម្មរបស់ខ្ញុំដោយសង្ខេប ។ ខ្ញុំបានស្តាប់ធម៌នោះហើយ ក៏ផ្គងអញ្ជលីថ្វាយបង្គំព្រះសាស្តា ហើយបែរមុខចេញ ទៅកាន់ទិសទក្សិណ ដើរចេញទៅ ។

សត្តមំ បុណ្ណមន្តានិបុត្តត្ថេរាបទានំ

សង្ខិត្តេន សុណិត្វាន វិត្ថារេន អទេសយឹ
សព្វេ សិស្សា អត្តមនា សុត្វាន មម ភាសតោ ។
សកំ ទិដ្ឋឹ វិនោទេត្វា ពុទ្ធេ ចិត្តំ បសាទយុំ
សង្ខិត្តេនបិ ទេសេមិ វិត្ថារេន តថេវហំ(១) ។
អភិធម្មនយញ្ញូហំ កថាវត្ថុវិសុទ្ធិយា
សព្វេសំ វិញ្ញាបេត្វាន វិហរាមិ អនាសវោ ។
ឥតោ បញ្ចសតេ កប្បេ ចតុរោ សុប្បកាសកា
សត្តរតនសម្បន្នា ចតុទ្ទីបម្ហិ ឥស្សរា ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា បុណ្ណោ មន្តានិបុត្តោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

បុណ្ណស្ស មន្តានិបុត្តត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

---

១ ម. ទេសេសឹ វិត្ថារេនបិ ភាសយឹ ។

បុណ្ណមន្តានីបុត្តត្ថេរាបទាន ទី ៧

ខ្ញុំបានស្តាប់ដោយសង្ខេបទេ តែអាចសម្តែងដោយពិស្តារបាន ពួកសិស្សទាំងអស់ បានស្តាប់ភាសិតដែលខ្ញុំសម្តែង ក៏មានចិត្តរីករាយគ្រប់ៗគ្នា ។ ពួកសិស្សទាំងនោះ លះបោលនូវទិដ្ឋិរបស់ខ្លួនហើយ ធ្វើចិត្តឲ្យជ្រះថ្លាក្នុងព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំសម្តែងដោយសង្ខេបក៏បាន ដោយពិស្តារយ៉ាងនោះ ក៏បាន ។ ខ្ញុំឈ្លាសវៃក្នុងន័យព្រះអភិធម្ម ឈ្លាសវៃក្នុងវិសុទ្ធិ ក្នុងកថាវត្ថុ ញុំាងជនជាបណ្ឌិតទាំងពួង ឲ្យត្រាស់ដឹង ទាំងជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ។ ក្នុងកប្បទី ៥០០ អំពីភទ្ទកប្បនេះទៅ ខ្ញុំកើតជាស្តេចចក្រពត្តិ ៤ ដង មានកេរ្តិ៍ឈ្មោះល្បីល្បាញទូទៅ បរិបូណ៌ដោយកែវទាំង ៧ ប្រការ ជាឥស្សរៈក្នុងទ្វីប ៤ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះបុណ្ណមន្តានីបុត្តត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ បុណ្ណមន្តានីបុត្តត្ថេរាបទាន ។

អដ្ឋមំ ឧបាលិត្ថេរាបទានំ

(៨) នគរេ ហំសវតិយា សុជាតោ នាម ព្រាហ្មណោ
អសីតិកោដិនិចយោ បហូតធនធញ្ញវា ។
អជ្ឈាយកោ មន្តធរោ តិណ្ណំ វេទាន បារគូ
លក្ខណេ ឥតិហាសេ ច សទ្ធម្មេ បារមឹ គតោ ។
បរិព្វាជា ឯកសិខា គោតមា ពុទ្ធសាវកា
ចរកា តាបសា ចេវ ចរន្តិ មហិយា តទា ។
តេបិ មំ បរិវារេន្តិ ព្រាហ្មណោ វិស្សុតោ ឥតិ
ពហូ ជនា មំ បូជេន្តិ នាហំ បូជេមិ កិញ្ចិនំ ។
បូជារហំ ន បស្សាមិ មានថទ្ធោ អហំ តទា
ពុទ្ធោតិ វចនំ នត្ថិ តាវ នុប្បជ្ជតេ ជិនោ ។

ឧបាលិត្ថេរាបទាន ទី ៨

[៨] ខ្ញុំកើតជាព្រាហ្មណ៍ ឈ្មោះសុជាត ក្នុងក្រុងហង្សវតី ជាអ្នកសន្សំនូវទ្រព្យសម្បត្តិ ចំនួន៨០កោដិ មានទ្រព្យនិងស្រូវជាច្រើន ។ ខ្ញុំជាអ្នកបង្រៀនមន្ត្រ ចេះចាំមន្ត្រ សម្រេចត្រៃវេទ ដល់នូវត្រើយក្នុងធម៌របស់ខ្លួន គឺក្បួនទាយលក្ខណៈ និងក្បួនឈ្មោះឥតិហាសៈ ។ ក្នុងគ្រានោះ ពួកបរិព្វាជក អ្នកមានផ្នួងសក់មួយ ពួកពុទ្ធសាវ័ករបស់ព្រះគោតម និងពួកតាបសអ្នកប្រព្រឹត្តតបៈ តែងនាំគ្នាត្រាច់ទៅលើផែនដី ។ ពួកទាំងនោះ តែងហោមរោមខ្ញុំ ពួកជនជាច្រើនតែងបូជាខ្ញុំ ដោយសំគាល់ថាជាព្រាហ្មណ៍ មានកិត្តិស័ព្ទល្បីល្បាញ ខ្ញុំមិនបូជាជនណាមួយ ។ វេលានោះ ខ្ញុំជាមនុស្សរឹងត្អឹង ដោយមានះ មិនឃើញបុគ្គលគួរបូជា ទាំងពាក្យថាព្រះពុទ្ធ ក៏មិនដែលមាន ព្រោះព្រះជិនស្រី ទ្រង់មិនទាន់កើតឡើងនៅឡើយ ។

អដ្ឋមំ ឧឈាលិត្ថេរាបទានំ

អច្ចយេន អហោរត្តំ បទុមុត្តរនាយកោ[១]
សព្វំ តមំ វិនោទេត្វា លោកេ ឧប្បជ្ជិ ចក្ខុមា ។
វិត្ថារិកេ ពហុ ជញ្ញេ បុថុភូតេ ច សាសនេ
ឧបាគមិ តទា ពុទ្ធោ នគរំ ហំសវ្ហយំ ។
បិតុ អត្ថាយ សោ ពុទ្ធោ ធម្មំ ទេសេសិ ចក្ខុមា
តេន កាលេន បរិសា សមន្តា យោជនំ តទា ។
សម្មតោ មនុជានំ យោ សុនន្ទោ នាម តាបសោ
យាវតា ពុទ្ធបរិសា បុប្ផេហិច្ឆាទយិ តទា ។
ចតុសច្ចំ បកាសេន្តេ សេដ្ឋេ[២] ច បុប្ផមណ្ឌបេ
កោដិសតសហស្សានំ ធម្មាភិសមយោ អហុ ។
សត្តរត្តិន្ទិវំ ពុទ្ធោ វស្សិត្វា ធម្មវុដ្ឋិយោ
អដ្ឋមេ ទិវសេ បត្តេ សុនន្ទំ កិត្តយី ជិនោ ។

---

១ ម. បទុមុត្តរនាមកោ ។ ២ ម. ហេដ្ឋា ។

លុះកន្លងថ្ងៃនិងយប់ទៅ ព្រះពុទ្ធទ្រង់ព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ទ្រង់មានបញ្ញាចក្ខុ កំចាត់បង់នូវងងឹតទាំងពួង ទ្រង់កើតឡើងក្នុងលោក ។ កាលបើពួកជន ជាអ្នកប្រាជ្ញ មានចំនួនច្រើនផ្សាយទៅផង សាសនារីកក្រាស់ក្រៃលផង គ្រានោះព្រះសម្ពុទ្ធស្តេចចូលទៅកាន់ក្រុងហង្សវតី ។ ព្រះពុទ្ធមានបញ្ញាចក្ខុនោះ ទ្រង់សម្តែងធម៌ដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់ព្រះបិតាក្នុងវេលានោះ ពួកបរិស័ទប្រមាណមួយយោជន៍ ដោយជុំវិញ (មកគាល់ព្រះអង្គ) តាមកាលដ៏គួរនោះ ។ គ្រានោះតាបសឈ្មោះសុនន្ទៈ ដែលពួកមនុស្សរាប់អាន បានបិទបាំងពុទ្ធបរិស័ទទាំងអស់ ដោយផ្កាទាំងឡាយ ។ កាលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ប្រកាសសច្ចៈទាំង ៤ ក្នុងមណ្ឌប ដ៏ហើយដោយផ្កាដ៏ប្រសើរ ពួកបរិស័ទមួយសែនកោដិ ក៏បានសម្រេចធម្មាភិសម័យ ។ ព្រះសម្ពុទ្ធ ទ្រង់បង្អុរភ្លៀងគឺព្រះធម៌ អស់ ៧ យប់ ៧ ថ្ងៃ លុះដល់ថ្ងៃទី ៨ ព្រះជិនស្រី ក៏ទ្រង់បានទំនាយ នូវតាបសឈ្មោះសុនន្ទៈថា

ទេវលោកេ មនុស្សេ វា សំសរន្តោ អហំ ភវេ
សព្វេសំ បវរោ ហុត្វា ភវេសុ សំសរិស្សតិ ។
កប្បសតសហស្សម្ហិ ឱក្កាកកុលសម្ភវោ
គោតមោ នាម នាមេន[១] សត្ថា លោកេ ភវិស្សតិ ។
តស្ស ធម្មេសុ ទាយាទោ ឱរសោ ធម្មនិម្មិតោ
មន្តានិបុត្តោ បុណ្ណោតិ ហេស្សតិ សត្ថុ សាវកោ ។
ឯវំ កិត្តយិ សម្ពុទ្ធោ សុនន្ទំ តាបសំ តទា
ហាសយន្តោ ជនំ សព្វំ ទស្សយន្តោ សកំ ពលំ ។
កតញ្ជលី នមស្សន្តិ សុនន្ទំ តាបសំ តទា
ពុទ្ធេ ការំ ករិត្វាន សោធេសិ គតិមត្តនោ ។
តត្ថ មេ អហុ សង្កប្បោ សុត្វាន មុនិនោ វចំ
អហំ ការំ ករិស្សាមិ យថា បស្សាមិ គោតមំ ។

១ ម. គោត្តេន ។

សុនន្ទតាបសនេះ កាលអន្ទោលទៅក្នុងគតិទេវលោក ឬមនុស្សលោក នឹងបានជាអ្នកប្រសើរជាងទេវតា ទាំងជាងមនុស្សទាំងអស់ នឹងអន្ទោលទៅក្នុងភពទាំងឡាយ ។ លុះដល់រវាងមួយសែនកប្ប នឹងមានព្រះសម្ពុទ្ធ ព្រះនាមគោតម កើតឡើងក្នុងត្រកូលឱក្កាកៈ នឹងបានជាសាស្តាក្នុងលោក ។ សុនន្ទតាបសនេះ នឹងបានជាទាយាទក្នុងធម៌ ជាឱរស ជាធម្មនិម្មិត ជាសាវ័កឈ្មោះបុណ្ណៈ ជាបុត្រនៃនាងមន្តានី របស់ព្រះសាស្តានោះ ។ លុះព្រះសម្ពុទ្ធ បានព្យាករសុនន្ទតាបសយ៉ាងនេះហើយ បានញុំាងជនទាំងពួងឲ្យរីករាយ ទ្រង់សម្តែងតាមកម្លាំង របស់ព្រះអង្គ ។ វេលានោះ ពួកបរិស័ទបានប្រណម្យអញ្ជលីនមស្ការចំពោះសុនន្ទតាបស សុនន្ទតាបសក៏ធ្វើសក្ការបូជាចំពោះព្រះសម្ពុទ្ធ រួចហើយទើបធ្វើគតិរបស់ខ្លួនឲ្យស្អាត ។ ខ្ញុំបានស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះមុនី (ព្រះនាមបទុមុត្តរៈ) ក៏មានបំណងក្នុងវេលានោះថា អាត្មាអញនឹងបានឃើញព្រះគោតមយ៉ាងណា នឹងធ្វើសក្ការបូជាយ៉ាងនោះ ។

អដ្ឋមំ ឧបាលិត្ថេរាបទានំ

ឯកាហំ ចិន្តយិត្វាន ការិយំ ចិន្តយឹ មមំ
ក្យាហំ កម្មំ អាចរាមិ បុញ្ញក្ខេត្តេ អនុត្តរេ ។
អយញ្ហិ ពាឋិកោ ភិក្ខុ សព្វពាឋីន សាសនេ
វិនយេ អគ្គនិក្ខិត្តោ តំ ឋានំ បត្ថយឹ អហំ ។
ឥទំ មេ អមិតំ ភោគំ អក្ខោភំ សាគរូបមំ
តេន ភោគេន ពុទ្ធស្ស អារាមំ មាបយេ អហំ ។
សោភនំ នាម អារាមំ នគរស្ស បុរត្ថតោ
កត្វា សតសហស្សេន សង្ឃារាមំ អមាបយឹ ។
កូដាគារេ ច បាសាទេ មណ្ឌបេ ហម្មិយេ គុហា
ចង្កមេ សុកតេ កត្វា សង្ឃារាមេ អមាបយឹ ។
ជន្តាឃរំ អគ្គិសាលំ អថោ ឧទកមាឡកំ
ន្ហានឃរំ មាបយិត្វា ភិក្ខុសង្ឃស្សទាសហំ ។

លុះខ្ញុំគិតយ៉ាងនេះរួចហើយ ទើបគិតរកបុញ្ញកិរិយាវត្ថុ ដែល
ខ្ញុំគួរធ្វើថា អាត្មាអញនឹងប្រព្រឹត្តអំពើអ្វីហ្ន៎ ក្នុងបុញ្ញក្ខេត្តដ៏
ប្រសើរ ៗ ឯភិក្ខុជាអ្នកសូត្រអង្គនេះ ព្រះមានព្រះភាគបាន
តាំងថា ជាអ្នកប្រសើរខាងព្រះវិន័យ ជាងភិក្ខុអ្នកសូត្រទាំង
ពួង ក្នុងសាសនា ដូច្នេះ អាត្មាអញ នឹងប្រាថ្នាយកតំ-
ណែងនោះ ៗ ទ្រព្យរបស់អាត្មាអញនេះ ច្រើនណាស់ រាប់
មិនអស់ ឧបមាដូចសាគរ បុគ្គលមិនអាចនឹងឲ្យញាប់ញ័របាន
ឡើយ ហេតុនេះ អាត្មាអញគួរសាងអារាមថ្វាយព្រះសម្ពុទ្ធ
ដោយទ្រព្យនោះ ៗ ខ្ញុំបានសាងអារាមមួយ ឈ្មោះសោ-
ភនៈ នៅខាងមុខទីក្រុង ឲ្យជាអារាមសម្រាប់សង្ឃ អស់
ចំនួនមួយសែនកហាបណៈ ៗ ខ្ញុំបានសាងផ្ទះមានកំពូលផង
ប្រាសាទវែងផង មណ្ឌបផង ប្រាសាទមានដំបូលរលីងផង
គុហាផង ទីចង្ក្រមដ៏ល្អផង ក្នុងអារាមរបស់សង្ឃ ៗ
មួយទៀត ខ្ញុំបានសាងរោងកម្តៅកាយ រោងភ្លើង រោង
ទឹក បន្ទប់សម្រាប់ស្រង់ទឹក ថ្វាយចំពោះព្រះភិក្ខុសង្ឃ ៗ

កេសន្តិយោ ច បីឋកេ បរិភោគេ ច ភាជនេ
អាភាមិតញ្ច កេសរំ សព្វមេតំ អទាសហំ ។
អារក្ខំ បដ្ឋបេត្វាន ធាតារំ ការយឹ ឧទ្ធំ
ឋានំ គោចរិវិហារេសុ សន្តចិត្តាន តាទិនំ ។
អាវាសេ សតសហស្សេ សង្ឃារាមេ អការយឹ
វត្ថុល្លំ ការយិត្វា សម្ពុទ្ធំ ឧបនាមយឹ ។
និដ្ឋាបិតោ មយារាមោ សម្បដិច្ឆ តុវំ មុនិ
និយ្យាទេស្សាមិ តំ ធីរ អធិវាសេហិ ចក្ខុម ។
បទុមុត្តរោ លោកវិទូ អាហុតីនំ បដិគ្គហោ
មម សង្កប្បមញ្ញាយ អធិវាសេសិ នាយកោ ។
អធិវាសនមញ្ញាយ សព្វញ្ញុស្ស មហេសិនោ
ភោជនំ បដិយាទេត្វា កាលមារោចយឹ អហំ ។

ខ្ញុំបានថ្វាយជើងម៉ា តាំង គ្រឿងប្រើប្រាស់ ភាជន៍ ភេសជ្ជៈ តាំងអស់នុ៎ះ សម្រាប់អាពម ។ ខ្ញុំបានតំកល់ទុកបុគ្គលអ្នករក្សា ឲ្យគេធ្វើកំពែងយ៉ាងមាំ (ការពារ) កុំឲ្យមានសត្រូវណាមួយ មកបៀតបៀនព្រះអង្គ ទ្រង់ជាតាទិបុគ្គល មានព្រះហឫទ័យស្ងប់រម្ងាប់ ។ ខ្ញុំបានឲ្យគេសាងអាវាស ជាអាពមសម្រាប់សង្ឃ អស់ចំនួនទ្រព្យមួយសែន លុះសាងអាពមមានសភាពស្កុកស្កម្ភរួចហើយ ក៏បានបង្អោនថ្វាយដល់ព្រះសម្មា-សម្ពុទ្ធថា បពិត្រព្រះមុនី អាពមខ្ញុំបានឲ្យគេសាងស្រេចហើយ សូមព្រះអង្គទទួលយក បពិត្រព្រះធីរៈ ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងថ្វាយទាន បំពោះព្រះអង្គ បពិត្រព្រះអង្គមានចក្ខុ សូមព្រះអង្គទ្រង់ទទួលនិមន្ត ។ ព្រះលោកនាយក ព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់នូវសត្វលោក ទ្រង់គួរទទួលយក នូវគ្រឿងបូជា ទ្រង់ទទួលនិមន្តហើយ ព្រោះទ្រង់ជ្រាប នូវបំណងរបស់ខ្ញុំ ។ លុះខ្ញុំបានដឹងថា ព្រះអង្គទ្រង់ទទួលនិមន្តហើយ ទើបតាក់តែងនូវភោជនាហារ បម្រុងថ្វាយដល់ព្រះសព្វញ្ញូ ទ្រង់ស្វែងរកគុណដ៏ធំ រួចហើយទើបក្រាបទូលភត្តកាល ។

អដ្ឋមំ ឧបាលិត្ថេរាបទានំ

អារោចិតម្ហិ កាលម្ហិ បទុមុត្តរនាយកោ
ខីណាសវសហស្សេហិ អារាមំ មេ ឧបាគមិ ។
និសិន្នកាលមញ្ញាយ អន្នបានេន តប្បយឹ
ភុត្តាវីកាលមញ្ញាយ ឥទំ វចនមព្រវី ។
កីតោ សតសហស្សេន តត្តកេនេវ ការិតោ
សោភនោ នាម អារាមោ សម្បដិច្ឆ តុវំ មុនិ ។
ឥមិនា ភូមិទានេន ចេតនាបណិធីហិ ច
ភវេ និព្វត្តមានោហំ លភាមិ មម បត្ថិតំ ។
បដិគ្គហេត្វា សម្ពុទ្ធោ សង្ឃារាមំ សុមាបិតំ
ភិក្ខុសង្ឃេ និសីទិត្វា ឥទំ វចនមព្រវិ ។
យោ សោ ពុទ្ធស្ស បាទាសិ សង្ឃារាមំ សុមាបិតំ

លុះខ្ញុំក្រាបទូលនូវភត្តកាលរួចហើយ ទើបព្រះលោកនាយក ព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ស្តេចមកកាន់អារាមរបស់ខ្ញុំ (មួយអន្លើ) ដោយព្រះខីណាស្រព ប្រមាណមួយពាន់អង្គ ។ ខ្ញុំដឹងនូវវេលាដែលព្រះអង្គ ទ្រង់គង់ស៊ប់ហើយ ក៏បានញុំាងព្រះអង្គឲ្យឆ្អែតស្កប់ស្កល់ ដោយបាយនិងទឹក លុះខ្ញុំដឹងនូវវេលាដែលព្រះអង្គសោយស្រេចហើយ ទើបក្រាបបង្គំទូលនូវពាក្យនេះថា បពិត្រព្រះមហាមុនី ខ្ញុំព្រះអង្គបានជាវទីដី អស់តម្លៃមួយសែនកហាបណៈ បានឲ្យគេសាងអារាម ឈ្មោះសោភនៈ ដោយតម្លៃកហាបណៈប៉ុណ្ណោះដែរ សូមព្រះអង្គទ្រង់ទទួល ។ ដោយការថ្វាយភូមិនេះផង ដោយការតម្កល់ចេតនាទាំងនេះផង ខ្ញុំព្រះអង្គកាលទៅកើតក្នុងភព (ណា ៗ) សូមឲ្យបានសម្រេច តាមដែលខ្ញុំព្រះអង្គប្រាថ្នា ។

ព្រះសម្ពុទ្ធទ្រង់បានទទួលសង្ឃារាម ដែលខ្ញុំបានសាងល្អហើយ ព្រះអង្គគង់កណ្តាលនៃជំនុំភិក្ខុសង្ឃ ហើយទ្រង់ត្រាស់នូវព្រះពុទ្ធដីកានេះថា បុគ្គលណា បានថ្វាយសង្ឃា-រាម ដែលខ្លួនបានសាងល្អហើយ ដល់ព្រះពុទ្ធ តថាគតនឹង

តមហំ កិត្តយិស្សាមិ សុណាថ មម ភាសតោ ។
ហត្ថី អស្សា រថា បត្តី សេនា ច ចតុរង្គិនី
បរិវារេន្តិមំ និច្ចំ សង្ឃារាមស្សិទំ ផលំ ។
សដ្ឋី តុរិយសហស្សានិ(១) ភេរិយោ សមលង្កតា
បរិវារេន្តិមំ និច្ចំ សង្ឃារាមស្សិទំ ផលំ ។
ឆឡាសីតិសហស្សានិ នារិយោ សមលង្កតា
វិចិត្តវត្ថាភរណា អាមុត្តមណិកុណ្ឌលា ។
អាឡារមុខា(២) ហសុលា សុសញ្ញា តនុមជ្ឈិមា
បរិវារេស្សន្តិមំ និច្ចំ សង្ឃារាមស្សិទំ ផលំ ។
តឹសកប្បសហស្សានិ ទេវលោកេ រមិស្សតិ
សហស្សក្ខត្តុំ ទេវិន្ទោ ទេវរជ្ជំ ការិស្សតិ ។
ទេវភជេន បត្តព្វំ សព្វំ បដិលភិស្សតិ
អត្វនកោតោ ហុត្វាន ទេវរជ្ជំ ការិស្សតិ ។

---

១ ម. តូរសហស្សានិ ។ ២ ម. អាឡារបម្ហា ។

ព្យាករបុគ្គលនោះ អ្នកទាំងឡាយ ចូរស្តាប់តថាគតសម្តែងចុះ ៗ សេនាមានអង្គ៤ គឺ ដំរី សេះ រថ ពលថ្មើរជើង រមែងហោមបុគ្គលនេះជានិច្ច នេះជាផលនៃសង្ឃារាម ៗ តូរ្យតន្ត្រី ៦០ ពាន់ និងស្គរប្រដាប់ល្អហើយ រមែងហោមរោមបុគ្គលនេះជានិច្ច នេះជាផលនៃសង្ឃារាម ៗ ពួកនារី ចំនួន ៨៦ ពាន់ ស្អិតស្អាងល្អហើយ សឹងស្លៀកសំពត់ និងគ្រឿងអាភរណៈដ៏វិចិត្រ ពាក់កណ្ឌលជាវិការៈនៃកែវមណី ៗ (នារីទាំងនោះ) មានមុខស្រស់រីករាយ មានសរីរៈល្អ មានចង្កេះរៀវ រមែងហោមរោមបុគ្គលនេះជានិច្ច នេះផលនៃសង្ឃារាម ៗ បុគ្គលនេះ នឹងត្រេកអរក្នុងទេវលោក អស់ ៣០ ពាន់កប្ប បានជាធំជាងទេវតា សោយទេវរាជ្យ អស់ចំនួនមួយពាន់ដង ៗ នឹងបានសម្បត្តិទាំងពួង ដែលទេវរាជគប្បីបាន ជាអ្នកមានភោគៈមិនខ្វះខាត ហើយសោយរាជ្យក្នុងឋានទេវលោក ៗ

អដ្ឋមំ ឧបាលិត្ថេរាបទានំ

សហស្សក្ខត្តុំ ចក្កវត្តិ រាជា រដ្ឋេ ការិស្សតិ
បថព្យា រជ្ជំ វិបុលំ គណនាតោ អសង្ខិយំ ។
កប្បសតសហស្សម្ហិ ឱក្កាកកុលសម្ភវោ
គោតមោ នាម គោត្តេន សត្ថា លោកេ ភវិស្សតិ ។
តស្ស ធម្មេសុ ទាយាទោ ឱរសោ ធម្មនិម្មិតោ
ឧបាលិ នាម នាមេន ហេស្សតិ សត្ថុ សាវកោ ។
វិនយេ បារមឹ បត្វា ឋានាឋានេ ច កោវិទោ
ជិនសាសនំ ធារយន្តោ វិហរិស្សតិនាសវោ ។
សព្វមេតំ អភិញ្ញាយ គោតមោ សក្យបុង្គវោ
ភិក្ខុសង្ឃេ និសីទិត្វា ឯតទគ្គេ ឋបេស្សតិ ។
អបរិមេយ្យំ ឧបាទាយ បត្ថេមិ តវ សាសនំ
សោ មេ អត្ថោ អនុប្បត្តោ សព្វសំយោជនក្ខយោ ។

នឹងបានជាស្ដេចចក្រពត្តិក្នុងដែន អស់មួយពាន់ដង នឹងបានជាស្ដេចផែនដី ដ៏ស្ដុកស្ដម្ភ គណនារាប់មិនបាន ។ លុះដល់មួយសែនកប្បទៀត ព្រះគោតមបរមគ្រូ កើតក្នុងត្រកូលឱក្កាកៈ នឹងបានជាសាស្ដា ក្នុងលោក ។ បុគ្គលនេះនឹងបានជាឱរស ជាទាយាទ ក្នុងធម៌ ជាធម្មនិម្មិត មាននាមថាឧបាលិ នឹងបានជាសាវ័ក នៃព្រះសាស្ដាអង្គនោះ ។ នឹងដល់នូវត្រើយ ក្នុងព្រះវិន័យផង ឈ្លាសវៃក្នុងហេតុនិងមិនមែនហេតុផង ទ្រទ្រង់នូវសាសនា របស់ព្រះជិនស្រីតាំងជាបុគ្គលមិនមានអាសវៈ ។ ព្រះគោតមជាបុគ្គលប្រសើរក្នុងសក្យត្រកូល ទ្រង់ជ្រាបដំណើរនុ៎ះ សព្វគ្រប់ហើយទ្រង់គង់ក្នុងកណ្ដាលនៃភិក្ខុសង្ឃ ហើយនឹងតាំងឧបាលិនុ៎ះក្នុងឋានៈជាឯតទគ្គៈ ។

ខ្ញុំប្រាថ្នានូវសាសនា គឺពាក្យប្រៀនប្រដៅ របស់ព្រះអង្គ អាស្រ័យនូវកប្បរាប់មិនបាន ប្រយោជន៍ គឺការអស់ទៅនៃសញ្ញោជនៈទាំងពួងនោះ ខ្ញុំក៏បានសម្រេចហើយ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស អបទានំ

យថា សូលាវុតោ បោសោ រាជទណ្ឌេន តជ្ជិតោ
សូលេ សាតំ អវិន្ទន្តោ បរិមុត្តិំវ ឥច្ឆតិ ។
តថេវាហំ មហាវីរ ភវទណ្ឌេន តជ្ជិតោ
កម្មសូលាវុតោ សន្តោ បិបាសាវេទនដ្ដិតោ ។
ភវេ សាតំ ន វិន្ទាមិ ឌយ្ហន្តោ តីហិ អគ្គិហិ
បរិមុត្តិំ គវេសាមិ យថា ច រាជទណ្ឌិតោ ។
យថា វិសាទោ បុរិសោ វិសេន បរិបីឡិតោ
អគទំ សោ គវេសេយ្យ វិសឃាតាយុបាលកំ ។
គវេសមានោ បស្សេយ្យ អគទំ វិសឃាតកំ
តំ បិវិត្វា សុខី អស្ស វិសម្ហា បរិមុត្តិយា ។
តថេវាហំ មហាវីរ យថា វិសហតោ នរោ
សម្បីឡិតោ អវិជ្ជាយ សទ្ធម្មាគទមេសហំ(១) ។

១ ម. សទ្ធម្មាគទមេសយឹ ។

បុរសជាប់ក្នុងដែកអណ្តាត ត្រូវរាជទណ្ឌគម្រាមហើយ មិនបានស្រួលក្នុងដែកអណ្តាត ប្រាថ្នាចង់ឲ្យរួចវិញ ដូចម្តេចមិញ ។ បពិត្រព្រះអង្គមានព្យាយាមធំ ខ្ញុំព្រះអង្គត្រូវអាជ្ញាគឺភពគម្រាមហើយ ជាប់នៅហើយ ក្នុងដែកអណ្តាតគឺកម្ម បិតនៅហើយដោយកម្លាំងវេទនា គឺសេចក្តីស្រេកឃ្លាន ។ មិនបានស្រួលក្នុងភព ក្តៅក្រហាយដោយភ្លើងទាំង ៣ ស្វែងរកឧបាយ ដើម្បីនឹងរួចស្រឡះ ដូចបុរសដែលប្រាថ្នាដើម្បីរួច ចាករាជទណ្ឌយ៉ាងនោះ ។ មួយទៀត បុរសអ្នកក្លៀវក្លា ត្រូវពិសបៀតបៀនហើយ គេក៏គប្បីស្វែងរកនូវឱសថ ជាឧបាយដើម្បីបន្សាបនូវពិស ។ កាលស្វែងរក ក៏បានឃើញនូវឱសថ ដែលជាគ្រឿងបន្សាបនូវពិស ក៏ផឹកនូវឱសថនោះ ហើយក៏បានសេចក្តីសុខ ព្រោះរួចផុតអំពីពិស យ៉ាងណាមិញ ។ បពិត្រព្រះអង្គមានព្យាយាមដ៏ធំ ខ្ញុំព្រះអង្គ ក៏ដូចជាជនអ្នកលង់នៅក្នុងពិស ត្រូវអវិជ្ជាបៀតបៀនហើយ បានស្វែងរកឱសថគឺព្រះសទ្ធម្ម ។

អដ្ឋមំ ឧបាលិត្ថេរាបទានំ

ធម្មាគទំ គវេសន្តោ អទ្ទក្ខឹ សក្យសាសនំ
អគ្គសព្វោសធានន្តំ(១) សព្វសល្លវិនោទនំ ។
ធម្មោសធំ បិវិត្វាន វិសំ សព្វំ សមូហនឹ
អជរាមរំ សីតិភាវំ និព្វានំ ផស្សយឹ អហំ ។
យថា ភូតដ្ឋិតោ បោសោ ភូតគ្គាហេន បីឡិតោ
ភូតវេជ្ជំ គវេសេយ្យ ភូតស្មា បរិមុត្តិយា ។
គវេសមានោ បស្សេយ្យ ភូតវិជ្ជាសុ កោវិទំ
តស្ស សោ វិហញ្ញេ ភូតំ សមូលញ្ច វិនាសយេ ។
តថេវហំ មហាវីរ តមគ្គាហេន បីឡិតោ
ញាណាលោកំ គវេសាមិ តមតោ បរិមុត្តិយា ។
អថទ្ទសំ សក្យមុនឹ កិលេសតមសោធនំ
សោ មេ តមំ វិនោទេសិ ភូតវេជ្ជោវ ភូតិកំ ។

---

១ ម. អគ្គំ សព្វោសធានំ តំ ។

ឧបាលិត្ថេរាបទាន ទី ៨

កាលស្វែងរកឧសថគឺធម៌ ក៏ប្រទះនូវសាសនា របស់ព្រះសក្យមុនីសម្ពុទ្ធ ជាឧសថគឺសច្ចៈ ដ៏ប្រសើរបំផុត ជាថ្នាំសម្រាប់បន្ទោបង់នូវសរទាំងពួង ។ ខ្ញុំព្រះអង្គ បានផឹកឧសថគឺធម៌ ហើយដកនូវពិសទាំងពួងចោលចេញ ក៏បានឃើញព្រះនិព្វាន ជាគុណឥតមានចាស់ស្លាប់ មានសភាពត្រជាក់ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ បុរសត្រូវខ្មោចគម្រាមហើយ ត្រូវគ្រោះថ្នាក់គឺខ្មោចបៀតបៀនហើយ គប្បីស្វែងរកពេទ្យ សម្រាប់ចាប់ខ្មោច ដើម្បីឲ្យរួចផុតអំពីខ្មោច ។ បុរសនោះ កំពុងតែស្វែងរក ក៏បានឃើញបុគ្គលអ្នកឈ្លាសវៃ ក្នុងវិជ្ជាចាប់ខ្មោច បុគ្គលនោះ ក៏បានបំបរបង់ខ្មោច ព្រមទាំងធ្វើឫសគល់ឲ្យវិនាស អំពីបុរសនោះចេញ យ៉ាងណាមិញ ។ បពិត្រព្រះអង្គមានព្យាយាមធំ ខ្ញុំព្រះអង្គត្រូវគ្រោះថ្នាក់គឺងងឹតបៀតបៀនហើយ ក៏ខំស្វែងរកពន្លឺគឺញាណ ដើម្បីឲ្យផុតអំពីងងឹត ក៏បានប្រទះឃើញព្រះសក្យមុនី ទ្រង់ជម្រះងងឹតគឺកិលេសរួចហើយ ព្រះអង្គទ្រង់កំចាត់ងងឹត របស់ខ្ញុំព្រះអង្គដូចជាពេទ្យចាប់ខ្មោច បានបណ្តេញបង់នូវខ្មោចចេញ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស អបទានំ

សំសារសោតំ សញ្ឆិន្ទិ តណ្ហាសោតំ និវារយឹ
ភវំ ឧគ្ឃាតយឹ សព្វំ ភូតវេជ្ជោវ មូលតោ ៗ
គរុឡោ យថា ឱបតតិ បន្នគំ ភក្ខមត្តតោ
សមន្តា យោជនសតំ វិក្ខោភតិ មហាសរំ ៗ
បន្នគំ សោ គហេត្វាន អធោសីសំ វិហេឋយំ
អាទាយ សោ បក្កមតិ យេន កាមំ វិហង្គមោ ៗ
តថេវាហំ មហាវីរ យថាបិ គរុឡោ ពលី
អសង្ខតំ គវេសន្តោ ទោសេ វិក្ខាលយឹ អហំ ៗ
ទិដ្ឋោ អហំ ធម្មវរំ សន្តិបទំ អនុត្តរំ
អាទាយ វិហរាមេតំ គរុឡោ បន្នគំ យថា ៗ
អាសាវតី នាម លតា ជាតា ចិត្តលតាវនេ
តស្សា វស្សសហស្សេន ឯកំ និព្វត្តតេ ផលំ ៗ

ខ្ញុំព្រះអង្គបានផ្តាច់បង់ នូវខ្សែគឺសង្ការ ហាមឃាត់នូវខ្សែគឺតណ្ហា ដកចោលនូវភពទាំងអស់ ប្រៀបដូចពេទ្យតាប់ខ្លោច (បៀតបៀនខ្លោច) ឲ្យអស់ឫសគល់ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ សត្វគ្រុឌ ឆាបយកពួកនាគ ជាចំណីរបស់ខ្លួន ធ្វើមហាស្រះទំហំ ១០០ យោជន៍ជុំវិញ ឲ្យរំកើបញាប់ញ័រ ។ លុះគ្រុឌនោះ ឆាបយកនាគ ធ្វើឲ្យមានក្បាលចុះក្រោម ឲ្យបានសេចក្តីលំបាក ហើយនាំយកទៅកាន់ទី តាមសេចក្តីប្រាថ្នារបស់ខ្លួន យ៉ាងណាមិញ ។ បពិត្រព្រះអង្គមានព្យាយាមធំ ខ្ញុំព្រះអង្គ មានកម្លាំងខ្លាំងដូចគ្រុឌ ខ្ញុំព្រះអង្គកំពុងស្វែងរកអសង្ខតធម៌ គឺព្រះនិព្វាន ហើយបានខ្ជាក់ទោសចោលចេញអស់ហើយ ។ ខ្ញុំព្រះអង្គ បានឃើញព្រះធម៌ដ៏ប្រសើរ ជាចំណែកនៃសេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់ មិនមានគុណជាតដទៃប្រសើរលើស ហើយកាន់យកនូវធម៌នោះ ដូចគ្រុឌឆាបយកនាគក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ វល្លិឈ្មោះអាសាវតី កើតក្នុងចិត្តល-តាវ័ន កន្លងទៅមួយពាន់ឆ្នាំ វល្លិនោះក៏កើតផ្លែមួយឡើង ។

អដ្ឋមំ ឧញាលិត្ថេរាបទានំ

តំ ទេវា បយិរុបាសន្តិ តាវ ទូរផលំ សតឹ
ទេវានំ សា បិយា ឯវំ អាសាវតី លតុត្តមា ។
សតសហស្សំ ឧបាទាយ តាហំ បរិចរេ មុនឹ
សាយំ បាតំ នមស្សាមិ ទេវា អាសាវតឹ យថា ។
អវញ្ឈា បារិចរិយា អមោឃា ច នមស្សនា
ទូរាគតម្បិ មំ សន្តំ ខណោ មំ(១) ន វិរាធយិ ។
បដិសន្ធឹ ន បស្សាមិ វិចិនន្តោ ភវេ អហំ
និព្វុតិ វិប្បមុត្តោ ឧបសន្តោ ចរាមហំ ។
យថាបិ បទុមំ នាម សុរិយរំសេន បុប្ផតិ
តថេវាហំ មហាវីរ ពុទ្ធរំសេន បុប្ផិតោ ។
យថា ពលាកយោនិម្ហិ ន វិជ្ជតិ បុមា(២) សទា
មេឃេសុ គជ្ជមានេសុ គព្ភំ គណ្ហន្តិ តា សទា ។

---

១ ម. យំ ។ ២ ម. បុរោ ។

ពួកទេវតា (ក្នុងឋានតាវត្តិង្ស) តែងនាំគ្នាចូលទៅអង្គុយជិតវល្លិនោះ ដែលមានផ្លែយូរៗម្តង តាមពិត វល្លិឈ្មោះអាសាវតីនោះ មានផ្លែដ៏ឧត្តម ជាទីពេញចិត្តរបស់ពួកទេវតាយ៉ាងនេះ ៗ បំណែកខាងខ្ញុំព្រះអង្គ ខំបម្រើព្រះមុនីអង្គនោះរាប់សែនកប្ប (ប៉ុណ្ណោះ) តែងនមស្ការ រាល់ព្រឹកល្ងាច ដូចជាពួកទេវតា តែងចូលទៅអង្គុយជិតវល្លិអាសាវតី ។ ការបម្រើ (របស់ខ្ញុំព្រះអង្គ) មិនឥតអំពើ ទាំងការនមស្ការ ក៏មិនជាមោឃៈ ពុទ្ធុប្បាទក្ខណៈ ក៏មិនបានប្រព្រឹត្តកន្លង នូវខ្ញុំព្រះអង្គ អស់កាលជាយូរអង្វែង ។ ឥឡូវនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គត្រិះរិះទៅមិនឃើញបដិសន្ធិ ក្នុងភពថ្មីទៀតទេ ខ្ញុំព្រះអង្គមិនមានឧបធិក្កិលេស រួចស្រឡះចាកសង្ខារ មានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ ។ ធម្មតាផ្កាឈូក តែងរីកដោយសាររស្មីនៃព្រះអាទិត្យ យ៉ាងណាមិញ បពិត្រព្រះអង្គមានព្យាយាមធំ ខ្ញុំព្រះអង្គបានរីកដោយសាររស្មីព្រះពុទ្ធ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ កំណើតកុកស មិនមានឈ្មោល សព្វៗកាលទេ កាលបើមេឃគម្រាម (ផ្គរលាន់) កុកទាំងនោះ ក៏កាន់យកនូវគភ៌ សព្វៗកាល ។

ចិរំបិ គន្ធំ ជារេន្តិ   យាវ មេយោ ន(1) គច្ឆតិ

ភារតោ បរិមុច្ចន្តិ   យថា មេយោ បស្សតិ ។

បទុមុត្តរពុទ្ធស្ស   ធម្មមេយេន គច្ឆតោ

សទ្ធេន ធម្មមេយស្ស   ធម្មគន្ធំ អគណ្ហាហំ ។

សតសហស្សំ ឧបាទាយ   បុញ្ញគន្ធំ ធរេមហំ

នប្បមុញ្ចាមិ ភារតោ   ធម្មមេយោ ន គច្ឆតិ ។

យថា ត្វំ សក្យមុនិ   រម្មេ កាបិលវត្ថុវេ(2)

គច្ឆសិ ធម្មមេយេន   ភារតោ បរិមុច្ចហំ ។

សុញ្ញតំ អនិមិត្តញ្ច   អប្បណិហិតំបិ ច

ចតុរោ ច ផលេ សព្វេ   ធម្មំ វិជនិ តំបិហំ(3) ។

ទុតិយភាណវារំ ។

---

១ ម. ន វិច្ចតិ ។ ២ ម. កបិលវត្ថវេ ។ ៣ ម. ធម្មេ វិជនយឹ អហំ ។

កុកទាំងនោះ ទ្រទ្រង់គភ៌អស់កាលដ៏យូរ ដរាបទាល់តែមេឃលែងគម្រាម ទាល់តែមេឃបង្អុរភ្លៀង ទើបកុកទាំងនោះរួចផុតចាកភារៈ យ៉ាងណាមិញ ។ កាលព្រះពុទ្ធ ព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ទ្រង់គម្រាមដោយមេឃគឺធម៌ ខ្ញុំព្រះអង្គបានកាន់យកនូវគភ៌គឺធម៌ ដោយសម្លេង នៃមេឃគឺធម៌ ។ ខ្ញុំព្រះអង្គទ្រទ្រង់ នូវគភ៌គឺបុណ្យ រាប់សែនកប្ប មេឃគឺធម៌មិនគម្រាម (ដរាបណា) ខ្ញុំក៏មិនបានរួចចាកភារៈធ្ងន់ (ដរាបនោះ) ។ បពិត្រព្រះសក្យមុនី ពេលណា ព្រះអង្គទ្រង់គម្រាមដោយមេឃគឺធម៌ ក្នុងក្រុងកបិលព័ស្តុ ដែលជាទីត្រេកអរ ខ្ញុំព្រះអង្គក៏បានរួចចាកភារៈដ៏ធ្ងន់ យ៉ាងនោះដែរ ។ ខ្ញុំព្រះអង្គ (បានទាំងធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់) នូវសុញ្ញតវិមោក្ខផង អនិមិត្តវិមោក្ខផង អប្បណិហិតវិមោក្ខផង ត្រាស់ដឹងនូវធម៌ទាំងពួង គឺផលទាំង ៤ ផង ទម្លាយនូវធម៌ គឺបណ្ដាញនោះផង ។

ចប់ ទុតិយភាណវារៈ ។

អដ្ឋមំ ឧបាលិត្ថេរាបទានំ

អបរិមេយ្យំ ឧបាទាយ បត្ថេមិ តវ សាសនំ

សោ មេ អត្ថោ អនុប្បត្តោ សន្តិបទំ អនុត្តរំ ។

វិនយេ បារមី គតោ យថាបិ បាឋិកោ ឥសី

ន មេ សមសមោ អត្ថិ ធារេមិ សាសនំ អហំ ។

វិនយេ ខន្ធកេ ចាបិ តិកច្ឆេទេវ បញ្ចកេ

ឯត្ថ មេ វិមតិ នត្ថិ អក្ខរេ ព្យញ្ជនេបិ វា ។

និគ្គហេ បដិកម្មេ ច ឋានាឋានេ ច កោវិទោ

ឱសារណេ វុដ្ឋាបនេ សព្វត្ថ បារមី គតោ ។

វិនយេ ខន្ធកេ ចាបិ និក្ខិបិត្វា បទំ អហំ

ឧភតោ វិកេដ្ឋេ ចេវ(១) រសតោ ឱសារេយ្យហំ ។

---

១ ម. វិនិវេឋេត្វា ។

ឧបាលិត្ថេរាបទាន ទី ៨

ខ្ញុំព្រះអង្គ ប្រាជ្ញានូវសាសនារបស់ព្រះអង្គ រាប់គប្យប្រមាណមិនបាន ប្រយោជន៍គឺចំណែកនៃសេចក្តីស្ងប់ដ៏ប្រសើរបំផុត ខ្ញុំព្រះអង្គបានសម្រេចហើយ ។ ខ្ញុំព្រះអង្គដល់នូវត្រើយក្នុងព្រះវិន័យ ដូចភិក្ខុអ្នកស្វែងរកនូវគុណ អ្នកសូត្រ (ក្នុងជំនាន់សាសនាព្រះពុទ្ធ ព្រះនាមបទុមុត្តរៈនោះដែរ) ភិក្ខុជាអ្នកមានគុណស្មើ នឹងខ្ញុំព្រះអង្គមិនមានឡើយ ខ្ញុំព្រះអង្គទ្រទ្រង់សាសនា ។ សេចក្តីសង្ស័យរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ក្នុងវិន័យ + នុះផង ក្នុងខន្ធកវិន័យផង ក្នុងតិកច្ឆេទៈផង ក្នុងបញ្ចកៈផង សូម្បីតែអក្ខរៈមួយ ឬក៏ព្យញ្ជនៈមួយមិនមានឡើយ ។ ខ្ញុំព្រះដល់នូវត្រើយក្នុងព្រះវិន័យទាំងពួង រាងវៃក្នុងការសង្កត់សង្កិនភិក្ខុបាបផង ក្នុងបដិកម្ម គឺការសម្តែងអាបត្តិផង ក្នុងហេតុដ៏គួរនិងមិនគួរផង ក្នុងឱសារណកម្ម គឺហៅភិក្ខុចូលកាន់ទីប្រជុំសង្ឃ ក្នុងកាលញុំាងភិក្ខុឲ្យចេញចាកអាបត្តិផង ។ ខ្ញុំព្រះអង្គបានរៀបទុកដាក់នូវចំណែក ក្នុងវិន័យផង ក្នុងខន្ធកៈផង ក្នុងឧភតោវិភង្គផង ហើយគប្បីឲ្យប្រជុំចុះ ដោយកិច្ចបាន ។

និរុត្តិយា ច កុសលោ អត្ថានត្ថេ ច កោវិទោ
អនញ្ញាតំ មយា នត្ថិ ឯកគ្គោ សត្ថុ សាសនេ ។
រូបទក្ខោ អហំ អជ្ជ សក្យបុត្តស្ស សាសនេ
កង្ខំ សព្វំ វិនោទេមិ ឆិន្ទាមិ សព្វសំសយំ ។
បទំ អនុបទញ្ចាបិ(១) អក្ខរញ្ចាបិ ព្យញ្ជនំ
និធានេ បរិយោសានេ សព្វត្ថ កោវិទោ អហំ ។
យថាបិ រាជា ពលវា និហនិត្វា(២) បរន្តបេ
វិជិនិត្វាន សង្គាមំ នគរំ តត្ថ មាបយេ ។
បាការំ បរិក្ខញ្ចាបិ ឯសិកំ ទ្វារកោដ្ឋកំ
អដ្ដាលកេ ច វិវិធេ ការយេ នគរេ ពហូ ។

---

១ អនុបទំ ញាមីតិ អដ្ឋកថាយំ ទិស្សតិ ។ ២ ម. និគ្គណ្ហិត្វា ។

ខ្ញុំព្រះអង្គ ជាអ្នកឈ្លាសវៃ ក្នុងវោហារផង រាងវៃក្នុងហេតុចម្រើននិងហេតុមិនចម្រើនផង សភាពដែលខ្ញុំព្រះអង្គ មិនចេះដឹង (នោះ) មិនមានឡើយ ខ្ញុំព្រះអង្គជាភិក្ខុខ្ពស់ឯកក្នុងសាសនារបស់ព្រះសាស្តា ។ ក្នុងថ្ងៃនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គជាបុគ្គលយល់រូប ក្នុងសាសនានៃព្រះពុទ្ធជាសក្យបុត្ត ហើយបន្ទោបង់នូវកង្ខាទាំងពួង កាត់បង់នូវសង្ស័យទាំងអស់បាន ។ ខ្ញុំព្រះអង្គ (ដឹងច្បាស់) នូវបទផង អនុបទផង អក្ខរៈផង ព្យញ្ជនៈផង ឈ្លាសវៃក្នុងហេតុសព្វអន្លើ គឺហេតុជាទីតាំង (ខាងដើម) និងហេតុជាទីតាំងខាងចុង (នៃសិក្ខាបទ) ។ ព្រះរាជាមានកម្លាំងទ្រង់សង្កត់សង្កិន នូវពួកស្តេចជាសត្រូវ លុះទ្រង់ឈ្នះសង្គ្រាមហើយ ទើបសាងទីក្រុង ក្នុងដែនដែលទ្រង់ឈ្នះហើយនោះ ។ ទ្រង់ឲ្យជាងធ្វើកំពែង ស្នាមភ្លោះ សសរខឿនក្លោងទ្វារនិងប៉មទាំងឡាយផ្សេង ៗ ជាច្រើន ក្នុងនគរ ។

អដ្ឋមំ ឧបាលិត្ថេរាបទានំ

សិង្ឃាដកំ ចច្ចុរញ្ច(១) សុវិភត្តន្តរាបណំ
ការយេយ្យ សកំ តត្ថ អត្ថានត្ថវិនិច្ឆយំ ។
និគ្ឃាដត្ថំ អមិត្តានំ និទ្ធានិទ្ធញ្ច ជានិតុំ
ពលកាយស្ស រក្ខាយ សេនាបច្ចំ ឋបេតិ សោ ។
អារក្ខត្ថាយ ភណ្ឌស្ស និធានកុសលំ នរំ
មា មេ ភណ្ឌំ វិនស្សីតិ ភណ្ឌរក្ខំ ឋបេតិ សោ ។
សមត្តោ(២) ហោតិ សោ រញ្ញោ វុឌ្ឍឹ យស្ស ច ឥច្ឆតិ
តស្សាធិករណំ ទេតិ មិត្តស្ស បដិបជ្ជិតុំ ។
ឧប្បាទេសុ និមិត្តេសុ លក្ខណេសុ ច កោវិទំ
អជ្ឈាយកំ មន្តធរំ បោរោហិច្ចេ ឋបេតិ សោ ។

---

១ ម. ចច្ចូរញ្ច ។ ២ ម. មមត្តោ ។

ឧបាលិត្ថេរាបទាន ទី ៨

ទ្រង់ឲ្យជាងធ្វើ នូវផ្លូវត្រឡែងកែង ផ្លូវថ្នល់ ពានផ្ការជា បន្ទោះ ដែលគាត់តែងល្អ ព្រមទាំងសភាសម្រាប់វិនិច្ឆ័យ នូវសេចក្តីចម្រើន និងសេចក្តីមិនចម្រើន ក្នុងនគរនោះ ។ ព្រះរាជាអង្គនោះ ទ្រង់តាំងសេនាមាត្យដើម្បីឲ្យសង្កត់សង្កិន នូវពួកសត្រូវ ឲ្យស្គាល់ទោសនិងមិនមែនទោស ដើម្បីរក្សា នូវពួកពល ។ ព្រះរាជាអង្គនោះ ទ្រង់តាំងបុរសអ្នករក្សានូវ កណ្ឌៈ ជាអ្នកឈ្លាសវៃក្នុងការទុកដាក់ ដើម្បីប្រយោជន៍រក្សា នូវកណ្ឌៈ ដោយព្រះរាជបំណងថា កុំឲ្យកណ្ឌៈរបស់អាត្មាអញ វិនាសទៅបានឡើយ ។ បុរសនោះជាអ្នកមានចិត្តស្វាមីភក្តិ ចំពោះព្រះរាជា ព្រោះព្រះរាជា ប្រាថ្នាការចម្រើន ដល់ បុរសណា ទ្រង់ក៏ព្រះរាជទាននូវឥស្សរៈ ក្នុងការវិនិច្ឆ័យអធិ-ករណ៍ដល់បុរសនោះ ដើម្បីប្រតិបត្តិ កុំឲ្យបែកមិត្ត ។ ព្រះរាជានោះ ទ្រង់តាំងបុរសអ្នកពងវៃ ក្នុងឧប្បាទហេតុទាំងឡាយផង ក្នុងនិមិត្តទាំងឡាយផង ក្នុងលក្ខណៈទាំងឡាយផង ជាអ្នកបង្រៀនមន្ត ចេះចាំមន្ត ក្នុងឋានៈជាបុរោហិត ។

ឯតេហង្គេហិ សម្បន្នោ   ខន្តិយោតិ បវុច្ចតិ
សទា រក្ខន្តិ ភជានំ   ចក្កភគោវ ទុក្ខិនំ ។
តថេវ ត្វំ មហាវីរ   ហតាមិត្តោវ ខន្តិយោ
សទេវកស្ស លោកស្ស   ធម្មភជាតិ វុច្ចតិ ។
តិត្ថិយេ និហរិត្វាន   មារញ្ចាបិ សសេនកំ
តមន្ធការំ វិធំសេត្វា   ធម្មនគរំ អមាបយិ ។
សីលំ បាការកំ តត្ថ   ញាណន្តេ ទ្វារកោដ្ឋកំ
សទ្ធា តេ ឯសិកា ធីរ   ទ្វារបាលោ ច សំវរោ ។
សតិបដ្ឋានមដ្ដាលំ   បញ្ញា តេ ចច្ចរំ មុនេ
ឥទ្ធិបាទញ្ច សីឃាដំ   ធម្មវីថិ សុមាបិតំ (១) ។
សុត្តន្តំ អភិធម្មញ្ច   វិនយំ ចាបិ កេវលំ
នវង្គំ ពុទ្ធវចនំ   ឯសា ធម្មសភា តវ ។

---

១ ម. សុមាបិតា ។

ព្រះរាជាបរិបូណ៌ ដោយអង្គទាំងឡាយនុ៎ះហើយ ទើបហៅថា ក្សត្រិយ៍ បុរសទាំងនោះតែងរក្សាព្រះរាជានោះ សព្វៗ កាល ដូចសត្វចាក្រពាក រក្សាក្រុមញាតិ ដែលដល់សេចក្តីទុក្ខ ។ បពិត្រព្រះអង្គ មានព្យាយាមធំ អ្នកផងតែងហៅព្រះអង្គថា ធម្មរាជរបស់សត្វលោក ព្រមទាំងទេវលោក ដូចក្សត្រិយ៍ ដែលកំចាត់សត្រូវហើយ ដូច្នោះដែរ ។ ព្រះធម្មរាជនោះទ្រង់ ញាំញីនូវពួកតិរ្ថិយទាំងឡាយផង នូវមារព្រមទាំងសេនាផង ទ្រង់ទម្លាយមោហន្ធការដ៏ងងឹត រួចហើយកសាងធម្មនគរ ។ បពិត្រព្រះអង្គមានបញ្ញាជាគ្រឿងទ្រទ្រង់ ឯក្នុងធម្មនគរនោះ មានសីលជាកំពែង មានញាណរបស់ព្រះអង្គ ជាក្លោងទ្វារ មានសទ្ធារបស់ព្រះអង្គ ជាសសរខឿន មានការសង្រួម ជានាយឆ្មាំទ្វារ ។ បពិត្រព្រះមុនី សតិប្បដ្ឋាន ជាប៉ម បញ្ញារបស់ព្រះអង្គ ជាផ្លូវថ្នល់ ឥទ្ធិបាទ ជាផ្លូវត្រឡែងកែង ថ្នល់គឺពោធិបក្ខិយធម៌ទាំង ៣៧ ព្រះអង្គទ្រង់និម្មិតទុកល្អហើយ ។ ព្រះសូត្រ ព្រះអភិធម្ម និងព្រះវិន័យ ពុទ្ធវចនៈមានអង្គ ៩ ទាំងអស់នុ៎ះ ជាធម្មសភារបស់ព្រះអង្គ ។

អដ្ឋមំ ឧបាលិត្ថេរាបទានំ

សុញ្ញតំ អនិមិត្តញ្ច　　វិហារញ្ចាបណីហិតំ
អនេជោ ច និរោធោ ច　　ឯសា ធម្មកុដី តវ ។
បញ្ញាយ អគ្គោ និក្ខិត្តោ　　បដិភាណោ ច កោវិទោ
សារីបុត្តោតិ នាមេន　　ធម្មសេនាបតី តវ ។
ចុតូបបាតកុសលោ　　ឥទ្ធិយា បារមឹ គតោ
កោលិតោ នាម នាមេន　　ទោរោហិត្ថោ តវ មុនេ ។
បោរាណកវំសធរោ　　ឧគ្គតេជោ ទុរាសទោ
ធុតវាទិគុណោ អគ្គោ　　អក្ខទស្សោ តវ មុនេ ។
ពហុស្សុតោ ធម្មធរោ　　សព្វបាឋី ច សាសនេ
អានន្ទោ នាម នាមេន　　ធម្មារក្ខោ តវ មុនេ ។
ឯតេ សព្វេ អតិក្កម្ម　　មហេសី ភគវា មម
វិនិច្ឆយំ មេ ទាទាសិ　　វិនយេ វិញ្ញុទេសិតំ ។

សុញ្ញតវិហារ អនិមិត្តវិហារ អប្បណិហិតវិហារ ការមិនមានតណ្ហា ជាគ្រឿងញាប់ញ័រ និងការរំលត់ទុក្ខ នេះជាធម្មកុដិរបស់ព្រះអង្គ ។ ព្រះថេរៈជាបុគ្គលប្រសើរខាងប្រាជ្ញា ដែលព្រះអង្គតាំងទុកហើយ ជាអ្នកពង់វៃក្នុងប្រាជ្ញា មានឈ្មោះថាសារីបុត្ត ជាធម្មសេនាបតីរបស់ព្រះអង្គ ។ បពិត្រព្រះមុនី ព្រះថេរៈដែលឈ្លាសវៃ ក្នុងចុតូបបាតញ្ញាណ គឺប្រាជ្ញាដែលដឹងនូវចុតិនិងបដិសន្ធិរបស់សត្វ ដល់នូវត្រើយនៃឫទ្ធិ មានឈ្មោះថាកោលិត ជាបុរោហិតរបស់ព្រះអង្គ ។ បពិត្រព្រះមុនី ព្រះថេរៈឈ្មោះកស្សប អ្នកទ្រទ្រង់វង្សបុរាណ មានតេជះដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ដែលគេគ្របសង្កត់បានដោយក្រ ប្រសើរក្នុងគុណ មានការកំចាត់បង់នូវទោសជាដើម គឺទ្រទ្រង់ធុតង្គទាំង ១៣ ជាអ្នកសម្រាប់ពិភាក្សារបស់ព្រះអង្គ ។ បពិត្រព្រះមុនី ព្រះថេរៈជាពហុស្សុត អ្នកទ្រទ្រង់ធម៌ ចេះចាំពុទ្ធវចនៈទាំងអស់ក្នុងសាសនា មាននាមថាអានន្ទ ជាអ្នករក្សាធម៌របស់ព្រះអង្គ ។ ព្រះមានព្រះភាគរបស់ខ្ញុំ ជាអ្នកស្វែងរកគុណដ៏ធំ ទ្រង់ប្រទានការវិនិច្ឆ័យ ក្នុងវិន័យ ដែលវិញ្ញុភិក្ខុទាំងឡាយសម្តែងហើយ ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ រំលងព្រះថេរៈទាំងអស់នុ៎ះ ។

យោ កោចិ វិនយេ បញ្ហំ បុច្ឆតិ ពុទ្ធសាវកោ
តត្ថ មេ ចិន្តនា នត្ថិ តញ្ញេវត្ថំ កថេមហំ ។
យាវតា ពុទ្ធខេត្តម្ហិ ឋបេត្វា ច មហាមុនឹ
វិនយេ មាទិសោ នត្ថិ កុតោ ភិយ្យោ ភវិស្សតិ ។
ភិក្ខុសង្ឃេ និសីទិត្វា ឯវំ គជ្ជតិ(១) គោតមោ
ឧបាលិស្ស សមោ នត្ថិ វិនយេ ខន្ធកេសុ ច ។
យាវតា ពុទ្ធភណិតំ នវង្គំ សត្ថុសាសនំ
វិនយេ គាធិតំ សព្វំ វិនយមូលបស្សិនោ ។
មម កម្មំ សរិត្វាន គោតមោ សក្យបុង្គវោ
ភិក្ខុសង្ឃេ និសីទិត្វា ឯតទគ្គេ ឋបេសិ មំ ។
សតសហស្សំ ឧបាទាយ ឥមំ ឋានំ អបត្ថយឹ
សោ មេ អត្ថោ អនុប្បត្តោ វិនយេ បារមឹ គតោ ។

---

១ ម. គជ្ជសិ ។

ពុទ្ធសាវកណាមួយ សួរបញ្ហាក្នុងវិន័យ (នឹងខ្ញុំព្រះអង្គ) ខ្ញុំ
ព្រះអង្គមិនបាច់គិត ក្នុងបញ្ហានោះទេ ខ្ញុំព្រះអង្គប្រាប់សេចក្តី
នោះតែម្តង ។ ពុទ្ធក្ខេត្តកំណត់ត្រឹមណា វៀរលែងតែព្រះ
មហាមុនីចេញ មិនមានភិក្ខុណា នឹងស្មើដោយខ្ញុំព្រះអង្គក្នុង
វិន័យ តើនឹងមានភិក្ខុប្រសើរ លើសខ្ញុំព្រះអង្គ ពីណា ។
ព្រះគោតមទ្រង់គង់ ក្នុងកណ្តាលជំនុំភិក្ខុសង្ឃ ហើយទ្រង់
ប្រកាស យ៉ាងនេះថា ភិក្ខុណាមួយ ជាអ្នកស្មើដោយឧបាលិ
ក្នុងវិន័យនិងខន្ធកៈ មិនមានឡើយ ។ សត្ថុសាសនា មាន
អង្គ ៩ ដែលព្រះពុទ្ធសម្តែងហើយ ទាំងអម្បាលមាណ ខ្ញុំព្រះ
អង្គជាអ្នកឃើញឫសគល់ របស់វិន័យ (កាត់បង់) នូវសេចក្តី
ជាប់ចំពាក់ទាំងពួង ដែលព្រះអង្គសម្តែងហើយ ក្នុងវិន័យ ។
ព្រះគោតមជាបុគ្គលប្រសើរ ក្នុងសក្យត្រកូល ទ្រង់រលឹក
ឃើញនូវអំពើរបស់ខ្ញុំ ហើយគង់ក្នុងភិក្ខុសង្ឃ ទ្រង់តម្កល់ខ្ញុំ
ក្នុងទីជាឯតទគ្គៈ ។ ខ្ញុំបានប្រាថ្នាយកនូវតំណែងនេះ កប់
សែនកប្ប មកហើយ ឥឡូវនេះ ប្រយោជន៍នោះ ខ្ញុំបាន
សម្រេចហើយ ខ្ញុំបានដល់នូវត្រើយ ក្នុងព្រះវិន័យហើយ ។

អដ្ឋមំ ឧបាលិត្ថេរាបទានំ

សក្យានំ នន្ទិជននោ[១] កប្បកោ អាសិហំ បុរេ
វិជហិត្វាន តំ ជាតឹ បុត្តោ ជាតោ មហេសិនោ ។
ឥតោ ទុតិយកេ កប្បេ អញ្ជសោ នាម ខត្តិយោ
អនន្តតេជោ អមិតយសោ ភូមិបាលោ មហទ្ធនោ ។
តស្ស រញ្ញោ អហំ បុត្តោ ចន្ទនោ នាម ខត្តិយោ
ជាតិមទេន បត្ថទ្ធោ យសោភោគមទេន ច ។
នាគសតសហស្សានិ សព្វាលង្ការភូសិតា
តិធា បភិន្នា មាតង្គា បរិវារេន្តិ មំ សទា ។
សពលេហិ បរេតោហំ ឧយ្យានំ គន្តុកាមកោ
អារុយ្ហ សិរិកំ នាគំ នគរា និក្ខមឹ តទា ។
ចរណេន ច សម្បន្នោ គុត្តទ្វារោ សុសំវុតោ
ទេវលោ នាម សម្ពុទ្ធោ អាគច្ឆិ បុរតោ មមំ[២] ។

---

១ ម. នន្ទិជនោ ។ ២ ម. មម ។

ឧបាលិត្ថេរាបទាន ទី ៨

កាលពីដើម ខ្ញុំជានាយខ្មាន់ព្រះកេស ជាអ្នកបណ្ដុះសេចក្ដីត្រេកអរ ដល់ពួកសក្យៈ លះបង់កំណើតនោះចោលចេញ បានមកជាបុត្ត របស់ព្រះមហេសីសមុទ្ទវិញ ។ ក្នុងកប្បទី ២ រាប់អំពីកប្បនេះទៅ មានក្សត្រិយ៍ឈ្មោះអញ្ជសៈ មានតេជះរកទីបំផុតគ្មាន មានយសរាប់មិនបាន ជាម្ចាស់ផែនដី មានទ្រព្យច្រើន ។ ខ្ញុំជាព្រះរាជបុត្តរបស់ព្រះរាជានោះ ជាក្សត្រិយ៍ឈ្មោះចន្ទនៈ ជាអ្នករឹងត្អឹង ដោយស្រវឹងព្រោះជាតិផង ដោយស្រវឹងព្រោះយសស័ក្តិនិងភោគៈផង ។ មានពួកដំរីមាតង្គៈ ចំនួន ១ សែន សុទ្ធតែចុះប្រេង ដោយហេតុ ៣ ប្រការ(១) ដ៏ប្រដាប់ដោយគ្រឿងអលង្ការទាំងពួង ហោមរោមខ្ញុំ សព្វៗកាល ។ វេលានោះ ខ្ញុំមានពួកពលរបស់ខ្លួនះហោមរោមហើយ ប្រាថ្នាទៅកាន់ឧទ្យាន ឡើងជិះដំរីឈ្មោះសិរិកៈ ចេញអំពីនគរទៅ ។ ស្រាប់តែមានព្រះបច្ចេកសម្ពុទ្ធ ព្រះនាមទេវិលៈ ទ្រង់បរិបូណ៌ដោយចរណៈ មានទ្វារគ្រប់គ្រង សង្រួមល្អ បាននិមន្តមកចំពោះមុខខ្ញុំ ។

---

១ ដំរីចុះប្រេងបែកអាការចេញប្រេង ៣ កន្លែង គឺបែកក្បែរភ្នែក ១ បែកក្បែរត្រចៀក ១ បែកស្នាប់ភ្លុក (កន្សោមសាប់ត្រង់គល់ភ្លុក) ១ (អដ្ឋកថា) ។

បេសេត្វា សិវិកំ ឆាតំ ពុទ្ធំ អាសាទយឹ តទា

តតោ សញ្ញាតកោ ចោរ៍ ឆាតោ ពុទ្ធរកោ ឥទំ ។

ឆាតំ វណ្ណមនំ ទិស្វា ពុទ្ធេ កោបំ អកាសហំ

វិហេឋយិត្វា សម្ពុទ្ធំ ឧយ្យានំ អគមាសហំ ។

សាតំ តត្ថ ន វិន្ទាមិ សីសេ បជ្ជលិតោ យថា

បរិឡាហេន ឌយ្ហាមិ មច្ឆោវ ពលិសាទកោ ។

សសាគរន្តា បឋវី អាទិត្តា វិយ ហោតិ មេ

បិតុ សន្តិកុបាគម្ម ឥទំ វចនមព្រវឹ ។

អាសីវិសំវ កុបិតំ អគ្គិក្ខន្ធំវ អាគតំ

មត្តំវ កុញ្ជរំ ទន្តឹ យំ សយម្ភុំ អាសាទយឹ ។

អាសាទិតោ មយា ពុទ្ធោ ឃោរោ ឧគ្គតបោ ជិនោ

បុរា សព្វេ វិនស្សាម ខមាបេស្សាម តំ មុនឹ ។

វេលានោះ ខ្ញុំបានបរដំរីឈ្មោះសិរិកៈ ទៅឲ្យបៀតបៀនព្រះសម្ពុទ្ធ លំដាប់នោះ ដំរីក៏ក្រោធខឹងមិនលើកជើង ។ លុះខ្ញុំឃើញដំរីមានចិត្តខឹង ក៏ក្រេវក្រោធនឹងព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ បៀតបៀនព្រះសម្ពុទ្ធហើយ ក៏ទៅកាន់ឧទ្យាន ។ ខ្ញុំមិនបាននូវសេចក្តីសុខស្រួល ក្នុងឧទ្យាននោះ ក្បាល (របស់ខ្ញុំ) ហាក់ដូចជាភ្លើងឆេះ ខ្ញុំក្តៅអន្ទះអន្ទែង ដោយសេចក្តីក្រហល់ក្រហាយ ដូចត្រីជាប់សន្ទូច ។ ផែនដីដែលមានសាគរជាទីបំផុត ហាក់ដូចជាដុតកំដៅខ្ញុំ ទើបខ្ញុំចូលទៅកាន់សំណាក់នៃព្រះបិតា ហើយក្រាបបង្គំទូលថា យើងខ្ញុំបៀតបៀនព្រះពុទ្ធសយម្ភូណា ដូចបុគ្គលបៀតបៀនអាសិរពិស ដែលកំពុងក្រោធ ឬដូចបុគ្គលបៀតបៀនគំនរភ្លើង ដែលឆេះពលមក ឬក៏ដូចបុគ្គលបៀតបៀនដំរីមានភ្លុក ដែលចុះប្រេង ។ ព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់អង្គនោះ មានតបៈដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ភ្លៀវភ្លា ជាព្រះជិនស្រី យើងខ្ញុំបៀតបៀនហើយ យើងខ្ញុំទាំងអស់គ្នានឹងវិនាស យើងខ្ញុំនឹងញុំាងព្រះសយម្ភូ ជាមុនីអង្គនោះ ឲ្យអត់ទោស ។

អដ្ឋមំ ឧបាលិត្ថេរាបទានំ

នោ ចេ តំ និជ្ឈាបេស្សាម អត្តទន្តំ សមាហិតំ
ឱរេន សត្តមេ ទិវសេ រដ្ឋម្មេ វិធមិស្សតិ ។
សុមេខលោ កោសិយោ ច សិគ្គវោ ចាបិ សត្តកោ
អាសាទយិត្វា ឥសយោ ទុគ្គតា តេ សសេនកា(១) ។
យទា កុប្បន្តិ ឥសយោ សញ្ញតា ព្រហ្មចារិនោ
សទេវកំ វិនាសេន្តិ សសាគរំ សបព្វតំ ។
តិយោជនសហស្សម្ហិ បុរិសេ សន្និបាតយឹ
អច្ចយំ ទេសនត្ថាយ សយម្ភុំ ឧបសង្កមឹ(២) ។
អល្លវត្ថា អល្លសិរា សព្វេវ បញ្ជលីកតា
ពុទ្ធស្ស បាទេ និបតិត្វា ឥទំ វចនមព្រវុំ(៣) ។
ខមស្សុ ត្វំ មហាវីរ អភិយាចតិ តំ ជនោ
បរិឡាហំ វិនោទេហិ មា ច(៤) រដ្ឋំ វិនាសយ ។

---

១ ម. សរដ្ឋកា ។ ២ ម. ឧបសង្កមុំ ។ ៣ ម. វចនមព្រវី ។ ៤ ម. នោ ។

ប្រសិនបើយើងខ្ញុំ នឹងមិនបានញុំាងព្រះពុទ្ធ ដែលមានខ្លួន ទូន្មានហើយ មានព្រះហឫទ័យខ្ជាប់ខ្ជួននោះ ឲ្យអត់ទោសទេ ដែនរបស់យើងខ្ញុំ មុខជាវិនាស ថយពីថ្ងៃទី៧ទៅមិនខាន ។ ក្សត្រិយ៍ ៤ ព្រះអង្គ ព្រះនាមសុមេខលៈ១ កោសិយៈ១ សិគ្គវៈ១ សត្តកៈ១ ជាមួយនឹងពួកសេនានោះ បានបៀតបៀនឥសីទាំងឡាយ ហើយដល់នូវសេចក្ដីវិនាស ។ ពួកឥសីអ្នកសង្រួម ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្រោធខឹងក្នុងកាលណា រមែងធ្វើសត្វលោក ព្រមទាំងទេវលោក ទាំងសមុទ្រ និងភ្នំឲ្យវិនាសទៅបាន ។ ខ្ញុំបានប្រជុំពួកបុរស ក្នុងទី ៣ ពាន់យោជន៍ បានចូលទៅគាល់ព្រះសយម្ភូ ដើម្បីនឹងសម្ដែងទោស ។ ពួកបុរសទាំងពួង ស្លៀកសំពត់ទទឹក មានក្បាលទទឹក ធ្វើក្រពុំម្រាមដៃ ក្រាបទៀបព្រះពុទ្ធ ហើយទូលថា បពិត្រព្រះអង្គមានព្យាយាមធំ សូមព្រះអង្គអត់ទោស (ព្រោះ) ជនសូមទោសនឹងព្រះអង្គ សូមព្រះអង្គរម្ងាប់ក្រវល់ក្រវាយ សូមព្រះអង្គកុំធ្វើដែន (របស់យើងខ្ញុំ) ឲ្យវិនាសឡើយ ។

សទេវមានុសា សព្វេ សមានហ៊ សបក្ខសា
អយោមយេន កូដេន សិរំ ភិន្ទេយ្យ មេ សទា ។
ឧទកោ អគ្គិ ន សណ្ឋាតិ វីជិ សេលេ ន រូហតិ
អគនេ តិមិ ន សណ្ឋាតិ កោធោ ពុទ្ធេ ន ជាយតិ ។
យថា ច ភូមិ អចលា អប្បមេយ្យោ ច សាគរោ
អនន្តកោ ច អាកាសោ ឯវំ ពុទ្ធា អខោភិយា ។
អត្តទន្តា មហាវីរ[១] ខមិតា ច តបស្សិនោ
ខន្តានំ ខមិតានំ ច គមនំ វោ[២] ន វិជ្ជតិ ។
ឥទំ វត្វាន សម្ពុទ្ធោ បរិឡាហំ វិនោទយិ
មហាជនស្ស បុរតោ នភំ អព្ភុគ្គមី តទា ។
តេន កម្មេនហំ វីរ ហីនត្តំ អជ្ឈុបាគតោ
សមតិក្កម្ម តំ ជាតឹ បាវិសឹ អភយំ បុរំ ។

---

១ ម. សទា ខន្តា មហាវីរ ។ ២ ម. តំ ។

(ប្រសិនបើ ព្រះអង្គមិនអនុគ្រោះទេ) ពួកបុរសទាំងអស់ ព្រមទាំងទេវតានិងមនុស្ស ទាំងអ្នកធ្វើទាន ទាំងអ្នកថែរក្សា គេនឹងយកញញួរដែក មកទម្លាយអម្បែងក្បាលយើងខ្ញុំ សព្វ ៗ កាល ។ (ព្រះសម្ពុទ្ធទ្រង់ត្រាស់ថា) ភ្លើងមិនឋិតនៅក្នុងទឹក ពូជមិនដុះលើថ្ម ដង្កូវមិនឋិតនៅក្នុងឱសថ សេចក្តីក្រោធមិនកើតក្នុងព្រះពុទ្ធ ។ ផែនដីមិនកម្រើក សមុទ្រសាគរប្រមាណមិនបាន អាកាសរកទីបំផុតគ្មាន យ៉ាងណាមិញ ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ មានព្រះហឫទ័យមិនរំជួយញាប់ញ័រ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយមានព្យាយាមធំ មានខ្លួនទូន្មាន ទ្រង់អត់ធន់ មានតបៈ ពួកបុគ្គលអ្នកអំណត់អត់ធន់ មិនមានការលុះក្នុងអគតិ ។ ព្រះបច្ចេកសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ពោលដូច្នេះហើយ ទើបរម្ងាប់ក្រវល់ក្រវាយរបស់ខ្ញុំ ហើយហោះទៅតាមអាកាស ក្នុងទីចំពោះមុខមហាជន ក្នុងកាលនោះ ។ បពិត្រព្រះអង្គមានព្យាយាម ព្រោះអំពើនោះហើយ បានជាខ្ញុំព្រះអង្គ ចូលទៅកាន់ភាពជាអ្នកថោកទាប លុះក្នុងជាតិនោះមកហើយ ក៏បានចូលទៅ កាន់អភយបុរី គឺព្រះនិព្វាន ។

អដ្ឋមំ ខណសិក្ខាបទំ

តតាបិ មំ មហាវីរ ឧយ្ហមានំ សុសណ្ឋិតំ
បរិឡាហំ វិនោទេសិ សយម្ភុំ ច ខមាបយី ៗ
អដ្ឋាបិ មំ មហាវីរ ឌយ្ហមានំ និហគ្គិហិ
និព្វាបេសិ តយោ អគ្គី សីតិភាវញ្ច ចាបយី ៗ
យេសំ សោតាវធានត្ថិ សុណាថ មម ភាសតោ
អត្ថំ តុយ្ហំ បវក្ខាមិ យថា ទិដ្ឋំ បទំ មមំ ៗ
សយម្ភុំ តំ វិមានេត្វា សន្តចិត្តំ សមាហិតំ
តេន កម្មេនហំ អជ្ជ ជាតោម្ហិ នីចយោនិយំ ៗ
មា វោ ខណំ វិរាធេថ ខណាតីតា ហិ សោចរេ
សទត្ថេ វាយមេយ្យាថ ខណោ វោ បដិបាទិតោ ៗ

បពិត្រព្រះអង្គមានព្យាយាមធំ វេលានោះ ព្រះពុទ្ធបានញ៉ាំងខ្ញុំព្រះអង្គ ដែលកំពុងក្តៅក្រហាយ នៅមិនទាន់លត់ ឲ្យបន្ទោបង់ក្រវល់ក្រវាយចេញ ខ្ញុំព្រះអង្គបានញ៉ាំងព្រះសយម្ភូឲ្យអត់ទោស ។ បពិត្រព្រះអង្គមានព្យាយាមធំ ក៏ក្នុងថ្ងៃនេះព្រះអង្គបានញ៉ាំងខ្ញុំព្រះអង្គ ដែលកំពុងក្តៅក្រហាយ ដោយភ្លើងទាំង ៣ ឲ្យរលត់ផង ញ៉ាំងភ្លើងទាំង ៣ ឲ្យរលត់ផង ឥឡូវនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គបានដល់នូវភាពត្រជាក់ហើយ ។ លោកទាំងឡាយណា មានការតំកល់នូវសោតប្រសាទ លោកទាំងនោះ ចូរស្តាប់ខ្ញុំចុះ ខ្ញុំនឹងប្រាប់ប្រយោជន៍ដល់អ្នក ដូចជាបំណែកដែលខ្ញុំបានឃើញ ។ ខ្ញុំបានមើលងាយព្រះសយម្ភូនោះ ដែលមានព្រះហឫទ័យស្ងប់រម្ងាប់ មានព្រះហឫទ័យខ្ជាប់ខ្ជួន ដោយកម្មនោះហើយ បានជាក្នុងថ្ងៃនេះ ខ្ញុំមកកើតក្នុងកំណើតថោកទាប ។ អ្នកទាំងឡាយកុំឲ្យខណៈឃ្លាតទៅទទេ ព្រោះបុគ្គលដែលខណៈកន្លងហើយ រមែងសោកសៅ អ្នកទាំងឡាយ គប្បីព្យាយាម ក្នុងប្រយោជន៍របស់ខ្លួន (ព្រោះ) ខណៈប្រាកដដល់អ្នកទាំងឡាយហើយ ។

ឯកត្ថានញ្ច សមថំ ឯកត្ថានំ វិវេចនំ

វិសំ ហលាហលំ ឯកេ ឯកត្ថានញ្ច ឱសធំ ។

សមថំ បដិបន្នានំ ផលដ្ឋានំ វិវេចនំ

ឱសធំ ផលលាភីនំ បុញ្ញក្ខេត្តំ គវេសិនំ ។

សាសនេន វិរុទ្ធានំ វិសំ ហលាហលំ យថា

អាសីវិសោ ទុដ្ឋវិសោ ឯកំ(១) ឈាបេតិ តំ នរំ ។

សកឹ បីតំ ហលាហលំ ឧបរុន្ធេតិ ជីវិតំ

សាសនេន វិរុជ្ឈិត្វា កប្បកោដិម្បិ ឌយ្ហតិ ។

ខន្តិយា អវិហឹសាយ មេត្តចិត្តវតាយ ច

សទេវកំ សោ តរតិ តស្មា តេ អវិរោធិយា(២) ។

លាភាលាភេ ន សជ្ជន្តិ សម្មាននេ វិមាននេ

បថវីសទិសា ពុទ្ធា តស្មា តេ ន វិរោធិយា ។

---

១ ម. ឯវំ ។ ២ ម. អវិរាធិយា ។

ជនពួកខ្លះបានថ្នាំក្អួត ជនពួកខ្លះបានថ្នាំបញ្ចុះ ជនពួកខ្លះបានថ្នាំពិសដែលខ្លាំង ជនពួកខ្លះបានឱសថ ។ ថ្នាំក្អួតសម្រាប់ពួកបុគ្គលអ្នកប្រតិបត្តិ (ទូរមគ្គ) ថ្នាំបញ្ចុះសម្រាប់ពួកបុគ្គលអ្នកឋិតនៅក្នុងផល ឱសថសម្រាប់ពួកបុគ្គលអ្នកបានទូរផលជាអ្នកស្វែងរកបុញ្ញក្ខេត្ត ។ ពិសដែលខ្លាំង សម្រាប់បុគ្គលអ្នកប្រតិបត្តិខុសចាកសាសនា អាសិរពិសដែលមានពិសកាចតែងដុតនរៈនោះតែមួយដង ។ ពិសដ៏ខ្លាំងដែលបុគ្គលផឹកហើយបៀតបៀនជីវិតបានតែមួយដង ឯបុគ្គលអ្នកប្រតិបត្តិខុសចាកសាសនា រមែងក្តៅក្រហាយ អស់កោដិនៃកប្ប ។ គេតែងឆ្លងចាកលោក ព្រមទាំងទេវលោក ដោយការអត់ធន់ ១ ដោយការមិនបៀតបៀន ១ ដោយមានចិត្តមេត្តា ១ ហេតុនោះបុគ្គលមិនគប្បីឲ្យគ្នាំគ្នងនឹងព្រះពុទ្ធទាំងនោះ ។ ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ មានព្រះហឫទ័យស្មើដោយផែនដី មិនជាប់ចំពាក់ក្នុងលាភនិងអលាភ ក្នុងការរាប់អាន ក្នុងការមើលងាយហេតុនោះ បុគ្គលមិនគប្បីឲ្យគ្នាំគ្នងនឹងព្រះពុទ្ធទាំងនោះ ។

អដ្ឋមំ ឧបាលិត្ថេរាបទានំ

ទេវទត្តេ ច វធកេ ចោរេ ចង្គុលិមាលកេ
រាហុលេ ធនបាលេ ច សព្វេសំ សមកោ មុនិ ។
ឯតេសំ បដិឃំ នត្ថិ រាគោមេសំ ន វិជ្ជតិ
សព្វេសំ សមកោ ពុទ្ធោ វធកស្សោរសស្ស ច ។
បន្ថេ ទិស្វាន កាសាវំ ឆឌ្ឌិតំ មិឡ្ហមក្ខិតំ
សិរសា អញ្ជលឹ កត្វា វន្ទិតព្វំ ឥសិទ្ធជំ ។
អព្ភតីតា ច យេ ពុទ្ធា វត្តមានា អនាគតា
ធជេនានេន សុជ្ឈន្តិ តស្មា ឯតេ នមស្សិយា ។
សត្ថុកប្បំ សុវិនយំ ធារេមិ ហទយេនហំ
នមស្សមានោ វិនយំ វិហរិស្សាមិ សព្វទា ។
វិនយោ អាសយោ មយ្ហំ វិនយោ ឋានចង្កមំ
កប្បេមិ វិនយេ វាសំ វិនយោ មយ្ហ គោចរោ ។

ឧបាលិត្ថេរាបទាន ទី ៨

ព្រះមុនីមានហឫទ័យស្មើចំពោះសត្វទាំងពួង គឺទេវទត្ត ខ្មាន់ធ្នូ ចោរអង្គុលិមាល រាហុល និងដំរីធនបាល ៗ ព្រះពុទ្ធមិនមានសេចក្តីស្អប់ជនទាំងនុ៎ះ មិនមានសេចក្តីស្រឡាញ់ជនទាំងនុ៎ះទេ មានព្រះហឫទ័យស្មើ ចំពោះជនទាំងអស់ គឺ ចំពោះខ្មាន់ធ្នូ និងចំពោះឧរស ៗ បុគ្គលបើឃើញសំពត់កាសាវៈជាទង់ជ័យរបស់ព្រះពុទ្ធ ដែលប្រឡាក់ដោយលាមក ដែលគេបោលហើយក្នុងផ្លូវ គប្បីធ្វើអញ្ជលីថ្វាយបង្គំ ដោយត្បូង ៗ ព្រះសម្ពុទ្ធទាំងឡាយ ដែលកន្លងទៅហើយក្តី ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះក្តី ក្នុងអនាគតក្តី តែងបរិសុទ្ធ ដោយទង់ជ័យនេះ ព្រោះហេតុនោះ ព្រះសម្ពុទ្ធទាំងនុ៎ះ បុគ្គលគប្បីនមស្ការ ៗ ខ្ញុំចាំវិន័យដោយប្រពៃ គួរតាមអធ្យាស្រ័យ របស់ព្រះសាស្តាដោយហឫទ័យ ខ្ញុំតែងនមស្ការវិន័យនោះ សព្វ ៗ កាល ៗ វិន័យជាទីអាស្រ័យ វិន័យជាទីឈរ ទាំងជាទីចង្ក្រមរបស់ខ្ញុំ ខ្ញុំតែងដេកនៅ ក្នុងវិន័យ វិន័យជាទីគោចរ របស់ខ្ញុំ ៗ

វិនយេ បារមិប្បត្តោ សមថេ ចាបិ កោវិទោ
ឧបាលិ តំ មហាវីរ បាទេ វន្ទតិ សត្ថុនោ ។
សោ អហំ វិចរិស្សាមិ គាមាគាមំ បុរាបុរំ
នមស្សមានោ សម្ពុទ្ធំ ធម្មស្ស ច សុធម្មតំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
សព្វាសវា បរិក្ខីណា នត្ថិទានិ បុនព្ភវោ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ ពុទ្ធសេដ្ឋស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ឧបាលិ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ឧបាលិត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

បពិត្រព្រះអង្គមានព្យាយាមធំ ឧបាលិដល់នូវត្រើយក្នុងវិន័យ ផង ឈ្លាសវៃក្នុងសមថៈផង តែងថ្វាយបង្គំនូវព្រះបាទារបស់ ព្រះសាស្តា ។ ខ្ញុំព្រះអង្គនោះនឹងត្រាច់ទៅ អំពីស្រុកមួយ ទៅកាន់ស្រុកមួយ អំពីបុរីមួយ ទៅកាន់បុរីមួយ ហើយ នមស្ការនូវព្រះសម្ពុទ្ធផង នូវភាពនៃធម៌ ជាធម៌ដ៏ល្អផង ។ ខ្ញុំព្រះអង្គដុតកិលេសទាំងឡាយហើយ ដកចោលនូវភពទាំង អស់ហើយ អាសវៈទាំងពួងអស់រលីងហើយ ឥឡូវនេះភព ថ្មី មិនមានទេ ។ ឱ ដំណើរដែលខ្ញុំមក ក្នុងសំណាក់របស់ ព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរ (នេះ) ជាដំណើរមកដោយល្អ វិជ្ជា ទាំង ៣ ខ្ញុំព្រះអង្គបានសម្រេចហើយ សាសនា របស់ព្រះ សម្ពុទ្ធ ខ្ញុំព្រះអង្គក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះសម្ពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះឧបាលិត្ថេរ មានអាយុ បានសំដែងនូវគាថា ទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ ឧបាលិត្ថេរាបទាន ។

ឥមំ អញ្ញាកោណ្ឌញ្ញត្ថេរាបទានំ

(៩) បទុមុត្តរសម្ពុទ្ធំ លោកជេដ្ឋំ វិនាយកំ
ពុទ្ធភូមឹ អនុប្បត្តំ បឋមំ អទ្ទសំ អហំ ។
យាវតា ពោធិយា មូលេ យក្ខា សព្វេ សមាគតា
សម្ពុទ្ធំ បរិវារេត្វា វន្ទន្តិ បញ្ជលីកតា ។
សព្វេ ទេវា តុដ្ឋមនា អាកាសេ សញ្ចរន្តិ តេ
ពុទ្ធោ អយំ អនុប្បត្តោ អន្ធការតមោនុទោ ។
តេសំ ហាសបរេតានំ មហានាទោ អវត្តថ
កិលេសេ ឈាបយិស្សាម សម្មាសម្ពុទ្ធសាសនេ ។
ទេវានំ គិរមញ្ញាយ វាចាយ សមុទីរិតំ(១)
ហដ្ឋោ ហដ្ឋេន ចិត្តេន អាទិភិក្ខមទាសហំ ។
មម សង្កប្បមញ្ញាយ សត្ថា លោកេ អនុត្តរោ
ទេវសង្ឃេ និសីទិត្វា ឥមា គាថា អភាសថ ។

---

១ ម. វាចាសភិមុទីរិតំ ។

អញ្ញាកោណ្ឌញ្ញត្ថេរាបទានទី ៩

(៩) ខ្ញុំបានឃើញជាដំបូង នូវព្រះសម្ពុទ្ធព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ព្រះអង្គជាច្បងក្នុងលោក ជាអ្នកដឹកនាំសត្វលោក ទ្រង់ដល់នូវពុទ្ធភូមិ ។ ពួកយក្សទាំងអស់មកជួបជុំគ្នា ហោមរោមធ្វើអញ្ជលីថ្វាយបង្គំព្រះសម្ពុទ្ធ ទៀបគល់នៃពោធិព្រឹក្ស ។ ពួកទេវតាទាំងអស់នោះ មានចិត្តត្រេកអរ សញ្ចរទៅឰដ៏អាកាស (ពោលថា) ព្រះពុទ្ធអង្គនេះ ទ្រង់បានដល់ដោយលំដាប់ ទ្រង់កំចាត់បង់ងងឹត ដែលជាធម៌ធ្វើឲ្យខ្វាក់ ។ ពួកទេវតាទាំងអស់នោះ មានសេចក្តីរីករាយប្រព្រឹត្តទៅខាងមុខ សំឡេងកងរំពងដ៏ខ្លាំងប្រព្រឹត្តទៅថា យើងទាំងឡាយនឹងដុតបំផ្លាញនូវពួកកិលេស ក្នុងសាសនារបស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ។ លុះខ្ញុំដឹងពាក្យរបស់ទេវតាទាំងឡាយ ដែលពោលដោយគាថា ហើយក៏ត្រេកអរ បានថ្វាយចង្ហាន់ជាដំបូង ដោយចិត្តដែលត្រេកអរ ។ ព្រះសាស្តា ព្រះអង្គប្រសើរក្នុងលោក ទ្រង់ជ្រាបបំណងរបស់ខ្ញុំ ទ្រង់គង់ក្នុងកណ្តាលនៃពួកទេវបរិស័ទ ហើយត្រាស់គាថាទាំងនេះថា

សត្តាហំ អភិនិក្ខម្ម ពោធឹ អជ្ឈគមំ អហំ
ឥទំ មេ បឋមំ ភត្តំ ព្រហ្មចារិស្ស យាបនំ ។
តុសិតាហិ ឥធាគន្ត្វា យោ មេ ភិក្ខំ ឧបានយិ
តមហំ កិត្តយិស្សាមិ សុណាថ មម ភាសតោ ។
តឹសមត្តកប្បសហស្សេ ទេវរជ្ជំ ករិស្សតិ
សព្វេ ទេវេ អភិភោត្វា តិទិវំ អាវសិស្សតិ ។
ទេវលោកា ចវិត្វាន មនុស្សត្តំ គមិស្សតិ
សហស្សធា ចក្កវត្តិ តត្ថ រជ្ជំ ករិស្សតិ ។
កប្បសតសហស្សម្ហិ ឱក្កាកកុលសម្ភវោ
គោតមោ នាម គោត្តេន សត្ថា លោកេ ភវិស្សតិ ។
តិទសា សោ ចវិត្វាន មនុស្សត្តំ គមិស្សតិ
អគារា បព្ពជិត្វាន ឆព្វស្សានិ វសិស្សតិ ។
តតោ សត្តមកេ វស្សេ ពុទ្ធោ សច្ចំ កថេស្សតិ
កោណ្ឌញ្ញោ នាម នាមេន បឋមំ សច្ឆិកាហិតិ ។

តថាគតចេញទៅទ្រង់ព្រះផ្នួស អស់ ៧ ថ្ងៃ ក៏បានដល់នូវពោធិញ្ញាណ កត្តជាដម្បូងរបស់តថាគតនេះ ញុំាងព្រហ្មចារីបុគ្គលឲ្យប្រព្រឹត្តទៅបាន ។ បុគ្គលណា ចុះចាកឋានតុសិត មកកើតក្នុងមនុស្សលោកនេះ ហើយថ្វាយបង្គំដល់តថាគត តថាគតនឹងសម្តែងសរសើរបុគ្គលនោះ អ្នកទាំងឡាយចូរស្តាប់តថាគតសម្តែងចុះ ។ បុគ្គលនេះ នឹងបានសោយរាជ្យ ជាស្តេចនៃទេវតា អស់ ៣០ ពាន់កប្ប នឹងគ្រប់សង្កត់ទេវតាទាំងអស់ ហើយនៅគ្រប់គ្រងទេវលោក ។ លុះច្យុតចាកទេវលោក មកកាន់អត្តភាពជាមនុស្ស នឹងបានជាស្តេចចក្រពត្តិ សោយរាជ្យ ក្នុងមនុស្សលោកនោះ អស់មួយពាន់ដង ។ កន្លងទៅមួយសែនកប្ប ព្រះសាស្តា ព្រះនាមគោតម កើតក្នុងឧក្កាកត្រកូល នឹងបានត្រាស់ដឹងក្នុងលោក ។ កុលបុត្រនោះ ច្យុតចាកទេវលោកមកកាន់អត្តភាពជាមនុស្ស នឹងចេញចាកផ្ទះទៅបួស នៅអស់ ៦ វស្សា ។ លំដាប់អំពីនោះមក ព្រះពុទ្ធនឹងទ្រង់សម្តែងនូវអរិយសច្ច ក្នុងវស្សាជាគំរប់ ៧ កុលបុត្រ មានឈ្មោះថាកោណ្ឌញ្ញៈ នឹងបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌ ជាដម្បូង ។

នវមំ អញ្ញាកោណ្ឌញ្ញត្ថេរាបទានំ

ទិស្វា ខេត្តានុបព្វជឹ   បទានំ សុកតំ មយា
កិលេសេ ឈាបនត្ថាយ   បព្វជឹ អនគារិយំ ។
អធិគន្ត្វាន សព្វញ្ញុ   ពុទ្ធោ លោកេ សទេវកេ
ឥមិនា មេ មហារញ្ញំ   អមតភេរិមាហនិ ។
សោ ទានិ បត្តា អមតំ   សន្តំ បទមនុត្តរំ[1]
សព្វាសវេ បរិញ្ញាយ   វិហរាមិ អនាសវោ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ   វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា   កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា អញ្ញាកោណ្ឌញ្ញោ ថេរោ
ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

អញ្ញាកោណ្ឌញ្ញត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

---

១ ម. សន្តិបទមនុត្តរំ ។

អញ្ញាកោណ្ឌញ្ញត្ថេរាបទាន ទី ៩

ខ្ញុំបួសតាមព្រះពោធិសត្វ ដែលចេញទៅទ្រង់ព្រះផ្នួស ហើយបានធ្វើសេចក្តីព្យាយាមដោយប្រពៃ ខ្ញុំចូលទៅកាន់ផ្នួស ដើម្បីប្រយោជន៍ដុតបំផ្លាញ នូវកិលេសទាំងឡាយ ។ ព្រះសព្វញ្ញុពុទ្ធ លុះបានត្រាស់ដឹង ក្នុងលោក ព្រមទាំងទេវលោកហើយ ទ្រង់យកសច្ចៈនេះទួងស្គរ គឺអមតនិព្វាន ក្នុងព្រៃធំដល់ខ្ញុំ ។ ឥឡូវនេះ ខ្ញុំនោះបានដល់នូវអមតនិព្វាន ជាសន្តិបទដ៏ប្រសើរ ជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ព្រោះកំណត់ដឹងនូវអាសវៈទាំងពួង ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះអញ្ញាកោណ្ឌញ្ញត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ អញ្ញាកោណ្ឌញ្ញត្ថេរាបទាន ។

ទសមំ បិណ្ឌោលភារទ្វាជត្ថេរាបទានំ

(១០) បទុមុត្តរោ នាម ជិនោ   សយម្ភូ អគ្គបុគ្គលោ
បុរតោ ហិមវន្តស្ស   ចិត្តកូដេ វសី តទា ។
អភីតរូបោ តត្ថាសឹ   មិគរាជា ចតុក្កមោ
យស្ស សទ្ទំ សុណិត្វាន   វិក្ខម្ភន្តិ ពហូ ជនា ។
សុផុល្លំ បទុមំ គយ្ហ   ឧបគញ្ឆឹ នរាសភំ
វុដ្ឋិតស្ស សមាធិម្ហា   ពុទ្ធស្ស អភិរោបយឹ ។
ចាតុទ្ទិសំ នមស្សិត្វា   ពុទ្ធសេដ្ឋំ នរុត្តមំ
សកំ ចិត្តំ បសាទេត្វា   សីហនាទំ នទឹ តទា ។
បទុមុត្តរោ លោកវិទូ   អាហុតីនំ បដិគ្គហោ
សកាសនេ និសីទិត្វា   ឥមា គាថា អភាសថ ។

បិណ្ឌោលភារទ្វាជត្ថេរាបទាន ទី ១០

[១០] កាលនោះ ព្រះជិនស្រីព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ជាព្រះសយម្ភូ ជាអគ្គបុគ្គល ស្តេចគង់នៅនាភ្នំចិត្តកូដ ដែលនៅពីខាងមុខនៃព្រៃហិមពាន្ត ៗ ខ្ញុំកើតជាស្តេចម្រឹគ (រាជសីហ៍) មានជើង ៤ មានសភាពមិនចេះខ្លាច បានទៅនាភ្នំចិត្តកូដនោះ ដែលពួកជនជាច្រើន បានឮសម្លេងនោះហើយ រមែងតក់ស្លុត ៗ ខ្ញុំកាន់ផ្កាឈូកដែលរីកល្អ ចូលទៅរកព្រះសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គប្រសើរជាងនរៈ ហើយបង្អោនចូលទៅបូជា ចំពោះព្រះសម្ពុទ្ធ ដែលទ្រង់ចេញអំពីសមាធិ ៗ គ្រានោះ ខ្ញុំនមស្ការព្រះសម្ពុទ្ធដ៏ប្រសើរ ព្រះអង្គខ្ពង់ខ្ពស់ជាងនរៈ ញុំាងចិត្តរបស់ខ្លួនឲ្យជ្រះថ្លា ហើយបន្លឺឡើងនូវសីហនាទ ក្នុងទិសទាំង ៤ ៗ ព្រះសម្ពុទ្ធព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ព្រះអង្គជ្រាបច្បាស់នូវត្រៃលោក ព្រះអង្គគួរទទួលនូវគ្រឿងបូជា ទ្រង់គង់លើអាសនៈរបស់ព្រះអង្គ ហើយត្រាស់គាថាទាំងឡាយនេះ ៗ

ទសមំ បិណ្ឌោលភារទ្វាជត្ថេរាបទានំ

ពុទ្ធស្ស គិរមញ្ញាយ សព្វេ ទេវា សមាគតា
អាគតោ វទតំ សេដ្ឋោ ធម្មំ សោស្សាម តំ មយំ ។
តេសំ ហាសបរេតានំ បុរតោ លោកនាយកោ
មម សទ្ទំ បកិត្តេសិ ទីឃទស្សី មហាមុនិ ។
យេនិទំ បទុមំ ទិន្នំ សីហនាទោ ច នាទិតោ
តមហំ កិត្តយិស្សាមិ សុណាថ មម ភាសតោ ។
ឥតោ អដ្ឋមកេ កប្បេ ចក្កវត្តិ ភវិស្សតិ
សត្តរតនសម្បន្នោ ចតុទ្ទីបម្ហិ ឥស្សរោ ។
ការយិស្សតិ ឥស្សរំ មហិយា ចតុសដ្ឋិយា
បទុមោ នាម នាមេន ចក្កវត្តិ មហាពលោ[១] ។
កប្បសតសហស្សម្ហិ ឱក្កាកកុលសម្ភវោ
គោតមោ នាម គោត្តេន សត្ថា លោកេ ភវិស្សតិ ។

១ ម. មហព្ពលោ ។

បិណ្ឌោលភារទ្វាជត្ថេរាបទាន ទី ១០

ពួកទេវតាទាំងអស់ បានដឹងនូវព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះសម្ពុទ្ធហើយក៏មកជួបជុំគ្នា (ដោយពាក្យថា) ព្រះសម្ពុទ្ធដ៏ប្រសើរជាងពួកអ្នកប្រាជ្ញ ទ្រង់ស្តេចមកហើយ ពួកយើងនឹងស្តាប់ធម៌នោះ ៗ ព្រះលោកនាយក ជាអ្នកប្រាជ្ញដ៏ប្រសើរ ព្រះអង្គឃើញកាលវែង ទ្រង់សម្តែងសំឡេងរបស់ខ្ញុំ ក្នុងទីចំពោះមុខ នៃទេវតាទាំងឡាយនោះ ដែលមានសេចក្តីរីករាយប្រព្រឹត្តទៅខាងមុខ ដូច្នេះថា

ផ្កាឈូកនេះ ដែលស្តេចម្រឹគណា ថ្វាយហើយក្តី សីហនាទ ដែលស្តេចម្រឹគណា បន្លឺឡើងហើយក្តី តថាគតនឹងសម្តែងសរសើរ នូវស្តេចម្រឹគនោះ អ្នកទាំងឡាយចូរស្តាប់តថាគតសម្តែងចុះ ៗ ស្តេចម្រឹគនោះ នឹងបានជាស្តេចចក្រពត្តិ ជាធំក្នុងទ្វីបទាំង ៤ បរិបូណ៌ដោយកែវ ៧ ប្រការ ក្នុងកប្បទី ៨ អំពីកប្បនេះ ៗ ឯស្តេចចក្រពត្តិ (នោះ) ទ្រង់ព្រះនាមបទុមៈ មានកម្លាំងច្រើន នឹងបានសោយរាជ្យ ជាធំលើផែនដី ប្រមាណ ៦៤ ៗ កន្លងទៅមួយសែនកប្បទៀត ព្រះសាស្តា ព្រះនាមគោតមៈ ទ្រង់កើតក្នុងឧក្កាកត្រកូល នឹងបានត្រាស់ដឹង ក្នុងលោក ៗ

បកាសិតេ បាវចនេ ព្រហ្មពន្ធុ ភវិស្សតិ
ព្រាហ្មញ្ញា អភិនិក្ខម្ម បព្វជិស្សតិ តាវទេ ។
បធានំ បហិតត្តោ សោ ឧបសន្តោ និរូបធិ
សព្វាសវេ បរិញ្ញាយ និព្វាយិស្សតិនាសវោ ។
វិជ្ជនេ(១) បន្តសេយ្យម្ហិ វាឡមិគសមាកុលេ
សព្វាសវេ បរិញ្ញាយ និព្វាយិស្សតិនាសវោ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា បិណ្ឌោលភារទ្វាជោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

បិណ្ឌោលភារទ្វាជត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

១ ម. វិបិនេ ។

កាលសាសនា ដែលព្រះសាស្តាព្រះនាមគោតម ទ្រង់ប្រកាសហើយ ស្តេចចក្រពត្តិនោះ នឹងកើតជាព្រាហ្មណ៍ នឹងចេញចាកភាពព្រាហ្មណ៍ ហើយទៅបួសក្នុងខណៈនោះ ។ កុលបុត្រនោះ មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្យាយាម មានចិត្តស្ងប់ មិនមានឧបធិក្កិលេស កំណត់ដឹងនូវអាសវៈទាំងពួង ជាអ្នកមិនមានអាសវៈ នឹងបរិនិព្វាន ។ កុលបុត្រនោះ កំណត់ដឹងនូវអាសវៈទាំងពួង ជាអ្នកមិនមានអាសវៈ នឹងបរិនិព្វាន ក្នុងសេនាសនៈដ៏ស្ងាត់ ដែលប្រាសចាកជន ដ៏កុះករដោយម្រឹគសាហាវ ។

បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះបិណ្ឌោលភារទ្វាជត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ បិណ្ឌោលភារទ្វាជត្ថេរាបទាន ។

ឯកាទសមំ ខទិរវនិយរេវតត្ថេរាបទានំ

(១១) គង្គា ភាគីរសី នាម ហិមវន្តា បភាវិតា
កុតិត្ថេ នាវិកោ អាសឹ ឱរិមំ ច តរេ អហំ ៗ
បទុមុត្តរនាយកោ សម្ពុទ្ធោ ទិបទុត្តមោ
វសីសតសហស្សេហិ គង្គាសោតំ តរិស្សតិ(១) ៗ
ពហូ នាវា សមានេត្វា វឌ្ឍកីហិ សុសង្ខតំ(២)
នាវាយ ឆទនំ កត្វា បដិមានឹ នរាសភំ ៗ
អាគន្ត្វាន ច សម្ពុទ្ធោ អារុយ្ហិ នាវបេញ្ចកំ(៣)
វារិមជ្ឈេ ឋិតោ សត្ថា ឥមា គាថា អភាសថ ៗ
យោ សោ តារេសិ សម្ពុទ្ធំ សង្ឃំ ចាបិ អនាសវំ
តេន ចិត្តប្បសាទេន ទេវលោកេ រមិស្សតិ ៗ
និព្វត្តិស្សតិ តេ ព្យម្ហំ សុកតំ នាវសណ្ឋិតំ
អាកាសេ បុប្ផឆទនំ ធារយិស្សតិ សព្វទា ៗ

---

១ ម. គង្គាតីរមុបាគតោ ។ ២ ម. ធម្មិកេហិ សុសង្ខតំ ។ ៣ ម. អារូហិតញ្ច នាវកំ ។

ឧទិរវិនិយត្ថេរាបទាន ទី ១១

(១១) មានស្ទឹងមួយ ឈ្មោះភាគីរសី ហូរចេញអំពីព្រៃហិមពាន្ត (កាលនោះ) ខ្ញុំកើតជានាយទូកក្នុងកំពង់មិនល្អ ជាកំពង់សម្រាប់ឆ្លងមកកាន់ត្រើយអាយ ៗ ព្រះសម្ពុទ្ធជានាយក ព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ព្រះអង្គប្រសើរជាងសត្វជើងពីរ បម្រុងនឹងឆ្លងខ្សែទឹកក្នុងស្ទឹង ជាមួយនឹងភិក្ខុសង្ឃមួយសែនអង្គ ៗ ខ្ញុំបានប្រមូលទូកជាច្រើនមក ហើយធ្វើដំបូលទូក ដែលពួកជាងឈើ តាក់តែងល្អហើយ ទៅទទួលព្រះនរាសភៈ ៗ ព្រះសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ស្តេចមកឡើងគង់លើទូក ព្រះសាស្តាទ្រង់ឋិតត្រង់កណ្តាលទឹកស្ទឹង ហើយត្រាស់គាថាទាំងនេះថា

បុគ្គលណា បានចម្លងព្រះសម្ពុទ្ធ ព្រមទាំងភិក្ខុសង្ឃ ជាអ្នកមិនមានអាសវៈ បុគ្គលនោះនឹងត្រេកអរក្នុងទេវលោក ដោយចិត្តជ្រះថ្លានោះឯង ៗ វិមាន មានសណ្ឋានដូចទូក ដែលបុញ្ញកម្មធ្វើល្អហើយ នឹងកើតដល់អ្នក វិមាននោះ នឹងទ្រទ្រង់នូវដំបូល ជាវិការៈនៃផ្កាឰដ៏អាកាស សព្វ ៗ កាល ៗ

អដ្ឋបញ្ញាសកប្បម្ហិ   តារណោ នាម[១] ខត្តិយោ
ចាតុរន្តោ វិជិតាវី   ចក្កវត្តិ ភវិស្សតិ ។
សត្តបញ្ញាសកប្បម្ហិ   ចម្ពកោ នាម[២] ខត្តិយោ
ឧគ្គច្ឆន្តោវ សុរិយោ   ជោតិស្សតិ មហាពលោ[៣] ។
កប្បសតសហស្សម្ហិ   ឱក្កាកកុលសម្ភវោ
គោតមោ នាម គោត្តេន   សត្ថា លោកេ ភវិស្សតិ ។
តិទសាវ[៤] ចវិត្វាន   មនុស្សត្តំ គមិស្សតិ
រេវតោ នាម នាមេន   ព្រហ្មពន្ធុ ភវិស្សតិ ។
អគារា និក្ខមិត្វាន   សុក្កមូលេន ចោទិតោ
គោតមស្ស ភគវតោ   សាសនេ បព្វជិស្សតិ ។
សោ បច្ឆា បព្វជិត្វាន   យុត្តយោគោ វិបស្សកោ
សព្វាសវេ បរិញ្ញាយ   និព្វាយិស្សត្យនាសវោ ។

---

១ ម. តារកោ នាម ។ ២ ម. ចម្មកោ នាម ។ ៣ ម. មហព្វលោ ។ ៤ ម. តិទសា សោ ។

ក្នុងកប្បទី ៥៨ បុគ្គលនោះ នឹងបានជាស្តេចចក្រពត្តិព្រះនាមចារណៈ (ជាឥស្សរៈលើផែនដី) មានសមុទ្រទាំង ៤ ជាទីបំផុត ទ្រង់ឈ្មោះសង្គ្រាម ។ ក្នុងកប្បទី ៥៧ នឹងបានជាស្តេចព្រះនាមចម្ពកៈ មានកម្លាំងច្រើន រុងរឿង ដូចព្រះអាទិត្យកំពុងរះ ។ ក្នុងកប្បទីមួយសែន ព្រះសាស្តា ព្រះនាមគោតម កើតក្នុងឱក្កាកត្រកូល នឹងត្រាស់ដឹងក្នុងលោក ។ ស្តេចចម្ពកៈ (នោះ) ច្យុតចាកទេវលោក មកកាន់អត្តភាពជាមនុស្ស នឹងកើតជាព្រាហ្មណ៍ ឈ្មោះរេវតៈ ។ រេវត-កុមារនោះ ត្រូវកុសលមូលដាស់តឿន នឹងចេញចាកផ្ទះទៅបួសក្នុងសាសនា នៃព្រះមានព្រះភាគ ព្រះនាមគោតម ។ រេវតភិក្ខុនោះ លុះបួសរួចហើយ ក្នុងកាលជាខាងក្រោយប្រកបសេចក្តីព្យាយាម ចំរើនវិបស្សនា កំណត់ដឹងអាសវៈទាំងពួង ជាអ្នកមិនមានអាសវៈ នឹងបរិនិព្វាន ។

ឯកាទសមំ ខទិរវនិយរេវតត្ថេរាបទានំ

វីរិយំ មេ ធុរធោរយ្ហំ យោគក្ខេមាធិវាហនំ
ធារេមិ អន្តិមំ ទេហំ សម្មាសម្ពុទ្ធសាសនេ[១] ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ខទិរវនិយោ រេវតត្ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ខទិរវនិយរេវតត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

---

១ ម. ឥតោ បរំ សតសហស្សេ កតំ កម្មំ ផលំ ទស្សេសិ មេ ឥធ
សុមុត្តោ សរវេគោវ កិលេសេ ឈាបយី មមំ
តតោ មំ វននិរតំ ទិស្វា លោកន្តគូ មុនិ
វនវាសី ភិក្ខុ នគ្គំ បញ្ញបេសិ មហាមតិ
ឥមេ ជាហំ ទិស្សន្តិ ។

ខទិរវនិយរេវតត្ថេរាបទាន ទី ១១

សេចក្តីព្យាយាមរបស់ខ្ញុំ គួរដើម្បីនាំមកនូវធុរៈ ជាទីនាំមកនូវធម៌ដ៏ក្សេម ចាកយោគៈ ខ្ញុំទ្រទ្រង់ពង់កាយ មានក្នុងទីបំផុត គឺបច្ឆិមជាតិ ក្នុងសាសនា នៃព្រះសម្ពុទ្ធ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះខទិរវនិយរេវតត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ ខទិរវនិយរេវតត្ថេរាបទាន ។

ទ្វាទសមំ អានន្ទត្ថេរាបទានំ

(១២) អារាមទ្វារា និក្ខម្ម បទុមុត្តរោ មហាមុនិ
វស្សេន្តោ អមតវុដ្ឋឹ និព្វាបេសិ មហាជនំ ។
សតសហស្សា តេ ធីរា ឆឡភិញ្ញា មហិទ្ធិកា
បរិវារេន្តិ សម្ពុទ្ធំ ឆាយាវ អនុបាយិនី ។
ហត្ថិក្ខន្ធគតោ អាសឹ សេតច្ឆត្តំ វរុត្តមំ
សុតានុរូបំ[1] ទិស្វាន បីតិ មេ ឧបបជ្ជថ ។
ឱរុយ្ហ ហត្ថិក្ខន្ធម្ហា ឧបគញ្ឆឹ នរាសភំ
រតនាមយំ ឆត្តំ មេ ពុទ្ធសេដ្ឋស្ស ធារយឹ ។
មម សង្កប្បមញ្ញាយ បទុមុត្តរោ មហាឥសិ
តំ កថំ ឋបយិត្វាន ឥមា គាថា អភាសថ ។
យោ សោ ឆត្តំ អធារេសិ សោណ្ណាលង្ការភូសិតំ
តមហំ កិត្តយិស្សាមិ សុណាថ មម ភាសតោ ។

---

១ ម. សុចារុរូបំ ។

អានន្ទត្ថេរាបទាន ទី ១២

(១២) ព្រះមហាមុនី ព្រះនាមបទុមុត្តរៈ កាលស្តេចចេញអំពីទ្វារអារាម ហើយបង្អុរភ្លៀងគឺអមតៈ ញុំាងមហាជនឲ្យរលត់ទុក្ខ ។ ពួកអ្នកប្រាជ្ញ មួយសែននាក់ បានអភិញ្ញា ៦ ជាអ្នកមានឫទ្ធិធំ តែងហែហមព្រះសម្ពុទ្ធ ដូចស្រមោលអន្ទោលតាមប្រាណ ។ (លំដាប់នោះ) ខ្ញុំជិះលើ-កដំរី បានឃើញស្វេតច្ឆត្រ ដ៏ឧត្តមប្រសើរ មានសភាពសមរម្យដោយសរសៃសូត្រ ខ្ញុំក៏មានបីតិកើតឡើង ។ ខ្ញុំចុះអំពី-កដំរី ចូលទៅគាល់ព្រះនរាសភសម្ពុទ្ធ ខ្ញុំយកឆ័ត្ររបស់ខ្ញុំ ជាវិការៈនៃកែវ បាំងថ្វាយព្រះសម្ពុទ្ធដ៏ប្រសើរ ។ ព្រះបទុមុត្តរៈ ព្រះអង្គស្វែងរកគុណដ៏ធំ ទ្រង់ជ្រាបបំណងរបស់ខ្ញុំ ហើយទ្រង់បញ្ឈប់កថានោះ ទើបត្រាស់គាថាទាំងឡាយនេះថា

កុលបុត្រណា បានបាំងឆ័ត្រ ដ៏ស្អិតស្អាង ដោយគ្រឿងអលង្ការជាវិការៈនៃមាស តថាគតនឹងសម្តែងសរសើរកុលបុត្តនោះ អ្នកទាំងឡាយ ចូរស្តាប់តថាគតសម្តែងចុះ ។

ទ្វាទសមំ អានន្ទត្ថេរាបទានំ

ឥតោ គន្ត្វា អយំ បោសោ តុសិតំ អាវសិស្សតិ
អនុភោស្សតិ សម្បត្តិំ អច្ឆរាហិ បុរក្ខតោ ។
ចតុត្តឹសតិក្ខត្តុំ ច ទេវរជ្ជំ ករិស្សតិ
ឯកាធិបោ(១) អដ្ឋសតំ វសុធំ អាវសិស្សតិ ។
អដ្ឋបញ្ញាសក្ខត្តុំ ច ចក្កវត្តិ ភវិស្សតិ
បទេសរជ្ជំ វិបុលំ មហិយា ការយិស្សតិ ។
កប្បសតសហស្សម្ហិ ឱក្កាកកុលសម្ភវោ
គោតមោ នាម គោត្តេន សត្ថា លោកេ ភវិស្សតិ ។
សក្យានំ កុលកេតុស្ស ញាតិពន្ធុ ភវិស្សតិ
អានន្ទោ នាម នាមេន ឧបដ្ឋាកោ មហេសិនោ ។
អាតាបី និបកោ ចាបិ ពាហុសច្ចេសុ កោវិទោ
និវាតវុត្តិ អត្ថទ្ធោ សព្វបាឋី ភវិស្សតិ ។

---

១ ម្ម. ពលាធិបោ ។

បុរសនេះ នឹងទៅអំពីលោកនេះហើយ នឹងគ្រប់គ្រងឋាន តុសិត ដោយទិព្វសម្បត្តិ មានពួកស្រីអប្សរហោមរោម ៗ មិនតែប៉ុណ្ណោះ បុរសនេះ នឹងបានសោយរាជ្យ ជាស្តេច នៃទេវតា អស់ ៣៤ ដង នឹងបានជាធំជាងពួកនរៈ គ្រប់គ្រង ផែនដី ៨ រយដង ៗ នឹងបានជាស្តេចចក្រពត្តិ អស់ ៥៨ ដង (រួបពីនោះ) នឹងបានសោយប្រទេសរាជ្យ ដ៏ធំទូលាយលើ ផែនដី ៗ កន្លងទៅមួយសែនកប្បទៀត ព្រះសាស្តាព្រះនាម គោតម កើតក្នុងឧក្កាកត្រកូល នឹងបានត្រាស់ដឹងក្នុងលោក ៗ បុរសនេះ នឹងបានជាព្រះញាតិផៅពង្ស នៃព្រះពុទ្ធជាទង់ក្នុង ត្រកូលរបស់ពួកសក្យៈ មាននាមថាអានន្ទ ជាឧបដ្ឋាករបស់ ព្រះពុទ្ធ ទ្រង់ស្វែងរកនូវគុណធំ ៗ នឹងជាអ្នកមានព្យាយាម មានប្រាជ្ញាចាស់ វាងវៃក្នុងសភាពជាពហុស្សូត ប្រព្រឹត្ត ឧនលំទោន មិនរឹងត្អឹង ទ្រទ្រង់នូវពុទ្ធវចនៈ ទាំងអស់ ៗ

បជានំ បហិតត្តោ សោ ឧបសន្តោ និរូបធិ
សព្វាសវេ បរិញ្ញាយ និព្វាយិស្សត្យនាសវោ ។
សន្តិ អារញ្ញកា នាគា កុញ្ជរា សដ្ឋិហាយនា
តិធប្បភិន្នា មាតង្គា ឦសាទន្តា ឧរូឡ្ហវា ។
អនេកសតសហស្សា បណ្ឌិតាបិ មហិទ្ធិកា
សព្វេ តេ ពុទ្ធនាគស្ស ន ហោន្តិ បរិវិម្ហិតា(១) ។
អាទិយាមេ នមស្សាមិ មជ្ឈិមេ អថ បច្ឆិមេ
បសន្នចិត្តោ សុមនោ ពុទ្ធសេដ្ឋំ ឧបដ្ឋហឹ ។
អាតាបី និបកោ ចាបិ សម្បជានោ បដិស្សតោ
សោតាបត្តិផលំ បត្តោ សេខភូមីសុ កោវិទោ ។
កប្បតោ សតសហស្សេ យំ កម្មមភិនីហរឹ
តាហំ ភូមឹ អនុប្បត្តោ ឋិតា សទ្ធា មហប្ផលា(២) ។

---

១ ម. បណិធិម្ហិ តេ ។ ២ ម. ឋិតា សទ្ធម្មមាចលា ។

អានន្ទនោះ នឹងផ្គងព្យាយាម មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់សមាធិ មានចិត្តស្ងប់ មិនមានឧបធិក្កិលេស កំណត់ដឹងអាសវៈទាំងពួង ជាអ្នកមិនមានអាសវៈ នឹងបរិនិព្វាន ។

ហត្ថិនាគមាតង្គៈទាំងឡាយ មានអាយុ ៦០ ទើបថយកម្លាំង នៅក្នុងព្រៃ ចុះប្រេងដោយអាការ ៣ ប្រការ មានភ្លុកដូចចន្ទោល មានភ្លៅដ៏មាំមួន ៗ ហត្ថិនាគទាំងអស់នោះ មានច្រើនសែន ជាសត្វបណ្ឌិត មានឫទ្ធិច្រើន ក៏មិនហ៊ានមើលងាយព្រះពុទ្ធនាគ ។ ខ្ញុំនឹងនមស្ការព្រះពុទ្ធនាគ ក្នុងបឋមយាម មជ្ឈិមយាម និងបច្ឆិមយាម ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លា មានចិត្តរីករាយ បម្រើព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរ ។ ខ្ញុំមានព្យាយាម មានប្រាជ្ញាចាស់ មានសតិនិងសម្បជញ្ញៈ ដល់នូវសោតាបត្តិផលក្នុងសេក្ខភូមិទាំងឡាយ ។ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំ បានសន្សំអំពើជាកុសល ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីភទ្ទកប្បនេះ ទើបខ្ញុំបានដល់ នូវឧបដ្ឋាកភូមិនោះ ហើយជំនឿ (របស់ខ្ញុំ) ក៏តាំងនៅស៊ប់ស្ងួន ជាជំនឿមានផលច្រើន ។

ចុទ្ទសមំ អានន្ទត្ថេរាបទានំ

ស្វាគតំ វត មេ អាសិ ពុទ្ធសេដ្ឋស្ស សន្តិកេ
តិស្សោ វិជ្ជា អនុប្បត្តា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា អានន្ទោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

អានន្ទត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ឧទ្ទានំ

ពុទ្ធោ បច្ចេកសម្ពុទ្ធោ សារីបុត្តោ ច កោលិតោ
កស្សបោ អនុរុទ្ធោ ច បុណ្ណត្ថេរោ ឧបាលិ ច
កោណ្ឌញ្ញោ ចាបិ បិណ្ឌោលោ រេវតានន្ទបណ្ឌិតោ(១)
ឆ សតានិ ច បញ្ញាសា(២) គាថាយោ សព្វបិណ្ឌិតា ។

អបទានេ ពុទ្ធវគ្គោ បឋមោ ។

---

១ ម. អញ្ញាសិកោណ្ឌញ្ញោ បិណ្ឌោលោ រេវតានន្ទបណ្ឌិតោ ។ ២ ម. បញ្ញាស ។

ឱ! ដំណើរដែលខ្ញុំមក ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរ ជាដំណើរមកប្រពៃហើយ វិជ្ជា ៣ ខ្ញុំបានដល់ហើយ ដោយលំដាប់ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានធ្វើហើយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះអានន្ទត្ថេរ មានអាយុ បានសម្ដែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ អានន្ទត្ថេរាបទាន ។

ឧទ្ទាន

រឿងព្រះពុទ្ធ ១ ព្រះបច្ចេកសម្ពុទ្ធ ១ ព្រះសារីបុត្ត ១ កោលិតគឺព្រះមោគ្គល្លាន ១ ព្រះកស្សប ១ ព្រះអនុរុទ្ធ ១ ព្រះបុណ្ណត្ថេរ ១ ព្រះឧបាលិ ១ ព្រះកោណ្ឌញ្ញៈ ១ ព្រះបិណ្ឌោលភារទ្វាជៈ ១ ព្រះរេវតៈ ១ ព្រះអានន្ទជាបណ្ឌិត ១ ឯគាថា ៦៥០ សុទ្ធតែជាគាថាពេញលេញទាំងអស់ ។

ចប់ អបទាន ពុទ្ធវគ្គ ទី ១ ។

ទុតិយោ សីហាសនិយវគ្គោ

បឋមំ សីហាសនទាយកត្ថេរាបទានំ

(១៣) និព្វុតេ លោកនាថម្ហិ សិទ្ធត្ថេ ទិបទុត្តមេ
វិត្ថារិតេ បាវចនេ ពាហុជញ្ញម្ហិ សាសនេ ។
បសន្នចិត្តោ សុមនោ សីហាសនមកាសហំ
សីហាសនំ ករិត្វាន បាទបីឋមកាសហំ ។
សីហាសនេ ច វស្សន្តេ ឃរំ តត្ថ អកាសហំ
តេន ចិត្តប្បសាទេន តុសិតំ ឧបបជ្ជហំ ។
អាយាមេន ចតុព្វីសា(១) យោជនាសិំសុ តាវទេ
វិមានំ សុកតំ មយ្ហំ វិត្ថារេន ចតុទ្ទសំ ។
សតំ កញ្ញាសហស្សានិ បរិវារេន្តិ មំ សទា
សោណ្ណមយញ្ច បល្លង្កំ ព្យម្ហំ អាសិ សុនិម្មិតំ ។

---

១ ម. ចតុព្វីស ។

សីហាសនិយវគ្គ ទី ២

សីហាសនទាយកត្ថេរាបទាន ទី ១

[១៣] កាលព្រះលោកនាថព្រះនាមសិទ្ធត្ថៈ ព្រះអង្គប្រសើរជាងសត្វជើងពីរ ទ្រង់បរិនិព្វានហើយ កាលពាក្យជាប្រធានគឺសាសនា ផ្សាយទៅហើយក្នុងជនច្រើន ។ ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លា មានចិត្តរីករាយ បានកសាងសីហាសនៈ លុះកសាងសីហាសនៈរួចហើយ ខ្ញុំធ្វើតាំងរងព្រះបាទទៀត ។ កាលបើភ្លៀងបង្អុរចុះលើសីហាសនៈ ខ្ញុំក៏ធ្វើរោងលើសីហាសនៈនោះ ដោយចិត្តជ្រះថ្លានោះ ខ្ញុំបានទៅកើតក្នុងឋានតុសិត ។ វេលានោះ វិមានមានបណ្តោយ ២៤ យោជន៍ ទទឹង ១៤ យោជន៍ ដែលបុញ្ញកម្ម តាក់តែងឡើងសម្រាប់ខ្ញុំ ។ ក្នុងវិមាននោះ មានកញ្ញា ៧ ពាន់ តែងហោមរោមខ្ញុំ សព្វៗកាល មានទាំងបល្ល័ង្កជាវិការៈនៃមាស ដែលបុញ្ញកម្មនិម្មិតល្អហើយ ។

បឋមំ សីហាសនទាយកត្ថេរាបទានំ

ហត្ថិយានំ អស្សយានំ ទិព្វយានំ ឧបដ្ឋិតំ
បាសាទា សិវិកា ចេវ និព្វត្តន្តិ យទិច្ឆកំ ។
មណិមយា ច បល្លង្កា អញ្ញេ សារមយា ពហូ
និព្វត្តន្តិ មមំ សព្វេ សីហាសនស្សិទំ ផលំ ។
សោវណ្ណមយា រូបិមយា ផលិកា វេឡុរិយាមយា
បាទុកា អភិរូហាមិ បាទបីឋស្សិទំ ផលំ ។
ចតុន្នវុតេ ឥតោ កប្បេ យំ កម្មមករី តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ បុញ្ញកម្មស្សិទំ ផលំ ។
តេសត្តតិ ឥតោ កប្បេ ឥន្ទនាមា តយោ ជនា
ទ្វេសត្តតិ ឥតោ កប្បេ តយោ សុមននាមកា ។
សមសត្តតិតោ កប្បេ តយោ វរុណនាមកា
សត្តរតនសម្បន្នា ចតុទ្ទីបម្ហិ ឥស្សរា ។

សីហាសនទាយកត្ថេរាបទាន ទី ១

យានដំរី យានសេះ និងយានជាទិព្វ កើតឡើងសម្រាប់ខ្ញុំ ប្រាសាទនិងសិវិកា (អង្រឹង) កើតតាមសេចក្ដីប្រាថ្នាខ្ញុំ ។ បល្ល័ង្កជាវិការៈនៃកែវមណី បល្ល័ង្កឯទៀតជាច្រើន ជាវិការៈនៃឈើ បល្ល័ង្កទាំងអស់នោះ កើតឡើងសម្រាប់ខ្ញុំ នេះជាផលនៃសីហាសនៈ ។ ខ្ញុំតែងពាក់ទ្រនាប់ជើង ជាវិការៈនៃមាស ជាវិការៈនៃរត្តគាប់ចិត្ត ជាវិការៈនៃកែវផលិក និងជាវិការៈនៃកែវពៃទូរ្យ នេះជាផលនៃតាំងទ្រព្រះបាទ ។ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានធ្វើបុញ្ញកម្ម ក្នុងកប្បទី ៩៤ អំពីកប្បនេះ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនស្គាល់ទុគ្គតិឡើយ នេះជាផលនៃបុញ្ញកម្មនោះ ។ ក្នុងកប្បទី ៧៣ អំពីកប្បនេះ ខ្ញុំបានកើតជាជនឈ្មោះឥន្ទៈ ៣ ដង ក្នុងកប្បទី ៧២ អំពីកប្បនេះ ខ្ញុំបានកើតជាជន ឈ្មោះសុមនៈ ៣ ដង ក្នុងកប្បទី ៧០ អំពីកប្បនេះ ខ្ញុំបានកើតជាជន ឈ្មោះវរុណៈ ៣ ដង ដែលជាស្ដេចធំ ក្នុងទ្វីបទាំង ៤ បរិបូណ៌ដោយកែវ ៧ ប្រការ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា សីហាសនទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

សីហាសនទាយកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ទុតិយំ ឯកត្ថម្ភិកត្ថេរាបទានំ

(១៤) សិទ្ធត្ថស្ស ភគវតោ មហាបុគគណោ[1] អហុ
សរណំ គតា ច តេ ពុទ្ធំ សទ្ទហន្តិ តថាគតំ ។
សព្វេ សង្គម្ម មន្តេត្វា មាឡំ កុព្វន្តិ សត្ថុនោ
ឯកត្ថម្ភំ អលភន្តា វិចិនន្តិ ព្រហាវនេ ។
តេហំ[2] អរញ្ញេ ទិស្វាន ឧបគម្ម គណំ តទា
អញ្ជលឹ បគ្គហេត្វាន បរិបុច្ឆឹ គណំ អហំ ។
តេ មេ បុដ្ឋា វិយាកំសុ សីលវន្តោ ឧបាសកា
មាឡំ មយំ កត្តុកាមា ឯកត្ថម្ភោ ន លព្ភតិ ។

---

១ ម. មហាបូគគណោ ។ ២ ម. តេសំ ។

បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះសីហាសនទាយកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ សីហាសនទាយកត្ថេរាបទាន ។

ឯកត្ថម្ភិកត្ថេរាបទាន ទី ២

[១៤] ពួកគណៈធំ របស់ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះនាមសិទ្ធត្ថៈ ពួកជនទាំងនោះ បានដល់នូវព្រះពុទ្ធជាទីពឹង ហើយជឿព្រះតថាគត ។ ពួកជនទាំងពួង ជួបជុំប្រឹក្សាគ្នា ហើយធ្វើរោងថ្វាយព្រះសាស្តា តែនៅខ្វះសសរ ១ ក៏នាំគ្នាជ្រើសរកក្នុងព្រៃធំ ។ កាលនោះ ខ្ញុំឃើញជនទាំងនោះ ក្នុងព្រៃហើយ ចូលទៅជិតជនទាំងនោះ ក៏ផ្គងអញ្ជលីសាកសួរពួកនោះ ។ ពួកឧបាសក អ្នកមានសីលទាំងនោះ ដែលខ្ញុំសួរហើយ ក៏ប្រាប់ថា ពួកយើងប្រាថ្នានឹងធ្វើរោង តែនៅខ្វះសសរ ១ ។

ទុតិយំ ឯកត្ថម្ភិកត្ថេរាបទានំ

ឯកត្ថម្ភំ មមំ ទេថ　　អហំ ទស្សាមិ សត្ថុនោ
អាហរិស្សាមហំ ថម្ភំ　　អប្បោស្សុក្កា ភវន្តុ តេ ។

តេ មេ ថម្ភំ បវេច្ឆឹសុ　　បសន្នា តុដ្ឋមានសា
តតោ បដិនិវត្តិត្វា　　អាគមឹសុ សកំ ឃរំ ។

អចិរំ គតេ បុគគណោ　　ថម្ភំ អទាសហំ តទា[១]
ហដ្ឋោ ហដ្ឋេន ចិត្តេន　　បឋមំ ឧស្សាបេសហំ ។

តេន ចិត្តប្បសាទេន　　វិមានំ ឧបបជ្ជហំ
ឧព្វិទ្ធំ ភវនំ មយ្ហំ　　សត្តភូមំ សមុគ្គតំ ។

វជ្ជមានាសុ ភេរីសុ　　បរិចារេមហំ សទា
បញ្ចបញ្ញាសកប្បម្ហិ　　រាជា អាសឹ យសោធរោ ។

តត្ថាបិ ភវនំ មយ្ហំ　　សត្តភូមំ សមុគ្គតំ
កូដាគារវរូបេតំ　　ឯកត្ថម្ភំ មនោរមំ ។

---

១ ម. អហាសហន្តទា ។

ឯកត្ថម្ភិកត្ថេរាបទាន ទី ២

ខ្ញុំតបថា អ្នកទាំងឡាយចូរឲ្យសសរ ១ ដែលខ្វះមកខ្ញុំចុះ ខ្ញុំនឹងថ្វាយចំពោះព្រះសាស្តា ខ្ញុំនឹងនាំសសរមក សូមពួកឧបាសកទាំងនោះ កុំមានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយឡើយ ។ ពួកឧបាសកទាំងនោះ មានចិត្តជ្រះថ្លាត្រេកអរហើយ នាំសសររបស់ខ្ញុំទៅ លុះត្រឡប់អំពីទីនោះវិញ ក៏មកកាន់ផ្ទះរៀងខ្លួន ៗ ក្នុងកាលនោះ កាលពួកគណៈ ដែលទើបនឹងទៅ មិនទាន់យូរប៉ុន្មាន ខ្ញុំបានថ្វាយសសរ ខ្ញុំមានចិត្តត្រេកអរហើយ បានលើកសសរ ជាដំបូង ៗ ដោយចិត្តជ្រះថ្លានោះ ខ្ញុំចូលទៅកាន់វិមាន មានកំពស់ ៧ ជាន់ដែលផុះឡើងសម្រាប់ខ្ញុំ ៗ ក្នុងកប្បទី ៥៥ ខ្ញុំកើតជាស្តេច ឈ្មោះយសោធរៈ កាលបើស្គរដែលគេកំពុងប្រគំ ខ្ញុំក៏ឲ្យគេបម្រើ សព្វ ៗ កាល ៗ លំនៅរបស់ខ្ញុំក្នុងទីនោះ មានកំពស់ ៧ ជាន់ ប្រកបដោយផ្ទះមានកំពូលដ៏ប្រសើរ មានសសរតែមួយ ជាទីរីករាយនៃចិត្ត ។

ឯកវីសតិកប្បម្ហិ ឧទេនោ នាម ខត្តិយោ

តត្រាបិ ភវនំ មយ្ហំ សត្តភូមំ សុលង្កតំ(១) ។

យំ យំ យោនុបបជ្ជាមិ ទេវត្តំ អថ មានុសំ

អនុភោមិ សព្វមេតំ(២) ឯកត្ថម្ភស្សិទំ ផលំ ។

ចតុន្នវុតេ ឥតោ កប្បេ យំ ថម្ភមទទឹ តទា

ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ឯកត្ថម្ភស្សិទំ ផលំ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ

ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ឯកត្ថម្ភិកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ឯកត្ថម្ភិកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

---

១ ម. សមុគ្គតំ ។ ២ ម. សុខំ សព្វំ ។

ក្នុងកប្បទី ២១ ខ្ញុំកើតជាក្សត្រិយ៍ឈ្មោះឧទេនៈ លំនៅរបស់ខ្ញុំក្នុងទីនោះ មានជាន់៧ ដែលគេតាក់តែងល្អហើយ ។ ខ្ញុំកើតក្នុងកំណើតណា ៗ ទោះជាទេវតា ឬជាមនុស្ស ខ្ញុំតែងទទួលសេចក្តីសុខគ្រប់ប្រការ នេះជាផលនៃសសរមួយ ។ ក្នុងកប្បទី ៩៤ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំ បានថ្វាយសសរ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃសសរមួយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះឯកត្ថម្ភិកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ ឯកត្ថម្ភិកត្ថេរាបទាន ។

តតិយំ នន្ទត្ថេរាបទានំ

[១៨] បទុមុត្តរស្ស ភគវតោ លោកជេដ្ឋស្ស តាទិនោ
វត្ថំ ខោមំ មយា ទិន្នំ សយម្ភុស្ស មហេសិនោ ។
តម្មេ ពុទ្ធោ វិយាកាសិ ជលជុត្តមនាយកោ(១)
ឥមិនា វត្ថទានេន ហេមវណ្ណោ ភវិស្សសិ ។
ទ្វេសម្បត្តី អនុភោត្វា សុក្កមូលេន(២) ចោទិតោ
គោតមស្ស ភគវតោ កនិដ្ឋោ ត្វំ ភវិស្សសិ ។
រាគរត្តោ សុខសីលោ កាមេសុ គេធមាយុតោ
ពុទ្ធេន ចោទិតោ សន្តោ តតោ(៣) ត្វំ បព្ពជិស្សសិ ។
បព្ពជិត្វាន ត្វំ តត្ថ កុសលមូលេន ចោទិតោ
សព្ពាសវេ បរិញ្ញាយ និព្ពាយិស្សសិនាសវោ ។

---

១ ម. ផលជុត្តមនាមកោ ។ ២ ម. កុសលមូលេហិ ។ ៣ ម. តទា ។

នន្ទត្ថេរាបទាន ទី៣

[១៥] ខ្ញុំបានថ្វាយសំពត់សម្បកឈើ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ជាចំបងក្នុងលោក ទ្រង់ប្រកបដោយតាទិគុណ ជាព្រះសយម្ភូ ទ្រង់ស្វែងរកនូវគុណដ៏ធំ ៗ ព្រះពុទ្ធជានាយក ព្រះនាមជលុត្តមៈ(១) ទ្រង់ព្យាកររឿងនោះប្រាប់ខ្ញុំថា

អ្នកនឹងមានពណ៌សម្បុរដូចមាស ដោយការថ្វាយសំពត់នេះ ៗ អ្នកនឹងបានទទួលសម្បត្តិទាំងពីរប្រការ ត្រូវកុសលមូលដាស់តឿនហើយ នឹងបានជាប្អូននៃព្រះមានព្រះភាគព្រះនាមគោតម ៗ អ្នកនឹងមានសេចក្តីត្រេកអរដោយរាគៈ មានសេចក្តីសុខជាប្រក្រតី មានសេចក្តីជាប់ចំពាក់ដោយចំណង់ក្នុងកាមទាំងឡាយ តែលុះព្រះពុទ្ធទ្រង់ដាស់តឿន នឹងប្រែជាបុគ្គលស្ងប់ ហើយចេញបួសក្នុងកាលនោះ ៗ អ្នកលុះបួសហើយ ត្រូវកុសលមូលដាស់តឿន នឹងកំណត់ដឹងនូវអាសវៈទាំងពួង ជាអ្នកមិនមានអាសវៈ នឹងបរិនិព្វានក្នុងទីនោះ ៗ

---

១ ជាពាក្យផ្លាស់ប្តូរគ្នានឹង បទុមុត្តរៈ ព្រោះ ជលុត្តមៈ ប្រែថា ជលជាតិដ៏ឧត្តម, បទុមុត្តរៈ ប្រែថា ឈូកដ៏ឧត្តម ។

សតកប្បសហស្សម្ហិ   ចតុរោ ចេលនាមកា
សដ្ឋិកប្បសហស្សម្ហិ   ឧបចេលា ចតុជ្ជនា ។
បញ្ចកប្បសហស្សម្ហិ   ចេលាវ ចតុរោ ជនា
សត្តរតនសម្បន្នា   ចតុទីបម្ហិ ឥស្សរា ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ   វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា   កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ជន្តោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ជន្តត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ឆដ្ឋំ បុប្ផឆត្តកត្ថេរាបទានំ

(១៦) បទុមុត្តរោ នាម ជិនោ   អាហុតីនំ បដិគ្គហោ
គណម្ហា វូបកដ្ឋោ សោ   ហិមវន្តេ វសី តទា ។

ក្នុងកប្បទីមួយសែន អ្នកនឹងបានជាព្រះរាជា ព្រះនាមបេលៈ ៤ ដង ក្នុងកប្បទី ៦០ ពាន់ នឹងបានកើតជាជន ឈ្មោះឧប-បេលៈ ៤ ដង ។ ក្នុងកប្បទី ៥ ពាន់ នឹងបានជាជន ឈ្មោះបេល. ៤ ដងទៀត ជាធំក្នុងទ្វីបទាំង ៤ បរិបូណ៌ដោយកែវ ៧ ប្រការ ។

បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះនន្ទុត្តរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ នន្ទុត្តរាបទាន ។

ចុល្លបន្ថកត្ថេរាបទានទី ៤

(១៦) កាលនោះ ព្រះជិនស្រីព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ទ្រង់គួរទទួលគ្រឿងបូជា គេចចេញចាកគណៈ ទៅគង់ក្នុងព្រៃហិមពាន្ត ។

បត្តំ បុណ្យបន្តកក្តោបទាន់

អហំបិ ហិមវន្តម្ហិ　　វសាមិ អស្សមេ តទា
អជិនគតំ មហាវីរំ　　ឧបេសិំ លោកនាយកំ ។
បុប្ផច្ឆត្តំ គហេត្វាន　　ឧបគច្ឆឹ នរាសភំ
សមាធឹ សមាបជ្ជន្តំ　　អន្តរាយមកាសហំ ។
ឧភោ ហត្ថេហិ បគ្គយ្ហ　　បុប្ផច្ឆត្តំ អទាសហំ
បដិគ្គហេសិ ភគវា　　បទុមុត្តរោ មហាមុនិ ។
សព្វេ ទេវា អត្តមនា　　ហិមវន្តំ ឧបេន្តិ តេ
សាធុការំ បវត្តិស្សុ　　អនុមោទិស្សតិ ចក្ខុមា ។
ឥទំ វត្វាន តេ ទេវា　　ឧបគច្ឆុំ នរុត្តមំ
អាកាសេ ធារយន្តស្ស[១]　　បទុមំ ឆត្តមុត្តមំ ។
សតបត្តច្ឆត្តំ បគ្គយ្ហ　　អទាសិ តាបសោ មម
តមហំ កិត្តយិស្សាមិ　　សុណាថ មម ភាសតោ ។

---

១ ម. ធារយន្តំ មេ ។

ចុល្លបន្ថកត្ថេរាបទាន ទី ៤

គ្រានោះ ខ្ញុំនៅក្នុងអាស្រម នាព្រៃហិមពាន្ត បានចូលទៅគាល់ព្រះលោកនាយក ព្រះអង្គមានព្យាយាមធំ ដែលទ្រង់ទើបស្ដេចមកដល់ថ្មីៗ ។ ខ្ញុំកាន់ឆ័ត្រជាវិការៈនៃផ្កា ហើយចូលទៅគាល់ព្រះនរាសភៈ ដែលកំពុងចូលសមាធិ ហើយបានធ្វើឲ្យខូបសមាធិព្រះអង្គ ។ ខ្ញុំផ្គងដៃទាំងពីរហើយថ្វាយឆ័ត្រផ្កា ព្រះមានព្រះភាគ ជាមហាមុនី ព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ទ្រង់បានទទួល ។ ពួកទេវតាទាំងអស់ មានចិត្តរីករាយចូលទៅកាន់ព្រៃហិមពាន្ត ពួកទេវតាទាំងនោះ បានញុំាងសាធុ-ការឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ (ហើយពោលថា) ព្រះពុទ្ធមានបញ្ញាចក្ខុនឹងធ្វើអនុមោទនា ។ ទេវតាទាំងនោះ លុះពោលពាក្យនេះហើយ ក៏ចូលទៅគាល់ព្រះសម្ពុទ្ធ ដ៏ប្រសើរជាងនរៈ ដែលកំពុងបាំងឆ័ត្រផ្កាឈូកដ៏ឧត្តម របស់ខ្ញុំ ឰដ៏អាកាស ។

(ព្រះបទុមុត្តរៈត្រាស់ថា) តាបសបានលើកឆ័ត្រប្រដាប់ដោយស្រទាប់ ៧ ថ្វាយតថាគត តថាគតនឹងសម្ដែងសរសើរតាបសនោះ អ្នកទាំងឡាយ ចូរស្ដាប់តថាគតសម្ដែងចុះ ។

បញ្ចវីសតិកប្បានិ ទេវរជ្ជំ ករិស្សតិ
ចតុត្តឹសតិក្ខត្តុញ្ច ចក្កវត្តិ ភវិស្សតិ ។
យំ យំ យោនឹ សំសរតិ ទេវត្តំ អថ មានុសំ
អព្ភោកាសេ បតិដ្ឋន្តំ បទុមំ ធារយិស្សតិ ។
កប្បសតសហស្សម្ហិ ឱក្កាកកុលសម្ភវោ
គោតមោ នាម គោត្តេន សត្ថា លោកេ ភវិស្សតិ ។
បកាសិតេ បាវចនេ មនុស្សត្តំ លភិស្សតិ
មនោមយម្ហិ កាយម្ហិ ឧត្តមោ សោ ភវិស្សតិ ។
ទ្វេ ភាតរោ ភវិស្សន្តិ ឧភោបិ បន្ថកវ្ហយា
អនុភោត្វា ឧត្តមត្ថំ ជោតយិស្សន្តិ សាសនំ ។
សោ អដ្ឋារសវស្សោហំ(១) បព្ពជឹ អនគារិយំ
វិសេសាហំ ន វិន្ទាមិ សក្យបុត្តស្ស សាសនេ ។
ទន្ធា មយ្ហំ គតិ អាសិ បរិភូតោ បុរេ អហំ(២)

---

១ ម. អដ្ឋារសញ្ច វស្សោហំ ។ ២ ម. អហុ ។

តាបសនេះ នឹងសោយទេវរជ្ជ អស់២៩កប្ប មួយទៀត នឹងបានជាស្តេចចក្រពត្តិ អស់៣៤ដង ។ តាបសនេះបើ អន្ទោលទៅកាន់កំណើតណា ៗ ទោះជាទេវតា ឬជាមនុស្ស ផ្កាឈូកនឹងបាំងតាបសនោះ ដែលកំពុងឋិតនៅក្នុងទីវាល ។ កន្លងទៅមួយសែនកប្ប ព្រះបរមសាស្តា ព្រះនាមគោតម ទ្រង់កើតក្នុងឧក្កាកត្រកូល នឹងត្រាស់ដឹងក្នុងលោក ។ លុះដល់សាសនា ដែលព្រះពុទ្ធព្រះនាមគោតម ទ្រង់ប្រកាសហើយ តាបសនោះ នឹងបាននូវអត្តភាពជាមនុស្ស ជាអ្នកប្រសើរ ក្នុងកាយដ៏សម្រេចដោយចិត្ត ។ មានបងប្អូនពីរនាក់ ឈ្មោះបន្ថកៈដូចគ្នា ទាំងពីរនាក់ នឹងបានទទួលនូវប្រយោជន៍ដ៏ឧត្តម ហើយធ្វើពុទ្ធសាសនាឲ្យរុងរឿង ។

ខ្ញុំមានអាយុ១៨ឆ្នាំ បានចូលទៅកាន់ផ្នួស តែខ្ញុំមិនសម្រេចគុណវិសេស ក្នុងសាសនាព្រះពុទ្ធ ជាសក្យបុត្រទេ ។ គតិរបស់ខ្ញុំយឺត (ព្រោះ) ខ្ញុំបានមើលងាយគេ ក្នុងកាលមុន

ចតុត្ថំ ចុល្លបន្ថកត្ថេរាបទានំ

ភាតា ច មំ បណាមេសិ   គច្ឆាហិ សកំ ឃរំ ។
សោហំ បណាមិតោ សន្តោ   សង្ឃារាមស្ស កោដ្ឋកេ
ទុម្មនោ តត្ថ អដ្ឋាសិំ   សាមញ្ញស្មិំ អបេក្ខវា ។
អថេត្ថ សត្ថា អាគច្ឆិ(១)   សីសំ មយ្ហំ បរាមសិ
ពាហាយ មំ គហេត្វាន   សង្ឃារាមំ បវេសយិ ។
អនុកម្បាយ មេ សត្ថា   អទាសិ បាទបុញ្ឆនឹ(២)
ឯតំ សុទ្ធំ អធិដ្ឋេហិ   ឯកមន្តំ អធិដ្ឋិតំ ។
ហត្ថេហិ តមហំ គយ្ហ   សរឹ កោកនទំ អហំ
តត្ថ ចិត្តំ វិមុច្ចិ មេ   អរហត្តំ អបាបុណឹ ។
មនោមយេសុ កាយេសុ   សព្វត្ថ បារមឹ គតោ
សព្វាសវេ បរិញ្ញាយ   វិហរាមិ អនាសវោ ។

---

១ ម. ភគវា តត្ថ អាគច្ឆិ ។ ២ ម. មេ បាទបុញ្ឆនឹ ។

ចុល្លបន្ថកត្ថេរាបទាន ទី ៤

ឯភិក្ខុជាបង ក៏បណ្ដេញខ្ញុំថា លោកចូរទៅកាន់ផ្ទះ របស់ខ្លួន ឥឡូវនេះចុះ ៗ ខ្ញុំនោះ ដែលត្រូវបងបណ្ដេញចេញហើយ ក៏ខូចចិត្ត បានទៅឈរអែបត្រង់ក្លោងទ្វារនៃអារាម របស់សង្ឃនោះ ឥតមានសេចក្ដីអាឡោះអាល័យ ក្នុងសមណភេទឡើយ ៗ គ្រានោះ ព្រះសាស្ដាស្ដេចមកដល់ទីនោះហើយ អង្អែលសីសៈរបស់ខ្ញុំ ចាប់ខ្ញុំត្រង់ដើមដៃ ហើយនាំចូលទៅកាន់អារាម នៃសង្ឃវិញ ៗ ព្រះសាស្ដាបានប្រទានសំពត់ជូតជើងដល់ខ្ញុំ ហើយទ្រង់ត្រាស់ដោយសេចក្ដីអនុគ្រោះថា អ្នកចូរអធិដ្ឋានសំពត់ដ៏ស្អាត យ៉ាងនេះចុះ សំពត់នេះតថាគតអធិដ្ឋានហើយ ក្នុងទីដ៏សមគួរ ៗ ខ្ញុំក៏បានទទួលយកសំពត់នោះ ដោយដៃទាំងពីរ ហើយនឹកនូវកម្មដ្ឋាន មានផ្កាឈូកក្រហមជាអារម្មណ៍ ចិត្តរបស់ខ្ញុំក៏រួចស្រឡះ (ចាកកិលេស) ក្នុងទីនោះ ខ្ញុំបានដល់អរហត្តផលហើយ ៗ ខ្ញុំបានដល់នូវបារមីញាណ ក្នុងទីទាំងពួង ក្នុងកាយដ៏សម្រេចដោយចិត្ត ហើយកំណត់ដឹងអាសវៈទាំងពួង ជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ៗ

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ   វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា   កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ចុល្លបន្ថកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ចុល្លបន្ថកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

បញ្ចមំ បិលិន្ទវច្ឆត្ថេរាបទានំ

(១៧) និព្វុតេ លោកនាថម្ហិ   សុមេធេ អគ្គបុគ្គលេ
បសន្នចិត្តោ សុមនោ   ថូបបូជំ អកាសហំ ។
យេ ច ខីណាសវា តត្ថ   ឆឡភិញ្ញា មហិទ្ធិកា
តេសំ សមានេត្វា   សង្ឃភត្តមកាសហំ ។
សុមេធស្ស ភគវតោ   ឧបដ្ឋាកោ តទា អហុ
សុមនោ នាម នាមេន   អនុមោទិត្ថ សោ តទា ។

បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះបុល្លបន្តកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ បុល្លបន្តកត្ថេរាបទាន ។

បិលិន្ទវច្ឆត្ថេរាបទាន ទី ៥

(១៧) កាលព្រះលោកនាថ ព្រះនាមសុមេធៈ ទ្រង់ជាអគ្គបុគ្គល ទ្រង់បរិនិព្វានហើយ ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លា មានចិត្តរីករាយ បានធ្វើនូវការបូជាព្រះស្តូប ។ ព្រះខីណាស្រពទាំងឡាយណា ដែលបានអភិញ្ញា ៦ មានឫទ្ធិច្រើន នៅក្នុងទីនោះ ខ្ញុំក៏បានប្រជុំព្រះខីណាស្រពទាំងនោះ ក្នុងទីនោះ ហើយបានធ្វើសង្ឃភត្ត ។ កាលនោះ ព្រះថេរៈ ឈ្មោះសុមេធៈ ជាឧបដ្ឋាក របស់ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះនាមសុមេធៈ ព្រះថេរៈនោះ បានធ្វើអនុមោទនា ក្នុងកាលនោះ ។

បញ្ចមំ បិលិន្ទវច្ឆត្ថេរាបទានំ

តេន ចិត្តប្បសាទេន   វិមានំ ឧបបជ្ជហំ
ឆឡាសីតិសហស្សានិ   អច្ឆរាយោ អហោសុ(១) មេ ។
មមេវ អនុវត្តន្តិ   សព្វកាមេហិ តា សទា
អញ្ញេ ទេវេ អភិភោមិ   បុញ្ញកម្មស្សិទំ ផលំ ។
បញ្ចវីសតិកប្បម្ហិ   វរុណោ នាម ខត្តិយោ
វិសុទ្ធភោជនោ អាសឹ   ចក្កវត្តិ អហំ តទា ។
ន តេ ពីជំ បវប្បន្តិ   នបិ នីយន្តិ នង្គលា
អកដ្ឋបាកិមំ សាលឹ   បរិភុញ្ជន្តិ មានុសា ។
តត្ថ រជ្ជំ ករិត្វាន   ទេវត្តំ បុន គច្ឆហំ
តទាបិ ឯទិសា មយ្ហំ   និព្វត្តា ភោគសម្បទា ។
ន មំ មិត្តា អមិត្តា វា   ហឹសន្តិ សព្វបាណិនោ
សព្វេសំបិ បិយោ ហោមិ   បុញ្ញកម្មស្សិទំ ផលំ ។
តឹសកប្បសហស្សម្ហិ   យំ ទានមទទឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ   គន្ធលេបស្សិទំ ផលំ ។

---
១ ម. រមឹសុ ។

ដោយចិត្តជ្រះថ្លានោះ ខ្ញុំបានចូលទៅក្នុងវិមាន ដែលមានស្រីអប្សរ ៨៦ ពាន់ កើតឡើងសម្រាប់ខ្ញុំ ។ ពួកស្រីអប្សរនោះប្រព្រឹត្តតម្រូវចិត្តខ្ញុំ ដោយកាមទាំងពួង សព្វៗ កាល ខ្ញុំគ្របសង្កត់នូវពួកទេវតាដទៃ នេះជាផលនៃបុញ្ញកម្ម ។ ក្នុងកប្បទី ២៥ កាលនោះ ខ្ញុំបានជាស្តេចចក្រពត្តិ ឈ្មោះវរុណៈ មានភោជនដ៏បរិសុទ្ធ ។ មនុស្សទាំងឡាយនោះ មិនបាច់សាបព្រោះពូជ មិនបាច់ភ្ជួរដោយនង្គ័ល តែងបរិភោគស្រូវសាលីដែលដុះក្នុងទីមិនបាច់ភ្ជួរ ។ ខ្ញុំសោយរាជ្យ ក្នុងអត្តភាពជាមនុស្សនោះហើយ ក៏បានទៅកាន់អត្តភាពជាទេវតាម្តងទៀត ការបរិបូណ៌ដោយភោគៈបែបនេះ ក៏កើតឡើងសម្រាប់ខ្ញុំ ក្នុងកាលនោះៗ សត្វទាំងអស់ ទោះបីជាមិត្តក្តី មិនមែនជាមិត្តក្តី មិនដែលបៀតបៀនខ្ញុំ ខ្ញុំរមែងជាទីស្រឡាញ់នៃសត្វទាំងពួង នេះជាផលនៃបុញ្ញកម្ម ។ ក្នុងកប្បទី ៣០ ពាន់ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានឲ្យទាន ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិឡើយ នេះជាផលនៃគ្រឿងក្រអូប និងគ្រឿងលាប ។

ឥមម្ហិ ភទ្ទកេ កប្បេ ឯកោ អាសឹ ជនាធិបោ
មហានុភាវោ រាជិសិ ចក្កវត្តិ មហព្ពលោ ។
សោហំ បញ្ចសុ សីលេសុ ឋបេត្វា ជនតំ ពហុំ
បាបេត្វា សុគតឹយេវ ទេវតានំ បិយោ អហុំ
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា បិលិន្ទវច្ឆោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

បិលិន្ទវច្ឆត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ឆដ្ឋំ រាហុលត្ថេរាបទានំ

(១៨) បទុមុត្តរស្ស ភគវតោ លោកជេដ្ឋស្ស តាទិនោ
សត្តភូមិម្ហិ បាសាទេ អាទាសំ សន្ថរឹ អហំ ។

ក្នុងកប្បនេះ ខ្ញុំបានជាស្តេចចក្រពត្តិមួយអង្គ ជាធំជាងជន មានអានុភាពច្រើន ជាភជឥសី មានកម្លាំងច្រើន ។ ខ្ញុំនោះតាំងនៅក្នុងសីល ៥ ហើយញុំាងពួកជនច្រើននាក់ឲ្យដល់នូវសុគតិ ខ្ញុំជាទីស្រឡាញ់ នៃទេវតាទាំងឡាយ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះបិលិន្ទវច្ឆត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ បិលិន្ទវច្ឆត្ថេរាបទាន ។

រាហុលត្ថេរាបទាន ទី ៦

(១៨) ខ្ញុំបានក្រាលកញ្ចក់ ក្នុងប្រាសាទ ៧ ជាន់ ថ្វាយព្រះមានព្រះភាគព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ជាច្បងក្នុងលោក ទ្រង់

ឆដ្ឋំ រាហុលត្ថេរាបទានំ

ខីណាសវសហស្សេហិ បរិកិណ្ណោ មហាមុនិ
ឧបាគមិ គន្ធកុដឹ ទ្វិបទិន្ទោ នរាសភោ ។
វិរោចយំ(១) គន្ធកុដឹ ទេវទេវោ នរាសភោ
ភិក្ខុសង្ឃេ ឋិតោ សត្ថា ឥមា គាថា អភាសថ ។
យេនាយំ ជោតិតា សេយ្យា អាភាសេភវ សុសន្ថតោ
តមហំ កិត្តយិស្សាមិ សុណាថ មម ភាសតោ ។
សោណ្ណាមយា រុចិមយា អថោ វេឡុរិយាមយា
និព្វត្តិស្សន្តិ បាសាទា យេ កេចិ មនសោ បិយា ។
ចតុស្សដ្ឋិក្ខត្តុំ ទេវិន្ទោ ទេវរជ្ជំ ការិស្សតិ
សហស្សក្ខត្តុំ ចក្កវត្តិ ភវិស្សតិ អនន្តរា ។
ឯកវីសតិកប្បម្ហិ វិមលោ នាម ខត្តិយោ

---
១ ម. វិរោចន្តិ ។

កហុលត្តោបទាន ទី ៦

ប្រកបតាទិគុណ ៗ ព្រះមហាមុនិ ជាធំជាងសត្វជើងពីរ ព្រះអង្គប្រសើរជាងនរៈ មានពួកព្រះខីណាស្រព មួយពាន់អង្គហែហមរោម ស្តេចចូលទៅកាន់គន្ធកុដិ ៗ ព្រះសាស្តា ជាទេវតាប្រសើរជាងទេវតា ព្រះអង្គប្រសើរជាងនរៈ ទ្រង់ញុំាងគន្ធកុដិឲ្យរុងរឿង ឋិតនៅក្នុងកណ្តាលភិក្ខុសង្ឃ ហើយសម្តែង នូវគាថាទាំងឡាយនេះថា

ទីសេយ្យាសន៍នេះ ដែលបុគ្គលណា ធ្វើឲ្យរុងរឿង ហើយ ដូចកញ្ចក់ដែលគេក្រាលដោយល្អល្អះ តថាគតនឹងសម្តែងសរសើរបុគ្គលនោះ អ្នកទាំងឡាយ ចូរស្តាប់តថាគតសម្តែងចុះ ៗ ប្រាសាទណាមួយ ជាទីស្រឡាញ់ពេញចិត្ត ប្រាសាទទាំងនោះ សុទ្ធតែជាវិការៈនៃមាស ទាំងជាវិការៈនៃកែវពៃទូរ្យ នឹងកើតឡើង សម្រាប់បុគ្គលនេះ ៗ បុគ្គលនោះនឹងសោយរាជ្យ ជាធំជាងទេវតា អស់ ៦៤ ដង ក្នុងជាតិជាលំដាប់មក នឹងបានជាស្តេចចក្រពត្តិ អស់មួយពាន់ដង ក្នុងកប្បទី ២១ នឹងបានជាស្តេចចក្រពត្តិ ព្រះនាមវិមលៈ ៗ

ចាតុរន្តោ វិជិតាវី ចក្កវត្តិ ភវិស្សតិ ។
នគរំ វេណុវតី នាម ឥដ្ឋកាហិ សុមាបិតំ
អាយាមតោ តីណិសតំ ចតុរស្សសមាយុតំ ។
សុទស្សនោ នាម បាសាទោ វិស្សុកម្មេន មាបិតោ
កូដាគារវរូបេតោ សត្តរតនភូសិតោ ។
ទសសទ្ទា វិវិត្តំ វិជ្ជាធរសមាកុលំ
សុទស្សនំវ នគរំ ទេវតានំ ភវិស្សតិ ។
បភា និគ្គច្ឆតេ តស្ស ឧគ្គច្ឆន្តេវ សូរិយេ(១)
វិរោចិស្សតិ តំ និច្ចំ សមន្តា អដ្ឋយោជនំ ។
កប្បសតសហស្សម្ហិ ឱក្កាកកុលសម្ភវោ
គោតមោ នាម គោត្តេន សត្ថា លោកេ ភវិស្សតិ ។
តុសិតាវ ចវិត្វាន សុក្កមូលេន ចោទិតោ
គោតមស្ស ភគវតោ អត្រជោ សោ ភវិស្សតិ ។

---

១ ម. សូរិយោ ។

ជាឥស្សរៈលើផែនដី មានសមុទ្រទាំង ៤ ព័ទ្ធជុំវិញ ជាស្តេចឈ្នះសង្គ្រាម ។ ទីក្រុង (របស់ព្រះបាទវិមលៈនោះ) ឈ្មោះរេណុវតី ដែលគេសាងបានដោយឥដ្ឋ មានបណ្តោយ ៣០០ យោជន៍ ប្រកបដោយជ្រុង ៤ ។ ប្រាសាទឈ្មោះសុទស្សនៈ ប្រកបដោយផ្ទះកំពូលដ៏ប្រសើរ ស្អិតស្អាងដោយកែវ ៧ ប្រការ ដែលវិស្សុករបានសាងថ្វាយ ។ ទីក្រុងនោះ ស្ងប់ស្ងាត់ចាកសម្លេងទាំង ១០ ដ៏ដេរដាសដោយពួកវិជ្ជាធរ ដូចជាទីក្រុងឈ្មោះសុទស្សនៈ របស់ទេវតាទាំងឡាយដែរ ។ កាលព្រះអាទិត្យរះឡើង ពន្លឺរបស់ក្រុងនោះ នឹងរុងរឿងជានិច្ចដោយជុំវិញ អស់ចម្ងាយ ៨ យោជន៍ ។ ក្នុងកប្បទីមួយសែន ព្រះសាស្តា ព្រះនាមគោតម កើតក្នុងឧក្កាកត្រកូល នឹងត្រាស់ដឹងក្នុងលោក ។ កុលបុត្រនោះ នឹងច្យុតចាកឋានតុសិតនោះមកវិញ ត្រូវកុសលមូលដាស់តឿន បានមកកើតជាព្រះរាជឱរស របស់ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះនាមគោតម ។

ផង្ឃី វាហុលត្ថេរាបទានំ

សចេ វសេយ្យ អគារំ   ចក្កវត្តិ ភវេយ្យ សោ
អដ្ឋានមេតំ យំ តាទិ   អគារេ រតិមជ្ឈគា ។
និក្ខមិត្វា អគារម្ហា   បព្វជិស្សតិ សុព្វតោ
វាហុលោ នាម នាមេន   អរហា សោ ភវិស្សតិ ។
កិកីវ អណ្ឌំ រក្ខេយ្យ   ចាមរីវ វាលធឹ
និបកោ សីលសម្បន្នោ   មមំ ឥក្ខិ(១) មហាមុនិ ។
តស្សាហំ ធម្មមញ្ញាយ   វិហាសឹ សាសនេ រតោ
សព្វាសវេ បរិញ្ញាយ   វិហរាមិ អនាសវោ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ   វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា   កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា វាហុលោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

វាហុលត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

---

១ ម. ឯវំ រក្ខឹ ។

រាហុលត្ថេរាបទាន ទី ៦

កុលបុត្រនោះ ប្រសិនបើនៅគ្រប់គ្រងផ្ទះ នឹងបានជាស្តេចចក្រពត្តិ តែមិនមានហេតុ ដែលឲ្យកុលបុត្តជាតាទិបុគ្គលនុះ បានដល់នូវសេចក្តីត្រេកអរក្នុងផ្ទះឡើយ កុលបុត្រនោះនឹងចេញចាកផ្ទះទៅបួស ជាអ្នកមានវត្តល្អ នឹងបានជាព្រះអរហន្ត ឈ្មោះរាហុល ។

ព្រះមហាមុនី ព្រះអង្គមានប្រាជ្ញាចាស់ បរិបូណ៌ដោយសីល ទ្រង់រក្សាខ្ញុំ ថែទាំខ្ញុំ ដូចជាមេបក្សីត្រដេវរិបរក្សាស៊ុត ពុំនោះសោត ដូចជាមេចាមរី រក្សារោម ។ ខ្ញុំបានដឹងធម៌ របស់ព្រះគោតមសម្ពុទ្ធនោះ ត្រេកអរក្នុងសាសនា ហើយកំណត់ដឹងនូវអាសវៈទាំងពួង ជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះសម្ពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះរាហុលត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ រាហុលត្ថេរាបទាន ។

សត្តមំ ឧបសេនវង្គន្តបុត្តត្ថេរាបទានំ

(១៩) បទុមុត្តរំ ភគវន្តំ   លោកជេដ្ឋំ នរាសភំ
បព្ភារម្ហិ និសិន្នំ តំ(១)   ឧបគញ្ឆឹ(២) នរុត្តមំ ។
កណិការំ បុប្ផិតំ ទិស្វា   វណ្ដេ(៣) ឆេត្វាន តំ តទា
អលង្ករិត្វា ឆត្តម្ហិ   ពុទ្ធស្ស អភិរោបយឹ ។
បិណ្ឌបាតញ្ច បាទាសឹ   បរមន្នំ សុភោជនំ
ពុទ្ធេន នវមេ តត្ថ   សមណេ អដ្ឋ ភោជយឹ ។
អនុមោទិ មហាវីរោ   សយម្ភូ អគ្គបុគ្គលោ
ឥមិនា ឆត្តទានេន   បរមន្នបវេច្ឆនា ។
តេន ចិត្តប្បសាទេន   សម្បត្តឹ អនុភោសិ
តឹសក្ខត្តុំ ច ទេវិន្ទោ   ទេវរជ្ជំ ករិស្សតិ ។
ឯកវីសតិខត្តុំ ច   ចក្កវត្តិ ករិស្សតិ
បទេសរជ្ជំ វិបុលំ   គណនាតោ អសង្ខិយំ ។

---

១ ម. និសីទន្តំ ។ ២ ម. ឧបគច្ឆិំ ។ ៣ ម. វណ្ឌេ ។

ឧបសេនវង្គន្តបុត្តត្ថេរាបទាន ទី ៧

(១៩) ខ្ញុំចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ព្រះអង្គជាឆ្នើមក្នុងលោក អង់អាចជាងនរៈ ប្រសើរជាងនរៈ ដែលទ្រង់គង់នៅក្នុងញកភ្នំ ៗ គ្រានោះ ខ្ញុំបានឃើញផ្កាកណិការរីក ក៏កាច់ផ្កានោះត្រង់ទង យកមកធ្វើប្រដាប់លើឆ័ត្រ ហើយបង្អោនចូលទៅថ្វាយព្រះសម្ពុទ្ធ ៗ ទាំងបានថ្វាយចង្ហាន់បិណ្ឌបាត ជាភោជនដ៏ល្អឧត្តម ញុំាងសមណៈ ៨ អង្គ គំរប់ ៩ នឹងព្រះសម្ពុទ្ធ ឲ្យឆាន់ស្កប់ស្កល់ក្នុងទីនោះ ៗ ព្រះសយម្ភូមានព្យាយាមធំ ព្រះអង្គប្រសើរ ទ្រង់អនុមោទនាចំពោះការថ្វាយឆ័ត្រ និងការថ្វាយចង្ហាន់ដ៏ប្រសើរនេះថា

ដោយចិត្តជ្រះថ្លានោះ បុគ្គលនេះ នឹងបានទទួលសម្បត្តិ គឺនឹងបានគ្រប់គ្រងទេវរាជ្យ ជាធំជាងទេវតាអស់ ៣០ ដង ៗ នឹងបានជាស្ដេចចក្រពត្តិ អស់ ២១ ដង នឹងបានគ្រប់គ្រងប្រទេសរាជ្យដ៏ធំទូលាយ រាប់បានមួយអសំខេយ្យកប្ប ៗ

សត្តមំ ឧបសេនវង្គន្តបុត្តត្ថេរាបទានំ

យំ វទន្តិ សុមេធោតិ ភូរិបញ្ញំ សុមេធសំ
កប្បេតោ សតសហស្សេ ឱក្កាកកុលសម្ភវោ ។
គោតមោ នាម គោត្តេន ឯសោ ពុទ្ធោ ភវិស្សតិ
សាសនេ ទិប្បមានម្ហិ មនុស្សត្តំ គមិស្សតិ ។
ឧបសេនោតិ នាមេន ហេស្សតិ សត្ថុសាវកោ
ចរិមំ វត្តតេ មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
ធារេមិ អន្តិមំ ទេហំ ជេត្វា មារំ សវាហនំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ឧបសេនោ វង្គន្តបុត្តោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ឧបសេនវង្គន្តបុត្តត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

តតិយភាណវារំ និដ្ឋិតំ ។

ឧបសេនវង្គន្តបុត្តត្ថេរាបទាន ទី ៧

ព្រះសម្ពុទ្ធទាំងឡាយ ទ្រង់ត្រាស់ហៅបណ្ឌិតណា ជាអ្នកមានប្រាជ្ញាដូចផែនដី មានប្រាជ្ញាល្អ ថាជាអ្នកមានប្រាជ្ញាល្អ បណ្ឌិតនោះ នឹងកើតក្នុងឧក្កាកត្រកូល ក្នុងកប្បទីមួយសែនអំពីកប្បនេះ ។ បណ្ឌិតនុ៎ះ នឹងបានជាព្រះពុទ្ធព្រះនាមគោតម កាលបើសាសនានៃព្រះគោតម រុងរឿង បុគ្គល (អ្នកប្រាយផ្កា) នោះ នឹងទៅកាន់អត្តភាពជាមនុស្ស ឈ្មោះឧបសេនៈ នឹងបានជាសាវ័ក របស់ព្រះសាស្តាព្រះនាមគោតមនោះ ។

គុណវិសេស ជាទីបំផុត របស់ខ្ញុំ កំពុងប្រព្រឹត្តទៅ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំបានដកចោលហើយ ខ្ញុំបានឈ្នះមារ ព្រមទាំងសេនារបស់មារ ហើយទ្រទ្រង់នូវរាងកាយជាទីបំផុត ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះឧបសេនវង្គន្តបុត្តត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ ឧបសេនវង្គន្តបុត្តត្ថេរាបទាន ។

ចប់ ភាណវារៈ ទី ៣ ។

អដ្ឋមំ រដ្ឋបាលត្ថេរាបទានំ

[២០] បទុមុត្តរស្ស ភគវតោ លោកជេដ្ឋស្ស តាទិនោ
វរនាគោ មយា ទិន្នោ ឦសាទន្តោ ឧរូឡ្ហវា ។
សេតច្ឆត្តោបសោភិតោ សាជព្វណោ (១) សហត្ថិបោ
អគ្ឃាបេត្វាន តំ សព្វំ សង្ឃារាមំ អការយឹ ។
ចតុបញ្ញាសសហស្សានិ បាសាទេ ការយឹ អហំ
មហោឃទានំ ករិត្វាន និយ្យាទេសឹ មហេសិនោ ។
អនុមោទិ មហាវីរោ សយម្ភូ អគ្គបុគ្គលោ
សព្វេ ជនេ ហាសយន្តោ ទេសេសិ អមតំ បទំ ។
តំ មេ ពុទ្ធោ វិយាកាសិ ជលជុត្តមនាយកោ (២)
ភិក្ខុសង្ឃេ និសីទិត្វា ឥមា គាថា អភាសថ ។
ចតុបញ្ញាសសហស្សានិ បាសាទេ ការយិ អយំ
កថយិស្សាមិ វិបាកំ សុណាថ មម ភាសតោ ។

១ ម. សាទព្វិតោ ។ ២ ម. ជលជុត្តរនាមកោ ។

រដ្ឋបាលត្ថេរាបទាន ទី ៨

[២០] ខ្ញុំបានថ្វាយដំរីដ៏ប្រសើរ មានភ្លុកដូចចន្ទោល មានក្ទៅដ៏មាំមួន ដល់ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ជាផ្ដើមក្នុងលោក ព្រះអង្គមិនញាប់ញ័រដោយលោកធម៌ ៗ ដំរីនោះ មានស្វេត្រច័ត្រសម្រាប់ប្រដាប់ មានពេទ្យសម្រាប់ព្យាបាល មានបុរសសម្រាប់រក្សា ខ្ញុំកាត់ថ្លៃរបស់ទាំងអស់នោះ (លក់បំណាយ) ធ្វើអាកមរបស់សង្ឃ ៗ ខ្ញុំបានធ្វើប្រាសាទ អស់ប្រាក់ ៥៤ ពាន់ ធ្វើទានដូចជាទឹកជំនន់ដ៏ធំ ហើយវេរថ្វាយព្រះមហេសី ៗ ព្រះសយម្ភូ មានព្យាយាមធំ ជាបុគ្គលប្រសើរ ទ្រង់អនុមោទនា ញុំាងជនទាំងពួងឲ្យរីករាយ សម្ដែងនូវអមតនិព្វាន ៗ ព្រះពុទ្ធ ជានាយកព្រះនាមបទុមុត្តរៈ គង់ក្នុងភិក្ខុសង្ឃ ទ្រង់ព្យាករទានរបស់ខ្ញុំនោះ ហើយសម្ដែងគាថាទាំងឡាយនេះថា

កុលបុត្តនេះ បានធ្វើប្រាសាទ អស់ប្រាក់ ៥៤ ពាន់ (ថ្វាយតថាគត) តថាគតនឹងសម្ដែង នូវផលនៃទាន (របស់កុលបុត្តនុ៎ះ) អ្នកទាំងឡាយ ចូរស្ដាប់តថាគតសម្ដែងចុះ ៗ

អដ្ឋមំ រដ្ឋបាលត្ថេរាបទានំ

អដ្ឋារសសហស្សានិ កូដាគារា ភវិស្សរេ
ព្យម្ហុត្តមម្ហិ និព្វត្តា សព្វសោណ្ណមយា ច តេ ។
បញ្ញាសក្ខត្តុំ ទេវិន្ទោ ទេវរជ្ជំ ករិស្សតិ
អដ្ឋ បញ្ញាសក្ខត្តុំ ច ចក្កវត្តិ ភវិស្សតិ ។
កប្បសតសហស្សម្ហិ ឱក្កាកកុលសម្ភវោ
គោតមោ នាម គោត្តេន សត្ថា លោកេ ភវិស្សតិ ។
ទេវលោកា ចវិត្វាន សុក្កមូលេន ចោទិតោ
ឥតេ កុលេ មហាភោគេ និព្វត្តិស្សតិ តាវទេ ។
សោ បច្ឆា បព្វជិត្វាន សុក្កមូលេន ចោទិតោ
រដ្ឋបាលោតិ នាមេន ហេស្សតិ សត្ថុ សាវកោ ។
បធានំ បហិតត្តោ សោ ឧបសន្តោ និរូបធិ
សព្វាសវេ បរិញ្ញាយ និព្វាយិស្សត្យនាសវោ ។
ឧដ្ឋាយ អភិនិក្ខម្ម ជហិត្វា ភោគសម្បទា
ខេឡបិណ្ឌេវ ភោគម្ហិ បេមំ មយ្ហំ ន វិជ្ជតិ ។

រដ្ឋបាលត្ថេរាបទាន ទី ៨

ផ្ទះមានកំពូលចំនួន ១៨ ពាន់ នឹងកើតឡើងសម្រាប់កុលបុត្តនេះ ផ្ទះមានកំពូលទាំងនោះ សុទ្ធតែជាវិការៈនៃមាសទាំងអស់ កើតឡើងក្នុងវិមានដ៏ឧត្តម ។ កុលបុត្តនេះ នឹងបានសោយទេវរាជ្យ ជាធំជាងទេវតា អស់ ៥០ ដង នឹងបានជាស្តេចចក្រពត្តិ អស់ ៥៨ ដង ។ ក្នុងកប្បទីមួយសែន ព្រះសាស្តា ព្រះនាមគោតម កើតក្នុងឧក្កាកត្រកូល នឹងត្រាស់ដឹងក្នុងលោក ។ ខណៈនោះ កុលបុត្តនេះ នឹងច្យុតចាកទេវលោក ត្រូវកុសលមូលដាស់តឿន នឹងកើតក្នុងត្រកូលស្តុកស្តម្ភ មានភោគៈច្រើន ។ កុលបុត្តនោះឈ្មោះរដ្ឋបាល លុះកាលជាខាងក្រោយមក ក៏ចេញបួស ត្រូវកុសលមូលដាស់តឿន នឹងបានជាសាវ័ក នៃព្រះសាស្តា ព្រះនាមគោតមនោះ ។ កុលបុត្តនោះឯង មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្យាយាម ជាអ្នកមានចិត្តស្ងប់ មិនមានឧបធិក្កិលេស កំណត់ដឹងនូវអាសវៈទាំងពួង ជាអ្នកមិនមានអាសវៈ នឹងបរិនិព្វាន ។

ខ្ញុំក្រោកទៅសាងផ្នួស លះចោលភោគសម្បត្តិ ខ្ញុំមិនមានសេចក្តីស្រឡាញ់ភោគសម្បទ ទុកដូចជាដុំទឹកមាត់ ។

វីរិយំ មេ ធុរធោរយ្ហំ យោគក្ខេមាធិវាហនំ
ធារេមិ អន្តិមំ ទេហំ សម្មាសម្ពុទ្ធសាសនេ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា វឌ្ឍបាលោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

វឌ្ឍបាលត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

នវមំ សោបាកត្ថេរាបទានំ

(២១) បព្ភារំ សោធយន្តស្ស បវរេ(១) បព្វតុត្តមេ
សិទ្ធត្ថោ នាម ភគវា អាគច្ឆិ មម សន្តិកំ ។
ពុទ្ធំ ឧបគតំ ទិស្វា លោកជេដ្ឋស្ស តាទិនោ
សន្ថរំ បញ្ញបេត្វាន(២) បុប្ផាសនមទាសហំ ។

---

១ ម. វិបិនេ ។ ២ ម. សន្ថរិត្វាន ។

សេចក្ដីព្យាយាមរបស់ខ្ញុំ គួរនាំទៅនូវធុរៈ ជាទីនាំមកនូវធម៌ដ៏ក្សេមចាកយោគៈ ឥឡូវនេះ ខ្ញុំទ្រទ្រង់រាងកាយ ដែលជាទីបំផុតក្នុងសាសនា របស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះសម្ពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះវឌ្ឍបាលត្ថេរ មានអាយុ បានសម្ដែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ វឌ្ឍបាលត្ថេរាបទាន ។

សោបាកត្ថេរាបទាន ទី ៩

[៤១] កាលខ្ញុំកំពុងតែសំអាតញកដិតភ្នំ ដ៏ឧត្តមប្រសើរ ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះនាមសិទ្ធត្ថៈ ទ្រង់ស្ដេចមកកាន់សំណាក់ខ្ញុំ ។ លុះខ្ញុំឃើញព្រះសម្ពុទ្ធស្ដេចមកដល់ ក៏ក្រាលកម្រាល ហើយបូជាអាសនៈជាវិការៈនៃផ្កា ចំពោះព្រះសម្ពុទ្ធជាលោកជេដ្ឋ ព្រះអង្គមិនញាប់ញ័រ ដោយលោកធម៌ ។

នវមំ សោបាកត្ថេរាបទានំ

បុប្ផាសនេ និសីទិត្វា សិទ្ធត្ថោ លោកនាយកោ
មមញ្ច គតិមញ្ញាយ អនិច្ចតំ ឧទាហរិ ។
អនិច្ចា វត សង្ខារា ឧប្បាទវយធម្មិនោ
ឧប្បជ្ជិត្វា និរុជ្ឈន្តិ តេសំ វូបសមោ សុខោ ។
ឥទំ វត្វាន សព្វញ្ញូ លោកជេដ្ឋោ នរាសភោ
នភេ អព្ភុគ្គមិ វីរោ ហំសរាជាវ អម្ពរេ ។
សកំ ទិដ្ឋឹ ជហិត្វាន ភាវយានិច្ចសញ្ញហំ
ឯកាហំ ភាវយិត្វាន តត្ថ កាលង្កតោ អហំ ។
ទ្វេ សម្បត្តី អនុភោត្វា សុក្កមូលេន ចោទិតោ
បច្ឆិមភវសម្បត្តោ សបាកយោនុបាគមឹ(១) ។
អគារា អភិនិក្ខម្ម បព្វជឹ អនគារិយំ
ជាតិយា សត្តវស្សោហំ អរហត្តំ អបាបុណឹ ។

---

១ ម. បច្ចិមេ ភវសម្បត្តេ សបាកយោនុបាគមិ ។

សោណកត្ថេរាបទាន ទី ៩

ព្រះលោកនាយកព្រះនាមសិទ្ធត្ថៈ គង់លើបុប្ផាសនៈ ហើយជ្រាបគតិរបស់ខ្ញុំ ទើបទ្រង់បន្លឺឡើងនូវអនិច្ចតាធម៌ថា សង្ខារទាំងឡាយ មិនទៀងទាត់ពិត មានការកើតឡើង និងការសូន្យទៅវិញជាធម្មតា លុះកើតឡើងហើយ រមែងរលត់ទៅវិញ ការរម្ងាប់នូវសង្ខារទាំងឡាយនោះបាន ទើបនាំមកនូវសេចក្តីសុខ ។ ព្រះសព្វញ្ញុពុទ្ធ ព្រះអង្គជាឆ្នើមក្នុងលោក ជានរាសភៈ ជាអ្នកប្រាជ្ញ លុះទ្រង់សម្តែងអនិច្ចតាធម៌នេះចប់ហើយ ទើបស្តេចហោះឡើងទៅឰដ៏អាកាស ដូចស្តេចហង្សកាលហើរទៅឰដ៏អាកាស ។ ខ្ញុំបានលះបង់នូវទិដ្ឋិរបស់ខ្លួន ហើយចម្រើននូវអនិច្ចសញ្ញា ខ្ញុំក៏បានចម្រើន អស់ ១ ថ្ងៃ ហើយធ្វើមរណកាល ក្នុងទីនោះ ។ ខ្ញុំសោយសម្បត្តិទាំងពីរ ត្រូវកុសលមូលដាស់តឿន ក៏បានដល់នូវបច្ឆិមភព ខ្ញុំចូលទៅកាន់កំណើត ប្រកបដោយផល ។ ខ្ញុំមានអាយុ ៧ ឆ្នាំ ខ្ញុំចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្នួស បានដល់អរហត្តផល ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស អបទានំ

អារទ្ធវីរិយោ បហិតត្តោ សីលេសុ សុសមាហិតោ
តោសេត្វាន មហានាគំ អលត្ថំ ឧបសម្បទំ ។
ចតុន្នវុតេ ឥតោ កប្បេ យំ កម្មមករឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ បុប្ផទានស្សិទំ ផលំ ។
ចតុន្នវុតេ ឥតោ កប្បេ យំ សញ្ញំ ភាវយឹ តទា
តំ សញ្ញំ ភាវយន្តស្ស បត្តោ មេ អាសវក្ខយោ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា សោបាកោ ថេរោ ឥមា
គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

សោបាកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ខ្ញុំមានព្យាយាមតឹងរ៉ឹងណាស់ មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់សមាធិ មានចិត្តតំកល់ខ្ជាប់ខ្ជួនក្នុងសីល ញុំាងព្រះពុទ្ធជាមហានាគឲ្យប្រោសប្រាណ ហើយបានឧបសម្បទា ។ ក្នុងកប្បទី ៩៤ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំ បានធ្វើកុសលកម្ម ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃការថ្វាយផ្កា ។ ក្នុងកប្បទី ៩៤ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានបម្រើនូវអនិច្ចសញ្ញា ក្នុងកាលនោះ ការអស់អាសវៈក៏បានសម្រេចដល់ខ្ញុំ ដែលបម្រើសញ្ញានោះ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះសម្ពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះសោបាកត្ថេរ មានអាយុ បានសំដែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ សោបាកត្ថេរាបទាន ។

ទសមំ សុមង្គលត្ថេរាបទានំ

(២២) អាហុតឹ យិដ្ឋុកាមោហំ បដិយាទេត្វាន ភោជនំ
ព្រាហ្មណោ បដិមានេន្តោ វិសាលេ មាឡកេ ឋិតោ។

អទ្ទសាសឹ សម្ពុទ្ធំ បិយទស្សឹ មហាយសំ
សព្វលោកំ វិនេតារំ សយម្ភុំ អគ្គបុគ្គលំ ។

ភគវន្តំ ជុតិមន្តំ សាវកេហិ បុរក្ខតំ
អាទិច្ចមិវ រោចន្តំ រថិយំ បដិបន្នកំ ។

អញ្ជលឹ បគ្គហេត្វាន សកំ ចិត្តំ បសាទយឹ
មនសា និមន្តេសឹ អាគច្ឆតុ មហាមុនិ ។

មម សង្កប្បមញ្ញាយ សត្ថា លោកេ អនុត្តរោ
ខីណាសវសហស្សេហិ មម ទ្វារំ ឧបាគមិ ។

នមោ តេ បុរិសាជញ្ញ នមោ តេ បុរិសុត្តម
បាសាទំ អភិរុហិត្វា សីហាសនេ និសីទតុ ។

សុមង្គលត្ថេរាបទាន ទី ១០

(៤២) ខ្ញុំមានប្រាថ្នានឹងបូជានូវគ្រឿងបូជា កំពុងតាក់តែងភោជនទទួលពួកព្រាហ្មណ៍ បានឋិតនៅក្នុងរោងដ៏ធំ ។ គ្រានោះ ខ្ញុំបានឃើញព្រះសម្ពុទ្ធព្រះនាមបិយទស្សី ព្រះអង្គមានយសធំ ទ្រង់ទូន្មានសត្វលោកទាំងពួង ព្រះអង្គជាព្រះសយម្ភូ ជាបុគ្គលដ៏ប្រសើរ ។ ព្រះអង្គមានជោគ មានរស្មីរុងរឿង មានពួកសាវ័កចោមរោម កំពុងស្តេចទៅក្នុងផ្លូវ រុងរឿងដូចជាព្រះអាទិត្យ ។ ខ្ញុំផ្គងអញ្ជលីហើយធ្វើចិត្ត របស់ខ្លួនឲ្យជ្រះថ្លា បាននិមន្តព្រះអង្គដោយចិត្តថា សូមព្រះមហាមុនី ស្តេចនិមន្តមក ។ ព្រះសាស្តាប្រសើរក្នុងលោក ទ្រង់ជ្រាបបំណងរបស់ខ្ញុំ ហើយស្តេចចូលទៅកាន់ទ្វារផ្ទះរបស់ខ្ញុំ (ជាមួយ) និងព្រះខីណាស្រពមួយពាន់អង្គ ។ (ខ្ញុំក្រាបទូលថា) បពិត្របុរសអាជានេយ្យ ខ្ញុំសូមនមស្ការព្រះអង្គ បពិត្របុរសដ៏ឧត្តម ខ្ញុំសូមនមស្ការព្រះអង្គ សូមព្រះអង្គស្តេចឡើងកាន់ប្រាសាទរបស់ខ្ញុំ ហើយគង់លើអាសនៈដ៏ប្រសើរ ។

ទន្តោ ទន្តបរិវារោ   តិណ្ណោ តារយតំ វរោ
បាសាទំ អភិរូហិត្វា   និសីទិ បវរាសនេ ។
យំ មេ អត្ថិ សកេ គេហេ   អាមិសំ បច្ចុបដ្ឋិតំ
តាហំ ពុទ្ធស្ស បាទាសឹ   បសន្នោ សេហិ បាណិភិ ។
បសន្នចិត្តោ សុមនោ   វេទជាតោ កតញ្ជលី
ពុទ្ធសេដ្ឋំ នមស្សាមិ   អហោ ពុទ្ធស្សុឡារតា ។
អដ្ឋន្នំ បយិរុបាសតំ(១)   ភុញ្ជំ ខិណាសវា ពហូ
តុយ្ហេវេសោ អានុភាវេ   សរណន្តំ ឧបេមហំ ។
បិយទស្សី ច ភគវា   លោកជេដ្ឋោ នរាសភោ
ភិក្ខុសង្ឃេ និសីទិត្វា   ឥមា គាថា អភាសថ ។
យោ សោ សង្ឃំ អភោជេសិ   ឧជុភូតំ សមាហិតំ
តថាគតញ្ច សម្ពុទ្ធំ   សុណាថ មម ភាសតោ ។

១ ម. បយិរូបាសំ ។

ព្រះសម្ពុទ្ធ ព្រះនាមបិយទស្សី ព្រះអង្គមានឥន្ទ្រិយទូន្មានហើយ ព្រះអង្គមានភិក្ខុព្រះខីណាស្រពជាបរិវារ ដែលមានឥន្ទ្រិយទូន្មានហើយដែរ ព្រះអង្គឆ្លងវដ្តសង្សារ ប្រសើរជាងពួកជនអ្នកឆ្លង ទ្រង់បានឡើងកាន់ប្រាសាទ ហើយគង់លើអាសនៈដ៏ប្រសើរ ។ អាមិសៈណា ដែលខ្ញុំតាក់តែងបំរុងទុកក្នុងផ្ទះរបស់ខ្លួន ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លា ថ្វាយអាមិសៈនោះ ចំពោះព្រះពុទ្ធដោយដៃទាំងពីររបស់ខ្លួន ។ ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លា មានចិត្តល្អ មានសេចក្តីត្រេកអរ ធ្វើអញ្ជលីនមស្ការនូវព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរថា ឧហ្ន៎ ព្រះពុទ្ធមានអានុភាពថ្លៃថ្លា ។ បណ្តាភិក្ខុ ៨ អង្គដែលចូលមកកាន់ទីឆាន់ មានព្រះខីណាស្រពច្រើនអង្គនេះជាអានុភាពរបស់ព្រះអង្គ ខ្ញុំសូមដល់នូវព្រះអង្គជាទីពឹង ។ ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះនាមបិយទស្សី ជាច្បងក្នុងលោក ជានាយកៈ គង់ក្នុងភិក្ខុសង្ឃ ហើយសម្តែងគាថាទាំងនេះថា

កុលបុត្តណា បាននិមន្តព្រះសង្ឃ ជាអ្នកមានចិត្តត្រង់ មានចិត្តនឹងនួន ព្រមទាំងតថាគត ជាព្រះសម្ពុទ្ធ ឲ្យឆាន់ស្កប់ស្កល់ អ្នកទាំងឡាយ ចូរស្តាប់តថាគតសម្តែងចុះ ។

ទសមំ សុមង្គលត្ថេរាបទានំ

សត្តវីសតិក្ខត្តុំ សោ ទេវរជ្ជំ ករិស្សតិ
សកកម្មាភិរត្តោ សោ ទេវលោកេ រមិស្សតិ ។

ទស ច អដ្ឋក្ខត្តុំ សោ ចក្កវត្តី ករិស្សតិ
បថព្យា រជ្ជំ បញ្ចសតំ វសុធំ អាវសិស្សតិ ។

អរញ្ញំ វនមោគ្គយ្ហ(១) កាននំ ព្យគ្ឃសេវិតំ
បធានំ បទហិត្វាន កិលេសា ឈាបិតា មយា ។

អដ្ឋារសេ កប្បសតេ យំ ទានមទទិំ តទា
ទុគ្គតិំ នាភិជានាមិ ភត្តទានស្សិទំ ផលំ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា សុមង្គលោ ថេរោ ឥមា
គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

សុមង្គលត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

---

១ ម. អរញ្ញា នមោគ្គយ្ហ ។

សុមង្គលត្ថេរាបទាន ទី ១០

កុលបុត្តនោះ នឹងសោយទេវរាជ្យ អស់ ២៧ ដង កុលបុត្តនោះប្រាថ្នានូវកុសលកម្ម របស់ខ្លួនហើយ នឹងកើតក្នុងទេវលោក ។ កុលបុត្តនោះ នឹងបានជាស្តេចចក្រពត្តិ ១៨ ដង នឹងបានសោយប្រថពីរាជ្យ គ្រប់គ្រងផែនដី អស់ ៥០០ ដង ។

ខ្ញុំចូលទៅក្នុងព្រៃធំ ជាអរញ្ញវ័ន ដែលពួកខ្លាអាស្រ័យនៅ ក៏តាំងព្យាយាមដុតបំផ្លាញ នូវពួកកិលេស ។ ក្នុងកប្បទី ១១៨ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានថ្វាយទាន ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃការថ្វាយភត្ត ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះសុមង្គលត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ សុមង្គលត្ថេរាបទាន ។

ឧទ្ទានំ

សីហាសនី ឯកត្ថម្ភី នន្ទោ ច ចុល្លបន្ថកោ
បិលិន្ទរាហុលោ ចេវ វង្គន្តោ រដ្ឋបាលកោ ។
សោបាកោ មង្គលោ ចេវ ទសេវ ទុតិយោ វគ្គេ
សតញ្ច សត្តតឹសា ច គាថា ចេត្ថ បកាសិតា ។

សីហាសនិយវគ្គោ ទុតិយោ ។

ឧទ្ទាន

រឿងព្រះសីហាសនទាយកត្ថេរ ១ ព្រះឯកត្ថម្ភិកត្ថេរ ១ ព្រះនន្ទត្ថេរ ១ ព្រះចូឡបន្ថកត្ថេរ ១ ព្រះបិលិន្ទវច្ឆត្ថេរ ១ ព្រះរាហុលត្ថេរ ១ ព្រះឧបសេនវង្គន្តបុត្តត្ថេរ ១ ព្រះរដ្ឋបាលត្ថេរ ១ ព្រះសោបាកត្ថេរ ១ ព្រះសុមង្គលត្ថេរ ១ ត្រូវជា ១០ រឿង ជាវគ្គគំរប់ពីរ គាថាដែលលោកសម្តែងហើយ ក្នុងវគ្គនោះ មាន ១៣៧ គាថា ។

ចប់ សីហាសនិយវគ្គ ទី ២ ។

តតិយោ សុភូតិវគ្គោ

បឋមំ សុភូតិត្ថេរាបទានំ

(២៣) ហិមវន្តស្ស អវិទូរេ   និសភោ នាម បព្វតោ
អស្សមោ សុកតោ មយ្ហំ   បណ្ណសាលា សុមាបិតា ។
កោសិយោ នាម នាមេន   ជដិលោ ឧគ្គតាបនោ
ឯកាកិយោ អទុតិយោ   វសាមិ និសភេ តទា ។
ផលម្មូលញ្ច បណ្ណញ្ច   ន ភុញ្ជាមិ អហំ តទា
បវត្តញ្ច សុបាតាហំ   ឧបជីវាមិ តាវទេ ។
នាហំ កោបេមិ អាជីវំ   ចជមានោបិ ជីវិតំ
អារាធេមិ សកំ ចិត្តំ   វិវជ្ជេមិ អនេសនំ ។
រាគូបសំហិតំ ចិត្តំ   យទា ឧប្បជ្ជតេ មម
សយំវ បច្ចវេក្ខាមិ   ឯកគ្គោ តំ ទមេមហំ ។
រជ្ជសិ រជនីយេ ច   ទោសនីយេ ច ទុស្សសេ
មុយ្ហសេ មោហនីយេ ច   និក្ខមស្សុ វនា តុវំ ។

សុភូតិវគ្គ ទី ៣

សុភូតិត្ថេរាបទាន ទី ១

[២៣] មានភ្នំមួយឈ្មោះនិសភៈ នៅជិតព្រៃហិមពាន្ត អាស្រមរបស់ខ្ញុំ ទាំងបណ្ណសាលារបស់ខ្ញុំ គេសង់ល្អហើយ ក្បែរភ្នំនោះ ។ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំជាជដិល ឈ្មោះកោសិយៈ មានតបៈដ៏ឧក្រិដ្ឋ ប្រព្រឹត្តតែម្នាក់ឯង ឥតមានបុគ្គលជាទីពីរ អាស្រ័យនៅនាភ្នំនិសភៈ ។ ខ្ញុំមិនបរិភោគផ្លែឈើ មើមឈើ និងស្លឹកឈើទេ ខ្ញុំចិញ្ចឹមជីវិតដោយផ្លែឈើជ្រុះឯង ក្នុងវេលាព្រឹក ។ ខ្ញុំស៊ូលះបង់ជីវិត មិនញុំាងអាជីវៈឲ្យកម្រើក ខ្ញុំញុំាងចិត្តរបស់ខ្លួនឲ្យរីករាយ ចៀសវាងនូវអនេសនៈ ។ ចិត្តរបស់ខ្ញុំប្រកបដោយរាគៈ កើតឡើងក្នុងកាលណា ខ្ញុំពិចារណាដោយខ្លួនឯង ខ្ញុំតែម្នាក់ឯងទូន្មាននូវចិត្តនោះ ក្នុងកាលនោះថា អ្នកឯងនៅតែត្រេកអរក្នុងអារម្មណ៍ ដែលគួរត្រេកអរផង ប្រទុស្តក្នុងអារម្មណ៍ដែលគួរប្រទុស្តផង វង្វេងក្នុងអារម្មណ៍ដែលគួរវង្វេងផង អ្នកចូរចៀសចេញចាកព្រៃទៅ ។

វិសុទ្ធានំ អយំ ភាសោ និម្មលានំ តបស្សិនំ

មា ខោ វិសុទ្ធំ ទូសេសិ និក្ខមស្សុ ឥតោ តុវំ ។

អាគារិកោ(១) ករិត្វាន យថា យុត្តំ(២) លភិស្សសិ

ឧកោបិ មា វិកបេសិ និក្ខមស្សុ ឥតោ តុវំ ។

ឆវាលាតំ យថា កដ្ឋំ ន ក្វចិ កិច្ចការកំ

នេវ គាមេ អរញ្ញេ វា ន ហិ តំ កដ្ឋសម្មតំ ។

ឆវាលាតូបមោ ត្វំសិ ន គិហិ នបិ សញ្ញតោ

ឧភតោ មុត្តកោ អជ្ជ និក្ខមស្សុ ឥតោ តុវំ ។

សិយា នុ ខោ តវ(៣) ឯតំ កោ បជានិ ហិ(៤) តេ ឥទំ

សីឃំ(៥) ធុរំ វហិសិ មេ កោសជ្ជពហុលាយ ច ។

និកុឌ្ឍិស្សន្តិ តំ វិញ្ញូ អសុចឹ នាគរិកោ យថា

អាកឌ្ឍិត្វាន ឥសយោ ចោទយិស្សន្តិ តំ សទា ។

---

១ ម. អគារិកោ ។ ២ ម. បុត្តំ ។ ៣ ម. តុវំ ។ ៤ ម. បជានាតិ ។ ៥ ម. សទ្ធា ។

ប្រទេសនេះ ជាលំនៅរបស់ពួកបុគ្គលជាអ្នកស្អាត ដែលមិនមានមន្ទិល មានតបធម៌ អ្នកកុំប្រទុស្តទីស្អាតនេះឡើយ អ្នកចូរចៀសចេញចាកព្រៃទៅ ៗ បើអ្នកជាគ្រហស្ថ នឹងបាននូវគូប្រកប ក្នុងកាលណា អ្នកកុំធ្វើជនទាំងពីរនាក់ឲ្យអាក់អន់ឡើយ (ក្នុងកាលនោះ) អ្នកចូរចៀសចេញចាកព្រៃទៅ ៗ ឧសដែលគេដុតសាកសពហើយ ជារបស់ធ្វើកិច្ចមិនបានក្នុងទីណាមួយ គឺមិនបានការក្នុងស្រុកឬក្នុងព្រៃ ព្រោះថាឧសនោះ គេមិនសន្មតថាជាឧសឡើយ យ៉ាងណាមិញ ៗ អ្នកឯងទុកដូចជាឧស ដែលគេដុតសាកសព គឺមិនមែនជាគ្រហស្ថ មិនមែនជាបព្វជិតសង្រួមទេ ជាមនុស្សផុតចាកភេទទាំងពីរ ក្នុងថ្ងៃនេះ អ្នកចូរចៀសចេញចាកព្រៃទៅ ៗ ក្រែងអ្នកគប្បីមានអំពើទុះឬ ព្រោះអ្នកណានឹងដឹង នូវអំពើរបស់អ្នកនេះ អ្នកនឹងនាំទៅនូវធុរៈ ចាកភាពនៃយើង ដែលជាអ្នកច្រើនដោយសេចក្ដីខ្ជិលច្រអូស យ៉ាងឆាប់ ៗ អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ នឹងខ្ពើមរអើមអ្នក ដូចអ្នកក្រុងខ្ពើមរអើមវត្ថុមិនស្អាត ឥសីទាំងឡាយ នឹងកោះហៅអ្នកមកចោទ សព្វ ៗ កាល ៗ

បឋមំ សុភូតិត្ថេរាបទានំ

តំ វិញ្ញូ បវទិស្សន្តិ　　　សមតិក្កន្តសាសនំ
សំវាសំ អលភន្តោ ហិ　　　កថំ ជីវិហិសី តុវំ ៗ
តិធប្បភិន្នំ មាតង្គំ　　　កុញ្ជរំ សដ្ឋិហាយនំ
ពលិនាគោ ឧបគន្ត្វា　　　យូថា នីហរតេ គជំ ៗ
យូថា វិនិស្សដោ សន្តោ　　　សុខំ សាតំ ន វិន្ទតិ
ទុក្ខិតោ វិមនោ ហោតិ　　　បជ្ឈាយន្តោ បវេធតិ ៗ
តថេវ ជដិលា តំបិ　　　នីហរិស្សន្តិ ទុម្មតី
តេហិ ត្វំ និស្សដោ សន្តោ　　　សុខំ សាតំ ន លច្ឆសិ ៗ
ទិវា វា យទិ វា រត្តឹ　　　សោកសល្លសមប្បិតោ
ឌយ្ហសិ បរិឡាហេន　　　គតោ យូថា វិនិស្សដោ ៗ

អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ នឹងតិះដៀលអ្នកថា ជាមនុស្សប្រព្រឹត្ត ក្នុងសាសនា អ្នកកាលមិនបាននៅរួមជាមួយ (នឹងប្រាជ្ញទាំងឡាយ) តើនឹងរស់នៅដូចម្ដេច ។ ដំរីមានកម្លាំងចូលទៅជិតដំរីដ៏ប្រសើរ មានអាយុ ៦០ ទើបថយកម្លាំង ចុះប្រេងដោយចំណែក ៣ ហើយបណ្ដេញដំរី (ទ្រុះ) ចាកហ្វូង ។ ដំរីទ្រុះ កាលត្រូវដំរីមានកម្លាំង បណ្ដេញចេញចាកហ្វូងហើយ រមែងស្ងប់ស្ងៀម មិនបានសុខស្រួលទេ ជាសត្វដល់នូវសេចក្ដីទុក្ខ ខូចចិត្ត សញ្ជប់សញ្ជឹងញាប់ញ័រ យ៉ាងណា ។ ពួកជដិលនឹងបណ្ដេញអ្នកឯង ដែលមានគំនិតអាក្រក់ចេញ អ្នកឯងត្រូវពួកជដិលទាំងនោះ បណ្ដេញចេញហើយ រមែងស្ងប់ស្ងៀម មិនបានសុខស្រួលទេ ក៏យ៉ាងនោះឯង ។ អ្នកឯងកំពុងពោរពេញដោយសរ គឺសេចក្ដីសោក ឆេះពេលពល ព្រោះសេចក្ដីក្ដៅក្រហាយ ទាំងថ្ងៃទាំងយប់ ដូចជាដំរីចុះប្រេង ដែលត្រូវដំរីមានកម្លាំងបណ្ដេញចាកហ្វូង ។

ជាតរូបំ យថា កុដំ   នេវ ឈាយតិ កត្ថចិ
តថា សីលវិហីនោ ត្វំ   ន ឈាយិស្សសិ កត្ថចិ ។
អគារសមានោបិ   កថំ ជីវិហិសិ តុវំ
អត្តិកំ បេត្តិកញ្ញាបិ   នត្ថិ តេ និហិតំ ធនំ ។
សតំ កម្មំ ការិត្វាន   គត្តេ សេទំ បមោចយំ
ឯវំ ជីវិហិសិ តេហោ   សាធុ តេ តំ ន រុច្ចតិ ។
ឯវាហំ តត្ថ វារេមិ   សង្កិលេសគតំ មនំ
នានាធម្មកថំ កត្វា   ហាហា ចិត្តំ និវារយិំ ។
ឯវំ មេ វិហរន្តស្ស   អប្បមាទវិហារិនោ
តីសវស្សសហស្សានិ   បវនេ[១] មេ អតិក្កមុំ ។
អប្បមាទេន មំ ទិស្វា[២]   ឧត្តមត្ថំ គវេសកំ
បទុមុត្តរសម្ពុទ្ធោ   អាគញ្ឆិ មម សន្តិកំ ។

---

១ ម. វិបិនេ ។ ២ ម. អប្បមាទរតំ ទិស្វា ។

ជាតរូបក្លែងក្លាយ តាយមិនដាច់ក្នុងទីណាមួយ យ៉ាងណា អ្នកឯងជាបុគ្គលសាបសូន្យចាកសីល នឹងតាយមិនដាច់ ក្នុងទីណាមួយ យ៉ាងនោះដែរ ។ អ្នកឯងកាលបើទៅគ្រប់គ្រងផ្ទះ នឹងរស់នៅដូចម្ដេចបាន ព្រោះទ្រព្យជារបស់នៃមាតាក្ដី ជារបស់នៃបិតាក្ដី ដែលអ្នកបម្រុងទុក មិនមានទេ ។ អ្នកឯងលុះតែធ្វើការងាររបស់ខ្លួន ហើយញ៉ាំងញើសក្នុងខ្លួនឲ្យហូរចេញ ទើបនឹងរស់នៅក្នុងផ្ទះបាន ហេតុនេះ ខ្ញុំសូមអង្វរ អ្នកកុំគាប់ចិត្តនឹងការងារនោះឡើយ ។ ខ្ញុំឃាត់នូវចិត្តដែលដល់នូវសេចក្ដីសៅហ្មង ក្នុងទីនោះ យ៉ាងនេះហើយ ខ្ញុំធ្វើនូវធម្មកថាផ្សេង ៗ ហើយឃាត់ចិត្តចាកអំពើអាក្រក់ ។ កាលបើខ្ញុំនៅ ដោយសេចក្ដីមិនប្រហែស យ៉ាងនេះ ៣០ ពាន់ឆ្នាំរបស់ខ្ញុំ កន្លងហើយក្នុងព្រៃ ។ ព្រះបទុមុត្តរសម្ពុទ្ធទ្រង់ឃើញខ្ញុំ ជាអ្នកស្វែងរកនូវប្រយោជន៍ដ៏ឧត្តម ដោយសេចក្ដីមិនប្រហែស ហើយស្ដេចមកកាន់សំណាក់នៃខ្ញុំ ។

បឋមំ សុភូតិត្ថេរាបទានំ

តិម្ពរូសកវណ្ណាភោ អប្បមេយ្យោ អនូបមោ
រូបេនាសទិសោ ពុទ្ធោ អាកាសេ ចង្កមី តទា ។
សុផុល្លោ សាលរាជាវ វិជ្ជុវព្ភឃនន្តរេ
ញាណេនាសទិសោ ពុទ្ធោ អាកាសេ ចង្កមី តទា ។
សីហរាជាវសម្ភីតោ គជរាជាវ ទប្បិតោ(១)
អភីតោ(២) ព្យគ្ឃរាជាវ អាកាសេ ចង្កមី តទា ។
សិង្គីនិក្ខសុវណ្ណាភោ ខទិរង្គារសន្និភោ
មណិ យថា ជោតិរសោ អាកាសេ ចង្កមី តទា ។
វិសុទ្ធកេលាសសន្និភោ បុណ្ណមាយេវ ចន្ទិមា
មជ្ឈន្តិកេវ សុរិយោ អាកាសេ ចង្កមី តទា ។
ទិស្វា នភេ(៣) ចង្កមន្តំ ឯវំ ចិន្តេសហំ តទា
ទេវោ នុខោ អយំ សត្តោ ឧទាហុ មនុជោ អយំ ។

---

១ ម. ទម្មិតោ ។ ២ ម. ឈាសិតោ ។ ៣ ម. ទិស្វាន តំ ។

សុភូតិត្ថេរាបទាន ទី ១

កាលនោះ ព្រះពុទ្ធមានពន្លឺដូចជាសម្បុរនៃផ្ទៃមន្ទាប់ ទីងប្រមាណមិនបាន មិនមានគ្រឿងប្រៀប មិនមានរូបដទៃប្រាកដស្មើដោយព្រះរូប (របស់ព្រះអង្គ) ទ្រង់ចង្ក្រមឰដ៏អាកាស ។ កាលនោះ ព្រះពុទ្ធមិនមានអ្វីប្រាកដស្មើដោយញាណ ទ្រង់ចង្ក្រមឰដ៏អាកាស ដូចជាសាលព្រឹក្ស ដែលមានផ្ការីកល្អ ពុំនោះសោត ដូចផ្លេកបន្ទោរ ក្នុងចន្លោះនៃដុំពពក ។ កាលនោះ ព្រះពុទ្ធទ្រង់ចង្ក្រមឰដ៏អាកាស ដូចជាស្ដេចសីហៈមិនមានសេចក្ដីព្រឺព្រួច ឬដូចស្ដេចដំរី ដែលគេហាត់បានហើយ ពុំនោះសោត ដូចស្ដេចខ្លា ដែលមិនមានសេចក្ដីខ្លាច ។ គ្រានោះ ព្រះសម្ពុទ្ធមានរស្មីដូចមាសឆ្ដោរ ឈ្មោះសិង្គិ ឬដូចរងើកភ្លើងឧសគគីរ ពុំនោះសោត ដូចកែវមណី មានរស្មីដ៏រុងរឿង ទ្រង់ចង្ក្រមឰដ៏អាកាស ។ គ្រានោ ព្រះសម្ពុទ្ធដូចភ្នំកៃលាស ដ៏បរិសុទ្ធ ឬដូចព្រះចន្ទក្នុងថ្ងៃពេញបូណ៌មី ពុំនោះសោត ដូចព្រះអាទិត្យតាំងនៅ ក្នុងទីពាក់កណ្ដាល (ថ្ងៃត្រង់) ទ្រង់ចង្ក្រមឰដ៏អាកាស ។ គ្រានោះ ខ្ញុំឃើញព្រះសម្ពុទ្ធ ដែលកពុងចង្ក្រមឰដ៏អាកាស ក៏គិតយ៉ាងនេះថា សត្វនេះ ជាទេវតាឬ ឬថា សត្វនេះ ជាមនុស្ស ។

ន មេ សុតោ វា ទិដ្ឋោ វា   មហិយា ឯទិសោ នរោ
អបិ មន្តបទំ អត្ថិ   អយំ សត្ថា ភវិស្សតិ ។
ឯវាហំ ចិន្តយិត្វាន   សកំ ចិត្តំ បសាទយឹ
នានាបុប្ផញ្ច គន្ធញ្ច   សន្និបាតេសហំ តទា ។
បុប្ផាសនំ បញ្ញាបេត្វា   សាធុចិត្តំ មនោរមំ
នរសារថិនំ អគ្គំ   ឥទំ វចនមព្រវឹ ។
ឥទំ មេ អាសនំ វីរ   បញ្ញត្តំ តវនុច្ឆកំ[១]
ហាសយន្តោ មម ចិត្តំ   និសីទ កុសុមាសនេ ។
និសីទិ តត្ថ ភគវា   អសម្ភីតោវ[២] កេសរី
សត្តរត្តិន្ទិវំ ពុទ្ធោ   បវរេ កុសុមាសនេ ។
នមស្សមានោ អដ្ឋាសឹ   សត្តរត្តិន្ទិវំ អហំ
វុដ្ឋហិត្វា សមាធិម្ហា   សត្ថា លោកេ អនុត្តរោ ។
មម កម្មំ បកិត្តេន្តោ   ឥទំ វចនមព្រវិ
ភាវេហិ ពុទ្ធានុស្សតឹ   ភាវនានំ អនុត្តរំ ។

---

១ ម. តវនុច្ឆវី ។ ២ ម. អឆម្ភីតោវ ។

នរៈបែបនេះលើផែនដី ខ្ញុំមិនដែលឮ មិនដែលឃើញ ទំនងជាមានចំណែកនៃមន្ត សត្វនេះប្រហែលជាសាស្តា ។ ខ្ញុំលុះគិតយ៉ាងនេះហើយ ក៏ញុំាងចិត្តរបស់ខ្លួនឲ្យជ្រះថ្លា គ្រានោះខ្ញុំប្រមូលផ្កាផ្សេងៗ និងគ្រឿងក្រអូប ។ ខ្ញុំក្រាលបុប្ផាសនៈដ៏វិចិត្រល្អ ដែលជាទីរីករាយនៃចិត្ត ហើយពោលពាក្យនេះទៅរកព្រះមានព្រះភាគ ជាសារថី នៃនរជនដ៏ប្រសើរថា បពិត្រព្រះអង្គមានព្យាយាម អាសនៈដែលខ្ញុំព្រះអង្គក្រាលហើយនេះ សមគួរដល់ព្រះអង្គ សូមព្រះអង្គញុំាងចិត្តខ្ញុំព្រះអង្គឲ្យរីករាយ ហើយគង់លើអាសនៈជាវិការៈនៃផ្កា ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់លើអាសនៈ ជាវិការៈនៃផ្កាដ៏ប្រសើរនោះ អស់ ៧ យប់ ៧ ថ្ងៃ ដូចជាកេសររាជសីហ៍ ឥតតក់ស្លុតឡើយ ខ្ញុំបាននមស្ការ អស់ ៧ យប់ ៧ ថ្ងៃ ។

ព្រះសាស្តា ព្រះអង្គប្រសើរក្នុងលោក ទ្រង់ចេញចាកសមាធិ កាលនឹងទ្រង់សម្តែង នូវអំពើរបស់ខ្ញុំ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា អ្នកចូរចម្រើននូវពុទ្ធានុស្សតិ ដែលជាគុណជាតិដ៏ប្រសើរ ជាងការចម្រើននូវអនុស្សតិទាំងឡាយដទៃ ។

បឋមំ សុភូតិត្ថេរាបទានំ

ឥមំ សតឹ ភាវយិត្វា បូរយិស្សសិ(១) មានសំ
តឹសកប្បសហស្សានិ ទេវលោកេ រមិស្សសិ ។
អសីតិក្ខត្តុំ ទេវិន្ទោ ទេវរជ្ជំ ករិស្សសិ
សហស្សក្ខត្តុំ ចក្កវត្តិ រាជា រដ្ឋេ ភវិស្សសិ ។
បទេសរជ្ជំ វិបុលំ គណនាតោ អសង្ខិយំ
អនុភោស្សសិ តំ សព្វំ ពុទ្ធានុស្សតិយា ផលំ ។
ភវាភវេ សំសរន្តោ មហាភោគំ លភិស្សសិ
ភោគេហិ ឩនតា នត្ថិ ពុទ្ធានុស្សតិយា ផលំ ។
កប្បសតសហស្សម្ហិ ឱក្កាកកុលសម្ភវោ
គោតមោ នាម គោត្តេន សត្ថា លោកេ ភវិស្សតិ ។
អសីតិកោដី ឆឌ្ឌេត្វា ទាសកម្មករេ ពហូ
គោតមស្ស ភគវតោ សាសនេ បព្វជិស្សសិ ។
អារាធយិត្វាន សម្ពុទ្ធំ គោតមំ សក្យបុង្គវំ
សុភូតិ នាម នាមេន ហេស្សសិ សត្ថុសាវកោ ។

---

១ ម. បូរយិស្សតិ ។

សុភូតិត្ថេរាបទាន ទី ១

លុះអ្នកចម្រើន នូវពុទ្ធានុស្សតិនេះហើយ នឹងបានញុំាងចិត្ត
ឲ្យពេញ នឹងរីករាយក្នុងទេវលោក អស់ ៣០ ពាន់កប្ប ។
អ្នកនឹងបានសោយទេវរាជ្យ ជាធំជាងទេវតា អស់ ៨០ ដង
នឹងបានជាស្តេចចក្រពត្តិ ក្នុងផែនអស់មួយពាន់ដង ។ នឹង
បានជាស្តេចក្នុងប្រទេសដ៏ធំទូលាយ សោយនូវសម្បត្តិទាំង
អស់នោះ រាប់បានមួយអសង្ខេយ្យកប្ប នេះជាផលនៃពុទ្ធា-
នុស្សតិ ។ អ្នកកាលបើអន្ទោលទៅ ក្នុងភពតូចនិងភព
ធំ នឹងបាននូវភោគៈដ៏ច្រើន ការខ្វះខាតដោយភោគៈទាំង-
ឡាយរបស់អ្នក មិនមានឡើយ នេះជាផលនៃពុទ្ធានុស្សតិ ។
លុះកន្លងទៅមួយសែនកប្ប ព្រះសាស្តា ព្រះនាមគោតម
កើតក្នុងឧក្កាកត្រកូល នឹងត្រាស់ដឹងឡើងក្នុងលោក ។ អ្នក
នឹងលះបោល នូវទ្រព្យ ៨០ កោដិ និងពួកទាសកម្មករជា
ច្រើន ហើយទៅបួសក្នុងសាសនា របស់ព្រះមានព្រះភាគ
ព្រះនាមគោតមនោះ ។ អ្នកមានឈ្មោះថាសុភូតិ នឹងញុំាង
ព្រះសម្ពុទ្ធ ព្រះនាមគោតម ទ្រង់ប្រសើរជាងពួកសក្យៈឲ្យ
ប្រោសប្រាណ ហើយនឹងបានជាសាវ័កនៃព្រះសាស្តា ។

ភិក្ខុសង្ឃេ និសីទិត្វា ទក្ខិណេយ្យគណគ្គិតំ
តថារណវិហារេ ច ទ្វីសុ អគ្គំ(១) ឋបេស្សតិ ។
ឥទំ វត្វាន សម្ពុទ្ធោ ជលជុត្តមនាយកោ(២)
នភំ អព្ភុគ្គមិ ធីរោ ហំសរាជាវ អម្ពរេ ។
សាសិតោ លោកនាថេន នមស្សិត្វា តថាគតំ
សទា ភាវេសឹ(៣) មុទិតោ ពុទ្ធានុស្សតិមុត្តមំ ។
តេន កម្មេន សុកតេន ចេតនាបណិធីហិ ច
ជហិត្វា មានុសំ ទេហំ តាវតឹសំ អគច្ឆហំ ។
អសីតិក្ខត្តុំ ទេវិន្ទោ ទេវរជ្ជំ អការយឹ
សហស្សក្ខត្តុំ រាជា ច ចក្កវត្តិ អហោសហំ ។
បទេសរជ្ជំ វិបុលំ គណនាតោ អសង្ខិយំ

១ ម. អគ្គេ ។ ២ ម. ជលជុត្តមនាមកោ ។ ៣ ម. ភាវេមិ ។

ព្រះគោតមសម្ពុទ្ធ ទ្រង់គង់ក្នុងកណ្តាលនៃភិក្ខុសង្ឃ ហើយទ្រង់តាំងអ្នក ថាជាភិក្ខុប្រសើរ ក្នុងឋានៈទាំងពីរ គឺក្នុងពួកនៃទក្ខិណេយ្យបុគ្គល ១ ក្នុងការនៅមិនមានកិលេស (ដោយធម្មទេសនា) ១ ។

ព្រះសម្ពុទ្ធជាអ្នកប្រាជ្ញ ជានាយក ព្រះនាមបទុមុត្តរៈ លុះត្រាស់នូវពាក្យនេះហើយ ទ្រង់ហោះឡើងកាន់អាកាស ដូចស្តេចហង្ស ហើរទៅឰដ៏អាកាស ។ ខ្ញុំដែលព្រះលោកនាថ ទ្រង់ប្រៀនប្រដៅហើយ ក៏មានចិត្តរីករាយនមស្ការព្រះតថាគត ហើយចម្រើនពុទ្ធានុស្សតិដ៏ឧត្តម សព្វ ៗ កាល ។ ខ្ញុំលះបង់កាយ ជារបស់មនុស្សហើយ បានទៅកើតក្នុងតាវត្តឹង្សទេវលោក ដោយសារកុសលកម្ម ដែលខ្ញុំធ្វើល្អហើយនោះផង ដោយការតំកល់ចេតនានោះផង ។ ខ្ញុំបានសោយទេវរជ្ជជាធំជាងទេវតា អស់ ៨០ ដង បានជាស្តេចចក្រពត្តិ អស់មួយពាន់ដង ។ ខ្ញុំសោយរាជ្យក្នុងប្រទេសដ៏ធំទូលាយ ជាសម្បត្តិដ៏ប្រពៃ រាប់បានមួយអសង្ខេយ្យជាតិ

អនុភោមិ សុសម្បត្តឹ ពុទ្ធានុស្សតិយា ផលំ ។
ភវាភវេ សំសរន្តោ មហាភោគំ លភាមហំ
ភោគេ មេ ឩនតា នត្ថិ ពុទ្ធានុស្សតិយា ផលំ ។
សតសហស្សិតោ កប្បេ យំ កម្មមករឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ពុទ្ធានុស្សតិយា ផលំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា សុភូតិ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

សុភូតិត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ទុតិយំ ឧបវាណត្ថេរាបទានំ

(២៤) បទុមុត្តរោ នាម ជិនោ សព្វធម្មាន បារគូ
ជលិត្វា អគ្គិក្ខន្ធោវ សម្ពុទ្ធោ បរិនិព្វុតោ ។

នេះជាផលនៃពុទ្ធានុស្សតិ ។ ខ្ញុំកាលអន្ទោលទៅ ក្នុងភព តូចនិងភពធំ តែងបាននូវភោគៈដ៏ច្រើន ការខ្វះខាតដោយភោគៈរបស់ខ្ញុំ មិនមានឡើយ នេះជាផលនៃពុទ្ធានុស្សតិ ។ ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានធ្វើនូវកុសលកម្ម ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃពុទ្ធានុស្សតិ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះសុភូតិត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ សុភូតិត្ថេរាបទាន ។

ឧបវាណត្ថេរាបទាន ទី ២

[២៤] ព្រះជិនស្រីសម្ពុទ្ធ ព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ទ្រង់ដល់ត្រើយនៃធម៌ទាំងពួង រុងរឿងដូចគំនរភ្លើង ទ្រង់បរិនិព្វានហើយ ។

មហាជនា សមាគម្ម   បូជយិត្វា តថាគតំ
ចិតំ កត្វាន សុកតំ   សរីរំ អភិរោបយុំ ។
សរីរកិច្ចំ កត្វាន   ធាតុំ តត្ថ សមានយុំ
សទេវមនុស្សា សព្វេ   ពុទ្ធថូបំ អកំសុ តេ ។
បឋមា កញ្ចនមយា   ទុតិយាបិ(១) មណីមយា
តតិយា រូបិយមយា   ចតុត្ថា ផលិកាមយា ។
តត្ថ បញ្ចមិយា ភូមិ   លោហិតង្គមយា អហុ
ឆដ្ឋា មសារគល្លស្ស   សព្វរតនមយូបរិ ។
ជង្ឃា មណិមយា អាសិ   វេទិកា រតនាមយា
សព្វសោណ្ណមយោ ថូបោ   ឧទ្ធំ យោជនមុគ្គតោ ។
ទេវា តត្ថ សមាគន្ត្វា   ឯកតោ មន្តយុំ តទា
មយំបិ ថូបំ ករិស្សាម(២)   លោកនាថស្ស តាទិនោ ។
ធាតុ អាវេណិកា នត្ថិ   សរីរំ ឯកបិណ្ឌិតំ
ឥមម្ហិ ពុទ្ធថូបស្មិំ   ករិស្សាម កញ្ចុកំ មយំ ។

---

១ ម. ទុតិយាសិ ។ ២ ម. កស្សាម ។

មហាជនមកជួបជុំគ្នា បូជាព្រះតថាគត ធ្វើជើងថ្ករដ៏វិចិត្រ ហើយលើកតំកល់ព្រះសរីរៈ ។ ពួកមហាជនទាំងនោះ ព្រមទាំងទេវតានិងមនុស្ស លុះធ្វើព្រះសរីរកិច្ចរួចហើយ ប្រមូលព្រះធាតុត្រង់កន្លែងជើងថ្ករនោះ មកធ្វើព្រះពុទ្ធស្តូប ។ ជាន់ទី ១ ធ្វើដោយមាស ជាន់ទី ២ ធ្វើដោយកែវមណី ជាន់ទី ៣ ធ្វើដោយប្រាក់ ជាន់ទី ៤ ធ្វើដោយកែវផលិក ។ ជាន់ទី ៥ នៃព្រះស្តូបនោះ ធ្វើដោយកែវទទឹម ជាន់ទី ៦ ធ្វើដោយកែវមរកត ខាងលើធ្វើដោយរតនៈគ្រប់យ៉ាង ។ ទ្រនាប់ខ្ជាប់ (នៃព្រះស្តូប) ធ្វើដោយកែវមណី បង្កាន់ដៃធ្វើដោយកែវ តួព្រះស្តូប ធ្វើដោយមាសសុទ្ធទាំងអស់ កំពស់ឡើងទៅលើមួយយោជន៍ ។ កាលនោះ ទេវតាមកជួបជុំគ្នា ត្រង់កន្លែងនោះ ហើយប្រឹក្សាជាមួយគ្នាថា ពួកយើងនឹងធ្វើព្រះស្តូបថ្វាយព្រះលោកនាថ ជាតាទិបុគ្គល ។ ព្រះធាតុឥតមានបែកខ្ញែកចេញពីគ្នា ព្រះសរីរធាតុនៅជាដុំមួយ (បើដូច្នោះ) ពួកយើង នឹងធ្វើព្រះស្តូប ស្រោបលើព្រះពុទ្ធស្តូបនេះ ។

ទុតិយំ ឧបភិណាត្លេភបទាន់

ទេវា សត្តរតនេហិ   អញ្ញំ វឌ្ឍេសុ យោជនំ
ថូបោ ទ្វិយោជនុព្វេធោ   តិមិរំ ព្យបហន្តិ យោ ។
នាគា តត្ថ សមាគន្ត្វា   ឯកតោ មន្តយុំ តទា
មនុស្សា ចេវ ទេវា ច   ពុទ្ធថូបំ អកំសុ តេ ។
មា នោ បមត្តា អស្សុម្ហា   អប្បមត្តា សទេវកា
មយម្បិ ថូបំ ការិស្សាម   លោកនាថស្ស តាទិនោ ។
ឥន្ទនីលំ មហានីលំ   អថោ ជោតិរសំ មណឹ
ឯកតោ សន្និធាតេត្វា   ពុទ្ធថូបំ អឆាទយុំ ។
សព្វំ មណិមយំ អាសិ   តាវតា ពុទ្ធចេតិយំ
តិយោជនសមុព្វិទ្ធំ   អាលោកករណំ តទា ។
គរុឡា ច សមាគន្ត្វា   ឯកតោ មន្តយុំ តទា
មនុស្សា ទេវនាគា ច   ពុទ្ធថូបំ អកំសុ តេ ។
មា នោ បមត្តា អស្សុម្ហា   អប្បមត្តា សទេវកា
មយម្បិ ថូបំ ការិស្សាម   លោកនាថស្ស តាទិនោ ។

ពួកទេវតាបានបង្កើនកំពស់មួយយោជន៍ដទៃទៀត ដោយកែវ ទាំង ៧ ប្រការ ព្រះស្តូបនោះនៅជាមានកំពស់ ២ យោជន៍ តែងកំចាត់បង់ នូវងងឹត សព្វ ៗ កាល ៗ គ្រានោះ ពួកនាគមកជួបជុំគ្នា ត្រង់កន្លែងព្រះស្តូបនោះ ហើយប្រឹក្សាជាមួយគ្នាថា ពួកមនុស្សនិងទេវតា បានធ្វើព្រះស្តូបថ្វាយព្រះពុទ្ធ ៗ ពួកយើងកុំប្រហែសឡើយ ព្រោះមនុស្សនិងទេវតា មិនប្រហែស បើដូច្នោះ ពួកយើងនឹងធ្វើព្រះស្តូប ថ្វាយព្រះលោកនាថ ព្រះអង្គជាតាទិបុគ្គល ៗ ពួកនាគទាំងនោះប្រមូលកែវឥន្ទនីល កែវមហានីល ទាំងកែវមណី មានរស្មីរុងរឿង ក្នុងទីជាមួយគ្នា ហើយស្រោបព្រះពុទ្ធស្តូប ៗ ព្រះពុទ្ធចេតិយទាំងមូល ប្រដាប់ដោយកែវមណី មានកំពស់ ៣ យោជន៍ តែងផ្សាយចេញនូវពន្លឺ ក្នុងកាលនោះ ៗ កាលនោះ ពួកគ្រុឌមកជួបជុំគ្នា ហើយប្រឹក្សាជាមួយគ្នាថា ពួកមនុស្ស ទេវតានិងនាគទាំងឡាយ បានធ្វើព្រះស្តូបថ្វាយព្រះពុទ្ធ ៗ ពួកយើងកុំប្រហែសឡើយ ព្រោះមនុស្សនិងទេវតាទាំងឡាយ មិនប្រហែស បើដូច្នោះ ពួកយើងនឹងធ្វើព្រះស្តូប ថ្វាយព្រះលោកនាថ ព្រះអង្គជាតាទិបុគ្គល ៗ

សព្វំ មណិមយំ ថូបំ អការុំ តាវ[១] កញ្ចុកំ
យោជនំ តេបិ វឌ្ឍេសុំ អាយតំ ពុទ្ធចេតិយំ ។
ចតុយោជនមុព្វេធោ ពុទ្ធថូបោ វិរោចតិ
ឱភាសេតិ ទិសា សព្វា សតរំសីវ ឧគ្គតោ ។
កុម្ភណ្ឌា ច សមាគន្ត្វា ឯកតោ មន្តយុំ តទា
មនុស្សា ចេវ ទេវា ច នាគា ច គរុឡា តទា ។
បច្ចេកំ ពុទ្ធសេដ្ឋស្ស អកំសុ ថូបមុត្តមំ
មា នោ បមត្តា អស្សុម្ហា អប្បមត្តា សទេវកា ។
មយម្បិ ថូបំ ការិស្សាម លោកនាថស្ស តាទិនោ
រតនេហិ ឆាទយិស្សាម អាយតំ ពុទ្ធចេតិយំ
យោជនន្តេបិ វឌ្ឍេសុំ អាយតំ ពុទ្ធចេតិយំ
បញ្ចយោជនមុព្វេធោ ថូបោ ឱភាសតី តទា ។

---

១ ម. តេច ។

គ្រុឌទាំងនោះបានធ្វើព្រះស្តូប ប្រដាប់ដោយកែវមណីសុទ្ធឲ្យ ជាគ្រឿងស្រោប មានទំហំប៉ុនគ្នា ពួកគ្រុឌទាំងនោះ បានធ្វើពុទ្ធចេតិយ ឲ្យមានកំពស់កើនមួយយោជន៍ទៀត ។ ព្រះពុទ្ធស្តូប ទៅជាមានកំពស់ ៤ យោជន៍ រុងរឿងញ៉ាំងទិសទាំងអស់ឲ្យភ្លឺ ដូចព្រះអាទិត្យដែលរះឡើង ។ កាលនោះ ពួកកុម្ភណ្ឌមកជួបជុំគ្នា ហើយប្រឹក្សាជាមួយគ្នាថា ពួកមនុស្សទេវតា នាគនិងគ្រុឌទាំងឡាយ បាននាំគ្នាធ្វើព្រះស្តូបដ៏ថ្លៃថ្លាថ្វាយព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរ ផ្សេងៗគ្នា ពួកយើងកុំធ្វេសប្រហែសឡើយ ព្រោះមនុស្សនិងទេវតាទាំងឡាយ មិនប្រហែស បើដូច្នោះ ពួកយើងនឹងធ្វើព្រះស្តូប ថ្វាយព្រះលោកនាថ ព្រះអង្គជាតាទិបុគ្គល ពួកយើងនឹងស្រោបពុទ្ធចេតិយ ដោយកែវទាំងឡាយតទៅទៀត ។ ពួកកុម្ភណ្ឌទាំងនោះ បានធ្វើពុទ្ធចេតិយ ឲ្យកើនកំពស់មួយយោជន៍ទៅទៀត ព្រះស្តូបទៅជាមានកំពស់ ៥ យោជន៍ តែងរុងរឿងក្នុងកាលនោះ ។

ទុតិយំ ឧបវាណត្ថេរាបទានំ

យក្ខា តត្ថ សមាគន្ត្វា ឯកតោ មន្តយុំ តទា
មនុជា ទេវតា នាគា កុម្ភណ្ឌា គរុឡា តទា(១) ។
បច្ចេកំ ពុទ្ធសេដ្ឋស្ស អកំសុ ថូបមុត្តមំ
មា នោ បមត្តា អស្សុម្ហា អប្បមត្តា សទេវកា ។
មយម្បិ ថូបំ កស្សាម លោកនាថស្ស តាទិនោ
ផលិកា ឆាទយិស្សាម(២) អាយតំ ពុទ្ធចេតិយំ ។
យោជនន្តេបិ វឌ្ឍេសុំ អាយតំ ពុទ្ធចេតិយំ
ឆយោជនានិ ឧព្វិទ្ធោ ថូបោ ឱភាសតី តទា ។
គរុឡា ច សមាគន្ត្វា ឯកតោ មន្តយុំ តទា
មនុជា ទេវតា នាគា គរុឡា កុម្ភយក្ខកា ។
សព្វេ កតា ពុទ្ធថូបំ មយមេត្ថ អការកា
មយម្បិ ថូបំ កស្សាម លោកនាថស្ស តាទិនោ ។

---

១ ម. មនុស្សា ទេវនាគា ច គរុឡា កុម្ភអណ្ឌកាតិ ទិស្សន្តិ ។ ២ ម. ផលិកាហិ ឆាទេស្សាម ។

ឧបវាណត្ថេរាបទាន ទី ២

លំដាប់នោះ ពួកយក្ខមកជួបជុំគ្នា ត្រង់កន្លែងព្រះស្តូបនោះ ហើយប្រឹក្សាជាមួយគ្នាថា ពួកមនុស្ស ទេវតា នាគ កុម្ភណ្ឌ និងគ្រុឌទាំងឡាយ បានធ្វើព្រះស្តូបដ៏ថ្លៃថ្លា ថ្វាយព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរ ផ្សេង ៗ គ្នា ពួកយើងកុំធ្វេសប្រហែសឡើយ ព្រោះមនុស្សនិងទេវតាទាំងឡាយ មិនប្រហែស ពួកយើងនឹងធ្វើព្រះស្តូបថ្វាយព្រះលោកនាថ ព្រះអង្គជាតាទិបុគ្គល ពួកយើងនឹងស្រោបពុទ្ធចេតិយ ដោយកែវផលិកតទៅទៀត ៗ ពួកយក្ខទាំងនោះ បានធ្វើពុទ្ធចេតិយឲ្យកើនកំពស់មួយយោជន៍ទៅទៀត ព្រះស្តូបទៅជាមានកំពស់៦ យោជន៍ តែងរុងរឿងក្នុងកាលនោះ ៗ គ្រានោះ ពួកគន្ធព្វប្រជុំប្រឹក្សា ក្នុងទីជាមួយគ្នាថា ពួកមនុស្ស ទេវតា នាគ គ្រុឌ កុម្ភណ្ឌ និងយក្ខទាំងឡាយ ទាំងអស់គ្នាបានធ្វើព្រះស្តូបថ្វាយព្រះពុទ្ធ ឯពួកយើងមិនបានធ្វើព្រះស្តូប ក្នុងទីនោះឡើយ បើដូច្នោះ ពួកយើងនឹងធ្វើព្រះស្តូបថ្វាយព្រះលោកនាថ ព្រះអង្គជាតាទិបុគ្គល ៗ

វេទិយោ សត្ត កត្វាន   យាវ ជង្ឃា អកំសុ តេ(១)
សព្វសោវណ្ណមយំ ថូបំ   កញ្ចនា ការយុំ តទា ។
សត្តយោជនមុព្វេធោ   ថូបោ ឱភាសតេ តទា
រត្តិន្ទិវា ន ញាយន្តិ   អាលោកា ហោន្តិ សព្វទា ។
អភិភោន្តិ ន តស្សាភា   ចន្ទសូរា(២) សតារកា
សមន្តា យោជនសតេ   បទីបោ បន បជ្ជលិ ។
តេន កាលេន យេកេចិ   ថូបំ បូជេន្តិ មានុសា
ន តេ ថូបំ អារុហន្តិ   អម្ពរេ ឧក្ខិបន្តិ តេ ។
ទេវេហិ ឋបិតោ យក្ខោ   អភិសម្មតនាមកោ
ធជំ វា បុប្ផទាមំ វា   អភិរោបេតិ ឧត្តរិ ។
ន តេ បស្សន្តិ តំ យក្ខំ   ទាមំ បស្សន្តិ គច្ឆតោ
ឯតំ(៣) បស្សិត្វា គច្ឆន្តិ   សព្វេ គច្ឆន្តិ សុគ្គតឹ ។
វិរុទ្ធា យេ បាវចនេ   បសន្នា យេ ច សាសនេ
បាដិហិរំ ទដ្ឋុកាមា   ថូបំ បូជេន្តិ មានុសា ។

---

១ ម. ឆត្តមារោបយឹសុ តេតិ ទិស្សតិ ។ ២ ម. ចន្ទភា ។ ៣ ម. ឯវំ ។

ពួកគន្ធព្វទាំងនោះ បានធ្វើថ្នាក់ ៧ ជាន់ ដកប់តាំងពីទ្រនាប់ខ្ពប់ឡើងទៅ បានធ្វើព្រះស្តូបសុទ្ធតែជាវិការៈនៃមាសទាំងអស់ ក្នុងកាលនោះ ៗ ព្រះស្តូបទៅជាមានកំពស់ ៧ យោជន៍ តែងរុងរឿង ក្នុងកាលនោះ គេឥតដឹងថាយប់ថ្ងៃ ព្រោះពន្លឺមាននៅ សព្វ ៗ កាល ៗ ព្រះចន្ទ្រព្រះអាទិត្យព្រមទាំងពួកផ្កាយ គ្របសង្កត់ពន្លឺព្រះស្តូបនោះមិនបាន ឯប្រទីបរុងរឿងតែក្នុងទីចម្ងាយ ១០០ យោជន៍ជុំវិញ ៗ ក្នុងកាលនោះ មនុស្សទាំងឡាយណាមួយ បូជាព្រះស្តូប មនុស្សទាំងនោះ មិនឡើងកាន់ព្រះស្តូប មនុស្សទាំងនោះ តែងបោះទៅឰដ៏អាកាស ៗ មានយក្ខមួយ ឈ្មោះអភិសម្មតៈ ដែលពួកទេវតាតាំងទុកហើយ ចាំទទួលទង់ឬកម្រងផ្កា ឰដ៏ខាងលើ ៗ មនុស្សទាំងនោះ មិនឃើញយក្ខនោះទេ ឃើញតែកម្រងនៃផ្កាអណ្តែតទៅ លុះឃើញកម្រងផ្កាទាំងនោះ ហើយក៏ដើរទៅ ពួកមនុស្ស ទាំងអស់នោះឯង តែងទៅកាន់សុគតិ ៗ ពួកមនុស្ស ទាំងអ្នកខុសក្នុងសាសនា ទាំងអ្នកជ្រះថ្លា ក្នុងសាសនា ដែលចង់ឃើញបាដិហារ តែងបូជាព្រះស្តូប ៗ

ទុតិយំ ឧបវាណត្ថេរាបទានំ

នគរេ ហំសវតិយា អហោសឹ វានរោ តទា
អាមោទិតំ ជិនំ ទិស្វា ឋិតំ ចិន្តេសហំ តទា ។
ឱឡុគ្គកេ ភគភ ឋសោ(១) យស្ស ជាតុយរទិសំ
ឥមា ច ជនតា តុដ្ឋា ការំ កាតុំ ន តប្បរេ ។
អហំបិ ការំ ការិស្សាមិ លោកនាថស្ស តាទិនោ
តស្ស ធម្មេសុ ទាយាទោ ការិស្សាមិ អនាគតេ ។
សុជាតំ វេឡុកោធាហំ ឧត្តរេយ្យបដំ មម
វេឡុគ្គេ(២) អាលគ្គេត្វាន ធជំ ឧក្ខិបិ អម្ពរេ ។
អភិសម្មតកោ គយ្ហ អម្ពរេ ហាសិ មេ ធជំ
វាតេរិតំ ធជំ ទិស្វា ភិយ្យោ ហាសំ ជនេសហំ ។
តត្ថ ចិត្តំ បសាទេត្វា សមណំ ឧបសង្កមឹ
តំ ភិក្ខុំ អភិវាទេត្វា វិបាកំ បុច្ឆហំ ធជេ ។

---

១ ម. ឧឡុពោ ភគភ ឆសោ ។ ២ ម. វេឡុគ្គេ ។

គ្រានោះ ខ្ញុំកើតជាអ្នកកំសត់នៅក្នុងក្រុងហង្សវតី បានឃើញជនរីករាយហើយ ក៏គិតយ៉ាងនេះក្នុងកាលនោះថា ព្រះស្តូបដែលបញ្ចុះព្រះសរីរធាតុ ប្រាកដដូចនេះ របស់ព្រះមានព្រះភាគអង្គណា ព្រះមានព្រះភាគអង្គនុ៎ះ មានបុណ្យដ៏លើសលុប ពួកជននេះមានចិត្តត្រេកអរហើយ ចំពោះជនអ្នកធ្វើនូវសក្ការៈ រមែងមិនក្តៅក្រហាយ ។ អាត្មាអញនឹងធ្វើសក្ការៈថ្វាយព្រះលោកនាថ ជាតាទិបុគ្គលដែរ នឹងបានជាព្រះទាយាទក្នុងធម៌ របស់ព្រះលោកនាថអង្គនោះ ក្នុងកាលជាអនាគត ។ ខ្ញុំក៏លើកឡើងនូវសំពត់ របស់ជាងជ្រលក់ដែលហោកគក់ យ៉ាងស្អាត ក្យួរនឹងចុងឫស្សី ហើយលើកឡើងជាទង់ ឰដ៏អាកាស ។ អភិសម្មតយក្ស រីករាយកាន់ទង់របស់ខ្ញុំ (បិតនៅ) ឰដ៏អាកាស ខ្ញុំឃើញទង់ ដែលត្រូវខ្យល់បក់រវិចហើយ ក៏ញុំាងសេចក្តីរីករាយ ឲ្យកើតដោយក្រៃលែង ។ ខ្ញុំធ្វើចិត្តឲ្យជ្រះថ្លា ចំពោះទង់នោះហើយ ក៏ចូលទៅរកព្រះសមណៈ ថ្វាយបង្គំទូលសួរនូវផលទង់នឹងភិក្ខុនោះ ។

សោ មេ គាថេសិ អានន្ទ- បីតិសញ្ជននំ មម
តស្ស ធជស្ស វិបាកំ អនុភោស្សសិ សព្វទា ។
ហត្ថី អស្សា រថា បត្តី សេនា ច ចតុរង្គិនី
បរិវារេស្សន្តិ តំ និច្ចំ ធជទានស្សិទំ ផលំ ។
សដ្ឋី តុរិយសហស្សានិ ភេរិយោ សមលង្កតា
បរិវារេស្សន្តិ តំ និច្ចំ ធជទានស្សិទំ ផលំ ។
ឆឡាសីតិសហស្សានិ នារិយោ សមលង្កតា
វិចិត្តវត្ថាភរណា អាមុត្តមណិកុណ្ឌលា ។
អាឡារមុខា[1] ហសុលា សុសញ្ញា តនុមជ្ឈិមា
បរិវារេស្សន្តិ តំ និច្ចំ ធជទានស្សិទំ ផលំ ។
តឹសកប្បសហស្សានិ ទេវលោកេ រមិស្សសិ
អសីតិក្ខត្តុំ ទេវិន្ទោ ទេវរជ្ជំ ករិស្សសិ ។
សហស្សក្ខត្តុំ រាជាបិ ចក្កវត្តិ ភវិស្សសិ
បទេសរជ្ជំ វិបុលំ គណនាតោ អសង្ខិយំ ។

---

១ ម. អាឡារបម្ហា ។

កិច្ចនោះសម្តែងនូវកិរិយាកើតឡើង នៃសេចក្តីត្រេកអរ និងបីតិរបស់ខ្ញុំ ប្រាប់ខ្ញុំថា អ្នកនឹងបានទទួលផលរបស់ទង់នោះ សព្វ ៗ កាល ៗ សេនាមានអង្គ ៤ គឺ ដំរី សេះ រថ ពលថ្មើរជើង នឹងហែហមអ្នកអស់កាលជានិច្ច នេះជាផលនៃការថ្វាយទង់ ៗ តូរ្យតន្ត្រី ៦០ ពាន់និងស្គរដែលគេតាក់-តែងយ៉ាងល្អ នឹងហែហមអ្នក អស់កាលជានិច្ច នេះជាផលនៃការថ្វាយទង់ ៗ ពួកនារី ៨៦ ពាន់ មានខ្លួនតាក់តែងយ៉ាងល្អ មានសំពត់និងគ្រឿងអម្ពរដ៏វិចិត្រ ពាក់កែវមណីនិងកុណ្ឌល ៗ ពួកនារីទាំងនោះ មានមុខទូលាយ មានមុខស្រស់ស្រាយ មានត្រគាកសាយ មានដងខ្លួនរៀវល្អ នឹងហែហមអ្នក អស់កាលជានិច្ច នេះជាផលនៃការថ្វាយទង់ ៗ អ្នកនឹងរីករាយ ក្នុងទេវលោក អស់ ៣០ ពាន់កប្ប នឹងបានសោយទេវរជ្យ ជាធំជាងទេវតា អស់ ៨០ ដង ៗ នឹងបានជាស្តេចចក្រពត្តិ អស់មួយពាន់ដង នឹងសោយប្រទេសរជ្យ ដ៏ធំទូលាយ រាប់បានមួយអសង្ខេយ្យជាតិ ៗ

ទុតិយំ ឧបវាណត្ថេរាបទានំ

កប្បសតសហស្សម្ហិ ឱក្កាកកុលសម្ភវោ
គោតមោ នាម គោត្តេន សត្ថា លោកេ ភវិស្សតិ ។
ទេវលោកា ចវិត្វាន សុក្កមូលេន ចោទិតោ
បុញ្ញកម្មេន សំយុត្តោ ព្រហ្មពន្ធុ ភវិស្សសិ ។
អសីតិកោដី ឆឌ្ឌេត្វា ទាសកម្មករេ ពហូ
គោតមស្ស ភគវតោ សាសនេ បព្វជិស្សសិ ។
អារាធយិត្វា សម្ពុទ្ធំ គោតមំ សក្យបុង្គវំ
ឧបវាណោតិ នាមេន ហេស្សសិ សត្ថុសាវកោ(១) ។
សតសហស្សេ កតំ កម្មំ ផលំ ទស្សេសិ មេ ឥធ
សុមុត្តោ សរវេគោវ កិលេសេ ឈាបយឹ មមំ ។
ចក្កវត្តិស្ស សន្តស្ស ចាតុទ្ទីបិស្សរស្ស មេ
តីណិ យោជនសមន្តា ឧស្សិស្សន្តិ ធជា សទា ។

---

១ ម. ពុទ្ធសាវកោ ។

កន្លងទៅមួយសែនកប្ប ព្រះសាស្តាព្រះនាមគោតម ទ្រង់សម្ភពក្នុងឧក្កាកត្រកូល នឹងត្រាស់ដឹងក្នុងលោក ។ អ្នកនឹងច្យុតចាកទេវលោកមក ត្រូវកុសលមូលដាស់តឿន ប្រកបដោយបុញ្ញកម្ម នឹងកើតជាព្រាហ្មណ៍ ។ អ្នកនឹងលះបោលទ្រព្យ ៨០ កោដិ និងទាសកម្មករជាច្រើន ហើយបួសក្នុងសាសនា របស់ព្រះមានព្រះភាគព្រះនាមគោតម ។ អ្នកនឹងមានឈ្មោះថាឧបវាណៈ ញ៉ាំងព្រះសម្ពុទ្ធព្រះនាមគោតម ដ៏ប្រសើរជាងពួកសក្យៈ ឲ្យប្រោសប្រាណ ហើយនឹងបានជាសាវ័ក របស់ព្រះសាស្តា ។

កុសលកម្មដែលខ្ញុំធ្វើហើយ ក្នុងរវាងមួយសែនកប្ប បានឲ្យផលដល់ខ្ញុំ ក្នុងជាតិនេះ ខ្ញុំផុតស្រឡះហើយ (ចាកអាសវធម៌) ដូចសន្ទុះនៃព្រួញ (ដែលផុតស្រឡះចាកធ្នូ) ខ្ញុំដុតបំផ្លាញនូវកិលេសទាំងឡាយ របស់ខ្ញុំហើយ ។ កាលដែលខ្ញុំកើតជាស្តេចចក្រពត្តិ ជាឥស្សរៈ ក្នុងទ្វីបទាំង ៤ ទង់ផុសឡើង ក្នុងរវាង ៣ យោជន៍ដោយជុំវិញ សព្វ ៗ កាល ។

សតសហស្សេ ឥតោ កប្បេ យំ កម្មមករឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ធជទានស្សិទំ ផលំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ឧបវាណោ ថេរោ ឥមា
គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ឧបវាណត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

តតិយំ តីណិសរណាគមនិយត្ថេរាបទានំ

[២៨] នគរេ ចន្ទវតិយា មាតុបដ្ឋាយកោ អហំ
អន្ធា មាតាបិតា មយ្ហំ តេ បោសេមិ អហំ តទា ។
រហោគតោ និសីទិត្វា ឯវំ ចិន្តេសហំ តទា
បោសេន្តោ មាតាបិតរោ បព្វជ្ជំ នលភាមហំ ។
តមន្ធការបិហិតា(១) តិវិធគ្គីហិ ឌយ្ហរេ
ឯតាទិសេ ភវេ ជាតេ នត្ថិ កោចិ វិនាយកោ ។

១ ម. មហន្ធការបិហិតា ។

ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបាន ធ្វើកុសលកម្ម ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិឡើយ នេះជាផលនៃការថ្វាយទន់ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះឧបវាណត្ថេរ មានអាយុ បានសម្ដែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ ឧបវាណត្ថេរាបទាន ។

តីណិសរណាគមនិយត្ថេរាបទាន ទី ៣

(៤៥) ខ្ញុំជាអ្នកបម្រើមាតាបិតាក្នុងក្រុងចន្ទវតី មាតាបិតារបស់ខ្ញុំខ្វាក់ ខ្ញុំចិញ្ចឹមលោកទាំងនោះ ក្នុងកាលនោះ ។ កាលនោះ ខ្ញុំទៅក្នុងទីស្ងាត់អង្គុយគិតយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញកាលចិញ្ចឹមមាតាបិតា ក៏មិនបាននូវបព្វជ្ជា ។ បុគ្គលទាំងឡាយដែលត្រូវងងឹតធំបិទបាំងហើយ រមែងឆេះដោយភ្លើង ៣ យ៉ាង គ្មានអ្នកណាទីមួយ ជាអ្នកដឹកនាំ ក្នុងភពប្រាកដដូចនេះទេ ។

តតិយំ តីណិសរណាគមនិយត្ថេរាបទានំ

ពុទ្ធោ លោកេ សមុប្បន្នោ ទិប្បេតិ(១) ជានិ សាសនំ
សត្តា ឧទ្ធរិតុំ អត្ថា បុញ្ញកាមេន ជន្តុនា ។
ឧក្កយ្ហ តីណិ សរណេ បរិបុណ្ណានិ គោបយឹ
តេន កម្មេន សុកតេន បដិមុខាមិ ទុគ្គតឹ ។
និសភោ នាម សមណោ ពុទ្ធស្ស អគ្គសាវកោ
តំ អហំ ឧបគន្ត្វាន សរណាគមនំ គហឹ ។
វស្សសតសហស្សានិ អាយុំ វិជ្ជតិ តាវទេ
តាវតា សរណាគមនំ បរិបុណ្ណំ អគោបយឹ ។
ចរិមេ វត្តមានម្ហិ សរណន្តមនុស្សរឹ
តេន កម្មេន សុកតេន តាវត្តឹសំ អគច្ឆហំ ។
ទេវលោកគតោ សន្តោ បុញ្ញកម្មសមាហិតោ
យំ យំ ទេសំ ឧបបជ្ជាមិ អដ្ឋហេតូ លភាមហំ ។

---

១ ម. ទិព្យតិ ។

តីណិសរណាគមនិយត្ថេរាបទាន ទី ៣

ឥឡូវនេះ ព្រះពុទ្ធត្រាស់ឡើងក្នុងលោកហើយ តែងញុំាងសាសនាឲ្យរុងរឿង សត្វអ្នកប្រាថ្នាបុណ្យ អាចនឹងរើខ្លួនបាន ៗ ខ្ញុំដល់នូវត្រៃសរណគមន៍ ហើយរក្សាពេញលេញ មានមុខងាកចេញពីទុគ្គតិ ដោយសារអំពើ ដែលខ្ញុំធ្វើដោយប្រពៃនោះ ៗ មានសមណៈមួយអង្គ ឈ្មោះនិសភៈ ជាអគ្គសាវ័ក របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានចូលទៅរកព្រះនិសភៈនោះ ហើយទទួលនូវសរណគមន៍ ៗ ក្នុងសម័យនោះ អាយុ (របស់សត្វ) មានប្រមាណមួយសែនឆ្នាំ ខ្ញុំបានរក្សាសរណគមន៍ឲ្យពេញលេញ អស់កាលប៉ុណ្ណោះដែរ ៗ ក្នុងកាលជាទីបំផុតកំពុងប្រព្រឹត្តទៅ ខ្ញុំរលឹករឿយ ៗ នូវសរណគមន៍នោះ ខ្ញុំបានទៅកាន់ឋានតាវត្តិង្ស ដោយសារកុសលកម្ម ដែលខ្ញុំបានធ្វើល្អហើយនោះ ៗ ខ្ញុំកាលទៅកើតក្នុងទេវលោក ដែលខ្ជាប់ខ្ជួនដោយបុញ្ញកម្ម បើចូលទៅកាន់ប្រទេសណា ៗ រមែងបាន នូវហេតុ ៨ ប្រការ (ក្នុងប្រទេសនោះៗ) ៗ

ទិសាសុ បូជិតោ ហោមិ តិក្ខបញ្ញោ ភវាមហំ
សព្វេ ទេវានុវត្តន្តិ អមិតភោគំ លភាមហំ ។
សុវណ្ណវណ្ណោ សព្វត្ថ បដិភាណោ(១) ភវាមហំ
មិត្តានំ អចលោ ហោមិ យសោ អព្ភុគ្គតោ មម(២) ។
អសីតិក្ខត្តុំ ទេវិន្ទោ ទេវរជ្ជមការយិំ
ទិព្វសុខំ អនុភវិំ អច្ឆរាហិ បុរក្ខតោ ។
បញ្ចសត្តតិក្ខត្តុញ្ច ចក្កវត្តិ អហោសហំ
បទេសរជ្ជំ វិបុលំ គណនាតោ អសង្ខិយំ ។
បច្ឆិមេ ភវសម្បត្តេ បុញ្ញកម្មសមាហិតោ
បុរេ សាវត្ថិយំ ជាតោ មហាសាលេ សុអឌ្ឍកេ ។
នគរា និក្ខមិត្វាន ទារកេហិ បុរក្ខតោ
សាយំ ខិឌ្ឌាសមង្គីហំ(៣) សង្ឃារាមំ ឧបាគមិំ ។
តត្ថទ្ទសាសិំ(៤) សមណំ វិប្បមុត្តំ និរូបធិំ
សោ មេ ធម្មមទេសេសិ សរណញ្ច អទាសិ មេ ។

---

១ ម. បដិក្កន្តោ ។ ២ ម. អព្ភុគ្គតោ មមំ ។ ៣ ម. ហសវិឌ្ឍសមង្គិតំ ។ ៤ ម. តត្ថទ្ទ-សាហំ ។

គឺគេតែងបូជាខ្ញុំ ក្នុងទិសទាំងឡាយ ១ ខ្ញុំជាអ្នកមានប្រាជ្ញា មោះមុត ១ ពួកទេវតាទាំងអស់ រមែងប្រព្រឹត្តទៅ (តាមខ្ញុំ) ១ ខ្ញុំតែងបាននូវភោគៈ មានចំនួនរាប់មិនបាន ១ ។ ខ្ញុំមានសម្បុរដូចមាស ក្នុងទីទាំងពួង ១ មានបញ្ញារាងវៃ ១ មិនកម្រើកចាកមិត្រទាំងឡាយ ១ យសរបស់ខ្ញុំខ្ពង់ខ្ពស់ ១ ។ ខ្ញុំបានជាធំជាងទេវតា សោយទេវរជ្យ មានពួកស្រីអប្សរចោមរោម សោយសេចក្តីសុខដ៏ជាទិព្វ អស់ ៨០ ដង ។ បានជាស្តេចចក្រពត្តិ អស់ ៧៥ ដង សោយប្រទេសរាជ្យដ៏ធំទូលាយ រាប់បានមួយអសង្ខេយ្យជាតិ ។ លុះដល់បច្ឆិមភព ខ្ញុំប្រកបដោយបុញ្ញកម្ម កើតក្នុងត្រកូលមហាសាល ដ៏ស្តុកស្តម្ភ ក្នុងក្រុងសាវត្ថី ។ ខ្ញុំបរិបូរដោយល្បែង មានពួកទារកចោមរោម ចេញចាកទីក្រុងហើយ ចូលទៅកាន់អារាមរបស់សង្ឃ ក្នុងវេលាល្ងាច ។ ក្នុងអារាមនោះ ខ្ញុំឃើញសមណៈ លោកផុតស្រឡះចាកកិលេស មិនមានឧបធិ លោកបានសម្តែងធម៌ដល់ខ្ញុំ ទាំងបានឲ្យសរណគមន៍ដល់ខ្ញុំ ។

តតិយំ តីណិសរណាគមនិយត្ថេរាបទានំ

សោហំ សុត្វាន សរណំ សរណំ មេ អនុស្សរឹ
ឯកាសនេ និសីទិត្វា អរហត្តំ អបាបុណឹ ។
ជាតិយា សត្តវស្សេន(១) អរហត្តំ អបាបុណឹ
ឧបសម្បាទយិ ពុទ្ធោ គុណមញ្ញាយ ចក្ខុមា ។
អបរិមេយ្យេ ឥតោ កប្បេ សរណានិ អគញ្ឆហំ
តាវ មេ សុកតំ កម្មំ ផលំ ទស្សេសិ មេ ឥធ ។
សុគោបិតំ មេ សរណំ មានសំ សុប្បណិហិតំ
អនុភោត្វា យសំ សព្វំ បត្តោម្ហិ អចលំ បទំ ។
យេសំ សោតាវធានត្ថិ សុណាថ មម ភាសតោ
អត្ថំ វោ កថយិស្សាមិ សាមំ ទិដ្ឋំ បទំ មម ។
ពុទ្ធោ លោកេ សមុប្បន្នោ វត្តតេ ជិនសាសនំ
អមតា វាទិតា ភេរី សោកសល្លវិនោទនា ។

---

១ ម. សត្តមេ វស្សេ ។

តីណិសរណាគមនិយត្ថេរាបទាន ទី ៣

ខ្ញុំបានស្តាប់សរណគមន៍ បានរលឹកឃើញ នូវសរណគមន៍របស់ខ្ញុំ ខ្ញុំអង្គុយលើអាសនៈមួយ ហើយបានដល់អរហត្ត ។ ខ្ញុំមានអាយុ ៧ ឆ្នាំ អំពីកំណើត បានដល់អរហត្ត ព្រះពុទ្ធមានចក្ខុ ជ្រាបនូវគុណ (របស់ខ្ញុំ) ហើយឲ្យឧបសម្បទាជាភិក្ខុដល់ខ្ញុំ ។ ខ្ញុំបានដល់នូវសរណគមន៍ ក្នុងកប្បប្រមាណមិនបាន អំពីភទ្ទកប្បនេះ ឯអំពើដែលខ្ញុំបានធ្វើហើយប៉ុណ្ណោះ បានឲ្យផលដល់ខ្ញុំ ក្នុងសាសនានេះ ។ សរណគមន៍ ខ្ញុំបានរក្សាល្អហើយ ចិត្តខ្ញុំបានតាំងទុកល្អហើយដែរ ខ្ញុំបានទទួលនូវយសទាំងពួង ហើយដល់នូវព្រះនិព្វាន ជាធម្មជាតមិនមានការញាប់ញ័រ ។ អ្នកទាំងឡាយណាមានការប្រុងត្រចៀកស្តាប់ អ្នកទាំងឡាយនោះ ចូរស្តាប់ខ្ញុំពោលចុះ ខ្ញុំនឹងសម្តែងប្រាប់អ្នកទាំងឡាយ នូវអត្ថ គឺបទដែលខ្ញុំឃើញដោយខ្លួនឯង ។ ព្រះសម្ពុទ្ធត្រាស់ដឹងហើយ ក្នុងលោក សាសនាព្រះជិនស្រីកំពុងផ្សាយទៅ ស្គរគឺអមតនិព្វាន ជាគ្រឿងបន្លាបង់ នូវសរគឺសោក ព្រះអង្គ[illegible]ហើយ ។

យថាសកេន ថាមេន បុញ្ញក្ខេត្តេ អនុត្តរេ
អធិការំ ករេយ្យាថ បស្សយិស្សថ និព្វុតឹ ។
បគ្គយ្ហ តីណិ សរណេ បញ្ចសីលានិ គោបិយ
ពុទ្ធេ ចិត្តំ បសាទេត្វា ទុក្ខស្សន្តំ ករិស្សថ ។
មមោបមំ ករិត្វាន(១) សីលានិ បរិគោបិយ
អចិរំ អរហត្តំ វោ សព្វេបិ បាបុណិស្សថ ។
តេវិជ្ជា ឥទ្ធិបត្តាម្ហិ ចេតោបរិយកោវិទា
សាវកោ តេ មហាវីរ ចរណោ វន្ទាមិ(២) សត្ថុនោ ។
អបរិមេយ្យេ ឥតោ កប្បេ សរណំ ពុទ្ធមគញ្ឆហំ(៣)
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ សរណាគមនេ ផលំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

---

១ ម. សម្មាធម្មំ ភាវិត្វាន ។ ២ ម. សរណោ វន្ទតិ ។ ៣ ម. ពុទ្ធស្ស គច្ឆហំ ។

អ្នកទាំងឡាយគប្បីធ្វើនូវការកសាង ក្នុងបុញ្ញក្ខេត្តដ៏ប្រសើរ គួរតាមកម្លាំងរបស់ខ្លួនចុះ អ្នកទាំងឡាយនឹងឃើញ នូវការរំលត់ទុក្ខ ។ អ្នកទាំងឡាយគួរទទួលត្រៃសរណគមន៍ រក្សាសីល ៥ ញុំាងចិត្តឲ្យជ្រះថ្លាក្នុងព្រះពុទ្ធ នឹងធ្វើទីបំផុតទុក្ខបាន ។ អ្នកទាំងឡាយ គួរធ្វើនូវខ្ញុំឲ្យជាគ្រឿងប្រៀបធៀប ហើយរក្សាសីលទាំងឡាយ មិនយូរប៉ុន្មាន អ្នកទាំងឡាយគ្រប់គ្នានឹងបានដល់នូវព្រះអរហត្ត ។ ខ្ញុំជាអ្នកមានវិជ្ជា ៣ ជាអ្នកដល់នូវឫទ្ធិ ស្ទាត់ជំនាញក្នុងការកំណត់ដឹងនូវចិត្ត បពិត្រព្រះអង្គមានព្យាយាមធំ ខ្ញុំជាសាវ័ករបស់ព្រះអង្គ សូមថ្វាយបង្គំចំពោះព្រះបាទព្រះសាស្តា ។ ខ្ញុំព្រះអង្គបានដល់នូវព្រះពុទ្ធជាទីពឹង ក្នុងកប្បប្រមាណមិនបាន អំពីកប្បនេះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ (នេះ) ជាផលនៃការដល់នូវត្រៃសរណ-គមន៍ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា តីណិសរណាគមនិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

តីណិសរណាគមនិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ចតុត្ថំ បញ្ចសីលសមាទានិយត្ថេរាបទានំ

(២៦) នគរេ ចន្ទវតិយា ភតិកោ(១) អាសហំ តទា
បរកម្មាយនេ យុត្តោ បព្វជ្ជំ ន លភាមហំ ។
មហន្ធការបិហិតា តិវិធគ្គីហិ ឌយ្ហរេ
កេន នុ ខោ ឧបាយេន វិសំយុត្តោ ភវេ អហំ ។
ទេយ្យធម្មោ ច មេ នត្ថិ វរាកោ ភតិកោ អហំ(២)
យន្នូនាហំ បញ្ចសីលំ រក្ខេយ្យំ បរិបូរយំ ។
អនោមទស្សិស្ស មុនិនោ និសភោ នាម សាវកោ
តមហំ ឧបសង្កម្ម បញ្ចសិក្ខាបទគ្គហឹ ។

---

១ ម. ភតកោ ។ ២ ម. ភតកោ ទុក្ខិតោ អហន្តិ ទិស្សន្តិ ។

បានឮថា ព្រះតីណិសរណាគមនិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ តីណិសរណាគមនិយត្ថេរាបទាន ។

បញ្ចសីលសមាទានិយត្ថេរាបទាន ទី ៤

[២៦] គ្រានោះ ខ្ញុំកើតជាបុរសអ្នកស៊ីឈ្នួល ក្នុងក្រុងចន្ទវតី ខ្ញុំរវល់តែនឹងការងាររបស់ជនដទៃ មិនបាននូវបព្វជ្ជា ។ ខ្ញុំគិតថា បុគ្គលទាំងឡាយ ដែលត្រូវងងឹតធំបិទបាំងហើយ រមែងឆេះដោយភ្លើង ៣ យ៉ាង អញគប្បីគេចចេញដោយឧបាយណាហ្ន៎ ។ អញជាមនុស្សកំព្រា ធ្វើនូវការឈ្នួល ទាំងទេយ្យធម៌ របស់អញក៏មិនមាន បើដូច្នោះគួរតែអញរក្សាសីល ៥ ឲ្យពេញលេញ ។ មានព្រះថេរៈមួយអង្គ ឈ្មោះនិសភៈ ជាសាវ័ករបស់ព្រះមុនីព្រះនាមអនោមទស្សី ខ្ញុំក៏ចូលទៅរកព្រះថេរៈអង្គនោះ ហើយទទួលនូវសិក្ខាបទទាំង ៥ ។

វស្សសតសហស្សានិ　　អាយុ វិជ្ជតិ តាវទេ
តាវតា បញ្ចសីលានិ　　បរិបុណ្ណានិ គោបយឹ ។
មច្ចុកាលេ[១] ច សម្បត្តេ　　ទេវា អស្សាសយន្តិ មំ
រថោ សហស្សយុត្តោ តេ　　មារិសាយំ ឧបដ្ឋិតោ ។
វត្តតេ[២] ចរិមេ ចិត្តេ　　មមំ សីលំ អនុស្សរឹ
តេន កម្មេន សុកតេន　　តាវត្តឹសំ អគច្ឆហំ ។
តឹសក្ខត្តុញ្ច ទេវិន្ទោ　　ទេវរជ្ជមការយឹ
ទិព្វសុខំ អនុភវឹ　　អច្ឆរាហិ បុរក្ខតោ ។
បញ្ចសត្តតិក្ខត្តុញ្ច　　ចក្កវត្តិ អហោសហំ
បទេសរជ្ជំ វិបុលំ　　គណនាតោ អសង្ខយំ ។
ទេវលោកា ចវិត្វាន　　សុក្កមូលេន ចោទិតោ
បុរ វេសាលិយំ ជាតោ មហាសាលេ[៣] សុអឌ្ឍកេ ។
វស្សូបនាយិកេ កាលេ　　ទិប្បន្តេ ជិនសាសនេ
មាតា ច មេ បិតា ចេវ　　បញ្ចសិក្ខាបទគ្គហុំ ។

---

១ ម. មច្ចុកាលម្ហិ ។ ២ ម. វត្តន្តេ ។ ៣ ម. មហាកុលេ ។

ក្នុងសម័យនោះ អាយុ (របស់សត្វ) មានប្រមាណមួយសែនឆ្នាំ ខ្ញុំរក្សាសីល ៥ ឲ្យបរិបូណ៌ អស់កាលប៉ុណ្ណោះដែរ ៗ លុះមរណកាលមកដល់ព្រមហើយ ទេវតាទាំង-ឡាយលួងលោមខ្ញុំថា នែអ្នកនិទ្ទុក្ខ រថដែលទឹមដោយសេះមួយពាន់នេះ មកប្រាកដដល់អ្នកហើយ ៗ កាលបើចិត្តជាខាងក្រោយ កំពុងប្រព្រឹត្តទៅ ខ្ញុំបានរលឹកនូវសីលរបស់ខ្ញុំ ខ្ញុំបានទៅកាន់ឋានតាវត្តិង្ស ដោយសារអំពើដែលខ្ញុំធ្វើល្អហើយនោះ ៗ ខ្ញុំបានជាធំជាងទេវតា សោយទេវរជ្យ មានពួកស្រីអប្សរហោមរោម សោយសេចក្តីសុខដ៏ជាទិព្វ អស់៣០ដង ៗ ខ្ញុំបានជាស្តេចចក្រពត្តិ អស់ ៧៥ ដង បានសោយប្រទេសរជ្យដ៏ធំទូលាយ រាប់បានមួយអសង្ខេយ្យជាតិ ៗ ខ្ញុំច្យុតចាកទេវលោក ត្រូវកុសលមូលដាស់តឿន ក៏មកកើតក្នុងត្រកូលមហាសាលដ៏ស្តុកស្តម្ភ ក្នុងក្រុងវេសាលី ៗ កាលសាសនា របស់ព្រះជិនស្រីកំពុងរុងរឿង មាតានិងបិតា របស់ខ្ញុំ បានទទួលនូវសិក្ខាបទទាំង៥ ក្នុងកាលជិតចូលវស្សា ៗ

ចតុត្ថំ បញ្ចសីលសមាទានិយត្ថេរាបទានំ

អបរិមេយ្យេសុ សីលេសុ វត្តន្តា ជិនសាសនា
ភវេសុ យទិ រជ្ជេយ្យុំ វិបាកោ កីទិសោ ភវេ ។
សហា សុត្វានហំ សីលំ មម សីលំ អនុស្សរឹ
ឯកាសនេ និសីទិត្វា អរហត្តំ អបាបុណឹ ។
ជាតិយា បញ្ចវស្សេន អរហត្តំ អបាបុណឹ
ឧបសម្បាទយិ ពុទ្ធោ គុណមញ្ញាយ ចក្ខុមា ។
បរិបុណ្ណានិ គោបេត្វា បញ្ចសិក្ខាបទានហំ
អបរិមេយ្យេ ឥតោ កប្បេ វិនិបាតំ ន គច្ឆហំ ។
សោហំ យសំ អនុភវី តេសំ សីលាន វាហសា
កប្បកោដឹ បកិត្តេន្តោ កិត្តយេ ឯកទេសកំ ។
បញ្ចសីលានិ គោបេត្វា តយោ ហេតូ លភាមហំ
ទីឃាយុកោ មហាភោគោ តិក្ខបញ្ញោ ភវាមិហំ ។
បកិត្តេន្តេ(១) ច សព្វេសំ អធិមត្តញ្ច បោរិសំ
ភវាភវេ សំសរិត្វា ឯតេ ឋានេ លភាមហំ ។

---

១ ម. សំកិត្តេន្តោ ។

បញ្ចសីលសមាទានិយត្ថេរាបទាន ទី ៤

ខ្ញុំបានទទួលសីលជាមួយ (នឹងមាតា) ហើយបានរលឹកឃើញនូវសីលរបស់ខ្ញុំ ខ្ញុំអង្គុយលើអាសនៈមួយ ហើយបានដល់នូវអរហត្ត ។ ខ្ញុំមានអាយុ ៥ ឆ្នាំអំពីកំណើត បានដល់នូវអរហត្ត ព្រះពុទ្ធមានចក្ខុ ទ្រង់ជ្រាបនូវគុណ (របស់ខ្ញុំ) ហើយទ្រង់ឲ្យឧបសម្បទាជាភិក្ខុ ដល់ខ្ញុំ ។ ខ្ញុំរក្សានូវសិក្ខាបទទាំង ៥ ពេញលេញ ខ្ញុំមិនដែលទៅកាន់កំណើត អសុរកាយ អស់កប្ប នឹងប្រមាណមិនបាន អំពីកប្បនេះ ។ ខ្ញុំនោះបានទទួលនូវយស ព្រោះហេតុនៃសីលទាំងនោះ ខ្ញុំកាលសម្តែងនូវកោដិនៃកប្ប គប្បីសម្តែងជាឯកទេស (មួយចំណែក ៗ) ។ ខ្ញុំរក្សាសីលទាំង ៥ ហើយបាននូវត្រៃហេតុ គឺខ្ញុំជាអ្នកមានអាយុវែង ១ មានទ្រព្យច្រើន ១ មានប្រាជ្ញាមោះមុត ១ ។ មួយទៀត ខ្ញុំសម្តែងនូវភាពនៃខ្លួនជាបុរសដ៏ក្រៃលែង ជាងជនទាំងពួង អន្ទោលទៅក្នុងភពតូចនិងភពធំ ហើយតែងបាននូវឋានៈទាំងនុ៎ះ ។ សាវកទាំងឡាយ របស់ព្រះជិនស្រី កាលប្រព្រឹត្តក្នុងសីល នឹងប្រមាណមិនបាន បើលោកនៅត្រេកអរក្នុងភព តើនឹងបានផលដូចម្តេចទៅ ។

សុចិណ្ណំ មេ បញ្ចសីលំ   ភតកេន តបស្សិនា
តេន សីលេនហំ អជ្ជ   មោចយឹ សព្វពន្ធនា ។
អបរិមេយ្យេ ឥតោ កប្បេ   បញ្ចសីលានិ គោបយឹ
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ   បញ្ចសីលានិទំ ផលំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ   វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា   កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា បញ្ចសីលសមាទានិយោ
ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

បញ្ចសីលសមាទានិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

បញ្ចមំ អន្នសំសាវកត្ថេរាបទានំ

(២៧) សុវណ្ណវណ្ណំ សម្ពុទ្ធំ   គច្ឆន្តំ អន្តរាបណេ
កញ្ចនគ្ឃិយសង្កាសំ(១)   ទ្វត្តឹសវរលក្ខណំ ។

---

១ ម. កញ្ចនគ្ឃិយសង្កាសំ ។

សីល ៤ ដែលខ្ញុំជាអ្នកស៊ីឈ្នួលគេ មានព្យាយាម ប្រព្រឹត្តល្អ ហើយ ខ្ញុំបានរួចចាកចំណងទាំងពួង ក្នុងថ្ងៃនេះ ដោយសារសីលនោះ ៗ ក្នុងកប្បប្រមាណមិនបាន អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំរក្សាសីល ៤ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃសីល៤ ៗ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះបញ្ចសីលសមាទានិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ បញ្ចសីលសមាទានិយត្ថេរាបទាន ។

អន្នសំសាវកត្ថេរាបទាន ទី ៥

[២៧] ខ្ញុំបានឃើញព្រះសម្ពុទ្ធ ព្រះនាមសិទ្ធត្ថៈ មានព្រះវណ្ណៈដូចមាស មានលក្ខណៈ ៣២ ដ៏ប្រសើរ ប្រាកដស្មើដោយចេតិយមាស ដែលកំពុងស្តេចទៅក្នុងចន្លោះពនផ្សារ

បញ្ចមំ អន្នសំសាវកត្ថេរាបទានំ

សិទ្ធត្ថំ លោកបជ្ជោតំ   អប្បមេយ្យំ អនោបមំ
អលត្ថំ បរមំ បីតឹ   ទិស្វា ទន្តំ ជុតិន្ធរំ ។
សម្ពុទ្ធំ អភិនាមេត្វា   ភោជយិន្តំ មហាមុនឹ
មុនិ ការុណិកោ លោកេ   អនុមោទិ មមំ តទា ។
តស្មឹ មហាការុណិកេ   បរមស្សាសការកេ
ពុទ្ធេ ចិត្តំ បសាទេត្វា   កប្បំ សគ្គម្ហិ មោទហំ ។
ចតុន្នវុតេ ឥតោ កប្បេ   យំ ទានមទទឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ   ភិក្ខាទានស្សិទំ ផលំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ   វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា   កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា អន្នសំសាវកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

អន្នសំសាវកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

អន្នសំសាវកត្ថេរាបទាន ទី ៥

ព្រះអង្គជាប្រទីបបំភ្លឺសត្វលោក មានគុណនឹងប្រមាណមិនបាន មិនមានបុគ្គលប្រៀបផ្ទឹម មានឥន្ទ្រិយទូន្មានហើយ ទ្រទ្រង់នូវរស្មីដ៏រុងរឿង ហើយក៏បាននូវបីតិដ៏ឧត្តម ៗ ខ្ញុំបានថ្វាយបង្គំព្រះសម្ពុទ្ធជាមហាមុនិ ហើយនិមន្តព្រះអង្គឲ្យឆាន់ គ្រានោះ ព្រះមុនិប្រកបដោយសេចក្តីករុណា ចំពោះសត្វលោក ទ្រង់អនុមោទនាទានរបស់ខ្ញុំ ៗ ខ្ញុំញុំាងចិត្តឲ្យជ្រះថ្លាចំពោះព្រះសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ព្រះអង្គប្រកបដោយមហាករុណា ទ្រង់ជាអ្នកធ្វើនូវសេចក្តីរីករាយដ៏ក្រៃលែង ហើយខ្ញុំត្រេកអរក្នុងឋានសួគ៌ អស់មួយកប្ប ៗ ក្នុងកប្បទី៩៤ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានថ្វាយទាន ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃការថ្វាយចង្ហាន់ ៗ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ៗ

បានឮថា ព្រះអន្នសំសាវកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ៗ

ចប់ អន្នសំសាវកត្ថេរាបទាន ។

ឆដ្ឋំ ធូបទាយកត្ថេរាបទានំ

(២៨) សិទ្ធត្ថស្ស ភគវតោ លោកជេដ្ឋស្ស តាទិនោ
កុដិធូបំ មយា ទិន្នំ វិប្បសន្នេន ចេតសា ។
យំ យំ យោនុបបជ្ជាមិ ទេវត្តំ អថ មានុសំ
សព្វេសំបិ បិយោ ហោមិ ធូបទានស្សិទំ ផលំ ។
ចតុន្នវុតេ ឥតោ កប្បេ យំ ធូបមទទឹ តទា(១)
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ធូបទានស្សិទំ ផលំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ធូបទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ធូបទាយកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

---

១ ម. ធូបមទាសហំ ។

ធូបទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៦

(២៨) ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លាបានថ្វាយធូប សម្រាប់អុជកន្ទុជិ បំពោះព្រះមានព្រះភាគ ព្រះនាមសិទ្ធត្ថៈ ព្រះអង្គជាច្បងក្នុងលោក ទ្រង់មិនញាប់ញ័រដោយលោកធម៌ ។ ខ្ញុំចាប់កំណើតណា ។ ទោះជាទេវតាឬជាមនុស្ស ខ្ញុំរមែងជាទីស្រឡាញ់ របស់ជនទាំងពួង នេះជាផលនៃការថ្វាយធូប ។ ក្នុងកប្បទី ៩៤ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានថ្វាយធូប ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃការថ្វាយធូប ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះធូបទាយកត្ថេរ មានអាយុ បានសំដែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ ធូបទាយកត្ថេរាបទាន ។

សត្តមំ បុឡិនបូជកត្ថេរាបទានំ

(២៩) វិបស្សិស្ស ភគវតោ ពោធិយា បាទបុត្តមេ
បុរាណំ បុឡិនំ ឆឌ្ឌេត្វា សុទ្ធំ បុឡិនមាកិរឹ ។
ឯកនវុតេ ឥតោ កប្បេ យំ បុឡិនមទាសហំ
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ បុឡិនទានស្សិទំ ផលំ ។
តិបញ្ញាសេ ឥតោ កប្បេ រាជា អាសឹ ជនាភិភូ
មហាបុឡិនោ នាមេន ចក្កវត្តិ មហព្វលោ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា បុឡិនបូជកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

បុឡិនបូជកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

បុឡិនបូជកត្ថេរាបទាន ទី៧

(២៩) ខ្ញុំកើបខ្សាច់ចាស់ចោល ហើយកោយកាយ នូវខ្សាច់ថ្មីដ៏ស្អាត ត្រង់ខឿននៃពោធិព្រឹក្ស របស់ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះនាមវិបស្សី ។ ក្នុងកប្បទី៩១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានថ្វាយខ្សាច់ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃការថ្វាយខ្សាច់ ។ ក្នុងកប្បទី ៥៣ អំពីកប្បនេះ ខ្ញុំបានជាស្តេចចក្រពត្តិ ជាធំជាងជន មានកម្លាំងច្រើន ព្រះនាមមហាបុឡិនៈ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះបុឡិនបូជកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ បុឡិនបូជកត្ថេរាបទាន ។

អដ្ឋមំ ឧត្តិយត្ថេរាបទានំ

[៣០] ចន្ទភាគានទីតីរេ សុំសុមារោ អហំ តទា
សគោចរបសុតាហំ(១) នទីតិត្ថំ អគ្គញ្ឆហំ(២) ។
សិទ្ធត្ថោ តម្ហិ សមយេ សយម្ភូ អគ្គបុគ្គលោ
នទឹ តរិតុកាមោ សោ នទីតិត្ថំ ឧបាគមិ ។
ឧបាគតេ ច សម្ពុទ្ធេ អហំបិ តត្ថុបាគមឹ
ឧបគន្ត្វាន សម្ពុទ្ធំ ឥមំ វាចំ ឧទីរយឹ ។
អភិរុយ្ហ មហាវីរ តារិស្សាមិ(៣) អហំ តុវំ
បេត្តិកំ វិសយំ មយ្ហំ អនុកម្ប មហាមុនិ ។
មម ឧគ្គជ្ជនំ សុត្វា អភិរូហិ មហាមុនិ
ហដ្ឋោ ហដ្ឋេន ចិត្តេន តារេសឹ លោកនាយកំ ។
នទិយា បារិមេ តីរេ សិទ្ធត្ថោ លោកនាយកោ
អស្សាសេសិ មមំ តត្ថ អមតំ បាបុណិស្សសិ ។

---

១ ម. សគោចរបសុតោហំ ។ ២ ម. អគច្ឆហំ ។ ៣ ម. តរិស្សាម ។

ឧត្តិយត្ថេរាបទាន ទី ៨

[៣០] គ្រានោះ ខ្ញុំកើតជាក្រពើនៅនាឆ្នេរស្ទឹង ឈ្មោះចន្ទភាគា ខ្ញុំកំពុងខ្វល់ខ្វាយរកចំណីដើម្បីខ្លួន ហើយបានទៅកាន់កំពង់ស្ទឹង ។ សម័យនោះ ព្រះសយម្ភូព្រះនាមសិទ្ធត្ថៈជាបុគ្គលប្រសើរ ព្រះអង្គមានប្រាថ្នានឹងឆ្លងស្ទឹង ទ្រង់ស្តេចចូលទៅកាន់កំពង់ នៃស្ទឹងនោះ ។ កាលព្រះសម្ពុទ្ធស្តេចមកដល់ហើយ ខ្ញុំក៏ចូលមកដល់ត្រង់កំពង់នោះដែរ លុះចូលមកដល់ហើយ បានពោលវាចានេះនឹងព្រះសម្ពុទ្ធថា បពិត្រព្រះអង្គមានព្យាយាមធំ សូមព្រះអង្គឡើងកាន់ (ខ្នងរបស់ខ្ញុំ) ចុះ ខ្ញុំនឹងចំឡងព្រះអង្គ បពិត្រព្រះមហាមុនិ សូមព្រះអង្គអនុគ្រោះនូវវិស័យជារបស់នៃបិតា ដល់ខ្ញុំឲ្យមាន ។ ព្រះមហាមុនិទ្រង់ព្រះសណ្តាប់ នូវសម្រែករបស់ខ្ញុំហើយ ស្តេចឡើងកាន់ (ខ្នងរបស់ខ្ញុំ) ខ្ញុំមានចិត្តរីករាយស្រស់ស្រាយចំឡងព្រះលោកនាយក ។ ព្រះលោកនាយក ព្រះនាមសិទ្ធត្ថៈ ញ៉ាំងខ្ញុំឲ្យស្រស់ស្រាយ ឰដ៏ត្រើយខាងនាយនៃស្ទឹងនោះថា អ្នកនឹងដល់នូវព្រះនិព្វានឈ្មោះអមតៈ ។

អដ្ឋមំ ខត្តិយត្ថេរាបទានំ

តម្ហា កាយា ចវិត្វាន ទេវលោកំ អគច្ឆហំ
ទិព្វំ សុខំ អនុភវឹ អច្ឆរាហិ បុរក្ខតោ ។
សត្តក្ខត្តុញ្ច ទេវិន្ទោ ទេវរជ្ជំ អកាសហំ
តីណិក្ខត្តុំ ចក្កវត្តិ មហិយា ឥស្សរោ អហុំ ។
វិវេកមនុយុត្តោហំ និបកោ ច សុសំវុតោ
ធារេមិ អន្តិមំ ទេហំ សម្មាសម្ពុទ្ធសាសនេ ។
ចតុន្នវុតេ ឥតោ កប្បេ តារេសឹ យំ នភសកំ
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ តរណាយ ឥទំ ផលំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ខត្តិយោ ថេរោ ឥមា គាថា-
យោ អភាសិត្ថាតិ ។

ខត្តិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ឧត្តិយត្ថេរាបទាន ទី ៨

ខ្ញុំច្យុតចាកកាយនោះ បានទៅកាន់ទេវលោក មានពួកស្រីអប្សរហោមរោម ដោយសេចក្តីសុខដ៏ជាទិព្វ ។ ខ្ញុំបានជាធំជាងទេវតា ដោយទេវរាជ្យ អស់ ៧ ដង ខ្ញុំបានជាស្តេចចក្រពត្តិ ជាធំលើផែនដី អស់ ៧ ដង ។ ខ្ញុំប្រកបរឿយ ៗ នូវវិវេក ជាអ្នកមានប្រាជ្ញាចាស់ សង្រួមល្អ ទ្រទ្រង់នូវរាងកាយជាទីបំផុត ក្នុងពុទ្ធសាសនា របស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ។ ក្នុងកប្បទី ៩៤ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានបម្រុងព្រះនរាសភៈ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃការបំរុង ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះឧត្តិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ ឧត្តិយត្ថេរាបទាន ។

នវមំ ឯកញ្ជលិកត្ថេរាបទានំ

(៣១) សុវណ្ណវណ្ណំ សម្ពុទ្ធំ គច្ឆន្តំ អន្តរាបណេ
វិបស្សឹ សត្ថវាហគ្គំ នរវីរំ វិនាយកំ ។
អទន្តទមនំ តាទឹ មហាវាទឹ មហាមតឹ
ទិស្វា បសន្នោ សុមនោ ឯកញ្ជលឹ អកាសហំ ។
ឯកនវុតេ ឥតោ កប្បេ យំ អញ្ជលិមករឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ អញ្ជលិស្ស ឥទំ ផលំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ឯកញ្ជលិកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ឯកញ្ជលិកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ឯកញ្ជលិកត្ថេរាបទាន ទី៩

(៣១) ខ្ញុំបានឃើញព្រះសម្ពុទ្ធ ព្រះនាមវិបស្សី មានព្រះវណ្ណៈដូចមាស ទ្រង់នាំនូវពួកដ៏ប្រសើរ ជានរៈដ៏ក្លៀវក្លា ជាអ្នកដឹកនាំនូវសត្វលោក យ៉ាងវិសេស កំពុងស្តេចទៅក្នុងចន្លោះផ្សារ ។ ខ្ញុំលុះឃើញព្រះសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គទូន្មាននូវបុគ្គលដែលមិនទាន់ទូន្មាន ជាតាទិបុគ្គល មានវាទៈដ៏ប្រសើរ មានយោបល់ច្រើន ហើយមានចិត្តជ្រះថ្លា សោមនស្ស បានធ្វើអញ្ជលិកម្មន៍ (ចំពោះព្រះសម្ពុទ្ធនោះ) ។ ក្នុងកប្បទី ៩១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានធ្វើអញ្ជលិ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃអញ្ជលិ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះឯកញ្ជលិកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ ឯកញ្ជលិកត្ថេរាបទាន ។

ទសមំ ខោមទាយកត្ថេរាបទានំ

[៣២] នគរេ ពន្ធុមតិយា អហោសិំ វាណិជោ តទា
តេនេវ ទារំ បោសេមិ រោបេមិ ពីជសម្បទំ ។
រថិយំ បដិបន្នស្ស វិបស្សិស្ស មហេសិនោ
ឯកំ ខោមំ មយា ទិន្នំ កុសលត្ថាយ សត្ថុនោ ។
ឯកនវុតេ ឥតោ កប្បេ យំ ខោមំ អទទឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ខោមទានស្សិទំ ផលំ ។
សត្តវីសេ(១) ឥតោ កប្បេ ឯកោ សិន្ធវសន្ទនោ
សត្តរតនសម្បន្នោ ចាតុទ្ទីបម្ហិ ឥស្សរោ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ខោមទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ខោមទាយកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

---

១ ម. សត្តរសេ ។

ខោមទាយកត្ថេរាបទាន ទី ១០

(៣២) គ្រានោះ ខ្ញុំកើតជាអ្នកជំនួញ នៅក្នុងក្រុងឈ្មោះ ពន្ធុមតី តែងចិញ្ចឹមកិរិយាដោយរបរជំនួញនោះ តែងបណ្តុះសម្ប័ទគឺពូជ ។ ខ្ញុំបានថ្វាយសំពត់សម្បកឈើ ១ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់កុសល ចំពោះព្រះសាស្តា ព្រះនាមវិបស្សី ព្រះអង្គស្វែងរកនូវគុណធំ ដែលកំពុងស្តេចទៅតាមថ្នល់ ។ ក្នុងកប្បទី ៩១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានថ្វាយសំពត់សម្បកឈើ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃការថ្វាយសំពត់សម្បកឈើ ។ ក្នុងកប្បទី ២៧ អំពីកប្បនេះ ខ្ញុំបានជាក្ស័ត្រ ១ អង្គ ឈ្មោះសិន្ធវសន្ទនៈ ជាឥស្សរៈក្នុងទ្វីបទាំង ៤ ទ្រង់បរិបូណ៌ដោយកែវទាំង ៧ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះខោមទាយកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ ខោមទាយកត្ថេរាបទាន ។

ឧទ្ទានំ

សុភូតិ ឧបភាណោ(១) ច សរណោ សីលគាហកោ
អន្នសំសាវកោ ធូបោ(២) បុឡិនោ ឧត្តិយេន(៣) ច ។
អញ្ជលី ខោមទាយី ច ទសេវ តតិយេ គណោ
បញ្ចាសីតិសតំ(៤) វុត្តា គាថាយោ សព្វបិណ្ឌិតា ។

សុភូតិវគ្គោ តតិយោ ។

ចតុត្ថំ ភាណវារំ ។

---

១ ម. កត្ថចិ បោត្ថកេ ឧបវាណោតិ ទិស្សតិ ។ ២ ម. ធូបំ ។ ៣ ម. ឧត្តិវេន ។
៤ ម. បញ្ចាសីតិសតា ។

ឧទ្ទាន

រឿងព្រះសុភូតិ ១ ព្រះឧបវាណៈ ១ ព្រះតីណិសរណាគមនិយៈ ១ ព្រះបញ្ចសីលសមាទានិយៈ ១ ព្រះអន្នសំសាវកៈ ១ ព្រះធូបទាយកៈ ១ ព្រះបុឡិនបូជកៈ ១ ព្រះឧត្តិយៈ ១ ។ ព្រះឯកញ្ជលិកៈ ១ ព្រះខោមទាយកៈ ១ ត្រូវជា ១០ រឿង គាថាទាំងឡាយ (ដែលព្រះថេរៈទាំងនោះ) បានពោលហើយ ប្រមូលរួមទាំងអស់ ត្រូវជា ១៨៤ ក្នុងតតិយវគ្គ ។

ចប់ សុភូតិវគ្គ ទី ៣ ។

ចប់ ភាណវារៈ ទី ៤ ។

ចតុត្ថោ កុណ្ឌធានវគ្គោ

បឋមំ កុណ្ឌធានត្ថេរាបទានំ

(៣៣) សត្តាហំ បដិសល្លីនំ សយម្ភុំ អគ្គបុគ្គលំ
បសន្នចិត្តោ សុមនោ ពុទ្ធសេដ្ឋំ ឧបដ្ឋហឹ ។
វុដ្ឋិតំ កាលមញ្ញាយ បទុមុត្តរំ មហាមុនឹ
មហន្តឹ(១) កទលិកណ្ណឹ គហេត្វា ឧបគញ្ឆហំ ។
បដិគ្គហេសិ ភគវា សព្វញ្ញូ លោកនាយកោ
មម ចិត្តំ បសាទេន្តោ បរិភុញ្ជិ មហាមុនិ ។
បរិភុញ្ជិត្វាន សម្ពុទ្ធោ សត្ថវាហោ អនុត្តរោ
សកាសនេ និសីទិត្វា ឥមា គាថា អភាសថ ។
យេ ច សន្តិ សមីតារោ យក្ខា ឥមម្ហិ បព្វតេ
អរញ្ញេ ភូតគណា សព្វេ(២) សុណន្តុ វចនំ មម ។

---

១ ម. មហន្តឹ កទលីកណ្ណឹ ។ ២ ម. អរញ្ញេ ភូតភព្យានិ ។

កុណ្ឌធានវគ្គទី ៤

កុណ្ឌធានត្ថេរាបទាន ទី ១

[៣៣] ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លា មានចិត្តរីករាយ បានបម្រើព្រះសម្ពុទ្ធដ៏ប្រសើរ ព្រះអង្គជាព្រះសយម្ភូ ជាអគ្គបុគ្គល ទ្រង់គេចចេញចាកពួក សម្ងំនៅក្នុងកម្មដ្ឋាន អស់ ៧ ថ្ងៃ ។ ខ្ញុំដឹងនូវកាលដែលទ្រង់ចេញអំពីទីសម្ងំ ហើយខ្ញុំកាន់ចេកមួយស្និតធំ នាំចូលទៅថ្វាយព្រះមហាមុនី ព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ។ ព្រះមានព្រះភាគជាសព្វញ្ញូ ជាលោកនាយក ទ្រង់បានទទួលព្រះមហាមុនី ញុំាងចិត្តរបស់ខ្ញុំឲ្យជ្រះថ្លា ទ្រង់សោយ (ចេកនោះ) ។ លុះព្រះសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ជាអ្នកដឹកនាំពួក ជាបុគ្គលប្រសើរផុត ទ្រង់សោយរួចហើយគង់លើអាសនៈ របស់ព្រះអង្គ ហើយត្រាស់នូវគាថាទាំងឡាយនេះថា

ពួកយក្សណា ដែលមកជួបជុំ នៅនាក្នុំនេះ និងពួកភូតទាំងពួង ដែលនៅអាស្រ័យក្នុងព្រៃនេះ (ពួកយក្ស និងភូតទាំងនោះ) ចូរស្តាប់ពាក្យ របស់តថាគតចុះ ។

យោ សោ ពុទ្ធំ ឧបដ្ឋាសិ   មិគរាជំវ កេសរឹ
តមហំ កិត្តយិស្សាមិ   សុណាថ មម ភាសតោ ។
ឯកាទសញ្ចខត្តុំ សោ   ទេវរាជា ករិស្សតិ
ចតុត្តឹសតិខត្តុញ្ច   ចក្កវត្តិ ករិស្សតិ ។
កប្បសតសហស្សម្ហិ   ឱក្កាកកុលសម្ភវោ
គោតមោ នាម គោត្តេន   សត្ថា លោកេ ភវិស្សតិ ។
អក្កោសិត្វាន សមណេ   សីលវន្តេ អនាសវេ
បាបកម្មវិបាកេន   នាមធេយ្យំ លភិស្សតិ ។
តស្ស ធម្មេសុ ទាយាទោ   ឱរសោ ធម្មនិម្មិតោ
កុណ្ឌធានោតិ នាមេន   សាវកោ សោ ភវិស្សតិ ។
បវិវេកំ អនុយុត្តោ   ឈាយី ឈានរតោ អហំ
តោសយិត្វាន សត្ថារំ   វិហរាមិ អនាសវោ ។
សាវកេហិ បរិវុតោ   ភិក្ខុសង្ឃបុរក្ខតោ
ភិក្ខុសង្ឃេ និសីទិត្វា   សលាកំ គាហយី ជិនោ ។

កុលបុត្រណា បានបម្រើនូវព្រះពុទ្ធ ព្រះអង្គដូចជាកេសររាជសីហ៍ ជាស្តេចនៃម្រឹគ តថាគតនឹងសម្តែងសរសើរនូវកុលបុត្រនោះ អ្នកទាំងឡាយចូរស្តាប់តថាគតសម្តែង ។ កុលបុត្រនោះ នឹងបានជាស្តេចនៃទេវតា អស់ ១១ ដង នឹងបានជាស្តេចចក្រពត្តិ អស់ ៣៤ ដង ។ កន្លងទៅមួយសែនកប្ប នឹងមានព្រះសាស្តា ព្រះនាមគោតម កើតក្នុងឧក្កាកត្រកូល ត្រាស់ដឹងក្នុងលោក ។ កុលបុត្រនោះនឹងបាននូវនាម (ថាកុណ្ឌធាន) ដោយវិបាកនៃបាបកម្ម ព្រោះដេរនូវសមណៈទាំងឡាយ ជាអ្នកមានសីល មិនមានអាសវៈ ។ កុលបុត្រដែលឈ្មោះកុណ្ឌធាននោះ នឹងបានជាទាយាទក្នុងធម៌ របស់ព្រះពុទ្ធព្រះនាមគោតមនោះ នឹងជាព្រះឱរស ជាធម្មនិម្មិត ទាំងបានជាសាវ័ក របស់ព្រះពុទ្ធអង្គនោះ ។

ខ្ញុំតែងប្រកបរឿយ ៗ នូវវិវេក ជាអ្នកមានឈាន ត្រេកអរក្នុងឈាន ញុំាងព្រះសាស្តាឲ្យត្រេកអរ ជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ។ ព្រះជិនស្រី មានសាវ័កហោមរោម និងពួកភិក្ខុហោមរោម ទ្រង់គង់ក្នុងកណ្តាលភិក្ខុសង្ឃ ហើយញុំាងខ្ញុំឲ្យកាន់យកស្លាក ។

បឋមំ កុណ្ឌធានត្ថេរាបទានំ

ឯកំសំ ចីវរំ កត្វា វន្ទិត្វា លោកនាយកំ
វទតំ វរស្ស បុរតោ បឋមំ អគ្គហេសហំ ។
តេន កម្មេន ភគវា ទសសហស្សីបកម្បកោ
ភិក្ខុសង្ឃេ និសីទិត្វា អគ្គដ្ឋានេ ឋបេសិ មំ ។
វីរិយំ មេ ធុរធោរយ្ហំ យោគក្ខេមាធិវាហនំ
ធារេមិ អន្តិមំ ទេហំ សម្មាសម្ពុទ្ធសាសនេ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា កុណ្ឌធានោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

កុណ្ឌធានត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

កុណ្ឌធានត្ថេរាបទាន ទី ១

ខ្ញុំធ្វើនូវចីវរធៀងស្មាម្ចាង ហើយថ្វាយបង្គំព្រះលោកនាយក កាន់យកនូវស្លាកជាដម្បូង ក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រព្រះសម្ពុទ្ធដ៏ប្រសើរជាងអ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ញុំាងលោកធាតុមួយម៉ឺនឲ្យញាប់ញ័រ ទ្រង់គង់ក្នុងភិក្ខុសង្ឃ ហើយតាំងខ្ញុំក្នុងទីជាឯតទគ្គៈ ដោយសារអំពើនោះ ។ សេចក្តីព្យាយាមរបស់ខ្ញុំ គួរដើម្បីនាំទៅនូវធុរៈ ជាទីនាំមកនូវធម៌ដ៏ក្សេមចាកយោគៈ ខ្ញុំទ្រទ្រង់នូវពងកាយជាទីបំផុត ក្នុងសាសនារបស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះកុណ្ឌធានត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ កុណ្ឌធានត្ថេរាបទាន ។

ទុតិយំ សាគតត្ថេរាបទានំ

[៣៤] សោភិតោ នាម នាមេន អហោសឹ ព្រាហ្មណោ តទា

បុរក្ខតោ សសិស្សេហិ អារាមំ អគមាសហំ ។

ភគវា តម្ហិ សមយេ ភិក្ខុសង្ឃបុរក្ខតោ

អារាមទ្វារា និក្ខម្ម អដ្ឋាសិ បុរិសុត្តមោ ។

តមទ្ទសាសឹ សម្ពុទ្ធំ ទន្តំ ទន្តបុរក្ខតំ

សកំ ចិត្តំ បសាទេត្វា សន្ថវឹ លោកនាយកំ ។

យេ កេចិ បាទបា សព្វេ មហិយា តេ វិរូហរេ

ពុទ្ធិមន្តោ តថា សត្តា រុហន្តិ ជិនសាសនេ ។

សត្ថវាហោសិ សប្បញ្ញោ មហេសី ពហុកេ ជនេ

វិបថា ឧទ្ធរិត្វាន បថំ អាចិក្ខសេ តុវំ ។

សាគតត្ថេរាបទាន ទី ២

[៣៤] គ្រានោះ ខ្ញុំកើតជាព្រាហ្មណ៍ ឈ្មោះសោភិត: មានពួកសិស្សហែហម ដើរទៅកាន់អារាម ។ សម័យនោះ ព្រះមានព្រះភាគ ជាបុរសឧត្តម មានពួកភិក្ខុហោមរោម ស្តេចចេញអំពីទ្វារអារាម ហើយឋិតនៅ ។ ខ្ញុំបានឃើញព្រះសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ព្រះអង្គមានឥន្ទ្រិយទូន្មានហើយ មានសាវ័កដែលមានឥន្ទ្រិយទូន្មានហើយដែរ ជាបរិវារ ខ្ញុំក៏ញុំាងចិត្តរបស់ខ្លួនឲ្យជ្រះថ្លា ហើយពោលសរសើរព្រះលោកនាយកថា ពួកឈើទាំងអស់ណាមួយ ពួកឈើទាំងនោះរមែងដុះលូតលាស់លើផែនដី យ៉ាងណាមិញ សត្វទាំងឡាយជាអ្នកមានប្រាជ្ញា តែងចម្រើនលូតលាស់ឡើង ក្នុងសាសនា របស់ព្រះជិនស្រី ក៏យ៉ាងនោះ ។ ព្រះអង្គជាអ្នកដឹកនាំពួក ជាសព្វញ្ញូ ស្វែងរកនូវគុណធំ សូមស្រោចស្រង់នូវពួកជនជាច្រើន អំពីផ្លូវខុស ហើយប្រាប់ផ្លូវត្រូវ ។

ទុតិយំ សាគតត្ថេរាបទានំ

ទន្តោ ទន្តបុរក្ខតោ ឈាយី ឈានរតេហិ ច
អាតាបិបហិតត្តេហិ ឧបសន្តេហិ តាទិភិ ។
អលង្កតោ បរិសតោ(១) បុញ្ញញាណេហិ សោភតិ
បភា និទ្ធាវតេ តុយ្ហំ សុរិយោទយនេ យថា ។
បសន្នចិត្តំ ទិស្វាន មហេសី បទុមុត្តរោ
ភិក្ខុសង្ឃេ ឋិតោ សត្ថា ឥមា គាថា អភាសថ ។
យោ សោ ហាសំ ជនេត្វាន មមំ កិត្តេសិ ព្រាហ្មណោ
កប្បានំ សតសហស្សំ ទេវលោកេ រមិស្សតិ ។
តុសិតាហិ(២) ចវិត្វាន សុក្កមូលេន ចោទិតោ
គោតមស្ស ភគវតោ សាសនេ បព្វជិស្សតិ ។

---

១ ម. បរិសាហិ ។ ២ ម. តុសិតតោ ។

ព្រះអង្គមានឥន្ទ្រិយទូន្មានហើយ ទាំងមានសាវ័ក ដែលមានឥន្ទ្រិយទូន្មានហើយ ហោមរោម ព្រះអង្គមានឈាន មានពួកអ្នកត្រេកអរក្នុងឈាន អ្នកមានព្យាយាម និងអ្នកមានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វាន អ្នកមានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ អ្នកមិនញាប់ញ័រដោយលោកធម៌ ហោមរោម ។ ព្រះអង្គប្រដាប់ហើយដោយពួកបរិស័ទ ទ្រង់ល្អដោយបុណ្យនិងញាណ រស្មីរបស់ព្រះអង្គផ្សាយចេញ ដូចព្រះអាទិត្យ ដែលទើបនឹងរះឡើង ។ ព្រះមហេសីជាសាស្តាព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ទ្រង់ឋិតនៅក្នុងភិក្ខុសង្ឃ ឃើញខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លាហើយ ត្រាស់នូវគាថាទាំងឡាយនេះថា

ព្រាហ្មណ៍ណា ញុំាំងសេចក្តីរីករាយឲ្យកើតឡើងហើយ ពោលសរសើរតថាគត ព្រាហ្មណ៍នោះនឹងរីករាយ ក្នុងទេវលោក អស់សែនកប្បទាំងឡាយ ។ ព្រាហ្មណ៍នោះលុះច្យុតចាកឋានតុសិតមក ត្រូវកុសលមូលដាស់តឿន នឹងបួសក្នុងសាសនា របស់ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះនាមគោតម ។

តុដ្ឋហដ្ឋ លកិស្សតិ បព្វជិត្វាន សាសនេ
សាគតោ នាម នាមេន ហេស្សតិ សត្ថុ សាវកោ ។
បព្វជិត្វាន កាយេន បាបកម្មំ វិវជ្ជយឹ
វចីទុច្ចរិតំ ហិត្វា អាជីវំ បរិសោធយឹ ។
ឯវំ វិហរមានោហំ តេជោធាតូសុ កោវិទោ
សព្វាសវេ បរិញ្ញាយ វិហរាមិ អនាសវោ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា សាគតោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

សាគតត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

តតិយំ មហាកច្ចាយនត្ថេរាបទានំ

(៣៨) បទុមុត្តរនាថស្ស បទុមំ នាម ចេតិយំ
សិលាបដំ(១) ការយិត្វាន សុវណ្ណេនាភិលេបយឹ ។

---

១ ម. សីហាសនំ ។

ព្រាហ្មណ៍នោះ បួសក្នុងសាសនាហើយ នឹងបាននូវសេចក្តីត្រេកអររីករាយ មាននាមថាសាគតៈ នឹងបានជាសាវ័ករបស់ព្រះសាស្តានោះ ។

ខ្ញុំលុះបួសរួចហើយ ក៏វៀរចាកបាបកម្ម ដោយកាយ លះបង់នូវវចីទុច្ចរិត ជម្រះសំអាតនូវអាជីវបារិសុទ្ធិសីល ។ ខ្ញុំកាលនៅយ៉ាងនេះ ជាអ្នកឈ្លាសវៃក្នុងតេជោធាតុ កំណត់ដឹងនូវអាសវៈទាំងពួង ជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះសាគតត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ សាគតត្ថេរាបទាន ។

មហាកច្ចាយនត្ថេរាបទាន ទី៣

(៣៩) ខ្ញុំបានធ្វើចេតិយឈ្មោះបទុមៈ ជាវិការៈនៃផ្ទាំងថ្មលាប ដោយទឹកមាស ថ្វាយព្រះលោកនាថ ព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ។

តតិយំ មហាកច្ចាយនត្ថេរាបទានំ

រតនាមយឆត្តញ្ច   បគ្គយ្ហ វាឡវីជនឹ
ពុទ្ធស្ស អភិរោបេសឹ   លោកពន្ធុស្ស តាទិនោ ។
យាវតា ទេវតា ភុម្មា   សព្វេ សន្និបតុំ តទា
រតនាសនឆត្តានំ   វិបាកំ កថយិស្សតិ ។
តញ្ច សព្វំ សុណិស្សាម   កថយន្តស្ស សត្ថុនោ
ភិយ្យោ ហាសំ ជនេយ្យាម   សម្មាសម្ពុទ្ធសាសនេ ។
ហេមាសនេ និសីទិត្វា   សយម្ភូ អគ្គបុគ្គលោ
ភិក្ខុសង្ឃបរិព្យុឡ្ហោ   ឥមា គាថា អភាសថ ។
យេនិទំ អាសនំ ទិន្នំ   សោវណ្ណំ រតនាមយំ
តមហំ កិត្តយិស្សាមិ   សុណាថ មម ភាសតោ ។
តឹសកប្បានិ ទេវិន្ទោ   ទេវរជ្ជំ ករិស្សតិ
សមន្តា យោជនសតំ   អាភាយាភិករិស្សតិ ។
មនុស្សលោកមាគន្ត្វា   ចក្កវត្តិ ករិស្សតិ
បភស្សរោតិ នាមេន   ឧគ្គតេជោ ករិស្សតិ ។

ខ្ញុំលើកឆត្រជាវិការៈនៃកែវ និងផ្ចិតពេមសត្វ ថ្វាយព្រះពុទ្ធ ជាផៅពង្សនៃលោក ទ្រង់មិនញាប់ញ័រដោយលោកធម៌ ។ គ្រានោះ ពួកភុម្មទេវតាទាំងអស់ ទាំងប៉ុន្មាន បានមកប្រជុំគ្នាថា ព្រះលោកនាថ នឹងសម្តែងផលនៃអាសនៈ និងឆត្រជាវិការៈនៃកែវ ។ ពួកយើងនឹងស្តាប់ នូវផលទាំងពួងនោះ កាលបើព្រះសាស្តាកំពុងសម្តែង ពួកយើងនឹងញុំាងសេចក្តីរីករាយ ឲ្យកើតដោយក្រៃលែង ក្នុងសាសនា របស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ។ ព្រះសយម្ភូ ជាអគ្គបុគ្គល មានកិត្តិសព្ទហោមរោម ទ្រង់គង់លើអាសនៈមាសហើយ ត្រាស់នូវគាថាទាំងឡាយនេះថា

កុលបុត្រណា បានថ្វាយអាសនៈមាស ប្រដាប់ដោយកែវនេះ តថាគតនឹងសម្តែងសរសើរកុលបុត្រនោះ អ្នកទាំងឡាយចូរស្តាប់តថាគតសម្តែងចុះ ។ កុលបុត្រនោះនឹងបានជាធំជាងទេវតា សោយទេវរជ្យ អស់៣០កប្ប នឹងមានរស្មីគ្របសង្កត់ទី ១០០ យោជន៍ ដោយជុំវិញ ។ កុលបុត្រនោះ លុះត្រឡប់មកកាន់មនុស្សលោកវិញ នឹងបានជាស្តេចចក្រពត្តិ មាននាមថាបភស្សរៈ នឹងមានតេជៈដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ។

និភា ភាយ និភា រត្តីំ សតរំសីវ ឧគ្គតោ
សមន្តា អដ្ឋរតនំ ឧជ្ជោតិស្សតិ ខត្តិយោ ។
កប្បសតសហស្សម្ហិ ឱក្កាកកុលសម្ភវោ
គោតមោ នាម គោត្តេន សត្ថា លោកេ ភវិស្សតិ ។
តុសិតាហិ ចវិត្វាន សុក្កមូលេន ចោទិតោ
កណ្ហានោ នាម នាមេន ព្រហ្មពន្ធុ ភវិស្សតិ ។
សោ បច្ឆា បព្វជិត្វាន ពុទ្ធោ ហេស្សត្យនាសវោ
គោតមោ លោកបជ្ជោតោ អគ្គដ្ឋានេ ឋបេស្សតិ ។
សង្ខិត្តំ បុច្ឆិតំ បញ្ហំ វិត្ថារេន កថេស្សតិ
កថយន្តោ ច តំ បញ្ហំ អជ្ឈាសយំ បូរេស្សតិ ។
អឌ្ឍកុលេ អភិជាតោ ព្រាហ្មណោ មន្តបារគូ
ឱហាយ ធនធញ្ញានិ បព្វជិំ អនគារិយំ ។
សង្ខិត្តេនាបិ បុច្ឆន្តេ វិត្ថារេន កថេមហំ
អជ្ឈាសយន្តេសំ បូរេមិ(១) តោសេមិ ទិបទុត្តមំ ។

---

១ ម. អញ្ញសិ តេសំ បូរេមិ ។

ព្រះបរមគ្រូនោះ នឹងរុងរឿង អស់ទី ៨ ហត្ថដោយជុំវិញ ទាំងថ្ងៃទាំងយប់ ដូចជាព្រះអាទិត្យរះឡើង ។ កន្លងទៅមួយសែនកប្ប នឹងមានព្រះសាស្តា ព្រះនាមគោតម កើតក្នុងឱក្កាកត្រកូល ត្រាស់ដឹងក្នុងលោក ។ កុលបុត្រនោះ ច្យុតចាកឋានតុសិតមក ត្រូវកុសលមូលដាស់តឿន នឹងបានជាព្រាហ្មណ៍ មាននាមកប្បានៈ ។ លុះកាលជាខាងក្រោយមក កប្បានៈនោះចេញបួស នឹងបានជាអ្នកប្រាជ្ញ មិនមានអាសវៈ ព្រះគោតមជាប្រទីបក្នុងលោក ទ្រង់នឹងតាំង (កប្បានៈនោះ) ក្នុងទីជាឯតទគ្គៈ ។ កប្បានៈនោះ នឹងសម្តែងនូវប្រស្នាដែលគេសួរយ៉ាងសង្ខេប ដោយពិស្តារបាន មួយវិញទៀត កប្បានៈនោះ កំពុងសម្តែងនូវប្រស្នានោះ អាចនឹងបំពេញអធ្យាស្រ័យ (របស់អ្នកសួរ) បាន ។ កុលបុត្រនោះ កើតក្នុងត្រកូលស្តុកស្តម្ភ ជាព្រាហ្មណ៍ដល់នូវត្រើយនៃមន្ត លះបង់ទ្រព្យនិងស្រូវ ចូលទៅកាន់ផ្នួស ។

កាលបើមានប្រស្នា ដែលជនទាំងឡាយសួរដោយបំប្រួញ ខ្ញុំសម្តែងដោយពិស្តារ បំពេញអធ្យាស្រ័យ នៃពួកជននោះ ខ្ញុំញុំាងព្រះសម្ពុទ្ធប្រសើរជាងសត្វជើងពីរ ឲ្យត្រេកអរ ។

ចតុត្ថំ កាឡុទាយិត្ថេរាបទានំ

តោសិតោ មេ មហាវីរោ សយម្ភូ អគ្គបុគ្គលោ
ភិក្ខុសង្ឃេ និសីទិត្វា ឯតទគ្គេ ឋបេសិ មំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា មហាកច្ចាយនោ ថេរោ
ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

មហាកច្ចាយនត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ចតុត្ថំ កាឡុទាយិត្ថេរាបទានំ

(៣៦) បទុមុត្តរស្ស ពុទ្ធស្ស លោកជេដ្ឋស្ស តាទិនោ
អទ្ធានំ បដិបន្នស្ស ចរតោ ចារិកំ តទា ។
សុផុល្លំ បទុមំ គយ្ហ ឧប្បលំ មល្លិកញ្ចហំ
បរមន្នំ គហេត្វាន អទាសិំ សត្ថុនោ អហំ ។
បរិភុញ្ជិ(១) មហាវីរោ បរមន្នំ សុភោជនំ
តញ្ច បុប្ផំ គហេត្វាន ជិនស្ស(២) សម្បទស្សយិ(៣) ។

---

១ កត្ថចិ បោត្ថកេ បរិភុញ្ជ ឥតិ ទិស្សតិ ។ ២ ម. ជនស្ស ។ ៣ កត្ថចិ បោត្ថកេ សម្បទស្សយិន្តិ ទិស្សតិ ។

ព្រះសយម្ភូ ជាអគ្គបុគ្គល ព្រះអង្គមានព្យាយាមធំ ដែលខ្ញុំធ្វើឲ្យរីករាយហើយ ទ្រង់គង់ក្នុងភិក្ខុសង្ឃ ហើយទ្រង់តាំងខ្ញុំក្នុងទីជាឯតទគ្គៈ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះកច្ចាយនត្ថេរ មានអាយុ បានសម្ដែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ កច្ចាយនត្ថេរាបទាន ។

កាឡុទាយិត្ថេរាបទាន ទី ៤

(៣៦) គ្រានោះ ព្រះបទុមុត្តរសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គជាច្បងក្នុងលោក មិនញាប់ញ័រដោយលោកធម៌ ស្ដេចយាងតាមផ្លូវឆ្ងាយត្រាច់ទៅកាន់ចារិក ។ ខ្ញុំកាន់ផ្កាឈូក ផ្កាឧប្បល ផ្កាម្លិះ ដែលរីកស្គុះស្គាយ ទាំងយកចង្ហាន់ដ៏ថ្លៃថ្លា បង្អោនទៅថ្វាយព្រះសាស្ដា ។ ព្រះសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គមានព្យាយាមធំ ទ្រង់ឆាន់ចង្ហាន់ដ៏ប្រសើរ ជាភោជនដ៏ល្អរបហើយ ទ្រង់កាន់នូវផ្កាទាំងនោះ បង្ហាញដល់ប្រជុំជនថា

ឥដ្ឋំ កន្តយិទំ លោកេ ជលជំ បុប្ផមុត្តមំ
សុទុក្ករំ កតំ តេន យំ(១) មេ បុប្ផំ អទាសិ សោ ។
យោ បុប្ផំ អភិរោបេសិ បរមន្នញ្ចទាសិ មេ
តមហំ កិត្តយិស្សាមិ សុណាថ មម ភាសតោ ។
ទសមដ្ឋក្ខត្តុញ្ច សោ ទេវរជ្ជំ ការិស្សតិ
ឧប្បលំ បទុមញ្ចាបិ មល្លិកញ្ច តទុត្តរិ ។
អស្ស បុញ្ញវិបាកេន ទិព្វគន្ធសមាយុតំ
អាកាសេ ឆទនំ កត្វា ធារយិស្សតិ តាវទេ ។
បញ្ចវីសតិខត្តុញ្ច ចក្កវត្តិ ភវិស្សតិ
បថព្យា រជ្ជំ បញ្ចសតំ វសុធំ អាវសិស្សតិ ។
កប្បសតសហស្សម្ហិ ឱក្កាកកុលសម្ភវោ
គោតមោ នាម គោត្តេន សត្ថា លោកេ ភវិស្សតិ ។

---

១ កត្ថចិ បោត្ថកេ យោតិ ទិស្សតិ ។

បុរសនោះ បានថ្វាយផ្កាឈូកណា ដល់តថាគត ផ្កាឈូកនេះដ៏ឧត្តម ជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ (របស់ជន) ក្នុងលោក អំពើដែលគេធ្វើបានដោយកម្រ បុរសនោះ ក៏បានធ្វើហើយ ៗ បុរសណា បានបូជាផ្កាទាំងថ្វាយចង្ហាន់ដ៏ប្រសើរ ដល់តថាគត តថាគតនឹងសម្តែងសរសើរបុរសនោះ អ្នកទាំងឡាយចូរស្តាប់តថាគតសម្តែងចុះ ៗ បុរសនោះនឹងបានសោយទេវរជ្ជ អស់ ១៨ ដង ឯផ្កាឧប្បល ផ្កាឈូក ផ្កាម្លិះ និងផ្កាដទៃក្រៅពីនោះ ដែលប្រកបដោយក្លិនដ៏ជាទិព្វ នឹងអណ្តែត ធ្វើឲ្យជាគ្រឿងប្រក់ព្ធដ៏អាកាស ក្នុងខណៈនោះ ដោយផលនៃបុណ្យ របស់បុរសនោះ ៗ បុរសនោះ នឹងបានជាស្តេចចក្រពត្តិ អស់ ២៥ ដង នឹងបានសោយរាជ្យលើផែនដី គ្រប់គ្រងផែនដី អស់ ៥០០ ដង ៗ កន្លងទៅមួយសែនកប្ប នឹងមានព្រះសាស្តា ព្រះនាមគោតម ទ្រង់កើតក្នុងឧក្កាកត្រកូល ត្រាស់ដឹងក្នុងលោក ៗ

បត្តុំ កាឡុទាយិត្ថេរាបទានំ

សកកម្មាភិរតោ សោ សុក្កមូលេន ចោទិតោ
សក្យានំ នន្ទិជនកោ(១) ញាតិពន្ធុ ភវិស្សតិ ។
សោ ច បច្ឆា បព្វជិត្វា សុក្កមូលេន ចោទិតោ
សព្វាសវេ បរិញ្ញាយ និព្វាយិស្សត្យនាសវោ ។
បដិសម្ភិទមនុប្បត្តំ កតកិច្ចំ អនាសវំ
គោតមោ លោកពន្ធុ តំ ឯតទគ្គេ ឋបេស្សតិ ។
បធានំ បហិតត្តោ សោ ឧបសន្តោ និរូបធិ
ឧទាយិ នាម នាមេន ហេស្សតិ សត្ថុ សាវកោ ។
រាគោ ទោសោ ច មោហោ ច មានោ មក្ខោ ច ធំសិតោ
សព្វាសវេ បរិញ្ញាយ វិហរាមិ អនាសវោ ។
តោសយិត្វាបិ សម្ពុទ្ធំ អាតាបី និបកោ អហំ
បសាទិតោ ច សម្ពុទ្ធោ ឯតទគ្គេ ឋបេសិ មំ ។

---

១ កត្ថចិ បោត្ថកេ នន្ទិជននោតិ ទិស្សតិ ។

កាឡុទាយិត្ថេរាបទា ទី ៤

បុរសនោះ មានកម្មរបស់ខ្លួនប្រារព្ធហើយ មានកុសលមូលដាស់តឿនហើយ នឹងបានកើតជាព្រះញាតិផៅពង្ស ជាអ្នកញុំាងពួកសក្យៈឱ្យកើតសេចក្តីត្រេកអរ ។ លុះកាលជាខាងក្រោយមក បុរសនោះនឹងចេញបួស ត្រូវកុសលមូលដាស់តឿន កំណត់ដឹងនូវអាសវៈទាំងពួង ជាអ្នកមិនមានអាសវៈ នឹងបរិនិព្វាន ។ ព្រះគោតម ព្រះអង្គជាផៅពង្ស នៃសត្វ-លោក នឹងតាំងភិក្ខុនោះ ដែលដល់បដិសម្ភិទាហើយ មានសោឡសកិច្ចធ្វើរួចហើយ ជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ក្នុងទីជាឯតទគ្គៈ ។ ភិក្ខុនោះតាំងព្យាយាម មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វាន មានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ មិនមានឧបធិ មាននាមថាឧទាយិ នឹងបានជាសាវ័ក របស់ព្រះសាស្តាអង្គនោះ ។

ខ្ញុំកំចាត់បង់រាគៈ ទោសៈ មោហៈ មានៈ និងមក្ខៈ កំណត់ដឹងនូវអាសវៈទាំងពួង ជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ។ មួយវិញទៀត ខ្ញុំមានព្យាយាម មានប្រាជ្ញាចាស់ បានញុំាងព្រះសម្ពុទ្ធឱ្យត្រេកអរ ឯព្រះសម្ពុទ្ធ ដែលខ្ញុំបានធ្វើឱ្យជ្រះថ្លាហើយ ទ្រង់តាំងខ្ញុំ ក្នុងទីជាឯតទគ្គៈ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា កាឡុទាយិ ថេរោ ឥមា
គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

កាឡុទាយិត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

បញ្ចមំ មោឃរាជត្ថេរាបទានំ

(៣៧) អត្ថទស្សី តុ ភគវា សយម្ភូ អបរាជិតោ
ភិក្ខុសង្ឃបរិព្យូឡ្ហោ រថិយំ បដិបជ្ជថ ។
សិស្សេហិ សម្បរិវុតោ ឃរម្ហា អភិនិក្ខមិ
និក្ខមិត្វានហំ តត្ថ អទ្ទសំ លោកនាយកំ ។
អភិវាទេត្វាន សម្ពុទ្ធំ សិរេ កត្វាន អញ្ជលឹ
សកំ ចិត្តំ បសាទេត្វា សន្ថវឹ លោកនាយកំ ។

បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ពាក្យប្រៀនប្រដៅ របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះកាឡុទាយិត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ កាឡុទាយិត្ថេរាបទាន ។

មោឃរាជត្ថេរាបទាន ទី ៥

(៣៧) កាលនោះ ព្រះមានព្រះភាគព្រះនាមអត្ថទស្សី ជាព្រះសយម្ភូ ឥតមានបុគ្គលផ្ចាញ់បាន មានកិត្តិសព្ទហោមរោម ស្តេចយាងទៅតាមថ្នល់ ។ ខ្ញុំមានពួកសិស្សហែហមដើរចេញអំពីផ្ទះ លុះចេញទៅ ក៏បានឃើញព្រះលោកនាយក ត្រង់ទីនោះ ។ ខ្ញុំធ្វើអញ្ជលីលើសិរ្ស: ថ្វាយបង្គំព្រះសម្ពុទ្ធ ញុំាងចិត្តរបស់ខ្លួនឲ្យជ្រះថ្លា ហើយពោលសរសើរព្រះលោកនាយកថា

បញ្ចមំ មោឃរាជត្ថេរបទានំ

យាវតា រូបិនោ សត្តា អរូបី វា អសញ្ញិនោ
សព្វេ តេ តវ ញាណម្ហិ អន្តោ ហោន្តិ សមោគធា ។
សុខុមច្ឆិកេន ជាលេន ឧទកំ យោ បរិក្ខិបេ
យេ កេចិ ឧទកេ បាណា អន្តោជាលេ ភវន្តិ តេ ។
យេសញ្ច ចេតនា អត្ថិ រូបិនោ ច អរូបិនោ
សព្វេ តេ តវ ញាណម្ហិ អន្តោ ហោន្តិ សមោគធា ។
សមុទ្ទរសិមំ លោកំ អន្ធការសមាកុលំ
តវ ធម្មំ សុណិត្វាន កង្ខាសោតំ តរន្តិ តេ ។
អវិជ្ជានិវុតា លោកា អន្ធការេន ឱត្ថដា
តវ ញាណម្ហិ ជោតន្តេ អន្ធការា បធំសិតា ។
តុវំ ចក្ខុសិ សព្វេសំ មហាតមបនូទនោ
តវ ធម្មំ សុណិត្វាន និព្វាយិស្សតិ ពហុជ្ជនោ ។

មោឃរាជត្ថេរាបទាន ទី ៥

ពួកសត្វមានរូបក្តី ឥតរូបក្តី ឥតសញ្ញាក្តី ទាំងប៉ុន្មាន ពួកសត្វទាំងអស់នោះ តែងប្រជុំចុះខាងក្នុងញាណ របស់ព្រះអង្គ ។ បុគ្គលណា បិទបាំងទឹកដោយសំណាញ់ មានក្រឡាញឹក ពួកសត្វណាមួយនៅក្នុងទឹក ពួកសត្វទាំងនោះ រមែងមាននៅខាងក្នុងសំណាញ់ (របស់បុគ្គលនោះ ដូចម្តេចមិញ) ។ សត្វទាំងឡាយណា ដែលមានចេតនា ទោះបីមានរូបក្តី ឥតរូបក្តី ពួកសត្វទាំងអស់នោះ រមែងប្រជុំចុះខាងក្នុងញាណ របស់ព្រះអង្គ (ដូច្នោះដែរ) ។ ព្រះអង្គស្រោចស្រង់សត្វលោកនេះ ដែលប្រឡូកប្រឡំដោយងងឹត សត្វទាំងនោះស្តាប់នូវធម៌ របស់ព្រះអង្គហើយ ឆ្លងនូវខ្សែទឹក គឺសេចក្តីសង្ស័យបាន ។ សត្វលោក មានអវិជ្ជារួបរឹត មានងងឹតគ្របសង្កត់ហើយ នឹងកំចាត់ងងឹតទាំងឡាយ ព្រោះញាណ របស់ព្រះអង្គដែលត្រោលឡើង ។ ព្រះអង្គមានចក្ខុ បន្ទោបង់នូវងងឹតធំ របស់សត្វទាំងពួង ជនជាច្រើន លុះស្តាប់ធម៌ របស់ព្រះអង្គហើយ នឹងបានសម្រេចព្រះនិព្វាន ។

ពុតំ(១) បូរយិត្វាន មធុំ ខុទ្ទំ អនេលកំ
ឧភោហត្ថេហិ បគ្គយ្ហ ឧបនេសឹ មហេសិនោ ។

បដិគ្គណ្ហិ មហាវីរោ សុភគាន(២) មហាឥសិ
ភុញ្ជិត្វា តញ្ច សព្វញ្ញូ វេហាសំ នភមុគ្គមិ ។

អន្តលិក្ខេ ឋិតោ សត្ថា អត្ថទស្សី នរាសភោ
មម ចិត្តំ បសាទេន្តោ ឥមា គាថា អភាសថ ។

យេនិទំ ថវិតំ ញាណំ ពុទ្ធសេដ្ឋោ ច ថោមិតោ
តេន ចិត្តប្បសាទេន ទុគ្គតឹ សោ ន គច្ឆតិ ។

ចតុស្សដ្ឋិញ្ច(៣) ខត្តុំ សោ ទេវរជ្ជំ ករិស្សតិ
បទេសរជ្ជដ្ឋសតំ វសុធំ អាវសិស្សតិ ។

បញ្ចេវ សតក្ខត្តុញ្ច ចក្កវត្តិ ករិស្សតិ
បទេសរជ្ជំ អសង្ខេយ្យំ មហិយា ការយិស្សតិ ។

---

១ ម. បុដកំ ។ ២ ម. សហត្ថេន ។ ៣ ម. ចតុទ្ទសញ្ច ។

ខ្ញុំញុំាងភោជនឲ្យពេញ ដោយឃ្មុំផ្អិតដែលឥតមេ ហើយទ្រទ្រង់ដោយដៃទាំងពីរ បង្អោនចូលទៅថ្វាយព្រះមហេសី ។ ព្រះពុទ្ធជាមហាឥសី ព្រះអង្គមានព្យាយាមធំ ទ្រង់ទទួលដោយព្រះហស្តរបស់ព្រះអង្គ ព្រះសព្វញ្ញូ ទ្រង់សោយនូវឃ្មុំនោះរួចហើយ ស្ដេចហោះឡើងកាន់អាកាសវេហាស៍ ។ ព្រះសាស្ដា ព្រះនាមអត្ថទស្សី ជានរាសភៈ ឋិតនៅក្នុងអាកាស ទ្រង់ញុំាងចិត្តរបស់ខ្ញុំឲ្យជ្រះថ្លា ហើយត្រាស់គាថាទាំងឡាយនេះថា

កុលបុត្រណា សរសើរញាណនេះផង សរសើរព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរផង កុលបុត្រនោះ នឹងមិនទៅកាន់ទុគ្គតិ ដោយចិត្តដែលជ្រះថ្លានោះ ។ កុលបុត្រនោះ នឹងបានសោយទេវរជ្ជ អស់ ៦៤ ដង នឹងបានសោយប្រទេសរាជ្យ គ្រប់គ្រងផែនដី អស់ ៨០០ ដង នឹងបានជាស្ដេចចក្រពត្តិ អស់ ៨០០ ដង ។ កុលបុត្រនោះ នឹងបានសោយប្រទេសរាជ្យ លើផែនដី អស់មួយអសង្ខេយ្យ

បញ្ចមំ មោឃរាជត្ថេរាបទានំ

អជ្ឈាយិកោ មន្តធរោ តិណ្ណំ វេទាន បារគូ
គោតមស្ស ភគវតោ សាសនេ បព្វជិស្សតិ ។
គម្ភីរំ និបុណំ អត្ថំ ញាណេន វិចិនិស្សតិ
មោឃរាជាតិ នាមេន ហេស្សតិ សត្ថុ សាវកោ ។
តីហិ វិជ្ជាហិ សម្បន្នោ កតកិច្ចោ អនាសវោ
គោតមោ សត្ថវាហគ្គោ ឯតទគ្គេ ឋបេស្សតិ ។
ហិត្វា មានុសកំ យោគំ ឆេត្វាន ភវពន្ធនំ
សព្វាសវេ បរិញ្ញាយ វិហរាមិ អនាសវោ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា មោឃរាជោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

មោឃរាជត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

មោឃរាជត្ថេរាបទាន ទី ៥

ជាអ្នកស្វាធ្យាយមន្ត ចងចាំមន្ត ដល់នូវត្រើយនៃវេទទាំង ៣ ។ កុលបុត្រនោះនឹងបួសក្នុងសាសនា របស់ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះនាមគោតម នឹងពិចារណានូវអត្ថដ៏ល្អិតជ្រាលជ្រៅ ដោយញាណបាន ។ កុលបុត្រនោះ មាននាមថាមោឃរាជ នឹងបានជាសាវ័ក របស់ព្រះសាស្តាអង្គនោះ ជាអ្នកបរិបូរ ដោយវិជ្ជា ៣ មានសោឡសកិច្ចធ្វើរួចហើយ ជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ។ ព្រះគោតម ជាអ្នកដឹកនាំពួកដ៏ប្រសើរ នឹងតាំងភិក្ខុនោះ ក្នុងទីជាឯតទគ្គៈ ។

ខ្ញុំលះបង់នូវយោគធម៌ ជារបស់នៃមនុស្ស កាត់ផ្តាច់នូវបំណងក្នុងភពហើយ កំណត់ដឹងនូវអាសវៈទាំងពួង ទាំងជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះមោឃរាជត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ មោឃរាជត្ថេរាបទាន ។

ឆដ្ឋំ អធិមុត្តកត្ថេរាបទានំ

(៣៨) និព្វុតេ លោកនាថម្ហិ អត្ថទស្សិនរុត្តមេ(១)
និមន្តេត្វា(២) ភិក្ខុសង្ឃំ វិប្បសន្នេន ចេតសា ។
និមន្តេត្វា សង្ឃរតនំ(៣) ឧជុភូតំ សមាហិតំ
ឧច្ឆុនា មណ្ឌបំ កត្វា ភោជេសិំ សង្ឃមុត្តមំ ។
យំ យំ យោនុបបជ្ជាមិ ទេវត្តំ អថ មានុសំ
សព្វេ សត្តេ អភិភោមិ បុញ្ញកម្មស្សិទំ ផលំ ។
អដ្ឋារសេ កប្បសតេ យំ ទានមទទឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ឧច្ឆុទានស្សិទំ ផលំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា អធិមុត្តកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

អធិមុត្តកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

---

១ ម. អត្ថទស្សីនរុត្តមេ ។ ២ ម. ឧបដ្ឋហិំ ។ ៣ ម. ភិក្ខុសង្ឃំ ។

អធិមុត្តកត្ថេរាបទាន ទី ៦

[៣៨] កាលព្រះលោកនាថ ព្រះនាមអត្ថទស្សី ព្រះអគ្គប្រសើរជាងពួកនរៈ បរិនិព្វានហើយ ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លា និមន្តភិក្ខុសង្ឃ លុះនិមន្តព្រះសង្ឃរត្ន ដែលមានសន្តានត្រង់ មានចិត្តតម្កល់មាំហើយ ខ្ញុំធ្វើមណ្ឌបដោយដើមអំពៅ បាននិមន្តព្រះសង្ឃដ៏ប្រសើរឲ្យឆាន់ ។ ខ្ញុំទៅចាប់កំណើតណា ៗ ទោះជាទេវតា ឬជាមនុស្ស ខ្ញុំគ្របសង្កត់នូវពួកសត្វទាំងអស់ នេះជាផលនៃបុញ្ញកម្ម ។ ក្នុងកប្បទី ១.៨០០ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានឲ្យទាន ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃការឲ្យអំពៅ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះអធិមុត្តកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ អធិមុត្តកត្ថេរាបទាន ។

សត្តមំ លសុណទាយកត្ថេរាបទានំ

(៣៩) ហិមវន្តស្ស អវិទូរេ តាបសោ អាសហំ តទា

លសុណំ ឧបជីវាមិ លសុណំ មយ្ហ ភោជនំ ។

ខារិយោ បូរយិត្វាន សង្ឃារាមំ អគច្ឆហំ

ហដ្ឋោ ហដ្ឋេន ចិត្តេន សង្ឃស្ស លសុណំ អទំ ។

វិបស្សិស្ស នរគ្គស្ស សាសនេ និរតស្សហំ

សង្ឃស្ស លសុណំ ទត្វា កប្បំ សគ្គម្ហិ មោទហំ ។

ឯកនវុតេ ឥតោ កប្បេ លសុណំ យំ អទំ តទា

ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ លសុណានំ ឥទំ ផលំ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ

ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា លសុណទាយកោ ថេរោ

ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

លសុណទាយកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

លសុណទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៧

(៣៩) គ្រានោះ ខ្ញុំកើតជាតាបស នៅជិតព្រៃហិមពាន្ត ចិញ្ចឹមជីវិត (អាស្រ័យ) នឹងការដាំខ្ទឹម ខ្ទឹមជាភោជនរបស់ខ្ញុំ ៗ ខ្ញុំបានរែកខ្ទឹមពេញមួយអម្រែក ទៅកាន់អារាមរបស់សង្ឃ ខ្ញុំមានចិត្តរីករាយ បានប្រគេនខ្ទឹមដល់សង្ឃ ដោយចិត្តរីករាយ ៗ ខ្ញុំបានប្រគេនខ្ទឹម ដល់ព្រះសង្ឃ ដែលមិនត្រេកអរនឹងកាម ក្នុងសាសនា នៃព្រះពុទ្ធ ព្រះនាមវិបស្សី ទ្រង់ប្រសើរជាងពួកនរៈ ខ្ញុំរីករាយក្នុងឋានសួគ៌ អស់មួយកប្ប ៗ ក្នុងកប្បទី ៩១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានប្រគេនខ្ទឹម ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃខ្ទឹមទាំងឡាយ ៗ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ៗ

បានឮថា ព្រះលសុណទាយកត្ថេរ មានអាយុ បានសំដែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ៗ

ចប់ លសុណទាយកត្ថេរាបទាន ៗ

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស អបទានំ

អដ្ឋមំ អាយាគទាយកត្ថេរាបទានំ

(៤០) និព្វុតេ លោកនាថម្ហិ សិខិម្ហិ វទតំ វរេ
ហដ្ឋោ ហដ្ឋេន ចិត្តេន អវន្ទិំ ថូបមុត្តមំ ។
វឌ្ឍកីហិ កថាបេត្វា មូលំ ទត្វានហំ តទា
ហដ្ឋោ ហដ្ឋេន ចិត្តេន អាយាគំ(១) ការយិសហំ ។
អដ្ឋកប្បានិ ទេវេសុ អព្ភោកិណ្ណំ វសឹ អហំ
អវសេសេសុ កប្បេសុ វោកិណ្ណំ សំសរឹ អហំ ។
កាយេ វិសំ ន កមតិ សត្ថានិ ន ច ហន្តិ មេ
ឧទកេហំ ន មរេយ្យាមិ អាយាគស្ស ឥទំ ផលំ ។
យទិច្ឆាមិ អហំ វស្សំ មហាមេឃោ បវស្សតិ
ទេវាបិ មេ វសំ ឯន្តិ បុញ្ញកម្មស្សិទំ ផលំ ។
សត្តរតនសម្បន្នោ តិក្ខត្តុំ អហោសហំ
ន មំ កេចាវជានន្តិ(២) បុញ្ញកម្មស្សិទំ ផលំ ។

---

១ ម. អាសភំ ។ ២ ម. កេចិ វិជានន្តិ ។

អាយាគទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៨

(៤០) កាលព្រះលោកនាថ ព្រះនាមសិខី ព្រះអង្គប្រសើរជាងពួកអ្នកប្រាជ្ញ បរិនិព្វានហើយ ខ្ញុំរីករាយ បានថ្វាយបង្គំព្រះស្តូបដ៏ប្រសើរ ដោយចិត្តរីករាយ ។ កាលនោះ ខ្ញុំបានឲ្យជាងឈើ និយាយកាត់ថ្លៃ ហើយឲ្យថ្លៃ ខ្ញុំរីករាយឲ្យជាងឈើធ្វើរោងសំណាក់ ដោយចិត្តរីករាយ ។ ខ្ញុំទៅជាប់មិនដាច់ក្នុងទេវលោក អស់ ៨ កប្ប ខ្ញុំអន្ទោលទៅកត់កាយក្នុងកប្បដ៏សេស ។ ពិសមិនជ្រាបទៅក្នុងកាយ ទាំងគ្រឿងសស្ត្រាក៏មិនមុតខ្ញុំ ខ្ញុំមិនស្លាប់ក្នុងទឹក នេះជាផលនៃរោងសំណាក់ ។ បើខ្ញុំប្រាថ្នាទឹកភ្លៀង មហាមេឃក៏បង្អុរភ្លៀងមក ទាំងពួកទេវតា តែងលុះអំណាចរបស់ខ្ញុំ នេះជាផលនៃបុញ្ញកម្ម ។ ខ្ញុំបរិបូណ៌ដោយកែវ ៧ ប្រការ អស់ ៣០ ដង ពួកជនណាមួយ មិនមើលងាយខ្ញុំឡើយ នេះជាផលនៃបុញ្ញកម្ម ។

ឯកត្តឹសេ ឥតោ កប្បេ អាយាគំ យំ អការយឹ
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ អាយាគស្ស ឥទំ ផលំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា អាយាគទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

អាយាគទាយកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

នវមំ ធម្មចក្កិកត្ថេរាបទានំ

(៤១) សិទ្ធត្ថស្ស ភគវតោ សីហាសនស្ស សម្មុខា
ធម្មចក្កំ មយា ឋបិតំ សុកតំ វិញ្ញុវណ្ណិតំ ។
ចតុវណ្ណាយ សោភាមិ សយោគ្គពលវាហនោ
បរិវារេន្តិ មំ និច្ចំ អនុយន្តា ពហូ ជនា ។
សដ្ឋីតុរិយសហស្សេហិ បរិវារេមហំ សទា
បរិវារេន សោភាមិ បុញ្ញកម្មស្សិទំ ផលំ ។

ក្នុងកប្បទី ៣១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំ បានឲ្យជាងធ្វើរោងសំណាក់ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃរោងសំណាក់ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះអាយាគទាយកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ អាយាគទាយកត្ថេរាបទាន ។

ធម្មចក្កិកត្ថេរាបទាន ទី ៩

(៤១) ធម្មចក្កដ៏វិចិត្រល្អ ដែលអ្នកប្រាជ្ញសរសើរហើយ ខ្ញុំបានតំកល់ទុកខាងមុខសីហាសនៈ របស់ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះនាមសិទ្ធត្ថៈ ។ ខ្ញុំមានយាននិងពលពាហនៈ រមែងរុងរឿង ដោយវណ្ណៈ ៤ យ៉ាង ពួកជនដ៏ច្រើន ដើរតាមហែហមខ្ញុំជានិច្ច ។ ខ្ញុំមានតូរ្យតន្ត្រី ៦០.០០០ ហែហម សព្វកាល ខ្ញុំរមែងល្អដោយបរិវារ នេះជាផលនៃបុញ្ញកម្ម ។

ចតុន្នវុតេ ឥតោ កប្បេ យំ ចក្កំ ឋបយឹ អហំ

ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ធម្មចក្កស្សិទំ ផលំ ។

ឥតោ ឯកាទសេ កប្បេ អដ្ឋាសីសុ ជនាធិបា

សហស្សរាជា នាមេន ចក្កវត្តី មហព្វលា ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ

ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ធម្មចក្កិកោ ថេរោ ឥមា

គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ធម្មចក្កិកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ទសមំ កប្បរុក្ខិយត្ថេរាបទានំ

[៤២] សិទ្ធត្ថស្ស ភគវតោ ថូបសេដ្ឋស្ស សម្មុខា

វិចិត្តទុស្សេ លគ្គេត្វា កប្បរុក្ខំ ឋបេសហំ ។

ក្នុងកប្បទី ៩៤ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានតម្កល់ទុកនូវចក្ក ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃធម្មចក្ក ។ ក្នុងកប្បទី ១១ អំពីកប្បនេះ ខ្ញុំបានជាស្តេចចក្រពត្តិ ៨ ដង ព្រះនាមសហស្សរាជដូចគ្នា ជាធំជាងជន មានកម្លាំងច្រើន ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះធម្មចក្កិកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ ធម្មចក្កិកត្ថេរាបទាន ។

កប្បរុក្ខិយត្ថេរាបទាន ទី ១០

[៤២] ខ្ញុំបានដាំនូវដើមកប្បព្រឹក្សមួយដើម ព្រមទាំងព្យួរនូវសំពត់ដ៏វិចិត្រទាំងឡាយ នៅខាងមុខនៃព្រះស្តូប ដ៏ប្រសើរ របស់ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះនាមសិទ្ធត្ថៈ ។

ទសមំ កប្បរុក្ខិយត្ថេរាបទានំ

យំ យំ យោនុបបជ្ជាមិ ទេវត្តំ អថ មានុសំ
សោភយន្តោ មម ទ្វារេ កប្បរុក្ខោ បតិដ្ឋតិ ។
អហញ្ច បរិសា ចេវ យេ កេចិ សមវស្សិកា(១)
តម្ហា ទុស្សំ គហេត្វាន និវាសេម មយំ តទា ។
ចតុន្នវុតេ ឥតោ កប្បេ យំ រុក្ខំ ឋបយឹ អហំ
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ កប្បរុក្ខស្សិទំ ផលំ ។
ឥតោ ច សត្តមេ កប្បេ សុចេឡា អដ្ឋ ខត្តិយា
សត្តរតនសម្បន្នា ចក្កវត្តី មហព្ពលា ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា កប្បរុក្ខិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

កប្បរុក្ខិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

---

១ ម. មម វស្សិកា ។

កប្បរុក្ខិយត្ថេរាបទាន ទី ១០

ខ្ញុំទៅចាប់កំណើតណា ៗ ទោះជាទេវតា ឬជាមនុស្ស សឹងមានដើមកប្បព្រឹក្សដ៏ល្អ ប្រតិស្ឋានទៀបមាត់ទ្វារផ្ទះនៃខ្ញុំ ៗ យើងទាំងឡាយ គឺខ្ញុំផង បរិស័ទផង ពួកជនណានីមួយដែលមានឆ្នាំស្មើគ្នានឹងខ្ញុំផង តែងកាន់យកសំពត់ អំពីដើមកប្បព្រឹក្សនោះមកស្លៀកដណ្តប់ ក្នុងកាលនោះ ៗ ក្នុងកប្បទី ៩៤ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំ ដាំដើមឈើក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃដើមកប្បព្រឹក្ស ៗ ក្នុងកប្បទី ៧ អំពីកប្បនេះ ខ្ញុំបានជាក្សត្រិយចក្រពត្តិ ៨ ដង ព្រះនាមសុចេលៈដូចគ្នា ទ្រង់បរិបូណ៌ដោយកែវ ៧ ប្រការ ទាំងមានកម្លាំងច្រើន ៗ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ៗ

បានឮថា ព្រះកប្បរុក្ខិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ៗ

ចប់ កប្បរុក្ខិយត្ថេរាបទាន ។

ឧទ្ទានំ

កុណ្ឌសាគតកច្ចានា ឧទាយី រាជសវ្ហយោ(១)
អធិមុត្តោ លសុណទោ អាយាគី ធម្មចក្កិកោ
កប្បរុក្ខី ច ទសមោ គាថាទ្វយំ ទសសតំបិ ច ។

កុណ្ឌធានវគ្គោ បតុត្ថោ ។

---

១ ម. មោឃរាជកោ ។

ឧទ្ទាន

កុណ្ឌធានត្ថេរ ១ សាគតត្ថេរ ១ កច្ចាយនត្ថេរ ១ កាឡុទាយិ-ត្ថេរ ១ មោឃរាជត្ថេរ ១ អធិមុត្តកត្ថេរ ១ លសុណទាយក-ត្ថេរ ១ អាយាគទាយកត្ថេរ ១ ធម្មចក្កិកត្ថេរ ១ កប្បរុក្ខិយ-ត្ថេរ ១ ជាគំរប់ ១០ មានគាថា ១១២ ។

ចប់ កុណ្ឌធានវគ្គ ទី៤ ។

បញ្ចមោ ឧបាលិវគ្គោ

បឋមំ ឧបាលិត្ថេរាបទានំ

[៤៣] ខីណាសវសហស្សេហិ បរិវុតោ លោកនាយកោ

វិវេកមនុយុត្តោ សោ គច្ឆតេ បដិសល្លិតុំ ។

អជិនេន និវត្ថោហំ តិទណ្ឌបរិធារកោ

ភិក្ខុសង្ឃបរិព្យូឡ្ហំ អទ្ទសំ លោកនាយកំ

ឯកំសំ អជិនំ កត្វា សិរេ កត្វាន អញ្ជលឹ

សម្ពុទ្ធំ អភិវាទេត្វា សន្ថវឹ លោកនាយកំ

យថាណ្ឌជា ច សំសេទា ឱបបាតី ជលម្ពុជា

កាកាទិបក្ខិនោ សព្វេ អន្តលិក្ខេ សទា ចរា ។

យេ កេចិ បាណភូតត្ថិ សញ្ញិនោ វា អសញ្ញិនោ

សព្វេ តេ តវ ញាណម្ហិ អន្តោ ហោន្តិ សមោគធា ។

ឧបាលិវគ្គ ទី ៥

ឧបាលិត្ថេរាបទាន ទី ១

(៤៣) ព្រះលោកនាយក ទ្រង់ព្រះនាមបទុមុត្តរៈ មានពួកព្រះខីណាស្រពមួយពាន់អង្គហោមរោម ទ្រង់ប្រកបរឿយ ៗ នូវវិវេក កំពុងពុទ្ធដំណើរទៅ ដើម្បីពួនសម្ងំ ៗ ខ្ញុំស្លៀកស្បែកខ្លាឃ្មុំ កាន់ឈើច្រត់បំពាម ៣ ដើរទៅ បានឃើញព្រះលោកនាយក គុះគរដោយភិក្ខុសង្ឃ ទើបខ្ញុំធ្វើស្បែកខ្លាឃ្មុំឆៀងស្មាម្ខាង រួចហើយធ្វើអញ្ជលីលើសិរ្សៈ ថ្វាយបង្គំព្រះសម្ពុទ្ធ សរសើរព្រះលោកនាយកថា សត្វទាំងឡាយដែលកើតអំពីពងក្តី ដែលកើតអំពីញើសក្តី ដែលជាឧបបាតិកៈក្តី ដែលកើតអំពីទឹកក្តី ពួកបក្សីទាំងអស់ មានក្អែកជាដើមក្តី ទឹងត្រាច់ទៅតែក្នុងអាកាស សព្វ ៗ កាលយ៉ាងណាមិញ ៗ ពួកសត្វណាមួយ ដែលមានសញ្ញាក្តី ឥតសញ្ញាក្តី សត្វទាំងអស់នោះ សឹងប្រជុំចុះ ក្នុងខាងក្នុង នៃព្រះញាណរបស់ព្រះអង្គ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ៗ

គន្ធា ច បព្វតេយ្យា យេ ហិមវន្តេ នគុត្តមេ

សព្វេ តេ តវ សីលម្ហិ កលាយេបិ ន យុជ្ជរេ ។

មោហន្ធការបក្ខន្ទោ អយំ លោកោ សទេវកោ

តវ ញាណម្ហិ ជោតន្តេ អន្ធការា វិធំសិតា ។

យថា អត្ថង្គតេ សុរិយេ ហោន្តិ សត្តា តមោគតា

ឯវំ ពុទ្ធេ អនុប្បន្នេ ហោតិ លោកោ តមោគតោ ។

យថោទយន្តោ អាទិច្ចោ វិនោទេតិ តមំ សទា

តថេវ ត្វំ ពុទ្ធសេដ្ឋ វិទ្ធំសេសិ តមំ សទា ។

បធានំ បហិតត្តោសិ ពុទ្ធោ លោកេ សទេវកេ

តវ កម្មាភិរទ្ធេន តោសេសិ ជនតំ ពហុំ ។

តំ សុត្វា[១] អនុមោទិត្វា បទុមុត្តរោ មហាមុនិ

នភេ អព្ភុគ្គមិ ធីរោ ហំសរាជាវ អម្ពរេ ។

---

១ ម. សព្វំ ។

មួយវិញទៀត ក្លិនឈើភ្នំទាំងឡាយណា លើភ្នំហិមពាន្តដ៏ឧត្តម ក្លិនទាំងអស់នោះ មិនបានមួយចំណិត នឹងក្លិនសីលរបស់ព្រះអគ្គ ៗ លោកនេះ ព្រមទាំងទេវលោក តែងស្អុះទៅក្នុងងងឹតគឺមោហៈ កាលបើញាណរបស់ព្រះអគ្គ ក្រោលឡើងហើយ ងងឹតក៏ខ្ចាត់ចេញទៅ ៗ កាលបើព្រះអាទិត្យអស្តង្គតហើយ ពួកសត្វក៏ដល់នូវសេចក្តីងងឹត យ៉ាងណា កាលព្រះពុទ្ធមិនទាន់បានត្រាស់ លោកក៏ដល់នូវសេចក្តីងងឹត យ៉ាងនោះដែរ ៗ ព្រះអាទិត្យកាលរះឡើង តែងបន្ទោបង់នូវងងឹត សព្វកាល យ៉ាងណា បពិត្រព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរ ព្រះអគ្គក៏កំចាត់បង់នូវងងឹត សព្វកាល យ៉ាងនោះដែរ ៗ ព្រះអគ្គមានព្រះទ័យបញ្ជូនទៅកាន់ព្យាយាម បានជាព្រះពុទ្ធ ក្នុងលោក ព្រមទាំងទេវលោក ទ្រង់ញ៉ាំងប្រជុំជនដ៏ច្រើនឲ្យត្រេកអរ ដោយការប្រារព្ធនូវអំពើរបស់ព្រះអគ្គ ៗ ព្រះបទុមុត្តរមហាមុនី ជាអ្នកប្រាជ្ញ បានទ្រង់ព្រះសណ្តាប់នូវពាក្យនោះហើយ ក៏ទ្រង់អនុមោទនា ហោះឡើងទៅឰដ៏អាកាស ដូចជាស្តេចហង្ស ហើរទៅឰដ៏អាកាស ដូច្នោះដែរ ៗ

បឋមំ ឧបាលិត្ថេរាបទានំ

អព្ភុគ្គន្ត្វាន សម្ពុទ្ធោ មហេសិ បទុមុត្តរោ
អន្តលិក្ខេ ឋិតោ សត្ថា ឥមា គាថា អភាសថ ។
យេនិទំ(១) ថវិតំ ញាណំ ឧបមេហិ(២) សមាយុតំ
តមហំ កិត្តយិស្សាមិ សុណាថ មម ភាសតោ ។
អដ្ឋារសញ្ច ខត្តុំ សោ ទេវរាជា ករិស្សតិ
បថព្យា រជ្ជំ តិសតំ វសុធំ អាវសិស្សតិ ។
បញ្ចវីសតិខត្តុញ្ច ចក្កវត្តិ ករិស្សតិ
បទេសរជ្ជំ វិបុលំ គណនាតោ អសង្ខិយំ ។
កប្បសតសហស្សម្ហិ ឱក្កាកកុលសម្ភវោ
គោតមោ នាម គោត្តេន សត្ថា លោកេ ភវិស្សតិ ។
តុសិតាហិ ចវិត្វាន សុក្កមូលេន ចោទិតោ
ហីនោវ ជាតិយា សន្តោ ឧបាលិ នាម ហេស្សតិ ។
សោ ច បច្ឆា បព្វជិត្វា វិរាជេត្វាន បាបកំ
សព្វាសវេ បរិញ្ញាយ និព្វាយិស្សត្យនាសវោ ។

---

១ ម. យេនិធ ។ ២ ម. ឧបម្មេហិ ។

ឧបាលិត្ថេរាបទាន ទី ១

ព្រះសម្ពុទ្ធជាមហេសី ព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ជាសាស្ដា លុះទ្រង់ហោះឡើងហើយ ក៏ឋិតនៅឰដ៏អាកាស ទើបសម្ដែងនូវគា-ថាទាំងនេះថា

បុគ្គលណា សរសើរញាណនេះ ប្រកបដោយឧបមាទាំងឡាយ តថាគតនឹងសម្ដែងសរសើរ នូវបុគ្គលនោះ អ្នកទាំងឡាយ ចូរស្ដាប់តថាគតសម្ដែងចុះ ។ បុគ្គលនោះនឹងបានជាទេវរាជ អស់១៨ដង នឹងសោយរាជ្យ លើផែនដី គ្រប់គ្រងផែនដី អស់៣០០ដង ។ នឹងបានជាស្ដេចច-ក្រពត្តិ ២៥ ដង (បានគ្រប់គ្រង) នូវប្រទេសរាជ្យ ដ៏ធំទូលាយ រាប់បានអសង្ខេយ្យជាតិ ។ កន្លងទៅមួយសែនកប្ប ព្រះសាស្ដា ព្រះនាមគោតម ទ្រង់កើតក្នុងត្រកូលក្សត្រិយ៍ឱក្កាកៈ នឹងទ្រង់កើតឡើង ក្នុងលោក ។ បុគ្គលនោះ ច្យុតចាកតុសិតទេវលោកមក ត្រូវកុសលមូលជាស់តឿន ទោះជាអ្នកថោកទាប ដោយជាតិ ឈ្មោះឧបាលិក៏ដោយ ។ តែលុះដល់កាលជាខាងក្រោយ ឧបាលិនោះនឿយណាយនឹងអំពើបាប ក៏ចេញបួស កំណត់ដឹងនូវអាសវៈទាំងអស់ ជាអ្នកមិនមានអាសវៈ នឹងបរិនិព្វាន ។

តុដ្ឋោ ច គោតមោ ពុទ្ធោ សក្យបុត្តោ មហាយសោ
វិនយាធិគតំ តស្ស ឯតទគ្គេ ឋបេស្សតិ ។
សទ្ធាយហំ បព្ពជិតោ កតកិច្ចោ អនាសវោ
សព្វាសវេ បរិញ្ញាយ វិហរាមិ អនាសវោ ។
ភគវា ចានុកម្បី មំ វិនយេហំ វិសារទោ
សកកម្មាភិរទ្ធោ ច វិហរាមិ អនាសវោ ។
សំវុតោ បាតិមោក្ខម្ហិ ឥន្ទ្រិយេសុ ច បញ្ចសុ
ធារេមិ វិនយំ សព្វំ កេវលំ រតនាករំ ។
មមញ្ច គុណមញ្ញាយ សត្ថា លោកេ អនុត្តរោ
ភិក្ខុសង្ឃេ និសីទិត្វា ឯតទគ្គេ ឋបេសិ មំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ព្រះពុទ្ធព្រះនាមគោតម ជាសក្យបុត្ត ទ្រង់មានយសច្រើន ត្រេកអរហើយ ទ្រង់តាំងឧបាលិនោះ ដែលចេះដឹងនូវវិន័យ ក្នុងទីជាឯតទគ្គៈ ។

ខ្ញុំបួសដោយសទ្ធា មានសោឡសកិច្ចធ្វើស្រេចហើយ ជាអ្នកមិនមានអាសវៈ កំណត់ដឹងនូវអាសវៈទាំងពួង ជាអ្នកអស់អាសវៈ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់អនុគ្រោះខ្ញុំ ខ្ញុំជាអ្នកក្លៀវក្លា ក្នុងវិន័យ ប្រាកដនូវកម្មរបស់ខ្ញុំ ជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ។ ខ្ញុំសង្រួម ក្នុងបាតិមោក្ខផង ក្នុងឥន្ទ្រិយទាំង៥ផង ទ្រទ្រង់នូវវិន័យទាំងអស់ ដែលជាទីកើតនៃរតនៈគ្រប់យ៉ាង ។ ព្រះសាស្ដា ប្រសើរក្នុងលោក ទ្រង់ជ្រាបនូវគុណរបស់ខ្ញុំហើយ ទ្រង់គង់ក្នុងភិក្ខុសង្ឃ ហើយតាំងខ្ញុំ ក្នុងទីជាឯតទគ្គៈ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ឧបាលិ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ឧបាលិត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ទុតិយំ សោណកោដិយវេស្សត្ថេរាបទានំ

(៤៨) អនោមទស្សិស្ស មុនិនោ លោកជេដ្ឋស្ស តាទិនោ

សុធាយ លេបនំ កត្វា ចង្កមំ ការយឹ អហំ ។

នានាវណ្ណេហិ បុប្ផេហិ ចង្កមំ សន្ថរឹ អហំ

អាកាសេ វិតានំ កត្វា ភោជយឹ ពុទ្ធមុត្តមំ ។

អញ្ជលឹ បគ្គហេត្វាន អភិវាទេត្វាន សុព្វតំ(១)

ទីឃសាលំ ភគវតោ និយ្យាទេសិមហន្តនា ។

មម សង្កប្បមញ្ញាយ សត្ថា លោកេ អនុត្តរោ

បដិគ្គហេសិ ភគវា អនុកម្បាយ ចក្ខុមា ។

---

១ ម. បុប្ផកំ ។

បានឮថា ព្រះឧបាលិត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ ឧបាលិត្ថេរាបទាន ។

សោណកោដិយវេស្សត្ថេរាបទាន ទី ២

(៤៤) ខ្ញុំឲ្យគេធ្វើទីចង្ក្រម ធ្វើនូវការលាបដោយកំបោរ ថ្វាយព្រះមុនី ព្រះនាមអនោមទស្សី ទ្រង់ជាច្បងក្នុងលោក ទ្រង់មិនញាប់ញ័រដោយលោកធម៌ ។ ខ្ញុំក្រាលទីចង្ក្រម ដោយផ្កាមានពណ៌ផ្សេង ៗ ធ្វើនូវពិតានឰដ៏អាកាស និមន្តព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរឲ្យឆាន់ភត្ត ។ គ្រានោះ ខ្ញុំផ្គងអញ្ជលី ថ្វាយបង្គំព្រះសម្ពុទ្ធ ទ្រង់មានវត្តដ៏ល្អ ហើយថ្វាយទីឃសាលា ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ។ ព្រះសាស្តា ទ្រង់ប្រសើរផុតក្នុងលោក ទ្រង់ជ្រាបនូវបំណងរបស់ខ្ញុំ ព្រះមានព្រះភាគ មានចក្ខុ ទ្រង់បានទទួល (សាលានោះ) ដោយអនុគ្រោះ ។

បដិគ្គហេត្វាន សម្ពុទ្ធោ ទក្ខិណេយ្យោ សទេវកេ
ភិក្ខុសង្ឃេ និសីទិត្វា ឥមា គាថា អភាសថ ។
យោ សោ ហដ្ឋេន ចិត្តេន ទីឃសាលំ អទាសិ មេ
តមហំ កិត្តយិស្សាមិ សុណាថ មម ភាសតោ ។
ឥមស្ស មច្ចុកាលម្ហិ បុញ្ញកម្មសមង្គិនោ
សហស្សយុត្តស្សរថោ ឧបដ្ឋិស្សតិ តាវទេ ។
តេន យានេនយំ បោសោ ទេវលោកំ គមិស្សតិ
អនុមោទិស្សរេ ទេវា សម្បត្តេ កុសលេ ភវេ(១) ។
មហារហំ ព្យម្ហំ សេដ្ឋំ រតនមត្តិកាលេបនំ
កូដាគារវរូបេតំ ព្យម្ហំ អជ្ឈាវសិស្សតិ ។
តឹសកប្បសហស្សានិ ទេវលោកេ រមិស្សតិ
បញ្ចវីសតិកប្បានិ ទេវរាជា ភវិស្សតិ ។
សត្តសត្តតិខត្តុញ្ច ចក្កវត្តិ ភវិស្សតិ
យសោធរសនាមា តេ សព្វេបិ ឯកនាមកា ។

---

១ ម. កុសលេព្ភវេ ។

ព្រះសម្ពុទ្ធ ជាទក្ខិណេយ្យបុគ្គល ក្នុងលោក ព្រមទាំងទេវលោក លុះទទួលរបស់ហើយ ទ្រង់គង់ក្នុងភិក្ខុសង្ឃ ហើយសម្តែងនូវគាថាទាំងឡាយនេះថា

កុលបុត្តណា មានចិត្តរីករាយ បានថ្វាយទីឃសាលា ចំពោះតថាគត តថាគតនឹងសម្តែងសរសើរ នូវកុលបុត្តនោះ អ្នកទាំងឡាយ ចូរស្តាប់តថាគតសម្តែងចុះ ។ កុលបុត្តដែលបរិបូណ៌ដោយបុញ្ញកម្មនេះ នឹងមានរថទឹមដោយសេះមួយពាន់ កើតឡើងប្រាកដ ក្នុងមរណកាល ។ បុរសនេះ នឹងទៅកាន់ទេវលោក ដោយយាននោះ ពួកទេវតារីករាយ ក្នុងភពជាកុសលដែលសម្រេចដល់បុរសនោះ ។ ទេវបុត្តនោះ នឹងនៅគ្រប់គ្រងវិមានដ៏ប្រសើរ ដែលមានថ្លៃច្រើន លាបលនដោយដីកែវ ជាវិមានប្រកបដោយកំពូលដ៏ប្រសើរ ។ ទេវបុត្តនោះ នឹងរីករាយក្នុងទេវលោក អស់ ៣០.០០០ កប្ប នឹងបានជាទេវរាជ អស់ ២៥ កប្បទៀត ។ នឹងបានជាស្តេចចក្រពត្តិ អស់ ៧៧ ដង ស្តេចចក្រពត្តិទាំងអស់នោះ មាននាមតែមួយ គឺនាមថាយសោធរៈ ។

ទុតិយំ សោណកោដិយវេស្សត្ថេរាបទានំ

ទ្វេ សម្បត្តី អនុភោត្វា ចិនិត្វា បុញ្ញសញ្ចយំ
អដ្ឋវីសតិកប្បម្ហិ ចក្កវត្តិ ភវិស្សតិ ។
តត្ថាបិ ព្យម្ហំ បវរំ វិស្សកម្មេន មាបិតំ
ទសសទ្ទាវិវិត្តន្តំ បុរំ អជ្ឈាវសិស្សតិ ។
អបរិមេយ្យេ ឥតោ កប្បេ ភូមិបាលោ មហិទ្ធិកោ
ឱក្កាកោ នាម នាមេន រាជា រដ្ឋេ ភវិស្សតិ ។
សោឡសិត្ថីសហស្សានំ សព្វាសំ បវរា យា (១)
អភិជាតា ខត្តិយានី នវ បុត្តេ ជនិស្សតិ ។
នវ បុត្តេ ជនិត្វាន ខត្តិយានី មរិស្សតិ
តរុណី ច បិយា កញ្ញា មហេសិត្តំ ការិស្សតិ ។

---

១ ម. បវរា ច សា ។

លុះកុលបុត្តនោះ សោយសម្បត្តិទាំងពីររូបហើយ សន្សំនូវបុណ្យ នឹងបានជាស្តេចចក្រពត្តិ ក្នុងកប្បទី ២៨ ។ ស្តេចចក្រពត្តិនោះ នឹងនៅគ្រប់គ្រងប្រាសាទដ៏ប្រសើរ ដែលវិស្សុកម្មនិម្មិតថ្វាយ ក្នុងទីនោះ ជាបុរី មិនស្ងាត់ចាកសម្លេង ១០ ប្រការ(១) ។ ក្នុងកប្បច្រើន ប្រមាណមិនបាន អំពីកប្បនេះ កុលបុត្តនោះ នឹងបានជាស្តេចក្នុងដែន គ្រប់គ្រងផែនដី មានឫទ្ធិធំ មាននាមថាឱក្កាកៈ ។ អភិជាតខត្តិយានី (របស់ស្តេចនោះ) ដ៏ប្រសើរលើសជាងស្រីស្នំ ១៦ ពាន់ទាំងអស់ ព្រះនាងនឹងប្រសូត នូវព្រះរាជបុត្រ ៩ ព្រះអង្គ ។ នាងខត្តិយានី លុះប្រសូតបុត្រ ៩ ព្រះអង្គហើយ ក៏នឹងធ្វើកាលកិរិយាទៅ នឹងមាននាងកញ្ញា (ដទៃទៀត) ជាស្ត្រីក្មេង ជាទីគាប់ព្រះទ័យ នឹងបានមកជាមហេសី ។

---

១ សម្លេងដំរី សម្លេងសេះ សម្លេងរថ សម្លេងស្គរ សម្លេងសម្ភោ សម្លេងពិណ សម្លេងច្រៀង សម្លេងស័ង្ខ សម្លេងមហោស្រព សម្លេងដេញជំប្រគំ ។ អដ្ឋកថា ។

ឱក្កាកំ តោសយិត្វាន វរំ កញ្ញា លភិស្សតិ

វរំ លទ្ធាន សា កញ្ញា បុត្តេ បព្វាជយិស្សតិ ។

បព្វាជិតា ច តេ សព្វេ គមិស្សន្តិ នគុត្តមំ

ជាតិភេទភយា សព្វេ ភគិនីហិ វសិស្សរេ ។

ឃកា ច កញ្ញា ព្យាធីហិ ភវិស្សតិ បុរក្ខតា

មា នោ ជាតិ បភិជ្ជតិ និខណិស្សន្តិ ខត្តិយា ។

ខត្តិយោ នីហរិត្វាន តាយ សទ្ធឹ វសិស្សតិ

ភវិស្សតិ តទា ភេទោ ឱក្កាកកុលសម្ភវោ ។

តេសំ បជា ភវិស្សន្តិ កោលិយា នាម ជាតិយា

តត្ថ មានុសកំ ភោគំ អនុភោស្សន្តិនប្បកំ ។

នាងកញ្ញា ធ្វើក្សត្រទុក្កាកៈឲ្យត្រេកអរហើយ នឹងបានទូវពរ លុះនាងកញ្ញានោះ បានទទួលពរហើយ ក៏ញុំាងព្រះរាជាឲ្យបំបរបង់ ព្រះរាជបុត្រដើមទាំងឡាយចោល ៗ ព្រះរាជបុត្តទាំងអស់នោះ លុះព្រះបិតាបំបរបង់ហើយ ក៏នាំគ្នាទៅកាន់ហិមពាន្ត ព្រះរាជបុត្រទាំងអស់ ខ្លាចបែកធ្លាយជាតិ ក៏នៅរួមសង្វាសនឹងប្អូនស្រីទាំងឡាយរបស់ខ្លួន ៗ ឯនាងកញ្ញាម្នាក់ នឹងកើតព្យាធិពេញខ្លួន ក្សត្រទាំងឡាយនឹងដឹក (អណ្តាឲ្យទៅ ដោយបំណងថា) ជាតិរបស់យើងកុំធ្លាយឡើយ ៗ មានក្សត្រ (វង្សដទៃ) មួយអង្គ នាំនាងកញ្ញានោះ យកទៅនៅរួមសង្វាសជាមួយ ក្នុងការកើតត្រកូលក្សត្រទុក្កាកៈ នឹងបែកធ្លាយ ក្នុងកាលនោះ ៗ ព្រះរាជទារសទាំងឡាយ របស់ក្សត្រទាំងពីរអង្គនោះ នឹងបានឈ្មោះថា កោលិយៈ (ក្សត្រទាំងពីរអង្គនោះ) នឹងសោយភោគៈ ជារបស់មនុស្ស ប្រមាណមិនបាន ក្នុងទីនោះ ៗ

ទុតិយំ សោណកោដិយវេស្សត្ថេរាបទានំ

តម្ហា កាយា ចវិត្វាន ទេវលោកំ គមិស្សតិ
តត្រាបិ បវរំ ព្យម្ហំ លភិស្សតិ មនោរមំ ។
ទេវលោកា ចវិត្វាន សុក្កមូលេន ចោទិតោ
អាគន្ត្វាន មនុស្សត្តំ សោណោ នាម ភវិស្សតិ ។
អារទ្ធវីរិយោ បហិតត្តោ បទហំ សត្ថុ សាសនេ
សព្វាសវេ បរិញ្ញាយ និព្វាយិស្សត្យនាសវោ ។
អនន្តទស្សី ភគវា គោតមោ សក្យបុង្គវោ
វិសេសញ្ញូ មហាវីរោ អគ្គដ្ឋានេ ឋបេស្សតិ ។

វុដ្ឋម្ហិ ទេវេ ចតុរង្គុលម្ហិ
តិណេ អនិលេរិតអង្គណម្ហិ
ឋបេត្វាន យោគស្ស បយុត្តតាទិនោ
តតោត្តរិំ បារមតា ន វិជ្ជតិ ។

សោណកោដិយវេស្សត្ថេរាបទាន ទី ២

លុះកុលបុត្តនោះ ច្យុតចាកកាយនោះ នឹងទៅកើតក្នុងទេវ-លោក នឹងបាននូវប្រាសាទ ដ៏ប្រសើរ ដែលជាទីគាប់ចិត្ត ក្នុងទេវៈលោកនោះ ។ លុះច្យុតចាកទេវលោក ត្រូវកុស-លមូលដាស់តឿន ទើបមកកាន់អត្តភាពជាមនុស្ស មាន នាមថាសោណៈ ។ សោណមាណព ប្រារព្ធព្យាយាម មាន ចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វាន តាំងនៅក្នុងសាសនា របស់ ព្រះសាស្តា កំណត់ដឹងនូវអាសវៈទាំងពួង ជាអ្នកមិនមាន អាសវៈ នឹងបរិនិព្វាន ។ ព្រះអនន្តទស្សី មានព្រះភាគ ព្រះនាមគោតម ជាសក្យៈប្រសើរ ទ្រង់ជ្រាបវិសេស មាន ព្យាយាមធំ នឹងតាំង (សោណៈនោះ) ក្នុងឋានៈដ៏ប្រសើរ ។

កាលភ្លៀងធ្លាក់ លិចស្មៅអស់ ៤ ធ្នាប់ នៅសល់
មួយធ្នាប់ ត្រូវខ្យល់បក់ទៀត (នៅតែប្រឹងដុះ)
វៀរលែងតែតាទិបុគ្គល អ្នកមានព្យាយាម មិន
មានអ្វីប្រឹងលើស ជាងស្មៅនោះទៀតទេ ។

ឧត្តមេ ទមថេ ទន្តោ ចិត្តំ មេ សុបណិហិតំ

ភារោ មេ ឱហិតោ សព្វោ និព្វុតោម្ហិ អនាសវោ ។

អង្គីរសោ មហានាគោ អភិជាតោវ កេសរី

ភិក្ខុសង្ឃេ និសីទិត្វា ឯតទគ្គេ ឋបេសិ មំ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ

ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា សោណោ កោដិយវេ-

ស្សោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

សោណកោដិយវេស្សត្ថេរស្ស(១) អបទានំ សមត្តំ ។

តតិយំ ភទ្ទិយកាឡិគោធាយបុត្តត្ថេរាបទានំ

(៤៩) បទុមុត្តរសម្ពុទ្ធំ មេត្តចិត្តំ មហាមុនឹ

ឧបេតិ ជនតា សព្វា សព្វលោកគ្គនាយកំ ។

១ ម. សោណកោដិកណ្ណត្ថេរស្សាបទានំ ។

ខ្ញុំមានខ្លួនទូន្មានហើយ ក្នុងការទូន្មានដ៏ឧត្តម ចិត្តរបស់ខ្ញុំតំកល់ស៊ប់ហើយ ភារៈទាំងអស់ ខ្ញុំដាក់ចុះហើយ ខ្ញុំជាអ្នកមិនមានអាសវៈ មានទុក្ខរលត់ហើយ ។ ព្រះមហានាគ ជាអង្គីរស មានជាតិដ៏ប្រសើរ ដូចជាកេសររាជសីហ៍ គង់ក្នុងភិក្ខុសង្ឃ ហើយតាំងខ្ញុំក្នុងទីជាឯតទគ្គៈ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះសោណកោដិយវេស្សត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ សោណកោដិយវេស្សត្ថេរាបទាន ។

ភទ្ទិយកាឡិគោធាយបុត្តត្ថេរាបទាន ទី ៣

[៤៥] ប្រជុំជនទាំងពួង បានចូលគាល់ព្រះសម្ពុទ្ធ ព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ទ្រង់មានព្រះហឫទ័យប្រកបដោយមេត្តា ជាអ្នកប្រាជ្ញដ៏ប្រសើរ ទ្រង់ដឹកនាំសត្វដ៏វិសេស ក្នុងលោកទាំងមូល ។

តតិយំ ភទ្ទិយកាឡិគោធាយបុត្តត្ថេរាបទានំ

សត្តុកញ្ច បកកញ្ច(១) អាមិសម្បានភោជនំ
ទទន្តិ សត្ថុនោ សព្វេ បុញ្ញក្ខេត្តេ អនុត្តរេ ។
អហម្បិ តានំ ទស្សាមិ ទេវទេវស្ស តាទិនោ
ពុទ្ធសេដ្ឋំ និមន្តេត្វា សង្ឃម្បិ ច អនុត្តរំ ។
ឧយ្យោជិតា មយា ចេតេ និមន្តេសុំ តថាគតំ
កេវលំ ភិក្ខុសង្ឃញ្ច បុញ្ញក្ខេត្តំ អនុត្តរំ ។
សតសហស្សបល្លង្កំ សោវណ្ណំ គោណកត្ថតំ
តុលិកាបដលិកាយ ខោមកប្បាសិកេហិ ច ។
មហារហំ បញ្ញាបយឹ អាសនំ ពុទ្ធយុត្តកំ
បទុមុត្តរោ លោកវិទូ ទេវទេវោ នរាសភោ ។
ភិក្ខុសង្ឃបរិព្វុឡ្ហោ មម ទ្វារំ ឧបាគមិ
បច្ចុគ្គន្ត្វាន សម្ពុទ្ធំ លោកនាថំ យសស្សិនំ ។

---

១ ម. ពទ្ធកញ្ច ។

ភទ្ទិយកាឡិគោធាយបុត្តត្ថេរាបទាន ទី ៣

ពួកជនទាំងពួង តែងថ្វាយនូវសង្ឃផង នំឈ្មោះបព៌កៈផង អាមិសៈ ទឹកនិងភោជនផង ដល់ព្រះសាស្ដា ជាបុញ្ញក្ខេត្ត ដ៏ប្រសើរ ។ ឯខ្ញុំក៏គិតថានឹងនិមន្តព្រះពុទ្ធ ដ៏ប្រសើរផង ព្រះសង្ឃ ដ៏ប្រសើរផង ហើយនឹងថ្វាយទាន ដល់ព្រះសម្ពុទ្ធ ជាទេវតាដ៏ក្រៃលែង ជាងទេវតា ទ្រង់មិនញាប់ញ័រដោយលោកធម៌ ។ ពួកជនទាំងនុ៎ះ ដែលខ្ញុំបញ្ជូនទៅឲ្យនិមន្ត ក៏បាននិមន្តព្រះតថាគតផង ភិក្ខុសង្ឃទាំងអស់ ជាបុញ្ញក្ខេត្តដ៏ប្រសើរផង ។ ខ្ញុំបានក្រាលបល្ល័ង្ក មានថ្លៃមួយសែន ជាវិការៈនៃមាស កម្រាលឈ្មោះគោណកៈ ព្រមដោយកម្រាលញាត់គ កម្រាលធ្វើដោយរោមសត្វ ជាផ្កាចង្កោមផង កម្រាលដែលធ្វើដោយសម្បកឈើ កម្រាលដែលត្បាញដោយអំបោះផង ។ ខ្ញុំក្រាលនូវអាសនៈ មានថ្លៃដ៏ប្រសើរដល់ព្រះពុទ្ធ ឯព្រះបទុមុត្តរៈ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់នូវលោក ទ្រង់ជាទេវតាប្រសើរជាងទេវតា ជានរាសភៈ ទ្រង់កុះករដោយភិក្ខុសង្ឃ ស្ដេចចូលមកកាន់ទ្វារផ្ទះរបស់ខ្ញុំ ខ្ញុំក្រោកទទួលព្រះសម្ពុទ្ធ ជាលោកនាថ ដ៏ទ្រង់យស ។

បសន្នចិត្តោ សុមនោ   អភិនាមយិ សក្ឃរំ
ភិក្ខូនំ សតសហស្សំ   ពុទ្ធញ្ច លោកនាយកំ ។
បសន្នចិត្តោ សុមនោ   បរមន្នេន តប្បយឹ
បទុមុត្តរោ លោកវិទូ   អាហុតីនំ បដិគ្គហោ ។
ភិក្ខុសង្ឃេ និសីទិត្វា   ឥមា គាថា អភាសថ
យេនិទំ អាសនំ ទិន្នំ   សោវណ្ណំ គោណកត្ថតំ ។
តមហំ កិត្តយិស្សាមិ   សុណាថ មម ភាសតោ
ចតុសត្តតិក្ខត្តុំ សោ   ទេវរជ្ជំ ករិស្សតិ ។
អនុភោស្សតិ សម្បត្តឹ   អច្ឆរាហិ បុរក្ខតោ
បទេសរជ្ជំ សហស្សំ   វសុធំ អាវសិស្សតិ ។
ឯកបញ្ញាសក្ខត្តុញ្ច   ចក្កវត្តី ភវិស្សតិ ។
សព្វាសុ ភវយោនីសុ   ឧច្ចាកុលី ភវិស្សតិ ។

ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លា មានចិត្តរីករាយ ញ៉ាំងភិក្ខុសង្ឃមួយសែនអង្គ ទាំងព្រះពុទ្ធជាលោកនាយក ឲ្យចូលមកកាន់ផ្ទះរបស់ខ្លួន ។ ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លា មានចិត្តរីករាយ (ញ៉ាំងព្រះសម្ពុទ្ធនិងភិក្ខុសង្ឃ) ឲ្យឆ្អែតស្កប់ស្កល់ ដោយចង្ហាន់ដ៏ថ្លៃថ្លា ព្រះបទុមុត្តរៈ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់នូវលោក ទ្រង់គួរទទួលគ្រឿងបូជា ទ្រង់គង់ក្នុងភិក្ខុសង្ឃ ហើយត្រាស់នូវគាថាទាំងនេះថា

កុលបុត្តណា ថ្វាយអាសនៈ ជាវិការៈនៃមាស ក្រាលដោយកម្រាលគោណកៈនេះ តថាគតនឹងសម្តែងសរសើរនូវកុលបុត្តនោះ អ្នកទាំងឡាយ ចូលស្តាប់តថាគតសម្តែងចុះ ។ កុលបុត្តនោះ នឹងសោយទេវរជ្ជសម្បត្តិ អស់៧៤ដង នឹងសោយទិព្វសម្បត្តិ មានពួកស្រីអប្សរចោមរោម នឹងបានគ្រប់គ្រងផែនដី បានជាស្តេចក្នុងប្រទេស មួយពាន់ដង ។ នឹងកើតជាស្តេចចក្រពត្តិ អស់ចំនួន៩១ដង នឹងបានជាអ្នកមានត្រកូលខ្ពស់ ក្នុងកំណើតដែលមានក្នុងភពទាំងពួង ។

តតិយំ ភទ្ទិយកាឡិគោធាយបុត្តត្ថេរាបទានំ

សោ ច បច្ឆា បព្វជិត្វា សុក្កមូលេន ចោទិតោ
ភទ្ទិយោ នាម នាមេន ហេស្សតិ សត្ថុ សាវកោ ។
វិវេកមនុយុត្តោម្ហិ បន្តសេននិវាសហំ[១]
ផលំ អធិគតំ សព្វំ[២] ចត្តក្លេសោម្ហិ អជ្ជហំ ។
មម សព្វំ អភិញ្ញាយ សព្វញ្ញូ លោកនាយកោ
ភិក្ខុសង្ឃេ និសីទិត្វា ឯតទគ្គេ ឋបេសិ មំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ភទ្ទិយោ កាឡិគោធាយបុត្តោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ភទ្ទិយស្ស កាឡិគោធាយបុត្តត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

---

១ ម. បន្តសេនតិភាសនំ ។ ២ ម. ផលញ្ចាធិគតំ សព្វំ ។

ភទ្ទិយកាឡិគោធាយបុត្តត្ថេរាបទាន ទី ៣

លុះកាលជាខាងក្រោយ កុលបុត្តនោះ ត្រូវកុសលមូលដាស់តឿន ក៏ចេញបួស មាននាមថាភទ្ទិយៈ នឹងបានជាសាវ័ករបស់ព្រះសាស្តា ។

ខ្ញុំប្រកបរឿយ ៗ នូវវិវេក អាស្រ័យនៅក្នុងសេនាសនៈដ៏ស្ងាត់ ផលទាំងអស់ ខ្ញុំបានសម្រេចហើយ ក្នុងថ្ងៃនេះខ្ញុំមានកិលេសលះបង់ហើយ ។ ព្រះសព្វញ្ញូជាលោកនាយកទ្រង់ជ្រាបនូវហេតុសព្វគ្រប់ របស់ខ្ញុំ ទើបទ្រង់គង់ក្នុងភិក្ខុ-សង្ឃ ហើយតាំងខ្ញុំ ក្នុងទីជាឯតទគ្គៈ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះភទ្ទិយកាឡិគោធាយបុត្តត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ ភទ្ទិយកាឡិគោធាយបុត្តត្ថេរាបទាន ។

បត្តំ សន្និដ្ឋាបកត្ថេរាបទានំ

(៤៦) អរញ្ញេ កុដិកំ កត្វា វសាមិ បព្វតន្តរេ
លាភាលាភេន សន្តុដ្ឋោ យសេន អយសេន ច ។
បទុមុត្តរោ លោកវិទូ អាហុតីនំ បដិគ្គហោ
ភិក្ខុសតសហស្សេហិ(១) អាគច្ឆិ មម សន្តិកោ ។
ឧបាគតំ មហានាគំ ជលជុត្តមនាមកំ
តិណសន្ថរំ បញ្ញាបេត្វា អទាសិំ សត្ថុនោ អហំ ។
បសន្នចិត្តោ សុមនោ អាមណ្ឌំ ភាជិយញ្ចហំ
អទាសិំ ឧជុភូតស្ស វិប្បសន្នេន ចេតសា ។
កប្បេឥតោ សតសហស្សេ យំ ទានមទទឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ អាមណ្ឌស្ស ឥទំ ផលំ ។
ឯកតាឡីសកប្បម្ហិ ឯកោ អាសិ អរិន្ទមោ
សត្តរតនសម្បន្នោ ចក្កវត្តិ មហព្វលោ ។

---

១ ម. វីសសតសហស្សេហិ ។

សន្និដ្ឋាបកត្ថេរាបទាន ទី ៤

(៤៦) ខ្ញុំធ្វើខ្ទមក្នុងព្រៃ ត្រង់ចន្លោះភ្នំហើយនៅ ជាអ្នកសន្តោស ដោយលាភនិងឥតលាភផង ដោយយសនិងឥតយសផង ៗ ព្រះសម្ពុទ្ធបទុមុត្តរៈ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់នូវលោក គួរទទួលនូវគ្រឿងបូជា ទ្រង់ធ្វើពុទ្ធដំណើរមកក្នុងសំណាក់របស់ខ្ញុំ ជាមួយនឹងភិក្ខុសង្ឃ ប្រមាណមួយសែនអង្គ ៗ ព្រះសម្ពុទ្ធ ជាមហានាគ ព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ស្ដេចយាងមកដល់ហើយ ខ្ញុំក្រាលកម្រាលស្មៅថ្វាយព្រះសាស្ដា ៗ ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លា មានចិត្តរីករាយ បានថ្វាយផ្លែល្ហុងប្រេងផង ទឹកផង ចំពោះព្រះសាស្ដា ទ្រង់មានសន្ដានត្រង់ ដោយចិត្តដែលជ្រះថ្លា ៗ ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានថ្វាយទាន ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃការថ្វាយផ្លែល្ហុងប្រេង ៗ ក្នុងកប្បទី៤១ ខ្ញុំបានជាស្ដេចមួយព្រះអង្គ ឈ្មោះអរិន្ទមៈ ជាស្ដេចចក្រពត្តិ ទ្រង់បរិបូណ៌ដោយកែវ ៧ ប្រការ ទ្រង់មានកម្លាំងច្រើន ៗ

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា សន្និដ្ឋាបកោ ថេរោ ឥមា
គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

សន្និដ្ឋាបកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

បញ្ចមំ បញ្ចហត្ថិយត្ថេរាបទានំ

(៤៧) សុមេធោ នាម សម្ពុទ្ធោ គច្ឆតេ អន្តរាបណេ
ឱក្ខិត្តចក្ខុ មិតភាណី សតិមា សំវុតិន្ទ្រិយោ ។
បញ្ច ឧប្បលហត្ថានិ អាវេឡត្ថមកាសុ មេ
តេន ពុទ្ធំ អបូជេសិំ បសន្នោ សេហិ បាណិភិ ។
អារោបិតា ច តេ បុប្ផា ឆទនមស្ស សត្ថុនោ
សមាធឹសុ មហានាគំ សិស្សា អាចរិយំ យថា (១) ។

១ ម. យស្សា ។

បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះសន្និដ្ឋាបកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែង នូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ សន្និដ្ឋាបកត្ថេរាបទាន ។

បញ្ចហត្ថិយត្ថេរាបទាន ទី ៥

(៤៧) ព្រះសម្ពុទ្ធព្រះនាមសុមេធៈ ទ្រង់សង្រួមចក្ខុ ពោលពាក្យល្មមកំណត់ មានស្មារតី សង្រួមឥន្ទ្រិយ ទ្រង់និមន្តទៅក្នុងចន្លោះរានផ្សារ ។ ពួកជនធ្វើផ្កាឧប្បល ៥ ក្តាប់ ឲ្យជាគ្រឿងប្រដាប់ក្បាលសម្រាប់ខ្ញុំ ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លា បានយកគ្រឿងប្រដាប់ក្បាលនោះ បូជាព្រះពុទ្ធដោយដៃរបស់ខ្លួន ។ ផ្កាទាំងនោះ ដែលខ្ញុំលើកឡើងហើយ ក៏ទៅជាគ្រឿងបិទបាំង ថ្វាយព្រះសាស្តានោះ (ហោមរោម) ព្រះមហានាគកុង្ក សមាធិ ដូចជាសិស្ស (ហោមរោម) អាចារ្យដូច្នោះដែរ ។

តឹសកប្បសហស្សម្ហិ យំ បុប្ផមភិបូជយឹ
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ ។
ឥតោ វីសកប្បសតេ អហេសុំ បញ្ច ខត្តិយា
ហត្ថិយា នាម នាមេន ចក្កវត្តី មហព្ពលា ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា បញ្ចហត្ថិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

បញ្ចហត្ថិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ឆដ្ឋំ បទុមច្ឆទនិយត្ថេរាបទានំ

(៤៨) និព្ពុតេ លោកនាថម្ហិ វិបស្សិម្ហគ្គបុគ្គលេ
សុបុប្ផិតំ បទុមំ គយ្ហ ចិតមារោបយឹ អហំ ។
អារោបិតេ ចិតកេ វេហាសំ នភមុគ្គមិ
អាកាសច្ឆទនំ កត្វា ចិតកម្ហិ អធារយឹ ។

ក្នុងកប្បទី ៣០.០០០ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានបូជាផ្កា ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ។ ក្នុងកប្បទី ២.០០០ អំពីកប្បនេះ ខ្ញុំបានជាក្សត្រិយ៍ ៤ ផង ព្រះនាមមហាភិសៈដូចគ្នា ជាស្ដេចចក្រពត្តិ មានកម្លាំងច្រើន ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះបញ្ចហត្ថិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្ដែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ បញ្ចហត្ថិយត្ថេរាបទាន ។

បទុមច្ឆទនិយត្ថេរាបទាន ទី ៦

(៤៨) កាលព្រះលោកនាថ ជាអគ្គបុគ្គល ព្រះនាមវិបស្សី ទ្រង់បរិនិព្វានហើយ ខ្ញុំយកផ្កាឈូកដែលរីកល្អ លើកតំកល់លើជើងថ្ករ ។ លុះខ្ញុំលើកជើងថ្ករឡើង ផ្កាក៏អណ្ដែតត្រសែតទៅឯអាកាស ជាទីកកាយនៃពួកសត្វស្លាប ធ្វើជាដំបូលបិទបាំងកំដៅថ្ងៃនាអាកាស ខ្ញុំក៏បានទ្រទ្រង់ជើងថ្ករនោះ ។

ឯកនវុតេ ឥតោ កប្បេ យំ ពុទ្ធមភិបូជយឹ
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ ។
សត្តតាឡីសិតោ កប្បេ បទុមិស្សរនាមកោ
ចាតុរន្តោ វិជិតាវី ចក្កវត្តិ មហព្ពលោ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា បទុមច្ឆទនិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

បទុមច្ឆទនិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

សត្តមំ សយនទាយកត្ថេរាបទានំ

(៤៩) សិទ្ធត្ថស្ស ភគវតោ មេត្តចិត្តស្ស តាទិនោ
សយនគ្គំ មយា ទិន្នំ ទុស្សភណ្ឌេន អត្ថតំ ។
បដិគ្គហេសិ ភគវា កប្បិយំ សយនាសនំ
ឧដ្ឋាយ សយនា តម្ហា វេហាសំ ឧគ្គមី ជិនោ ។

ក្នុងកប្បទី ៩១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានបូជាផ្កា ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់នូវទុគ្គតិ នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ។ ក្នុងកប្បទី ៤៧ អំពីកប្បនេះ ខ្ញុំកើតជាស្តេចចក្រពត្តិ មាននាមថាបទុមិស្សរៈ ទ្រង់ឈ្នះសង្គ្រាម មានទីបំផុតទល់នឹងសមុទ្រទាំង ៤ មានកម្លាំងច្រើន ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះបទុមប្បូទនិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ បទុមប្បូទនិយត្ថេរាបទាន ។

សយនទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៧

[៤៩] ខ្ញុំថ្វាយទីព្រះបន្ទំដ៏ប្រសើរ ដែលក្រាលដោយសំពត់ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ព្រះនាមសិទ្ធត្ថៈ ទ្រង់មានមេត្តាចិត្ត មិនញាប់ញ័រដោយលោកធម៌ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទទួលកប្បិយសយនាសនៈហើយ ព្រះជិនស្រី ទ្រង់ក្រោកឡើងអំពីទីព្រះបន្ទំនោះ ហើយទ្រង់ហោះឡើងទៅឯអាកាស ។

ចតុន្នវុតេ ឥតោ កប្បេ យំ សយនមទាសហំ
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ សយនស្ស ឥទំ ផលំ ។
ឯកបញ្ញាសិតោ កប្បេ វរុណោ ទេវសវ្ហយោ
សត្តរតនសម្បន្នោ ចក្កវត្តិ មហព្ពលោ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា សយនទាយកោ ថេរោ
ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

សយនទាយកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

អដ្ឋមំ ចង្កមទាយកត្ថេរាបទានំ

(៨០) អត្ថទស្សិស្ស មុនិនោ លោកជេដ្ឋស្ស តាទិនោ
ឥដ្ឋកាហិ ចិនិត្វាន ចង្កមំ ការយឹ អហំ ។
ឧច្ចតោ បញ្ចរតនំ ចង្កមំ សាធុ មាបិតំ
អាយាមតោ ហត្ថសតំ ភាវនេយ្យំ មនោរមំ ។

ក្នុងកប្បទី ៩៤ អំពីភទ្ទកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានថ្វាយទីសយនៈ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃទីសយនៈ ។ ក្នុងកប្បទី ៥១ អំពីភទ្ទកប្បនេះ ខ្ញុំកើតជាស្តេចចក្រពត្តិ ព្រះនាមវរុណទេវៈ ទ្រង់បរិបូណ៌ដោយកែវ ៧ ប្រការ មានកម្លាំងច្រើន ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះសយនទាយកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ សយនទាយកត្ថេរាបទាន ។

ចង្កមទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៨

[៥០] ខ្ញុំបានឲ្យជាងធ្វើទីចង្ក្រមក្រាលឥដ្ឋ (ថ្វាយ) ចំពោះព្រះមុនី ព្រះនាមអត្ថទស្សី ជាច្បងក្នុងលោក ទ្រង់មិនញាប់ញ័រដោយលោកធម៌ ។ ទីចង្ក្រមនោះ មានកំពស់ ៥០ ហត្ថក្រពុំ បណ្តោយ ១០០ ហត្ថ ជាទីគួរសរសើរ គួររីករាយនៃចិត្ត ខ្ញុំបានកសាងហើយ ដោយប្រពៃ ។

អដ្ឋមំ ចង្កមទាយកត្ថេរាបទានំ

បដិក្កហោសិ ភគវា អត្ថទស្សី នរុត្តមោ
ហត្ថេន បុឡិនំ គយ្ហ ឥមា វាចា អភាសថ ។
ឥមិនា បុឡិនទានេន ចង្កមំ សុកតេន ច
សត្តរតនសម្បន្នំ បុឡិនំ អនុភោស្សតិ ។
តីណិ កប្បានិ ទេវេសុ ទេវរជ្ជំ ករិស្សតិ
អនុភោស្សតិ សម្បត្តី អច្ឆរាហិ បុរក្ខតោ ។
មនុស្សលោកំ អាគន្ត្វា រាជា រដ្ឋេ ភវិស្សតិ
តិក្ខត្តុំ ចក្កវត្តី ច មហិយា សោ ភវិស្សតិ ។
អដ្ឋារសេ កប្បសតេ យំ កម្មមករី តទា
ទុគ្គតី នាភិជានាមិ ចង្កមស្ស ឥទំ ផលំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ចង្កមទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៨

ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះនាមអត្ថទស្សី ដ៏ប្រសើរជាងពួកនរៈ ទ្រង់បានទទួល ហើយទ្រង់ចាប់យកខ្សាច់ ដោយព្រះហស្ត ហើយសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះថា

ដោយការឲ្យដីខ្សាច់នេះផង ដោយការធ្វើទីចង្ក្រមល្អនេះផង បុគ្គលនេះ នឹងបានទទួលនូវផ្នូរខ្សាច់ ដ៏បរិបូណ៌ ដោយកែវ ៧ ប្រការ ។ កុលបុត្តនោះ នឹងគ្រប់គ្រងទេវពជ្យ សោយទិព្វសម្បត្តិ ជាស្តេចនៃទេវតា ក្នុងទេវលោក មានពួកស្ត្រីអប្សរហោមរោម អស់ ៣ កប្ប ។ លុះត្រឡប់មកកាន់មនុស្សលោក នឹងបានជាស្តេចក្នុងដែន កុលបុត្តនោះ នឹងបានជាស្តេចចក្រពត្តិ លើផែនដី អស់ ៣ ដង ។

ក្នុងកប្បទី ១.៨០០ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំ ធ្វើកុសលកម្ម ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃទីចង្ក្រម ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ចង្កមទាយកោ ថេរោ
ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ចង្កមទាយកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

នវមំ សុភទ្ទត្ថេរាបទានំ

(៨១) បទុមុត្តរោ លោកវិទូ អាហុតីនំ បដិគ្គហោ
ជនតំ ឧទ្ធរិត្វាន និព្វាយតិ មហាយសោ ។
និព្វាយន្តេ ច សម្ពុទ្ធេ ទសសហស្សិ កម្បថ
ជនកាយោ មហា អាសិ ទេវា សន្និបតុំ តទា ។
ចន្ទនំ បូរយិត្វាន តគរមល្លិកាហិ ច
ហដ្ឋោ ហដ្ឋេន ចិត្តេន អារោបេសិំ នរុត្តមំ ។
មម សង្កប្បមញ្ញាយ សត្ថា លោកេ អនុត្តរោ
និបន្នកោវ សម្ពុទ្ធោ ឥមា គាថា អភាសថ ។

បានព្យាករ ព្រះចន្ទិមទាយកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ ចន្ទិមទាយកត្ថេរាបទាន ។

សុភទ្ទត្ថេរាបទាន ទី៩

(៩១) ព្រះសម្ពុទ្ធ ព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ជ្រាបច្បាស់នូវត្រៃលោក គួរទទួលគ្រឿងបូជា មានយសច្រើន ទ្រង់ស្រោចស្រង់នូវប្រជុំជន ហើយទ្រង់បរិនិព្វាន ។ កាលព្រះសម្ពុទ្ធបរិនិព្វាន លោកធាតុមួយហ្នឹង ក៏ញាប់ញ័រ ពួកជនច្រើន និងពួកទេវតា ក៏ប្រជុំគ្នា ក្នុងកាលនោះ ។ ខ្ញុំបានញ៉ាំងទីនោះឲ្យពេញ ដោយខ្លឹមច័ន្ទ ខ្លឹមក្រស្នា និងខ្លឹមក្តាំពាក់ ខ្ញុំមានចិត្តត្រេកអររីករាយ បានលើកឡើងនូវព្រះសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ប្រសើរជាងពួកនរៈ ។ ព្រះសាស្តា ជាបុគ្គលប្រសើរផុតក្នុងលោក ទ្រង់ជ្រាបនូវបំណងរបស់ខ្ញុំ ព្រះសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ផ្តើមសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះថា

ធម៌ សុភទ្ទត្ថេរាបទានំ

យោ មេ បច្ឆិមកេ កាលេ គន្ធមាលេន ឆាទយិ
តមហំ កិត្តយិស្សាមិ សុណាថ មម ភាសតោ ។
ឥតោ ចុតោ អយំ បោសោ តុសិតកាយំ គមិស្សតិ
តត្ថ រជ្ជំ ការិត្វាន និម្មានំ សោ គមិស្សតិ ។
តេនេវ ឧបាយេន ទត្វា មាល្យំ វរុត្តមំ
សកកម្មាភិរទ្ធោ សោ សម្បត្តិំ អនុភោស្សតិ ។
បុនាបិ តុសិតេ កាយេ និព្វត្តិស្សតិយំ នរោ
តម្ហា កាយា ចវិត្វាន មនុស្សត្តំ គមិស្សតិ ។
សក្យបុត្តោ មហានាគោ អគ្គោ លោកេ សទេវកេ
ពោធយិត្វា ពហូ សត្តេ និព្វាយិស្សតិ ចក្ខុមា ។
តទា សោបគតោ សន្តោ សុក្កមូលេន ចោទិតោ
ឧបសង្កម្ម សត្ថារំ បញ្ហំ បុច្ឆិស្សតិ តទា ។

សុភទ្ទត្ថេរាបទាន ទី ៩

ក្នុងកាលជាទីបំផុត នៃជន្មាយុ របស់តថាគត បុរសណា បានបិទបាំងតថាគត ដោយថូមានក្លិនក្រអូប តថាគតនឹងសម្ដែងសរសើរនូវបុរសនោះ អ្នកទាំងឡាយ ចូរស្ដាប់តថាគតសម្ដែងចុះ ។ បុរសនោះ លុះច្យុតចាកអត្តភាពនេះ នឹងទៅកាន់ពួកទេវតា ក្នុងឋានតុសិត សោយរាជសម្បត្តិក្នុងឋានតុសិតនោះ ហើយនឹងទៅកាន់ឋាននិម្មានរតីទៀត ។ បុរសនោះ បានឲ្យថូដ៏ឧត្តមប្រសើរ ដោយឧបាយនុ៎ះឯង ជាអ្នកប្រារព្ធនូវកម្មរបស់ខ្លួន នឹងទទួលនូវសម្បត្តិ ។ នរ-ជននេះ នឹងកើតក្នុងពួកទេវតា ក្នុងឋានតុសិតម្ដងទៀត លុះច្យុតចាកពួកទេវតា ក្នុងឋានតុសិតនោះ នឹងមកកាន់អត្តភាពជាមនុស្ស ។ ព្រះសក្យបុត្ត ជាមហានាគ ជាអគ្គ-បុគ្គល ក្នុងលោក ព្រមទាំងទេវលោក ទ្រង់មានបញ្ញាចក្ខុ បានញុំាងពួកសត្វច្រើន ឲ្យត្រាស់ដឹងហើយ នឹងបរិ-និព្វាន ។ ក្នុងកាលនោះ បុរសនោះ បានចូលទៅ មានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ មានកុសលមូលដាស់តឿន ហើយក៏ចូលទៅគាល់ព្រះសម្ពុទ្ធ នឹងសួរនូវប្រស្នា ក្នុងកាលនោះ ។

ហាសយិត្វាន សម្ពុទ្ធោ សព្វញ្ញូ លោកនាយកោ
បុញ្ញកម្មមភិញ្ញាយ(១) សទ្ធានិ វិវរិស្សតិ ។
អារទ្ធោ ច អយំ បញ្ហោ តុដ្ឋោ ឯកគ្គមានសោ
សត្ថារំ អភិវាទេត្វា បព្ពជ្ជំ យាចយិស្សតិ ។
បសន្នមានសំ ទិស្វា សកកម្មេន តោសិតំ
បព្ពជិស្សតិ សោ ពុទ្ធោ អគ្គធម្មស្ស(២) កោវិទោ ។
ភាវយិត្វានយំ ហោសោ សម្មាសម្ពុទ្ធសាសនេ
សព្វាសវេ បរិញ្ញាយ និព្វាយិស្សត្យនាសវោ ។

បញ្ចមំ ភាណវារំ ។

បុញ្ញកម្មេន សំយុត្តោ ឯកគ្គោ សុសមាហិតោ
ពុទ្ធស្ស ឱរសោ បុត្តោ ធម្មតោម្ហិ(៣) សុនិម្មិតោ ។
ធម្មរាជំ ឧបាគម្ម អាបុច្ឆិំ បញ្ហមុត្តមំ
កថយន្តោ ច មេ បញ្ហំ ធម្មសោតំ ឧបានយិ ។

---

១ ម. បុញ្ញកម្មំ បរិញ្ញាយ ។ ២ ម. អគ្គមគ្គស្ស ។ ៣ ម ធម្មជោម្ហិ ។

ព្រះសម្ពុទ្ធ ជាសព្វញ្ញូលោកនាយក ទ្រង់ធ្វើឲ្យរីករាយហើយ នឹងបើកនូវសច្ចធម៌ទាំងឡាយ ព្រោះទ្រង់ជ្រាបនូវបុព្វកម្ម ។ បុរសនោះ ប្រាថ្នាប្រស្នានេះហើយ ជាអ្នកត្រេកអរ មានចិត្តខ្ពស់ឯក នឹងថ្វាយបង្គំព្រះសាស្តា ហើយសូមផ្នួស ។ ព្រះពុទ្ធនោះ ទ្រង់ជាបុគ្គលឈ្លាសក្នុងធម៌ដ៏ប្រសើរ ទ្រង់ឃើញបុរសនោះ មានចិត្តជ្រះថ្លា ត្រេកអរដោយកម្មរបស់ខ្លួនហើយ នឹងទ្រង់បំបួស ។ បុរសនេះ ព្យាយាមក្នុងសាសនារបស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ កំណត់ដឹងនូវអាសវៈទាំងពួង ជាអ្នកមិនមានអាសវៈ នឹងបរិនិព្វាន ។

ចប់ ភាណវារៈ ទី ៤ ។

ខ្ញុំប្រកបព្រមហើយ ដោយបុព្វកម្មរបស់ខ្លួន មានចិត្តមូលតែមួយ មានចិត្តតាំងមាំ ជាធម្មនិម្មិត ជាបុត្រកើតអំពីទ្រូងរបស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ។ ខ្ញុំចូលទៅអង្គុយ ជិតព្រះពុទ្ធជាធម្មរាជ ហើយសួរប្រស្នាដ៏ប្រសើរ ឯព្រះអង្គកាលនឹងសម្តែង នូវប្រស្នាដល់ខ្ញុំ ទ្រង់នាំមកនូវធម្មសោតៈ ។

នវមំ សុភទ្ទត្ថេរាបទានំ

តស្មាហំ ធម្មមញ្ញាយ វិហាសឹ សាសនេ រតោ
សព្វាសវេ បរិញ្ញាយ វិហរាមិ អនាសវោ ។
សតសហស្សេ ឥតោ កប្បេ ជលជុត្តមនាយកោ
និព្វាយិ អនុបាទានោ ទីបោវ តេលសង្ខយា ។
សត្តយោជនិកំ អាសិ ថូបញ្ច រតនាមយំ
ធជំ តត្ថ អបូជេសឹ សព្វភទ្ទំ មនោរមំ ។
កស្សបស្ស ច ពុទ្ធស្ស តិស្សោ នាមគ្គសាវកោ
បុត្តោ មេ ឱរសោ អាសិ ទាយាទោ ជិនសាសនេ ។
តស្ស ហីនេន មនសា វាចំ ភាសឹ អភទ្ទកំ
តេន កម្មវិបាកេន បច្ឆា មេ អាសិ ភទ្ទកំ ។
ឧបវត្តនេ សាលវនេ បច្ឆិមេ សយនេ មុនិ
បព្វាជេសិ មហាវីរោ ហិតោ ការុណិកោ ជិនោ ។
អជ្ជេវ ទានិ បព្វជ្ជា អជ្ជេវ ឧបសម្បទា
អជ្ជេវ បរិនិព្វានំ សម្មុខា ទិបទុត្តមេ ។

សុភទ្ទត្ថេរាបទាន ទី ៩

ខ្ញុំដឹងនូវធម៌ របស់ព្រះធម្មរាជនោះហើយ ត្រេកអរនឹងសាសនា កំណត់ដឹងនូវអាសវៈទាំងពួង ជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ។ ក្នុងកប្បទីមួយសែន អំពីភទ្ទកប្បនេះ ព្រះនាយក ព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ទ្រង់បរិនិព្វាន មិនមានឧបាទាន ដូចប្រទីបដែលរលត់ ព្រោះអស់ប្រេង ។ ព្រះស្តូបជាវិការៈនៃកែវ ប្រកបដោយយោជន៍ ៧ ណា ខ្ញុំបានបូជាទង់ដ៏ល្អ ជាទង់ទាំងអស់ជាទីរីករាយនៃចិត្ត ចំពោះព្រះស្តូបនោះ ។ កូនដែលកើតអំពីទ្រូងរបស់ខ្ញុំ ឈ្មោះតិស្សៈ ជាអគ្គសាវ័ក របស់ព្រះពុទ្ធព្រះនាមកស្សបៈ ជាទាយាទក្នុងសាសនានៃព្រះជិនស្រី ។ ខ្ញុំមានចិត្តថោកទាប បានពោលពាក្យមិនពីរោះ ដល់ព្រះតិស្សៈនោះ ព្រោះតែផលកម្មប៉ុណ្ណោះ ទើបខ្ញុំមានសេចក្តីល្អក្នុងកាលជាខាងក្រោយបំផុត ។ ព្រះមុនីទ្រង់មានព្យាយាមធំស្វែងរកប្រយោជន៍ មានសេចក្តីករុណា ទ្រង់ឈ្នះកិលេសបានបំបួសខ្ញុំ ក្នុងបច្ឆិមសយនៈ ក្នុងសាលវ័ន ជាទីសម្រាប់ចេញចូល ។ ឥឡូវនេះ បព្វជ្ជា (របស់ខ្ញុំ) មានក្នុងថ្ងៃនេះឧបសម្បទា ក៏មានក្នុងថ្ងៃនេះ បរិនិព្វានក៏មានក្នុងថ្ងៃនេះ ក្នុងទីចំពោះព្រះភ័ក្ត្រ នៃព្រះសម្ពុទ្ធទ្រង់ឧត្តមជាងសត្វជើងពីរ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ   វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា   កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា សុភទ្ទោ ថេរោ ឥមា គា-
ថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

សុភទ្ទត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ទសមំ ចុន្ទត្ថេរាបទានំ

[៨២] សិទ្ធត្ថស្ស ភគវតោ   លោកជេដ្ឋស្ស តាទិនោ
អគ្ឃិយំ ការយិត្វាន   ជាតិបុប្ផេហិ ឆាទយឹ ។
និដ្ឋបេត្វាន តំ បុប្ផំ   ពុទ្ធស្ស អភិនាមយឹ(១)
បុប្ផាវេសំ បគ្គយ្ហ   ពុទ្ធស្ស អភិរោបយឹ ។
កញ្ចនគ្ឃិយសង្កាសំ   ពុទ្ធំ លោកគ្គនាយកំ
បសន្នចិត្តោ សុមនោ   បុប្ផគ្ឃិយមុបានយឹ ។

---

១ ម. ឧបនាមយឹ ។

បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះសុភទ្ទត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ សុភទ្ទត្ថេរាបទាន ។

បន្ធុត្ថេរាបទាន ទី ១០

(៩២) ខ្ញុំធ្វើចេតិយ ស្រោបដោយផ្កាម្លិះទាំងឡាយ បូជាចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ព្រះនាមសិទ្ធត្ថៈ ជាច្បងក្នុងលោក ទ្រង់មិនញាប់ញ័រ ដោយលោកធម៌ ។ លុះខ្ញុំរៀបចំស្រេចហើយ ទើបបង្អោនថ្វាយផ្កានោះ ចំពោះព្រះពុទ្ធ ហើយយកផ្កាដ៏សេសបង្អោនថ្វាយទៀត ។ ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លា មានចិត្តរីករាយ នាំចេតិយផ្កាទៅថ្វាយ ចំពោះព្រះពុទ្ធ ជាអគ្គនាយកក្នុងលោក ព្រះអង្គប្រាកដស្មើដោយចេតិយមាស ។

ទសមំ បុន្នត្ថេរាបទានំ

វិតិណ្ណកង្ខោ សម្ពុទ្ធោ　　តិណ្ណោឃោ ហិ បុរក្ខតោ
ភិក្ខុសង្ឃេ និសីទិត្វា　　ឥមា គាថា អភាសថ ។
ទិព្វគន្ធំ បវាយន្តំ　　យោ មេ បុប្ផគ្ឃិយំ អទា
តមហំ កិត្តយិស្សាមិ　　សុណាថ មម ភាសតោ ។
ឥតោ ចុតោ អយំ បោសោ　　ទេវសង្ឃបុរក្ខតោ
ជាតិបុប្ផេហិ បរិកិណ្ណោ　　ទេវលោកំ គមិស្សតិ ។
ឧព្វិទ្ធំ ភវនំ តស្ស　　សោវណ្ណញ្ច មណីមយំ
ព្យម្ហា បាតុភវិស្សន្តិ　　បុញ្ញកម្មបភាវិតា ។
ចតុសត្តតិក្ខត្តុំ សោ　　ទេវរជ្ជំ ករិស្សតិ
អនុភោស្សតិ សម្បត្តិំ　　អច្ឆរាហិ បុរក្ខតោ ។
បថព្យា រជ្ជំ តិសតំ　　វសុធំ អាវសិស្សតិ
បញ្ចសត្តតិក្ខត្តុញ្ច　　ចក្កវត្តី ភវិស្សតិ ។

ពុទ្ធុត្តោកបទាន ទី ១០

ព្រះសម្ពុទ្ធ មានសេចក្តីសង្ស័យកន្លងបង់ហើយ មានពួកព្រះខីណាស្រពដែលមានអន្លង់ឆ្លងផុតហោមរោមហើយ ព្រះអង្គគង់នៅក្នុងភិក្ខុសង្ឃ ហើយសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះថា

កុលបុត្តណា បានថ្វាយដល់តថាគត នូវចេតិយដែលធ្វើដោយផ្កា មានក្លិនដូចជាទិព្វផ្សាយទៅ តថាគតនឹងសម្តែងសរសើរ នូវកុលបុត្តនោះ អ្នកទាំងឡាយចូរស្តាប់តថាគតសម្តែងចុះ ៗ បុរសនេះ លុះច្យុតចាកអត្តភាពនេះទៅ នឹងទៅកើតក្នុងទេវលោក មានពួកទេវតាហោមរោម ជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយផ្កាម្លិះ ៗ វិមានរបស់កុលបុត្តនោះ ដ៏ខ្ពស់ជាវិការៈនៃមាស និងកែវមណី ប្រាសាទទាំងឡាយ ដែលបុញ្ញកម្មតាក់តែងហើយ នឹងកើតប្រាកដ ៗ កុលបុត្រនោះ នឹងសោយទេវរជ្ជ នឹងសោយទិព្វសម្បត្តិ មានពួកស្ត្រីអប្សរហោមរោម អស់ ៧៤ ដង ៗ នឹងបានសោយរាជសម្បត្តិ លើផែនដី គ្រប់គ្រងផែនដី អស់ ៣០០ ដង នឹងបានជាស្តេចចក្រពត្តិ អស់ ៧៥ ដង ៗ

ទុជ្ជយោ នាម នាមេន ហេស្សតិ មនុជាធិបោ
អនុភោត្វាន តំ បុញ្ញំ សកកម្មុបសំហិតោ ។
វិនិបាតំ អគន្ត្វាន មនុស្សត្តំ គមិស្សតិ
ហិរញ្ញំ តស្ស និចិតំ កោដិសតំបិ អនប្បកំ ។
និព្វត្តិស្សតិ យោនិម្ហិ ព្រាហ្មណោ សោ ភវិស្សតិ
វង្គន្តស្ស សុតោ ធីមា សារិយា ឱរសោ បិយោ ។
សោ ច បច្ឆា បព្វជិត្វា អង្គីរសស្ស សាសនេ
ចូឡបុណ្ណោតិ នាមេន ហេស្សតិ សត្ថុ សាវកោ ។
សាមណេរោវ សោ សន្តោ ខីណាសវោ ភវិស្សតិ
សព្វាសវេ បរិញ្ញាយ និព្វាយិស្សត្យនាសវោ ។
ឧបដ្ឋហឹ មហាវីរំ អញ្ញេ ច បេសលេ ពហូ
ភាតរមេវុបដ្ឋាសឹ ឧត្តមត្ថស្ស បត្តិយា ។

កុលបុត្តនោះ នឹងកើតជាក្សត្រ ជាអធិបតីនៃមនុស្ស មាននាមជាទុដ្ឋយៈ អាស្រ័យនូវបុញ្ញកម្មរបស់ខ្លួន ហើយនឹងនូវផលបុណ្យនោះ ។ កុលបុត្តនោះនឹងមិនទៅយកកំណើតជាវិនិបាតឡើយ ទៅយកអត្តភាពតែជាមនុស្ស កុលបុត្តនោះ បានសន្សំប្រាក់ទុកច្រើន រាប់រយកោដិ ។ កុលបុត្តនោះ នឹងកើតក្នុងកំណើតជាព្រាហ្មណ៍ ជាអ្នកចេះដឹង មានប្រាជ្ញា ជាទុរេសជាទីស្រឡាញ់នៃវត្តនព្រាហ្មណ៍ និងនាងសារីព្រាហ្មណី ។ លុះកាលជាខាងក្រោយ កុលបុត្តនោះ មាននាមជាបុប្ផុត្តៈ នឹងបានបួសក្នុងសាសនា របស់ព្រះសម្ពុទ្ធ ជាអគ្គីរេសនឹងបានជាសាវ័ក របស់ព្រះសាស្តា ។ បុប្ផុត្តៈនោះ ជាសាមណេរ មានសន្តានស្ងប់ស្ងាត់ បានជាព្រះខីណាស្រព កំណត់ដឹងនូវអាសវៈទាំងពួង ជាអ្នកមិនមានអាសវៈ នឹងបរិនិព្វាន ។

ខ្ញុំបានបម្រើព្រះសម្ពុទ្ធ មានព្យាយាមធំផង បម្រើពួកភិក្ខុអ្នកមានសីលជាទីស្រឡាញ់ដទៃច្រើនអន្តផង បម្រើព្រះថេរៈជាបងនៃខ្ញុំផង ដើម្បីសម្រេចប្រយោជន៍ ដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ។

ទសមំ ពុទ្ធត្ថេរាបទានំ

ភាតរំ មេ ឧបដ្ឋហិត្វា ធាតុំ បត្តម្ហិ ឱចិយ
សម្ពុទ្ធំ ឧបនាមេសឹ លោកជេដ្ឋំ នរាសភំ ។
ឱភោហាត្វេហិ បគ្គយ្ហ ពុទ្ធោ លោកេ សទេវកេ
សន្ទស្សយន្តោ តំ ធាតុំ កិត្តយិ អគ្គសាវកំ ។
ចិត្តញ្ច សុវិមុត្តំ មេ សទ្ធា មយ្ហំ បតិដ្ឋិតា
សព្វាសវេ បរិញ្ញាយ វិហរាមិ អនាសវោ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ពុទ្ធត្ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ពុទ្ធត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

បុន្នត្ថេរាបទាន ទី ១០

ខ្ញុំបម្រើព្រះថេរៈជាបង របស់ខ្ញុំរួចហើយ រើសព្រះធាតុដាក់ក្នុងបាត្រ នាំមកថ្វាយព្រះសម្ពុទ្ធ ជាច្បងក្នុងលោក ដ៏ប្រសើរជាងនរៈ ៗ ព្រះពុទ្ធ (ព្រះអង្គប្រសើរ) ក្នុងលោក ព្រមទាំងទេវលោក ទ្រង់ទទួលដោយព្រះហស្តទាំងពីរ ហើយបង្ហាញនូវព្រះធាតុនោះ ទើបប្រកាសតាំងខ្ញុំ ជាអគ្គសាវ័ក ៗ ឯចិត្តរបស់ខ្ញុំ រួចស្រឡះហើយ សទ្ធារបស់ខ្ញុំ តម្កល់ខ្ជាប់ហើយ ខ្ញុំកំណត់ដឹង នូវអាសវៈទាំងពួង ជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ៗ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និង អភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ៗ

បានឮថា ព្រះបុន្នត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ៗ

ចប់ បុន្នត្ថេរាបទាន ។

ឧទ្ទានំ

ឧបាលិ សោណោ ភទ្ទី ច សន្និដ្ឋាបកហត្ថិយោ
ឆទនំ សេយ្យចង្កមំ សុភទ្ទោ ចុន្ទសវ្ហយោ
គាថាសតំ ច តាឡីសំ ចតស្សោ ច តទុត្តរិ ។

ឧបាលិវគ្គោ បញ្ចមោ ។

ឧទ្ទាន

ឧបាលិត្ថេរាបទាន ១ សោណកោដិវេស្សត្ថេរាបទាន ១ ភ-ទ្ទិយកាឡិគោធាយបុត្តត្ថេរាបទាន ១ សន្និដ្ឋាបកត្ថេរាបទាន ១ បញ្ចហត្ថិយត្ថេរាបទាន ១ មទុមច្ឆទនិយត្ថេរាបទាន ១ សយនទាយកត្ថេរាបទាន ១ ចង្កមទាយកត្ថេរាបទាន ១ សុ-ភទ្ទត្ថេរាបទាន ១ ចុន្ទត្ថេរាបទាន ១ ក្នុងវគ្គនោះ មាន គាថា ១៤៤ ។

ចប់ ឧបាលិវគ្គ ទី ៥ ។

ឆដ្ឋោ វីជនីវគ្គោ

បឋមំ វិធូបនទាយកត្ថេរាបទានំ

(៨៣) បទុមុត្តរពុទ្ធស្ស លោកជេដ្ឋស្ស តាទិនោ
វីជនេកា មយា ទិន្នា ទិបទិន្ទស្ស តាទិនោ ។
សកំ ចិត្តំ បសាទេត្វា បគ្គហេត្វាន អញ្ជលឹ
សម្ពុទ្ធំ អភិវាទិត្វា បក្កាមិ ឧត្តរាមុខោ ។
វីជនឹ បគ្គហេត្វាន សត្ថា លោកគ្គនាយកោ
ភិក្ខុសង្ឃេ ឋិតោ សត្ថា ឥមា គាថា អភាសថ ។
ឥមិនា វីជនិទានេន ចិត្តស្ស បណិធីហិ ច
កប្បានំ សតសហស្សំ វិនិបាតំ ន គច្ឆតិ ។
អារទ្ធវីរិយោ បហិតត្តោ ចេតោគុណសមាហិតោ
ជាតិយា សត្តវស្សោហំ អរហត្តំ អបាបុណឹ ។
សដ្ឋិកប្បសហស្សម្ហិ ពិជ្ជមានសនាមកា
សោឡសាសឹសុ រាជានោ ចក្កវត្តី មហព្វលា ។

វីជនីវគ្គ ទី ៦

វិធូបនទាយកត្ថេរាបទាន ទី ១

(៩៣) ខ្ញុំថ្វាយផ្ចិតមួយ ចំពោះព្រះបទុមុត្តរៈ ជាច្បងក្នុងលោក មិនញាប់ញ័រដោយលោកធម៌ ទ្រង់ជាធំជាងសត្វជើងពីរ ប្រកបដោយតាទិគុណ ។ ខ្ញុំញ៉ាំងចិត្តរបស់ខ្លួនឲ្យជ្រះថ្លា ហើយផ្គងអញ្ជលីថ្វាយបង្គំព្រះសម្ពុទ្ធ ហើយបែរមុខទៅទិសខាងជើង ដើរចេញទៅ ។ ព្រះសាស្តា ជាអគ្គនាយកក្នុងលោក លុះទ្រង់ទទួលយកផ្ចិតហើយ ក៏ឋិតនៅក្នុងភិក្ខុសង្ឃ ហើយសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះថា

ព្រោះការថ្វាយផ្ចិតនេះផង ព្រោះការតំកល់ចិត្តនេះផង កុលបុត្តនេះ នឹងមិនទៅយកកំណើតជាវិនិបាត អស់មួយសែនកប្ប ។

ខ្ញុំអាយុ ៧ ឆ្នាំ បានប្រារព្ធព្យាយាម បញ្ជូនចិត្តទៅកាន់ព្រះនិព្វាន តំកល់ខ្ជាប់ក្នុងចេតោគុណ ក៏បានដល់ព្រះអរហត្ត ។ ក្នុងកប្បទី ៦០.០០០ ខ្ញុំបានជាស្តេចចក្រពត្តិ ២៦ ដង ព្រះនាមពិជ្ជមានៈ ដូចៗគ្នា ទ្រង់មានកម្លាំងច្រើន ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា វិធូបនទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

វិធូបនទាយកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ទុតិយំ សតរំសិយត្ថេរាបទានំ

(៥៤) ឧព្វិទ្ធំ សេលមារុយ្ហ និសីទិ បុរិសុត្តមោ
បព្វតស្សាវិទូរម្ហិ ព្រាហ្មណោ មន្តបារគូ ។
ឧបវិដ្ឋំ មហាវីរំ ទេវទេវំ នរាសភំ
អញ្ជលឹ បគ្គហេត្វាន សន្ថវឹ លោកនាយកំ ។
ឯស ពុទ្ធោ មហាវីរោ វរធម្មប្បកាសកោ
ជលតិ អគ្គិខន្ធោវ ភិក្ខុសង្ឃបុរក្ខតោ ។
មហាសមុទ្ទោវក្ខោភោ អណ្ណវោវ ទុរុត្តរោ
មិគរាជាវសម្ភីតោ ធម្មំ ទេសេតិ ចក្ខុមា ។

បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះវិធូបនទាយកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្ដែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ វិធូបនទាយកត្ថេរាបទាន ។

សតរំសិយត្ថេរាបទាន ទី២

[៥៤] ព្រះបទុមុត្តរសម្ពុទ្ធ ជាបុរសដ៏ប្រសើរ ទ្រង់ឡើងគង់លើភ្នំ ខ្ញុំជាព្រាហ្មណ៍ដល់ត្រើយនៃមន្ត នៅក្នុងទីជិតភ្នំខ្ពស់នោះ ។ ខ្ញុំផ្គងអញ្ជលី សរសើរព្រះលោកនាយក ជាមហាវីរបុរស ជាទេវតាក្រៃលែងជាងទេវតា ទ្រង់ជានរាសភៈ ដែលស្ដេចចូលមកជិតដោយពាក្យថា ព្រះពុទ្ធនេះមានព្យាយាមធំ ទ្រង់ប្រកាសធម៌ដ៏ប្រសើរ ហនភិក្ខុសង្ឃចោមរោម តែងរុងរឿងដូចគំនរភ្លើង ។ ព្រះសម្ពុទ្ធមានបញ្ញាចក្ខុ ទ្រង់ដូចមហាសមុទ្រមិនរំភើប ឬដូចអន្លង់ដែលគេឆ្លងបានដោយក្រ ឬក៏ដូចស្ដេចម្រឹគដែលមិនតក់ស្លុត តែងសម្ដែងធម៌ ។

ទុតិយំ សតរំសិយត្ថេរាបទានំ

មម សង្កប្បមញ្ញាយ បទុមុត្តរនាមកោ
ភិក្ខុសង្ឃេ ឋិតោ សត្ថា ឥមា គាថា អភាសថ ។
យេនាយំ អញ្ជលិ ទិន្នា ពុទ្ធសេដ្ឋោ ច ថោមិតោ
តឹសកប្បសហស្សានិ ទេវរជ្ជំ ករិស្សតិ ។
កប្បសតសហស្សម្ហិ អង្គីរសសនាមកោ
វិវដច្ឆទោ(1) សម្ពុទ្ធោ ឧប្បជ្ជិស្សតិ តាវទេ ។
តស្ស ធម្មេសុ ទាយាទោ ឱរសោ ធម្មនិម្មិតោ
សតរំសីតិ នាមេន អរហា សោ ភវិស្សតិ ។
ជាតិយា សត្តវស្សោហំ បព្វជឹ អនគារិយំ
សតរំសិម្ហិ នាមេន បភា និទ្ធាវតេ មម ។
មណ្ឌបេ រុក្ខមូលេ វា ឈាយី ឈានរតោ អហំ
ធារេមិ អន្តិមំ ទេហំ សម្មាសម្ពុទ្ធសាសនេ ។
សដ្ឋិកប្បសហស្សានិ ចតុរោ រោមនាមកា(2)
សត្តរតនសម្បន្នា ចក្កវត្តី មហព្វលា ។

---

១ ម. វិវត្តច្ឆទ្ទោ ។ ២ ម. ភមនាមកា ។

សតរំសិយត្ថេរាបទាន ទី ២

ព្រះសាស្តា ព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ទ្រង់ជ្រាបនូវបំណងរបស់ខ្ញុំ ស្តេចឋិតនៅក្នុងភិក្ខុសង្ឃ ហើយសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះថា

កុលបុត្តណា ថ្វាយអញ្ជលីនេះផង សរសើរព្រះពុទ្ធដ៏ប្រសើរផង កុលបុត្តនោះ នឹងសោយទេវរជ្ជសម្បត្តិ អស់ ៣០ ពាន់កប្ប ។ កន្លងទៅមួយសែនកប្ប ព្រះសម្ពុទ្ធជាអង្គីរស មានគ្រឿងប្រក់គឺកិលេសបើកហើយ នឹងបានត្រាស់ដឹង (ក្នុងលោក) ។ កុលបុត្តនោះបានមកកើតជាបុរស មាននាមថា សតរំសី នឹងជាធម្មទាយាទ ជាធម្មនិម្មិត ជាឱរសរបស់ព្រះសម្ពុទ្ធនោះ នឹងបានជាព្រះអរហន្ត ។

ខ្ញុំមានអាយុ ៧ ឆ្នាំ រាប់អំពីកំណើតមក បានបួសក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា មាននាមថាសតរំសី រស្មីរបស់ខ្ញុំ តែងផ្សាយចេញ ។ ខ្ញុំត្រេកអរនឹងឈាន បម្រើឈាន ក្នុងមណ្ឌល ឬជិតគល់ឈើ ខ្ញុំទ្រទ្រង់នូវរាងកាយជាទីបំផុតក្នុងសាសនា របស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ។ ខ្ញុំបានជាក្សត្រចក្រពត្តិ ៤ ដង ព្រះនាមរោមៈដូចគ្នា បរិបូណ៌ដោយកែវ ៧ ប្រការ ទ្រង់មានកម្លាំងច្រើន អស់ ៦០.០០០ កប្ប ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។
ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា សតរំសិយោ ថេរោ ឥមា
គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

សតរំសិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

តតិយំ សយនទាយកត្ថេរាបទានំ

(៤៨) បទុមុត្តរពុទ្ធស្ស សព្វលោកានុកម្បិនោ
សយនំ តស្ស ទាទាសឹ វិប្បសន្នេន ចេតសា ។
តេន សយនទានេន សុខេត្តេ ពីជសម្បទា
ភោគោ និព្វត្តតេ តស្ស[១] សយនស្ស ឥទំ ផលំ ។
អាកាសេ សេយ្យំ កប្បេមិ ធារេមិ បថវឹ ឥមំ
បាណេសុ មេ ឥស្សរិយំ សយនស្ស ឥទំ ផលំ ។

---

១ ម. ភោគា និព្វត្តរេ តស្ស ។

បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះសតរំសិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ សតរំសិយត្ថេរាបទាន ។

សយនទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៣

(៩៩) ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លា បានប្រគេនទីព្រះបន្ទំ ដល់ព្រះពុទ្ធព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ដែលទ្រង់អនុគ្រោះសព្វសត្វលោក ។ ភោគសម្បត្តិ តែងកើតឡើងសម្រាប់ខ្ញុំ ព្រោះការឲ្យនូវទីព្រះបន្ទំនោះ ព្រោះបរិបូណ៌ដោយពូជ គឺផលស្រែដ៏ល្អនោះ នេះជាផលនៃសយនៈនោះ ។ ខ្ញុំអាចដេក គឺអាកាសបាន ខ្ញុំអាចទ្រទ្រង់នូវផែនដីនេះបាន ឥស្សរិយយស របស់ខ្ញុំផ្សាយទៅ គឺពួកសត្វ នេះជាផល នៃសយនៈ ។

ទុតិយំ សយនទាយកត្ថេរាបទានំ

បញ្ចកប្បសហស្សម្ហិ អដ្ឋ អាសុំ មហាវិភ(១)
ចតុត្តឹសេ កប្បសតេ ចតុរោ ច មហព្ពលា
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា សយនទាយកោ ថេរោ
ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

សយនទាយកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

បតុត្ថំ គន្ធោទកទាយកត្ថេរាបទានំ

(៤៦) បទុមុត្តរពុទ្ធស្ស មហាពោធិមហោ អហុ
វិចិត្តំ ឃដមានាយ គន្ធោទកមទាសហំ ។
ន្ហានកាលេ ច ពោធិយា មហាមេឃោ បវស្សថ
និន្នាទោ ច មហា អាសិ អសនិយា ផលន្តិយា ។

១ ម. មហាតេជា ។

ក្នុងកប្បទី ៩ ពាន់ ខ្ញុំបានជាមហាវីរក្សត្រ ៨ ដង ក្នុងកប្បទី ៣.៤០០ ខ្ញុំបានជាក្សត្រមានកម្លាំងច្រើន ៤ ដង ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិ

បានឮថា ព្រះសយនទាយកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ សយនទាយកត្ថេរាបទាន ។

គន្ធោទកទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៤

(៩៦) កាលគេធ្វើពិធីឆ្លងមហាពោធិព្រឹក្ស របស់ព្រះពុទ្ធព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ខ្ញុំបានយកទឹកក្រអូបមួយក្អមដ៏វិចិត្រ ហើយស្រោចទឹកក្រអូបនោះ លើដើមពោធិនោះ ។ ក្នុងកាលដែលកំពុងតែស្រោចដើមពោធិ មហាមេឃក៏បង្អុរភ្លៀងផ្គរលាន់គឹកកងយ៉ាងខ្លាំង ព្រមទាំងរន្ទះបាញ់ ក៏កើតឡើង ។

តេន ភសនិវេសេន តត្ថ កាលកតោ អហំ
ទេវលោកេ ឋិតោ សន្តោ ឥមា គាថា អភាសថ ។
អហោ ពុទ្ធោ អហោ ធម្មោ អហោ នោ សត្ថុសម្បទា
កាឡេវំ មេ បតិតំ ទេវលោកេ រមាមហំ ។
ឧព្វិទ្ធំ ភវនំ មយ្ហំ សត្តភូម្មំ សមុគ្គតំ
កញ្ញាសតសហស្សានិ បរិវារេន្តិ មំ សទា ។
អាពាធា មេ ន វិជ្ជន្តិ សោកោ មយ្ហំ ន វិជ្ជតិ
បរិឡាហំ ន បស្សាមិ បុញ្ញកម្មស្សិទំ ផលំ ។
អដ្ឋវីសេ កប្បសតេ រាជា សំវសិតោ អហុ
សត្តរតនសម្បន្នោ ចក្កវត្តិ មហព្ពលោ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា គន្ធោទកទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

គន្ធោទកទាយកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ខ្ញុំក៏បានធ្វើមរណកាល ត្រង់កន្លែងនោះ ដោយកម្លាំងនៃរន្ទះនោះបាញ់ត្រូវ ខ្ញុំបានទៅកើតនៅក្នុងទេវលោក ហើយសម្តែងនូវគាថានេះថា ឱហ្ន៎ព្រះពុទ្ធ ឱហ្ន៎ព្រះធម៌ ឱហ្ន៎សម្បទានៃព្រះសាស្តារបស់ខ្ញុំ ឱសាកសពរបស់ខ្ញុំ ធ្លាក់ចុះហើយ ខ្ញុំបានមកត្រេកអរ ក្នុងទេវលោកនេះ ។ ភពជាទីនៅរបស់ខ្ញុំ មានជាន់ ៧ ខ្ពស់ត្រដែតត្រដឹម ពួកនាងកញ្ញាមួយសែន តែងហោមរោមខ្ញុំ សព្វ ៗ កាល ។ ខ្ញុំមិនមានអាពាធ ខ្ញុំមិនមានសោក ខ្ញុំមិនជួបសេចក្តីក្រហល់ក្រហាយ នេះជាផលនៃបុញ្ញកម្ម ។ ក្នុងកប្បទី ២.៨០០ ខ្ញុំបានជាស្តេចចក្រពត្តិ គ្រប់គ្រងផែនដី បរិបូណ៌ដោយកែវ ៧ ប្រការ មានកម្លាំងច្រើន ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះគន្ធោទកទាយកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ គន្ធោទកទាយកត្ថេរាបទាន ។

បញ្ចមំ ឧបរិយ្យត្ថេរាបទានំ

[៨៧] បទុមុត្តរពុទ្ធស្ស អាជានីយំ អហាសហំ
និយ្យាទេត្វាន សម្ពុទ្ធេ(១) អគមាសឹ សកំ ឃរំ ។
ទេវលោ នាម នាមេន សត្ថុនោ អគ្គសាវកោ
វរធម្មស្ស តាយិនោ អាគញ្ឆិ មម សន្តិកំ ។
សព្វត្ថហារកោ ភគវា អាជានេយ្យា ច កាប្បតិ
តវ សន្តុប្បមញ្ញាយ អធិវាសេសិ ចក្ខុមា ។
អត្ថាយេត្វា ភគវតំ សិន្ធុំ សីឃវាហនំ
បទុមុត្តរពុទ្ធស្ស ទមនីយំ អហាសហំ ។
យំ យំ យោនុបបជ្ជាមិ ទេវត្តំ អថ មានុសំ(២)
អាជានីយា ភគវតា វិត្តិ និព្វត្តរេ មម(៣) ។
លាភា តេសំ សុលទ្ធា វ យេ លភន្តុបសម្បទំ
បុនប្បយិរុបាសេយ្យំ ពុទ្ធោ លោកេ សចេ ភវេ ។

---

១ ម. សម្ពុទ្ធំ ។ ២ ម. ទេវេ ច មានុសេ ភវេ ។ ៣ ម. ទមនីយំ ភគវតិបិត្តំ និព្វត្តតេ មម ។

ឧបរិយ្ហត្ថេរាបទាន ទី ៥

[៤៧] ខ្ញុំបានថ្វាយសេះអាជានេយ្យ ដល់ព្រះសម្ពុទ្ធ ព្រះនាមបទុមុត្តរៈ លុះប្រគល់ចំពោះព្រះសម្ពុទ្ធហើយ ក៏ទៅកាន់ផ្ទះរបស់ខ្លួន ៗ ព្រះថេរៈ ឈ្មោះទេវិលៈ ជាអគ្គសាវ័ករបស់ព្រះសាស្តា ជាធម្មទាយាទដ៏ប្រសើរ បានមកកាន់សំណាក់របស់ខ្ញុំ ហើយ (មានថេរគាថា) នឹងខ្ញុំថា ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះអង្គនាំមកនូវប្រយោជន៍ទាំងពួង ទ្រង់ជាអាជា-នេយ្យ មិនញាប់ញ័រ ព្រះចក្ខុមសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ទទួលហើយ ព្រោះទ្រង់ជ្រាបនូវគំនិតរបស់អ្នក ៗ

ខ្ញុំកាត់ថ្លៃសេះសិន្ធវៈ ជាពាហនៈដ៏លឿន មានសន្ទុះដូចខ្យល់ ជាពាហនៈចេះអត់ធន់ ហើយថ្វាយដល់ព្រះពុទ្ធ ព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ៗ ខ្ញុំចូលទៅកាន់កំណើតណា ៗ ទោះបីជាទេវតា ឬជាមនុស្ស សេះអាជានេយ្យទាំងឡាយ មានសន្ទុះដូចខ្យល់ ជាសម្បត្តិជាទីត្រេកអរ រមែងកើតសម្រាប់ខ្ញុំ ៗ មួយទៀត លាភ កុលបុត្តទាំងឡាយនោះ បានល្អហើយ ព្រោះបាននូវឧបសម្បទា ប្រសិនបើ ព្រះពុទ្ធកើតមានក្នុងលោក ខ្ញុំសូមបួលទៅអង្គុយជិតព្រះអង្គទៀត ៗ

អដ្ឋវីសតិកប្បម្ហិ រាជា អាសឹ មហព្វលោ
ចាតុរន្តោ វិជិតាវី ជម្ពុទីបស្ស[១] ឥស្សរោ ។
ឥមំ បដ្ឋិមកំ មយ្ហំ ចរិមោ វត្តតេ ភវោ
បត្តោម្ហិ អចលំ ឋានំ ហិត្វា ជយបរាជយំ ។
ចតុត្តីសេ សហស្សម្ហិ មហាតេជោសិ[២] ខត្តិយោ
សត្តរតនសម្បន្នោ ចក្កវត្តិ មហព្វលោ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ឧបវុឌ្ឍោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ឧបវុឌ្ឍត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

---

១ ម. ជម្ពុមណ្ឌស្ស ។ ២ មហាតេជោម្ហិ យុត្តតរំ ។

ខ្ញុំបានជាស្តេច មានកម្លាំងច្រើន ជាស្តេចឈ្នះសឹកសង្គ្រាម មានសមុទ្រទាំង ៤ ជាព្រំប្រទល់ ទ្រង់ជាឥស្សរៈ ក្នុងជម្ពូទ្វីបអស់ ២៨ ដង ។ (ខ្ញុំទ្រទ្រង់) នូវកងកាយនេះ ជាទីបំផុត កពជាទីបំផុត កំពុងប្រព្រឹត្តទៅ ខ្ញុំលះបង់នូវការឈ្នះនិងការចាញ់ ហើយបានដល់នូវទីមិនកម្រើក គឺព្រះនិព្វាន ។ ក្នុងកប្បទី ៣៤.០០០ ខ្ញុំបានកើតជាស្តេចចក្រពត្តិ ជាក្សត្រមានតេជះច្រើន ទ្រង់បរិបូណ៌ដោយកែវ ៧ ប្រការ មានកម្លាំងច្រើន ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះឧបវាឡ្ហត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ ឧបវាឡ្ហត្ថេរាបទាន ។

ឆដ្ឋំ សបរិវារាសនត្ថេរាបទានំ

(៤៨) បទុមុត្តរពុទ្ធស្ស បិណ្ឌបាតំ អទាសហំ
កត្វា កិលិញ្ជកញ្ជានំ មល្លិកាហិ បរិក្ខិតំ ។
តម្ហាសនម្ហិ អាសីនោ ពុទ្ធោ លោកគ្គនាយកោ
អកិត្តយិ បិណ្ឌបាតំ ឧជុភូតោ សមាហិតោ ។
យថាបិ ភទ្ទកេ ខេត្តេ ពីជំ អប្បម្បិ រោបិតំ
សម្មា ធារំ បវេច្ឆន្តេ ផលំ តោសេតិ កស្សកំ ។
តថេវាយំ បិណ្ឌបាតោ សុខេត្តេ រោបិតោ តយា
ភវេ និព្ពត្តមានម្ហិ ផលន្តេ តោសយិស្សតិ ។
ឥទំ វត្វាន សម្ពុទ្ធោ ជលជុត្តមនាមកោ
បិណ្ឌបាតំ គហេត្វាន បក្កាមិ ឧត្តរាមុខោ ។
សំវុតោ បាតិមោក្ខស្មឹ ឥន្ទ្រិយេសុ ច បញ្ចសុ
បវិវេកមនុយុត្តោ វិហរាមិ អនាសវោ ។

សបរិវារាសនត្ថេរាបទាន ទី ៦

(៥៨) ខ្ញុំដើរទៅកាន់ទីសៅហ្មង ដែលគេគ្របដោយផ្កាមល្លិកាទាំងឡាយ ហើយបានថ្វាយបង្អាន់បិណ្ឌបាត្រ ដល់ព្រះពុទ្ធព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ។ ព្រះសម្ពុទ្ធ អគ្គនាយកក្នុងលោក ទ្រង់មានសន្តានត្រង់ មានព្រះហឫទ័យខ្ជាប់ខ្ជួន ទ្រង់គង់លើអាសនៈនោះ ហើយសម្តែងសរសើរ នូវបង្អាន់បិណ្ឌបាត្រថា

ពូជសូម្បីបន្តិចដែលគេសាបព្រោះហើយ ក្នុងស្រែដ៏ល្អ ទាំងភ្លៀង ក៏បង្ហូរទឹកដោយស្រួល ផលរមែងញុំាងអ្នកម្ចាស់ស្រែឲ្យត្រេកអរ យ៉ាងណាមិញ ។ បង្អាន់បិណ្ឌបាត្រនេះ ដែលអ្នកតំកល់ទុកហើយ ក្នុងបុញ្ញក្ខេត្រដ៏ល្អ ផលនឹងធ្វើអ្នកឲ្យត្រេកអរ ក្នុងភពដែលអ្នកកើត ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។

លុះព្រះសម្ពុទ្ធ ព្រះនាមបទុមុត្តរៈ បានត្រាស់នូវពាក្យនេះហើយ ទ្រង់ទទួលបង្អាន់បិណ្ឌបាត្រ បែរព្រះភក្ត្រឆ្ពោះទៅកាន់ឧត្តរទិស ទ្រង់បៀសចេញទៅ ។ ខ្ញុំសង្រួមល្អក្នុងបាតិមោក្ខផង ក្នុងឥន្ទ្រិយទាំង៥ផង ប្រកបរឿយៗ នូវវិវេក ជាអ្នកមិនមានអាសវៈ គឺកិលេសជាគ្រឿងត្រាំក្នុងចិត្ត ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា សបរិភាកសនោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

សបរិភាកសនត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

សត្តមំ បញ្ចទីបកត្ថេរាបទានំ

(៥៩) បទុមុត្តរពុទ្ធស្ស សព្វភូតានុកម្បិនោ
សុសទ្ទហិត្វា សទ្ធម្មេ ឧជុទិដ្ឋិ អហោសហំ ។
បទីបទានបាទាសឹ បរិវារិត្វាន ពោធិយំ
សទ្ទហន្តោ បទីបានិ អការឹ តាវទេវហំ ។
យំ យំ យោនុបបជ្ជាមិ ទេវត្តំ អថ មានុសំ
អាកាសេ ឧក្កំ ធារេន្តិ ទីបទានស្សិទំ ផលំ ។
តិរោកុដំ តិរោសេលំ សមតិគ្គយ្ហ បព្វតំ
សមន្តា យោជនសតំ ទស្សនំ អនុភោមហំ ។

បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះសបរិវារាសនត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ សបរិវារាសនត្ថេរាបទាន ។

បញ្ចទីបកត្ថេរាបទាន ទី ៧

(៤៩) ខ្ញុំជឿស៊ប់ ក្នុងព្រះសទ្ធម្មរបស់ព្រះសម្ពុទ្ធ ព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ទ្រង់អនុគ្រោះដល់សព្វសត្វ ទ្រង់មានទិដ្ឋិត្រង់ ។ ខ្ញុំបានថ្វាយប្រទីបជាទាន ព័ទ្ធជុំវិញដើមពោធិព្រឹក្ស កាលខ្ញុំជឿហើយ បានថ្វាយប្រទីបទាំងឡាយ ក្នុងវេលានោះ លុះខ្ញុំទៅកើតក្នុងកំណើតណា ៗ ទោះបីជាទេវតា ឬជាមនុស្ស ពួកទេវតាតែងទ្រោលបំភ្លឺគប់ភ្លើង ឰដ៏អាកាស នេះជាផលនៃការថ្វាយប្រទីប ។ ខ្ញុំបានទទួលនូវទស្សនកិច្ច (ឃើញរូបទាំងពួង) បម្ងាយ ១០០ យោជន៍ ដោយជុំវិញ ឃើញធ្លុះទៅខាងក្រៅជញ្ជាំង ខាងក្រៅផែនថ្ម និងភ្នំបាន ។

តេន កម្មាវសេសេន បត្តោម្ហិ អាសវក្ខយំ
ធារេមិ អន្តិមំ ទេហំ ជិរជិន្នស្ស សាសនេ ។
ចតុត្តឹសេ កប្បសតេ សតចក្ខុសនាមកា
រាជាហេសុំ មហាតេជា ចក្កវត្តី មហព្ពលា ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា បញ្ចទីបកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

បញ្ចទីបកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

អដ្ឋមំ ធជទាយកត្ថេរាបទានំ

(៦០) បទុមុត្តរពុទ្ធស្ស ពោធិយា បាទបុត្តមេ
ហដ្ឋោ ហដ្ឋេន ចិត្តេន ធជមារោបយឹ អហំ ។

ដោយសេសផលនៃកុសលកម្មនោះ ខ្ញុំបានដល់នូវការអស់ទៅនៃអាសវៈ ខ្ញុំទ្រទ្រង់នូវរាងកាយ ជាទីបំផុតក្នុងសាសនារបស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ជាធំជាងសត្វជើងពីរ ។ ក្នុងកប្បទី ៣.៤០០ ខ្ញុំបានជាស្តេចចក្រពត្តិច្រើនជាតិ មាននាមថា សតបក្ខុដូចគ្នា មានតេជះច្រើន ទាំងមានកម្លាំងច្រើន ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះបញ្ចទីបកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ បញ្ចទីបកត្ថេរាបទាន ។

ធជទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៨

(៦០) ខ្ញុំមានចិត្តរីករាយ បានលើកឡើងនូវទង់ ជិតគល់ពោធិព្រឹក្សដ៏ឧត្តម របស់ព្រះសម្ពុទ្ធ ព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ។

បតបត្តានិ គណ្ហិត្វា ពហិទ្ធា ឆឌ្ឌយឹ អហំ
អន្តោសុទ្ធិំ ពហិសុទ្ធិំ សុវិមុត្តិំ អនាសវំ ។
សម្មុខា វិយ សម្ពុទ្ធំ អវន្ទឹ ពោធិមុត្តមំ
បទុមុត្តរោ លោកវិទូ អាហុតីនំ បដិគ្គហោ ។
ភិក្ខុសង្ឃេ ឋិតោ សត្ថា ឥមា គាថា អភាសថ
ឥមិនា ឆឌ្ឌានេន ឧបដ្ឋានេន ចូភយំ ។
កប្បានំ សតសហស្សំ ទុគ្គតឹ សោ ន គច្ឆតិ
ទេវេសុ ទេវសោភគ្គំ អនុភោស្សត្យនប្បកំ ។
អនេកសតក្ខត្តុញ្ច រាជា រដ្ឋេ ករិស្សតិ
ឧក្កតោ នាម នាមេន ចក្កវត្តិ ករិស្សតិ ។
សម្បត្តឹ អនុភោត្វាន សុក្កមូលេន ចោទិតោ
គោតមស្ស ភគវតោ សាសនេភិរមិស្សតិ ។

ខ្ញុំរើសស្លឹកពោធិដែលជ្រុះមក យកទៅបោលខាងក្រៅខឿន ខ្ញុំបានថ្វាយបង្គំពោធិព្រឹក្សដ៏ប្រសើរ ដូចថ្វាយបង្គំព្រះសម្ពុទ្ធ ចំពោះព្រះភក្ត្រ ទ្រង់ស្អាតខាងក្នុង ស្អាតខាងក្រៅ ទ្រង់មានព្រះហឫទ័យផុតស្រឡះ ទាំងមិនមានអាសវៈ ។ ព្រះសាស្ដា ព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ទ្រង់ជាបច្ចាស់នូវត្រៃលោក គួរទទួលនូវគ្រឿងបូជា ទ្រង់ឋិតនៅក្នុងកណ្ដាលនៃភិក្ខុសង្ឃ ហើយសំដែងនូវគាថាទាំងនេះថា

កុលបុត្តនោះ នឹងមិនទៅកាន់ទុគ្គតិ អស់មួយសែនកប្ប ដោយផលទាំង ២ យ៉ាង គឺ ការថ្វាយទង់ និងការបម្រើនេះ ។ កុលបុត្តនោះ នឹងទទួលនូវភាពជាទេវតា មានដោគល្អ ជាច្រើនជាតិរាប់មិនអស់ ក្នុងឋានទេវលោក ។ នឹងបានជាស្ដេចក្នុងដែន អស់ច្រើនរយជាតិ នឹងបានជាស្ដេចចក្រពត្តិ ព្រះនាមទុគ្គតៈ ។ កុលបុត្តនោះ លុះទទួលសម្បត្តិហើយ មានកុសលមូលដាស់តឿន នឹងបានត្រេកអរក្នុងសាសនា របស់ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះនាមគោតម ។

បធានំ បហិតត្តោម្ហិ ឧបសន្តោ និរូបធិ
ធារេមិ អន្តិមំ ទេហំ សម្មាសម្ពុទ្ធសាសនេ ។
ឯកបញ្ញាសសហស្សេ កប្បេ ឧក្កភសវ្ហយោ
បញ្ញាសសហស្សេ ចមុធោ ខត្តិយោ ខេមសវ្ហយោ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ធជទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ធជទាយកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

នវមំ បទុមត្ថេរាបទានំ

(៦១) ចតុសច្ចំ បកាសេន្តោ វរធម្មំ បវត្តកោ
វស្សតេ អមតំ វុដ្ឋឹ និព្វាបេន្តោ មហាជនំ ។
សធជំ បទុមំ គយ្ហ អឌ្ឍក្កោសេ ឋិតោ អហំ
បទុមុត្តរមុនិស្ស ហដ្ឋោ ឧក្ខិបិមម្ពរេ ។

កាលបើបុគ្គល មានតម្រេកមិនទាន់ទៅប្រាស មានសេចក្តីពេញចិត្តមិនទាន់ទៅប្រាស មានសេចក្តីស្រឡាញ់មិនទាន់ទៅប្រាស មានសេចក្តីស្រេកឃ្លានមិនទាន់ទៅប្រាស មានសេចក្តីក្រហល់ក្រហាយមិនទាន់ទៅប្រាស មានតណ្ហាមិនទាន់ទៅប្រាសចាកវិញ្ញាណ សេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខ ទោមនស្ស សេចក្តីតានតឹងក្នុងចិត្តទាំងឡាយ តែងកើតឡើង ព្រោះសេចក្តីប្រែប្រួលទៅជាយ៉ាងដទៃ នៃវិញ្ញាណនោះឬ ។ ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ម្នាលតិស្សៈ ប្រពៃហើយ ប្រពៃហើយ ម្នាលតិស្សៈ កាលបើបុគ្គល មានតម្រេកមិនទាន់ទៅប្រាសចាកវិញ្ញាណយ៉ាងណា ដំណើរនុ៎ះ រមែងមានយ៉ាងនុ៎ះឯង ។

(១៩៦) ម្នាលតិស្សៈ អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច កាលបើបុគ្គល មានតម្រេកទៅប្រាសហើយ មានសេចក្តីពេញចិត្តទៅប្រាសហើយ មានសេចក្តីស្រឡាញ់ទៅប្រាសហើយ មានសេចក្តីស្រេកឃ្លានទៅប្រាសហើយ មានសេចក្តីក្រហល់ក្រហាយទៅប្រាសហើយ មានតណ្ហាទៅប្រាសហើយ ចាករូប តើសេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខ ទោមនស្ស សេចក្តីតានតឹងក្នុងចិត្តទាំងឡាយកើតឡើង ព្រោះសេចក្តីប្រែប្រួលទៅជាយ៉ាងដទៃ នៃរូបនោះដែរឬ ។ មិនដូច្នោះទេ ព្រះអង្គ ។ ម្នាលតិស្សៈ ប្រពៃហើយ ប្រពៃហើយ ម្នាលតិស្សៈ

ហោតិ យថា តំ រូបេ វីតរាគស្ស ។ វេទនាយ ។ សញ្ញាយ ។ សង្ខារេសុ ។ វិញ្ញាណេ វីតរាគស្ស វីតច្ឆន្ទស្ស វីតបេមស្ស វីតបិបាសស្ស វីតបរិឡាហស្ស វីតតណ្ហាស្ស តស្ស វិញ្ញាណស្ស វិបរិណាមញ្ញថាភាវា ឧប្បជ្ជន្តិ សោកបរិទេវទុក្ខទោមនស្សុបាយាសាតិ ។ នោ ហេតំ ភន្តេ ។ សាធុ សាធុ តិស្ស ឯវំ ហោតិ តិស្ស ហោតិ យថា តំ វិញ្ញាណេ វីតរាគស្ស ។ តំ កឹ មញ្ញសិ តិស្ស រូបំ និច្ចំ វា អនិច្ចំ វាតិ ។ អនិច្ចំ ភន្តេ ។ បេ ។ វេទនា ។ សញ្ញា ។ សង្ខារា ។ វិញ្ញាណំ និច្ចំ វា អនិច្ចំ វាតិ ។ អនិច្ចំ ភន្តេ ។ បេ ។ តស្មាតិហ ។ បេ ។ ឯវំ បស្សំ ។ បេ ។ នាបរំ ឥត្ថត្តាយាតិ បជានាតិ ។

កាលបើបុគ្គលមានតម្រេកទៅប្រាសហើយចាករូប យ៉ាងណា ដំណើរនុ៎ះរមែងមានយ៉ាងនុ៎ះឯង ។ កាលបើបុគ្គល មានតម្រេកទៅប្រាសហើយ មានសេក្តីពេញចិត្តទៅប្រាសហើយ មានសេចក្តីស្រឡាញ់ទៅប្រាសហើយ មានសេចក្តីស្រេកឃ្លានទៅប្រាសហើយ មានសេចក្តីក្រហល់ក្រហាយទៅប្រាសហើយ មានតណ្ហាទៅប្រាសហើយ ចាកវេទនា ។ ចាកសញ្ញា ។ ចាកសង្ខារទាំងឡាយ ។ ចាកវិញ្ញាណ សេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល ទុក្ខ ទោមនស្ស សេចក្តីតានតឹងក្នុងចិត្ត តែងកើតឡើង ព្រោះសេចក្តីប្រែប្រួលទៅជាយ៉ាងដទៃ នៃវិញ្ញាណនោះដែរឬ ។ មិនដូច្នោះទេ ព្រះអង្គ ។ ម្នាលតិស្សៈ ប្រពៃហើយ ប្រពៃហើយ ម្នាលតិស្សៈ កាលបើបុគ្គល មានតម្រេកទៅប្រាសហើយចាកវិញ្ញាណយ៉ាងណា ដំណើរនុ៎ះរមែងមានយ៉ាងនុ៎ះឯង ។ ម្នាលតិស្សៈ អ្នកសំគាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច រូបទៀងឬមិនទៀង ។ មិនទៀងទេ ព្រះអង្គ ។ បេ ។ វេទនា ។ សញ្ញា ។ សង្ខារទាំងឡាយ ។ វិញ្ញាណទៀងឬមិនទៀង ។ មិនទៀងទេ ព្រះអង្គ ។ បេ ។ ព្រោះហេតុនោះ អរិយសាវកក្នុងសាសនានេះ ។ បេ ។ យល់ឃើញយ៉ាងនេះ ។ បេ ។ ក៏ដឹងច្បាស់ថា មគ្គាវនាកិច្ចដទៃ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។

(១៩៧) សេយ្យថាបិ តិស្ស ទ្វេ បុរិសា ឯកោ បុរិសោ អមគ្គកុសលោ ឯកោ បុរិសោ មគ្គកុសលោ តមេនំ សោ អមគ្គកុសលោ បុរិសោ អមុំ មគ្គកុសលំ បុរិសំ មគ្គំ បុច្ឆេយ្យ សោ ឯវំ វទេយ្យ ឯវំ ភោ បុរិស អយំ មគ្គោ តេន មុហុត្តំ គច្ឆ តេន មុហុត្តំ គន្ត្វា ទក្ខិស្សសិ ទ្វេធាបថំ តត្ថ វាមំ មុញ្ចិត្វា ទក្ខិណំ គណ្ហ តេន មុហុត្តំ គច្ឆ តេន មុហុត្តំ គន្ត្វា ទក្ខិស្សសិ តិព្វំ វនសណ្ឌំ តេន មុហុត្តំ គច្ឆ តេន មុហុត្តំ គន្ត្វា ទក្ខិស្សសិ មហន្តំ និន្នំ បល្លលំ តេន មុហុត្តំ គច្ឆ តេន មុហុត្តំ គន្ត្វា ទក្ខិស្សសិ សោព្ភំ បបាតំ តេន មុហុត្តំ គច្ឆ តេន មុហុត្តំ គន្ត្វា ទក្ខិស្សសិ សមំ ភូមិភាគំ រមណីយំ ។ ឧបមា ខោ ម្យាយំ តិស្ស កតា អត្ថស្ស វិញ្ញាបនាយ អយំ ចេវេត្ថ អត្ថោ ។

[១៩៧] ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ម្នាលតិស្សៈ ដូចជាបុរសពីរនាក់ បុរសម្នាក់ជាអ្នកមិនស្ទាត់ក្នុងផ្លូវ បុរសម្នាក់ជាអ្នកស្ទាត់ក្នុងផ្លូវ បុរសដែលមិនស្ទាត់ក្នុងផ្លូវនោះ សួរផ្លូវឯណោះ នឹងបុរសដែលស្ទាត់ក្នុងផ្លូវនោះ បុរសដែលស្ទាត់ក្នុងផ្លូវប្រាប់យ៉ាងនេះថា ម្នាលបុរសដ៏ចម្រើន នេះផ្លូវ ចូរអ្នកទៅតាមផ្លូវនោះបន្តិចចុះ លុះអ្នកទៅតាមផ្លូវនោះបន្តិចទៅ នឹងឃើញផ្លូវបែកជាពីរ បណ្ដាផ្លូវទាំងពីរនោះ ចូរអ្នកលះបង់ផ្លូវខាងឆ្វេង កាន់យកផ្លូវខាងស្ដាំ ចូរអ្នកទៅតាមផ្លូវខាងស្ដាំនោះបន្តិចទៀត លុះអ្នកទៅតាមផ្លូវខាងស្ដាំនោះបន្តិចទៅ នឹងបានឃើញដងព្រៃស្រោង ចូរអ្នកទៅតាមដងព្រៃស្រោងនោះ បន្តិចទៀត លុះអ្នកទៅតាមដងព្រៃស្រោងនោះ បន្តិចទៅ នឹងបានឃើញល្បាប់ទំនាបធំ ចូរអ្នកទៅតាមល្បាប់ទំនាបធំនោះ បន្តិចទៀត លុះអ្នកទៅតាមល្បាប់ទំនាបធំនោះបន្តិចទៅ នឹងបានឃើញអូរនិងជ្រោះ ចូរអ្នកទៅតាមអូរនិងជ្រោះនោះបន្តិចទៀត លុះអ្នកទៅតាមអូរនិងជ្រោះនោះបន្តិចទៅ នឹងបានឃើញភូមិភាគដ៏រាបស្មើគួរជាទីត្រេកអរ ។ ម្នាលតិស្សៈ តថាគតធ្វើសេចក្ដីឧបមានេះ ដើម្បីឲ្យអ្នកយល់សេចក្ដី នេះឯងជាសេចក្ដីអធិប្បាយក្នុងដំណើរនុ៎ះ ។

បុរិសោ អមគ្គកុសលោតិ ខោ តិស្ស បុថុជ្ជនស្សេតំ អ-
ធិវចនំ ។ បុរិសោ មគ្គកុសលោតិ ខោ តិស្ស តថាគ-
តស្សេតំ អធិវចនំ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ។ ទ្វេធាប-
ថោតិ ខោ តិស្ស វិចិកិច្ឆាយេតំ អធិវចនំ ។ វាមោ
មគ្គោតិ ខោ តិស្ស អដ្ឋង្គិកស្សេតំ មិច្ឆាមគ្គស្ស អធិ-
វចនំ ។ សេយ្យថីទំ ។ មិច្ឆាទិដ្ឋិយា ។បេ។ មិច្ឆាសមា-
ធិស្ស ។ ទក្ខិណោ មគ្គោតិ ខោ តិស្ស អរិយស្សេតំ
អដ្ឋង្គិកស្ស មគ្គស្ស អធិវចនំ ។ សេយ្យថីទំ ។
សម្មាទិដ្ឋិយា ។បេ។ សម្មាសមាធិស្ស ។ តិព្វោ វន-
សណ្ឌោតិ ខោ តិស្ស អវិជ្ជាយេតំ អធិវចនំ ។ មហន្តំ
និន្នំ បល្លលន្តិ ខោ តិស្ស កាមានមេតំ អធិវចនំ ។
សោព្ភោ បបាតោតិ ខោ តិស្ស កោធុបាយាសស្សេ-
តំ អធិវចនំ ។ សមោ ភូមិភាគោ រមណីយោតិ
ខោ តិស្ស និព្វានស្សេតំ អធិវចនំ ។ អភិក្កម តិស្ស

ម្នាលតិស្សៈ ពាក្យថា បុរសមិនស្ទាត់ក្នុងផ្លូវនុ៎ះ ជាឈ្មោះរបស់បុថុជ្ជន ។ ម្នាលតិស្សៈ ពាក្យថា បុរសស្ទាត់ក្នុងផ្លូវនុ៎ះ ជាឈ្មោះរបស់ព្រះតថាគតអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ។ ម្នាលតិស្សៈ ពាក្យថា ផ្លូវបែកជាពីរនុ៎ះ ជាឈ្មោះរបស់វិចិកិច្ឆា ។ ម្នាលតិស្សៈ ពាក្យថា ផ្លូវខាងឆ្វេងនុ៎ះ ជាឈ្មោះរបស់ផ្លូវខុសប្រកបដោយអង្គ ៨ ។ អង្គ ៨ តើដូចម្តេច ។ គឺមិច្ឆាទិដ្ឋិ ។ បេ ។ មិច្ឆាសមាធិ ។ ម្នាលតិស្សៈ ពាក្យថា ផ្លូវខាងស្តាំនុ៎ះ ជាឈ្មោះរបស់ផ្លូវ ប្រកបដោយអង្គ ៨ ។ អង្គ ៨ តើដូចម្តេច ។ គឺសម្មាទិដ្ឋិ ។ បេ ។ សម្មាសមាធិ ។ ម្នាលតិស្សៈ ពាក្យថា ដងព្រៃស្រោងនុ៎ះ ជាឈ្មោះរបស់អវិជ្ជា ។ ម្នាលតិស្សៈ ពាក្យថា ល្បាប់ទំនាបធំនុ៎ះ ជាឈ្មោះរបស់កាមទាំងឡាយ ។ ម្នាលតិស្សៈ ពាក្យថា អូរនិងជ្រោះនុ៎ះ ជាឈ្មោះរបស់សេចក្តីក្រោធនិងសេចក្តីតានតឹងក្នុងចិត្ត ។ ម្នាលតិស្សៈ ពាក្យថា ភូមិភាគដ៏រាបស្មើគួរជាទីត្រេកអរនុ៎ះ ជាឈ្មោះរបស់ព្រះនិព្វាន ។ ម្នាលតិស្សៈ ចូរអ្នកត្រេកអរចុះ

អភិរម តិស្ស អហមោវាទេន អហមនុគ្គហេន អហម-
នុសាសនិយាតិ[១] ។ ឥទមវោច ភគវា ។ អត្តមនោ
អាយស្មា តិស្សោ ភគវតោ ភាសិតំ អភិនន្ទីតិ ។

[១៩៨] ឯកំ សមយំ អាយស្មា សារីបុត្តោ សា-
វត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ តេន
ខោ បន សមយេន យមកស្ស នាម ភិក្ខុនោ ឯវរូបំ
បាបកំ ទិដ្ឋិគតំ ឧប្បន្នំ ហោតិ តថាហំ ភគវតា ធម្មំ
ទេសិតំ អាជានាមិ យថា ខីណាសវោ ភិក្ខុ កា-
យស្ស ភេទា ឧច្ឆិជ្ជតិ វិនស្សតិ ន ហោតិ បរម្មរណាតិ ។
អស្សោសុំ ខោ សម្ពហុលា ភិក្ខូ យមកស្ស កិរ
នាម ភិក្ខុនោ ឯវរូបំ បាបកំ ទិដ្ឋិគតំ ឧប្បន្នំ
ហោតិ តថាហំ ភគវតា ធម្មំ ទេសិតំ អាជានាមិ
យថា ខីណាសវោ ភិក្ខុ កាយស្ស ភេទា ឧច្ឆិជ្ជ-
តិ វិនស្សតិ ន ហោតិ បរម្មរណាតិ ។ អថ ខោ
តេ ភិក្ខូ យេនាយស្មា យមកោ តេនុបសង្កមឹសុ

១ ម. អហមាមិសធម្មានុគ្គហេន មមោវាទេន មមានុសាសនិយាតិ ។

ម្នាលតិស្សៈ ចូរអ្នកត្រេកអរចុះថា អាត្មាអញត្រេកអរដោយឱវាទ អាត្មាអញត្រេកអរ ដោយសេចក្តីអនុគ្រោះ អាត្មាអញត្រេកអរ ដោយពាក្យប្រៀនប្រដៅ ។ ព្រះមានព្រះភាគ បានត្រាស់ព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ ។ ព្រះតិស្សៈមានអាយុ មានចិត្តត្រេកអររីករាយនឹងភាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

(១៩៨) សម័យមួយ ព្រះសារីបុត្តមានអាយុ គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ ក៏សម័យនោះឯង ភិក្ខុឈ្មោះយមកៈ កើតទិដ្ឋិអាក្រក់មានសភាពយ៉ាងនេះថា អញយល់ច្បាស់នូវធម៌ដែលព្រះមានព្រះភាគសំដែងហើយថា ភិក្ខុជាខីណាស្រព តែទម្លាយកាយហើយ ខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ រមែងដាច់សូន្យទៅ មិនកើតទៀតទេ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយច្រើនរូប បានឮថា យមកភិក្ខុ កើតទិដ្ឋិអាក្រក់មានសភាពយ៉ាងនេះថា អញយល់ច្បាស់នូវធម៌ដែលព្រះមានព្រះភាគសំដែងហើយថា ភិក្ខុជាខីណាស្រព តែទម្លាយកាយហើយ ខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ រមែងដាច់សូន្យទៅ មិនកើតទៀតទេ ។ លំដាប់នោះ ភិក្ខុអម្បាលនោះ ចូលទៅរកយមកភិក្ខុ

ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មតា យមកេន សទ្ធឹ សម្មោទឹសុ សម្មោទនីយំ កថំ សារណីយំ វីតិសារេត្វា ឯកមន្តំ និសីទឹសុ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នា ខោ តេ ភិក្ខូ អាយស្មន្តំ យមកំ ឯតទវោចុំ សច្ចំ កិរ តេ អាវុសោ យមក ឯវរូបំ បាបកំ ទិដ្ឋិគតំ ឧប្បន្នំ តថាហំ ភគវតា ធម្មំ ទេសិតំ អាជានាមិ យថា ខីណាសវោ ភិក្ខុ កាយស្ស ភេទា ឧច្ឆិជ្ជតិ វិនស្សតិ ន ហោតិ បរម្មរណាតិ ។ ឯវំ ខ្វាហំ អាវុសោ ភគវតា ធម្មំ ទេសិតំ អាជានាមិ យថា ខីណាសវោ ភិក្ខុ កាយស្ស ភេទា ឧច្ឆិជ្ជតិ វិនស្សតិ ន ហោតិ បរម្មរណាតិ ។ មា អាវុសោ យមក ឯវំ អវច មា ភគវន្តំ អព្ភាចិក្ខិ ន ហិ សាធុ ភគវតោ អព្ភក្ខានំ ន ហិ ភគវា ឯវំ វទេយ្យ ខីណាសវោ ភិក្ខុ

មានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ពក់ទាក់ជាមួយនឹងយមកភិក្ខុមានអាយុ លុះបញ្ចប់ពាក្យគួររីករាយនិងពាក្យដែលគួររឭកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ៗ លុះភិក្ខុអម្បាលនោះអង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ទើបពោលនឹងយមកភិក្ខុមានអាយុដូច្នេះថា ម្នាលអាវុសោយមកៈ ឮថាលោកកើតទិដ្ឋិអាក្រក់ មានសភាពយ៉ាងនេះថា អញយល់ច្បាស់នូវធម៌ដែលព្រះមានព្រះភាគសំដែងហើយថា ភិក្ខុជាខីណាស្រព តែទម្លាយកាយហើយ ខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ រមែងដាច់សូន្យទៅ មិនកើតទៀត ដូច្នេះពិតឬ ៗ យមកភិក្ខុមានអាយុ ឆ្លើយថា ម្នាលអាវុសោ យ៉ាងហ្នឹងមែនហើយ ខ្ញុំយល់ច្បាស់នូវធម៌ដែលព្រះមានព្រះភាគសំដែងហើយថា ភិក្ខុជាខីណាស្រព តែទម្លាយកាយហើយ ខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ រមែងដាច់សូន្យទៅ មិនកើតទៀតទេ ៗ ម្នាលអាវុសោយមកៈ លោកកុំពោលយ៉ាងនេះឡើយ លោកកុំពោលបង្កាច់ព្រះមានព្រះភាគឡើយ ការពោលបង្កាច់ព្រះមានព្រះភាគ មិនល្អទេ ព្រោះព្រះមានព្រះភាគ មិនមែនត្រាស់យ៉ាងនេះថា ភិក្ខុជាខីណាស្រព

កាយស្ស ភេទា ឧច្ឆិជ្ជតិ វិនស្សតិ ន ហោតិ បរម្ម-
រណាតិ ។ ឯវំបិ ខោ អាយស្មា យមកោ តេហិ
ភិក្ខូហិ វុច្ចមានោ តថេវ តំ បាបកំ ទិដ្ឋិគតំ ថាមសា
បរាមាសា អភិនិវិស្ស វោហរតិ ឯវាហំ ភគវតា ធម្មំ
ទេសិតំ អាជានាមិ យថា ខីណាសវោ ភិក្ខុ កា-
យស្ស ភេទា ឧច្ឆិជ្ជតិ វិនស្សតិ ន ហោតិ បរម្មរណា-
តិ ។ យតោ ខោ តេ ភិក្ខូ នាសក្ខិំសុ អាយស្មន្តំ
យមកំ ឯតស្មា បាបកា ទិដ្ឋិគតា វិវេចេតុំ ។ អ-
ថ ខោ តេ ភិក្ខូ ឧដ្ឋាយាសនា យេនាយស្មា សារី-
បុត្តោ តេនុបសង្កមិំសុ ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មន្តំ សា-
រីបុត្តំ ឯតទវោចុំ យមកស្ស នាម អាវុសោ សារី-
បុត្ត ភិក្ខុនោ ឯវរូបំ បាបកំ ទិដ្ឋិគតំ ឧប្បន្នំ
ឯវាហំ ភគវតា ធម្មំ ទេសិតំ អាជានាមិ យ-
ថា ខីណាសវោ ភិក្ខុ កាយស្ស ភេទា ឧច្ឆិជ្ជតិ
វិនស្សតិ ន ហោតិ បរម្មរណាតិ សាធាយស្មា
សារីបុត្តោ យេន យមកោ ភិក្ខុ តេនុបសង្កមតុ

តែទម្លាយកាយហើយ ខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ រមែងដាច់សូន្យមិនកើតទៀត យ៉ាងនេះទេ ។ កាលភិក្ខុអម្បាលនោះ ពោល (ហាមឃាត់) យ៉ាងនេះហើយ យមកភិក្ខុមានអាយុក៏នៅតែកួចកាន់ ស្ទាបអង្អែលទិដ្ឋិអាក្រក់នោះ ដូច្នោះដដែល ហើយពោលថា ខ្ញុំយល់ច្បាស់នូវធម៌ដែលព្រះមានព្រះភាគសំដែងហើយថា ភិក្ខុជាខីណាស្រព តែទម្លាយកាយហើយ ខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ រមែងដាច់សូន្យបាត់ទៅ មិនកើតទៀតទេ ។ កាលបើភិក្ខុអម្បាលនោះ មិនអាចរំដោះយមកភិក្ខុមានអាយុ ចាកទិដ្ឋិអាក្រក់នេះបានទេ ។ ទើបភិក្ខុអម្បាលនោះ ក្រោកចាកអាសនៈ ចូលទៅរកព្រះសារីបុត្តមានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ពោលនឹងព្រះសារីបុត្តមានអាយុដូច្នេះថា ម្នាលអាវុសោសារីបុត្ត យមកភិក្ខុកើតទិដ្ឋិអាក្រក់ មានសភាពយ៉ាងនេះថា អញយល់ច្បាស់នូវធម៌ដែលព្រះមានព្រះភាគសំដែងហើយថា ភិក្ខុជាខីណាស្រព តែទម្លាយកាយហើយ ខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ រមែងដាច់សូន្យទៅ មិនកើតទៀតទេ សូមព្រះសារីបុត្តមានអាយុ និមន្តចូលទៅរកយមកភិក្ខុ

អនុកម្បំ ឧបាទាយាតិ ។ អធិវាសេសិ ខោ អាយស្មា សារីបុត្តោ តុណ្ហីភាវេន ។

(១៩៩) អថ ខោ អាយស្មា សារីបុត្តោ សាយណ្ហសមយំ បដិសល្លានា វុដ្ឋិតោ យេនាយស្មា យមកោ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មតា យមកេន សទ្ធឹ សម្មោទិ ។ បេ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ អាយស្មា សារីបុត្តោ អាយស្មន្តំ យមកំ ឯតទវោច សច្ចំ កិរ តេ អាវុសោ យមកំ ឯវរូបំ បាបកំ ទិដ្ឋិគតំ ឧប្បន្នំ តថាហំ ភគវតា ធម្មំ ទេសិតំ អាជានាមិ យថា ខីណាសវោ ភិក្ខុ កាយស្ស ភេទា ឧច្ឆិជ្ជតិ វិនស្សតិ ន ហោតិ បរម្មរណាតិ ។ ឯវំ ខ្វាហំ អាវុសោ ភគវតា ធម្មំ ទេសិតំ អាជានាមិ យថា ខីណាសវោ ភិក្ខុ កាយស្ស ភេទា ឧច្ឆិជ្ជតិ វិនស្សតិ ន ហោតិ បរម្មរណាតិ ។

ដើម្បីធ្វើនូវសេចក្តីអនុគ្រោះ ។ ព្រះសារីបុត្តមានអាយុ ក៏ទទួលដោយតុណ្ហីភាព ។

[១៩៩] លំដាប់នោះ ព្រះសារីបុត្តមានអាយុ ចេញអំពីទីសម្ងំកន្សាយណ្ហសម័យ ហើយចូលទៅរកយមកភិក្ខុមានអាយុ លុះចូលទៅដល់ ក៏ពោលពាក្យរាក់ទាក់ជាមួយនឹងយមកភិក្ខុមានអាយុ ។ បេ ។ លុះព្រះសារីបុត្តមានអាយុ គង់ក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ពោលនឹងយមកភិក្ខុមានអាយុ ដូច្នេះថា ម្នាលអាវុសោយមកៈ ឮថាលោកកើតទិដ្ឋិអាក្រក់មានសភាពយ៉ាងនេះថា អញយល់ច្បាស់នូវធម៌ដែលព្រះមានព្រះភាគសំដែងហើយថា ភិក្ខុជាខីណាស្រព តែទម្លាយកាយហើយ ខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ រមែងដាច់សូន្យទៅ មិនកើតទៀត ដូច្នេះ មែនឬ ។ យមកភិក្ខុមានអាយុឆ្លើយថា យ៉ាងហ្នឹងមែនហើយ ម្នាលអាវុសោ ខ្ញុំយល់ច្បាស់នូវធម៌ ដែលព្រះមានព្រះភាគសំដែងហើយ ថា ភិក្ខុជាខីណាស្រព តែទម្លាយកាយហើយ ខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ រមែងដាច់សូន្យទៅ មិនកើតទៀតទេ ។

តំ កឹ មញ្ញសិ អាវុសោ យមក រូបំ និច្ចំ វា អនិច្ចំ វាតិ ។ អនិច្ចំ អាវុសោ ។ វេទនា ។ សញ្ញា ។ សង្ខារា ។ វិញ្ញាណំ និច្ចំ វា អនិច្ចំ វាតិ ។ អនិច្ចំ អាវុសោ ។ តស្មាតិហ ។ បេ ។ ឯវំ បស្សំ ។ បេ ។ នាបរំ ឥត្ថត្តាយាតិ បជានាតិ ។

[២០០] តំ កឹ មញ្ញសិ អាវុសោ យមក រូបំ តថាគតោតិ សមនុបស្សសីតិ ។ នោ ហេតំ អាវុសោ ។ វេទនំ តថាគតោតិ សមនុបស្សសីតិ ។ នោ ហេតំ អាវុសោ ។ សញ្ញំ ។ សង្ខារេ ។ វិញ្ញាណំ តថាគតោតិ សមនុបស្សសីតិ ។ នោ ហេតំ អាវុសោ ។

[២០១] តំ កឹ មញ្ញសិ អាវុសោ យមក រូបស្មឹ តថាគតោតិ សមនុបស្សសីតិ ។ នោ ហេតំ អាវុសោ ។ អញ្ញត្រ រូបា តថាគតោតិ សមនុបស្សសីតិ ។ នោ ហេតំ អាវុសោ ។ វេទនាយ ។ បេ ។ អញ្ញត្រ វេទនាយ ។ បេ ។ សញ្ញាយ ។ អញ្ញត្រ សញ្ញាយ ។ សង្ខារេសុ ។ អញ្ញត្រ សង្ខារេហិ ។

ក្នុងកប្បទី ២០ អំពីកប្បនេះ ខ្ញុំបានកើតជាមហាក្សត្រចក្រពត្តិ ព្រះនាមសុមេធៈ ទ្រង់មានកម្លាំងច្រើន បរិបូណ៌ដោយរតនៈ ៧ ប្រការ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះអាបោបុប្ផិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ អាបោបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ។

បច្ចាគមនិយត្ថេរាបទាន ទី ៣

(៦៥) កាលនោះ ខ្ញុំជាបក្សីចក្រពាក នៅនាឆ្នេរស្ទឹងសិន្ធុ ខ្ញុំមានសារាយសុទ្ធជាអាហារផង ខ្ញុំសង្រួមល្អក្នុងសត្វទាំងឡាយផង ។ ខ្ញុំបានឃើញព្រះពុទ្ធ ជាបុគ្គលប្រាសចាកធូលីគឺកិលេស កំពុងនិមន្តទៅឰដ៏អាកាស ខ្ញុំពាំនូវផ្កាពំងដោយចំពុះ បង្អោនមកថ្វាយព្រះពុទ្ធ ព្រះនាមវិបស្សី ។

យស្ស សទ្ធា តថាគតេ   អចលា សុប្បតិដ្ឋិតា
តេន ចិត្តប្បសាទេន   ទុគ្គតឹ សោ ន គច្ឆតិ ។
ស្វាគតំ វត មេ អាសិ   ពុទ្ធសេដ្ឋស្ស សន្តិកេ
វិហាត្តមេន សន្តេន   សុពីជំ រោបិតំ មយា ។
ឯកនវុតេ ឥតោ កប្បេ   យំ បុប្ផមភិរោបយឹ
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ   ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ ។
សុចារុទស្សនា នាម   អដ្ឋេតេ ឯកនាមកា
កប្បេ សត្តរសេ អាសុំ   ចក្កវត្តី មហព្វលា ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ   វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា   កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា បច្ចាគមនិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

បច្ចាគមនិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

សទ្ធាមិនញាប់ញ័រ ដែលបុគ្គលណា តំកល់ល្អហើយចំពោះព្រះតថាគត បុគ្គលនោះ រមែងមិនទៅកាន់ទុគ្គតិ ដោយសេចក្ដីជ្រះថ្លានៃចិត្តនោះ ។

ខុ! ខ្ញុំមកល្អហើយ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធ ព្រះអង្គជាបុគ្គលប្រសើរ ខុ! ពូជដ៏ល្អ គឺបុណ្យ ខ្ញុំជាបក្សីបណ្ដុះទុកល្អហើយ ។ ក្នុងកប្បទី ៩១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានបូជាផ្កា ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ។ ក្នុងកប្បទី ១៧ អំពីកប្បនេះ ខ្ញុំបានជាក្សត្រ ៨ ដង មានព្រះនាមដូចគ្នា គឺព្រះនាមថាសុចារុទស្សនៈ ជាស្ដេចចក្រពត្តិ មានកម្លាំងច្រើន ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះបច្ចាគមនិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្ដែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ បច្ចាគមនិយត្ថេរាបទាន ។

ឆដ្ឋំ បរប្បសាទកត្ថេរាបទានំ

(៦៦) ឧសភំ បវរំ វីរំ មហេសឹ វិជិតាវិនំ

សុវណ្ណវណ្ណំ សម្ពុទ្ធំ កោ ទិស្វា នប្បសីទតិ ។

ហិមវា វាបរិមេយ្យោ សាគរោវ ទុរុត្តរោ(១)

តថេវ ឈានំ ពុទ្ធស្ស កោ ទិស្វា នប្បសីទតិ ។

វសុធា យថាប្បមេយ្យា ចិត្តា វនវដំសកា

តថេវ សីលំ ពុទ្ធស្ស កោ ទិស្វា នប្បសីទតិ ។

អនិលញ្ជសាសង្ខុព្ភោ យថាកាសោ អសង្ខយោ

តថេវ ញាណំ ពុទ្ធស្ស កោ ទិស្វា នប្បសីទតិ ។

ឥមាហិ ចតូហិ គាថាហិ ព្រាហ្មណោ សោនសវ្ហយោ(២)

ពុទ្ធសេដ្ឋំ ថវិត្វាន សិទ្ធត្ថមបរាជិតំ ។

---

១ ម. ទុរុត្តមោ ។ ២ ម. សេនសវ្ហយោ ។

បរប្បសាទកត្ថេរាបទាន ទី ៤

(៦៦) បុគ្គលណា ឃើញព្រះសម្ពុទ្ធ មានសម្បុរដូចមាស ជាទេសកបុរស ជាវីរបុរសប្រសើរ ទ្រង់ស្វែងរកនូវគុណធម៌ដ៏ធំ មានជ័យជំនះហើយ នឹងខានជ្រះថ្លាម្តេចបាន ៗ ភ្នំហិមពាន្ត មានប្រមាណមិនបាន និងសមុទ្រសាគរ គេឆ្លងបានដោយក្រ យ៉ាងណាមិញ ឈានរបស់ព្រះពុទ្ធ ក៏យ៉ាងនោះដែរ បុគ្គលឃើញហើយ នឹងខានជ្រះថ្លាម្តេចបាន ៗ ផែនដីមានប្រមាណមិនបាន របៀបផ្កាឈើក្នុងព្រៃ ដ៏ត្រកាល យ៉ាងណាមិញ សីលរបស់ព្រះពុទ្ធ ក៏យ៉ាងនោះដែរ បុគ្គលណាឃើញហើយ នឹងខានជ្រះថ្លាម្តេចបាន ៗ អាកាសមិនញាប់ញ័រ ដោយផ្លូវខ្យល់ បុគ្គលរាប់មិនបាន យ៉ាងណាមិញ ញាណរបស់ព្រះពុទ្ធ ក៏យ៉ាងនោះដែរ បុគ្គលណាឃើញហើយ នឹងខានជ្រះថ្លាម្តេចបាន ៗ ព្រាហ្មណ៍ឈ្មោះសោនៈ សរសើរនូវព្រះសិទ្ធត្ថៈ ជាព្រះពុទ្ធប្រសើរ ព្រះអង្គឈ្នះកិលេសមារ ដោយគាថាទាំង ៤ នេះហើយ

ចតុន្នវុតិកប្បានិ ទុគ្គតឹ នុបបជ្ជថ
សុគតីសុ សុសម្បត្តឹ អនុភោសឹ អនប្បកំ ។
ចតុន្នវុតេ ឥតោ កប្បេ ថវិត្វា លោកនាយកំ
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ថោមនស្ស ឥទំ ផលំ ។
ចតុទ្ទសម្ហិ កប្បម្ហិ ចតុរោ អាសុមុគ្គតា
សត្តរតនសម្បន្នា ចក្កវត្តី មហព្ពលា ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា បរប្បសាទកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

បរប្បសាទកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

មិនទៅកាន់ទុគ្គតិ អស់៩៤កប្ប ។

ខ្ញុំបានទទួលសម្បត្តិដ៏ល្អ ក្នុងសុគតិទាំងឡាយ មិនមែនតិចទេឡើយ ។ ក្នុងកប្បទី ៩៤ អំពីកប្បនេះ ខ្ញុំសរសើរព្រះសម្ពុទ្ធ ជានាយកនៃសត្វលោក ហើយមិនស្គាល់នូវទុគ្គតិ នេះជាផលនៃការសរសើរព្រះពុទ្ធ ។ ក្នុងកប្បទី ១៤ ខ្ញុំបានជាស្តេចចក្រពត្តិ ៤ ដង ព្រះនាមទុគ្គតៈដូចគ្នា ទ្រង់បរិបូណ៌ដោយរតនៈ ៧ ប្រការ មានកម្លាំងច្រើន ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះបរប្បសាទកត្ថេរ មានអាយុ បានសំដែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ បរប្បសាទកត្ថេរាបទាន ។

បញ្ចមំ ភិសទាយកត្ថេរាបទានំ

(៦៧) វេស្សភូ នាម នាមេន ឥសីនំ តតិយោ អហុ
កាននំ វនមោគយ្ហ វិហាសិ បុរិសុត្តមោ ។
ភិសមុឡាលំ គណ្ហិត្វា អគមឹ ពុទ្ធសន្តិកេ
តញ្ច ពុទ្ធស្ស អទាសឹ បសន្នោ សេហិ បាណិហិ ។
ករេន ច បរាមដ្ឋោ វេស្សភូវរពុទ្ធិនា
សុខាហំ នាភិជានាមិ សមំ តេន កុតុត្តរឹ(1) ។
ចរិមោ វត្តតេ មយ្ហំ ភវា សព្វេ សមូហតា
នាគោវ ពន្ធនំ ឆេត្វា វិហរាមិ អនាសវោ ។
ឯកត្តឹសេ ឥតោ កប្បេ យំ កម្មមករឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ភិសទានស្សិទំ ផលំ ។
សមោធានា ច រាជានោ សោឡស មនុជាធិបា
កប្បម្ហិ តេរសេ អាសុំ ចក្កវត្តី មហព្ពលា ។

---

១ ម. សមំ តេន កុតោត្តរិ ។

ភិសទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៥

(៦៧) ព្រះពុទ្ធ ព្រះនាមវេស្សភូ ជាបុរសដ៏ឧត្តម ជាព្រះពុទ្ធទី ៣ របស់ពួកព្រះពុទ្ធ ទ្រង់ស្វែងរក (នូវគុណធំ) ស្តេចទៅគង់នៅក្នុងព្រៃផ្សៃ ។ ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លា បានកាន់ក្រអៅឈូក ហើយដើរទៅក្នុងទីជិតនៃព្រះពុទ្ធ ថ្វាយក្រអៅឈូកនោះ ចំពោះព្រះពុទ្ធ ដោយដៃរបស់ខ្លួន ។ ព្រះពុទ្ធព្រះនាមវេស្សភូ មានព្រះប្រាជ្ញាដ៏ប្រសើរ ទ្រង់បានទទួលដោយព្រះហស្ត ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់សុខណា ដ៏ស្មើឬលើសជាងសុខដែលកើត អំពីបុណ្យនោះសោះឡើយ ។ ភពជាទីបំផុតរបស់ខ្ញុំ កំពុងប្រព្រឹត្តទៅ ភពទាំងពួង ខ្ញុំគាស់រំលើងចោលហើយ ខ្ញុំផ្តាច់ចំណង ដូចជាដំរី (ផ្តាច់ទន្នឹង) ហើយជាអ្នកមិនមានអាសវៈ ។ ក្នុងកប្បទី ៣១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំ បានធ្វើបុញ្ញកម្ម ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃការថ្វាយក្រអៅឈូក ។ ក្នុងកប្បទី ១៣ ខ្ញុំបានជាស្តេចចក្រពត្តិ ១៦ ដង ព្រះនាមសមោធានៈដូចគ្នា ជាធំក្នុងពួកមនុស្ស មានកម្លាំងច្រើន ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ភិសទាយកោ ថេរោ ឥមា
គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ភិសទាយកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ឆដ្ឋំ សុចិន្តិតត្ថេរាបទានំ

[៦៨] គិរិទុគ្គចរោ អាសឹ អភិជាតោវ កេសរី
មិគសង្ឃំ វធិត្វាន ជីវាមិ បព្វតន្តរេ ។
អត្ថទស្សី តុ ភគវា សព្វញ្ញូ វទតំ វរោ
មមុទ្ធរិតុកាមោ សោ អាគច្ឆិ បព្វតុត្តមំ ។
បសទញ្ច មិគំ ហន្ត្វា ភក្ខិតុំ សមុបាគមឹ
ភគវា តម្ហិ សមយេ ភិក្ខាចារេ[១] ឧបាគមិ ។

---

១ ម. ភិក្ខហេតោ ។

បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ពាក្យប្រដៅ របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះភិសទាយកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្ដែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ ភិសទាយកត្ថេរាបទាន ។

សុចិន្តិតត្ថេរាបទាន ទី៦

(៦៨) ខ្ញុំបានកើតជាកេសររាជសីហ៍ មានជាតិដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ត្រាច់ទៅតាមជ្រោះភ្នំ សំឡាប់នូវពួកម្រឹគ បរិភោគជីវិតក្នុងជ្រោះភ្នំ ។ គាប់ជួន ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះនាមអត្ថទស្សី ព្រះអង្គជាសព្វញ្ញូ ទ្រង់ប្រសើរជាងពួកអ្នកប្រាជ្ញ ព្រះអង្គប្រាថ្នាស្រោចស្រង់ខ្ញុំ ទើបស្ដេចមកកាន់ភ្នំដ៏ឧត្តម ។ ក្នុងសម័យនោះ ខ្ញុំសម្លាប់នូវបសុទម្រឹគ យកមកបំរុងបរិភោគ ព្រះមានព្រះភាគ ប្រព្រឹត្តបិណ្ឌបាត្រស្ដេចចូលមកជិតខ្ញុំ ។

ឆដ្ឋំ សុបិន្តិតត្ថេរាបទានំ

វរមំសាធិ បគ្គយ្ហ អគាសឹ តស្ស សត្ថុនោ
អនុមោទិ មហាវីរោ និញ្ញាបេន្តោ មមំ តទា ។
តេន ចិត្តប្បសាទេន គិរិទុគ្គប្បវិសហំ
បីតឹ ឧប្បាទយិត្វាន តត្ថ កាលកតោ អហំ ។
ឃតេន មំសទានេន ចិត្តស្ស បណិធីហិ ច
បណ្ណរសេ កប្បសតេ ទេវលោកេ រមឹ អហំ ។
អវសេសេសុ កប្បេសុ កុសលំ ករិតំ មយា
តេនេវ មំសទានេន ពុទ្ធានុស្សរណេន ច ។
អដ្ឋតឹសម្ហិ កប្បម្ហិ អដ្ឋ ទីឃាយុនាមកា
សដ្ឋិម្ហិតោ កប្បសតេ ទុវេ សរណនាមកា ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

សុបិន្តិតត្ថេរាបទាន ទី ៦

ខ្ញុំរើសយកសាច់ដ៏ល្អ ថ្វាយព្រះសាស្តាអង្គនោះ ឯព្រះសាស្តា ជាមហាវីរបុរស (សម្តែងធម៌) ញ៉ាំងខ្ញុំឲ្យរលត់ទុក្ខ ហើយទ្រង់អនុមោទនា ក្នុងកាលនោះ ៗ ខ្ញុំចូលទៅកាន់ជ្រោះភ្នំ ញ៉ាំងបីតិឲ្យកើតឡើង ដោយសេចក្តីជ្រះថ្លានៃចិត្តនោះ ខ្ញុំក៏ធ្វើកាលកិរិយាក្នុងទីនោះ ៗ ក្នុងកប្បទី ១.៨០០ ខ្ញុំបានរីករាយក្នុងទេវលោក ដោយទានសាច់នុ៎ះផង ដោយសេចក្តីតាំកល់ចិត្តនុ៎ះផង ៗ ដោយអំណោយ នៃទានសាច់នោះផង ដោយការរលឹកនូវព្រះពុទ្ធផង កុសល ខ្ញុំក៏បានធ្វើថែមទៀត ក្នុងកប្បដ៏សេស ៗ ក្នុងកប្បទី ៣៨ ខ្ញុំបានកើតជាស្តេច មាននាមថាទីឃាយុ ៨ ដង ក្នុងកប្បទី ៦.០០០ អំពីកប្បនេះ ខ្ញុំបានជាស្តេចពីរដង ព្រះនាមសរណៈ ៗ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ៗ

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា សុចិន្តិតោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

សុចិន្តិតត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

សត្តមំ វត្ថទាយកត្ថេរាបទានំ

(៦៩) បក្ខិជាតោ តទា អាសឹ សុបណ្ណោ គរុឡាធិបោ
អទ្ទសំ វិរជំ ពុទ្ធំ គច្ឆន្តំ គន្ធមាទនំ ។
ជហិត្វា គរុឡវណ្ណំ មាណវត្តំ អភជយឹ(១)
ឯកវត្ថំ មយា ទិន្នំ ទិបទិន្ទស្ស តាទិនោ ។
តញ្ច ទុស្សំ បដិគ្គយ្ហ ពុទ្ធោ លោកគ្គនាយកោ
អន្តលិក្ខេ ឋិតោ សត្ថា ឥមា គាថា អភាសថ ។
ឥមិនា វត្ថទានេន ចិត្តស្ស បណិធីហិ ច
បហាយ គរុឡយោនឹ ទេវលោកេ រមិស្សតិ ។

១ ម. អធារយឹ ។

បានឮថា ព្រះសុចិន្តិតត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ សុចិន្តិតត្ថេរាបទាន ។

វត្ថទាយកត្ថេរាបទាន ទី៣

(៦៩) ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំកើតជាបក្សីគ្រុឌ ជាធំលើពួកគ្រុឌ បានឃើញព្រះពុទ្ធ ព្រះអង្គមានធូលីគឺកិលេសប្រាសចេញហើយ កំពុងស្តេចទៅកាន់ភ្នំគន្ធមាទន៍ ។ ខ្ញុំបានលះបង់ភេទជាគ្រុឌ ហើយប្លែងខ្លួនជាមាណព ខ្ញុំបានថ្វាយសំពត់មួយបំពោះព្រះពុទ្ធ ព្រះអង្គជាបុគ្គលនឹងធឹង ទ្រង់ជាធំជាងសត្វជើងពីរ ។ ចំណែកខាងព្រះពុទ្ធ ជាអគ្គនាយកនៃសត្វលោក ជាសាស្តា ទ្រង់ឈរទទួលនូវសំពត់នោះ នៅលើអាកាស ហើយសម្តែង នូវគាថាទាំងនេះថា បក្សីគ្រុឌនេះ លុះលះបង់នូវកំណើតគ្រុឌហើយ នឹងទៅកេីតអរ ក្នុងទេវលោក ព្រោះទាននៃសំពត់នេះផង ព្រោះការតំកល់ចិត្តនេះផង ។

សត្តមំ វត្ថទាយកត្ថេរាបទានំ

អត្ថទស្សី តុ ភគវា លោកជេដ្ឋោ នរាសភោ
វត្ថានំ បសំសិត្វា បក្កាមិ ឧត្តរាមុខោ ។
ភវេ និព្ពត្តមានម្ហិ ហោន្តិ មេ វត្ថសម្បទា
អាកាសេ ឆទនំ ហោតិ វត្ថទានស្សិទំ ផលំ ។
អរុណសា សត្ត ជនា ចក្កវត្តី មហព្វលា
ឆត្តឹសតិម្ហិ អាសឹសុ កប្បម្ហិ មនុជាធិបា ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា វត្ថទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

វត្ថទាយកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

វត្ថទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៧

ចំណែកព្រះមានព្រះភាគ ព្រះនាមអត្ថទស្សី ជាចំបងក្នុងលោក ជានរាសភៈ ទ្រង់សរសើរទានសំពត់ ហើយទ្រង់ងាកព្រះភក្ត្រ ឆ្ពោះទៅទិសខាងជើង ទ្រង់ស្តេចចៀសចេញទៅ ។ កាលខ្ញុំកើតក្នុងភព ខ្ញុំតែងមានការបរិបូណ៌ដោយសំពត់ តែងមានគ្រឿងប្រក់បាំងឰដ៏អាកាស នេះជាផលនៃទានសំពត់ ។ ក្នុងកប្បទី ៣៦ ខ្ញុំបានជាស្តេចចក្រពត្តិ ៧ ដង ព្រះនាមអរុណសៈ មានកម្លាំងច្រើន ជាអធិបតីលើពួកមនុស្ស ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះវត្ថទាយកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ វត្ថទាយកត្ថេរាបទាន ។

អដ្ឋមំ អម្ពទាយកត្ថេរាបទានំ

(៧០) អនោមទស្សី ភគវា និសិន្នោ បព្វតន្តរេ

មេត្តាយ អផរិ លោកេ អប្បមាណេ និរូបធិ ។

កបិ អហំ តទា អាសឹ ហិមវន្តេ នគុត្តមេ

ទិស្វា អនោមមនិកំ ពុទ្ធេ ចិត្តំ បសាទយឹ ។

អវិទូរេ ហិមវន្តស្ស អម្ពាសុំ ផលិនោ តទា

តតោ បក្កំ គហេត្វាន អម្ពំ សមធុកំ អទំ ។

តម្មេ ពុទ្ធោ វិយាកាសិ អនោមទស្សី មហាមុនិ

ឥមិនា មធុទានេន អម្ពទានេន ចូភយំ ។

សត្តបញ្ញាសកប្បានិ ទេវលោកេ រមិស្សតិ

អវសេសេសុ កប្បេសុ វោកិណ្ណំ សំសរិស្សតិ ។

អម្ពទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៨

(៧០) ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះនាមអនោមទស្សី ទ្រង់គង់នៅក្នុងទីបន្ទោះភ្នំ ព្រះអង្គមិនមានឧបក្កិលេស (មានព្រះហឫទ័យ) ផ្សាយមេត្តាទៅក្នុងលោកមិនមានប្រមាណ ៗ គ្រានោះ ខ្ញុំបានកើតជាស្វាលើភ្នំដ៏ឧត្តម ឈ្មោះហិមពាន្ត បានឃើញព្រះពុទ្ធ មានគុណមិនថោកថយ មានគុណដ៏ក្រៃលែង ក៏ញុំាងចិត្តឲ្យជ្រះថ្លា ចំពោះព្រះពុទ្ធ ៗ ក្នុងគ្រានោះ មានដើមស្វាយមានផ្លែ ក្នុងទីមិនឆ្ងាយ អំពីភ្នំហិមពាន្ត ខ្ញុំក៏បានបេះផ្លែស្វាយទុំ មានរសផ្អែម អំពីដើមស្វាយនោះ ព្រមទាំងទឹកឃ្មុំ ហើយថ្វាយព្រះសម្ពុទ្ធ ៗ ព្រះពុទ្ធព្រះនាមអនោមទស្សី ជាមហាមុនី ទ្រង់ព្យាករខ្ញុំនោះ ដោយទានរបស់ខ្ញុំ ទាំង ២ គឺទានទឹកឃ្មុំនេះ និងទានទឹកផ្លែស្វាយនេះថា

ស្វានេះ នឹងរីករាយក្នុងទេវលោក អស់ ៥៧ កប្ប នឹងអន្ទោលទៅកាន់ភពដ៏ប្រឡូកប្រឡំ ក្នុងកប្បដ៏សេស ៗ

អដ្ឋមំ អដ្ឋទាយកត្ថេរាបទានំ

ខេបេត្វា ឆាបកំ កម្មំ   បរិបក្កាយ វុទ្ធិយា
វិជិភាតាទិហាកត្វា   កិលេសេ ឈាបយិស្សតិ ។
ទមេន យុត្តមេធាហំ   ទមិតោម្ហិ មហេសិនា
បត្តោម្ហិ អចលំ ឋានំ   ហិត្វា ជយបរាជយំ ។
សត្តសត្តតិកប្បសតេ   អដ្ឋដ្ឋជយ ជាមកា
ចតុទ្ទសា តេ រាជានោ   ចក្កវត្តី មហាព្វលា ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ   វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា   កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា អដ្ឋនាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

អដ្ឋទាយកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

អម្ពទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៨

លុះអស់បាបកម្ម មកអំពីអបាយភូមិ មានអសុរកាយ ជាដើម (បានមកជាមនុស្ស) ហើយញុំាងកិលេសឲ្យវិនស្ត ដោយសេចក្តីចម្រើនដ៏ចាស់ក្លា ។

ខ្ញុំដែលព្រះពុទ្ធ ស្វែងរកនូវគុណដ៏ធំ ទូន្មានហើយ ដោយការទូន្មានដ៏ឧត្តម ក៏បានលះបង់ នូវការឈ្នះនិងការចាញ់ ហើយដល់នូវទីមិនញាប់ញ័រ គឺព្រះនិព្វាន ។ ក្នុងកប្បទី ៧.៧០០ ខ្ញុំបានជាស្តេចចក្រពត្តិ ១៤ ដង ព្រះនាម អម្ពដ្ឋជ័យ ទ្រង់មានកម្លាំងច្រើន ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះអម្ពទាយកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ អម្ពទាយកត្ថេរាបទាន ។

នវមំ សុមនត្ថេរាបទានំ

(៧១) សុមនោ នាម នាមេន មាលាការោ អហំ តទា

អទ្ទសំ វិរជំ ពុទ្ធំ លោកាហុតិបដិគ្គហំ ។

ឧភោ ហត្ថេហិ បគ្គយ្ហ សុមនំ បុប្ផមុត្តមំ

ពុទ្ធស្ស អភិរោបេសឹ សិខិនោ លោកពន្ធុនោ ។

ឥមាយ បុប្ផបូជាយ ចេតនាបណិធីហិ ច

ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ ។

ឯកត្តឹសេ ឥតោ កប្បេ យំ បុប្ផមភោបយឹ

ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ ។

ចត្តឹសតិម្ហិ កប្បម្ហិ ចត្តារស្សុំ មហាយសា(១)

សត្តរតនសម្បន្នា រាជានោ ចក្កវត្តិនោ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ

ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

---

១ ម. បត្តាភេសុំ មហារសា ។

សុមនត្ថេរាបទាន ទី ៩

(៧១) ក្នុងគ្រានោះ ខ្ញុំជានាយមាលាការ (អ្នកធ្វើកម្រងផ្កា) ឈ្មោះសុមនៈ បានឃើញព្រះពុទ្ធ មានធូលីគឺកិលេសប្រាសចេញហើយ ព្រះអង្គជាអ្នកទទួលនូវគ្រឿងបូជា របស់សត្វលោក ។ ខ្ញុំលើកផ្គង នូវផ្កាម្លិះដ៏ឧត្តម ដោយដៃទាំងពីរ បង្អោនថ្វាយព្រះពុទ្ធព្រះនាមសិខី ព្រះអង្គជាផៅពង្សនៃលោក ។ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ ដោយការបូជាផ្កានេះផង ដោយការតំកល់ចេតនានេះផង នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ។ ក្នុងកប្បទី ៣១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានបូជាផ្កា ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ។ ក្នុងកប្បទី ២៦ ខ្ញុំបានជាស្តេចចក្រពត្តិ ៤ ដង ព្រះនាមមហាយសៈ ទ្រង់បរិបូណ៌ដោយរតនៈ ៧ ប្រការ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា សុមនោ ថេរោ ឥមា គាថា-
យោ អភាសិត្ថាតិ ។

សុមនត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ទសមំ បុប្ផចង្កោដិយត្ថេរាបទានំ

(៧២) អភីតរូបំ សីហំវ គរុឡគ្គំវ បក្ខិនំ
ព្យគ្ឃសុភំវ បវរំ អភិជាតំវ កេសរឹ ។
សិខីតិលោកសរណំ អនេញ្ជំ អបរាជិតំ
និសិន្នំ សមណានគ្គំ ភិក្ខុសង្ឃបុរក្ខតំ ។
ចង្កោដកេ ឋបេត្វាន អនោជំ បុប្ផមុត្តមំ
មហាចង្កោដកេនេវ ពុទ្ធសេដ្ឋំ សមោកិរឹ ។
តេន ចិត្តប្បសាទេន ទិបទិន្ទ នរាសភ
បត្តោម្ហិ អចលំ ឋានំ ហិត្វា ជយបរាជយំ ។
ឯកត្តឹសេ ឥតោ កប្បេ យំ កម្មមករឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ ។

បានឮថា ព្រះសុមនត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ សុមនត្ថេរាបទាន ។

បុប្ផចង្កោដិយត្ថេរាបទាន ទី ១០

[៧២] (ខ្ញុំបានឃើញ) ព្រះពុទ្ធព្រះនាមសិខី ព្រះអង្គមានសភាពមិនខ្ជិបខ្ជាច ដូចសីហៈ ដូចគ្រុឌប្រសើរជាងពួកបក្សី ដូចខ្លាធំដ៏ល្អប្រសើរ ដូចកេសររាជសីហ៍ មានជាតិខ្ពង់ខ្ពស់ ព្រះអង្គជាសរណៈនៃលោកទាំង ៣ មិនញាប់ញ័រ ទ្រង់ឈ្នះមារ ប្រសើរជាងពួកសមណៈ ទ្រង់គង់នៅ ដោយមានភិក្ខុសង្ឃចោមរោម ។ ខ្ញុំបានដាក់ផ្កាននោង ដ៏ប្រសើរក្នុងប្រអប់ ហើយថ្វាយទាំងប្រអប់ធំ ចំពោះព្រះពុទ្ធ ជាបុគ្គលប្រសើរ ។ បពិត្រព្រះអង្គជាធំជាងសត្វជើងពីរ ជានរាសភៈ ខ្ញុំលះបង់នូវការឈ្នះនិងការចាញ់ ហើយដល់នូវទីមិនកម្រើក គឺព្រះនិព្វាន ដោយសេចក្តីជ្រះថ្លានៃចិត្តនោះ ។ ក្នុងកប្បទី ៣១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានធ្វើបុញ្ញកម្ម ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ។

សម្បុណ្ណេ តឹសកប្បម្ហិ ទេវភូតិសនាមកោ
សត្តរតនសម្បន្នោ បញ្ចាសុំ ចក្កវត្តិនោ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា បុប្ផចង្គោដិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

បុប្ផចង្គោដិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ឧទ្ទានំ

សកចិត្តី អវោបុប្ផី បច្ចាគមនេន ច
បរប្បសាទភិសទោ សុចិន្តិវត្ថទាយកោ ។
អម្ពទាយី ច សុមនោ បុប្ផចង្គោដិយោបិ ច
គាថេកាសត្តតិ វុត្តា គណិតា អត្ថទស្សិភិ ។

សកចិត្តនិយវគ្គោ សត្តមោ ។

ក្នុងកប្បទី ៣០ គត់ ខ្ញុំបានជាស្តេចចក្រពត្តិ ៤ ដង ព្រះនាមទេវភូតិសៈ ទ្រង់បរិបូណ៌ដោយរតនៈ ៧ ប្រការ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះបុប្ផចង្កោដិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ បុប្ផចង្កោដិយត្ថេរាបទាន ។

ឧទ្ទាន

សកចិត្តនិយត្ថេរាបទាន ១ អាវោបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ១ បច្ចាគមនិយត្ថេរាបទាន ១ បរប្បសាទកត្ថេរាបទាន ១ ភិសទាយកត្ថេរាបទាន ១ វត្ថទាយកត្ថេរាបទាន ១ អម្ពទាយកត្ថេរាបទាន ១ សុមនត្ថេរាបទាន ១ បុប្ផចង្កោដិយត្ថេរាបទាន ១ ឯគាថាទាំងឡាយ ជាគ្រឿងសម្តែងនូវអត្ថ ដែលលោកពោលហើយ រាប់ទៅឃើញ ៧១ គាថា ។

ចប់ សកចិត្តនិយវគ្គ ទី ៧ ។

អដ្ឋមោ នាគសមាលវគ្គោ

បឋមំ នាគសមាលត្ថេរាបទានំ

(៧៣) អាបាដលឹ អហំ បុប្ផំ ឧជ្ឈិតំ សុមហាបថេ
ថូបម្ហិ អភិរោបេសឹ សិខិនោ លោកពន្ធុនោ ។
ឯកត្តឹសេ ឥតោ កប្បេ យំ កម្មមករឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ថូបបូជាយិទំ ផលំ ។
ឥតោ បណ្ណរសេ កប្បេ បុប្ផិយោ នាម ខត្តិយោ
សត្តរតនសម្បន្នោ ចក្កវត្តិ មហព្ពលោ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា នាគសមាលោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

នាគសមាលត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

នាគសមាលវគ្គ ទី ៨

នាគសមាលត្ថេរាបទាន ទី ១

(៧៣) ខ្ញុំបានរើសផ្កាដែលគេចោលកន្លងផ្លូវធំ ហើយបូជាព្រះស្តូបរបស់ព្រះសិខី ជាផៅពន្ធុនៃលោក ។ កន្លងកប្បទី ៣១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានធ្វើបុញ្ញកម្ម កន្លងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់នូវទុគ្គតិ នេះជាផលនៃការបូជាចំពោះព្រះស្តូប ។ កន្លងកប្បទី ១៥ អំពីកប្បនេះ ខ្ញុំបានជាស្តេចចក្រពត្តិ ព្រះនាមបុប្ផិយៈ ទ្រង់មានកម្លាំងច្រើន បរិបូណ៌ដោយរតនៈ ៧ ប្រការ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះនាគសមាលត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ នាគសមាលត្ថេរាបទាន ។

ទុតិយំ បទសញ្ញកត្ថេរាបទានំ

(៧៤) អក្កន្តញ្ច បទំ ទិស្វា តិស្សស្សាទិច្ចពន្ធុនោ
ហដ្ឋោ ហដ្ឋេន ចិត្តេន បទេ ចិត្តំ បសាទយឹ ។
ទ្វេនវុតេ ឥតោ កប្បេ យំ សញ្ញមលភឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ បទសញ្ញាយិទំ ផលំ ។
ឥតោ សត្តមកេ កប្បេ សុមេធោ នាម ខត្តិយោ
សត្តរតនសម្បន្នោ ចក្កវត្តិ មហព្ពលោ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា បទសញ្ញកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

បទសញ្ញកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

បទសញ្ញកត្ថេរាបទាន ទី ២

[៧៤] ខ្ញុំបានឃើញស្នាមព្រះបាទ របស់ព្រះតិស្សសម្មា-សម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គជាព្រះអាទិច្ចពន្ធុ ទ្រង់ជាន់ទុកហើយ ខ្ញុំមានចិត្តត្រេកអររីករាយ បានញុំាងចិត្តឲ្យជ្រះថ្លា ចំពោះស្នាមព្រះបាទនោះ ។ ក្នុងកប្បទី ៩២ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបាននូវសេចក្តីសំគាល់ ក្នុងស្នាមព្រះបាទ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃសេចក្តីសំគាល់ក្នុងស្នាមនៃព្រះបាទ ។ ក្នុងកប្បទី ៧ អំពីកប្បនេះ ខ្ញុំបានជាក្សត្រ ឈ្មោះសុមេធៈ ជាស្តេចចក្រពត្តិ មានកម្លាំងច្រើន បរិបូណ៌ដោយរតនៈ ៧ ប្រការ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះបទសញ្ញកត្ថេរ មានអាយុ បានសំដែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ បទសញ្ញកត្ថេរាបទាន ។

តតិយំ សុសញ្ញកត្ថេរាបទាន៍

(៧៨) ទុមគ្គេ បំសុកូលិកំ លគ្គំ ទិស្វាន សត្ថុនោ

តតោហំ អញ្ជលឹ កត្វា បំសុកូលំ អវន្ទហំ ។

ទ្វេនវុតេ ឥតោ កប្បេ យំ កម្មមករឹ តទា

ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ បំសុសញ្ញាយិទំ ផលំ ។

ឥតោ ចតុត្ថកេ កប្បេ ទុមហារោ សុ ខត្តិយោ

ចាតុរន្តោ វិជិតាវី ចក្កវត្តិ មហព្ពលោ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ

ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា សុសញ្ញកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

សុសញ្ញកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

សុសញ្ញកត្ថេរាបទាន ទី ៣

[៧៩] ខ្ញុំឃើញសំពត់បង្សុកូល របស់ព្រះសាស្តា ដែលព្រះអង្គពាក់ទុកលើចុងមែកឈើ លំដាប់នោះ ខ្ញុំធ្វើនូវអញ្ជលីថ្វាយបង្គំ ចំពោះសំពត់បង្សុកូល ។ ក្នុងកប្បទី ៩២ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានធ្វើបុញ្ញកម្ម ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់នូវទុគ្គតិ នេះជាផលនៃការសំគាល់នូវសំពត់បង្សុកូល ។ ក្នុងកប្បទី ៤ អំពីកប្បនេះ ខ្ញុំបានកើតជាក្សត្រឈ្មោះទុមហរៈ ជាស្តេចចក្រពត្តិ មានកម្លាំងច្រើន មានសមុទ្រទាំង ៤ ជាព្រំប្រទល់ ជាស្តេចមានជ័យជំនះ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះសុសញ្ញកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ សុសញ្ញកត្ថេរាបទាន ។

ចតុត្ថំ ភិសាលុវទាយកត្ថេរាបទានំ

(៧៦) កាននំ វនមោគ្គយ្ហ វសាមិ បវនេ អហំ
វិបស្សឹ អទ្ទសំ ពុទ្ធំ អាហុតីនំ បដិគ្គហំ ។
ភិសាលុវញ្ច បាទាសឹ ឧទកំ ហត្ថធោវនំ
វន្ទិត្វា សិរសា បាទេ បក្កាមិ ឧត្តរាមុខោ ។
ឯកនវុតេ ឥតោ កប្បេ ភិសាលុំ អទិំ តទា(១)
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ បុញ្ញកម្មស្សិទំ ផលំ ។
ឥតោ ច តតិយេ កប្បេ ភិសសម្មតខត្តិយោ
សត្តរតនសម្បន្នោ ចក្កវត្តិ មហព្វលោ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ភិសាលុវទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ភិសាលុវទាយកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ឆដ្ឋំ ភាណវារំ ។

---

១ ម. កត្ថចិ បោត្ថកេ ភិសាលបទុមំ អទាតិ ទិស្សតិ ។

ភិសាលុវទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៤

(៧៦) ខ្ញុំចូលទៅក្នុងព្រៃផ្សៃ ហើយនៅក្នុងព្រៃ បានឃើញព្រះពុទ្ធព្រះនាមវិបស្សី ព្រះអង្គគួរទទួលគ្រឿងបូជា ។ ខ្ញុំបានថ្វាយក្រអៅឈូក និងទឹកសម្រាប់លាងព្រះហស្ត ខ្ញុំថ្វាយបង្គំចំពោះព្រះបាទាដោយត្បូង ហើយបែរមុខទៅកាន់ទិសខាងជើង ដើរចៀសចេញទៅ ។ ក្នុងកប្បទី ៩១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំ បានថ្វាយក្រអៅឈូក ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំក៏មិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃបុញ្ញកម្ម ។ ក្នុងកប្បទី ៣ អំពីកប្បនេះ ខ្ញុំបានជាក្សត្រឈ្មោះភិសសម្មតៈ ជាស្តេចចក្រពត្តិ មានកម្លាំងច្រើន បរិបូណ៌ដោយរតនៈ ៧ ប្រការ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះភិសាលុវទាយកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ ភិសាលុវទាយកត្ថេរាបទាន ។

ចប់ ភាណវារៈ ទី ៦ ។

បញ្ចមំ ឯកសញ្ញកត្ថេរាបទានំ

(៧៧) ខណ្ឌោ នាមាសិ នាមេន វិបស្សិស្សគ្គសាវកោ
ឯកា ភិក្ខា មយា ទិន្នា លោកាហុតិបដិគ្គហោ ។
តេន ចិត្តប្បសាទេន ទិបទិន្ទ នរាសភ
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ឯកភិក្ខាយិទំ ផលំ ។
ចត្តាឡីសេ ឥតោ កប្បេ វរុណោ នាម ខត្តិយោ
សត្តរតនសម្បន្នោ ចក្កវត្តិ មហព្ពលោ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ឯកសញ្ញកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ឯកសញ្ញកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ឯកសញ្ញកត្ថេរាបទាន ទី៥

(៧៧) ព្រះអគ្គសាវក របស់ព្រះវិបស្សីសម្មាសម្ពុទ្ធ មាននាមថាខណ្ឌត្ថេរ ជាអ្នកគួរទទួលនូវគ្រឿងបូជា របស់សត្វលោក ខ្ញុំបានថ្វាយភិក្ខាមួយមុខ (ចំពោះអគ្គសាវកនោះ)។ បពិត្រព្រះអង្គជាធំជាងសត្វជើងពីរ ជានាយកៈ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ ដោយសេចក្តីជ្រះថ្លានៃចិត្តនោះ នេះជាផលនៃការថ្វាយភិក្ខាមួយមុខ ។ ក្នុងកប្ប ទី ៤០ អំពីកប្បនេះ ខ្ញុំបានជាក្សត្រឈ្មោះវរុណៈ បានជាស្តេចចក្រពត្តិ មានកម្លាំងច្រើន បរិបូណ៌ដោយរតនៈ៧ប្រការ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះឯកសញ្ញកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ ឯកសញ្ញកត្ថេរាបទាន ។

ឆដ្ឋំ តិណសន្ថារទាយកត្ថេរាបទានំ

(៧៨) ហិមវន្តស្ស អវិទូរេ មហាជាតស្សរោ អហុ
សតបត្តេហិ(១) សញ្ឆន្នោ នានាសកុណមាលយោ ។
តម្ហិ ន្ហាត្វា ច បិត្វា ច អវិទូរេ វសាមហំ
អទ្ទសំ សមណានគ្គំ គច្ឆន្តំ អនិលញ្ជសេ ។
មម សង្កប្បមញ្ញាយ សត្ថា លោកេ អនុត្តរោ
អព្ភតោ ឱរោហិត្វាន ភូមិយំ ឋាសិ តាវទេ ។
ឈាយេន តិណំ គយ្ហ និសីទនមទាសហំ
និសីទិ ភគវា តត្ថ តិលោកបតិ នាយកោ ។
សកំ ចិត្តំ បសាទេត្វា អវន្ទិំ លោកនាយកំ
ឧក្កុដិកោ អវសក្កិ និជ្ឈាយន្តោ មហាមុនឹ ។
តេន ចិត្តប្បសាទេន និម្មានំ ឧបបជ្ជហំ
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ សន្ថារស្ស ឥទំ ផលំ ។

១ សតបត្តេហីតិ ភវិតព្វំ ។

តិណសន្ថារទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៦

(៧៨) មានស្រះកើតឯងធំមួយ នៅក្នុងទីជិតនៃព្រៃហិម-ពាន្ត ជាស្រះដេរដាសដោយឧប្បលជាតឈ្មោះសត្តបត្តៈ(១) ជាលំនៅនៃបក្សីផ្សេង ៗ ខ្ញុំងូតផង ផឹកផង ក្នុងស្រះនោះ ហើយនៅក្នុងទីមិនឆ្ងាយ ខ្ញុំបានឃើញព្រះពុទ្ធ ព្រះអង្គប្រ-សើរបស់ពួកសមណៈ កំពុងស្តេចទៅ ក្នុងអាកាស ។ ព្រះសាស្តា ព្រះអង្គប្រសើរផុតក្នុងលោក បានជ្រាបបំណងរបស់ខ្ញុំ ហើយទ្រង់យាងចុះអំពីអាកាស មកឋិតលើផែនដីក្នុងខណៈនោះ ។ ខ្ញុំបានយកកណ្តៀវប្រួតស្មៅ មកថ្វាយជាគ្រឿងគង់ ឯព្រះមានព្រះភាគ ព្រះអង្គជាម្ចាស់នៃលោកទាំង ៣ ជានាយក គង់លើស្មៅនោះ ។ ខ្ញុំបានញ៉ាំងចិត្តរបស់ខ្លួនឲ្យជ្រះថ្លា ហើយថ្វាយបង្គំព្រះលោកនាយក រួចដើរថយក្រោយ សំឡឹងមើលព្រះពុទ្ធ ជាមហាមុនី ។ ខ្ញុំក៏បានទៅកើតឯឋាននិម្មានរតី ដោយសេចក្តីជ្រះថ្លានៃចិត្តនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃកម្រាល ។

---

១ ពាក្យ សត្តបត្តៈ នេះ ជាឈ្មោះឧប្បលដែលដុះនៅក្នុងទឹក មានស្លឹក ៧ ឬស្លឹកមានផែក៧ ឬក៏ឈូកមានត្របក ៧ ។

ឥតោ ទុតិយកេ កប្បេ មិត្តសម្មតខត្តិយោ
សត្តរតនសម្បន្នោ ចក្កវត្តិ មហព្វលោ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា តិណសន្ថារទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

តិណសន្ថារទាយកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

សត្តមំ សូចិទាយកត្ថេរាបទានំ

(៧៩) តឹសកប្បសហស្សម្ហិ សម្ពុទ្ធោ លោកនាយកោ
សុមេធោ នាម នាមេន ទ្វត្តឹសវរលក្ខណោ ។
តស្ស កញ្ចនវណ្ណស្ស ទិបទិន្ទស្ស តាទិនោ
បញ្ច សូចី មយា ទិន្នា សិព្វនត្ថាយ ចីវរំ ។

ក្នុងកប្បទី ២ អំពីកប្បនេះ ខ្ញុំបានជាក្សត្រ ឈ្មោះមិត្តសម្មតៈ ជាស្តេចចក្រពត្តិ មានកម្លាំងច្រើន បរិបូណ៌ដោយរតនៈ ៧ ប្រការ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះតិណសន្ថារទាយកត្ថេរ មានអាយុ បាន សម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ តិណសន្ថារទាយកត្ថេរាបទាន ។

សូចិទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៧

(៧៩) ក្នុងកប្ប ទី ៣០.០០០ ព្រះសម្ពុទ្ធជានាយកនៃលោក ព្រះនាមសុមេធៈ មានព្រះលក្ខណៈ ៣២ ប្រការ ដ៏ប្រសើរ (ឧប្បត្តិឡើង) ។ ខ្ញុំបានប្រគេនម្ជុល ៥ ចំពោះព្រះសុមេធៈ ជាធំជាងសត្វជើងពីរនោះ ព្រះអង្គមានសម្បុរដូចមាស មានព្រះហឫទ័យនឹងធឹង ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ការដេរចីវរ ។

តេនេវ សុចិន្នេន　　និបុណត្ថវិបស្សកំ
តិក្ខលហុញ្ញជាសុញ្ញ　　ញាណំ មេ ឧបបជ្ជថ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ　　ភវា សព្វេ សមូហតា
ធារេមិ អន្តិមំ ទេហំ　　សម្មាសម្ពុទ្ធសាសនេ ។
និបនាធិបតិ នាម　　ភជាជោ ចតុកេ អហុំ
សត្តរតនសម្បន្នា　　ចក្កវត្តី មហព្ពលា ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ　　វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា　　កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា សុចិន្នាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

សុបិទាយកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ប្រាជ្ញាញាណដ៏មុតរហ័សផង ជាគ្រឿងឃើញច្បាស់នូវអត្ថដ៏ល្អិតផង ជាសុខសប្បាយផង បានកើតឡើងដល់ខ្ញុំ ព្រោះការថ្វាយនូវម្ជុលនោះឯង ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំបានដុតបំផ្លាញអស់ហើយ ភពទាំងអស់ ខ្ញុំគាស់រំលើងចោលហើយ ខ្ញុំទ្រទ្រង់នូវរាងកាយជាទីបំផុត ក្នុងសាសនា នៃព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ។ ខ្ញុំបានជាព្រះរាជា ៤ ដង ឈ្មោះទិបទាធិបតី ដូចគ្នា ជាស្តេចចក្រពត្តិ ទ្រង់មានកម្លាំងច្រើន បរិបូណ៌ដោយរតនៈ ៧ ប្រការ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះសូចិទាយកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ សូចិទាយកត្ថេរាបទាន ។

អដ្ឋមំ បាដលិបុប្ផិយត្ថេរាបទានំ

(៨០) សុវណ្ណវណ្ណំ សម្ពុទ្ធំ គច្ឆន្តំ អន្តរាបណេ
កញ្ចនគ្ឃិយសង្កាសំ ទ្វត្តឹសវរលក្ខណំ ។
សេដ្ឋិបុត្តោ តទា អាសឹ សុខុមាលោ សុខេធិតោ
ឧច្ឆង្គេ បាដលីបុប្ផំ កត្វាន អភិរោបយឹ ។
ហដ្ឋោ ហដ្ឋេន ចិត្តេន បុប្ផេហិ អភិបូជយឹ
តិស្សំ លោកវិទុំ នាថំ នរទេវំ នមស្សិហំ ។
ទ្វេនវុតេ ឥតោ កប្បេ យំ កម្មមករឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ បុប្ផបូជាយិទំ ផលំ ។
ឥតោ តេសដ្ឋិកប្បម្ហិ អភិសម្មតនាមកោ
សត្តរតនសម្បន្នោ ចក្កវត្តិ មហព្ពលោ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

បាដលិបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ទី ៨

(៨០) (ខ្ញុំបានឃើញ) ព្រះសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គមានសម្បុរដូចជាសម្បុរនៃមាស កំពុងយាងទៅក្នុងចន្លោះរានផ្សារ មានព្រះលក្ខណៈ ៣២ ប្រការដ៏ប្រសើរ ដូចជាចេតិយមាស ។ ក្នុងគ្រានោះ ខ្ញុំកើតជាសេដ្ឋិបុត្ត ជាសុខុមាលជាត បិតនៅក្នុងសេចក្ដីសុខ បានដកផ្កាប្រទៀងក្នុងថក់ ហើយបង្អោនផ្កានោះ (ថ្វាយព្រះអង្គ) ។ ខ្ញុំជាអ្នកមានចិត្តរីករាយស្រស់-ស្រាយ បានបូជាផ្កានោះ រួចខំនមស្ការចំពោះព្រះពុទ្ធព្រះនាមតិស្សៈ ព្រះអង្គជាបច្ចាស់នូវត្រៃលោក ទ្រង់ជាទីពឹងជាវិសុទ្ធិទេព របស់ពួកជន ។ ក្នុងកប្បទី ៩២ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំ បានធ្វើនូវបុញ្ញកម្ម ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផល នៃការបូជាផ្កា ។ ក្នុងកប្បទី ៦៣ អំពីកប្បនេះ ខ្ញុំបានកើតជាស្ដេចចក្រពត្តិ មានព្រះនាមថាអភិសម្មតៈ ទ្រង់មានកម្លាំងច្រើន បរិបូណ៌ដោយរតនៈ ៧ ប្រការ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា បាដលិបុប្ផិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

បាដលិបុប្ផិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

នវមំ ឋិតញ្ជលិយត្ថេរាបទានំ

(៨១) មិគលុទ្ទោ បុរេ អាសឹ អរញ្ញេ កាននេ អហំ
តត្ថទ្ទសាសឹ សម្ពុទ្ធំ ទ្វត្តឹសវរលក្ខណំ ។
តត្ថាហំ អញ្ជលឹ កត្វា បក្កាមឹ បាចីនាមុខោ
អវិទូរេ និសិន្នស្ស និយកេ បណ្ណសន្ថរេ(១) ។
តតោ មេ អសនីបាតោ មត្ថកេ និបតី តទា
សោហំ មរណកាលម្ហិ អកាសឹ បុនរញ្ជលឹ ។
ទ្វេនវុតេ ឥតោ កប្បេ អញ្ជលឹ អករឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ អញ្ជលិស្ស ឥទំ ផលំ ។
ចតុប្បញ្ញាសកប្បម្ហិ មិគកេតុសនាមកោ
សត្តរតនសម្បន្នោ ចក្កវត្តិ មហព្ពលោ ។

---

១ ម. បណ្ណសន្ថតេ ។

បានឮថា ព្រះបាដលិបុប្ផិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ បាដលិបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ។

ឋិតញ្ជលិយត្ថេរាបទាន ទី ៩

(៨១) ក្នុងកាលមុន ខ្ញុំជាព្រានម្រឹគនៅក្នុងព្រៃធំ បានឃើញព្រះសម្ពុទ្ធមានព្រះគុណ ៣២ ដ៏ប្រសើរ ក្នុងទីនោះ ។ ខ្ញុំធ្វើអញ្ជលីចំពោះព្រះពុទ្ធ ព្រះអង្គគង់នៅលើកម្រាលស្លឹកឈើដែលខ្ញុំតាក់តែងទុក ក្នុងទីមិនឆ្ងាយអំពីទីនោះ ហើយខ្ញុំបែរមុខឆ្ពោះទៅទិសខាងកើត ដើរចៀសចេញទៅ ។ លំដាប់នោះ ការធ្លាក់ចុះរន្ទះ ក៏ធ្លាក់ត្រូវក្បាលខ្ញុំ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំក៏បានធ្វើអញ្ជលីម្តងទៀត ក្នុងកាលទៀបស្លាប់ ។ ក្នុងកប្បទី ៩២ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានធ្វើនូវអញ្ជលីកម្ម ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃអញ្ជលិកម្ម ។ ក្នុងកប្បទី ៥៤ ខ្ញុំបានជាស្តេចចក្រពត្តិព្រះនាមមិគកេតុ មានកម្លាំងច្រើន បរិបូណ៌ដោយរតនៈ ៧ ប្រការ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា បិតញ្ជលិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

បិតញ្ជលិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ទសមំ តីណិបទុមិយត្ថេរាបទានំ

[៨២] បទុមុត្តរោ នាម ជិនោ សព្វធម្មាន បារគូ
ទន្តោ ទន្តបរិវុតោ នគរា និក្ខមី តទា[1] ។
នគរេ ហំសវតិយា អហោសឹ មាលិកោ តទា
យំ តត្ថ ឧត្តមំ តីណិ បទុមបុប្ផានិ អគ្គហឹ ។
អទ្ទសំ វិរជំ ពុទ្ធំ បដិមគ្គន្តរាបណេ
សហ ទិស្វាន សម្ពុទ្ធំ ឯវំ ចិន្តេសហំ តទា ។

---

១ ម. ជិនោ ។

បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះបិតញ្ចលិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ បិតញ្ចលិយត្ថេរាបទាន ។

តីណិបទុមិយត្ថេរាបទាន ទី ១០

(៨២) គ្រានោះ ព្រះជិនស្រីព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ព្រះអង្គដល់នូវត្រើយនៃធម៌ទាំងពួង ទ្រង់មានឥន្ទ្រិយទូន្មានហើយ ដែលសាវ័កមានឥន្ទ្រិយទូន្មានហោមហែម ទ្រង់ស្តេចចេញអំពីទីក្រុង ។ គ្រានោះ ខ្ញុំជានាយមាលាការ ក្នុងក្រុងហង្សវតី បានកាន់ផ្កាឈូក ៣ ដែលជាផ្កាដ៏ឧត្តមក្នុងពួកផ្កានោះ ។ ក្នុងគ្រានោះ ខ្ញុំបានឃើញព្រះពុទ្ធ ព្រះអង្គមានធូលី គឺកិលេសប្រាសចេញហើយ ក្នុងចន្លោះផ្លូវ ត្រង់ផ្លូវបួបគ្នានោះ លុះឃើញព្រះសម្ពុទ្ធហើយ បានគិតយ៉ាងនេះថា

កឹ មេ ឥមេហិ បុប្ផេហិ រញ្ញោ ឧបដ្ឋិតេហិ មេ
គាមំ វា គាមខេត្តំ វា សហស្សំ វា លភេយ្យហំ ។
អទន្តទមកំ វីរំ សព្វសត្តសុខាវហំ
លោកនាថំ បូជេត្វា លច្ឆាមិ អមតន្ទទំ ។
ឯវាហំ ចិន្តយិត្វាន សកំ ចិត្តំ បសាទយឹ
តីណិ លោហិតកេ គយ្ហ អាកាសេ ឧក្ខិបឹ តទា ។
មយា ឧក្ខិត្តមត្តម្ហិ អាកាសេ បត្ថរឹសុ តេ
ធារឹសុ មត្ថកេ តត្ថ ឧទ្ធំវណ្ដា អធោមុខា ។
យេ កេចិ មនុជា ទិស្វា ឧក្កុដ្ឋឹ សម្បវត្តយុំ
ទេវតា អន្តលិក្ខម្ហិ សាធុការំ បវត្តយុំ ។

អញមានប្រយោជន៍ដូចម្តេច ដោយផ្កានេះ ដែលអញថ្វាយដល់ព្រះរាជា (ព្រោះបើថ្វាយ) អញបានតែត្រឹមស្រុក ១ ឬខែត្ររបស់ស្រុក ១ ឬទ្រព្យមួយពាន់ប៉ុណ្ណោះ ៗ បើអញបូជាព្រះលោកនាថ ជាវីរបុរស អ្នកទូន្មាននូវបុគ្គលដែលមិនទាន់ទូន្មាន ព្រះអង្គនាំមកនូវសុខ ដល់សត្វទាំងពួងវិញ រមែងបាននូវទ្រព្យឧត្តមគឺអមតៈ ៗ លុះខ្ញុំគិតយ៉ាងនេះហើយ ក៏ញុំាងចិត្តរបស់ខ្លួនឲ្យជ្រះថ្លា កាលនោះ ខ្ញុំក៏បានយកផ្កាឈូកក្រហម ៣ បោះឡើងទៅឰដ៏អាកាស ៗ ផ្កាទាំងនោះ ដែលខ្ញុំគ្រាន់តែបោះឡើងទៅ ក៏ទៅនៅលើអាកាស មានទងឡើងលើ មានមុខសំយុងចុះមកក្រោម បាំងនៅខាងលើព្រះសិរ្សៈនៃព្រះពុទ្ធ ក្នុងទីនោះ ៗ ពួកមនុស្សណាមួយបានឃើញហើយ ក៏នាំគ្នាញុំាងសម្លេងហ៊ោកឹកកង ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ទាំងពួកទេវតា ក៏ញុំាងសាធុការឲ្យប្រព្រឹត្តទៅក្នុងអាកាសថា

ទសមំ តីណិបទុមិយត្ថេរាបទានំ

អច្ឆរំ លោកេ ឧប្បន្នំ ពុទ្ធសេដ្ឋស្ស វាហសា
សព្វេ ធម្មំ សុណិស្សាម ពុទ្ធានំ វាហសា មយំ ។
បទុមុត្តរោ លោកវិទូ អាហុតីនំ បដិគ្គហោ
វីថិយញ្ហិ ឋិតោ សន្តោ ឥមា គាថា អភាសថ ។
យោ សោ ពុទ្ធំ អបូជេសិ រត្តបទ្មេហិ មាណវោ
តមហំ កិត្តយិស្សាមិ សុណាថ មម ភាសតោ ។
តីសកប្បសហស្សានិ ទេវលោកេ រមិស្សតិ
តីសក្ខត្តុញ្ច (១) ទេវិន្ទោ ទេវរជ្ជំ ករិស្សតិ ។
មហាវិត្ថារិកំ នាម ព្យម្ហំ ហេស្សតិ តាវទេ
តិយោជនសតុព្វិទ្ធំ ទិយឌ្ឍសតវិត្ថតំ ។
ចត្តារិ សតសហស្សានិ និយ្យុហា ច សុមាបិតា
កូដាគារវរូបេតា មហាសយនមណ្ឌិតា ។

---
១ ម. តីសកប្បានិ ។

ហេតុអស្ចារ្យ កើតហើយក្នុងលោក យើងទាំងអស់គ្នានឹងស្តាប់ព្រះធម៌ តាមហេតុកើតនៃព្រះពុទ្ធ ជាបុគ្គលប្រសើរ តាមហេតុកើតនៃផ្កាទាំងឡាយ ។ ឯព្រះពុទ្ធ ព្រះនាមបទុមុត្តរៈ ព្រះអង្គជ្រាបច្បាស់នូវត្រៃលោក គួរទទួលនូវគ្រឿងបូជា ទ្រង់ឈរក្នុងថ្នល់ ត្រាស់នូវគាថាទាំងនេះថា

មាណពណា បានបូជាចំពោះព្រះពុទ្ធ ដោយផ្កាឈូកក្រហម តថាគតនឹងសម្តែងសរសើរ នូវមាណពនោះ អ្នកទាំងឡាយ ចូរស្តាប់តថាគតសម្តែងចុះ ។ មាណពនេះនឹងរីករាយ ក្នុងទេវលោក អស់ ៣០ ពាន់កប្ប នឹងបានជាធំជាងទេវតា សោយទេវរាជសម្បត្តិ អស់ ៣០ដង ។ វិមានឈ្មោះមហាវិត្ថារិកៈ មានកំពស់ ៣០០ យោជន៍ ទទឹង ១៥០ យោជន៍ នឹងផុសឡើង (សម្រាប់មាណពនេះ) ក្នុងខណៈនោះ ។ ផ្ទះប្រធានទាំងឡាយ មានប្រមាណ ៤ សែន ប្រកបដោយផ្ទះកំពូលដ៏ប្រសើរ សឹងប្រដាប់ដោយសេយ្យាសនៈដ៏ប្រសើរ ដែលបុញ្ញកម្មនិម្មិតល្អហើយ ។

កោដិសតសហស្សាយោ បរិវារេស្សន្តិ អច្ឆរា
កុសលា នច្ចគីតស្ស វាទិតេ ច បទក្ខិណា ។
ឯតាទិសេ ព្យម្ហវរេ នារីគណសមាកុលេ
វស្សិស្សតិ បុប្ផវស្សោ ទិព្វោ លោហិតកោ តទា(១) ។
ភិត្តិខីលេ នាគទន្តេ ទ្វារពាហេ ច តោរណេ
ចក្កមត្តា លោហិតកា ឱលម្ពិស្សន្តិ តាវទេ ។
បត្តេន បត្តសញ្ឆន្នេ អន្តោ ព្យម្ហវរេ ឥមំ
អត្ថរិត្វា បារុបិត្វា តុវដ្ដិស្សន្តិ តាវទេ ។
ភវនំ បរិវារេត្វា សមន្តា សតយោជនំ(២)
តេ វិសុទ្ធា លោហិតកា ទិព្វគន្ធំ(៣) បវាយរេ ។
បញ្ចសត្តតិក្ខត្តុញ្ច ចក្កវត្តិ ភវិស្សតិ
បទេសរជ្ជំ វិបុលំ គណនាតោ អសង្ខិយំ ។

---

១ ម. បទុមលោហិតកោ សទា ។ ២ ម. សតយោជនេ ។ ៣ ម. កត្ថចិ បោត្ថកេ ទិព្វគន្ធាតិ ទិស្សតិ ។

ពួកស្រីអប្សរប្រមាណមួយសែនកោដិ ជាអ្នកឈ្លាសក្នុងការរាំនិងការច្រៀងផង រាងរៃក្នុងការប្រគំផង រមែងចោមរោមក្រៀបគ្រាជានិច្ច ។ ក្នុងគ្រានោះ ភ្លៀងជាវិការៈនៃផ្កាទិព្វមានពណ៌ក្រហម ក៏បង្អុរចុះលើវិមានដ៏ប្រសើរ ប្រាកដដូច្នោះដែលកុះករដោយពួកនារី ។ ផ្កាឈូកក្រហម ប៉ុនកង់រទេះសំយុងចុះត្រង់សសរជញ្ជាំងផង ត្រង់ដៃកែវផង ត្រង់មេទ្វារផង ត្រង់ក្លោងទ្វារផង ក្នុងខណៈនោះ ។ ផ្កាឈូកទាំងនោះក្រាលបិទបាំងនូវលំនៅនេះ ជាវិមានប្រសើរ ដែលព្រោងព្រាតដោយស្លឹកឈើគ្រប់ពណ៌ វិលវង់នៅខាងក្នុង ក្នុងខណៈនោះ ។ ផ្កាឈូកក្រហមសុទ្ធទាំងនោះ ព័ទ្ធព័ន្ធនូវលំនៅមានប្រមាណ ១០០ យោជន៍ជុំវិញ ហើយផ្សាយនូវក្លិនជាទិព្វ ។ មាណពនេះ នឹងបានជាស្ដេចចក្រពត្តិ អស់ ៧៥ ដង(នឹងសោយ) បទេសរាជ្យដ៏ធំទូលាយ រាប់ជាតិមិនអស់ ។

ទសមំ តីណិបទុមិយត្ថេរាបទានំ

សម្បត្តិយា ទុវេ កុត្វា　　អតីតិ អនុបុព្វសោ
សម្បត្តេ បរិយោសានេ　　និព្វានំ ចាបុណិស្សតិ ។
សុនិដ្ឋា វត មេ ពុទ្ធោ　　ភណិដ្ឋមុបយោជិតំ
បទ្មានិ តីណិ បូជេត្វា　　អនុភោសិទ្ធិសម្បទា ។
អជ្ជ មេ ធម្មបត្តស្ស　　វិប្បមុត្តស្ស សព្វសោ
សុបុប្ផិតំ លោហិតកំ　　ធារយិស្សតិ មត្ថកេ ។
មម កម្មំ កថេន្តស្ស　　បទុមុត្តរសត្ថុនោ
សតភាណសហស្សានិ　　ធម្មាភិសមយោ អហុ ។
សតសហស្សេ ឥតោ កប្បេ　　យំ ពុទ្ធមបូជយឹ
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ　　តិណ្ណំ បទ្មានិទំ ផលំ ។
កិលេសា ឈាបិតា មយ្ហំ　　ភវា សព្វេ សមូហតា
សព្វាសវា បរិក្ខីណា　　នត្ថិទានិ បុនព្ភវោ ។

តីណិបទុមិយត្ថេរាបទាន ទី ១០

មាណពនោះ នឹងបានបរិភោគនូវសម្បត្តិទាំងពីរ មិនមានបង្រៃ ឧបទ្រព លុះដល់ទីបំផុត នឹងបានដល់ព្រះនិព្វាន ។

ឱព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំបានឃើញច្បាស់ហើយ ពាណិជ្ជកម្ម ខ្ញុំបានប្រកបហើយ ខ្ញុំបូជានូវផ្កាឈូក ៣ ហើយ ទើបបាននូវសម្បត្តិបីប្រការ ។ ក្នុងថ្ងៃនេះ ផ្កាឈូកក្រហមរីកល្អបាំងលើក្បាលខ្ញុំ ដែលបាននូវធម៌ រួចស្រឡះដោយប្រការទាំងពួង ។ កាលព្រះសាស្តា ព្រះនាមបទុមុត្តរៈ កំពុងសម្តែងនូវបុព្វកម្មរបស់ខ្ញុំ ធម្មាភិសម័យគឺមគ្គផល ក៏កើតមានដល់ពួកសត្វ មានប្រមាណច្រើន ។ ក្នុងកប្បទីមួយសែនអំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានបូជាផ្កា ចំពោះព្រះពុទ្ធ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃផ្កាឈូក ៣ ។ កិលេសទាំងឡាយ ខ្ញុំដុតបំផ្លាញហើយ ភពទាំងពួង ខ្ញុំគាស់រំលើងចេញហើយ អាសវៈទាំងពួងក៏អស់រលីងហើយ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ ភពថ្មីមិនមានទេ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា តីណិបទុមិយោ ថេរោ ឥមា
គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

តីណិបទុមិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ឧទ្ទានំ

នាគសមាលោ បទសញ្ញី សុសញ្ញា លុវនាយកោ
ឯកសញ្ញី តិណាឧកោ សូចិ បាដលិបុប្ផិយោ
ឋិតញ្ជលី តិបទុមី គាថាយោ បញ្ចសត្តតិ ។

នាគសមាលវគ្គោ អដ្ឋមោ ។

បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះតីណិបទុមិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ តីណិបទុមិយត្ថេរាបទាន ។

ឧទ្ទាន

នាគសមាលត្ថេរាបទាន ១ បទសញ្ញកត្ថេរាបទាន ១ សុសញ្ញកត្ថេរាបទាន ១ កិសាលុវទាយកត្ថេរាបទាន ១ ឯកសញ្ញកត្ថេរាបទាន ១ តិណសន្ថារទាយកត្ថេរាបទាន ១ សូចិទាយកត្ថេរាបទាន ១ បាដលិបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ១ ឋិតញ្ជលិយត្ថេរាបទាន ១ តីណិបទុមិយត្ថេរាបទាន ១ មានគាថា ៧៤ ។

ចប់ នាគសមាលវគ្គ ទី ៨ ។

នវមោ តិមិរបុប្ផិយវគ្គោ

បឋមំ តិមិរបុប្ផិយត្ថេរាបទានំ

(៨៣) ចន្ទភាគានទីតីរេ អនុសោតំ វជាមហំ

និសិន្នំ សមណំ ទិស្វា វិប្បសន្នមនាវិលំ ។

តស្ស(១) ចិត្តំ បសាទេសឹ(២) ឯវំ ចិន្តេសហំ តទា

តារយិស្សតិ តិណ្ណាយំ ទន្តោយំ ទមយិស្សតិ ។

អស្សាសិស្សតិ អស្សត្ថោ សន្តោ ច សមយិស្សតិ

មោចយិស្សតិ មុត្តោ ច និព្វាបេស្សតិ និព្វុតោ ។

ឯវាហំ ចិន្តយិត្វាន សិទ្ធត្ថស្ស មហេសិនោ

គហេត្វា តិមិរបុប្ផំ មត្ថកេ ឱកិរឹ តទា(៣) ។

---

១ ម. តត្ថ ។ ២ ម. បសាទេត្វា ។ ៣ ម. អហំ ។

តិមិរបុប្ផិយវគ្គ ទី ៩

តិមិរបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ទី ១

(៧៣) ខ្ញុំដើរទៅកាន់ទីបណ្ដោយខ្សែទឹក ក្បែរឆ្នេរស្ទឹងចន្ទភាគា ក៏បានឃើញព្រះសមណសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គកំពុងគង់ មានព្រះកាយស្អាតថ្លា មិនមានសៅហ្មង ។ ខ្ញុំញុំាងចិត្តឲ្យជ្រះថ្លាចំពោះព្រះអង្គនោះ ក្នុងគ្រានោះ ខ្ញុំក៏គិតយ៉ាងនេះថា ព្រះពុទ្ធនេះ ព្រះអង្គឆ្លងរួចហើយ នឹងញុំាងសត្វឲ្យឆ្លងផង ព្រះពុទ្ធនេះ មានឥន្ទ្រិយទូន្មានហើយ នឹងទូន្មាន (នូវពួកសត្វ) ផង ។ ព្រះអង្គជាអ្នកស្រស់ស្រាយ នឹងញុំាងសត្វឲ្យស្រស់ស្រាយផង ព្រះអង្គជាអ្នកស្ងប់រម្ងាប់ នឹងញុំាងសត្វឲ្យស្ងប់រម្ងាប់ផង ព្រះអង្គរលត់ទុក្ខហើយ នឹងញុំាងសត្វឲ្យរលត់ផង ។ លុះខ្ញុំគិតយ៉ាងនេះហើយ ទើបកាន់យកនូវផ្កាតិមិរព្រឹក្ស ហើយព្រោចទៅលើព្រះសិរ្សៈនៃព្រះពុទ្ធ ព្រះនាមសិទ្ធត្ថៈ ព្រះអង្គស្វែងរកនូវគុណដ៏ធំ ក្នុងកាលនោះ ។

អញ្ជលឹ បគ្គហេត្វាន   កត្វា ច នំ បទក្ខិណំ
វន្ទិត្វា សត្ថុនោ បាទេ   បក្កាមឹ អបរំ ទិសំ ។
អចិរំ គតមត្តំ មំ   មិគរាជា អបីឡយិ(១)
បបាតមនុគច្ឆន្តោ   តត្ថេវ បបតឹ អហំ ។
ចតុន្នវុតេ ឥតោ កប្បេ   យំ បុប្ផមភិបូជយឹ
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ   ពុទ្ធបូជាយិទំ(២) ផលំ ។
ឆប្បញ្ញាសម្ហិ កប្បម្ហិ   សត្តេភសុំ មហារហា
សត្តរតនសម្បន្នា   ចក្កវត្តី មហព្ពលា ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ   វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា   កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា តិមិរបុប្ផិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

តិមិរបុប្ផិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

---

១ ម. វិហេឋយិ ។ ២ ម. បុប្ផបូជាយិទំ ។

ខ្ញុំផ្គងអញ្ជលីធ្វើប្រទក្សិណ ចំពោះព្រះអង្គ ហើយថ្វាយបង្គំព្រះបាទារបស់ព្រះសាស្ដា រួចដើរចេញទៅកាន់ទិសដទៃ ។ ស្ដេចម្រឹគបានដេញខាំខ្ញុំ ដែលកំពុងតែដើរទៅ អស់កាលមិនយូរប៉ុន្មាន ខ្ញុំកាលរត់ទៅតាមទីទៀបជ្រោះ ក៏ធ្លាក់ទៅក្នុងជ្រោះនោះឯង ។ ក្នុងកប្បទី ៩៤ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានបូជាផ្កា ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ។ ក្នុងកប្បទី ៥៦ ខ្ញុំបានជាស្ដេចចក្រពត្តិ ៧ ដង ព្រះនាមមហារហៈ ទ្រង់មានកម្លាំងច្រើន បរិបូណ៌ដោយរតនៈ ៧ ប្រការ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះតិមិរបុប្ផិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្ដែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ តិមិរបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ។

ទុតិយំ គតសញ្ញកត្ថេរាបទានំ

(៨៦) ជាតិយា សត្តវស្សោហំ បព្វជឹ អនគារិយំ
អវន្ទឹ សត្ថុនោ បាទេ វិប្បសន្នេន ចេតសា ។
សត្តនង្គលកិបុប្ផេ(១) អាកាសេ ឧក្ខិបឹ អហំ
តិស្សំ ពុទ្ធំ សមុទ្ទិស្ស អនន្តគុណសាគរំ ។
សុគតានុគតំ មគ្គំ បូជេត្វា ហដ្ឋមានសោ
អញ្ជលឹ បគ្គហេត្វាន បសន្នោ សេហិ បាណិភិ ។
ទ្វេនវុតេ ឥតោ កប្បេ យំ កម្មមករឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ ។
ឥតោ អដ្ឋមកេ កប្បេ តយោ អគ្គិសិខា អហុ
សត្តរតនសម្បន្នា ចក្កវត្តី មហព្ពលា ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា គតសញ្ញកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

គតសញ្ញកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

---

១ ម. សត្តនង្គលកីបុប្ផេ ។

គតសញ្ញកត្ថេរាបទាន ទី ២

(៨៤) ខ្ញុំមានអាយុ ៧ ឆ្នាំ បានចូលទៅកាន់ផ្នួស បានថ្វាយបង្គំព្រះបាទានៃព្រះសាស្តា ដោយចិត្តជ្រះថ្លា ។ ខ្ញុំបោះផ្កាឈើ ឈ្មោះសត្តនង្គលកី ទៅលើអាកាស ឧទ្ទិសចំពោះព្រះពុទ្ធ ព្រះនាមតិស្សៈ ព្រះអង្គមានគុណមិនមានទីបំផុតប្រៀបដូចសាគរ ។ ខ្ញុំមានចិត្តត្រេកអរ បានបូជាផ្លូវដែលព្រះសុគតយាងមក ហើយមានចិត្តជ្រះថ្លា បានធ្វើអញ្ជលិកម្មដោយដៃទាំងពីរក្នុងគ្រានោះ ។ ក្នុងកប្បទី ៩២ អំពីកប្បនេះព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានធ្វើបុញ្ញកម្ម ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ។ ក្នុងកប្បទី ៨ អំពីកប្បនេះ ខ្ញុំបានជាស្តេចចក្រពត្តិ ៣ ដង ព្រះនាមអគ្គិសិខៈដូចគ្នាទ្រង់មានកម្លាំងច្រើន បរិបូណ៌ដោយរតនៈ ៧ ប្រការ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះគតសញ្ញកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ គតសញ្ញកត្ថេរាបទាន ។

តតិយំ និបន្នញ្ជលិកត្ថេរាបទានំ

(៨៥) រុក្ខមូលេ និសិន្នោហំ ព្យាធិតោ បរមេនហំ
បរមការុញ្ញបត្តោម្ហិ អរញ្ញេ កាននេ ព្រហា ។
អនុកម្បំ ឧបាទាយ តិស្សោ សត្ថា ឧបេតិ មំ
សោហំ និបន្នកោ សន្តោ សិរេ កត្វាន អញ្ជលឹ ។
បសន្នចិត្តោ សុមនោ សព្វសត្ថានមុត្តមំ
សម្ពុទ្ធំ អភិវាទេត្វា តត្ថ កាលំ កតោ អហំ ។
ទ្វេនវុតេ ឥតោ កប្បេ យំ វន្ទឹ បុរិសុត្តមំ
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ វន្ទនាយ ឥទំ ផលំ ។
ឥតោ បញ្ចមកេ កប្បេ បញ្ចាសុំ មហាសិខា
សត្តរតនសម្បន្នា ចក្កវត្តី មហព្វលា ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

និបន្នញ្ជលិកត្ថេរាបទាន ទី ៣

[៨៥] ខ្ញុំអង្គុយនៅទៀបគល់ឈើ ក្នុងព្រៃញាតស្បាតធំ ខ្ញុំត្រូវរោគដ៏ក្រៃលែងបៀតបៀន ហើយដល់នូវភាពគួរគេអាណិតក្រៃលែង ។ ព្រះសាស្តា ព្រះនាមតិស្សៈ ទ្រង់ចូលមកជិតខ្ញុំ ដោយអាស្រ័យសេចក្តីអនុគ្រោះ ខ្ញុំនោះជាអ្នកដេកស្ងប់ស្ងៀម ហើយធ្វើអញ្ជលី (ចំពោះព្រះសាស្តា) ដោយត្បូង ។ ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លា មានចិត្តល្អ បានថ្វាយបង្គំព្រះសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គជាបុគ្គលឧត្តមជាងសត្វទាំងពួង ហើយធ្វើនូវកាលកិរិយា ក្នុងទីនោះ ។ ក្នុងកប្បទី ៩២ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំ បានថ្វាយបង្គំនូវព្រះសម្ពុទ្ធ ជាបុរសឧត្តម ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃការថ្វាយបង្គំ ។ ក្នុងកប្បទី ៥ អំពីកប្បនេះ ខ្ញុំបានជាស្តេចចក្រពត្តិ ៥ ដង ព្រះនាមមហាសិខៈដូចគ្នា ទ្រង់បរិបូណ៌ដោយរតនៈ ៧ ប្រការ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

ចតុត្ថំ អធោបុប្ផិយត្ថេរាបទានំ

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា និបន្នញ្ជលិកោ ថេរោ
ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

និបន្នញ្ជលិកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ចតុត្ថំ អធោបុប្ផិយត្ថេរាបទានំ

(៨៦) អភិភូ នាម សោ ភិក្ខុ សិខិនោ អគ្គសាវកោ
មហានុភាវោ តេវិជ្ជោ ហិមវន្តំ ឧបាគមិ ។
អហំបិ ហិមវន្តម្ហិ រមណីយស្សមេ ឥសិ
វសាមិ អប្បមញ្ញាសុ ឥទ្ធីសុ ច តទា វសី ។
បក្ខិជាតោ វិយាកាសេ បព្វតំ អភិបត្ថយឹ
អធោបុប្ផំ គហេត្វាន អាគច្ឆឹ បព្វតំ អហំ ។
សត្ត បុប្ផានិ គណ្ហិត្វា មត្ថកេ ឱកិរឹ អហំ
អាលោកិតោ ច វីរេន បក្កាមឹ ធាចិណាមុខោ[១] ។

---

១ ម. អាលោកិតេ ច ចិរេន បក្កមឹ បាចីនមុខោ ។

អធោបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ទី ៤

បានឮថា ព្រះនិបន្នអញ្ជលិកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែង នូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ និបន្នញ្ជលិកត្ថេរាបទាន ។

អធោបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ទី ៤

(៨៦) មានភិក្ខុមួយរូប ព្រះនាមអភិភូ ជាអគ្គសាវ័ក របស់ព្រះពុទ្ធព្រះនាមសិខី លោកមានអានុភាពច្រើន មានត្រៃវិជ្ជា បានចូលមកកាន់ភ្នំហិមពាន្ត ។ កាលនោះ ខ្ញុំជាឥសី ជាអ្នកស្ទាត់ក្នុងអប្បមញ្ញា និងឫទ្ធិ នៅក្នុងអាស្រមជាទីគួរត្រេកអរ ទៀបភ្នំហិមពាន្តនោះ ។ ខ្ញុំប្រាថ្នារកផ្លែឈើក្នុងព្រៃភ្នំ ដូចជាបក្សីកាលហើរទៅក្នុងអាកាស ខ្ញុំកាន់យកនូវផ្កាអធោព្រឹក្ស ហើយត្រឡប់មកឯលំនៅជិតភ្នំនោះវិញ ។ ខ្ញុំបានយកផ្កា ៧ រោយលើព្រះសីរ្សៈ (នៃអគ្គសាវ័កនោះ) លុះដល់អគ្គសាវ័ក ជាវីរបុរសនោះ ក្រឡេកមើលមកចំខ្ញុំ ខ្ញុំក៏បែរមុខទៅទិសខាងកើត ហើយដើរចៀសចេញទៅ ។

អាភាសំ អភិសជ្ឈោសឹ   បត្វាន អស្សមំ អហំ
ចារិហារំ គហេត្វាន   ធាយាសឹ បព្វតន្តរំ ។
អជគរោបិ(១) បីឡេសិ   ឃោររូបោ មហព្វលោ
បុព្វកម្មំ សរិត្វាន   តត្ថ កាលំ កតោ អហំ ។
ឯកត្តឹសេ ឥតោ កប្បេ   យំ បុប្ផមភិរោបយឹ
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ   បុប្ផបូជាយិទំ ផលំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ   វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា   កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា អជោបុប្ផិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អកាសិត្ថាតិ ។

អជោបុប្ផិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

បញ្ចមំ វំសិសញ្ញកត្ថេរាបទានំ

(៨៧) បព្វតេ ហិមវន្តម្ហិ   ភសំ កាបេយ្យសហំ បុរេ
អជិនុត្តរវត្ថោហំ   វសាមិ បព្វតន្តរេ ។

១ ម. អជគរោ មំ ។

ខ្ញុំបានទៅដល់អាស្រមហើយ ក៏បានពាត់បែងនូវអាកាស រួច យកនូវអម្រែកដើរទៅកាន់បន្លោះភ្នំ ។ គាប់បួន ពស់ថ្លាន់ មានរូបដ៏សម្បើម មានកម្លាំងច្រើន បៀតបៀន (នូវខ្ញុំ) ខ្ញុំ ក៏នឹកដល់បុព្វកម្ម ហើយធ្វើកាលកិរិយា ក្នុងទីនោះ ។ ក្នុង កប្បទី ៣៩ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំ បានបូជាផ្កា ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃការ បូជាផ្កា ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះអជោបុប្ផិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវ គាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ អជោបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ។

រំសិសញ្ញកត្ថេរាបទាន ទី ៥

(៨៧) ក្នុងភពមុន ខ្ញុំសម្រេចការនៅ ក្បែរភ្នំហិមពាន្ត ខ្ញុំស្លៀកពាក់ឧត្តកសង្គៈ ជាស្បែកខ្លា នៅត្រង់បន្លោះភ្នំ ។

បញ្ចមំ រំសិសញ្ញកត្ថេរាបទានំ

សុវណ្ណវណ្ណំ សម្ពុទ្ធំ សតរំសឹវ ភាណុមំ
វនន្តរគតំ ទិស្វា សាលរាជំវ បុប្ផិតំ ។
រំសេ ចិត្តំ បសាទេត្វា វិបស្សិស្ស មហេសិនោ
បគ្គយ្ហ អញ្ជលឹ វន្ទឹ សិរសា ឧក្កុដិកោ អហំ(១)។
ឯកនវុតេ ឥតោ កប្បេ យំ កម្មមករឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ រំសិសញ្ញាយិទំ ផលំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា រំសិសញ្ញកោ ថេរោ ឥមា
គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

រំសិសញ្ញកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

---

១ ម. សិរសុក្កុដិកោ អហំ ។

វំសិសញ្ញកត្ថេរាបទាន ទី ៥

ខ្ញុំឃើញព្រះសម្ពុទ្ធ ទ្រង់មានវណ្ណៈដូចមាស មានរស្មីច្រើន ដូចព្រះអាទិត្យ ឬដូចសាលរាជព្រឹក្ស មានផ្ការីក ទ្រង់ធ្វើពុទ្ធដំណើរទៅ ក្នុងចន្លោះព្រៃ ។ ខ្ញុំញុំាងចិត្តឲ្យជ្រះថ្លា ក្នុងរស្មីរបស់ព្រះមហេសី ព្រះនាមវិបស្សី ទើបអង្គុយប្រហោង ផ្គងអញ្ជលីថ្វាយបង្គំដោយសិរ្សៈ ។ ក្នុងកប្បទី៩១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំ បានធ្វើកុសលកម្ម ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃការសំគាល់នូវរស្មី ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បាន ប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះវំសិសញ្ញកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ វំសិសញ្ញកត្ថេរាបទាន ។

ឆដ្ឋំ វំសិសញ្ញិកត្ថេរាបទានំ

(៨៨) បព្វតេ ហិមវន្តម្ហិ   វាកចីរធរោ អហំ
ចង្កមំ ច សមារុឡ្ហោ   និសីទី បាចិនាមុខោ ។
បព្វតេ សុគតំ ទិស្វា   ផុស្សំ ឈានរតំ សទា
អញ្ជលឹ បគ្គហេត្វាន   វំសេ ចិត្តំ បសាទយឹ ។
ទ្វេនវុតេ ឥតោ កប្បេ   យំ កម្មមករឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ   វំសិសញ្ញាយិទំ ផលំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ   វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា   កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា វំសិសញ្ញិកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

វំសិសញ្ញិកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

រំសិសញ្ញកត្ថេរាបទាន ទី ៦

(៨៨) ខ្ញុំស្លៀកសំបកឈើ នៅក្នុងហិមពាន្ត ខ្ញុំឡើងកាន់ទីចង្ក្រម រួចអង្គុយបែរមុខទៅទិសខាងកើត ។ ខ្ញុំបានឃើញព្រះសុគត ព្រះនាមផុស្សៈ ក្បែរខ្ញុំ ទ្រង់ត្រេកអរនឹងឈាន សព្វៗកាល ហើយខ្ញុំផ្គងអញ្ជលី ញុំាងចិត្តឲ្យជ្រះថ្លាក្នុងរស្មី ។ ក្នុងកប្បទី ៩២ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានធ្វើកុសលកម្ម ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃការសំគាល់រស្មី ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះរំសិសញ្ញកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ រំសិសញ្ញកត្ថេរាបទាន ។

សត្តមំ ផលទាយកត្ថេរាបទានំ

(៨៩) បព្វតេ ហិមវន្តម្ហិ ខរាជិនធរោ អហំ

ផុស្សំ ជិនវរំ ទិស្វា ផលហត្ថោ ផលំ អទំ ។

យមហំ ផលមទាសឹ វិប្បសន្នេន ចេតសា

ភវេ និព្វត្តមានម្ហិ ផលំ និព្វត្តតេ មម ។

ទ្វេនវុតេ ឥតោ កប្បេ យំ ផលំ អទទឹ អហំ

ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ផលទានស្សិទំ ផលំ ។

បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ

ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ផលទាយកោ ថេរោ ឥមា

គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ផលទាយកត្ថេរស្ស អបទានំ សត្តមំ ។

ផលទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៧

[៨៩] ខ្ញុំស្លៀកស្បែកខ្លា ទាំងក្របក (នៅ) ជិតភ្នំហិមពាន្ត មានផ្លែឈើក្នុងដៃ បានឃើញព្រះជិនស្រីដ៏ប្រសើរ ព្រះនាមផុស្សៈ ហើយថ្វាយផ្លែឈើ (ចំពោះព្រះពុទ្ធនោះ) ។ ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លា បានថ្វាយផ្លែឈើណា កាលបើភពរបស់ខ្ញុំនៅមាន ផ្លែឈើនោះ តែងកើតដល់ខ្ញុំ ។ ក្នុងកប្បទី ៩២ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំ បានថ្វាយផ្លែឈើ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃការថ្វាយផ្លែឈើ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះផលទាយកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ ផលទាយកត្ថេរាបទាន ។

អដ្ឋមំ សទ្ទសញ្ញកត្ថេរាបទានំ

(៩០) បព្វតេ ហិមវន្តម្ហិ វសាមិ បណ្ណសន្ថរេ
ផុស្សស្ស ធម្មំ ភណតោ សទ្ទេ ចិត្តំ បសាទយឹ ។
ទ្វេនវុតេ ឥតោ កប្បេ យំ កម្មមករឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ បុញ្ញកម្មស្សិទំ ផលំ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា សទ្ទសញ្ញកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

សទ្ទសញ្ញកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

នវមំ ពោធិសិញ្ចកត្ថេរាបទានំ

(៩១) វិបស្សិស្ស ភគវតោ មហាពោធិមហោ អហុ
បព្វជ្ជុបគតោ សន្តោ ឧបគច្ឆិមហំ តទា ។

សទ្ទសញ្ញកត្ថេរាបទាន ទី ៨

[៩០] ខ្ញុំនៅលើកម្រាលស្លឹកឈើ នាក្នុងហិមពាន្ត បានធ្វើចិត្តឲ្យជ្រះថ្លា ក្នុងសំឡេងរបស់ព្រះសម្ពុទ្ធ ព្រះនាមផុស្សៈ ដែលកំពុងសម្តែងធម៌ ។ ក្នុងកប្បទី ៩២ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំ បានធ្វើនូវកុសលកម្ម ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃបុញ្ញកម្ម ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះសទ្ទសញ្ញកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ សទ្ទសញ្ញកត្ថេរាបទាន ។

ពោធិសិញ្ចកត្ថេរាបទាន ទី ៩

[៩១] មានពិធីធ្វងព្រះមហាពោធិព្រឹក្ស របស់ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះនាមវិបស្សី ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំជាអ្នកបួសមានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ ដើរចូលទៅ (ជិតដើមពោធិព្រឹក្សនោះ) ។

នវមំ ពោធិសិញ្ចកត្ថេរាបទានំ

កុសុម្ភោទកមាទាយ ពោធិយា ឱកិរឹ អហំ
មោចយិស្សតិ នោ មុត្តោ និព្វាបេស្សតិ និព្វុតោ ។
ឯកនវុតេ ឥតោ កប្បេ យំ ពោធឹ អភិសិញ្ចហំ(១)
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ពោធិសិញ្ចស្សិទំ(២) ផលំ ។
តេត្តឹសេ វត្តមានម្ហិ កប្បេ អាសុំ ជនាធិបា
ឧទកាសេចនា នាម អដ្ឋេតេ ចក្កវត្តិនោ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ពោធិសិញ្ចកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ពោធិសិញ្ចកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

---

១ ម. ពោធិមភិសិញ្ចយឹ ។ ២ ម. ពោធិសិញ្ចាយិទំ ។

ពោធិសិញ្ចកត្ថេរាបទាន ទី ៩

ខ្ញុំដងទឹកត្រពាំងស្រោចដើមពោធិព្រឹក្ស (ដោយគិតថា) ព្រះវិបស្សីសម្ពុទ្ធ ទ្រង់រួចចាកទុក្ខហើយ នឹងញុំាងយើងឲ្យរួចទុក្ខផង ទ្រង់រំលត់ទុក្ខហើយ នឹងញុំាងយើងឲ្យរលត់ផង ។ ក្នុងកប្បទី ៩១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានស្រោចស្រប់ដើមពោធិព្រឹក្ស ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃការស្រោចពោធិព្រឹក្ស ។ កាលកប្បទី ៣៣ កំពុងប្រព្រឹត្តទៅ ខ្ញុំបានជាស្តេចចក្រពត្តិ ៨ ដង ជាធំលើពួកជន ទ្រង់ព្រះនាមឧទកាសេចនៈ ដូចគ្នា ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះពោធិសិញ្ចកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ ពោធិសិញ្ចកត្ថេរាបទាន ។

ទសមំ បទុមបុប្ផិយត្ថេរាបទានំ

(៩២) ពោក្ខរវនំ បវិដ្ឋោ ភញ្ជន្តោ បទុមានហំ
អទ្ទសំ(១) ផុស្សសម្ពុទ្ធំ ទ្វត្តឹសវរលក្ខណំ ។
បទុមបុប្ផំ គហេត្វាន អាកាសេ ឧក្ខិបឹ អហំ
ពាបកម្មំ សរិត្វាន បព្ពជឹ អនគារិយំ ។
បព្ពជិត្វាន កាយេន មនសា សំវុតេន ច
វចីទុច្ចរិតំ ហិត្វា អាជីវំ បរិសោធយឹ ។
ទ្វេនវុតេ ឥតោ កប្បេ យំ បុប្ផមភិបូជយឹ
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ ។
បទុមភាសនាមា(២) អដ្ឋារស មហីបតី
អដ្ឋារសេសុ កប្បេសុ អដ្ឋតាឡីសមាសិសុ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា បទុមបុប្ផិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

បទុមបុប្ផិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

---

១ ម. តត្ថទ្ទសំ ។ ២ ម. បទុមាភាសនាមា ច ។

បទុមបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ទី ១០

[៩២] ខ្ញុំចូលទៅកាន់ព្រៃ ដែលមានស្រះឈូក កំពុងកាច់ផ្កាឈូក បានឃើញព្រះសម្ពុទ្ធ ព្រះនាមផុស្សៈ ទ្រង់មានលក្ខណៈ ៣២ ប្រការ ដ៏ប្រសើរ ។ ខ្ញុំបានយកផ្កាឈូកបោះឡើងទៅនាអាកាស (ថ្វាយព្រះអង្គ) ខ្ញុំរលឹកឃើញនូវបាបកម្មហើយ ក៏ចូលបួសក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា ។ លុះខ្ញុំបួសហើយ បានសង្រួមកាយនិងចិត្ត លះបង់នូវវចីទុច្ចរិត ជម្រះនូវអាជីវបារិសុទ្ធិសីល ។ ក្នុងកប្បទី ៩២ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបូជាផ្កា ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ។ ក្នុងកប្បទី ១៨ ខ្ញុំបានកើតជាក្សត្រ ១៨ ដង និង ៤៨ ដង (៦៦) ជាធំលើផែនដី ទ្រង់ព្រះនាមបទុមភាសៈដូចគ្នា ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះបទុមបុប្ផិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ បទុមបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ។

ឧទ្ទានំ

តិមិរំ នង្គលិបុប្ផី និបន្នញ្ជលិកោ អធោ
ទ្វេ រំសិសញ្ញិ ផលទោ សទ្ទសញ្ញី ច សេចកោ
បទុមបុប្ផី ច គាថាយោ ឆបញ្ញាសា បកិត្តិតា ។

តិមិរបុប្ផិយវគ្គោ នវមោ ។

ឧទ្ទាន

តិមិរបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ១ គតសញ្ញកត្ថេរាបទាន ១ និបន្នញ្ជលិកត្ថេរាបទាន ១ អធោបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ១ រំសិសញ្ញកត្ថេរាបទាន ២ ផលទាយកត្ថេរាបទាន ១ សទ្ទសញ្ញកត្ថេរាបទាន ១ ពោធិសិញ្ចកត្ថេរាបទាន ១ បទុមបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ១ ឯកគាថាចំនួន ៥៦ លោកបានសម្តែងហើយ ។

ចប់ តិមិរបុប្ផិយវគ្គ ទី ៩ ។

ទសមោ សុធាវគ្គោ

បឋមំ សុធាបិណ្ឌិយត្ថេរាបទានំ

(៩៣) ពូជារហេ ពូជយតោ ពុទ្ធេ យទិ វ សាវកេ
បបញ្ចសមតិក្កន្តេ តិណ្ណសោកបរិទ្ទវេ ។
តេ តាទិសេ ពូជយតោ និព្វុតេ អកុតោភយេ
ន សក្កា បុញ្ញំ សង្ខាតុំ ឥមេត្តមបិ កេនចិ ។
ចតុន្នមបិ ទីបានំ ឥស្សរំ យោធ ការយេ
ឯកិស្សា ពូជនាយេតំ កលំ នាគ្ឃតិ សោឡសឹ ។
សិទ្ធត្ថស្ស នរគ្គស្ស ចេតិយេ ផលិតន្តរេ
សុធាបិណ្ឌោ មយា ទិន្នោ វិប្បសន្នេន ចេតសា ។
ចតុន្នវុតេ ឥតោ កប្បេ យំ កម្មមករឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ បដិសង្ខារស្សិទំ ផលំ ។

សុជាវគ្គ ទី ១០

សុជាបិណ្ឌិយត្ថេរាបទាន ទី ១

(៩៣) កាលបុគ្គលបូជា ចំពោះបុគ្គលគួរបូជា ទោះបីព្រះពុទ្ធឬសាវ័ក ដែលកន្លងផុតនូវធម៌ជាគ្រឿងយឺតយូរ ឆ្លងផុតនូវសេចក្តីសោកនិងការខ្សឹកខ្សួល ។ កាលបុគ្គលបូជាចំពោះបុគ្គលទាំងនោះ ដែលមានសភាពដូច្នោះ មានទុក្ខរលត់ហើយ លោកមិនមានភ័យអំពីទីណា បុគ្គលណាមួយមិនអាចនឹងរាប់បុណ្យថា បុណ្យនេះ មានប្រមាណប៉ុណ្ណេះ ឬមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះឡើយ ។ ក្នុងលោកនេះ បុគ្គលណាមួយទទួលនូវភាពជាធំ ក្នុងទ្វីបទាំង ៤ ការទទួលនូវឥស្សរភាពនេះ របស់បុគ្គលនុ៎ះ មិនដល់មួយចំណែក ទី ១៦ នៃការបូជានេះឡើយ ។ ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លា បានបូកបាយអក្នុងចន្លោះឥដ្ឋចេតិយ របស់ព្រះសម្ពុទ្ធ ព្រះនាមសិទ្ធត្ថៈ ទ្រង់ប្រសើរជាងពួកនរៈ ។ ក្នុងកប្បទី ៩៤ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំ បានធ្វើកុសលកម្ម ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃការជួសជុលចេតិយ ។

ទុតិយំ សុចិន្តិតត្ថេរាបទានំ

ឥតោ តឹសតិកប្បម្ហិ បដិសង្ខារសវ្ហយា
សត្តរតនសម្បន្នា តេរស ចក្កវត្តិនោ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា សុធាបិណ្ឌិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

សុធាបិណ្ឌិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ទុតិយំ សុចិន្តិតត្ថេរាបទានំ

(៩៦) តិស្សស្ស លោកនាថស្ស សុទ្ធបីឋមទាសហំ
ហដ្ឋោ ហដ្ឋេន ចិត្តេន ពុទ្ធស្សាទិច្ចពន្ធុនោ ។
អដ្ឋតឹសេ ឥតោ កប្បេ រាជា អាសឹ មហារុចិ
ភោគោ ច វិបុលោ អាសិ សយនញ្ច អនប្បកំ ។

ក្នុងកប្បទី ៣០ អំពីកប្បនេះ ខ្ញុំបានជាស្តេចចក្រពត្តិ ១៣ ដង មាននាមថាបដិសន្ថារសៈ ទ្រង់បរិបូណ៌ដោយកែវ ៧ ប្រការ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះសុជាបិណ្ឌិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ សុជាបិណ្ឌិយត្ថេរាបទាន ។

សុបីបិយត្ថេរាបទាន ទី ២

(៩៤) ខ្ញុំមានចិត្តរីករាយ បានថ្វាយតាំងដ៏ស្អាត ចំពោះព្រះពុទ្ធ ព្រះនាមតិស្សៈជាលោកនាថ ជាផៅពង្សនៃព្រះអាទិត្យ ។ ក្នុងកប្បទី ៣៨ អំពីកប្បនេះ ខ្ញុំបានជាស្តេចព្រះនាមមហារុចិ មានភោគៈច្រើន មានទីដេកច្រើន ។

បីឋំ ពុទ្ធស្ស ទត្វាន វិប្បសន្នេន ចេតសា
អនុភោមិ សកំ កម្មំ បុព្វេ សុកតមត្តនោ ។
ទ្វេនវុតេ ឥតោ កប្បេ យំ បីឋំ អទទឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ បីឋទានស្សិទំ ផលំ ។
អដ្ឋតឹសេ ឥតោ កប្បេ តយោ តេ ចក្កវត្តិនោ
រុចិ ឧបរុចិ ចេវ មហារុចិ តតិយកោ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា សុបីឋិយោ[១] ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

សុបីឋិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

---

១ ម. សុបិត្តិកោ ។

ព្រោះតែខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លា បានថ្វាយគាំង ចំពោះព្រះសម្ពុទ្ធ ទើបខ្ញុំទទួលផលកុសលកម្មជារបស់ខ្លួន ដែលខ្លួនបានសាងល្អ ហើយក្នុងកាលមុន ។ ក្នុងកប្បទី ៩២ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំបានថ្វាយគាំង ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃការថ្វាយគាំង ។ ក្នុងកប្បទី ៣៨ អំពីកប្បនេះ ខ្ញុំបានជាស្តេចចក្រពត្តិ ៣ អង្គ ព្រះនាមរុចិ ១ ឧបរុចិ ១ មហារុចិ ១ ជាគំរប់ ៣ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះសុបីបិយត្ថេរ មានអាយុ បានសំដែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ សុបីបិយត្ថេរាបទាន ។

តតិយំ អឌ្ឍចេលកត្ថេរាបទានំ

(៩៥) ស្សស្សាហំ ភគវតោ ឧបឌ្ឍទុស្សមទាសហំ
បរមការុញ្ញបត្តម្ហិ ទុគ្គតេន សមប្បិតោ ។
ឧបឌ្ឍទុស្សំ ទត្វាន កប្បំ សគ្គម្ហិ មោទហំ
អវសេសេសុ កប្បេសុ កុសលញ្ចការិមហំ(១) ។
ទ្វេនវុតេ ឥតោ កប្បេ យំ ទុស្សមទទឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ទុស្សទានស្សិទំ ផលំ ។
ឯកបញ្ញាសកប្បម្ហិ(២) រាជានោ ចក្កវត្តិនោ
សមន្តាឱទនា នាម ខត្តិយាសុំ ជនាធិបា ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនំ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា អឌ្ឍចេលកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

អឌ្ឍចេលកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

---

១ ម. កុសលំ ការិតំ មយា ។ ២ ម. ឯកូនបញ្ញាសកប្បម្ហិ ។

អឌ្ឍចេលកត្ថេរាបទាន ទី ៣

(៩៥) ខ្ញុំជាបុគ្គលពេញទៅដោយសេចក្តីទាល់ក្រ ដល់នូវភាពគួរគេអាណិតក្រៃពេក ខ្ញុំបានប្រគេនសំពត់ពាក់កណ្តាល ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ព្រះនាមតិស្សៈ ។ លុះខ្ញុំថ្វាយសំ-ពត់ពាក់កណ្តាលរួចហើយ បានរីករាយក្នុងឋានសួគ៌ អស់មួយកប្ប មិនតែប៉ុណ្ណោះ ខ្ញុំបានធ្វើកុសលកម្ម (ដទៃទៀត) ក្នុងកប្បទាំងឡាយដ៏សេសផង ។ ក្នុងកប្បទី៩២ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំ បានថ្វាយសំពត់ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃការថ្វាយសំពត់ ។ ក្នុងកប្បទី ៥១ ខ្ញុំបានជាក្សត្រចក្រពត្តិ ជាធំជាងពួកជន ព្រះនាមសមន្តាឆទនៈ ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និង អភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនារបស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះអឌ្ឍចេលកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ អឌ្ឍចេលកត្ថេរាបទាន ។

ចតុត្ថំ សូចិទាយកត្ថេរាបទានំ

(៩៦) កម្មារោហំ បុរេ អាសឹ ពន្ធុមាយំ បុរុត្តមេ
សូចិទានំ មយា ទិន្នំ វិបស្សិស្ស មហេសិនោ ។
វជិរគ្គសមញ្ញាណំ ហោតិ កម្មេន តាទិសំ
វិរាគោម្ហិ(១) វិមុត្តោម្ហិ បត្តោម្ហិ អាសវក្ខយំ ។
អតីតា ច ភវា សព្វេ វត្តមានា ច អនាគតា
ញាណេន វិចិនី សព្វំ សូចិទានស្សិទំ ផលំ ។
ឯកនវុតេ ឥតោ កប្បេ សត្តាសុំ វជិរសមា(២)
សត្តរតនសម្បន្នា ចក្កវត្តី មហព្វលា ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា សូចិទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

សូចិទាយកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

---

១ ម. វិភវោម្ហិ វិភត្តោម្ហិ ។ ២ ម. វជិរវ្ហយា ។

សុបិចាយកត្ថេរាបទាន ទី ៤

[៩៦] ក្នុងជាតិមុន ខ្ញុំកើតជាជាងដែក ក្នុងបុរីដ៏ប្រសើរ ឈ្មោះពន្ធុមៈ ខ្ញុំបានថ្វាយម្ជុលដល់ព្រះវិបស្សី ព្រះអង្គស្វែងរកនូវគុណដ៏ធំ ៗ ញាណ (របស់ខ្ញុំ) ស្មើចុងនៃកែវវជីរ ប្រាកដដូច្នោះ កើតប្រាកដ ដោយកម្មនោះ ខ្ញុំមានរាគៈវិនាសហើយ មានចិត្តរួចស្រឡះហើយ ដល់នូវធម៌ជាគ្រឿងអស់ទៅនៃអាសវៈ ។ អតីតកាល បច្ចុប្បន្នកាល អនាគតកាលទាំងអស់ណា ខ្ញុំពិចារណាឃើញកាលទាំងអស់នោះ ដោយញាណ នេះជាផលនៃការថ្វាយម្ជុល ។ ក្នុងកប្បទី ៩១ អំពីកប្បនេះ ខ្ញុំបានជាស្តេចចក្រពត្តិ ៧ ដង ព្រះនាមវដីរសមៈដូចគ្នា បរិបូណ៌ដោយកែវ ៧ ប្រការមានកម្លាំងច្រើន ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះសុបិចាយកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ សុបិចាយកត្ថេរាបទាន ។

បញ្ចមំ គន្ធមាលិយត្ថេរាបទានំ

៩៧) សិទ្ធត្ថស្ស ភគវតោ គន្ធថូបំ អកាសហំ
សុមនេហិ បដិច្ឆន្នំ ពុទ្ធានុច្ឆវិកំ អហំ(១) ។
កញ្ចនគ្ឃិយសង្កាសំ ពុទ្ធំ លោកគ្គនាយកំ
ឥន្ទីវរំវ ជលិតំ អាទិត្តំវ ហុតាសនំ ។
ព្យគ្ឃូសភំវ បវរំ អភិជាតំវ កេសរឹ
និសិន្នំ សមណានគ្គំ ភិក្ខុសង្ឃបុរក្ខតំ ។
វន្ទិត្វា សត្ថុនោ បាទេ បក្កាមឹ ឧត្តរាមុខោ
ចតុន្នវុតេ ឥតោ កប្បេ គន្ធមាលំ យតោ ទំអ ។
ពុទ្ធេ កតស្ស ការស្ស ផលេនាហំ វិសេសតោ
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ពុទ្ធបូជាយិទំ ផលំ ។

---

១ ម. កតំ ។

គន្ធមាលិយត្ថេរាបទាន ទី៥

(៩៧) ខ្ញុំបានកសាងព្រះស្តូប ប្រកបដោយគ្រឿងក្រអូប ស្រោបបិទបាំងដោយផ្កាម្លិះ ដ៏សមគួរដល់ព្រះពុទ្ធ (ថ្វាយ) ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ព្រះនាមសិទ្ធត្ថៈ ។ (ខ្ញុំថ្វាយបង្គំ) ព្រះសម្ពុទ្ធជាអគ្គនាយកក្នុងលោក ប្រាកដស្មើដោយចេតិយជាវិការៈនៃមាស ទ្រង់រុងរឿងដូចផ្កាពជព្រឹក្ស ឬដូចភ្លើងកំពុងឆេះ ទ្រង់ប្រសើរ ដូចខ្លាធំនិងគោឧសភៈ ឬដូចកេ-សររាជសីហ៍មានជាតិដ៏ខ្ពស់ ទ្រង់គង់លើអាសនៈ ទ្រង់ជាកំពូលនៃពួកសមណៈ មានភិក្ខុសង្ឃចោមរោម ។ លុះខ្ញុំថ្វាយបង្គំព្រះបាទា របស់ព្រះសាស្តាហើយ បែរមុខទៅឧត្តរ-ទិស ដើរចេញទៅ ។ ក្នុងកប្បទី ៩៤ អំពីកប្បនេះ ខ្ញុំបានថ្វាយគ្រឿងក្រអូប និងកម្រងផ្កា ក្នុងកាលណា ។ (កាលនោះ) ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ ដោយផលនៃសក្ការៈដែលខ្ញុំធ្វើចំពោះព្រះពុទ្ធដោយវិសេស នេះជាផលនៃពុទ្ធបូជា ។

ចត្តារីសម្ហិ ឯកូនេ កប្បេ អាសឹសុ សោឡស
ទេវគន្ធសនាមា តេ រាជានោ ចក្កវត្តិនោ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា គន្ធមាលិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

គន្ធមាលិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ឆដ្ឋំ តិបុប្ផិយត្ថេរាបទានំ

(៩៨) មិគលុទ្ទោ បុរេ អាសឹ អរញ្ញេ កាននេ ព្រហា
បាដលឹ ហរិតំ ទិស្វា តីណិ បុប្ផានិ ឱកិរឹ ។
សុក្ខបណ្ណានិ(១) គណ្ហិត្វា ពហិ ឆឌ្ឌេសហំ តទា
អន្តោសុទ្ធំ ពហិសុទ្ធំ វិមុត្តំ ច អនាសវំ ។
សម្មុខា វិយ សម្ពុទ្ធំ វិបស្សឹ លោកនាយកំ

១ ម. បតបត្តានិ ។

ក្នុងកប្បទី ៣៩ ខ្ញុំបានជាក្សត្រចក្រពត្តិ ១៦ ដង ព្រះនាម ទេវគន្ធៈដូចគ្នា ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះគន្ធមាលិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ គន្ធមាលិយត្ថេរាបទាន ។

តិបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ទី ៦

[៩៨] ក្នុងកាលមុន ខ្ញុំកើតជាព្រានម្រឹគនៅក្នុងព្រៃធំ បានឃើញដើមប្រទៀង (ជាពោធិព្រឹក្ស) មានពណ៌ខៀវបំព្រង ហើយខ្ញុំរោយផ្កា ៣ ទង (ត្រង់គល់ប្រទៀងនោះ) ។ កាលនោះ ខ្ញុំរើសស្លឹកស្ងួតៗ យកទៅចោលខាងក្រៅ ហើយថ្វាយបង្គំដើមប្រទៀងនោះ ដូចជាថ្វាយបង្គំព្រះសម្ពុទ្ធ ព្រះនាមវិបស្សី ជាលោកនាយក ទ្រង់ស្អាតខាងក្នុង ស្អាតខាង

ឆដ្ឋំ តិបុប្ផិយត្ថេរាបទានំ

បាដលឹ អភិវាទេត្វា តត្ថ កាលំ កតោ អហំ ។
ឯកនវុតេ ឥតោ កប្បេ យំ ពោធឹ អភិបូជយឹ
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ពោធិបូជាយិទំ ផលំ ។
សមន្តបាសាទិកា នាម តេរសាសឹសុ រាជិនោ
ឥតោ តឹសតិកប្បម្ហិ ចក្កវត្តី មហព្ពលា ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា តិបុប្ផិយោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

តិបុប្ផិយត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

តិបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ទី ៦

ក្រៅ មានព្រះទ័យផុតស្រឡះ (ចាកកិលេស) មិនមានអាសវៈ ក្នុងទីចំពោះមុខ ហើយធ្វើកាលកិរិយាក្នុងទីនោះ ។ ក្នុងកប្បទី ៩១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំ បានបូជាដើមពោធិព្រឹក្ស ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផល នៃការបូជាដើមពោធិព្រឹក្ស ។ ក្នុងកប្បទី ៣០ អំពីកប្បនេះ ខ្ញុំបានជាស្ដេចចក្រពត្តិ ១៣ ដង ព្រះនាម សមន្តបាសាទិកៈដូចគ្នា ទ្រង់មានកម្លាំងច្រើន ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិ ហើយ ។

បានឮថា ព្រះតិបុប្ផិយត្ថេរ មានអាយុ បានសម្ដែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ តិបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ។

សត្តមំ មធុបិណ្ឌិកត្ថេរាបទានំ

(៩៩) វិវនេ(១) កាននេ ទិស្វា អប្បសទ្ទេ និរាកុលេ

សិទ្ធត្ថំ ឥសិនំ សេដ្ឋំ អាហុតីនំ បដិគ្គហំ ។

និព្វុតត្តំ(២) មហានាគំ និសភាជានិយំ យថា

ឱសធីវ វិរោចន្តំ ទេវសង្ឃនមស្សិតំ ។

វិត្តិ មេ បាហុនា តាវ(៣) ញាណំ ឧប្បជ្ជិ តាវទេ

វុដ្ឋិតស្ស សមាធិម្ហា មធុំ ទត្វាន សត្ថុនោ ។

សិទ្ធត្ថស្ស ភគវតោ វិប្បសន្នេន ចេតសា(៤)

វន្ទិត្វា សិរសា បាទេ បក្កាមឹ បាចិនាមុខោ ។

ចតុត្តឹសម្ហិ កប្បម្ហិ រាជា អាសឹ(៥) សុទស្សនោ

មធុ ភិសេហិ សវតិ ភោជនម្ហិ ច តាវទេ

មធុវស្សំ បវស្សិត្ថ បុព្វកម្មស្សិទំ ផលំ ។

---

១ ម. វិបិនេ ។ ២ ម. និព្វុតត្តំ ។ ៣ ម. វិត្តិ មេ ពហុនា តទា ។ ៤ ម. សិទ្ធត្ថស្ស ភគវ-តោ វិប្បសន្នេន ចេតសាតិ ទិស្សតិ ។ ៥ ម. អាសិ ។

មធុបិណ្ឌិកត្ថេរាបទាន ទី ៧

[៨៩] ខ្ញុំបានឃើញព្រះសម្ពុទ្ធព្រះនាមសិទ្ធត្ថៈ ប្រសើរជាងពួកឥសី គួរទទួលនូវគ្រឿងបូជា ក្នុងព្រៃធំ ជាទីស្ងាត់មិនមានសំឡេង មិនមានការរំកររ ទ្រង់ជាមហានាគ មានទុក្ខលត់ហើយ ជាបុរសអាជានេយ្យដ៏ប្រសើរ ទ្រង់រុងរឿងដូចផ្កាយព្រឹក មានពួកទេវតានមស្ការហើយ ។ សេចក្តីត្រេកអររបស់ខ្ញុំ មានប្រមាណច្រើនកើតឡើងមុន ញាណក៏កើតឡើងក្នុងវេលានោះដែរ ខ្ញុំថ្វាយទឹកឃ្មុំចំពោះព្រះសាស្តា ដែលទើបចេញអំពីសមាធិ ។ ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លា ថ្វាយបង្គំព្រះបាទា របស់ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះនាមសិទ្ធត្ថៈ ដោយសិរ្សៈ ហើយបែរមុខទៅទិសខាងកើត ដើរចេញទៅ ។ ក្នុងកប្បទី ៣៤ ខ្ញុំកើតជាស្តេច ឈ្មោះសុទស្សនៈ មានទឹកឃ្មុំហូរចេញ អំពីក្រអៅឈូក (ស្រក់ចុះទៅ) ក្នុងភោជនក្នុងវេលានោះ ពាំងភ្លៀងទឹកឃ្មុំ ក៏បង្អុរចុះ នេះជាផលនៃបុព្វកម្ម ។

ចតុន្នវុតេ ឥតោ កប្បេ យំ មធុំ អទទឹ តទា
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ មធុទានស្សិទំ ផលំ ។
ចតុត្តឹសេ ឥតោ កប្បេ ចត្តារោ តេ សុទស្សនា
សត្តរតនសម្បន្នា ចក្កវត្តី មហព្ពលា ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា មធុបិណ្ឌិកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

មធុបិណ្ឌិកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

អដ្ឋមំ សេនាសនទាយកត្ថេរាបទានំ

(១០០) សិទ្ធត្ថស្ស ភគវតោ អទាសឹ បណ្ណសន្ថរំ
សមន្តា ឧបការញ្ច កុសុមំ ឱកិរឹ អហំ ។

កប្បទី ៩៤ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំ ថ្វាយទឹកឃ្មុំ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃការថ្វាយទឹកឃ្មុំ ។ ក្នុងកប្បទី ៣៤ អំពីកប្បនេះ ខ្ញុំបានជាស្តេចចក្រពត្តិ ៤ ដង ព្រះនាមសុទស្សនៈដូចគ្នា ទ្រង់បរិបូណ៌ដោយកែវ ៧ ប្រការ មានកម្លាំងច្រើន ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះមធុបិណ្ឌិកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ មធុបិណ្ឌិកត្ថេរាបទាន ។

សេនាសនទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៨

(១០០) ខ្ញុំបានថ្វាយកម្រាលស្លឹកឈើ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ព្រះនាមសិទ្ធត្ថៈ ទាំងបានរោយរាយផ្កាច្បា ជាឧបការៈ (ដល់កម្រាលស្លឹកឈើ) ដោយជុំវិញទៀត ។

ធាសានេ ច តុយ្ហំ វម្មំ   អនុកោមិ មហារហំ
មហគ្ឃានិ ច បុប្ផានិ   សយនេភិវស្សន្តិ មេ ។
សយនេហំ តុវដ្ដាមិ   វិចិត្តេ បុប្ផសន្ថតេ
បុប្ផវុដ្ឋិ ច សយនេ   អភិវស្សតិ តាវទេ ។
ចតុទ្ទសេ ឥតោ កប្បេ   អទាសឹ បណ្ណសន្ថរំ
ទុក្កតឹ នាភិជានាមិ   សន្ថរស្ស ឥទំ ផលំ ។
បិតាសន្ថារកា នាម[១]   សត្តេតេ ចក្កវត្តិនោ
ឥតោ តេ បញ្ចមេ កប្បេ   ឧប្បជ្ជឹសុ ជនាធិបា ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ   វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា   កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា សេនាសនទាយកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

សេនាសនទាយកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

---

១ ម. តិណសន្ថរកា នាម ។

(ដោយកុសលកម្មនេះ) ខ្ញុំបានសោយ (គ្រប់គ្រង) ប្រាសាទទាំងឡាយផង គុហាជាទីកកាយ មានថ្លៃច្រើនផង ផ្កាទាំងឡាយមានថ្លៃច្រើន តែងបង្អុរចុះលើសយនៈ របស់ខ្ញុំផង ។ ខ្ញុំដេកនៅលើសយនៈដ៏វិចិត្រ ក្រាលដោយផ្កាឈើ ទាំងភ្លៀងជាវិការៈនៃផ្កាឈើ ក៏តែងបង្អុរចុះលើសយនៈ (របស់ខ្ញុំ) ក្នុងកាលនោះ ។ ក្នុងកប្បទី ៩៤ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំ បានថ្វាយកម្រាលស្លឹកឈើ ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិឡើយ នេះជាផលនៃកម្រាលស្លឹកឈើ ។ ក្នុងកប្បទី ៩ អំពីកប្បនេះ ខ្ញុំបានកើតជាស្តេចចក្រពត្តិ ៧ ដង ព្រះនាមបិតាសន្ថារកៈដូចគ្នា ទ្រង់ជាធំជាងពួកជន ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះសេនាសនទាយកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ សេនាសនទាយកត្ថេរាបទាន ។

នវមំ វេយ្យាវច្ចកត្ថេរាបទានំ

(១០១) វិបស្សិស្ស ភគវតោ មហាបុគ្គគណោ អហុ
វេយ្យាវច្ចករោ អាសឹ សព្វកិច្ចេសុ ព្យាវដោ ។
ទេយ្យធម្មោ ច មេ នត្ថិ សុគតស្ស មហេសិនោ
អវន្ទឹ សត្ថុនោ បាទេ វិប្បសន្នេន ចេតសា ។
ឯកនវុតេ ឥតោ កប្បេ វេយ្យាវច្ចំ អកាសហំ
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ វេយ្យាវច្ចស្សិទំ ផលំ ។
ឥតោ ចដ្ឋមកេ កប្បេ រាជា អាសឹ សុចិន្តិយោ(១)
សត្តរតនសម្បន្នោ ចក្កវត្តិ មហាព្ពលោ ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិ ច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា វេយ្យាវច្ចកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

វេយ្យាវច្ចកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

---

១ ម. សុចិន្តិតោ ។

វេយ្យាវច្ចកត្ថេរាបទាន ទី ៩

[១០១] ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះនាមវិបស្សី ជាមេគណៈ ខ្ញុំជាអ្នកបម្រើ ជាអ្នកខ្វល់ខ្វាយក្នុងកិច្ចទាំងពួង ។ ឯទេយ្យធម៌របស់ខ្ញុំគ្មាន ខ្ញុំមានចិត្តជ្រះថ្លា ថ្វាយបង្គំព្រះបាទារបស់ព្រះសាស្តា ជាព្រះសុគតស្វែងរកគុណដ៏ធំ ។ ក្នុងកប្បទី៩១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំ បានធ្វើការខ្វល់ខ្វាយបម្រើក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃការខ្វល់ខ្វាយបម្រើ ។ ក្នុងកប្បទី ៨ អំពីកប្បនេះ ខ្ញុំកើតជាស្តេចចក្រពត្តិ ព្រះនាមសុចិន្តិយៈ ទ្រង់បរិបូណ៌ដោយកែវ ៧ ប្រការ មានកម្លាំងច្រើន ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះវេយ្យាវច្ចកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ វេយ្យាវច្ចកត្ថេរាបទាន ។

ទសមំ ពុទ្ធុបដ្ឋាកត្ថេរាបទានំ

(១០៤) វិបស្សិនោ ភគវតោ អហោសឹ សង្ខធម្មកោ
និច្ចុបដ្ឋានយុត្តោម្ហិ សុគតស្ស មហេសិនោ ។
ឧបដ្ឋានផលម្បស្ស លោកនាថស្ស តាទិនោ
សដ្ឋិតុរិយសហស្សានិ បរិវារេន្តិ មំ សទា ។
ឯកនវុតេ ឥតោ កប្បេ ឧបដ្ឋហឹ មហាឥសឹ
ទុគ្គតឹ នាភិជានាមិ ឧបដ្ឋានស្សិទំ ផលំ ។
ចតុន្នវុតេ ឥតោ កប្បេ មហានិគ្ឃោសនាមកា
សោឡសាសឹសុ រាជានោ ចក្កវត្តី មហព្ពលា ។
បដិសម្ភិទា ចតស្សោ វិមោក្ខាបិច អដ្ឋិមេ
ឆឡភិញ្ញា សច្ឆិកតា កតំ ពុទ្ធស្ស សាសនន្តិ ។

ឥត្ថំ សុទំ អាយស្មា ពុទ្ធុបដ្ឋាកោ ថេរោ ឥមា គាថាយោ អភាសិត្ថាតិ ។

ពុទ្ធុបដ្ឋាកត្ថេរស្ស អបទានំ សមត្តំ ។

ពុទ្ធុបដ្ឋាកត្ថេរាបទាន ទី ១០

(១០៤) ខ្ញុំកើតជាអ្នកផ្លុំសង្ខ ជាអ្នកប្រកបដោយការបម្រើ ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះនាមវិបស្សី ជាព្រះសុគត ព្រះអង្គស្វែងរកនូវគុណដ៏ធំ ជានិច្ច ។ ខ្ញុំតែងជួបផលនៃការបម្រើ ព្រះលោកនាថ ទ្រង់ក្របកដោយតាទិគុណ គឺតូរ្យតន្ត្រី ៦០ ពាន់ តែងហោមរោមខ្ញុំ សព្វ ៗ កាល ។ ក្នុងកប្បទី ៩១ អំពីកប្បនេះ ព្រោះហេតុដែលខ្ញុំ បានបម្រើព្រះពុទ្ធ ជាមហាឥសី ក្នុងកាលនោះ ខ្ញុំមិនដែលស្គាល់ទុគ្គតិ នេះជាផលនៃការបម្រើ ។ ក្នុងកប្បទី ៩៤ អំពីកប្បនេះ ខ្ញុំបានជាស្តេចចក្រពត្តិ ១៦ ដង ព្រះនាមមហានិគ្ឃោសៈដូចគ្នា ទ្រង់មានកម្លាំងច្រើន ។ បដិសម្ភិទា ៤ វិមោក្ខ ៨ និងអភិញ្ញា ៦ នេះ ខ្ញុំបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ហើយ ទាំងសាសនា របស់ព្រះពុទ្ធ ខ្ញុំក៏បានប្រតិបត្តិហើយ ។

បានឮថា ព្រះពុទ្ធុបដ្ឋាកត្ថេរ មានអាយុ បានសម្តែងនូវគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ ពុទ្ធុបដ្ឋាកត្ថេរាបទាន ។

ឧទ្ទានំ

សុជា ពីឋញ្ច(១) សេលញ្ច កម្មាកេ(២) កច្ឆមាសិយោ
តិបុប្ផិយោ មធុ សេណា វេយ្យាវត្តោ ច ធម្មកោ(៣)
សមសដ្ឋិញ្ច គាថាយោ អស្មិំ វគ្គេ បកិត្តិតា ។

សុជាវគ្គោ ទសមោ ។

អថ វគ្គុទ្ទានំ

ពុទ្ធវគ្គោ ហិ បឋមោ សីហាសនិ សុភូតិ ច
កុណ្ឌធានោ ឧបាលិ ច វីជនី សកចិន្តិនី(៤)
នាគសមាលោ តិមិរ សុជាវគ្គេន តេ ទស
ចតុទ្ទសសតា គាថា បញ្ចបញ្ញាសមេវ ច ។

ពុទ្ធវគ្គទសកំ ។

បឋមសតកំ សមត្តំ ។

---

១ ម. សុបិន្តិ ។ ២ ម. សុបិ ប ។ ៣ ម. វេយ្យាវច្ចោ ចុបដ្ឋាកោ ។ ៤ ម. ពីជនិ សក-
បិន្តិ ប ។

ឧទ្ទាន

សុធាបិណ្ឌិយត្ថេរាបទាន ១ សុបីបិយត្ថេរាបទាន ១ អឌ្ឍ-ចេលកត្ថេរាបទាន១ សូចិទាយកត្ថេរាបទាន១ គន្ធមាលិយ-ត្ថេរាបទាន១ តិបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ១ មធុបិណ្ឌិយត្ថេរាបទាន១ សេនាសនទាយកត្ថេរាបទាន១ វេយ្យាវច្ចកត្ថេរាបទាន១ ពុ-ទ្ធុបដ្ឋាកត្ថេរាបទាន ១ ឯគាថាមានចំនួន ៩០ គត់ ដែលលោកសម្តែងហើយ ក្នុងវគ្គនេះ ។

ចប់ សុធាវគ្គ ទី ១០ ។

មួយទៀត ឧទ្ទាននៃវគ្គ

ពុទ្ធវគ្គ ជាបឋម១ សីហាសនិយវគ្គ១ សុភូតិវគ្គ១ កុណ្ឌ-ធានវគ្គ១ ឧបាលិវគ្គ១ វីជនីវគ្គ១ សកចិត្តនិយវគ្គ១ នាគ-សមាលវគ្គ១ តិមិរបុប្ផិយវគ្គ១ ជាគំរប់ ១០ និងសុធាវគ្គ មាន គាថា ១៤៥៥ ។

ចប់ ពុទ្ធវគ្គទសក: ។

ចប់ បឋមសតក: ។

សុត្តន្តបិដកេ

ខុទ្ទកនិកាយស្ស អបទានំ

បឋមោ ភាគោ

មាតិកាបត្តានិ

មាតិកា — អង្កេ

បឋមោ ពុទ្ធវគ្គោ

ពុទ្ធវគ្គេ បឋមំ ពុទ្ធាបទានំ ១

ទុតិយំ បច្ចេកពុទ្ធាបទានំ ១៦

តតិយំ សារីបុត្តត្ថេរាបទានំ ៣៤

ចតុត្ថំ មហាមោគ្គល្លានត្ថេរាបទានំ ៧១

បញ្ចមំ មហាកស្សបត្ថេរាបទានំ ៧៦

ឆដ្ឋំ អនុរុទ្ធត្ថេរាបទានំ ៨០

សត្តមំ បុណ្ណមន្តានីបុត្តត្ថេរាបទានំ ៨២

អដ្ឋមំ ឧបាលិត្ថេរាបទានំ ៨៤

សុត្តន្តបិដក

ខុទ្ទកនិកាយ អបទាន

បឋមភាគ

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា ទំព័រ

ពុទ្ធវគ្គ ទី ១

ពុទ្ធវគ្គ ពុទ្ធាបទាន ទី ១ . . . . ១

បច្ចេកពុទ្ធាបទាន ទី ២ . . . . ១៦

សារីបុត្តត្ថេរាបទាន ទី ៣ . . . . ៣៤

មហាមោគ្គល្លានត្ថេរាបទាន ទី ៤ . . . . ៧១

មហាកស្សបត្ថេរាបទាន ទី ៥ . . . . ៧៦

អនុរុទ្ធត្ថេរាបទាន ទី ៦ . . . . ៨០

បុណ្ណមន្តានីបុត្តត្ថេរាបទាន ទី ៧ . . . . ៨២

ឧបាលិត្ថេរាបទាន ទី ៨ . . . . ៨៤

មាតិកាបត្ថានិ

មាតិកា　　　　　　　　　　　　អង្ក

ពុទ្ធវគ្គេ នវមំ អញ្ញាកោណ្ឌញ្ញត្ថេរាបទានំ ១១១
ទសមំ បិណ្ឌោលភារទ្វាជត្ថេរាបទានំ . . . ១១៤
ឯកាទសមំ ខទិរវនិយរេវតត្ថេរាបទានំ . . . ១១៧
ទ្វាទសមំ អានន្ទត្ថេរាបទានំ ១២០

ទុតិយោ សីហាសនិយវគ្គោ

សីហាសនិយវគ្គេ បឋមំ សីហាសនទាយកត្ថេរាបទានំ . . . ១២៤
ទុតិយំ ឯកត្ថម្ភិកត្ថេរាបទានំ ១២៦
តតិយំ នន្ទត្ថេរាបទានំ. ១២៩
ចតុត្ថំ ចុល្លបន្ថកត្ថេរាបទានំ ១៣០
បញ្ចមំ បិលិន្ទវច្ឆត្ថេរាបទានំ ១៣៤
ឆដ្ឋំ រាហុលត្ថេរាបទានំ. ១៣៦
សត្តមំ ឧបសេនវង្គន្តបុត្តត្ថេរាបទានំ ១៤០
អដ្ឋមំ រដ្ឋបាលត្ថេរាបទានំ ១៤២
នវមំ សោបាកត្ថេរាបទានំ ១៤៤
ទសមំ សុមង្គលត្ថេរាបទានំ. ១៤៧

មាតិកា ទំព័រ

ពុទ្ធវគ្គ អញ្ញាកោណ្ឌញ្ញត្ថេរាបទាន ទី ៩ . . . . ១១១

បិណ្ឌោលភារទ្វាជត្ថេរាបទាន ទី ១០ . . . . ១១៤

ខទិរវនិយរេវតត្ថេរាបទាន ទី ១១ . . . . ១១៧

អានន្ទត្ថេរាបទាន ទី ១២ . . . . ១២០

សីហាសនិយវគ្គ ទី ២

សីហាសនិយវគ្គ សីហាសនទាយកត្ថេរាបទាន ទី ១ . . . . ១២៤

ឯកត្ថម្ភិកត្ថេរាបទាន ទី ២ . . . . ១២៦

នន្ទត្ថេរាបទាន ទី ៣ . . . . ១២៩

ចុល្លបន្ថកត្ថេរាបទាន ទី ៤ . . . . ១៣០

បិលិន្ទវច្ឆត្ថេរាបទាន ទី ៥ . . . . ១៣៤

រាហុលត្ថេរាបទាន ទី ៦ . . . . ១៣៦

ឧបសេនវង្គន្តបុត្តត្ថេរាបទាន ទី ៧ . . . . ១៤០

រដ្ឋបាលត្ថេរាបទាន ទី ៨ . . . . ១៤២

សោបាកត្ថេរាបទាន ទី ៩ . . . . ១៤៤

សុមង្គលត្ថេរាបទាន ទី ១០ . . . . ១៤៧

មាតិកា អង្ក

តតិយោ សុភូតិវគ្គោ

សុភូតិវគ្គេ បឋមំ សុភូតិត្ថេរាបទានំ ១៥១
ទុតិយំ ឧបវាណត្ថេរាបទានំ ១៥៩
តតិយំ តិសរណាគមនិយត្ថេរាបទានំ . . ១៦៨
ចតុត្ថំ បញ្ចសីលសមាទានិយត្ថេរាបទានំ . . ១៧៣
បញ្ចមំ អន្នសំសាវកត្ថេរាបទានំ. ១៧៦
ឆដ្ឋំ ធូបទាយកត្ថេរាបទានំ. ១៧៨
សត្តមំ បុឡិនបូជកត្ថេរាបទានំ ១៧៩
អដ្ឋមំ ឧត្តិយត្ថេរាបទានំ ១៨០
នវមំ ឯកញ្ជលិកត្ថេរាបទានំ ១៨២
ទសមំ ខោមទាយកត្ថេរាបទានំ. ១៨៣

ចតុត្ថោ កុណ្ឌធានវគ្គោ

កុណ្ឌធានវគ្គេ បឋមំ កុណ្ឌធានត្ថេរាបទានំ ១៨៥
ទុតិយំ សាគតត្ថេរាបទានំ. ១៨៨

មាតិកា		ទំព័រ

សុភូតិវគ្គ ទី ៣

សុភូតិវគ្គ សុភូតិត្ថេរាបទាន ទី ១ . . . . ១៥១

ឧបវាណត្ថេរាបទាន ទី ២ . . . . ១៥៩

តីណសរណាគមនិយត្ថេរាបទាន ទី ៣ . . . . ១៦៨

បញ្ចសីលសមាទានិយត្ថេរាបទាន ទី ៤ . . . . ១៧៣

អន្នសំសាវកត្ថេរាបទាន ទី ៥ . . . . ១៧៦

ធូបទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៦ . . . . ១៧៨

បុឡិនបូជកត្ថេរាបទាន ទី ៧ . . . . ១៧៩

ឧត្តិយត្ថេរាបទាន ទី ៨ . . . . ១៨០

ឯកញ្ជលិកត្ថេរាបទាន ទី ៩ . . . . ១៨២

ខោមទាយកត្ថេរាបទាន ទី ១០ . . . . ១៨៣

កុណ្ឌធានវគ្គ ទី ៤

កុណ្ឌធានវគ្គ កុណ្ឌធានត្ថេរាបទាន ទី ១ . . . . ១៨៥

សាគតត្ថេរាបទាន ទី ២ . . . . ១៨៨

មាតិកា	អង្កេ

កុណ្ឌធានវគ្គ តតិយំ មហាកច្ចាយនត្ថេរាបទានំ ១៩០
ចតុត្ថំ កាឡុទាយិត្ថេរាបទានំ. ១៩៣
បញ្ចមំ មោឃរាជត្ថេរាបទានំ ១៩៦
ឆដ្ឋំ អធិមុត្តកត្ថេរាបទានំ. ២០០
សត្តមំ លសុណទាយកត្ថេរាបទានំ . . . ២០១
អដ្ឋមំ អាយាគទាយកត្ថេរាបទានំ ២០២
នវមំ ធម្មចក្កិកត្ថេរាបទានំ ២០៣
ទសមំ កប្បរុក្ខិយត្ថេរាបទានំ ២០៤

បញ្ចមោ ឧបាលិវគ្គោ

ឧបាលិវគ្គ បឋមំ ឧបាលិត្ថេរាបទានំ. ២០៧
ទុតិយំ សោណកោដិយវេស្សត្ថេរាបទានំ . ២១១
តតិយំ ភទ្ទិយកាឡិគោធាយបុត្តត្ថេរាបទានំ . ២១៦
ចតុត្ថំ សន្និដ្ឋាបកត្ថេរាបទានំ. ២២០

មាតិកា		ទំព័រ
កុណ្ឌធានវគ្គ	មហាកច្ចាយនត្ថេរាបទាន ទី ៣	១៩០
	កាឡុទាយិត្ថេរាបទាន ទី ៤	១៩៣
	មោឃរាជត្ថេរាបទាន ទី ៥	១៩៦
	អធិមុត្តកត្ថេរាបទាន ទី ៦	២០០
	លសុណទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៧	២០១
	អាយាគទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៨	២០២
	ធម្មចក្កិកត្ថេរាបទាន ទី ៩	២០៣
	កប្បរុក្ខិយត្ថេរាបទាន ទី ១០	២០៤

ឧបាលិវគ្គ ទី ៥

ឧបាលិវគ្គ	ឧបាលិត្ថេរាបទាន ទី ១	២០៧
	សោណកោឌិយវេស្សត្ថេរាបទាន ទី ២	២១១
	ភទ្ទិយកាឡិគោធាយបុត្តត្ថេរាបទាន ទី ៣	២១៦
	សន្និដ្ឋាបកត្ថេរាបទាន ទី ៤	២២០

មាតិកាបត្តានិ

មាតិកា | អង្កេ

មបាលិវគ្គ បញ្ចមំ បញ្ចហត្តិយត្តេកបទានំ ២២១
ឆដ្ឋំ បទុមច្ឆទនិយត្តេកបទានំ ២២២
សត្តមំ សយនទាយកត្តេកបទានំ ២២៣
អដ្ឋមំ ចង្កមទាយកត្តេកបទានំ ២២៤
នវមំ សុកទុត្តេកបទានំ ២២៦
ទសមំ បុទុត្តេកបទានំ ២៣០

ឆដ្ឋោ វីជនីវគ្គោ

វីជនីវគ្គ បឋមំ វិធូបនទាយកត្តេកបទានំ ២៣៥
ទុតិយំ សតរំសិយត្តេកបទានំ ២៣៦
តតិយំ សយនទាយកត្តេកបទានំ ២៣៨
ចតុត្ថំ គន្ធោទកទាយកត្តេកបទានំ ២៣៩
បញ្ចមំ ឧបឌ្ឍយត្តេកបទានំ ២៤១
ឆដ្ឋំ សបរិកកសនត្តេកបទានំ ២៤៣
សត្តមំ បញ្ចទីបកត្តេកបទានំ ២៤៤
អដ្ឋមំ ធជទាយកត្តេកបទានំ ២៤៥

មាតិកា ទំព័រ

មុចាលិវគ្គ បញ្ចហត្ថិយត្ថេរាបទាន ទី ៥ . . . . ២២១

បទុមច្ឆទនិយត្ថេរាបទាន ទី ៦ . . . . ២២២

សយនទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៧ . . . . ២២៣

ចង្កមទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៨ . . . . ២២៤

សុភទ្ទត្ថេរាបទាន ទី ៩ . . . . ២២៦

ចុន្ទត្ថេរាបទាន ទី ១០ . . . . ២៣០

វីជនីវគ្គ ទី ៦

វីជនីវគ្គ វិធូបនទាយកត្ថេរាបទាន ទី ១ . . . . ២៣៥

សតរំសិយត្ថេរាបទាន ទី ២ . . . . ២៣៦

សយនទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៣ . . . . ២៣៨

គន្ធោទកទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៤ . . . . ២៣៩

ឱបវុយ្ហត្ថេរាបទាន ទី ៥ . . . . ២៤១

សបរិភាសនត្ថេរាបទាន ទី ៦ . . . . ២៤៣

បញ្ចទីបកត្ថេរាបទាន ទី ៧ . . . . ២៤៤

ធជទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៨ . . . . ២៤៥

មាតិកាបត្តានិ

មាតិកា　　　　　　　　　　　　　　　　　　　　អង្កៃ

វីជនីវគ្គេ នវមំ បទុមត្ថេរាបទានំ ២៤៧

ទសមំ អសនពោធិយត្ថេរាបទានំ... ២៤៩

សត្តមោ សកចិត្តនិយវគ្គោ

សកចិត្តនិយវគ្គេ បឋមំ សកចិត្តនិយត្ថេរាបទានំ..... ២៥៣

ទុតិយំ អាបោបុប្ផិយត្ថេរាបទានំ..... ២៥៤

តតិយំ បច្ចាគមនិយត្ថេរាបទានំ..... ២៥៥

ចតុត្ថំ បរប្បសាទកត្ថេរាបទានំ..... ២៥៧

បញ្ចមំ ភិសទាយកត្ថេរាបទានំ..... ២៥៩

ឆដ្ឋំ សុចិន្តិតត្ថេរាបទានំ ២៦០

សត្តមំ វត្ថទាយកត្ថេរាបទានំ...... ២៦២

អដ្ឋមំ អម្ពទាយកត្ថេរាបទានំ ២៦៤

នវមំ សុមនត្ថេរាបទានំ........ ២៦៦

ទសមំ បុប្ផចង្កោដិយត្ថេរាបទានំ ២៦៧

មាតិកា ទំព័រ

វីជនីវគ្គ បទុមត្ថេរាបទាន ទី ៩ . . . . ២៤៧

អសនពោធិយត្ថេរាបទាន ទី ១០ . . . . ២៤៩

សកចិត្តនិយវគ្គ ទី ៧

សកចិត្តនិយវគ្គ សកចិត្តនិយត្ថេរាបទាន ទី ១ . . . . ២៥៣

អាបោបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ទី ២ . . . . ២៥៤

បច្ចាគមនិយត្ថេរាបទាន ទី ៣ . . . . ២៥៥

បរប្បសាទកត្ថេរាបទាន ទី ៤ . . . . ២៥៧

ភិសទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៥ . . . . ២៥៩

សុចិន្តិតត្ថេរាបទាន ទី ៦ . . . . ២៦០

វត្ថទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៧ . . . . ២៦២

អម្ពទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៨ . . . . ២៦៤

សុមនត្ថេរាបទាន ទី ៩ . . . . ២៦៦

បុប្ផចង្កោដិយត្ថេរាបទាន ទី ១០ . . . . ២៦៧

មាតិកា … អង្កេ

អដ្ឋមោ នាគសមាលវគ្គោ

នាគសមាលវគ្គេ បឋមំ នាគសមាលត្ថេរាបទានំ ២៦៩
ទុតិយំ បទសញ្ញកត្ថេរាបទានំ ២៧០
តតិយំ សុសញ្ញកត្ថេរាបទានំ ២៧១
ចតុត្ថំ ភិសាលុវទាយកត្ថេរាបទានំ ... ២៧២
បញ្ចមំ ឯកសញ្ញកត្ថេរាបទានំ ២៧៣
ឆដ្ឋំ តិណសន្ថារទាយកត្ថេរាបទានំ ... ២៧៤
សត្តមំ សូចិទាយកត្ថេរាបទានំ ២៧៥
អដ្ឋមំ បាដលិបុប្ផិយត្ថេរាបទានំ ២៧៧
នវមំ ឋិតញ្ជលិយត្ថេរាបទានំ ២៧៨
ទសមំ តីណិបទុមិយត្ថេរាបទានំ ២៧៩

នវមោ តិមិរបុប្ផិយវគ្គោ

តិមិរបុប្ផិយវគ្គេ បឋមំ តិមិរបុប្ផិយត្ថេរាបទានំ ២៨៥
ទុតិយំ គតសញ្ញកត្ថេរាបទានំ ២៨៧

មាតិកា ទំព័រ

នាគសមាលវគ្គ ទី ៨

នាគសមាលវគ្គ នាគសមាលត្ថេរាបទាន ទី ១ . . . . ២៦៩
បទសញ្ញកត្ថេរាបទាន ទី ២ . . . . ២៧០
សុសញ្ញកត្ថេរាបទាន ទី ៣ . . . . ២៧១
ភិសាលុវទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៤ . . . . ២៧២
ឯកសញ្ញកត្ថេរាបទាន ទី ៥ . . . . ២៧៣
តិណសន្ថារទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៦ . . . . ២៧៤
សូចិទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៧ . . . . ២៧៥
បាដលិបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ទី ៨ . . . . ២៧៧
ឋិតញ្ជលិយត្ថេរាបទាន ទី ៩ . . . . ២៧៨
តីណុប្បលមាលិយត្ថេរាបទាន ទី ១០ . . . . ២៧៩

តិមិរបុប្ផិយវគ្គ ទី ៩

តិមិរបុប្ផិយវគ្គ តិមិរបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ទី ១ . . . . ២៨៥
គតសញ្ញកត្ថេរាបទាន ទី ២ . . . . ២៨៧

មាតិកាបត្តនិ

មាតិកា	អង្កែ
តិមិរបុប្ផិយវគ្គេ តតិយំ និបន្នញ្ជលិកត្ថេរាបទានំ	២៨៨
ចតុត្ថំ អធោបុប្ផិយត្ថេរាបទានំ	២៨៩
បញ្ចមំ រំសិសញ្ញកត្ថេរាបទានំ	២៩០
ឆដ្ឋំ រំសិសញ្ញិកត្ថេរាបទានំ	២៩២
សត្តមំ ផលទាយកត្ថេរាបទានំ	២៩៣
អដ្ឋមំ សទ្ទសញ្ញកត្ថេរាបទានំ	២៩៤
នវមំ ពោធិសិញ្ចកត្ថេរាបទានំ	,,
ទសមំ បទុមបុប្ផិយត្ថេរាបទានំ	២៩៦

ទសមោ សុធាវគ្គោ

សុធាវគ្គេ បឋមំ សុធាបិណ្ឌិយត្ថេរាបទានំ	២៩៨
ទុតិយំ សុបីបិយត្ថេរាបទានំ	២៩៩
តតិយំ អឌ្ឍចេលកត្ថេរាបទានំ	៣០១

សន្លឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា ទំព័រ

គិមិរបុប្ផិយវគ្គ និបន្នញ្ជលិកត្ថេរាបទាន ទី ៣ .... ២៨៨

អធោបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ទី ៤ .... ២៨៩

រំសិសញ្ញកត្ថេរាបទាន ទី ៥ .... ២៩០

រំសិសញ្ញិកត្ថេរាបទាន ទី ៦ .... ២៩២

ផលទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៧ .... ២៩៣

សទ្ទសញ្ញកត្ថេរាបទាន ទី ៨ .... ២៩៤

ពោធិសញ្ញកត្ថេរាបទាន ទី ៩ .... ,,

បទុមបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ទី ១០ .... ២៩៦

សុធាវគ្គ ទី ៤០

សុធាវគ្គ សុធាបិណ្ឌិយត្ថេរាបទាន ទី ១ .... ២៩៨

សុចិន្តិកត្ថេរាបទាន ទី ២ .... ២៩៩

អឌ្ឍចេលកត្ថេរាបទាន ទី ៣ .... ៣០១

មាតិកា	អង្ក
សុធាវគ្គេ ចតុត្ថំ សូចិទាយកត្ថេរាបទានំ	៣០២
បញ្ចមំ គន្ធមាលិយត្ថេរាបទានំ	៣០៣
ឆដ្ឋំ តិបុប្ផិយត្ថេរាបទានំ	៣០៤
សត្តមំ មធុបិណ្ឌិកត្ថេរាបទានំ	៣០៦
អដ្ឋមំ សេនាសនទាយកត្ថេរាបទានំ ...	៣០៧
នវមំ វេយ្យាវច្ចកត្ថេរាបទានំ	៣០៩
ទសមំ ពុទ្ធុបដ្ឋាកត្ថេរាបទានំ	៣១០

សន្ទឹកប្រាប់មាតិកា

មាតិកា		ទំព័រ
សុធាវគ្គ	សូចិទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៤	៣០២
	គន្ធមាលិយត្ថេរាបទាន ទី ៥	៣០៣
	តិបុប្ផិយត្ថេរាបទាន ទី ៦	៣០៤
	មធុបិណ្ឌិកត្ថេរាបទាន ទី ៧	៣០៦
	សេនាសនទាយកត្ថេរាបទាន ទី ៨	៣០៧
	វេយ្យាវច្ចកត្ថេរាបទាន ទី ៩	៣០៩
	ពុទ្ធុបដ្ឋាកត្ថេរាបទាន ទី ១០	៣១០

វិរុទ្ធាវិរុទ្ធបត្តិ

វិរុទ្ធបាឋ	អវិរុទ្ធបាឋ	អង្ក	វដ្ដលេខាយំ
បុប្ឆិតេ	បុប្ផិតេ	៣៨	១០
ពុជ ិត្វា	ពុជ្ឈិត្វា	៦៥	១៣
ឧទ្ទុដទាណោរ	ឧទ្ធដទាណោរ	៦៩	៦
ឧហាលិត្ថេរាបទានំ	ឧបាលិត្ថេរាបទានំ	៩១	១
មហារ៏រ	មហាវីរ	១០៦	១៤
ធក្កវត្តិស្ស	ចក្កវត្តិស្ស	១៦៧	១២
អនុសឹសាវកត្ថេបទានំ	អនុសំសាវកត្ថេរាបទានំ	១៧៧	១
ខោមទាយកត្ថរាបទានំ	ខោមទាយកត្ថេរាបទានំ	១៨៣	,,
ពោដ្ឋកេ	ពោត្ថកេ	១៨៤	៩
ពោដ្ឋកេ	ពោត្ថកេ	១៩៤	១៤
ឧបដីកមិ	ឧបដីភមិ	២០១	៣
សន្តឺ	សន្តឹ	២០៧	៨
តស្សោក្ក	បតស្សោក្ក	២៣៨	២
បុប្ផមពោបយឺ	បុប្ផមភិពោបយឹ	២៦៦	៩

សន្លឹកប្រាប់ពាក្យខុស-ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
ឃុំផ្ទឹត	ឃុំផ្ទិត	១៧	៩
អន្ទះសារ	អន្ទះសា	១៨	៦
ដែលមិនទោស	ដែលមិនជាទោស	២២	៩
មួយសេន	មួយសែន	៤៧	,,
ធៀងស្មាខាង	ធៀងស្មាម្ខាង	៤៩	៦
សិន្ទុ	សិន្ធុ	៦២	២
ក្តងខែរ	ក្តងខែ	៦៣	១៥
មិនសាល់	មិនស្គាល់	១២៥	១០
មយ	មួយ	,,	១១
ព្រះចុល្លបន្ទកត្ថេរ	ព្រះចុល្លបន្ថកត្ថេរ	១៩០	៤
មើប	មើម	១៩១	៧
ដកប់តាំងពី	ដកបតាំងពី	១៦៤	២
ក្យួរនឹងចុងឫស្សី	ព្យួរនឹងចុងឫស្សី	១៦៥	១១
ពន្ទមតី	ពន្ធុមតី	១៨៣	៣

សន្លឹកប្រាប់ពាក្យខុស-ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
ខ្ញំ	ខ្ញុំ	១៨៥	៩
ខ្ញុំបានប្រគេនខ្ទុម	ខ្ញុំបានប្រគេនខ្ទឹម	២០១	៦
អណ្ដៅ	រណ្ដៅ	២១៤	៩
បញូនទៅ	បញ្ជូនទៅ	២១៥	៧
បន្ទេត្កកបទាន	បុន្ទេត្កកបទាន	២៣០	៨
ប្រតិបត្តិ	ប្រតិបត្តិហើយ ។	២៣៩	៥
សបរិកាកសនទេត្រ	សបរិភាកសនទេត្រ	២៤៤	៥
ទើ	ទើរ	២៨០	១០
កង៉ៃ	កង៉ៃ	២៨២	៣
ប្រាកដូច្នោះ	ប្រាកដដូច្នោះ	,,	៥
ព្រសមណសម្ពុទ្ធ	ព្រះសមណសម្ពុទ្ធ	២៨៥	៤
បា ពុថា	បានពុថា	២៨៦	១៣
នៅកែរក្ដុំ	នៅក្បែរក្ដុំ	២៩២	៣

ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ

INSTITUT BOUDDHIQUE